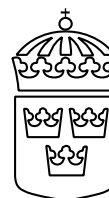

Regeringens skrivelse 2014/15:65

Verksamheten i Europeiska unionen under 2014 Skr.
2014/15:65

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 5 mars 2015

Stefan Löfven

Kristina Persson
(Statsrådsberedningen)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2014 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Innehållsförteckning

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU	14
1 Inledning	14
1.1 Information till och överläggningar och samråd med riksdagen	18
2 Europeiska rådet	19
DEL 2 FRÅGOR UNDER RÅDET FÖR ALLMÄNNA FRÅGOR	28
3 Europa 2020-strategin och den europeiska terminen	28
3.1 Strategin för hållbar tillväxt och sysselsättning – Europa 2020	28
3.2 Europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning	29
3.3 Sveriges nationella reformprogram 2014	29
3.3.1 Sveriges rekommendationer 2014	30
4 Utvidgningsprocessen	31
4.1 Kommissionens utvidgningsstrategi	31
4.2 Samarbets- och verifikationsmekanismen	32
4.3 Turkiet	32
4.4 Makedonien (FYROM)	33
4.5 Montenegro	33
4.6 Albanien	34
4.7 Island	34
4.8 Serbien	35
4.9 Bosnien och Hercegovina	35
4.10 Kosovo	36
4.11 EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet	36
5 EU:s utrikestjänst	36
6 EU:s strategi för Östersjöregionen	38
6.1 Stärkt styrning av EU:s makroregionala strategier	38
6.2 Tydligare förankring i EU:s programperiod 2014–2020	38
6.3 Årligt forum i Åbo	39
6.4 EU:s strategi för adriatisk-joniska strategin	39
7 Ramverk för att stärka rättsstaten	40
8 Medborgarinitiativet	40
9 Förordningen om europeiska politiska partier	41
10 Kommittéförfarande och delegerade akter	41
11 Kärnsäkerhet och strålskydd	42
11.1 Kärnsäkerhet	42
11.2 Strålskydd	43
DEL 3 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN	44
12 Utrikes- och säkerhetspolitik	44

12.1	Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.....	44	Skr. 2014/15:65
12.2	EU som aktör i FN.....	49	
12.3	OSSE och Europarådet.....	49	
12.4	Internationella brottmålsdomstolen.....	50	
12.5	Respekten för mänskliga rättigheter i världen.....	51	
12.6	Nedrustning och icke-spridning.....	52	
12.7	Strategisk exportkontroll.....	54	
12.8	Sanktioner.....	55	
12.9	Terrorism.....	56	
12.10	Cybersäkerhet.....	56	
12.11	Konsulär beredskap.....	57	
13	Den gemensamma handelspolitiken.....	58	
13.1	Världshandelsorganisationen.....	58	
13.2	EU:s regionala och bilaterala handelspolitik.....	59	
13.3	EU:s arbete med ansvarsfullt företagande.....	61	
13.4	Övriga handelspolitiska frågor.....	61	
	13.4.1 Investeringsskydd.....	61	
	13.4.2 Handelspolitiska skyddsåtgärder (antidumpningsåtgärder, antisubventions- åtgärder och skyddsåtgärder).....	62	
	13.4.3 Internationell upphandling.....	62	
	13.4.4 EU:s allmänna preferenssystem.....	63	
	13.4.5 Aid for Trade.....	63	
	13.4.6 Exportfinansiering.....	64	
14	EU:s utvecklingssamarbete.....	64	
14.1	Samstämmig utvecklingspolitik.....	64	
14.2	Agenda för förändring inklusive EU-gemensam programmering för ökad biståndseffektivitet.....	65	
14.3	EU:s arbete för mänskliga rättigheter och demokrati.....	66	
14.4	EU:s arbete med utveckling av den privata sektorn.....	67	
14.5	Post 2015 – en ny agenda för global utveckling efter 2015.....	68	
14.6	EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör.....	69	
15	EU:s bilaterala och regionala förbindelser.....	69	
15.1	Samarbete mellan EU och EFTA-länderna.....	70	
15.2	Nordliga dimensionen och EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa.....	70	
15.3	EU:s grannskapspolitik – Östliga partnerskapet och Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen.....	71	
	15.3.1 Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen.....	72	
	15.3.2 Östliga partnerskapet.....	72	
15.4	Östeuropa och Centralasien.....	73	
	15.4.1 Ryssland.....	73	
	15.4.2 Ukraina.....	74	
	15.4.3 Moldavien.....	76	
	15.4.4 Georgien.....	76	

	15.4.5	Vitryssland	77
	15.4.6	Armenien och Azerbajdzjan	77
	15.4.7	Centralasien	78
15.5		Mellanöstern.....	79
	15.5.1	Fredsprocessen i Mellanöstern	79
	15.5.2	Tunisien	79
	15.5.3	Egypten.....	80
	15.5.4	Libyen	80
	15.5.5	Syrien	80
	15.5.6	Unionen för Medelhavet.....	81
	15.5.7	Iran	82
	15.5.8	Irak	82
15.6		Nordamerika.....	83
	15.6.1	USA	83
	15.6.2	Kanada.....	83
15.7		Latinamerika och Karibien	84
	15.7.1	Regionala associerings- och frihandelsavtal	84
	15.7.2	Utvecklingsarbetet med Latinamerika	84
	15.7.3	EU:s relation med några viktiga partner i Latinamerika och Karibien	85
15.8		Afrika	86
	15.8.1	EU-Afrika-partnerskapet och Afrikanska unionen.....	86
	15.8.2	Afrikas horn.....	87
	15.8.3	Västafrika	89
	15.8.4	Stora sjöregionen.....	90
	15.8.5	Östra Afrika.....	90
	15.8.6	Södra Afrika	91
15.9		Asien	92
	15.9.1	Sydasien	92
	15.9.2	Östasien	94
	15.9.3	Sydöstasien och Oceanien	95
	15.9.4	Regionala frågor	96
		DEL 4 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR	98
16		Ekonomi och finans	98
	16.1	Den offentligfinansiella krisen	98
		16.1.1 Finansiellt stabilitetsstöd	98
		16.1.2 Medlemsstater som har fått stabilitetsstöd.....	100
	16.2	Ekonomisk styrning och samordning	103
		16.2.1 Stabilitets- och tillväxtpakten	103
		16.2.2 Förstärkt ekonomisk styrning för euroländerna	104
		16.2.3 Makroekonomiska obalanser: förvarningsmekanismen	104
	16.3	Ekonomiska och monetära unionen.....	105
		16.3.1 Reformering av den ekonomiska och monetära unionen	105
		16.3.2 Litauens eurointräde	106
	16.4	Initiativ för att främja investeringar	106

16.5	Europeiska investeringsbanken	107	Skr. 2014/15:65
16.5.1	Europeiska investeringsfonden.....	108	
16.6	EU i G20.....	108	
17	Finansmarknaden	109	
17.1	Försäkringsmarknaden	109	
17.1.1	Omnibus II-direktivet	109	
17.1.2	Direktiv om tjänstepensionsinstitut (IORP II).....	110	
17.1.3	Försäkringsförmedlingsdirektiv.....	110	
17.2	Värdepappersmarknaden	111	
17.2.1	Förordning om penningmarknadsfonder	111	
17.2.2	Förordningen om europeiska långsiktiga investeringsfonder	111	
17.2.3	Förordning om referensvärden	112	
17.2.4	Förordning om värdepappersfinansiering.....	113	
17.3	Bankmarknaden.....	113	
17.3.1	Direktiv om att förhindra att finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism.....	113	
17.3.2	Förordning om information som åtföljer överföringar av medel.....	114	
17.3.3	Revidering av betaltjänstdirektivet	114	
17.3.4	Förordning om förmedlingsavgifter	114	
17.3.5	Förordning om strukturreformer av kreditinstitut.....	115	
17.3.6	Bankunionen.....	115	
17.3.7	Krishanteringsdirektivet	116	
17.4	Direktiv om bostadslåneavtal	117	
18	Skatter	117	
18.1	Punktskatter	118	
18.1.1	Skatt på finansiella transaktioner.....	118	
18.1.2	Energiskattedirektivet.....	118	
18.2	Mervärdesskatt	119	
18.2.1	Standardiserad mervärdesskattedeklaration	119	
18.2.2	Mervärdesskatt för vouchrar.....	119	
18.2.3	Företagsbeskattning.....	120	
18.2.4	Gemensam konsoliderad bolagsskattebas.....	120	
18.2.5	Uppförandekoden för företagsbeskattning....	120	
18.2.6	Moder-/dotterbolagsdirektivet	121	
18.3	Administrativt samarbete.....	122	
18.3.1	Sparandedirektivet.....	122	
18.3.2	Administrativt samarbete i fråga om beskattning.....	122	
19	EU:s budget.....	123	
19.1	Förhandling om EU:s årsbudget 2015	123	
19.2	Sveriges EU-avgift och återflöde	125	
19.3	Högnivågruppen för översyn av systemet för egna medel.....	125	

Skr. 2014/15:65	19.4	Förhandlingarna om systemet för egna medel.....	126
	20	Skydd av EU:s finansiella intressen.....	126
	20.1	Revisionsrättens årsrapport och ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av budgeten.....	126
	20.1.1	Genomförandet av 2012 års budget.....	126
	20.1.2	Genomförandet av 2013 års budget.....	127
	20.2	Hantering och användning av EU-medel i Sverige	127
	20.3	Förordning om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf).....	128
	21	Statistik	128
		DEL 5 RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR.....	130
	22	Civilrättsligt samarbete	130
	22.1	Europeisk kvarstad på bankmedel.....	130
	22.2	Småmålsförordning	130
	22.3	E-juridik	131
	22.4	Rådsarbetsgruppen för civilrätt (allmänna frågor)	131
	22.5	Makars och partners förmögenhetsförhållanden	132
	22.6	Gemensam europeisk köplag.....	132
	22.7	Insolvensförordningen.....	133
	23	Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete.....	133
	23.1	Horisontella frågor	134
	23.1.1	EU:s inre säkerhet	134
	23.1.2	Narkotika.....	135
	23.1.3	Terrorism.....	135
	23.1.4	Sprängämnesprekursorer	136
	23.1.5	Europol och CEPOL.....	136
	23.1.6	Statistik om brott, trygghet och åtgärder mot brott	137
	23.1.7	Fri rörlighet för officiella handlingar.....	137
	23.1.8	Övergångsregler för kommissionens och EU-domstolens behörighet	137
	23.2	Informationsutbyte för att förebygga och bekämpa brott.....	138
	23.2.1	Utbyte av DNA-uppgifter m.m.....	138
	23.2.2	Utbyte av uppgifter ur kriminalregister	138
	23.2.3	Tillgång till informationssystemen för viseringar och fingeravtryck från asylsökande i brottsbekämpande syfte	139
	23.2.4	Förhandlingar med USA om ett dataskyddsavtal	139
	23.3	Schengenfrågor inklusive gränskontroll.....	139
	23.3.1	Europeiskt gränsövervakningssystem.....	139
	23.3.2	Paket om smart gränsförvaltning.....	139
	23.3.3	Regler för operativt samarbete vid de yttre sjögränserna.....	140
	23.3.4	Schengenutvärderingar	140
	23.4	Straffrättsligt samarbete	141
	23.4.1	Europeiska utredningsordern.....	141

	23.4.2	Europeisk åklagarmyndighet	141	Skr. 2014/15:65
	23.4.3	Eurojust	141	
23.5		Materiell straffrätt.....	142	
	23.5.1	Frysning och förverkande av utbyte av brott	142	
	23.5.2	Skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser	143	
	23.5.3	Straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot förfälskning	143	
	23.5.4	Narkotikarambeslutet	143	
	23.5.5	Straffrätt enligt artikel 83.2 i EUF- fördraget	144	
23.6		Processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade personer	144	
	23.6.1	Barnrättsdirektivet	144	
	23.6.2	Direktivet om oskuldspresumtionen	144	
	23.6.3	Rättshjälpdirektivet	145	
24		Asyl, invandring, visering och annan politik som rör rörlighet för personer	145	
	24.1	Gemensamt europeiskt asylsystem.....	145	
	24.2	Europeiskt system för laglig migration	146	
	24.3	Viseringspolitik	146	
	24.3.1	Viseringsinformationssystemet	146	
	24.3.2	Viseringsförenklingsavtal.....	147	
	24.3.3	Viseringsfrihet	147	
	24.3.4	Viseringskodexen	148	
	24.4	Återvändande och migrationsströmmar.....	148	
	24.4.1	Återvändande.....	148	
	24.4.2	Återtagandeavtal.....	149	
	24.4.3	Åtgärder som rör migrationstryck	149	
	24.4.4	Migrationsströmmar i medelhavsområdet ...	149	
	24.5	Migration i de yttre förbindelserna.....	150	
	24.5.1	EU:s övergripande strategi för migration och rörlighet	150	
	24.5.2	EU-Afrikas strategiska partnerskap på migrationsområdet.....	150	
	24.5.3	Migration och utveckling.....	151	
	24.5.4	Integration av tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i EU.....	151	
25		Grundläggande rättigheter och medborgarskap	151	
	25.1	EU:s anslutning till Europakonventionen	152	
	25.2	Reformen av EU:s dataskyddsreglering	152	
	25.3	EU:s stadga om grundläggande rättigheter.....	153	
26		Finansieringsprogram för rättsliga och inrikes frågor	154	
	26.1	Asyl-, migration- och integrationsfonden.....	154	
	26.2	Fonden för inre säkerhet.....	155	
	26.2.1	Instrument för ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar.....	155	

26.2.2	Instrument för ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering	155
26.3	Programmet för rättsliga frågor	156
26.4	Programmet rättigheter, jämlikhet och medborgarskap	156
27	Civilskydd	157
27.1	Ramverk för katastrofriskreducering (Hyogo)	157
DEL 6 SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD		
28	Sysselsättningspolitik	158
28.1	Sysselsättningsstrategin inom Europa 2020 och den europeiska terminen	158
29	Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor	159
29.1	Klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar	159
29.2	Meddelande om strategiskt ramverk för hälsa och säkerhet i arbetslivet 2014–2020	160
29.3	Direktiv om tjänstepension	160
29.4	Tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet	161
29.5	Socialt protokoll	161
29.6	Europeiskt forum för att förebygga och bekämpa odeklarerat arbete	162
29.7	Rådsrekommendation om kvalitetskriterier i praktikprogram	162
29.8	Direktiv om sjöfolk	162
29.9	Direktiv om åtgärder för att underlätta fri rörlighet för arbetstagare	163
29.10	Utökad samarbete mellan offentliga arbetsförmedlingar	163
29.11	Förordning om europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Euresnätverket)	164
29.12	Fond för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt	164
29.13	Samarbete inom socialpolitikens områden inom ramen för den öppna samordningsmetoden	165
30	Jämställdhet och arbetet mot diskriminering	165
30.1	Jämställdhet	165
30.2	Arbetet mot diskriminering	166
31	Hälsofrågor	167
31.1	Folkhälsa	168
31.2	Hälso- och sjukvård	170
DEL 7 KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR		
32	Den inre marknads utveckling	173
32.1	Inre marknadsakterna	173
32.1.1	Första inre marknadsakten (SMA I)	173

	32.1.2	Andra inre marknadsakten (SMA II).....	173	Skr. 2014/15:65
32.2		Styrning av den inre marknaden.....	174	
	32.2.1	Administrativt samarbete IMI	174	
	32.2.2	Solvit – ett informellt nätverk för att lösa handelshinder.....	174	
	32.2.3	Resultattavlan för den inre marknaden – ny statistik på nätet	175	
	32.2.4	Initiativ på inre marknadsområdet – Frontrunners	176	
32.3		E-handel	176	
32.4		Standardisering.....	177	
32.5		Associationsrätt	178	
32.6		Redovisnings- och revisionsfrågor	179	
33		Fri rörlighet för varor	179	
	33.1	Det harmoniserade varuområdet.....	180	
	33.2	Det icke-harmoniserade varuområdet.....	180	
	33.3	Omarbetning av tullkodexen	181	
	33.4	Förordning om administrativt samarbete på tull- och jordbruksområdet.....	181	
	33.5	Direktiv om tullrättsliga överträdelser och sanktioner ..	182	
	33.6	Meddelande om EU:s strategi och handlingsplan för riskhantering på tullområdet.....	183	
	33.7	Tullunionens tillstånd	183	
	33.8	Förordning om linbaneanläggningar	184	
34		Offentlig upphandling	185	
	34.1	Direktiv på upphandlingsområdet	185	
	34.2	Elektronisk upphandling.....	185	
35		Fri rörlighet för tjänster.....	186	
	35.1	Tjänstedirektivet.....	186	
	35.2	Detaljhandel	187	
36		Immaterialrätt.....	188	
	36.1	Enhetligt patentskydd och enhetlig patentdomstol	188	
	36.2	Översynen av EU:s varumärkessystem	189	
37		Näringspolitik	190	
	37.1	EU:s industripolitik	190	
	37.2	Förenkla för företag inom EU – Smart lagstiftning	191	
	37.3	Konkurrens och statsstöd.....	191	
38		Konsumentpolitik.....	192	
	38.1	Konsumentprodukters säkerhet	193	
	38.2	Paketresor och liknande arrangemang	193	
	38.3	Personlig skyddsutrustning.....	194	
39		Forskning och innovation.....	194	
	39.1	Horisont 2020	194	
	39.2	Europeiska forskningsområdet	195	
	39.3	Forskning och innovation som källa till förnyad tillväxt.....	196	
	39.4	Partnerskapsprogram	196	

Skr. 2014/15:65	39.5	Europeiska innovationspartnerskap	196
	39.6	Europeiska institutet för innovation och teknik	197
40		Den europeiska rymdpolitiken	197
	40.1	Ett utvecklat samarbete mellan EU och ESA	198
	40.2	Direktiv om spridning av jordobservationsdata från satelliter för kommersiella ändamål	198
	40.3	Första stegen mot en samlad rymdpolicy	198
41		Sammanhållningspolitiken	199
		DEL 8 TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI	200
42		Transporter	200
	42.1	Frågor som rör flera transportslag	200
		42.1.1 Transeuropeiska transportnät	200
		42.1.2 Infrastruktur för alternativa bränslen	200
		42.1.3 Satellitnavigeringsprogrammet Galileo	201
	42.2	Landtransporter	201
		42.2.1 Förordningen om färdskrivare	201
		42.2.2 Kontrollbesiktningfrågor	201
		42.2.3 Vägfordons mått och vikt	202
		42.2.4 Nödlarmtjänsten e-call	203
		42.2.5 Gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott	203
		42.2.6 Fjärde järnvägspaketet	204
		42.2.7 Arbetstider inom inlandssjöfarten	205
	42.3	Sjöfart	206
		42.3.1 Finansiering av några av sjösäkerhetsbyråns uppgifter	206
		42.3.2 EU:s sjöfartsstrategi fram till och med 2018	206
		42.3.3 Hamnpaketet	206
	42.4	Den integrerade havspolitikerna	207
	42.5	Luffart	207
		42.5.1 Det gemensamma luftrummet	207
		42.5.2 Flygplatspaketet	208
		42.5.3 Översyn av flygpassagerares rättigheter	208
43		Politiken för informationssamhället	209
	43.1	Europeisk inre marknad för elektronisk kommunikation	209
	43.2	Direktiv om nät- och informationssäkerhet	210
	43.3	Direktiv om åtgärder för att minska kostnaderna vid bredbandsutbyggnad	210
	43.4	Tillgänglighet till myndigheters webbplatser	211
	43.5	E-faktura	211
	43.6	Direktiv om radioutrustning	212
	43.7	Internetpolitik och internets förvaltning	212
44		Energi	213
	44.1	Direktiv om indirekt landanvändning (ILUC)	213
	44.2	Meddelande om energipriser och energikostnader i Europa	214

44.3	Meddelande om en europeisk försörjningstrygghetsplan för energi	214
44.4	Meddelande om stresstester.....	215
44.5	Meddelande om den inre marknaden för energi.....	215
DEL 9 JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL		217
45	Den gemensamma jordbrukspolitiken.....	217
45.1	Reform av den gemensamma jordbrukspolitiken	217
45.2	Säljfrämjande åtgärder och informationskampanjer för jordbruksprodukter	217
45.3	Utdelning av frukt, grönsaker och mjölk i skolan	218
45.4	Ekologisk produktion	219
45.5	Ryska importstoppet.....	219
46	Den gemensamma fiskeripolitiken.....	220
46.1	Reform och genomförande av den gemensamma fiskeripolitiken.....	220
46.2	EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeland.....	221
46.3	Fiskeriförvaltning i Östersjön.....	221
46.4	Fiskeriförvaltning i Västerhavet	222
47	Livsmedel, djur och växter.....	223
47.1	Friskare djur, sundare växter och säkrare livsmedel.....	223
47.2	Förordning om nya livsmedel.....	225
47.3	Zooteknisk förordning.....	226
47.4	Livsmedelsbedrägerier	226
47.5	Djurskydd.....	226
47.6	Ursprungsmärkning av kött	227
47.7	Matsvinn.....	228
47.8	Djurläkemedel	228
47.9	Foderläkemedel	228
DEL 10 MILJÖ		230
48	Horisontella miljöfrågor.....	230
48.1	Miljöanpassning av europeiska terminen och Europa 2020-strategin.....	230
48.2	Cirkulär ekonomi.....	230
49	Klimat	231
49.1	FN:s ramkonvention om klimatförändringar	231
49.2	Ramverket för klimat och energipolitiken till 2030.....	232
49.3	EU:s system för handel med utsläppsrätter och förslag om marknadsstabilitetsreserv	233
49.4	Utsläppsrätter och flyget inklusive FN:s organ för luftfartsfrågor	233
49.5	Mätning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter.....	234
49.6	Luftvårdspaketet och medelstora förbränningsanläggningar.....	234
49.7	Bränslekvalitetsdirektivet.....	235
50	Naturresurser och biologisk mångfald	235
50.1	Invasiva främmande arter	236

50.2	Tillträdesregler till genetiska resurser under Nagoyaprotokollet	236
50.3	Partsmöte för konventionen om biologisk mångfald	236
50.4	Artskyddsbrott	237
51	Kemikalier och avfall	237
51.1	Kvicksilverförhandlingar	238
51.2	Tunna plastbärkassar	238
51.3	EU:s avfallspaket	239
51.4	Genmodifierade organismer	239
52	Vatten och marin miljö	240
52.1	Ramdirektiv om havsplanering	240
DEL 11 UTBILDNING, UNGDOM, KULTUR OCH IDROTT		241
53	Utbildning	241
53.1	Utbildningens roll i Europa 2020-strategin	241
53.2	EU:s program för utbildning, ungdom och idrott (Erasmus+)	241
53.3	Effektiv och innovativ utbildning för att investera i kompetens	242
53.4	Effektiv lärarutbildning	242
53.5	Flerspråkighet och utveckling av språkkunskaper	243
53.6	Kvalitetssäkring inom utbildningsområdet	243
53.7	Entreprenörskap i utbildningen	243
53.8	Yrkeskvalifikationsdirektivet	244
54	Ungdomsfrågor	244
54.1	Den strukturerade dialogen	245
54.2	EU:s arbetsplan på ungdomsområdet	245
54.3	Främjande av ungt företagande för ungdomars sociala delaktighet	245
54.4	Ungdomars tillgång till rättigheter	246
55	Kultur, medier och idrott	246
55.1	Kultur	246
55.2	Audiovisuella frågor	247
55.3	Kreativa Europa 2014–2020	248
55.4	Programmet Ett Europa för medborgarna	249
55.5	Idrott	249
DEL 12 EU:S INSTITUTIONER		250
56	Institutionernas verksamhet	250
56.1	Kommissionen	250
56.1.1	Kommissionens arbetsprogram	250
56.1.2	Arbetsgruppen för Grekland	251
56.1.3	Genomförande av direktiv	251
56.1.4	Överträdelseärenden	252
56.2	Europaparlamentet	253
56.3	EU-domstolen	254
56.4	Öppenhet och insyn	255
56.5	Personalpolitik i EU:s institutioner	256
56.6	Språk	257

56.7	Regionkommittén	257	Skr. 2014/15:65
Bilaga 1	Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2014	259	
Bilaga 2	Under 2014 avslutade och pågående överträdelseärenden	316	
Bilaga 3	Beslut i rådet under 2014 som Sverige inte stött	359	
Sakregister	363	
Utdrag ur protokoll	vid regeringssammanträde den 5 mars 2015	367	

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU

1 Inledning

EU-samarbetet har under de senaste åren satts på prov och står nu inför stora utmaningar. Den ekonomiska krisen och beslut om hur den ska hanteras har inneburit svåra prövningar för flera medlemsstater i form av vikande tillväxt och ökad arbetslöshet. Den demokratiska legitimiteten för EU:s handlande har ibland ifrågasatts. Detta har bidragit till ett minskat förtroende för EU hos medborgarna och lett till en allt intensivare debatt om hur legitimiteten ska kunna återskapas. Den dramatiska geopolitiska utvecklingen i unionens närområde har skapat oro och tydliggör behovet av en koordinerad utrikespolitisk agenda för EU. Vidare utgör relationerna mellan de största länderna i EU och inte minst mellan Storbritannien och EU samt vissa regionala självständighetssträvanden utmaningar för sammanhållningen i EU.

Under 2014 präglades EU-samarbetet av att det genomfördes val till Europaparlamentet, en ny kommission tillsattes, Europeiska rådet fick en ny permanent ordförande och en ny hög representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik utnämndes. Valet till Europaparlamentet kännetecknades också denna gång av att det på europeisk nivå var ett lågt valdeltagande jämfört med parlamentsval och att inhemska sakfrågor dominerade agendan. Väljarna bestraffade på flera håll stora regeringsbärande partier och belönade små utmanarpartier. I det nya Europaparlamentet finns det därmed ett större inslag av extremistiska och populistiska partier men inte tillräckligt stort för att de ska få något egentligt inflytande i lagstiftningsarbetet, särskilt då de befinner sig i olika partigrupper alternativt är grupplösa. Den nya sammansättningen kommer dock att ställa ökade krav på samarbete mellan de etablerade politiska grupperna eftersom det inte finns någon realistisk möjlighet att skapa en majoritet där inte både Europeiska folkpartiet (kristdemokrater/EPP) och gruppen Progressiva förbundet av socialdemokrater (S&D) ingår.

Utfallet av valet till Europaparlamentet med framgångar för EU-skeptiska partier på flera håll och ett minskat stöd för fortsatt EU-integration i allmänhet har gett ytterligare bränsle till debatten om hur legitimiteten för samarbetet kan stärkas. Olika initiativ har presenterats av medlemsstater som att öka de nationella parlamentens inflytande, stärka medborgarperspektivet genom ökad insyn och öppenhet i beslutsprocesserna och att effektivisera institutionernas arbete. Det finns till exempel en önskan bland flera medlemsstater om att kommissionen bör fokusera på färre frågor och att arbetet blir mer resultatinkänt, vilket även kommissionen har som målsättning. För EU torde det vara en viktig utmaning att nå konkreta resultat i viktiga frågor och därigenom lägga grunden för ett ökat förtroende för det europeiska samarbetet.

För regeringen är värnandet av de mänskliga rättigheterna och människors demokratiska delaktighet hörnstenar som ska genomsyra arbetet både i EU och globalt. I mars presenterade kommissionen ett meddelande om inrättande av ett nytt ramverk i EU för att stärka rättsstaten, något Sverige efterfrågat en längre tid. Syftet med ramverket är att göra det möjligt för kommissionen att finna en lösning med en berörd medlemsstat för att avvärja systematiska och allvarliga hot mot rättsstatsprincipen.

I augusti valde stats- och regeringscheferna Polens dåvarande premiärminister Donald Tusk som efterträdare till Herman Van Rompuy som ordförande för Europeiska rådet. Han tillträdde den 1 december. Under de senaste åren har Europeiska rådets arbete i hög utsträckning varit inriktat på akut finansiell eller ekonomisk krishantering snarare än diskussioner om allmänna politiska riktlinjer och prioriteringar för unionen. I och med att den akuta ekonomiska krisen klingat av något har det under 2014 varit möjligt för Europeiska rådet att mer strategiskt diskutera förutsättningarna för EU:s långsiktiga utveckling. Ett resultat av detta är den strategiska dagordningen med nyckelprioriteringar för de kommande fem åren som Europeiska rådet kom överens om i juni och som innehåller följande fem prioriteringar för EU under de kommande fem åren:

1. Starkare ekonomier med fler jobb,
2. Ett samhälle som både utvecklar och skyddar sina medborgare,
3. Hållbar energi- och klimatpolitik,
4. Ett EU för frihet, säkerhet och rättvisa, och
5. EU:s roll i världen.

Samtliga medlemsstater nominerade under sommaren sina kandidater till kommissionen, och efter utfrågningar i Europaparlamentet och några omstuvningar bland portföljerna, kunde den nya kommissionen godkännas under oktober månad av både Europaparlamentet och Europeiska rådet. De nya kommissionärerna tillträdde därmed sina poster som planerat den 1 november. Ny ordförande för kommissionen är Jean-Claude Juncker från Luxemburg, och den svenska kommissionären Cecilia Malmström är ansvarig för handelsfrågorna. Kommissionen för 2014–2019 har en mer politisk sammansättning jämfört med tidigare, då den innehåller inte mindre än 18 tidigare ministrar eller premiärministrar. Sju av kommissionärerna är utnämnda till vice-ordförande och ska leda olika grupperingar av kommissionärer, ett upplägg som är tänkt att säkra samverkan mellan olika politikområden. Den nya höga representanten för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Federica Mogherini, ges i sin roll som vice ordförande ett tydligt uppdrag att leda och samordna arbetet när det gäller de externa relationerna. Inför omröstningen om kommissionsordförandeposten i Europaparlamentet den 15 juli presenterade Jean-Claude Juncker tio politiska riktlinjer för den nya kommissionen. Dessa sammanfaller i stor utsträckning med de prioriteringar som Europeiska rådet lagt fast i den strategiska agendan.

Regeringen välkomnar särskilt att Jean-Claude Juncker också lyfter fram frågor om exempelvis lika lön för lika arbete och en jämställd kommission. Dock saknas skrivningar om hur unionen på ett mer övergripande plan ska komma till rätta med brister i jämställdheten

mellan kvinnor och män, och då särskilt kvinnors låga deltagande på arbetsmarknaden. Regeringen arbetar aktivt för att föra jämställdhetsfrågan högt upp på EU:s dagordning och säkerställa att arbetet med jämställdhet progressivt drivs framåt.

På grund av det institutionella läget under året var det jämförelsevis relativt lugnt i lagstiftningsarbetet då utgående kommission inte presenterade många nya förslag och Europaparlamentets arbete låg nere under en längre period. Huvudprioriteringar för både det grekiska ordförandeskapet i rådet under det första halvåret och det italienska ordförandeskapet det andra halvåret var att hantera de institutionella förändringarna och att bidra till återupprättad ekonomisk tillväxt. EU har trots de institutionella utmaningarna lyckats nå i mål med flera viktiga lagstiftningsärenden under året.

Under året kunde som nämnts en viss stabilisering skönjas av det ekonomiska läget i Europa, dock kvarstod betydande ekonomiska och finansiella svårigheter med bl.a. hög arbetslöshet som följd. Återhämtningen i euroområdet är svag både historiskt och i jämförelse med andra avancerade ekonomier. Den höga arbetslösheten minskade något, men skillnaderna mellan olika länder är fortsatt mycket stora. Med anledning av den svaga återhämtningen hamnade diskussionen om åtgärder för att öka tillväxt och sysselsättning i EU i fokus under hösten och då särskilt behovet av ökade investeringar. Regeringen anser att långsiktigt hållbara offentliga finanser är en förutsättning för tillväxt, men att det samtidigt är angeläget att öka privata och offentliga investeringar. I slutet av november presenterade den nya kommissionen tankar kring en investeringsplan för att öka investeringarna i EU och på det sättet skapa sysselsättning, snabba upp den ekonomiska återhämtningen och öka konkurrenskraften. Planen välkomnades på stats- och regeringschefernas möte i december och dess genomförande kommer förmodligen att dominera EU-arbetet i inledningen av 2015.

Genom den europeiska terminen och Europa 2020-strategin lyftes även under 2014 behovet av strukturreformer på medlemsstatsnivå fram. Kommissionen påpekade i den årliga tillväxtrapporten, som presenterades i november, att återhämtningen är svagare än väntat trots nationella och europeiska insatser. Kommissionen anser att den ekonomiska krisen har utlöst en pågående samhällskris och att den långsamma återhämtningen hämmar arbetet med att minska de höga arbetslöshetsnivåerna. I rapporten redovisar kommissionen sina prioriteringar inom den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken för 2015 och föreslår ett integrerat förhållningssätt baserat på tre huvudlinjer: stimulans till investeringar, en förnyad vilja till strukturreformer och en ansvarsfull finanspolitik. Regeringen beklagar dock att kommissionen inte heller i 2015 års tillväxtöversyn lyft fram kvinnors förvärvsfrekvens som en viktig tillväxtfaktor.

Diskussionen om balansen mellan offensiva satsningar på investeringar och en ansvarsfull finanspolitik kommer att fortsätta framöver. En central utmaning för medlemsstaterna ser ut att bli en fortsatt reformering av sina ekonomier för att kunna klara av en allt tuffare konkurrens utan att göra avkall på ambitionerna när det gäller exempelvis nationella välfärdssystem. I dessa diskussioner lyfter regeringen fram betydelsen av strukturreformer på arbetsmarknaden och produkt- och tjänste-

marknaderna och satsningar på utbildning, forskning, utveckling och innovation på nationell nivå. Vidare är en fortsatt fördjupning av den inre marknaden för varor, tjänster och personer en förutsättning för att öka tillväxten i EU. Regeringen ser särskilt fram emot kommissionens kommande initiativ om den digitala inre marknaden, då förutsättningar behöver skapas så att alla möjligheter som digitaliseringen ger kan tas till vara.

Den ekonomiska krisen har bland annat inneburit att beslut har tagits om inrättande av bankunionen och en diskussion pågår om ytterligare fördjupning av den ekonomiska och monetära unionen (EMU). Takten i det fortsatta fördjupningsarbetet kommer sannolikt att bero bland annat på hur medlemsstaternas ekonomier utvecklas.

Klimat- och energiramverket var en av de sakpolitiskt största frågorna under 2014, och kommer förmodligen också att vara det under kommande år. I januari presenterade kommissionen ett förslag till nya målsättningar för energi- och klimat till 2030. Förslaget diskuterades första gången på Europeiska rådet i mars, återigen i juni, och en överenskommelse nåddes slutligen på Europeiska rådets möte i oktober. Överenskommelsen innehöll mål för reduktion av utsläpp av växthusgaser (minst 40 procent), förnybar energi (minst 27 procent) och energieffektivisering (minst 27 procent). Dessutom inkluderades skrivningar om hur EU:s inre energimarknad ska stärkas och hur försörjningstryggheten avseende energi ska ökas. Då EU har en betydelsefull roll i det internationella klimatarbetet är det av stor betydelse att en överenskommelse kunde nås i oktober. EU kan nu i god tid lägga sitt bud inför FN:s klimatkonferens i Paris 2015, COP 21. Regeringen anser att klimatmålet bör höjas till 50 procent inklusive genom användning av internationella krediter för att EU ska kunna bidra i enlighet med ansvar och förmåga i de internationella klimatförhandlingarna, och verkar för att en process inleds på EU-nivå för att bl.a. säkra ett ambitiöst samlat bidrag.

Den ökade oron i omvärlden har inneburit att de utrikespolitiska frågorna fått en alltmer framträdande roll på EU:s dagordning, och de frågor som varit mest aktuella på utrikesområdet är situationen i Ukraina, Syrien och Irak samt ebola-krisen. Läget i Syrien är världens för närvarande största humanitära kris. Nära 11 miljoner människor är mot slutet av 2014 i behov av humanitärt stöd, och över 3 miljoner har drivits på flykt från Syrien. Också i Irak är den humanitära situationen mycket svår med ca 1,8 miljoner internflyktingar.

Under senhösten 2013 startade ett folkligt upplopp i Ukraina, den s.k. Euromajdan. Protesterna var riktade mot ett uteblivet associeringsavtal mellan Ukraina och EU. Den ryska aggressionen i Ukraina som efterföljde har lett till omfattande diskussioner och har varit en återkommande fråga på Europeiska rådets dagordning under året. Utvecklingen i Ukraina och EU:s relationer till Ryssland har ställt samarbetet mellan medlemsstaterna på prov och visat på behovet av att EU talar med en röst och kan agera starkt, tydligt och effektivt på det utrikespolitiska området. Regeringen är pådrivande för att EU tar ett större ansvar för säkerhet och utveckling, såväl globalt som i EU:s närområde. I mars hölls ett extrainsatt toppmöte som inleddes med ett möte med Ukrainas premiärminister som informerade om situationen i

landet. EU:s stats- och regeringschefer har uttryckt ett starkt stöd för Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet och stöd för den nya ukrainska regeringen. De har också fördömt Rysslands aggression mot Ukraina och den olagliga annekteringen av Krim och fattat beslut om att bistå Ukraina ekonomiskt och om att införa omfattande sanktioner mot Ryssland. I anslutning till Europeiska rådet i slutet av mars undertecknades de politiska delarna av associeringsavtalet med Ukraina. Tre månader senare, i slutet av juni, undertecknades associeringsavtal med Georgien och Moldavien och de återstående delarna av avtalet med Ukraina.

Under sommaren och hösten utbröt i Västafrika det största och mest komplexa utbrottet av ebola sedan sjukdomen upptäcktes 1976. Fler har smittats och avlidit än i alla tidigare utbrott tillsammans. Denna multi-dimensionella kris har fått följdverkningar för hälsosystem, ekonomi, stabilitet och säkerhet. Ebola-krisen togs upp på Europeiska rådet i augusti, oktober och december i syfte att stärka samordningen av medlemsstaternas insatser. Internationell konsensus råder om vikten av mycket omfattande och brådskande insatser i regionen, men också stöd till mer långsiktiga insatser för fortsatt fredsbyggande och förtroendeskapande åtgärder i de mest drabbade länderna.

I december upphörde de speciella övergångslösningar för kommissionens och EU-domstolens behörighet som gällt för de rättsakter inom polissamarbete och straffrättsligt samarbete som antogs före Lissabonfördraget. I samband med detta utnyttjade Storbritannien sin möjlighet att utträda ur samarbetet när de gäller de berörda rättsakterna, men också en möjlighet att återinträda i enskilda fall.

1.1 Information till och överläggningar och samråd med riksdagen

Enligt regeringsformen är regeringen skyldig att löpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet. Denna informationsskyldighet regleras närmare i riksdagsordningen. Där anges att regeringen ska redovisa sitt agerande i EU för riksdagen och varje år lämna denna skrivelse om verksamheten i EU till riksdagen.

Enligt riksdagsordningen ska regeringen också informera riksdagen om sin syn på de dokument som EU:s institutioner överlämnat till riksdagen och som regeringen bedömer som betydelsefulla. Under året överlämnades 86 faktapromemorior (161 under 2013) i vilka regeringen har informerat riksdagen om specifika förslag och regeringens syn på dessa.

Om ett utskott begär det, har regeringen vidare en skyldighet att lämna upplysningar och avge yttranden till utskotten om EU-arbetet. Regeringen ska även överlägga med utskotten i de frågor om EU-arbetet som utskotten bestämmer. Överläggningar mellan regeringen och utskotten om EU-frågor har ägt rum vid 43 tillfällen under året (55 under 2013).

Riksdagens arbete med subsidiaritetskontroll av utkast till lagstiftningsakter har formaliserats sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Enligt EU-fördraget ska EU på de områden där det

råder delad befogenhet vidta åtgärder endast om målet med ett förslag inte kan uppnås av medlemsstaterna själva. Enligt riksdagsordningen ska riksdagen pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Om det utskott som är ansvarigt för subsidiaritetsprövningen begär det, ska regeringen informera om sin bedömning av subsidiaritetsprincipen i det aktuella lagstiftningsutkastet.

Om utskottet bedömer att ett lagstiftningsutkast strider mot subsidiaritetsprincipen, lämnar utskottet ett utlåtande till kammaren med förslag att riksdagen ska anta ett motiverat yttrande till ordförandena i Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Under 2014 har riksdagen antagit två motiverade yttranden. Regeringen har tagit del av de motiverade yttrandena.

Regeringen har också tagit del av de åtta utlåtanden om granskningar av EU-dokument, exempelvis grönböcker och meddelanden, som riksdagen har behandlat.

Enligt regeringsformen ska regeringen löpande samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet. Denna samrådsskyldighet fullgörs enligt riksdagsordningen med EU-nämnden. EU-nämnden ska hållas underrättad av regeringen om frågor som ska beslutas i rådet. Regeringen ska rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet ska föras inför besluten i rådet. Regeringen ska vidare överlägga med EU-nämnden i andra frågor om EU-arbetet när nämnden av särskilda skäl begär en sådan överläggning. Regeringen ska också rådgöra med nämnden inför möten och beslut i Europeiska rådet. Under året ägde samråd rum inför samtliga möten i rådet och i Europeiska rådet.

En samlad redovisning av de fall där Sverige röstat nej eller avstått från att rösta i rådet finns i skrivelsens bilaga 3.

2 Europeiska rådet

Extrainsatt möte med stats- och regeringscheferna om Ukraina den 6 mars

Stats- och regeringscheferna höll den 6 mars ett extrainsatt möte med anledning av situationen i Ukraina. Toppmötet inleddes med ett möte med Ukrainas premiärminister som informerade om situationen i landet. EU:s stats- och regeringschefer enades om ett uttalande i vilket man uttryckte starkt stöd för Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet och stöd för den nya ukrainska regeringen. Uttalandet innehöll även ett fördömande av Rysslands aggression mot Ukraina, krav på att de ryska styrkorna ska dras tillbaka från Krim och krav på omedelbart tillträde för internationella observatörer. Beslutet samma dag om en folkomröstning om Krims anslutning till Ryssland förklarades vara i strid med Ukrainas grundlag och därför olagligt.

Stats- och regeringscheferna gav också stöd till att titta på olika möjligheter att bistå Ukraina ekonomiskt. Man enades om att låta olika expertgrupper brådskande titta närmare på de förslag som kommissionen

hade presenterat för att kunna tillämpa dem så snart som möjligt. Samtidigt påpekades vikten av att få på plats ett IMF-avtal.

Det konstaterades att Ryssland inte hade visat några konkreta tecken på att vilja trappa ned konflikten, vilket gjorde att stats- och regeringscheferna enades om att

- avbryta dialogen om visumliberaliseringar med Ryssland,
- avbryta förhandlingarna om ett nytt bilateralt avtal mellan EU och Ryssland, och
- bekräfta att de EU-länder som ingår i G8 och företrädare för EU:s institutioner suspenderar alla förberedelser.

Ukraina och Ryssland uppmanades att försöka nå en förhandlingslösning på krisen tillsammans med relevanta multilaterala organisationer. Europeiska rådet framhöll att dessa förhandlingar behövde starta de kommande dagarna och avslutas inom en snar framtid och att om så inte gjordes skulle det behöva beslutas om ytterligare åtgärder inklusive reseförbud, frysning av tillgångar riktade mot enskilda personer och inställt toppmöte mellan EU och Ryssland. Slutsatserna slog även fast att om Ryssland destabiliserade situationen ytterligare skulle detta påverka relationen mellan EU och Ryssland inom ytterligare ett stort antal ekonomiska områden.

Stats- och regeringscheferna enades vidare om att underteckna associerings- och frihandelsavtalet med Ukraina så snart som möjligt, men också att skyndsamt skriva under de politiska delarna av avtalet. Dessutom beslutade de att ge Ukraina ensidiga handelslättnader till EU till dess att associeringsavtalet har trätt i kraft.

Europeiska rådets möte den 20–21 mars

Mötet i Europeiska rådet dominerades av utvecklingen i Ukraina och åtgärder mot Ryssland. Stats- och regeringscheferna slog fast att folkomröstningen på Krim var olaglig och var eniga om att inte erkänna Rysslands införlivande av Krim och Sevastopol. Sanktionslistan utökades med ytterligare tolv personer från Ryssland som belades med viseringsförbud och vars tillgångar frystes. Europeiska rådet var enigt om att ytterligare destabilisering från rysk sida skulle leda till långtgående ekonomiska konsekvenser för Ryssland. Europeiska rådet undertecknade de politiska delarna av associeringsavtalet med Ukraina.

Stats- och regeringscheferna kom också överens om att tidigarelägga undertecknandet av associeringsavtalen med Georgien och Moldavien till senast i juni.

Europeiska rådet antog korta slutsatser om den europeiska terminen inför medlemsstaternas framtagande av nationella reformprogram samt stabilitets- och konvergensprogram. Stats- och regeringscheferna stämde av genomförandet av Europa 2020-strategin och såg fram emot den översyn av strategin som skulle göras under 2015.

Europeiska rådet ställde sig bakom den uppgörelse som gjorts om den gemensamma avvecklingsmekanismen i bankunionen och välkomnade framstegen i förhandlingarna om sparandedirektivet.

Stats- och regeringscheferna höll en kort diskussion om industrins konkurrenskraft och antog slutsatser om hur den kunde stärkas, bland

annat genom fokus på kunskaper, immaterialrätt och nyckelteknologier, liksom en väl fungerande inre marknad och fri, rättvis och öppen handel.

Europeiska rådet genomförde en längre diskussion om klimat och energi. Slutsatser antogs med innebörden att kommissionens förslag till nytt klimat- och energiramverk för perioden 2020–2030 skulle utgöra grunden för den fortsatta diskussionen. Stats- och regeringscheferna var eniga om att det nya ramverket skulle bygga på principerna om samstämmighet mellan utsläppsminskningar, energieffektivitet och förnybara energikällor och försörjningstrygghet och flexibilitet för medlemsstaterna. Europeiska rådet skulle vid sitt möte i juni stämma av hur långt arbetet nått, med sikte på ett beslut vid toppmötet den 23–24 oktober.

Stats- och regeringscheferna bekräftade vidare målet om att fullborda den inre marknaden för energi 2014 och att utveckla länkar så att ingen medlemsstat är isolerad från det europeiska nätverket för gas och elektricitet 2015. Europeiska rådet bad kommissionen om en fördjupad studie av EU:s energisäkerhet och att i juni presentera en plan för hur EU:s energiberoende kunde minskas.

Förberedelserna för toppmötet med Afrikanska unionen den 2–3 april diskuterades och Europeiska rådet betonade vikten av att utveckla ett jämbördigt partnerskap och stärka samarbetet kring handel, rättsstaten och mänskliga rättigheter. Europeiska rådet välkomnade också återupptagandet av förhandlingarna för ett enat Cypern.

Extrainsatt middag med stats- och regeringscheferna den 27 maj

Stats- och regeringscheferna möttes den 27 maj vid en informell middag för att diskutera utfallet av valet till Europaparlamentet, vilka politikområden som EU bör fokusera på framöver, processen för att nominera en ny ordförande i kommissionen och presidentvalet i Ukraina.

Stats- och regeringscheferna konstaterade att utfallet av valet till Europaparlamentet innehöll budskap om både kontinuitet och förändring. När det gällde framtida prioriteringar för EU diskuterades ett antal områden: reformer för ökad konkurrenskraft, jobb och tillväxt, en väl fungerande ekonomisk och monetär union, klimat och energi, rättsliga och inrikes frågor och EU:s roll i världen. Europeiska rådets ordförande lyfte särskilt fram behovet av en gemensam förståelse för vad som bör göras på nationell nivå respektive EU-nivå, i linje med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Vid middagen fick ordföranden i uppdrag att konsultera de nya gruppledarna i Europaparlamentet när dessa väl valts och de 28 stats- och regeringscheferna om en ny kommissionsordförande för att därefter återrapportera till Europeiska rådet.

Stats- och regeringscheferna diskuterade även situationen i Ukraina. I ett gemensamt uttalande välkomnade de att söndagens presidentval hade kunnat hållas, trots utmaningarna i vissa regioner i östra Ukraina. De uppmanade alla parter att erkänna utgången av valet. Stats- och regeringscheferna uttryckte även sin förväntan på Ryssland om att samarbeta med den legitima presidenten, dra tillbaka sina trupper från gränsen och använda sitt inflytande över separatister för att trappa ned

situationen. Stats- och regeringscheferna bekräftade också sitt stöd till Ukrainas politiska och ekonomiska reformer.

Slutligen uttryckte stats- och regeringscheferna solidaritet med befolkningen i Serbien, Bosnien-Hercegovina och Kroatien när det gällde översvämningarna på Balkan.

Europeiska rådet 26–27 juni

Europeiska rådets möte inleddes i Ypres för att uppmärksamma minnet av första världskrigets utbrott. Mötet fortsatte på sedvanligt sätt i Bryssel. Vid mötet avhandlades ett antal frågor. Europeiska rådet fattade beslut om ny kommissionsordförande och en s.k. strategisk dagordning med EU:s prioriteringar för de kommande åren. Dessutom diskuterade stats- och regeringscheferna nya riktlinjer för samarbetet avseende rättsliga och inrikes frågor, Ukraina, den europeiska terminen och ramverket för klimat och energi för 2030.

Europeiska rådet beslutade att föreslå Jean-Claude Juncker för Europaparlamentet som ny ordförande i kommissionen. Europeiska rådets ordförande fick också i uppdrag att genomföra konsultationer med anledning av ytterligare utnämningar. I detta sammanhang enades man även om en strategisk dagordning med nyckelprioriteringar för de kommande fem åren, och man uppmanade EU:s institutioner och medlemsstaterna att fullt ut genomföra dessa prioriteringar i sitt arbete. Prioriteringarna är

1. En union med sysselsättning, tillväxt och konkurrenskraft,
2. En union som gör alla medborgare mer delaktiga och skyddar dem,
3. En energiunion med en framåtblickande klimatpolitik,
4. En union med frihet, säkerhet och rättvisa och
5. Unionen som en stark global aktör.

I slutsatserna från mötet framhölls att Europeiska rådet avser se till att genomförandet av prioriteringarna följs upp.

Europeiska rådet antog även strategiska riktlinjer för samarbetet på området för frihet, säkerhet och rättvisa. Med utgångspunkt i tidigare program konstaterades i slutsatserna att den övergripande prioriteringen nu är att konsekvent införliva och effektivt genomföra och konsolidera befintliga rättsliga instrument och politiska åtgärder. Riktlinjerna berör bl.a. områden som grundläggande rättigheter, asyl och migration och rättsligt samarbete. Europeiska rådet uppmanade EU:s institutioner och medlemsstater att se till att dessa riktlinjer följs upp med lämpliga lagstiftningsåtgärder och operativa åtgärder och kommer under 2017 att genomföra en halvtidsöversyn.

Stats- och regeringscheferna undertecknade associeringsavtal med Georgien och Moldavien och de återstående delarna av avtalet med Ukraina. Stats- och regeringscheferna träffade Ukrainas president och diskuterade situationen i Ukraina. I slutsatserna från mötet förväntade sig Europeiska rådet att ett antal åtgärder skulle ha vidtagits senast måndagen den 30 juni: en OSSE-mekanism för övervakning av eldupphör och kontroll av gränsen ska ha överenskommit, tre gränsposteringar ska ha återgått i ukrainsk kontroll, gisslan ska ha frigivits och substantiella förhandlingar om presidentens fredsplan ska ha inletts. I slutsatserna konstaterades även att rådet skulle utvärdera

situationen och vid behov anta ytterligare restriktiva åtgärder om villkoren inte uppfylls.

I närvaro av chefen för Europeiska centralbanken avslutade Europeiska rådet den fjärde europeiska terminen. Europeiska rådet slog fast ett antal utmaningar som EU alltså står inför som hög arbetslöshet, höga skulder och låg tillväxt, och konstaterade att den finanspolitiska konsolideringen därmed måste fortsätta.

Europeiska rådet diskuterade även regelförenkling (lagstiftningens ändamålsenlighet) och gick igenom de framsteg som har gjorts på området på basis av ett meddelande av kommissionens på området. I slutsatserna uppmanades rådet att fortsätta granskningen. Slutsatserna slår även fast att regelförenkling ska genomföras med beaktande av skyddet för konsumenter och arbetstagare samt hälso- och miljöskydd.

På basis av återrapportering från Europeiska rådets ordförande stämde läget av när det gäller det nya ramverket för klimat och energi. Europeiska rådet beslutade att återkomma till diskussionerna i oktober då de övergripande klimat- och energimålen för 2030 skulle beslutas. Stats- och regeringscheferna diskuterade även försörjningstrygghet på energiområdet, inklusive ett antal brådskande åtgärder på området. Som en del av förberedelserna inför Europeiska rådets oktobermöte ombads rådet att ytterligare analysera andra åtgärder på medellång och lång sikt för att öka EU:s energitrygghet.

Europeiska rådet godkände rådets beslut att bevilja Albanien kandidatlandsstatus. Europeiska rådet välkomnade också Litauen som euroområdets nittonde medlem.

Extrainsatt möte i Europeiska rådet den 16 juli

Europeiska rådet hade ett extrainkallat möte den 16 juli för att framförallt diskutera utnämningen av EU:s höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik, men också posten som ordförande för Europeiska rådet och andra toppposter.

Mötet inleddes som vanligt med ett kort utbyte med talmannen för Europaparlamentet, Martin Schulz, som bland annat talade om de olika utmaningar som EU nu står inför. Ledarna diskuterade därefter situationen i Ukraina och Israel Gaza. Det hölls även en diskussion med den nyvalde ordföranden för kommissionen, Jean-Claude Juncker.

Europeiska rådets ordförande informerade stats- och regeringscheferna om de konsultationer som han hade genomfört med medlemsstaterna inför mötet och konstaterade att det inte hade gått att nå enighet om en ny hög representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik eller ordförande för Europeiska rådet. Europeiska rådet enades därför om att återkomma till och fatta beslut om utnämningarna vid ett extrainsatt möte den 30 augusti.

Stats- och regeringscheferna hade även en diskussion med kommissionens nyvalde ordförande om den strategiska dagordning som överenskoms vid Europeiska rådet i juni. I slutsatserna från mötet betonades vikten av att EU fokuserar på de områden där unionen kan göra skillnad och Europeiska rådet återupprepade sin avsikt att kontinuerligt följa upp de strategiska prioriteringarna.

Europeiska rådet diskuterade även situationen i Ukraina och beklagade att de steg som hade efterfrågats i Europeiska rådets slutsatser från den 27 juni inte hade följts. Europeiska rådet beslutade därför att utvidga de restriktiva åtgärderna för att rikta dem mot enheter, inbegripet ryska enheter, som materiellt eller ekonomiskt stöder åtgärder som undergräver eller hotar Ukrainas suveränitet, territoriella integritet och oberoende. Europeiska rådet begärde också att man överväger möjligheten att inrikta sig på personer eller enheter som aktivt tillhandahåller material eller ekonomiskt stöd till de ryska beslutsfattare som bär ansvaret för den olagliga annekteringen av Krim eller destabiliseringen av östra Ukraina. Europeiska rådet uppmanade Europeiska investeringsbanken att ställa in undertecknandet av nya finansieringsinsatser i Ryssland. Medlemsstaterna enades vidare om att samordna sina ståndpunkter inom direktionen för Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling i syfte att också ställa in finansieringen av nya insatser. Till sist uppmanade Europeiska rådet kommissionen att göra en förnyad bedömning av samarbetsprogrammen mellan EU och Ryssland i syfte att från fall till fall ta beslut om att ställa in genomförandet av EU:s bilaterala och regionala samarbetsprogram, förutom projekt som uteslutande berör gränsöverskridande samarbete och det civila samhället.

Stats- och regeringscheferna uttryckte vidare sin djupa oro för det upptrappade våldet i Gaza och Israel, som i första hand slår mot civila. Båda sidor uppmanades att trappa ned konflikten, få ett slut på våldet, ge tillträde för humanitärt bistånd och återgå till lugn. Europeiska rådet underströk också det angelägna i att återuppta fredsförhandlingar som syftar till en tvåstatslösning.

Europeiska rådets extrainkallade möte den 30 augusti

Europeiska rådets diskussion fokuserade på den ryska aggressionen mot Ukraina som stats- och regeringscheferna fördömde. Med anledning av det förvärrade läget i Ukraina och att Ryssland eskalerat inflödet av ryska trupper och materiel, hade Ukrainas president Petro Porosjenko inbjudits att tala inför rådet. Petro Porosjenko varnade för att landet stod på randen till fullskaligt krig med Ryssland och presenterade sin fredsplan. Europeiska rådet uppmanades att reagera med skärpta sanktioner.

Stats- och regeringscheferna enades om att fördöma den ryska militära aggressionen på ukrainskt territorium och kräva att de ryska styrkorna och vapnen omedelbart dras tillbaka. Europeiska rådet beslutade att ge i uppdrag åt kommissionen och utrikestjänsten att inom en vecka presentera förslag på skärpta ekonomiska sanktioner. I detta förslag skulle det ingå en reglering så att alla personer och institutioner som stod i förbindelse med separatisterna i Donbass-regionen kunde listas och bli föremål för restriktiva åtgärder.

Efter en kort diskussion kunde Europeiska rådet enas om att utse Polens premiärminister Donald Tusk till ny ordförande för Europeiska rådet och ordförande för eurotoppmötena. Italiens utrikesminister Federica Mogherini utsågs till EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetspolitik.

Stats- och regeringscheferna diskuterade ekonomiska frågor mot bakgrund av de senaste uppgifterna om att återhämtningen framför allt i

euroområdet gick långsammare än beräknat. Europeiska rådet diskuterade bland annat den konferens om sysselsättning som den italienska regeringen planerade att hålla i oktober månad 2014 på stats- och regeringschefsnivå.

Europeiska rådet berörde också akuta kriser i EU:s närområde. Stats- och regeringscheferna uttryckte sin djupa oro över det upptrappade våldet i Syrien och Irak, terrororganisationen ISIL:s övergrepp och kränkningar mot religiösa och etniska minoriteter och utsatta grupper. Stöd uttrycktes till enskilda medlemsstaters beslut att erbjuda militär utrustning till Irak och den kurdiska regeringen. Åtgärder för att förhindra EU-medborgare att bege sig till oroshärdar för att delta i strid diskuterades och rådet uppmanades att före årets slut slutföra arbetet med registret för passageraruppgifter som en av dessa åtgärder.

Europeiska rådet välkomnade vapenvilan i Gaza och uppmanade parterna att respektera den. Parterna uppmanades även att verka för att förbättra levnadsvillkoren för befolkningen i Gaza bland annat genom att lyfta blockaden, och att återuppta förhandlingar för att uppnå en tvåstatslösning.

Det eskalerande våldet i Libyen fördömdes starkt och stats- och regeringscheferna uppmanade alla parter att acceptera ett omedelbart eldupphör, ingå en vapenvila och inleda en nationell dialog för att uppnå långsiktig stabilitet.

Europeiska rådet antog slutsatser om ebola och underströk vikten av att omvärlden ger koordinerat stöd till de drabbade länderna.

Europeiska rådets möte den 23–24 oktober

Diskussionen vid Europeiska rådet koncentrerades till EU:s klimat- och energipaketet för perioden 2020–2030 och en uppgörelse kunde slutligen nås. Överenskommelsen innebar bland annat att utsläppsminskningarna ska uppgå till minst 40 procent, målet för förnybart till minst 27 procent och målet för energieffektivisering till minst 27 procent. I och med den nya överenskommelsen kombineras den tidigare beräkningsgrunden för fördelning mellan medlemsstaterna, BNP per capita, med kostnadseffektivitet som grund (insatser ska göras där de gör störst nytta). Alla medlemsstater ska bidra med utsläppsminskningar, vilket är en ny och viktig princip. Utsläppshandelssystemet förstärks genom en stabilitetsmekanism. Utsläppsrätter ska kunna fördelas fritt i medlemsstater med ett välstånd (BNP) under 60 procent av EU-snittet i syfte att modernisera energisektorn. Uppgåelsen innebar också att stöd införs för en utökad facilitet för innovation och demonstrationsprojekt med 400 miljoner utsläppsrätter. Vidare skapas en ny fond som omfattar 2 procent av utsläppsrätterna och där intäkterna ska gå till medlemsstater med ett välstånd (BNP) under 60 procent av EU-snittet för användning till energieffektivisering och modernisering av energisektorn. När det gäller försörjningstrygghet innehöll överenskommelsen bland annat en målsättning om 15 procent sammanlänkning av elnät.

Den utrikesfråga som fick störst uppmärksamhet vid toppmötet var ebola. En samordnare för EU:s insatser i kampen mot ebola utnämndes.

I diskussionen om situationen i Ukraina kunde Europeiska rådet bekräfta sin hållning inför de förestående ukrainska parlamentsvalen den

26 oktober. De senaste ansträngningarna för att nå en fredlig lösning på konflikten i östra Ukraina välkomnades samtidigt som Ryssland uppmanades att bidra till nedtrappning.

Europeiska rådet uttryckte stöd till Moldavien inför den omfattande reformagendan i landet liksom förväntningar om fria och rättvisa val till parlamentet den 30 november. Europeiska rådet signalerade därutöver stor oro över de ökade spänningarna i östra Medelhavet och Turkiet uppmanades att respektera Cyperns suveränitet.

Stats- och regeringschefernas diskussion om de ekonomiska frågorna koncentrerades till de vikande tillväxtsiffrorna och den ökande arbetslösheten. Europeiska rådet välkomnade investeringspaketet om 300 miljarder euro som kommissionsordförande Jean-Claude Juncker aviserat samtidigt som det välkomnade den arbetsgrupp som skulle ledas av EIB och kommissionen för att identifiera tillväxtstärkande åtgärder. Stats- och regeringscheferna diskuterade också de justerade EU-avgifterna och beslutade att EU:s finansministrar skulle mötas för att gå igenom beräkningsunderlaget.

Europeiska rådet antog beslutet om att utnämna kommissionen, som den 22 oktober godkändes av Europaparlamentet. Europeiska rådet ställde sig också bakom EU:s strategi för regionen kring Adriatiska havet och Joniska havet.

Detta toppmöte var det sista för Europeiska rådets utgående ordförande Herman Van Rompuy och kommissionens ordförande José Manuel Barroso. De avtackades av stats- och regeringscheferna.

Europeiska rådets möte den 18 december

Mötet var det första toppmötet under den nya ordföranden Donald Tusks ledning. Vid mötet diskuterades jobb- och tillväxtfrågor samt situationen i Ukraina.

Fokus för diskussionen om jobb, tillväxt och investeringar blev som väntat kommissionens förslag till en investeringsplan. Planen presenterades av kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker. Europeiska rådet ställde sig i sina slutsatser bakom att en investeringsfond upprättas, att en funktion för rådgivning till olika aktörer inrättas och uppmanade till förbättringar i investeringsklimatet.

Det fanns vidare en enighet kring att fokus bör vara på att uppmuntra privata investeringar och att det är viktigt att projekten väljs ut av oberoende experter. Slutsatserna listar även ett antal områden som är viktiga för ett förbättrat investeringsklimat och som kan bidra till ökad tillväxt, som bättre lagstiftning, den inre marknaden för varor och tjänster, den digitala inre marknaden, innovation och handelsavtalet med USA (TTIP). Flera medlemsstater, inklusive Sverige, betonade vikten av sunda offentliga finanser och respekt för existerande regler i stabilitets- och tillväxtpakten.

Vidare innehöll slutsatserna korta skrivningar om skattefrågor och EMU-fördjupningen som inte föranledde någon längre diskussion. Stats- och regeringscheferna diskuterade även Ukraina och antog korta slutsatser. Dessa gratulerar Ukraina till dess nya regering och slår fast att EU står redo att ytterligare stödja Ukrainas reformprocess tillsammans med andra givare och i linje med den konditionalitet som IMF sätter upp.

De uttrycker även oro för situationen i östra Ukraina och framhåller att EU:s politik står fast och att Europeiska rådet är redo att vidta ytterligare åtgärder om det blir nödvändigt. Samma dag som toppmötet enades rådet även om att fördjupa åtgärderna inom ramen för EU:s icke-erkännandepolitik avseende den olagliga annekteringen av Krim genom att anta utökade sanktioner mot Krim i form av skärpt regelverk när det gäller europeiska investeringar och export till Krim. Skr. 2014/15:65

DEL 2 FRÅGOR UNDER RÅDET FÖR ALLMÄNNA FRÅGOR

3 Europa 2020-strategin och den europeiska terminen

Europa 2020 är EU:s gemensamma strategi för smart och hållbar tillväxt för alla. Regeringen har under året förespråkat ett ambitiöst genomförande av Europa 2020-strategin, bl.a. inom ramen för den europeiska terminen, för att främja ekonomisk samordning och en stabil och hållbar ekonomisk utveckling. Vidare har regeringen välkomnat den översyn av Europa 2020 som pågått under året och som gett möjlighet att lyfta blicken efter de senaste åren som präglats av krishantering och öka fokus på långsiktiga åtgärder. En viktig utgångspunkt för regeringen i översynen har varit att EU även i fortsättningen behöver en gemensam och ambitiös strategi för att stärka EU:s konkurrenskraft och uppnå långsiktigt hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i hela EU.

3.1 Strategin för hållbar tillväxt och sysselsättning – Europa 2020

Europa 2020-strategin antogs av EU:s stats- och regeringschefer i juni 2010 och är EU:s gemensamma ramverk för att skapa långsiktigt hållbar tillväxt, hög sysselsättning och social sammanhållning i unionen. Konkreta åtgärder på EU-nivå och i medlemsstaterna ska bidra till strategins målsättningar i enlighet med strategins riktlinjer (se avsnitt 28.1).

Under året inleddes en översyn av Europa 2020-strategin. Kommissionen presenterade i mars ett meddelande om Europa 2020 med en lägesbeskrivning av strategin och hur genomförandet av strategin ligger till i förhållande till dess övergripande syfte och målsättningar (se faktapromemoria 2013/14:FPM67). Samtidigt initierade kommissionen ett offentligt samråd där berörda parter gavs möjlighet att lämna synpunkter på hur Europa 2020-strategin bör utvecklas de kommande fem åren. Under sommaren och hösten har alla berörda rådsformationer diskuterat översynen av Europa 2020 och samråd med EU-nämnden har genomförts inför respektive rådsmöte. Det italienska ordförandeskapet presenterade sin rapport om rådsdiskussionerna vid rådet för allmänna frågor den 16 december.

3.2 Europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

Skr. 2014/15:65

Den fjärde europeiska terminen inleddes med att kommissionen den 13 november 2013 presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året (se faktagromemoria 2013/14:FPM33). Vid Europeiska rådets möte i december 2013 bekräftades dessa prioriteringar av stats- och regeringscheferna som vägledning inför medlemsstaternas årliga rapportering inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella reformprogram) och stabilitets- och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram).

Efter att samtliga medlemsstater bidragit med sina nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram i april analyserade kommissionen dessa gemensamt med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar. Resultatet av analysen presenterades den 2 juni i form av ett meddelande och förslag till landspecifika rekommendationer till samtliga medlemsstater samt till eurogruppen som helhet. Rekommendationerna identifierade de huvudsakliga utmaningar som kommissionen ansåg att medlemsstaterna borde prioritera de kommande 12–18 månaderna för att leva upp till målsättningarna i Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Kommissionens förslag till landspecifika rekommendationer behandlades i juni i olika rådsformationer.

Vid Europeiska rådet den 26–27 juni avslutade stats- och regeringscheferna den europeiska terminen genom att anta slutsatser om medlemsstaternas åtaganden inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella reformprogram) och stabilitets- och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram). Stats- och regeringscheferna ställde sig även bakom rådets förslag till rekommendationer som därefter antogs formellt av rådet i juli.

Samråd ägde rum med EU-nämnden ett flertal gånger mellan december och februari inför rådets behandling av tillväxtöversikten och i juni respektive juli inför antagandet av de landspecifika rekommendationerna.

Samråd med arbetsmarknadens parter, det civila samhället samt den lokala och regionala nivån har ägt rum vid ett flertal tillfällen under 2014.

3.3 Sveriges nationella reformprogram 2014

Inom ramen för den europeiska terminen ska medlemsstaterna i april varje år överlämna nationella reformprogram till kommissionen där de med utgångspunkt i de integrerade riktlinjerna för Europa 2020-strategin redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. Sveriges nationella reformprogram 2014 överlämnades i april och där redogörs det för regeringens förslag till åtgärder i budgetpropositionen för 2014 och 2014 års ekonomiska vårproposition. Riksdagen tog del av reformprogrammet i april.

Det nationella reformprogrammet inleds med en beskrivning av det ekonomiska läget och en redogörelse för regeringens övergripande mål för den ekonomiska politiken och dess inriktning på kort och medellång sikt. Fokus läggs sedan på de nationella Europa 2020-målen och på åtgärder som vidtas för att hantera de utmaningar som också identifieras av de rekommendationer som Sverige fick inom ramen för den europeiska terminen 2013. Rapporten lyfter även fram andra viktiga områden för tillväxt som inte direkt kan kopplas till de nationella målen eller rekommendationerna som t.ex. den inre marknaden, EU:s strategi för Östersjöregionen samt sammanhållningspolitiken.

3.3.1 Sveriges rekommendationer 2014

Inom ramen för den fjärde europeiska terminen antog rådet fyra landspecifika rekommendationer för Sverige om genomförandet av Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Sverige rekommenderades att göra följande:

- Fortsätta att driva en tillväxtvänlig finanspolitik, bevara sunda offentliga finanser och se till att man håller fast vid det medelfristiga budgetmålet under den period som omfattas av konvergensprogrammet, också med tanke på de utmaningar som den åldrande befolkningen utgör för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.
- Dämpa hushållens låneökning och den privata skuldsättningen. I detta avseende begränsa effekterna av den gynnsamma behandlingen av lån i inkomstbeskattningen genom att stegvis begränsa skatteavdragen för räntor på bostadslån och/eller höja fastighetsskatten. Vidta ytterligare åtgärder för att öka amorteringstakten på bostadslån.
- Ytterligare effektivisera bostadsmarknaden genom fortsatta reformer av hyressättningsystemet. I synnerhet tillåta mer marknadsorienterade hyror genom att röra sig bort från bruksvärdessystemet och ytterligare avreglera vissa segment på hyresmarknaden samt ge större avtalsfrihet åt enskilda hyresgäster och hyresvärdar. Förkorta och förenkla plan- och överklagandeprocesser genom att sänka och slå samman administrativa krav, harmonisera byggkrav och standarder mellan kommunerna och öka öppenheten kring förfarandet vid marktilldelning. Uppmuntra kommunerna att upplåta egen mark för nybyggnation av bostäder.
- Vidta lämpliga åtgärder för att förbättra baskunskaperna och underlätta övergången från utbildning till arbetsmarknad, bland annat genom en större användning av arbetsplatsförlagt lärande och lärlingsprogram. Förstärka satsningarna för att effektivare inrikta arbetsmarknads- och utbildningsåtgärder på lågutbildade och personer med invandrarbakgrund. Öka de tidiga insatserna och det aktiva uppsökandet av ungdomar som inte är inskrivna hos myndigheterna.

Regeringen välkomnar de landspecifika rekommendationerna, och vill att de fortsätter vara icke-bindande. De är ett instrument för att uppmunna

EU:s medlemsstater att föra en ansvarsfull ekonomisk politik och för att uppfylla de mål som satts upp inom ramen för den ekonomisk-politiska samordningen i EU. Det är viktigt att medlemsstaterna genomför nödvändiga reformer, inte minst reformer för att bryta EU-ländernas minskande konkurrenskraft och svaga tillväxt.

Kommissionens tillväxtöversikt för 2015

I november presenterade kommissionen sin årliga tillväxtöversikt för 2015, KOM(2014) 902. Tillväxtöversikten är startskottet för den europeiska terminen 2015, och i rapporten redogör kommissionen för sina övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken för de kommande tolv månaderna.

För 2015 föreslår kommissionen ett integrerat förhållningsätt baserat på tre huvudlinjer: stimulans till investeringar, en förnyad vilja till strukturreformer och en ansvarsfull finanspolitik. Kommissionen framhåller behovet av att stimulera tillväxten genom ökade investeringar i ekonomin och uppmanar medlemsstaterna att ställa sig bakom den investeringsplan om 315 miljarder euro som man föreslagit. Vidare framhålls det fortsatta behovet av strukturreformer inte minst på nationell nivå i syfte att generera tillväxt, kunna minska skuldnivåerna och stimulera framväxten av fler och bättre jobb. Samtidigt måste en ansvarsfull finanspolitik bedrivas för att minska underskotten i de offentliga finanserna och sänka skuldnivåerna i EU:s medlemsstater.

Regeringen välkomnar den årliga tillväxtöversikten och ser positivt på de tre huvudlinjer som kommissionen föreslår.

4 Utvidgningsprocessen

Utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar. Den har medverkat till att stärka Europas säkerhet, ekonomiska utveckling och stabilitet. Sverige värnar att utvidgningens principer upprätthålls och att unionens åtaganden fullföljs. Viktiga framgångar under året har bland annat varit Serbiens förhandlingsstart och Albanien kandidatlandsstatus. Framstegen ger belägg för utvidgningsprocessens fortsatta dragningskraft och centrala roll för att säkra fred, demokrati och rättsstatens principer i EU:s närområde.

4.1 Kommissionens utvidgningsstrategi

Den 8 oktober presenterade kommissionen sitt årliga utvidgningspaket. Paketet innehåller följande dokument.

- En övergripande utvidgningsstrategi för perioden 2014–2015.
- Översynsrapporter för kandidatländerna Albanien, Makedonien (FYROM), Montenegro, Serbien, Turkiet och de potentiella kandidatländerna Bosnien och Hercegovina samt Kosovo.

I ett inledande horisontellt avsnitt betonar kommissionen utvidgningens tre pelare i form av fokus på rättsstatsfrågor, det ekonomiska kriteriet och en fungerande offentlig förvaltning. Därtill görs en tydligare koppling mellan förmedlemskapsstödet och de politiska reformprioriteringarna. Även i årets utvidgningsstrategi behandlas särskilt situationen för utsatta grupper i ansökarländerna, som hbtq-personer och romer. Vid rådet för allmänna frågor den 16 december antogs slutsatser om utvidgningen, som bekräftar kommissionens rapporter.

Sverige välkomnar överlag inriktningen att ta itu med de grundläggande frågorna först och därmed stärka utvidgningens trovärdighet. Under behandlingen av utvidgningsstrategin har Sverige välkomnat dess särskilda fokus på yttrandefrihet och att jämställdhet fått en mer framträdande plats, men samtidigt påpekat att rapporterna måste jämställdhetsintegreras.

4.2 Samarbets- och verifikationsmekanismen

Den samarbets- och verifikationsmekanism (CVM) som beslutades i samband med Bulgariens och Rumäniens EU-anslutning är fortsatt i kraft. Under året har kommissionen redovisat dessa länders utestående anpassningsarbete när det gäller rättsliga och inrikes frågor samt inom jordbruksområdet. Bulgarien fortsätter att uppvisa betydande brister i genomförandet av CVM:s riktmärken, främst inom rättssystemet, korruption och organiserad brottslighet. Även för Rumänien noterar kommissionen brister, samtidigt som vissa förbättringar kan skönjas.

4.3 Turkiet

Turkiet bedriver anslutningsförhandlingar sedan 3 oktober 2005. Förhandlingstakten har varit relativt låg och hittills har 14 kapitel öppnats. Det senaste decenniets reformer i Turkiet har ökat respekten för demokratins spelregler. EU liksom Sverige välkomnar dessa steg i riktning mot uppfyllandet av de politiska Köpenhamnskriterierna. Mänskliga rättigheter och rättsstatens principer är centralt för en rättsstat. Denna reformtakt avstannade dock inför lokalvalet i mars 2014 och det första direkta presidentvalet i augusti 2014. I spåren av de åtal som väcktes den 17 december 2013 om korruption, med koppling till flera ledande politiska företrädare, genomfördes omfattande omplaceringar i rättsväsendet som följd. Åtalen avskrevs under året utan att prövas i domstol.

Under våren skedde också flera inskränkningar på yttrandefrihetens område och den 16 december uttryckte rådet för allmänna frågor särskilt stor oro över de arresteringar av journalister och medieföreträdare som genomfördes den 14 december. Vidare har situationen i regionen, framförallt i Syrien och Irak, påverkat Turkiets politiska agenda.

Sedan regeringsombildningen i Turkiet i september har EU-närmandet fått ny kraft i turkisk politik. Den senaste översynsrapporten präglas av den allvarliga tillbakagång som skett under det senaste året när det gäller rättsväsendet och grundläggande friheter. Sverige stöder denna analys

liksom kommissionens rekommendation att Turkiet och EU bör inleda förhandlingar om kapitel 23 (rättsväsende och grundläggande rättigheter) och 24 (rättvisa, frihet och säkerhet) för att sätta mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen i centrum för anslutningsprocessen. Vid rådet för allmänna frågor i december argumenterade flertalet medlemsstater just för vikten av att öppna kapitel 23 och 24.

Vid sidan av dessa formella förhandlingar argumenterar Sverige för att stärka samarbetsmöjligheterna inom områden som utrikespolitisk dialog, fördjupning av tullunionen samt visaliberaliseringsprocessen. Den sistnämnda har tagit positiva steg under året och återtagandeavtalet började gälla den 1 oktober. Framsteg i dialogen om visaliberalisering kommer även fortsättningsvis att grunda sig i att Turkiet på ett effektivt och konsekvent sätt uppfyller de krav som uppställs i vägkartan.

4.4 Makedonien (FYROM)

Kommissionen upprepar i sin översynsrapport för sjätte året i rad rekommendationen om att inleda anslutningsförhandlingar om EU-medlemskap med Makedonien. Makedonien fortsätter att uppfylla de politiska kriterierna även om förbättringar och reformer krävs på flera områden, bl.a. när det gäller yttrandefrihet och rättsväsendets oberoende.

När det gäller den olösta namnfrågan mellan Grekland och Makedonien pågår förhandlingar understödda av FN. Sverige fortsätter att förespråka att Makedonien ska få inleda anslutningsförhandlingar och att parterna i namnfrågan tar sitt ansvar för att finna en ömsesidigt acceptabel lösning.

Rådet för allmänna frågor beslutade i slutet av året att återkomma till frågan om en förhandlingsstart under 2015, på basis av en uppdatering från kommissionen om landets genomförande av viktiga reformer och på grundval av framsteg när det gäller att hitta en lösning i namnfrågan. Den olösta namnfrågan har medfört att beslut inte har fattats om förhandlingsstart.

4.5 Montenegro

Montenegros medlemskapsförhandlingar inleddes år 2012. I enlighet med den nya förhandlingsmetodiken och den s.k. nya ansatsen ligger ett särskilt fokus på granskningen av rättsstatsfrågorna. Den nya ansatsen innebär att kapitel 23 (rättsväsende och fundamentala rättigheter) och 24 (rättvisa, frihet och säkerhet) öppnas tidigt och hålls öppna under hela förhandlingsprocessen. Dessa kapitel öppnades i december 2013 och då beslutades även 84 reformriktmärken för att vägleda arbetet. Med anledning av brister i tillämpningen tydliggjorde kommissionen i årets översynsrapport att takten i EU-närmandet skulle avgöras av Montenegros framsteg i att möta de krav som satts ut i reformriktmärkena.

I samband med regeringskonferensen den 31 mars öppnades förhandlingskapitel 7 immaterialrätt samt förhandlingskapitel 10

informationssamhälle och media. Vid regeringskonferensen den 24 juni öppnades förhandlingskapitel 4 fri rörlighet för kapital, 31 utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt 32 finansiell kontroll. I samband med regeringskonferensen den 16 december öppnades kapitel 18 statistik, 28 konsument- och hälsoskydd, 29 tullunionen samt 33 finansiella och budgetära bestämmelser.

Sedan tidigare har följande kapitel öppnats: 5 offentlig upphandling, 6 bolagsrätt, 20 näringsliv, 23 rättsväsende och fundamentala rättigheter, 24 rättvisa, frihet och säkerhet, 25 vetenskap och forskning samt 26 utbildning och kultur. Sammanlagt är totalt 12 kapitel öppnade. Granskningsprocessen av befintlig montenegrinsk lagstiftning i förhållande till EU:s lagstiftning avslutades i maj.

Inom ramen för medlemskapsförhandlingarna betonar Sverige aktivt vikten av att EU noggrant analyserar och håller rådet informerat om Montenegros reformarbete inom rättsområdet med fokus på organiserad brottslighet och korruption.

4.6 Albanien

Under 2013 rekommenderade kommissionen att Albanien skulle beviljas kandidatlandsstatus. Rådet enades om att återkomma till frågan om ett eventuellt beslut i juni 2014. Efter framsteg inom rättsstatsområdet, kampen mot korruption och organiserad brottslighet, och mot bakgrund av att valet och efterföljande regeringsskifte kunde genomföras i enlighet med internationella normer, beslutade rådet den 24 juni att bevilja Albanien status som kandidatland. Beslutet var ett viktigt symboliskt och politiskt steg i riktning mot framtida medlemskapsförhandlingar med EU.

För att Albanien ska anses redo att inleda förhandlingar om EU-medlemskap ställer kommissionen krav på att landet genomför en rad reformer. Det gäller bl.a. rättsstatens funktionssätt, kampen mot korruption och organiserad brottslighet samt att öka respekten för de mänskliga rättigheterna. EU har också understrukit vikten av en kontinuerlig och förbättrad dialog mellan regering och opposition samt ett konstruktivt arbete i parlamentet.

4.7 Island

Efter regeringsskiftet 2013 beslutade Island att lägga anslutningsförhandlingarna med EU på is. Därefter har inga överläggningar hållits. Hur Island kommer att gå vidare är fortfarande oklart. Från EU:s sida har det tydliggjorts att medlemskapet fortfarande kvarstår som möjlighet och att förhandlingarna kan återupptas om Island så önskar.

Fram till förhandlingsavbrottet uppvisade Island goda framsteg i sina medlemskapsförhandlingar med 27 kapitel öppnade för förhandling och 11 kapitel preliminärt färdigförhandlade.

Efter att Europeiska rådet under 2013 beslutat om att inleda medlemskapsförhandlingar och anta det s.k. förhandlingsverket kunde det första formella förhandlingstillfället mellan Serbien och EU äga rum den 21 januari 2014. Beslutet om att inleda förhandlingar baserades framför allt på framstegen inom den EU-ledda normaliseringsprocessen med Kosovo.

Under året fortsatte den genomgång (screening) av befintlig serbisk lagstiftning i förhållande till EU:s lagstiftning som inleddes under 2013 och som ligger till grund för öppnandet av förhandlingskapitel. Öppnandet ska ske i enlighet med den nya förhandlingsmetodik, den s.k. nya ansatsen, som introducerades i och med Montenegros förhandlingsstart. Den nya ansatsen ökar vikten av rättsstatsfrågorna genom att kapitel 23 och 24 öppnas tidigt och hålls öppna under hela förhandlingsprocessen. Ansatsen gäller även för frågor med koppling till normaliseringsdialogen mellan Serbien och Kosovo som samlas under kapitel 35 övrigt.

Grundtanken med den nya ansatsen är att ge så mycket tid som möjligt åt landet att genomföra reformer på området samt att maximera EU:s inflytande över processen. De första kapitlen väntas öppnas under den första halvan av 2015.

Dialogen mellan Serbien och Kosovo understöds av EU och sker under ledning av den höga representanten. Under 2013 gjordes en rad viktiga framsteg, särskilt den historiska överenskommelse som parterna ingick den 19 april. Under 2014 har begränsade framsteg gjorts, något som delvis härleds till att val ägt rum i både Serbien och Kosovo.

4.9 Bosnien och Hercegovina

Bosniens politiska situation präglas av interna motsättningar, vilket fördröjer reformer som är nödvändiga för landets EU-närmande. Den bosniska befolkningens missnöje yttrade sig under våren i form av omfattande gatuprotester. I syfte att fästa fokus på åtgärder som kan förbättra situationen för Bosniens invånare lanserade kommissionen tillsammans med internationella finansiella institutioner en s.k. tillväxt- och sysselsättningspakt i början av sommaren.

Översynsrapporten för Bosnien, som presenterades av kommissionen i oktober, blev återigen svag i regional jämförelse och framhäver brister på i princip alla områden. En viktig källa till kritik är behovet av att anpassa författningen till Europarådets konvention för mänskliga rättigheter (ECHR). Kommissionen uppmanar Bosnien att skyndsamt etablera en mekanism som säkerställer en effektiv lagstiftningsapparat i landet. Man understryker också vikten av att godkänna den tekniska anpassningen av interimsavtalet och stabiliserings- och associeringsavtalet (SAA-avtalet) mellan EU och Bosnien som krävs med anledning av Kroatians anslutning till EU.

Vid rådet för utrikes frågor i december beslutades det om en ny ansats för Bosnien i syfte att bryta dödläget i landets EU-närmanden. Ansatsen

innebär att de politiska ledarna ska skriva under ett åtagande om att genomföra en reformagenda som ska innehålla såväl socioekonomiska som institutionella reformer som ska möjliggöra framsteg i EU-närmandet (däribland ett ikraftträdande av det sedan tidigare ratificerade SAA-avtalet).

Sverige fortsätter att inom ramen för rådsarbetet vara engagerat i att föra Bosnien närmare EU.

4.10 Kosovo

Efter parlamentsvalet den 8 juni dröjde det ända till den 9 december innan en ny regering kunde bildas. Detta och vårens parlamentsval i Serbien, innebär att den viktiga normaliseringsprocessen mellan Kosovo och Serbien saktade in. Förhandlingarna, som inleddes hösten 2013 mellan EU och Kosovo om ett s.k. stabiliserings- och associeringsavtal (SAA), kunde avslutas och avtalet paraferades av chefsförhandlingarna i juli 2014. Ett formellt undertecknande återstår. Natos insatsstyrka KFOR och EU:s civila rättsstatsinsats i Kosovo (EULEX Kosovo) spelar fortfarande en viktig roll för stabilitet och utveckling i landet, inte minst i norr.

4.11 EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet

Det nya instrumentet för EU:s förmedlemskapsstöd (IPA II) inrättades 2014 och har till syfte att stödja utvidgningsländernas EU-närmandeprocesser genom riktade insatser inom bl.a. rättsstatsområdet och kapacitetsbyggande inom offentlig förvaltning. IPA II har i stort sett oförändrad finansiering jämfört med föregående period och har utvecklats när det gäller flexibilitet, resultatfokus och kopplingar till utvidgningen. Till följd av i stort sett uteblivna reformframsteg i Bosnien och Hercegovina vidtog kommissionen, i likhet med 2013, kraftfulla åtgärder för att reducera IPAAI-stödet till landet.

5 EU:s utrikestjänst

EU:s utrikestjänsts (EEAS) fjärde verksamhetsår, 2014, har bl.a. präglats av EU:s ansträngningar att möta svåra utmaningar i EU:s närområde som kriserna i Ukraina och i Mellanöstern. Utvecklingen har återigen bekräftat behovet av att så långt möjligt ta ett samlat grepp om de olika instrument och politikområden som står till unionens förfogande, genom samarbete mellan EEAS, kommissionen och medlemsstaterna.

Vikten av att fullt ut utnyttja den höga representantens samordnande roll som vice ordförande i kommissionen när det gäller externa relationer, var något som tydligt hade lyfts fram i de slutsatser om EEAS-översynen som rådet antog i december 2013. Inte minst mot denna

bakgrund riktades under året stort intresse och förväntningar mot tillsättandet av en ny hög representant och formandet av den nya kommissionen.

Kommissionens nye ordförande, Jean-Claude Juncker, har genom den struktur och de arbetsformer han presenterat tydligt signalerat att den nya höga representanten, Federica Mogherini, i sin roll som vice ordförande i kommissionen ska leda och samordna alla kommissionärers arbete när det gäller EU:s externa relationer. Härigenom skapas nya förutsättningar att främja samstämmighet och effektivitet i EU:s externa agerande.

Federica Mogherini som tidigare var italiensk utrikesminister utfrågades av Europaparlamentet den 6 oktober och var en del av den kommission som kunde utses av Europeiska rådet den 23 oktober och tillträda den 1 november. Den höga representanten leder en kommissionärsgrupp för externt agerande. Gruppen avses ha månadsvisa möten och hade sina första möten i november och december.

Statistik som EEAS presenterade under hösten visar att målet om att diplomater från medlemsstaternas utrikesförvaltningar ska representera minst en tredjedel av EEAS-personal på chefs- och handläggarnivå nu har uppfyllts, då andelen är 33,4 procent. När det gäller fördelningen kvinnor-män är 31 procent kvinnor av den samlade EEAS-personalen (i Bryssel och på EU-delegationerna) på chefs- och handläggarnivå enligt de senaste statistikuppgifterna. På chefsnivå är andelen kvinnor 20 procent. En bra informell dialog har fortsatt att föras mellan EEAS-företrädare och representanter för medlemsstaterna om rekryterings- och personalpolitiska frågor av relevans för de anställda från medlemsstaterna i EEAS. Ett särskilt nätverk finns, sedan hösten 2013, som samlar personalchefer från medlemsstaternas utrikesministerier och EEAS för diskussioner och erfarenhetsutbyte om personalrelaterade frågor, inklusive behovet av fortsatta ansträngningar för att uppnå en bättre genderbalans och förstärka jämställdhetsarbetet i vidare bemärkelse.

Den bredare informella dialog som alltsedan våren 2011 förts mellan företrädare för EEAS och medlemsstaterna om hur samarbetet mellan EEAS och medlemsstaterna ska kunna förstärkas, särskilt mellan EU-delegationerna och medlemsstaternas utlandsmyndigheter, har fortsatt under året. Dialogen rör ett brett spektrum av frågor, såväl tematiska diskussioner om olika policyområden som diskussioner om t.ex. informationsdelning, genomförandet av demarscher och praktiskt samarbete i form av samlokalisering m.m.

Sverige har under året fortsatt att verka för en stark och väl fungerande utrikestjänst, grundat på synen att den gemensamma utrikestjänsten är ett viktigt verktyg för en samlad och effektiv extern politik. Sverige har särskilt lyft fram vikten av att fullt ut utnyttja den höga representantens roll i kommissionen för att ytterligare utveckla samarbetet mellan EEAS och kommissionen. Sverige har också betonat vikten av ett nära samarbete med medlemsstaterna. Sverige välkomnar den nya kommissionens arbetssätt, inte minst den tydliga roll den höga representanten har fått när det gäller att leda och samordna arbetet med de externa relationerna och de ambitioner hon gett uttryck för när det gäller att verka för en effektiv samordning över ett brett fält av politikområden och instrument i EU:s externa agerande.

EU:s strategi för Östersjöregionen har som övergripande mål att bidra till att rädda havsmiljön i Östersjön, att länka samman regionen och att öka tillväxten i regionen. För att nå dessa mål ska endast befintliga EU-medel tillämpas. Genom en tydligare förankring av strategins mål i det gemensamma regelverk som styr EU:s fonder och program för budgetperioden 2014–2020 har möjligheten att nå strategins mål stärkts. Under året har även en översyn av styrningen av makroregionala strategier ägt rum som bl.a. utmynnat i höjda förväntningar på ett ökat ägarskap av EU:s medlemsstater i själva genomförandet.

6.1 Stärkt styrning av EU:s makroregionala strategier

I takt med att flera makroregionala strategier har tillkommit har också behovet av att se över formerna för dess genomförande ökat. Rådet uppmanade därför kommissionen att underlätta diskussionerna om att förbättra styrningen och rapportera till rådet före utgången av 2014. Kommissionen presenterade sina slutsatser om hur styrningen av makroregionala strategier bör stärkas i en rapport under första halvåret (se faktapromemoria 2013/14:FPM92). Rapporten bygger på erfarenheter från såväl EU:s strategi för Östersjöregionen som EU:s strategi för Donauregionen.

Kommissionens bedömning var att ett starkare politiskt ledarskap och ägarskap behövs i respektive makroregion och i de berörda länderna för att man fullt ut ska kunna ta tillvara på det mervärde och de synergier som samarbetet kan erbjuda. Kommissionen menade fortsatt att nuvarande system i allt för stor utsträckning har förlitat sig på kommissionen som främsta drivkraft. Bland rekommendationerna lyftes också vikten av ett brett deltagande från berörda aktörer fram, inbegripet parlament på olika nivåer, regionala myndigheter och det civila samhället.

Under andra halvåret antog rådet för allmänna frågor slutsatser om styrning av makroregionala strategier i vilka rådet slog fast att kommissionen även i fortsättningen ska spela en viktig roll i den strategiska samordningen där dess delaktighet medför ett tydligt mervärde, samtidigt som medlemsstaterna uppmanas förstärka sitt politiska ledarskap och ansvar för de makroregionala strategierna.

6.2 Tydligare förankring i EU:s programperiod 2014–2020

En grundläggande princip för EU:s strategi för Östersjöregionen och övriga makroregionala strategier är dess budgetneutralitet. I stället ska befintliga EU-medel användas för att genomföra strategins mål. För att

underlätta användningen av EU:s medel för att uppnå resultat har Sverige, tillsammans med ett flertal Östersjö- och Donauländer, verkat för att strategin och det makroregionala arbetssättet ska beaktas i det fleråriga finansiella ramverk för 2014–2020 som reglerar Europeiska struktur- och investeringsfonderna, de s.k. ESI-fonderna. Detta arbete har gett resultat. Europaparlamentet och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för ESI-fonderna som antogs den 17 december 2013 slår fast att EU:s medlemsstater ska beakta makroregionala strategier och havsområdesstrategier samt säkerställa att fonderna stöder dess genomförande. I den s.k. partnerskapsöverenskommelsen mellan Sverige och kommissionen är det en uttalad ambition för programperioden 2014–2020 att arbetet på ett tydligare sätt ska sträva mot målen i Europa 2020-strategin och i EU:s strategi för Östersjöregionen. Dessa mål omsätts sedan i de operativa programmen för respektive fond.

6.3 Årligt forum i Åbo

Det femte årliga forumet för EU:s strategi för Östersjöregionen ägde rum i Åbo, Finland, den 3–4 juni i samband med Åbo stads Östersjövecka. Forumet arrangerades samtidigt med det 16:e Baltic Development Forum (BDF) och i samarbete med det finska ordförandeskapet i Östersjöstaternas råd. Över 1 200 personer besökte forumet under två programfyllda dagar. Temat var tillväxt och vilka åtgärder som behövs för att gemensamt bidra till en inkluderande, sammanlänkad och välmående Östersjöregion. Som tidigare forum tilldrog sig även detta ett brett deltagande från hela Östersjöregionen i form av politiker och andra beslutsfattare, experter, ideella organisationer samt företrädare från såväl akademiska världen som den privata sektorn.

6.4 EU:s strategi för adriatisk-joniska strategin

I juli presenterade kommissionen sitt förslag till en ny makroregional strategi för området kring Adriatiska havet och Joniska havet i form av ett meddelande (se faktopromemoria 2013/14:FPM94). Strategin antogs formellt vid Europeiska rådets möte den 23–24 oktober och blir den tredje makroregionala strategin i ordningen.

Den nya strategin syftar till att fördjupa samarbetet mellan EU-medlemsstater och icke-EU-medlemsstater i det adriatisk-joniska havsområdet för att komma till rätta med gemensamma utmaningar och möjligheter för regionen. Strategin kommer att omfatta fyra EU-länder (Grekland, Italien, Slovenien och Kroatien) och fyra icke-EU-medlemsstater (Montenegro, Albanien, Bosnien och Hercegovina och Serbien). Huvudprioriteringarna är samlade till fyra samarbetsområden: maritim tillväxt, transport och energi, skydd av miljön, och hållbar turism. Strategin avser också att bidra till att främja EU-integrationen av länderna på västra Balkan. Den nya makroregionala strategin integrerar EU:s maritima strategi för Adriatiska havet och Joniska havet från 2012 samtidigt som den täcker in viss landbaserad verksamhet.

7 Ramverk för att stärka rättsstaten

I mars presenterade kommissionen ett meddelande om inrättande av ett nytt ramverk i EU för att stärka rättsstaten (se faktapromemoria 2013/14:FPM 73). Syftet med ramverket är att göra det möjligt för kommissionen att finna en lösning med en berörd medlemsstat för att avvärja systematiska och allvarliga hot mot rättsstatsprincipen. Ramverket som kompletterar överträdelseförfarandet enligt artikel 258 i EUF-fördraget och mekanismerna i artikel 7 i EU-fördraget, ska bestå av en process i tre steg: kommissionens bedömning, rekommendation och uppföljning. Ramverket presenterades vid rådet den 18 mars. Sverige välkomnade ramverket och dess övergripande utformning.

Under hösten diskuterade rådet för allmänna frågor på det italienska ordförandeskapets initiativ hur rådet kunde utveckla sitt eget arbete för att stärka rättsstaten, parallellt med kommissionens ansvar som väktare av fördragen. Vid rådet i december antogs rådsslutsatser om att rådet ska hålla en årlig dialog om rättsstatsfrågor för att bidra till gemensam förståelse av efterlevnad av rättsstaten. Dialogen i rådet ska baseras på objektivitet, icke-diskriminering och likabehandling av alla medlemsstater och utformas så att de drar nytta av andra EU-institutioners och internationella organisationers instrument och expertis. Den årliga dialogen kan kompletteras med tematiska diskussioner. Erfarenheterna av dialogerna ska utvärderas i slutet av 2016.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, juni, november och december.

8 Medborgarinitiativet

Det europeiska medborgarinitiativet ger EU-medborgarna en formell möjlighet att direkt påverka arbetet på EU-nivå mellan valen till Europaparlamentet. Syftet är att förverkliga varje medborgares rätt att delta i unionens demokratiska liv. Sedan april 2012 har EU-medborgare möjligheten att, genom att lämna in ett medborgarinitiativ, begära att kommissionen ska lägga fram ett förslag i deras intresse. Ett initiativ ska stödjas av minst en miljon unionsmedborgare från minst en fjärdedel av medlemsstaterna. Det krävs minst 15 000 underskrifter från Sverige för att Sverige ska räknas som en av de medlemsstaterna. Minimialdern för den som vill underteckna ett initiativ är den ålder som ger rösträtt i valen till Europaparlamentet, vilket i Sverige är 18 år.

Under 2014 har två initiativ sänts till Valmyndigheten, som är behörig myndighet för kontroll och intygande av stödförklaringar från personer med svenskt personnummer. Dessa initiativ, och ytterligare ett som inkom 2013, har sedan överlämnats till kommissionen. Ett initiativ avser regler kring mänskliga embryon och omfattar 2 468 godkända stödförklaringar från Sverige. Ett avser avskaffande av djurförsök och omfattar 7 761 godkända stödförklaringar. Det senaste initiativet har

9 Förordningen om europeiska politiska partier

Förordningen om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser antogs av rådet den 28 september efter en överenskommelse med Europaparlamentet i första behandlingen. Förordningen trädde i kraft den 24 november och ska tillämpas från och med den 1 januari 2017. Förordningen ersätter den tidigare förordningen från 2004 om regler för och finansiering av politiska partier på europeisk nivå.

Genom förordningen införs en ny stadga som ger europeiska politiska partier och stiftelser möjlighet att registrera sig och därigenom få status som europeisk juridisk person, vilken ska erkännas av medlemsstaterna. För att bli registrerade måste de europeiska politiska partierna och stiftelserna uppfylla vissa villkor, bland annat måste de respektera EU:s grundläggande värderingar som de uttrycks i artikel 2 EUF. Europeiska politiska partier och stiftelser som fått ställning som europeisk juridisk person kan söka finansiering från EU-budgeten. Registrering, kontroll och avregistrering av europeiska politiska partier och stiftelser ska skötas av en ny, mycket liten, oberoende myndighet som fysiskt ska vara lokaliserad i Europaparlamentet.

Konstitutionsutskottet har fått information vid flera tillfällen sedan förhandlingarna inleddes 2012. Överläggningar har ägt rum vid två tillfällen. Det senaste informationstillfället ägde rum i mars.

10 Kommittéförfarande och delegerade akter

Kommissionen presenterade 2013 förslag till tre ramförordningar som syftar till att anpassa ett stort antal nu gällande rättsakter som hänvisar till det kommittéförfarande som kallas föreskrivande förfarandet med kontroll. De två första förslagen handlar om anpassning av detta förfarande till systemet med delegerade akter (se faktapromemoria 2012/13:FPM143). Det tredje förslaget handlar om anpassning av detta förfarande till antingen systemet med delegerad befogenhet, genomförandebefogenhet eller att låta vissa bestämmelser utgå (se faktapromemoria 2013/14:FPM22).

Europaparlamentet antog sin ståndpunkt i första läsning i april. Förhandlingar i rådsarbetsgrupp under det första halvåret om det första och tredje förslaget resulterade i att en del av kommissionens förslag accepterades under förutsättning att en tillfredställande lösning nås för en

förstärkt och kontinuerlig konsultation av nationella experter i samband med antagandet av delegerade akter. I det arbetsprogram som kommissionen antog strax före årsskiftet listades de tre förslagen till ramförordningar bland de förslag som kommissionen avser att dra tillbaka.

Under året har också en horisontell diskussion i rådet pågått om ändringar i den icke bindande överenskommelsen mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet om delegerade akter.

Under året invände rådet en gång mot att en delegerad akt skulle träda i kraft. Det gjordes i november och gällde en delegerad akt på statistikområdet. Rådet ansåg att kommissionens delegerade förordning om överföringsformatet för uppgifter om utgifter för forskning och utveckling delvis överskred det mandat som kommissionen tilldelats av lagstiftaren.

11 Kärnsäkerhet och strålskydd

Frågor om kärnsäkerhet och strålskydd regleras i Euratomfördraget. Sedan kärnkraftsolyckan i Japan 2011 har uppmärksamheten för kärnsäkerhetsfrågor varit hög i EU-arbetet. Efter de genomförda stresstesterna vid de europeiska kärnkraftverken har en revidering av kärnsäkerhetsdirektivet antagits.

11.1 Kärnsäkerhet

Kärnsäkerhetsdirektivet

Den 8 juli antog rådet ett direktiv om revidering av kärnsäkerhetsdirektivet från 2009. Direktivet kan betraktas dels som en harmonisering av medlemsstaternas genomförande av kärnsäkerhetskonventionen, dels som ett försök till att formulera en europeisk nivå för kärnsäkerhet. Revideringen av direktivet innebär nya krav relaterade till det nationella ramverket, om öppenhet och insyn, om utbildning och information till berörda, återkommande helhetsbedömningar, om ett effektivt säkerhetskulturarbete samt om skydd mot olyckor och mot eventuella effekter av en olycka. Vidare har allmänna principer utformats för kärnsäkerhet som djupförsvarsprincipen, i linje med internationella säkerhetsstandarder samt principer om hur kärntekniska anläggningar ska utformas, lokaliseras, uppföras, tas i drift, drivas och avvecklas, som ska tillämpas för alla civila kärntekniska anläggningar. Revideringen innebär dessutom ett system av oberoende internationell expertgranskning införs (se faktapromemoria 2013/14:FPM3). Sverige stödde kommissionens initiativ om att förstärka kraven i direktivet men utan att detta skulle leda till att det nationella ansvaret för kärnsäkerheten undergrävdes.

Rådets förordning om gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och djurfoder efter en kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation

I december avslutades förhandlingarna om en förordning om gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och djurfoder efter en kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation. Förordningen innebär bland annat en konsolidering av tre nu gällande förordningar, nämligen rådets förordning (Euratom) nr 3954/87 om gränsvärden för radioaktivitet i livsmedel och djurfoder efter en kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation, kommissionens förordning (Euratom) nr 944/89 om gränsvärden för radioaktivitet i mindre viktiga livsmedel efter en kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation, och kommissionens förordning (Euratom) nr 770/90 om gränsvärden för radioaktivitet i djurfoder efter en kärnenergiolycka eller annan radiologisk nödsituation.

Förordningen föreskriver att genomförande akter antas av en kommitté i samband med en radiologisk olycka där gränsvärden för radioaktiva ämnen i livsmedel och foder fastställs som villkor för placering av dessa på marknaden. Förordningen anger att undantag att överskrida fastställda gränsvärden kan ges i särskilda fall till en medlemsstat som så begär och kan motivera ett sådant undantag. Undantaget gäller dock endast inom denna medlemsstat och får därmed inte exportera dessa livsmedel eller foder (se faktapromemoria 2013/14: FPM9).

Sverige har varit positivt till konsolideringen av förordningarna och att det ska kunna finnas en möjlighet att fastställa ett nationellt undantag att överskrida fastställda gränsvärden i särskilda fall. När Europaparlamentet överlämnar sitt yttrande till rådet kan förordningen slutligen antas. Detta väntas ske under våren 2015.

DEL 3 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN

12 Utrikes- och säkerhetspolitik

Målet med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är bl.a. att skydda unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete. EU har under 2014 lett sammanlagt 17 civila och militära insatser i Europa, Afrika och Asien till stöd för internationell fred och säkerhet. Sverige har fortsatt att bidra till utvecklingen av denna förmåga och har engagerat sig i samtliga insatser.

12.1 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

EU definierar sin roll som global aktör

Från diskussionerna vid Europeiska rådet i december 2013 om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP) upprättades närmare 60 olika uppdrag till institutionerna och medlemsstaterna i syfte att stärka och utveckla GSFP, civila och militära förmågor och försvarsindustri. I juli presenterade den höga representanten en lägesrapport som utvärderar framstegen.

I november bekräftade rådet i slutsatser behovet att skapa förutsättningar för EU att axla ett större säkerhetsansvar och sitt åtagande att förstärka GSFP. Rådet välkomnade att mänskliga rättigheter och FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet uppmärksammades i EU:s krishanteringsinsatser. Rådet meddelade att ytterligare steg ska tas för att stödja partnerländer och regionala organisationer att höja sina förmågor att bidra till fred och säkerhet i sina områden. Rådet underströk även vikten av en väl fungerande försvarsindustri och antog ett policyramverk för cyberförsvar inom GSFP, ett ramverk för systematiskt och långsiktigt försvarssamarbete och framstegskatalogen som redogör för militära brister inom EU. Rådet ska under våren 2015 åter anta slutsatser om GSFP inför Europeiska rådets möte i juni 2015.

I enlighet med Europeiska rådets slutsatser i december 2013 inleddes under året en översyn av EU:s militära snabbinsatsförmågor, finansiering av insatser och arbetet med att utveckla EU:s förmågor att ge stöd till partners, också med utrustning och utbildning.

Insatser i kontinuerlig förändring

EU:s militära och civila krishanteringsinsatser inom ramen för GSFP är ett konkret uttryck för unionens vilja och förmåga att bidra till fred och

säkerhet. Sverige har fortsatt att bidra till utvecklingen av denna förmåga och har engagerat sig i samtliga insatser. Sammanlagt 17 insatser bedrevs under året i Europa, Afrika, Mellanöstern och Asien varav fem var militära och tolv civila. Under året lanserades tre nya insatser, två civila i Mali respektive Ukraina och en militär i Centralafrikanska republiken.

Insatser i Afrika

Den militära insatsen EUFOR RCA upprättades i februari mot bakgrund av den allvarliga krisen i Centralafrikanska republiken. EU-styrkan gavs i uppgift att skydda flygplatsen såväl som civilbefolkningen i två distrikt i huvudstaden. Sverige har bidragit med visst flygtransportstöd till insatsen. På begäran av FN och Centralafrikanska republikens interimspresident beslöt rådet i november att förlänga insatsen till den 15 mars 2015, för att därefter kunna lämna över till FN:s insats i landet. Rådet godkände i december ett krishanteringskoncept för en kommande militär rådgivningsinsats i Centralafrikanska republiken (EUMAM RCA) som ska stödja landet i förberedelserna för en säkerhetssektorreform.

Som en del av EU:s övergripande Sahelstrategi upprättades i mars en förmågehöjande insats i Mali (EUCAP SAHEL Mali). Med uppdrag att bistå landets interna säkerhetsstyrkor att reformera sig är den ett civilt komplement till EU:s militära utbildningsinsats i landet (EUTM Mali). Tillsammans med EU:s civila förmågehöjande insats i Niger (EUCAP SAHEL Niger), som har ett liknande uppdrag, ska en regional samverkan på säkerhetsområdet främjas. På grund av det försämrade säkerhetsläget tvingades EU:s utbildnings- och rådgivningsinsats i Libyen (EUBAM Libya) att lämna landet under sommaren. Insatsen har kraftigt reducerats och arbetar i Tunis.

Det pågående engagemanget på Afrikas horn fortgick under året med tre GSFP-insatser som ömsesidigt förstärker varandra. EU:s militära utbildningsinsats för somaliska säkerhetsstyrkor (EUTM Somalia) har fortsatt sitt arbete i nära samarbete med främst Afrikanska unionen. Insatsen har under 2014 flyttat från Uganda och etablerat verksamhet i Mogadishu. Under året har även insatsen genomgått en strategisk översyn som förordar ökad fokusering på strategisk rådgivning till somaliska försvars- och säkerhetsstrukturer. EUCAP Nestor bidrog fortsatt till att utveckla kustbevakningsförmågan i Djibouti, Tanzania, Seychellerna och i Somalia bl.a. för att motverka sjöröveri i området. Insatsen har under året fått ett nytt mandat och operationsplan med fokus på verksamhet i Somalia. EU:s marina insats utanför Somalias kust (EU NAVFOR Atalanta) har under året fortsatt att skydda hjälpleveranser från FN:s livsmedelsprogram till Somalia och tillsammans med andra internationella aktörer motverkat sjöröveri och bidragit till att hålla sjövägar öppna för handelstrafik. Under 2014 förlängdes insatsen till 2016 och mandatet utvidgades till att bistå övriga EU-aktörer i regionen med stöd. Regeringen har under hösten överlämnat en proposition till riksdagen om ett svenskt styrkebidrag till insatsen och riksdagen beslutade den 17 december att Sverige ska delta i insatsen under fyra månader från februari 2015.

Insatsen för polisreform i Demokratiska republiken Kongo (EUPOL DR Kongo) avslutades under året, medan insatsen för säkerhetssektorreform (EUSEC DR Kongo) förlängdes till 30 juni 2015.

Insatser i Europa

På initiativ från Sverige, Polen och Storbritannien upprättades i juli en civil rådgivande insats i Ukraina, EUAM Ukraina. Den nya insatsen ska stödja reform av civila säkerhetssektorn, inklusive polisen och rättsväsendet samt ge råd till ukrainska myndigheter och bistå dem i att ta fram en strategi för reform av säkerhetssektorn, och att genomföra den. Målsättningen är legitima säkerhetsstrukturer som, under demokratisk kontroll, agerar i enlighet med rättsstatens principer, och har allmänhetens förtroende. Sverige bidrog under året med tre personer i insatsen.

På Balkan fortsatte EU:s krishanteringsinsatser. Rättsstatsinsatsen i Kosovo (EULEX Kosovo) är EU:s överlägset största och mest komplexa civila insats hittills. Den har bidragit till rättsskipningen i Kosovo, gränshantering och till att stödja rättsväsendet i stort. Därtill har den stöttat i genomförandet av den EU-ledda dialogen mellan Serbien och Kosovo. Det nuvarande mandatet för insatsen sträcker sig till juni 2016. I takt med att insatsen fasas ut för en övergång till EU:s instrument inom ramen för EU-närmandeprocessen minskar personalstyrkan successivt. Under året beslutade EU att EULEX Kosovo även ska stödja det kosovanska rättsväsendets hantering av inhuman behandling och organhandel i Kosovo genom en domstol utanför Kosovo.

EU:s militära insats i Bosnien och Hercegovina (EUFOR Althea) bidrog till att stödja reformeringen av den bosniska säkerhetssektorn. Styrkan bestod av ca 600 personer.

I Georgien bidrog EU:s civila observatörsinsats (EUMM Georgien) till stabilisering i landet genom sitt uppdrag att övervaka avtalet om eldupphör mellan Ryssland och Georgien från konflikten år 2008. Antalet observatörer uppgår till minst 200 i enlighet med EU:s åtagande. Rådet beslöt i december att förlänga insatsen med två år.

Insatser i Mellanöstern och Asien

I Mellanöstern har polisinsatsen i Palestina (EUPOL COPPS) fortsatt sitt arbete med fokus på att bygga upp den palestinska civilpolisen till stöd för en tvåstatslösning. De politiska förutsättningarna har saknats för att bedriva verksamhet vid EU:s stödsats för gränsövergången i Rafah (EUBAM Rafah). EU utfäste sin beredskap att återaktivera (EUBAM Rafah) och att ta ytterligare ansvar för att bidra till att häva Gazas isolering.

Polisinsatsen i Afghanistan (EUPOL Afghanistan) fortsatte sitt stöd för att bygga upp den afghanska civila polisen. Rådet fattade i december beslut om att förlänga verksamheten till 2016. En viktig uppgift för polisinsatsen är övergången av verksamheten till nationella myndigheter och internationella organisationer. Från mitten av 2012 till slutet av 2014 hade insatsen en svensk chef.

EU:s förmåga att bidra till internationell fred och säkerhet är beroende av effektiva strukturer och kapaciteter för att besluta, planera, bemanna och genomföra militära och civila insatser. Under 2014 förlängdes EU:s operationscentrums (Opcen) mandat till 2016 och dess operationsområde utvidgades till koordinering och samordning av insatserna också i Sahel, utöver Afrikas horn.

Verksamheten inom ramen för den mellanstatliga europeiska försvarsbyrån (EDA) syftar till att stärka det europeiska försvarssamarbetet inom bland annat förmågeutveckling, forskning, materielutveckling och den försvarsindustriella basen. EDA har under året lett arbetet med att ta fram ett ramverk för systematiskt och långsiktigt försvarssamarbete. Ramverket syftar till att lägga grunden för ökad samordning och förmågeutveckling på försvarsområdet och antogs av rådet i november. Sverige har under arbetets gång verkat för att ramverket ska utgå från befintliga samarbetsprocesser inom EU och Nato och vara baserat på frivillighet och mellanstatlighet. Sverige har också samverkat i diskussioner med kommissionen och med EDA. I stor utsträckning har en gemensam syn uppnåtts, med fokus på genomförandet av det nya försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet och på generella åtgärder.

Samarbete med andra aktörer

EU:s samarbete med internationella och regionala organisationer är av stor betydelse. Under året gav rådet den höga representanten i uppdrag att förhandla ett ramavtal om samarbete med FN om samarbete inom krishantering.

Ett effektivt samarbete mellan EU och Nato är av betydelse för internationell krishantering. Vid Nato-toppmötet i Wales i september betonades vikten av ett fortsatt samarbete, vilket även välkomnades av rådet i november.

Samarbetet mellan EU och länderna inom Östliga partnerskapet har under året fortsatt att utvecklas inom frågor som rör den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP). Flera aktiviteter har genomförts. Sverige har fortsatt att bidra aktivt till samarbetet bl.a. genom att organisera besök till Nordiska stridsgruppens slutövning och EU:s insats i Georgien.

Samarbetet med regionala afrikanska organisationer som Afrikanska unionen (AU) och den västafrikanska samarbetsorganisationen ECOWAS har fortsatt att spela en framträdande roll i EU:s arbete för att stärka fred och säkerhet i Afrika. Vid toppmötet mellan EU och AU i april lyftes fred och säkerhet fram som högsta prioritet i det fortsatta samarbetet. Bland flera uttalade nyckelambitioner ska den politiska dialogen och arbetsmetoderna utvecklas om hur säkerhetsutmaningar i Afrika gemensamt ska bemötas. Operationaliseringen av den afrikanska säkerhetsarkitekturen APSA ska stärkas, i synnerhet genom ökat stöd till regionala beredskapsstyrkan ASF och genom stöd till träning och förmågeuppbyggnad.

Under året fortsatte även samarbetet med ett antal länder utanför EU som deltar i unionens fredsfrämjande insatser. EU fattade beslut om ett

ramavtal med Colombia och Sydkorea om deltagande i krishanteringsinsatser. Fler liknande ramavtal med andra nationer är att vänta under den närmaste tiden.

Konfliktförebyggande och medling

Efter närmare fyra års förberedelser invigdes Europeiska fredsinstitutet (EIP) formellt i maj av Sverige, Finland, Belgien, Italien, Luxemburg, Polen, Schweiz, Spanien och Ungern. EIP är en oberoende organisation som ska bidra till och komplettera EU:s globala fredsarbete, framförallt genom medlingsinsatser och dialogarbete. Organisationen har sitt säte i Bryssel. Europaparlamentet, kommissionen och EU:s utrikestjänst har erbjudits observatörsplatser i EIP:s styrelse. I slutsatserna från rådet för utrikes frågor den 12 maj välkomnas bildandet av EIP och det noterades att dess resurser på ett flexibelt sätt ytterligare förstärker de handlingsmöjligheter som finns tillgängliga för EU inom området.

Kvinnor, fred och säkerhet

Sverige arbetar aktivt inom EU för att stärka genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) och de efterföljande resolutionerna 1820, 1888, 1889, 1960, 2106 och 2122 om kvinnor, fred och säkerhet. Resolutionerna behandlar frågan om hur krig och konflikter påverkar kvinnor och flickor samt kvinnors deltagande i konfliktlösning och i arbetet med att uppnå långsiktigt hållbar fred. Arbetet vilar på en helhets-syn på säkerhet, utveckling, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Sverige har ett särskilt intresse av, och ansvar för, att resolution 1325 och de efterföljande resolutionerna genomförs fullt ut i EU:s freds- och säkerhetskäppande arbete – såväl i den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken som inom humanitära och återuppbyggnadsinsatser och långsiktigt utvecklingssamarbete i konflikt- och postkonfliktländer. I rådsslutsatserna vid rådet för utrikes frågor den 17 november konstaterades att särskild uppmärksamhet ägnats åt stöd för resolution 1325 vid genomförandet av EU:s krishanteringsinsatser.

Utveckling och säkerhet

Under året har EU:s arbete med klimat och säkerhet framskridit. EU har internt och i internationella sammanhang fortsatt arbetet med bl.a. tidig varning och konfliktförebyggande, konflikthantering och fredsbyggande. Syftet med tidig varning är att identifiera och hantera konfliktrisker innan de blir materialiserade. Ett sätt att granska globala konfliktrisker har arbetats fram och tillämpats på prov i Sahel och Centralasien, och håller nu på att presenteras globalt. EU har även varit fortsatt verksam inom ramen för överenskommelsen om fredsbyggande och statsbyggande i sviktande och konfliktdrabbade stater ("New Deal for Engagement in Fragile States"). När det gäller genomförandet av överenskommelsen på landnivå har man varit mest aktiv i Somalia.

EU:s status i FN regleras av, och formaliserades genom, resolution 65/276 i maj 2011. Liksom tidigare år har EU under 2014, med aktiv svensk medverkan, spelat en viktig roll i FN:s arbete. EU har fortsatt att vara drivande i flera förhandlingsprocesser, resolutioner och initiativ. Därutöver är många av EU:s medlemsstater betydande aktörer i FN.

EU har talat i flera debatter i FN:s generalförsamling och regelbundet hållit anföranden i öppna tematiska och geografiska debatter i FN:s säkerhetsråd, bl.a. de årliga debatterna om resolution 1325, barn i väpnad konflikt och skydd av civila. I FN:s arbete med att genomföra resolutionerna 1325 och 1820 (och de efterföljande resolutionerna) har EU varit en viktig aktör. Sverige och EU har också stöttat FN:s generalsekreterares särskilda representant för frågor om sexuellt våld i konflikt.

Samarbetet mellan EU och FN när det gäller fredsfrämjande insatser har fortsatt att utvecklas under året. FN och EU genomför krishanteringsinsatser sida vid sida i bland annat Mali, Centralafrikanska republiken, Kosovo och i Somalia. Koordinering av insatserna görs både i fält och mellan FN-sekretariatet och EU:s utrikestjänst. Ett närmare samarbete mellan rådssekretariatet och FN-sekretariatet i New York har konsoliderats. Möten har ägt rum mellan säkerhetsrådets medlemmar och EU:s kommitté för utrikes- och säkerhetspolitik.

I FN är EU en ledande aktör inom de olika organ som behandlar mänskliga rättigheter. EU har under året varit djupt engagerat i att verka för att FN:s råd för mänskliga rättigheter i Genève ska bli ett verksamt forum för behandling av såväl utvecklingen i världens länder som av tematiska frågor på området.

EU spelar en aktiv och pådrivande roll såväl i ansträngningarna för att uppnå millenniemålen inom FN som i förhandlingar om en ny dagordning efter 2015 med globala mål för hållbar utveckling. Det är genom EU som Sveriges talan förs. Rådsslutsatser antogs den 16 december som lade grunden för EU:s agerande i de multilaterala förberedelserna inför ett FN-toppmöte i september 2015 om dessa mål.

EU har arbetat aktivt för fortsatt reformering och modernisering av FN:s styrning och förvaltning. Med Sverige i en drivande roll fick EU i början av året gehör i generalförsamlingen för användningen av strukturerade dialoger i FN:s program och fonder, som väntas skapa flexiblare och mer förutsägbar finansiering. Samtidigt har EU betonat vikten av effektiv användning av organisationens resurser, prioriteringar i verksamheten och budgetar på rimliga nivåer. Medan EU:s medlemsstater är överens om vikten av att reformera säkerhetsrådet finns i nuläget ingen gemensam EU-position för hur en sådan reform bör se ut.

12.3 OSSE och Europarådet

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Under året har OSSE:s verksamhet dominerats av den ryska aggression som har lett till den pågående krisen i Ukraina, vilket har genomsyrat även EU:s arbete i organisationen. EU har drivit frågan om krisen och

OSSE:s möjligheter att bidra till en lösning på konflikten i såväl OSSE:s löpande verksamhet som vid den årliga översynskonferensen om den mänskliga dimensionen (HDIM) och det årliga ministermötet. I det löpande arbetet har EU inom den första dimensionen verkat för att förstärka OSSE:s kapacitet inom rustningskontroll och militär transparens, konfliktförebyggande och krishantering. Arbetet har dock försvårats till följd av krisen i Ukraina. EU har även prioriterat arbetet inom OSSE:s tredje dimension, där frågor om mänskliga rättigheter, rättsstaten och demokrati, inklusive mediefrihet, behandlas. EU har även riktat fortsatt stort fokus på transnationella hot, cyberfrågor och gränssäkerhet.

Europarådet

Samarbetet mellan Europarådet och EU återspeglas i ett samarbetsavtal från 2007. Dessutom finns ett särskilt samarbetsavtal mellan Europarådet och EU:s byrå för grundläggande rättigheter i Wien samt gemensamma biståndsprogram. Under senare år har ett gemensamt ramverk för demokratiarbete och normutveckling inom arbetet för mänskliga rättigheter utvecklats.

I och med Lissabonfördragets ikraftträdande inträdde en skyldighet för EU att ansluta sig till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna. En anslutning skulle innebära att EU och dess institutioner kommer att sättas under extern kontroll av Europadomstolen som kan hålla EU:s institutioner ansvariga för kränkningar av konventionen.

Kommissionen har tidigare begärt att EU-domstolen skulle yttra sig över om avtalsutkastet är förenligt med EU-fördragen och den 18 december meddelade EU-domstolen att avtalsutkastet inte fullt ut ansågs förenligt med EU-fördragen. En analys av domstolens yttrande görs nu inom Regeringskansliet för att reda ut vilka åtgärder som krävs för att anslutningen ska komma till stånd så snart som möjligt. Arbetet med anslutningen kommer således att fortsätta, men processen har även resulterat i ökad dialog även på andra områden och avsikten är att även se över möjligheterna för EU att ansluta sig till andra Europaråds-konventioner och att närma sig Europarådets arbete på korruptionsområdet (GRECO).

Under 2013 antog EU:s utrikesministrar prioriteringar för samarbetet med Europarådet för åren 2014–2015. Konsultationer sker återkommande mellan Europarådets generalsekreterare och kommissionens ordförande, kommissionens vice ordförande, höga representanten för utrikes frågor och säkerhetspolitik samt andra kommissionärer. Dessa konsultationer har bland annat resulterat i ett gemensamt uttalande om dödsstraffet.

12.4 Internationella brottmålsdomstolen

Det finns ett starkt stöd från EU till Internationella brottmålsdomstolens (ICC) arbete för att förebygga folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser och förhindra att förövarna av dessa brott får straffrihet.

Stödet manifesterades och tydliggjordes 2011 genom ett rådsbeslut och handlingsplan om ICC. EU har under året fortsatt arbetet med genomförande av dessa dokument.

Enskilda länder som ännu inte tillträtt Romstadgan uppvaktades med uppmaning om att tillträda den. Redan anslutna stater påmindes om den skyldighet de har att samarbeta med domstolen. Den höga representanten gjorde flera uttalanden till stöd för ICC, bl.a. vid fall av icke-samarbete med domstolen. EU verkade även för att de lagändringar som krävs för att leva upp till stadgans bestämmelser genomförs i statsparternas nationella lagstiftning. Stöd har vidare getts till enskilda organisationer som på olika sätt främjar universell anslutning till domstolens stadga och ICC:s arbete.

12.5 Respekten för mänskliga rättigheter i världen

EU har ett starkt engagemang och är en global aktör för de mänskliga rättigheterna. EU:s arbete baseras på det strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati som EU:s utrikesministrar antog i juni 2012. Ramverket innehåller en politisk deklaration och en handlingsplan med drygt 90 åtgärder som ska genomföras före utgången av året. En ny handlingsplan har förhandlats under året. Genomförandet av handlingsplanen följs upp i EU:s årliga rapport för mänskliga rättigheter. Utöver det strategiska ramverket har drygt 150 landstrategier utarbetats sedan 2012, med prioriteringar inom området mänskliga rättigheter för varje land, och arbetet med att genomföra dessa pågår.

Under året har EU antagit nya riktlinjer för yttrandefrihet online och offline. Riktlinjernas syfte är att ge stöd och vägledning åt ambassader och EU-delegationer runt om i världen i syfte att uppnå en mer enhetlig och tydlig gemensam EU-politik för mänskliga rättigheter. EU:s arbete för mänskliga rättigheter som skyddet av religions- och övertygelsefrihet, kampen mot dödsstraff, tortyr, våld mot kvinnor och diskriminering av hbt-personer, skyddet av människorättsförsvarare, barnets rättigheter, barn i väpnade konflikter och respekten för den internationella humanitära rätten har fortsatt i enlighet med de EU-riktlinjer som finns på dessa områden.

Under året har flera individuella fall där människorättsförsvarares mänskliga rättigheter kränkts tagits upp genom uppvaktningar och uttalanden. EU har också systematiskt uppmärksammat, i tal och på andra sätt, den globala trenden mot att försvåra civilsamhällets möjligheter att verka. I december hölls EU:s årliga forum för frivilligorganisationer med temat frihet på nätet.

FN:s arbete för mänskliga rättigheter har hög prioritet för EU. Rådet antog i februari en strategi för EU:s agerande i FN:s råd för mänskliga rättigheter och FN:s generalförsamlings tredje utskott under året. I FN-arbetet bidrog EU under året till att situationen i Vitryssland fortsatt uppmärksammades, genom en förlängning av specialrapportörens mandat. Mandatet innehas av OSSE:s f.d. representant för mediefrihet som årligen rapporterar om situationen för mänskliga rättigheter i Vitryssland. EU-länder har också varit mycket aktiva att presentera

nationella initiativ som rönt brett stöd från EU, bl.a. på området kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter. I juni antogs en resolution om mänskliga rättigheter och internet, med konsensus och på svenskt initiativ, i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

I FN:s generalförsamling har EU under året framför allt arbetat för antagande av resolutioner om situationen för mänskliga rättigheter i Myanmar, Nordkorea och Iran samt tematiska resolutioner, exempelvis om religions- och övertygelsefrihet och om barnets rättigheter.

EU:s särskilda representant (EUSR) för mänskliga rättigheter har under året genomfört ett stort antal dialoger, resor och besök bl.a. i Myanmar, Egypten, Ryssland, Kina och Sydafrika där han inledde EU:s dialog om mänskliga rättigheter. EU genomförde särskilda dialogmöten om de mänskliga rättigheterna med ett 30-tal organisationer och stater. Sverige har stött den särskilde representantens arbete genom sekondering av en rådgivare till EUSR:s stab.

12.6 Nedrustning och icke-spridning

Massförstörelsevapen

Sverige har verkat för en tydlig nedrustnings- och icke-spridningspolitik för EU. Under året fortsatte EU att följa upp den strategi mot spridning av massförstörelsevapen som rådet antog 2003. Inom ramen för strategin antas regelbundet rådsbeslut till stöd för de olika internationella konventionerna på området. Uppföljning sker även genom en s.k. ickespridningsklausul i samarbetsavtal mellan EU och tredjeland. Vidare fortsatte under året genomförandet av den handlingsplan om icke-spridning som EU antog 2008.

Den höga representanten fortsatte under året att å de permanenta säkerhetsrådsmedlemmarnas (Frankrike, Storbritannien, Kina, Ryssland och USA) samt Tysklands vägnar leda de diplomatiska samtalen med Iran för att nå en lösning på frågan om Irans kärntekniska program. En sex månaders gemensam handlingsplan för förhandlingar som syftar till en allomfattande lösning trädde i kraft i januari och förlängdes i juli till den 24 november. Den gick i korthet ut på vissa begränsade sanktionslättnader i utbyte mot vissa begränsningar i Irans kärntekniska program och ökad transparens genom utökad övervakning av det internationella atomenergiorganet. I november enades parterna om att fortsätta förhandla och under tiden förlänga handlingsplanen till den 30 juni 2015. Sverige har stöttat EU:s sanktionspolitik mot Iran och samtidigt förespråkat en fortsättning av de diplomatiska ansträngningarna att lösa frågorna kring Irans kärntekniska program.

EU deltog aktivt i den tredje förberedande konferensen inför ickespridningsfördragets (NPT) översynskonferens 2015. EU var även fortsatt engagerad i genomförandet av NPT:s handlingsplan från 2010, som innehåller åtgärder för nedrustning, icke-spridning respektive fredlig användning av kärnenergi. EU verkade till stöd för processen för en massförstörelsevapenfri zon i Mellanöstern.

EU fortsatte också att stödja USA:s och Rysslands bilaterala överenskommelser om att minska de båda ländernas antal kärnvapen och

uppmuntrade till vidare neddragningar av arsenalerna utöver transparens- och förtroendeskapande åtgärder.

En universell ratificering av provstoppsavtalet (CTBT) förblir en utrikespolitisk målsättning för EU som under året fortsatt främja avtalets ikraftträdande. Som ordförandeland i EU och inkommande hög representant talade Italiens utrikesminister Federica Mogherini vid ministermötet i CTBT:s vängrupp i september. Hon deltog också i det möte i provstoppsavtalsorganisationen CTBTO som Sverige stod värd för i april.

EU fördömde Nordkoreas avfyrningar av ballistiska robotar i juni. EU har även verkat för att förhandlingar ska kunna inledas om ett avtal som förbjuder produktion av klyvbart material för vapenändamål (FMCT).

EU har uttryckt starkt stöd för FN:s säkerhetsrådsresolution 2118 (2013) och beslutet av Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) om omedelbar eliminering av Syriens kemiska vapen. EU har bidragit med 17 miljoner euro från GSFP-budgeten och instrumentet för fred och säkerhet för att stödja FN:s och OPCW:s gemensamma mission i samband med destruktionsarbetet av Syriens kemiska vapen. Flera av EU:s medlemsstater, däribland Sverige, har bidragit med finansiella och andra åtgärder till stöd för insatsen. EU gjorde ett undantag från sin förordning om fryshet av syriska tillgångar för att göra det möjligt för Syrien att infria sina åtaganden att finansiera destruktionsarbetet av kemiska vapen och produktionsanläggningar. EU har uttryckt oro över OPCW:s rapporter om användning av klorgas som kemiskt vapen i Syrien, i strid med C-vapenkonventionen.

EU:s arbete med att stärka skyddskapacitet för kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker för närområdet har fortsatt. EU har medverkat som medlem i det globala partnerskapet mot spridning av material och teknologi för massförstörelsevapen till terrorister, och deltagit i möten inom initiativet för en global hälsosäkerhetsagenda. Syftet är att minska hot från utbrott av smittsamma sjukdomar vare sig de sker med avsikt, till följd av olyckshändelser eller av naturliga orsaker. EU:s bistånd till ebola-drabbade länderna har uppmärksamats inom ramen för båda dessa initiativ.

Konventionella vapen

EU:s strategi och handlingsplan för bekämpning av illegal spridning av små och lätta vapen (SALW), som antogs av Europeiska rådet 2005, har fortsatt att genomföras. Rådets slutsatser från 2008 om införande av en särskild SALW-klausul i samarbetsavtal mellan EU och tredjeland, har fortsatt följts upp. Arbete pågår för att bredda innehållet i denna klausul till att också omfatta FN:s vapenhandelsfördrag (ATT). EU bidrog aktivt till årets uppföljande möte för FN:s handlingsplan om SALW och till att mötet kunde enas om ett slutdokument som bekräftar och utvecklar åtagandena i handlingsplanen.

EU talade för unionen vid årets översynskonferens för Ottawa-konventionen, som förbjuder antipersonella landminor, bl.a. om stödet till minoffer och behovet av samordning med andra relevanta konventioner. EU har även fortsatt verkat för universell anslutning till

konventionen. Sedan 2012 är samtliga EU:s medlemsstater parter till konventionen.

Under årets statspartsmöte för konventionen om klusterammunition i San José höll EU ett gemensamt anförande om stödet till konventionen. EU betonade vikten av stöd till offren för klusterammunition och destruktion av existerande lager.

Rymden

EU, med stöd från bl.a. Sverige, fortsatte främja arbetet med att få till stånd en internationell uppförandekod för rymdaktiviteter baserat på det utkast som presenterades 2007, vilket Sverige har verkat för. EU anordnade en öppen konsultation i Luxemburg i maj med deltagande av ett 60-tal länder. EU genomförde även breda konsultationer i samband med första utskottet i FN:s generalförsamling i syfte att söka bredast möjliga stöd för koden.

12.7 Strategisk exportkontroll

Krigsmateriel

Sverige har aktivt medverkat i utbytet av information om medlemsstaternas tillämpning av den gemensamma ståndpunkten om vapenexport (2008/944/GUSP) och synen på enskilda exportdestinationer. Arbetet har inkluderat en förlängd översyn av den gemensamma ståndpunkten i enlighet med ståndpunktens artikel 15. Det beror i första hand på behovet av att anpassa ståndpunktens användarguide till ikraftträdandet av vapenhandelsfördraget ATT. Diskussioner har också förts om möjligheterna att utöka informationsutbytet när det gäller vissa särskilt känsliga destinationer. Översynen väntas komma att avslutas genom antagande av rådsslutsatser.

ATT har sedan öppnandet för undertecknande i juni 2013 samlat 122 underskrifter och 54 ratifikationer. Fördraget trädde i kraft den 24 december 2014. ATT är det första avtalet som sätter upp regler för internationell vapenhandel och har varit högt prioriterat för EU. Inom en månad efter fördragets öppnande för underskrift hade samtliga medlemsstater skrivit under. EU har spelat en viktig roll under förhandlingarna och Sverige har bidragit aktivt till detta.

ATT:s framgång är beroende av att så många stater som möjligt ratificerar och genomför avtalet. För att bidra till genomförandet har EU antagit ett treårigt program för genomförandestöd till tredjeland. Sverige och andra länder har anmält experter som står till förfogande för programmet. EU har även uppvakttat ett antal länder för att uppmuntra till undertecknande och tidig ratificering av fördraget. Sverige har i många fall deltagit i dessa uppvaktningar.

Produkter med dubbla användningsområden

Medlemsstaterna fortsatte sitt arbete att stärka regelverk, arbetsrutiner och samarbetsformer bl.a. som en följd av skyldigheter genom FN:s säkerhetsrådsresolutioner om icke-spridning och åtaganden i de

multilaterala exportkontrollregimerna Australiengruppen, Nuclear Suppliers Group, Zangger-kommittén, Missilteknologikontrollregimen och Wassenaar-arrangemanget. Dessa regimer reglerar produkter med dubbla användningsområden inom de nukleära, biologiska, kemiska och konventionella vapenområdena.

I april antogs en EU-förordning (599/2014) som delegerar befogenheter till kommissionen att uppdatera produktförteckningen i EU:s förordning om produkter med dubbla användningsområden.

En översyn av EU:s exportkontroll för produkter med dubbla användningsområden inleddes med en grönbok 2011. Som en del i den pågående översynen presenterade kommissionen i april ett meddelande med optioner för hur EU:s exportkontrollsystem kan stärkas och utvecklas (se faktagruppmemorier 2013/14:FPM87). Rådet antog den 21 november rådsslutsatser för att ge politisk vägledning i den fortsatta processen. Kommissionen avser återkomma med konkreta lagstiftningsförslag och förslag till andra åtgärder under första halvåret 2016.

12.8 Sanktioner

EU använder så kallade riktade sanktioner som ett utrikespolitiskt instrument för att påverka regimer i vissa länder. Under året har EU genomfört FN-sanktioner, infört nya självständiga sanktioner eller förstärkt, förlängt, suspenderat eller moderniserat befintliga sanktioner när det gäller:

- Afghanistan
- Centralafrikanska republiken
- Egypten
- Elfenbenskusten
- Guinea
- Guinea-Bissau
- Irak
- Iran
- Jemen
- Kongo (Demokratiska republiken)
- Liberia
- Libyen
- Moldavien (avseende regionen Transnistrien)
- Myanmar (Burma)
- Nordkorea
- Ryssland
- Somalia
- Sudan
- Sydsudan
- Ryssland
- Syrien
- Tunisien
- Ukraina (främst avseende Krim och Donbass)
- Vitryssland
- Zimbabwe

Den rest som funnits av sanktionerna mot f.d. Jugoslavien i form av åtgärder till stöd för krigsförbrytartribunalen kunde avvecklas. EU:s sanktioner mot vissa andra länder har lämnats oförändrade under året. EU har dessutom under året beslutat om sanktioner mot personer och enheter som saknar särskild koppling till ett bestämt land eller en bestämd region. Detta gäller personer och enheter som har samröre med al-Qaida-nätverket. Vidare finns en separat ordning för sanktioner mot andra som är inblandade i terroristhandlingar.

Sverige har varit fortsatt drivande i frågan om rättssäkerhet och trovärdighet i EU:s sanktioner.

12.9 Terrorism

EU har under året fortsatt sitt arbete mot terrorism internt inom unionen och externt med utgångspunkt i EU:s övergripande strategi mot terrorism. Terrorism är ett gränsöverskridande fenomen som kräver internationell samverkan baserad på multilaterala ramverk.

På det externa området har EU i stor utsträckning fokuserat på utvecklingen i Syrien och Irak och problemet med personer från medlemsstater som reser till konfliktområden i syfte att tränas eller delta i terroristaktiviteter. I oktober antogs en strategi för kampen mot terrorism/utländska stridande i Syrien och Irak. Sverige deltog aktivt i utformningen av strategin, med särskilt fokus på mänskliga rättigheter, vikten av åtgärder för att förebygga radikaliserings till våldsbejakande extremism och transparens i EU:s anti-terrorismarbete.

I juni antog EU:s utrikesministrars rådslutssatser som fördömde kidnappningar utförda av terrorister i syfte att utverka lösensummor och uttalade stöd till medlemsstaternas insatser för att förhindra kidnappningar.

EU har även fokuserat på förebyggande insatser med särskild betoning på att motverka rekrytering och radikaliserings och att bygga upp rätts- och polisväsendet i tredjeländ. Kopplingen mellan utveckling och säkerhet har alltmer uppmärksammas inom ramen för arbetet mot terrorism. Utvecklingen i Sahel, på Afrikas horn och Pakistan har ägnats uppmärksamhet och varit föremål för särskilda insatser.

EU har medverkat i genomförandet av FN:s strategi mot terrorism och bidragit aktivt i arbetet med att försöka nå ett positivt avslut i de långvariga förhandlingarna om en övergripande FN-konvention mot terrorism.

12.10 Cybersäkerhet

Cyber- och internetfrågor i ett brett, internationellt perspektiv ökar i utrikes- och säkerhetspolitisk betydelse. Sverige fortsätter att bidra till policyutvecklingen när det gäller globala cyberfrågor inom EU och verkar aktivt för att utveckla uppföljningsarbetet till EU:s cybersäkerhetsstrategi – ”En öppen, säker och trygg cyberrymd” – som togs

fram 2013. Strategin berör såväl EU-interna som externa aspekter av internetrelaterade frågor i ett brett perspektiv och lyfter fram EU:s vision och principer för hur unionens centrala värderingar och intressen ska tydliggöras och tillvaratas inom cyberområdet. Mänskliga rättigheter online, it-säkerhet, it-brottslighet, industri- och handelsrelaterade frågor liksom utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik inom cyberområdet är viktiga delar av strategin.

Övergripande rådsslutsatser på basis av strategin antogs 2013 och under 2014 har olika områden inom strategin följts upp, t.ex. med rådsslutsatser om internets förvaltning och förhandlingar om rådsslutsatser om EU:s cyberdiplomati.

Ett policyramverk för cyberförsvarsfrågor inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP) har antagits som svar på en begäran från Europeiska rådet i december 2013, vilket också återspeglas i rådsslutsatserna allmänt om GSFP från november 2014. Genomförande och uppföljning av strategin, liksom andra frågor som berör EU:s internationella cyberpolitik, hanteras övergripande i ordförandeskapets vängrupp för cyberfrågor som tillsattes i slutet av år 2012 och vars mandat förlängdes med tre år under hösten 2013. Syftet med gruppen är att förbättra det horisontella arbetet, öka medlemsstaternas insyn och stärka samordningen såväl internt som externt när det gäller cyberfrågor i vid mening. Vängruppen ska vara ett strategiskt verktyg för unionens övergripande politiska mål på området.

Sverige verkar för en övergripande och strategisk inriktning och hantering av cyberfrågorna inom vängruppen. Sverige har varit drivande för att såväl strategin och dess uppföljningsarbete som gruppens fortsatta arbete ska bidra till policyutvecklingen av en global cyber- och internetpolitik för EU, i linje med grundläggande värderingar och politiska prioriteringar som fred, säkerhet, mänskliga rättigheter och utveckling.

12.11 Konsulär beredskap

EU:s medlemsstater fortsätter att arbeta med att stärka informations- och erfarenhetsutbytet för att utarbeta god praxis och smidiga samarbetsformer i det dagliga konsulära arbetet. Verktyg och rutiner för samverkan vid större konsulära kriser som drabbar EU-medborgare har använts vid ett antal tillfällen under året. Förhandlingar kring ett förslag till nytt direktiv pågår.

Löpande informationsutbyte har ägt rum mellan EU-huvudstäderna om reseråd, strandsatta EU-medborgare och befintliga transportmöjligheter ut ur länder som drabbats av kriser, framför allt när det gäller utvecklingen i Ukraina under våren, sommarens händelser i Libyen, Gaza och Irak samt i samband med ebola-utbrottet i Västafrika.

Under året har grunden lagts för en försöksverksamhet för utökat konsulärt samarbete (CCI). Syftet med detta är att i några utvalda länder (Dominikanska republiken, Kambodja, Nepal, Nigeria och Tunisien) stärka det lokala samarbetet mellan EU:s medlemsstater och utforska möjligheter för därvarande EU-delegationer att bidra till detta. Verksamheten kommer att påbörjas under 2015.

EU-samarbetet på huvudstadsnivå har under året främst fokuserat på fortsatt behandling av kommissionens förslag till direktiv från december 2011 om konsulärt skydd för EU-medborgare utomlands (se fakta-promemoria 2011/12:FPM86). Enligt artikel 23 i EUF-fördraget har den EU-medborgare som befinner sig i ett tredjeland där hennes eller hans eget land saknar representation rätt att söka konsulär hjälp av någon annan EU-medlemsstat som finns representerad i landet, på samma villkor som den statens medborgare. Syftet med direktivet är att förtydliga formerna för hur denna rätt ska tillgodoses. Sverige har hittills ställt sig försiktigt positivt till införandet av ett direktiv och välkomnar förslaget ambition att tydliggöra ansvaret för icke-representerade EU-medborgare och att fördjupa beredskapssamarbetet. Många medlemsstater värnar dock strikt den nationella kompetensen för de konsulära frågorna. Ett visst närmande medlemsstaterna emellan har likväl gjorts och det torde vara möjligt att nå ett avslut i förhandlingarna det kommande året.

13 Den gemensamma handelspolitiken

EU:s handelspolitik fokuserar på EU:s gemensamma agerande i skapandet av globala och regionala regler för import och export. Sverige är en stark förespråkare för fri och rättvis handel, ökad öppenhet och mot protektionism. EU:s externa handel bidrar till EU:s tillväxt och sysselsättning och är en central del i EU:s roll som global aktör.

I december 2013 kunde det noteras vissa framsteg för Doharundan på det multilaterala handelsområdet bl.a. genom ett avtal om handelsprocedurer och överenskommelser om vissa frågor på jordbruks- och utvecklingsområdena. Förhandlingarna bröt dock samman under sommaren och framsteg kunde inte göras förrän i slutet på november då medlemmarna enades om en överenskommelse om handelsprocedurer och livsmedelslagring.

Till framgångarna under året hör att EU:s förhandlingar med Kanada, Singapore och flera ekonomiska partnerskapsavtal kunde avslutas. Tekniska framsteg har även gjorts på flera områden i förhandlingarna med USA och Japan. Även när det gäller informationsteknikavtalet (ITA) har framsteg gjorts om ett uppdaterat avtal.

13.1 Världshandelsorganisationen

De förhandlingar som går under benämningen Doharundan omfattar bl.a. handel med jordbruksvaror, industrivaror och tjänster. Förhandlingarna, som inleddes 2001, har varit svåra och präglats av flera sammanbrott. Det finns få förhoppningar om att de skulle kunna avslutas i närtid. Vid Världshandelsorganisationens (WTO) nionde ministerkonferens på Bali i december 2013 kom man överens om ett s.k. minipaket som innehöll

handelsprocedurer, jordbruks- och utvecklingsfrågor. Detta beslut var en stor framgång för WTO. Under året inleddes förberedelser för att ratificera avtalet. Samtidigt gavs WTO:s förhandlingskommitté i uppdrag att ta fram ett arbetsprogram för att förhandla färdigt återstående områden inom Doharundan. Vid WTO:s allmänna råd i juli var meningen att det första steget i att ratificera handelsprocedursavtalet skulle ha tagits, men ett land blockerade detta. Andra medlemmar kunde inte acceptera de nytillkomna kraven och under hösten ägde konsultationer rum för att hitta vägar framåt. I mitten på november fann man en överenskommelse när det gäller lagerhållning av livsmedel, som möjliggjorde att alla medlemmar vid WTO:s allmänna råd den 27 november kunde ta tre dokument till beslut: ett uttalande från ordföranden i allmänna rådet, beslut och protokoll om handelsprocedurer samt beslut om livsmedelslagring. Förhoppningen är att det fortsatta arbetet med resterande Balibeslut, ska färdigställas under 2015 och att ett arbetsprogram för återstående delar av Doharundan är klart i juli 2015. Framsteg för förhandlingar inom plurilaterala områden som informationsteknikavtalet (ITA), tjänster och miljövaror och därtill hörande tjänster är också viktiga för Sverige.

Sedan maj 2012 pågår en översyn av ITA. Syftet är att utöka produktomfattningen och att även få fler länder att ansluta sig. ITA-avtalet innebär borttagande av tullar på viktiga insatsvaror för it- och telekomindustrin, vilket har bidragit positivt till den tekniska utvecklingen de senaste två decennierna och till världsekonomin i stort. Under 2013 gjordes framsteg i förhandlingarna om ett reviderat ITA-avtal och i marginalerna till APEC-mötet i Peking i mitten på november gjordes ytterligare framsteg. Det finns således förhoppningar om framgång inom en snar framtid.

Tjänstehandel borde helst förhandlas i WTO, men eftersom Doharundan inte gått framåt på tjänster förhandlas sedan i mars 2013 ett separat plurilateralt tjänsteavtal (TiSA). Förhandlingen omfattar 50 länder, nästan en tredjedel av medlemmarna i WTO, som står för 75 procent av världshandeln av tjänster. Särskilt intressanta för svensk del blir de TiSA-länder med vilka EU inte har frihandelsavtal eller aktiva förhandlingar.

Sedan juli pågår även plurilaterala förhandlingar om borttagande av tullar på miljövaror. Målsättningen är att nå en överenskommelse på området under 2015.

I december godkände WTO:s medlemmar Seychellernas anslutning till WTO och Seychellerna blev därmed organisationens 161:a medlem.

WTO:s tionde ministerkonferens planeras äga rum i Kenya i december 2015.

13.2 EU:s regionala och bilaterala handelspolitik

Regionala och bilaterala frihandelsavtal

EU förhandlar en rad bilaterala och regionala frihandelsavtal med prioriterade länder och regioner som komplement till det multilaterala regelverket i WTO.

Förhandlingarna som EU har med USA om ett transatlantiskt frihandels- och investeringsavtal (TTIP) är de viktigaste regionala frihandelsförhandlingar som EU hittills har inlett. Avtalet är tänkt att bli mer omfattande och djupgående än något av de frihandelsavtal som EU tidigare ingått. Ett framtida avtal skulle ha stor betydelse för att stärka de transatlantiska relationerna såväl ekonomiskt som politiskt. Förhandlingarna förväntas gå in i ett intensivare skede den närmaste tiden. Efter att en allmän debatt har blossat upp under året har även beslutet fattats att offentliggöra EU:s förhandlingsmandat. Vidare har kommissionen hållit en offentlig konsultation om den delen av avtalet som berör investeringsskydd (ISDS).

EU:s förhandlingar med Kanada inleddes 2009 och avslutades i augusti 2014. Nästa steg är juridisk granskning och översättning av avtalet, varefter det ska godkännas av rådet och Europaparlamentet.

Förhandlingar med Gulfstaternas samarbetsråd (GCC) och med Mercosur har pågått sedan 2003 och 1999 respektive, men rörelser framåt har på senare tid varit mycket begränsade.

Förhandlingarna med Singapore avslutades delvis i december 2012 och färdigställdes när förhandlingarna om investeringsskydd avslutades i oktober. Den 30 oktober meddelade kommissionen att man avser hän-skjuta avtalet till EU-domstolen för att pröva kompetensfrågan, dvs. om avtalet faller inom EU:s exklusiva kompetens eller om det omfattar områden som faller under medlemsstaternas kompetens, s.k. blandat avtal.

Även EU:s förhandlingar med Vietnam som inleddes 2012 går nu in i ett slutskede och beräknas kunna slutföras 2015. Förhandlingarna om ett frihandelsavtal med Indien har pågått sedan 2007 men avstannat sedan ett par år tillbaka.

Förhandlingarna som EU har med Japan och som inleddes 2013 går framåt och ambitionen är att de avslutas under 2015.

Diskussioner pågår även för att fortsatt fördjupa existerande handelsrelationer mellan EU och grannländerna i det Östra partnerskapet och Södra grannskapet. Förhandlingar om djupgående frihandelsavtal (DCFTA), som en del av breda associeringsavtal, inleds när respektive land är redo. Förhandlingarna med Ukraina om DCFTA avslutades i december 2011 och avtalet undertecknades i juni 2014. I september beslutade dock EU, Ryssland och Ukraina att skjuta upp den provisoriska tillämpningen av DCFTA till den 1 januari 2016 för att undgå ryska handelspolitiska åtgärder mot Ukraina. EU har i stället förlängt tillämpningen av sina autonoma handelspreferenser (ATM) till Ukraina. DCFTA-förhandlingar med Georgien och Moldavien avslutades sommaren 2013, undertecknades i juni 2014 och ratificeringen av associeringsavtalen, inkl. DCFTA, pågår i medlemsstaterna. Handelsdelen av avtalen tillämpas provisoriskt sedan den 1 september.

De ekonomiska partnerskapsavtalen

Arbetet med att förhandla de ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) mellan EU och AVS-länderna (ett 70-tal utvecklingsländer i Afrika, Karibien och Stilla havet) har under året gjort flera framsteg. Förhandlingarna om fullödiga EPA har under året avslutats med tre av de sju regionala grupper EU förhandlar med: ECOWAS (Västafrika), SADC

(södra Afrika) och EAC (Östafrika). EU och dess medlemsstater beslutade i december om undertecknande och provisorisk tillämpning av avtalet med ECOWAS. Skr. 2014/15:65

Processen har tidvis varit komplicerad då förhandlingarna sker mellan parter på olika utvecklingsnivåer. Av den anledningen finns en medvetenhet om betydelsen av stöd till AVS-länderna för anpassning och utveckling samt av att EU erbjuder ett generöst tillträde för produkter från AVS-länderna till EU:s marknad. Utgångspunkten för Sveriges position har varit att EPA-avtalen ska ge ökade förutsättningar för AVS-länderna att delta i, och dra nytta av, internationell handel som ett instrument för utveckling.

13.3 EU:s arbete med ansvarsfullt företagande

Frågor om hållbart företagande (CSR) behandlas i en högnivågrupp med representanter från medlemsstaterna som möts två gånger per år. Under året har kommissionen följt upp åtgärder som aviserades i meddelandet om en CSR-strategi för 2011–2014, där fokus bl.a. har legat på hur EU kan underlätta samstämmigheten i hur medlemsstaterna genomför FN:s vägledande principer om företag och mänskliga rättigheter.

Förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet inleddes i december 2013 och i september antog EU ett direktiv för obligatorisk hållbarhetsrapportering för större företag. Under våren presenterade kommissionen ett lagförslag om ansvarsfull handel med konflikt-mineraler som sedan dess diskuterats i rådet i väntan på behandling av Europaparlamentet.

13.4 Övriga handelspolitiska frågor

13.4.1 Investeringskydd

Genom Lissabonfördragets ikraftträdande 2009 har beslutsbefogenheten på investeringsområdet förskjutits från medlemsstaterna till EU. Denna förskjutning påverkar medlemsstaternas bilaterala investeringskyddsavtal. En övergångsförordning för bilaterala investeringsavtal som reglerar avtalens EU-rättsliga status trädde i kraft den 9 januari 2013 (se även faktagromemoria 2009/10:FPM108). Investeringskydd är en del i flera bilaterala frihandelsförhandlingar så som de pågående med USA och de avslutade med Kanada. Separata investeringsförhandlingar förs även med Kina och Myanmar. Sverige har också stött kommissionens strategi med offentliga konsultationer om tvistlösningsmekanismen mellan investerare och stat (ISDS) i frihandelsavtalet med USA och strävan att skapa principer för en modern tvistlösningsmekanism.

När EU sluter investeringsavtal med tredjeland kan en investerare från det landet väcka talan om den anser att EU eller en EU-medlemsstat har handlat på ett sätt som strider mot avtalet. En förordning trädde i kraft i föl för att reglera hur det ekonomiska ansvaret ska fördelas mellan EU

13.4.2 Handelspolitiska skyddsåtgärder (antidumpningsåtgärder, antisubventionsåtgärder och skyddsåtgärder)

Handelspolitiska skyddsinstrument är samlingsnamnet för åtgärder (skyddstullar) mot import som befunnits vara prisdumpad eller subventionerad, eller mot import som kraftigt ökat. Åtgärderna får bara användas om man funnit att europeisk industri lider skada och det inte går emot EU:s intresse att införa åtgärderna.

Regeringen anser att handelsskyddsåtgärder, och i synnerhet antidumpningsåtgärder, är allvarliga ingrepp i det fria handelsutbytet och därför bör användas restriktivt. Regeringen har konsekvent framfört behovet av en reform av regelverket i frihandelsvänlig riktning.

Under året har Sverige fortsatt att kritiskt granska kommissionens förslag till åtgärder. Ett antal nya åtgärder har införts under året. Till detta kommer frågor om förlängning och utvidgning av existerande åtgärder. I de flesta fallen har förslagen godkänts med en klar majoritet. Sverige har följt sin traditionella frihandelslinje och motsatt sig förslag på nya och förlängda åtgärder. I september hade EU 97 åtgärder i kraft, vilket är en historiskt låg siffra och den lägsta sedan Sveriges EU-inträde. Som vanligt är Kina det land som flest nya undersökningar riktas mot.

Sverige har varit aktivt, såväl på egen hand som tillsammans med likasinnade länder, i kommissionens pågående ansats till modernisering av förordningarna på handelsskyddsområdet. Från svensk sida har det varit särskilt viktigt att försöka värna olika berörda parter möjlighet att fortsatt påverka kommissionens undersökningar, behålla regeln om användandet av lägsta tull och att undersökningarna och åtgärdernas införande kännetecknas av ökad transparens och förutsägbarhet.

13.4.3 Internationell upphandling

Ett förslag till förordning om instrument för internationell upphandling som innehåller möjligheter att exkludera anbud från tredjeland och där internationella åtaganden om marknadstillträde inte gäller, presenterades under 2012. Syftet med förordningen är att göra det möjligt att på EU-nivå hindra utländska företag från vissa länder att delta i upphandlingar i EU, för att på så sätt göra det lättare att förhandla om förbättrat marknadstillträde på dessa länders upphandlingsmarknader. Svenska upphandlande enheter, som myndigheter, kommuner och landsting, skulle då inte kunna upphandla från dessa länder.

Sverige är kritiskt till förslaget av såväl principiella som ekonomiska, politiska och administrativa skäl. Bedömningen är att förslaget inte kommer att leda till bättre marknadstillträde för europeiska företag, inte resultera i att skattemedel spenderas effektivt eller förbättra relationerna till tredjeland (se även faktapromemoria 2011/12:FPM133). Det finns för

13.4.4 EU:s allmänna preferenssystem

Genom EU:s allmänna preferenssystem (GSP) erbjuds utvecklingsländer sedan 1971 tullsänkningar och tullfrihet vid import till EU. Syftet med systemet är att genom ökad handel skapa inkomster och därmed resurser för utveckling. GSP-systemet består av tre delsystem. Ett ”standardpaket” med delvisa eller fullständiga tullåttnader för vissa varor (för närvarande omfattande 34 länder), ett GSP+-system med fullständiga tullåttnader på samma varor som i ”standardpaketet” för länder vilka anslutit sig till – och följer – 27 uppräknade konventioner om mänskliga rättigheter, arbetsrätt och hållbar utveckling (för närvarande omfattande 13 länder), och ett särskilt system för de allra fattigaste länderna vilket erbjuder full tullfrihet för alla varor utom vapen och ammunition – Everything But Arms, EBA – (för närvarande omfattande 49 länder).

Från den 1 januari gäller ett reformerat regelverk för GSP-systemet. Genom reformen läggs tydligare vikt vid de fattigaste ländernas behov. Systemet ska gälla i tio år. EBA-systemet gäller dock tills vidare. Arbetet med GSP-systemet inriktas nu på tillämpningen av det reformerade regelverket. 2013 uppgick värdet av de produkter som importerades till EU med stöd av GSP-systemet till 93 miljarder euro.

13.4.5 Aid for Trade

Aid for Trade-arbetet syftar till att ta ett helhetsgrepp om det handelsrelaterade stödet till låg- och medelinkomstländer. Det handlar om att stödja deras deltagande i handelsförhandlingar och att utveckla kapacitet såväl att producera som att exportera och importera. Sverige har spelat en central roll i Aid for Trade-arbetet och fortsätter att avsätta betydande resurser på området.

Under året har arbetet inletts inför den femte globala översynen av Aid for Trade, som ska hållas den 30 juni–2 juli 2015. I centrum för Aid for Trade-dagordningen under både 2014 och 2015 står minskade handelskostnader som medel för att nå en inkluderande, hållbar tillväxt. Detta tema passar väl in i post 2015-processen.

Att minskade handelskostnader står i centrum följer även av arbetet med förenklade handelsprocedurer som förhandlades vid WTO:s ministermöte på Bali den 3–6 december 2013. Detta innebär också åtaganden om att utvecklingsländerna, främst de minst utvecklade, ska få bistånd för att kunna följa avtalet. I samband med mötet beslutades att Sverige skulle stödja ett institut i Tanzania (Trade Policy Training Centre in Africa) för utbildning av t.ex. tulltjänstemän.

Sveriges prioritering är fortsatt att analysera fattigdomsperspektivet i det handelsrelaterade biståndet för att se hur ökad handel gynnar de allra fattigaste människorna i låg- och medelinkomstländer.

13.4.6 Exportfinansiering

Osäkerheten på finansmarknaderna har gjort att behoven av statliga exportkrediter fortfarande är större än före 2008. Regelverket på området förhandlas främst i OECD, och är införlivat i EU-rätten, men även i WTO.

En separat internationell förhandlingsprocess som syftar till ett globalt regelverk som ska kunna ersätta OECD:s inleddes 2012. Sverige tillhör de pådrivande länderna inom EU-kretsen eftersom frågan om jämlika konkurrensvillkor inom exportfinansiering är viktig för svensk export.

Under året har Sverige även genom EU drivit på för mer flexibla exportfinansieringsvillkor för klimatvänliga projekt inom OECD, t.ex. smarta elnät.

14 EU:s utvecklingsamarbete

EU och dess medlemsstater står för mer än hälften av världens totala bistånd (ODA). År 2013 motsvarade det 54 miljarder euro. Lissabonfördraget anger att utvecklingsmålen ska beaktas vid beslut inom EU:s olika politikområden som kan påverka låginkomstländer, för att främja en mer samstämmig politik för utveckling. Ny kommission och nya arbetsformer som lanserats av kommissionens nye ordförande stärker förutsättningarna för en samstämmig politik. Programmeringen av EU:s bistånd för perioden 2014–2020 pågår och EU:s uppdaterade utvecklingspolitik får genomslag. Strategier (bilaterala, tematiska och regionala) har slagits fast och innehåller ett ökat fokus på mål och resultat och tydligare beaktande av EU:s grundläggande värderingar. EU-gemensam programmering genomförs i drygt 40 partnerländer varav Sverige deltar i drygt 20.

14.1 Samstämmig utvecklingspolitik

EU har ett fördragsbundet åtagande till samstämmig utvecklingspolitik, vilket innebär att ta hänsyn till utvecklingsmålen vid beslut inom olika politikområden med påverkan på utvecklingsländer. Inom EU går detta arbete under benämningen samstämmighet för utveckling (PCD). I linje med Sveriges politik för global utveckling (PGU) har Sverige sedan länge aktivt arbetat med PCD inom EU. Några exempel är Sveriges arbete för utvecklingsperspektivets genomslag i EU:s jordbruks- och fiskeripolitik och i EU:s bredare handelsagenda. Vidare är Sverige pådrivande inom EU för att utveckla EU:s s.k. samlade ansats att EU:s metoder och finansiella instrument ska användas flexibelt och effektivt.

Under 2013 presenterade kommissionen den fjärde rapporten om EU:s arbete med PCD där EU-institutionernas och medlemsstaternas genomförande av PCD presenteras. Sverige var aktivt i förhandlingarna om rådsslutsatser om rapporten. Sverige betonar en starkare förankring av PCD inom EU:s övriga politikområden, bättre uppföljning av PCD

inom EU och en starkare roll för EU-delegationerna i PCD-arbetet. När det gäller resultat inom PCD konstateras det i kommissionens rapport att ansträngningar gjorts inom EU när det gäller oberoende utvärderingar av PCD, och att PCD har stärkts på landnivå (EU-delegationerna). Kommissionen arbetar även med att stärka sina konsekvensanalyser av policybeslut ur ett utvecklingsperspektiv. Även Europaparlamentet rapporterar om PCD och betonar i sin rapport 2014 bl.a. kopplingen mellan PCD och post 2015-agendan samt Europaparlamentets och nationella parlaments viktiga roll i PCD.

Kopplingen mellan PCD och den nya utvecklingsagendan efter 2015 är central för Sverige. För att bidra till den nya globala utvecklingsagendan behöver åtgärder inom olika politikområden sträva åt samma håll. I rådsslutsatser om post 2015-agendan driver Sverige bl.a. att samstämmighet och synergier mellan de tre dimensionerna av hållbar utveckling ska främjas, att samstämmighet för rättvis och hållbar utveckling ska öka på nationell, regional och internationell nivå och att uppföljningsmekanismer och bedömningsmodeller för en sådan ansats bör finnas.

PCD-frågan var upp vid rådet för utrikes frågor (utveckling) senast i maj.

14.2 Agenda för förändring inklusive EU-gemensam programmering för ökad biståndseffektivitet

Målet med EU:s utvecklingspolitik är enligt Lissabonfördraget att minska och på sikt utrota fattigdomen. Sverige var drivande i framtagandet av rådsslutsatser om en ny strategisk inriktning för EU:s utvecklingssamarbete – den s.k. Agenda för förändring – och arbetar för att agendan ska få genomslag i programmeringen och genomförandet av EU:s bistånd. Ett exempel är att Sverige genom samverkan med EU-delegationer i fält och i arbetet i genomförandekommittéer bevakar att de grundläggande värderingar som lyfts fram i Agenda för förändring får genomslag i programmeringen av EU-biståndet för perioden 2014–2020.

Frågor som Sverige särskilt driver inom ramen för denna agenda är bl.a. att mer resurser riktas till områdena mänskliga rättigheter, demokrati och god samhällsstyrning samt till inkluderande och hållbar tillväxt för mänsklig utveckling.

För att få genomslag för Agenda för förändring har Sverige också under året varit drivande i arbetet med att ta fram ett resultatramverk som mer systematiskt kommer att kunna redogöra för resultat från EU:s projekt och program. I Agenda för förändring finns ett ökat fokus på resultat, uppföljning och resultatredovisning. Resultatramverket som tagits fram utgår från EU:s prioriteringar för utvecklingssamarbetet i agendan.

På samma sätt som andra givares resultatramverk kommer EU:s resultatramverk endast att fånga en del av EU-biståndets resultat och ge en ögonblicksbild av nyckelresultat på en övergripande nivå. Sverige har länge drivit frågan om förbättrad resultatuppföljning och resultatrapportering för EU:s olika biståndsinstrument. Sverige har under

arbetets gång betonat att resultatuppföljning måste kombineras med kvalitativ uppföljning och utvärdering för att kunna analysera hur biståndet har bidragit till långsiktiga resultat och varaktiga förändringar för människor som lever i fattigdom.

EU-gemensam programmering – som är en del av Agenda för förändring och EU:s svar på åtagande från Busan – har pågått i ett par år och genomförs eller planeras genomföras i drygt 40 länder. Etiopien, Mali, Rwanda, Kenya, Tanzania, Uganda, Mocambique, Bolivia, Afghanistan, Bangladesh, Burma/Myanmar, Kambodja, Georgien och Palestina är några av de länder som berör Sverige. EU-gemensam programmering av EU:s och medlemsstaternas bistånd syftar till ökad biståndseffektivitet och bättre resultat genom att minska fragmenteringen av det totala biståndet. En central del i detta är att planering och samordning av biståndet ska göras med utgångspunkt i samarbetsländernas egna utvecklingsplaner, strategier för fattigdomsbekämpning eller motsvarande. Sverige har under året deltagit aktivt i att utveckla ett gemensamt metodstöd för att ge både EU-delegationer och medlemsstaternas ambassader ökad vägledning för hur den EU-gemensamma programmeringen bättre kan planeras och genomföras i praktiken.

14.3 EU:s arbete för mänskliga rättigheter och demokrati

I maj antogs rådsslutsatser om rättighetsperspektivet som metod i EU:s utvecklingssamarbete. Rådsslutsatserna bekräftar EU:s strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati med tillhörande handlingsplan från 2012 och rådsslutsatserna om demokratistöd i EU:s yttre förbindelser från 2009 och understryker vikten av respekt för mänskliga rättigheter i EU:s utvecklingssamarbete. I rådsslutsatserna välkomnas även verktygslådan för rättighetsperspektivet i EU:s bistånd, vilken färdigställdes och presenterades av kommissionen i maj. Verktygslådan innefattar förhållningssätt, tillämpning, integrering och genomförande och är avsedd att vägleda EU-anställda och andra aktörer i genomförandet av EU:s utvecklingspolitik. Kommissionen och EU:s utrikestjänst har till uppgift att övervaka och rapportera om arbetet med rättighetsperspektivets genomförande i EU:s bistånd. År 2016 förväntas en första utvärdering.

Genomförandet av rådsslutsatserna om demokratistöd i EU:s yttre förbindelser fortskrider för att förbättra samstämmighet och effektivitet mellan utrikes-, säkerhets- och utvecklingspolitiken. Genomförandet av rådsslutsatserna är nu fokuserat på en andra generations pilotländer.

Den demokratistödjande stiftelse (EED) som inledde sitt arbete 2013 har under det senaste året etablerat sig som en viktig aktör i demokrati-främjandet. Stödet har hittills i huvudsak riktats till EU:s södra och östra grannskap. Ett beslut fattades dock i december om att utvidga EED:s geografiska verksamhetsområde. Sverige är en av de största givarna till EED och stöder aktivt processerna när det gäller genomförande av rådsslutsatserna om rättighetsperspektivet och demokratistöd i EU:s yttre förbindelser.

Biståndets samverkan med den privata sektorn har fått ett allt större utrymme i den internationella biståndspolitiska diskussionen på senare år. I ljuset av detta har kommissionen presenterat ett meddelande på området (se faktagrupp 2013/12:FPM89). Det åtföljdes av ett beslut om rådsslutsatser vid rådet för utrikes frågor i juni. En andra omgång rådsslutsatser antogs vid rådet i december.

I meddelandet, och i rådsslutsatserna från i juni, presenteras ett *strategiskt ramverk* där EU:s syn på samverkan mellan biståndet och näringslivet förtydligas. Ramverket består av ett antal principer som syftar till att stärka den privata sektorns roll som en partner i EU:s utvecklingssamarbete med målsättningen att uppnå inkluderande och hållbar tillväxt och därmed fattigdomsminskning. Genom ramverket poängteras vikten av att stödja bland annat marknadsutveckling, skapa ett företagsvänligt klimat och utveckla små och medelstora företag. EU vill också bidra till ökad tillgång till finansiella tjänster utifrån behov i utvecklingsländerna och betonar vikten av att stärka lärande och kvinnligt entreprenörskap. EU:s stöd till den privata sektorn föreslås styras av ett antal principer som kompletterar principer om biståndseffektivitet. Fokus ligger på sysselsättningsskapande, delaktighet och fattigdomsbekämpning, vilket innebär skapande av fler jobb med bättre arbetsförhållanden, en gradvis övergång från den informella till den formella ekonomin samt ekonomisk egenmakt för kvinnor och flickor, ungdomar och utsatta grupper. Stöd till den privata sektorns aktörer förväntas även följa ett antal kriterier: mätbara utvecklingseffekter, ett tydligt mervärde och vikten av sociala-, miljömässiga- och finansiella standarder.

Den andra omgången rådsslutsatser tar arbetet vidare genom att fokusera på hur arbetet med den privata sektorn i biståndet kan gå till. Dessa rådsslutsatser betonar vikten av att dela erfarenheter länderna och aktörerna emellan för att kunna dra fördel av den privata sektorns resurser och kunskap för utveckling. Vidare betonas vikten av dialog mellan de privata och offentliga aktörerna och angelägenheten av att skapa ett fördelaktigt företagsklimat i samarbetsländerna. Särskilt betonas det sociala, miljömässiga och etiska ansvaret i värdekedjan och hur en integrering av dessa värden i företagets strategi och verksamhet kan stärka konkurrenskraften för företaget och bidra till en hållbar utveckling.

Sverige har välkomnat såväl meddelandet som rådsslutsatserna och har varit pådrivande i arbetet som lett fram till dessa. Sveriges utgångspunkt har varit att samverkan med näringslivet ska vara baserat på ett antal grundläggande principer. All samverkan med näringslivet ska bidra till fattigdomsminskning. Biståndet och dess genomförande ska genomsyras av transparens, öppenhet och vara resultatriktat. Biståndet ska vara obundet i enlighet med OECD/DAC:s regelverk. Likaså bör principen om hållbart företagande (CSR) och näringslivets ansvar att respektera de mänskliga rättigheterna understrykas. Näringslivet har en viktig roll i det miljö- och klimatrelaterade arbetet, exempelvis hållbar konsumtion och produktion. Dessutom har Sverige särskilt betonat ökad jämställdhet som

en förutsättning för att minska fattigdomen i världen och att kvinnors och flickors roll i utvecklingen är central, vilket bör återspeglas i ett ramverk för samverkan med näringslivet. Sveriges synpunkter har återspeglats i såväl meddelandet som rådsslutsatserna.

14.5 Post 2015 – en ny agenda för global utveckling efter 2015

FN:s nuvarande utvecklingsmål, Millenniemålen, löper ut år 2015. Den nya agendan för globalt hållbar utveckling åren 2015 till 2030, inklusive de hållbara utvecklingsmålen (SDG), ska antas under generalförsamlingsveckan i september 2015. Förberedelserna inleddes år 2012 och under året har arbetet intensifierats. Processen har huvudsakligen framskridit inom ramen för två arbetsgrupper: den öppna arbetsgruppen för framtagande av hållbara utvecklingsmål (OWG SDG) och Expertkommittén för finansiering av hållbar utveckling (ICESDF).

Arbetet i den öppna arbetsgruppen började redan under 2013 och fortgick mellan mars 2013 och juli 2014. Sverige deltog aktivt i hela processen och prioriterade särskilt de s.k. motvindsfrågorna, som sexuell- och reproduktiv hälsa och rättigheter samt demokratiutveckling och frihet från våld. Under sommaren skiftades därefter fokus till förberedelser för framförhandlandet av en gemensam EU-ståndpunkt. En preliminär ståndpunkt för utvecklingsagendan angavs i rådsslutsatser i juni 2013 (se faktapromemoria 2012/13: FPM86).

Kommissionen presenterade i juni ett meddelande om EU:s prioriteringar inför de mellanstatliga förhandlingarna om post 2015-agendan (se faktapromemoria 2013/14:FPM97). Kommissionens meddelande lade grunden för höstens rådsslutsatsförhandlingar. När slutrapporten från den öppna arbetsgruppen presenterades för generalförsamlingen i augusti med förslag på 17 mål och 169 delmål fanns de svenska prioriteringarna inkluderade. I augusti presenterade även expertkommittén för utvecklingsfinansiering sin rapport med förslag till finansieringsmetoder av utvecklingsagendan.

De fyra dokumenten: den öppna arbetsgruppens rapport, expertkommitténs rapport om utvecklingsfinansiering, de preliminära rådsslutsatserna från 2013 och kommissionens meddelande har legat till grund för EU:s förhandlingar under hösten om en gemensam ståndpunkt om utvecklingsagendan post-2015. Förhandlingarna har ägt rum inom ramen för EU:s globala arbetsgrupper under rådet för utrikes frågor. Ett sista grundläggande dokument, generalsekreterarens syntesrapport över post 2015-processen, presenterades i början av december. EU:s gemensamma ståndpunkt i form av rådsslutsatser antogs den 16 december vid rådet för allmänna frågor. Den gemensamma ståndpunkten kommer att vara ledstjärna för EU:s agerande i de mellanstatliga förhandlingarna inom FN som kommer att ta sin början i januari 2015. Den tredje internationella konferensen om utvecklingsfinansiering (FfD), som äger rum i Addis Abeba i juli 2015, är en separat process men kommer att utgöra ett avgörande bidrag när det gäller hur den nya

14.6 EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör

Kommissionen är världens näst största humanitära aktör. EU och dess medlemsstater står för över hälften av den humanitära finansieringen och är därmed tillsammans världens största givare av humanitärt bistånd. Användandet av den humanitära budgeten är behovsbaserat och styrs av de internationella humanitära principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende. EU bidrog med humanitär hjälp till omkring 124 miljoner människor 2013. De fem länder och regioner som mottog störst humanitärt stöd från EU under 2014 är Syrien, Sydsudan, Somalia, Demokratiska republiken Kongo och de av ebola-drabbade länderna i Västafrika. EU bidrar också till att stärka det internationella humanitära systemet som leds och samordnas av FN.

EU arbetar fortsatt med att bättre länka humanitärt bistånd med långsiktig återuppbyggnad och utvecklingsinsatser. Genomförandet av en handlingsplan fram till 2020 har påbörjats för att stärka förmågan hos katastrofutsatta länder att stå emot kriser. Bland annat har kommissionen tagit fram en markör för att mäta hur organisationer mer systematiskt arbetar med att stärka förmågan hos katastrofutsatta länder att stå emot kriser. Under 2014 har en utvärdering genomförts av det europeiska konsensusdokumentet om humanitärt bistånd (EU:s humanitära biståndspolicy) och åtgärder på basis av utvärderingen har föreslagits. Dessa kommer att diskuteras vidare under 2015.

Rådet och Europaparlamentet antog i april en förordning om inrättandet av en europeisk frivilligkår för humanitärt bistånd (se fakta-promemoria 2012/13:FPM9). Upprättande av en frivilligkår är fördragsbundet i Lissabonfördraget. Initiativet innebär att 4 000 EU-medborgare kommer att arbeta som volontärer inom ramen för frivilligkåren 2014–2020. Därtill har rådsslutsatser om samarbete mellan humanitärt bistånd och civilskydd färdigförhandlats och antagits av rådet för allmänna frågor i december.

Sverige fortsatte under året att verka för ett stärkt samarbete mellan EU:s humanitära bistånd och FN, respekt för humanitära principer och jämställdhetsintegrering i humanitära insatser.

15 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

EU:s bilaterala och regionala arbete är omfattande och mångfacetterat. Under året har situationen i Ukraina spelat en framträdande roll. Rysslands olagliga annektering av Krim och Sevastopol samt dess
--

militära aggression i östra Ukraina har lett till att EU har infört restriktiva åtgärder. Därutöver har EU gett ett omfattande stöd till att bekämpa spridningen av ebola-epidemin. EU har också följt konflikten i Syrien och reagerat på terrororganisationen ISIL:s framfart och det försämrade säkerhetsläget i Irak med ett omfattande humanitärt stöd. Dessutom har förhandlingarna om ett frihandelsavtal med USA (TTIP) fortgått.

15.1 Samarbete mellan EU och EFTA-länderna

När det gäller Norges samarbete med EU har mandaten för EES och Norges finansiella mekanismer gått ut under året. Dessa instrument är en motsvarighet till EU:s sammanhållningspolitik. Förlängning av instrumenten har under året varit föremål för förhandlingar som efter en tids låsning nyligen återupptagits. Sverige är inte mottagare av medel från mekanismerna, men påverkas av att förhandlingarna inte kunnat slutföras eftersom det bl.a. även får konsekvenser för det bilaterala avtalet om tullfria kvoter för fisk.

Schweiz förhållande till EU och deltagande i den inre marknaden är reglerat i ett stort antal bilaterala avtal. Från EU:s sida är anpassningen till EU:s regelverk och en oberoende prövningsinstans i tvister mellan EU och Schweiz viktiga frågor. Diskussioner förs mellan EU och Schweiz om den närmare integrationen av Schweiz i EU:s inre marknad. Den 9 februari genomförde Schweiz en folkomröstning som godkände införandet av en grundlagsändring som syftar till att minska en ”massinvandring”. EU har före och efter folkomröstningen varit tydligt med att detta står i strid med avtalet om fri rörlighet mellan Schweiz och EU. EU har, trots påstötningar från Schweiz, vägrat att omförhandla detta avtal.

Två möten hölls under året med EES-rådet som är Europeiska ekonomiska samarbetsrådets högsta organ (EU, Island, Liechtenstein och Norge). Vid novembermötet lyftes det bl.a. fram att framsteg gjorts när det gäller införlivningen av EU-lagstiftning i bl.a. Norge även om det konstaterades att mycket utestår.

15.2 Nordliga dimensionen och EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa

EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa bidrar till ett konstruktivt samarbete med Ryssland. Nordliga dimensionen (ND) är en gemensam politik mellan EU, Island, Norge och Ryssland. ND har utvecklats till ett väl fungerande ramverk för konstruktivt och resultatorienterat regionalt samarbete i en rad sektorer. För det konkreta samarbetet har fyra partnerskap bildats. Kommissionen deltar i alla fyra. Särskilt framgångsrikt är samarbetet inom ND:s miljöpartnerskap, där viktiga insatser görs för att åtgärda gränsöverskridande källor till förorening av Östersjön. Kommissionen deltar även som fullvärdig medlem i Östersjöstaternas råd (CBSS) och Barentsrådet (BEAC). EU:s Kolarcticprogram stödjer finansiellt gränsöverskridande projekt i

Barentsregionen, och under året har arbetet med en ny programperiod till 2020 slutförts. De arktiska frågorna tilldrar sig ett ständigt ökat intresse. EU:s utrikestjänst och kommissionen presenterade i juni 2012 ett gemensamt meddelande om Arktis och i mars antog Europaparlamentet en resolution om Arktis. EU:s utrikesministrar antog i maj slutsatser om Arktis. Sverige välkomnar en aktiv EU-politik för Arktis. Sverige anser det viktigt att Arktiska rådet genomför beslutet från ministermötet i Kiruna den 15 maj 2013 om EU:s status som observatör i Arktiska rådet.

15.3 EU:s grannskapspolitik – Östliga partnerskapet och Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen

Den europeiska grannskapspolitiken (ENP) omfattar 16 länder i södra Medelhavsregionen och i Östeuropa. EU:s grannskap har under året i hög grad präglats av krishantering. I Östeuropa har Ryssland demonstrerat en vilja att använda långtgående medel för att hävda sina intressen, med den olagliga annekteringen av Krim som ett tydligt exempel. I det södra grannskapet finns en blandning av fullskaligt krig, länder i sönderfall, repressiva regimer och ett allt sämre klimat när det gäller mänskliga rättigheter samt terrorism och stora flyktingströmningar. EU har svarat på utmaningarna genom ett omfattande politiskt och ekonomiskt stöd till de berörda länderna. En bred uppsättning instrument har använts, inklusive reformstöd, riktade handelslättnader, makrofinansiellt stöd, humanitära insatser och särskilda EU-missioner för att övervaka vapenvila och stödja reformer på centrala områden. Mot bakgrund av utvecklingen har den nya kommissionen tagit initiativ till en översyn av ENP, i syfte att skapa en mer flexibel, skräddarsydd och effektiv politik. Ett förslag väntas läggas fram under 2015.

I mars presenterade kommissionen och EU:s utrikestjänst det årliga meddelandet om ENP, som bestod av ett övergripande meddelande, tolv landspecifika lägesrapporter och två regionala rapporter (om Östliga partnerskapet respektive södra Medelhavsregionen). Meddelandet fokuserade på politikens genomförande under 2013 och innehöll detta år inte några nya förslag för politikens utveckling. I syfte att utveckla ENP förespråkades en ökad samstämmighet i EU:s politik och strömlinjeformade beslutsprocesser för att snabbare och mer effektivt agera utifrån förändrade förutsättningar.

I mars antogs också det nya europeiska grannskapsinstrumentet (ENI) för 2014–2020. ENI omfattar totalt 15,4 miljarder euro för perioden. Instrumentet syftar till att främja samarbete och integration mellan EU och de 16 partnerländerna, särskilt genom att stärka genomförandet av handlingsplaner och associeringsagendor som upprättats som en del av den europeiska grannskapspolitiken. ENI kännetecknas av principen om en incitamentsbaserad fördelning av stödet enligt principen om ”mer-för-mer”. Detta innebär att de länder som gör reformframsteg när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter belönas med ökat stöd.

ENI bygger vidare på det tidigare Europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI).

15.3.1 Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen

Kommissionen och EU:s utrikestjänst presenterade i april ett nytt meddelande om den europeiska grannskapspolitiken (ENP). Dessa meddelanden kommer årligen och handlar främst om genomförandet i partnerländerna.

På handelsområdet har förhandlingar om djupgående frihandelsavtal (DCFTA:s) fortsatt med Marocko, och näst i tur står Tunisien.

På migrationsområdet har ett partnerskap för rörlighet med Tunisien etablerats.

Det ekonomiska biståndet till regionen har varit betydande, den viktigaste komponenten är ett program för stöd till partnerskap, reformer och inkluderande tillväxt, det s.k. SPRING-programmet. Tunisien är det land som har fått störst andel av dessa medel.

15.3.2 Östliga partnerskapet

Under året har arbetet fortsatt med att genomföra och utveckla Östliga partnerskapet, som är en regional dimension av ENP omfattande EU: s bilaterala och multilaterala relationer med länderna i Östeuropa (Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland). Fokus har i hög grad legat på den färdplan för genomförandet av Östliga partnerskapet som fastslogs i deklarationen från toppmötet i Vilnius i november 2013. Läget i genomförandet av politiken diskuterades vidare vid ett utrikesministermöte inom partnerskapet i juli.

På det bilaterala området har flera framsteg gjorts, samtidigt som utvecklingen i flera av partnerländerna varit en källa till oro när det gäller den demokratiska utvecklingen. Framsteg har gjorts när det gäller målet om fördjupad politisk associering och ekonomisk integration med EU. Under året har associeringsavtal med EU, inklusive fördjupade frihandelsområden, ratificerats av parlamenten i Georgien, Moldavien och Ukraina. Även Europaparlamentet och Sverige har ratificerat avtalen. Under året har vidare Moldavien uppnått viseringsfrihet med Schengenområdet. Både Ukraina och Georgien har också gjort framsteg mot målet om viseringsfrihet. Vitryssland har inlett förhandlingar om ett viseringsförenklings- och återtagandeavtal, vilket redan ingåtts av samtliga övriga partnerländer. Partnerskapets multilaterala samarbete har under året utvecklats ytterligare inom områden som statistik, digitala marknader, stöd till små och medelstora företag, energieffektivisering, jämställdhet och säkerhetspolitik. Samarbetet med det civila samhället har intensifierats, bl.a. med svenskt stöd.

Utvecklingen i regionen, och särskilt Rysslands agerande, har satt sin prägel på genomförandet och bland annat föranlett EU att stärka sitt stöd till de länder som fattat suveräna beslut om att närma sig EU på olika områden. Ett exempel är de ensidiga handelslättnader som EU har infört under året för produkter från Moldavien och Ukraina.

Fortsatta framsteg kunde noteras i genomförandet och utvecklingen av Östliga partnerskapet, både bilateralt och multilateralt. Utmaningarna för demokrati och mänskliga rättigheter i regionen kvarstår.

15.4.1 Ryssland

EU:s och Rysslands relation har under året präglats av Rysslands olagliga annektering av Krim och Sevastopol och av Rysslands militära aggression i östra Ukraina. EU har i likhet med stora delar av världssamfundet kraftigt fördömt Rysslands agerande. Till följd av detta har EU trappat ned eller suspenderat vissa kontakter och samarbeten med Ryssland. Det betyder bl.a. att vissa påbörjade förhandlingar mellan EU och Ryssland avbrutits. Det gäller både det nya partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan Ryssland och EU, som är avsett att fördjupa samarbetsavtalet från 1994, och förhandlingsprocessen om viseringsfrihet. Till följd av Rysslands agerande i Ukraina har EU infört olika former av sanktioner mot Ryssland. De innefattar frysning av tillgångar och reserestriktioner för ett antal personer och företag enligt en lista som successivt utökats till att omfatta 119 personer och 23 enheter. Särskilda sektoriella ekonomiska sanktioner har även införts inom finans-, energi- och försvarsbranscherna, inklusive ett vapenembargo och exportrestriktioner för produkter med dubbla användningsområden samt utrustning och vissa tjänster till oljeindustrin. Sverige har under året aktivt deltagit i EU:s arbete med att bemöta Rysslands agerande och nå en diplomatisk lösning på konflikten i Ukraina.

Det 32:a toppmötet mellan EU och Ryssland hann dock äga rum i Bryssel i januari, innan krisen i Ukraina bröt ut. Där diskuterades bland annat Östliga partnerskapet och tullunionen mellan Ryssland, Vitryssland och Kazakstan, som upprättades i 2010. Samarbetet i tullunionen fördjupas nu till en euroasiatisk ekonomisk union som inrättas den 1 januari 2015. Från EU:s håll betonades vid toppmötet fördelarna med EU:s Östliga partnerskap för samtliga östliga grannländer, inklusive Ryssland. Man reste också frågan kring ryska restriktiva åtgärder inom handelsområdet.

Ryssland blev medlem i Världshandelsorganisationen (WTO) i augusti 2012. Förhandlingarna hade då pågått i 18 år. Medlemskapet välkomnades av både EU och Sverige. De förväntade ekonomiska fördelarna av det ryska medlemskapet är betydande för både Sverige och EU. Ryssland har dock inte fullföljt sina åtaganden inom ramen för sin anslutning till WTO, exempelvis när det gäller reglerna för tullsänkningar. Nya handelshinder har införts som neutraliserar eller motverkar vissa av WTO-avtalens centrala krav. Under året har EU väckt tre nya tvister mot Ryssland i WTO:s tvistlösningsorgan. Tvisterna rör Rysslands importförbud av fläskkött, antidumpningstullar på vissa kommersiella fordon och tillämpning av vissa bundna tullar. EU har sedan tidigare en tvist med Ryssland när det gäller återvinningsavgifter på importerade bilar. För Sverige har en av de viktigaste frågorna varit de bundna tullarna på pappersprodukter, då Ryssland sedan WTO-inträdet

inte följt de överenskomna tullarna och i stället tagit ut en högre tull på import av pappersprodukter.

Sverige har fortsatt att betona vikten av att demokrati och mänskliga rättigheter har en framskjuten plats i EU:s dialog med Ryssland, inte minst mot bakgrund av de nuvarande repressiva tendenserna i landet. Sverige har vidare kritiserat Rysslands politiska, ekonomiska och handelsrelaterade påtryckningar mot partnerländerna i Östliga partnerskapet. Sverige har regelbundet upprepat att Rysslands olagliga annektering av Krim strider mot folkrättens grundprinciper. Sverige har hela tiden stått bakom EU:s sanktionspolitik mot Ryssland och har varit en stark och tydlig röst till stöd för Ukrainas självständighet och oberoende. Vid sidan av de åtgärder som EU vidtagit mot Ryssland som en konsekvens av den ryska aggressionen mot Ukraina har även delar av Sveriges bilaterala kontakter med Ryssland påverkats.

15.4.2 Ukraina

Sedan president Janukovyjtj, efter ryska påtryckningar, i november 2013 dragit sig ur undertecknandet av ett associerings- och frihandelsavtal med EU utbröt omfattande demonstrationer i Kiev och andra ukrainska städer. Polisens övervåld mot demonstranterna, i kombination med nya repressiva lagar, bidrog till att proteströrelsen vände sig mot regimen. Under en eskalerande våldsspiral dödades ca 100 personer och fler än 1 000 skadades innan president Janukovyjtj den 22 februari lämnade Kiev.

Kort efter det maktskifte som följde på detta annekterade Ryssland i strid med folkrätten Krim och staden Sevastopol. Den olagliga annekteringen fördömdes av stora delar av omvärlden och FN:s generalförsamling antog den 27 mars en resolution till stöd för Ukrainas territoriella integritet. EU har utvecklat en icke-erkännandepolitik när det gäller den olagliga ryska annekteringen, som innefattar ett totalt importförbud och ett investerings- och exportförbud inom vissa sektorer. I östra Ukraina fortsatte Ryssland med att ge militärt och politiskt stöd till separatister i två förment självständiga ”folkrepubliker” i Donetsk och Luhansk. Samtidigt ökade Ryssland kraftigt sin militära närvaro vid den ukrainska gränsen. Ukraina inledde den 24 april en antiterroristoperation mot separatisterna.

Efter att presidentval i Ukraina genomförts den 25 maj, med Petro Porosjenko som vinnare, antogs en fredsplan för återuppbyggnad av östra Ukraina, nationell dialog och reform av konstitutionen. Efter svåra stridigheter under sensommaren, där separatister understödda av ryska förband vann allt större terräng, undertecknades i september en fredsplan i Minsk mellan Ukraina, Ryssland och det schweiziska OSSE-ordförandeskapets särskilda representant. Vapenvilan som trädde i kraft bröts i princip dagligen med hundratals dödsoffer som följde.

Konflikten beräknas ha tagit mer än 4 000 människoliv, och det humanitära läget i östra Ukraina har under året blivit allt svårare. Regeringen fattade i augusti beslut att bidra med 35 miljoner kr i humanitärt stöd via FN och till enskilda organisationer verksamma i östra

Ukraina, utöver de ca 220 miljoner kr per år som Sverige ger i bistånd till Ukraina. Skr. 2014/15:65

Ukraina har sedan i februari varit en stående dagordningspunkt på rådet för utrikes frågor och Europeiska rådet och flera extra möten i bägge formaten har hållits. Som en reaktion på Rysslands olagliga annektering av Krim och destabilisering av östra Ukraina införde EU stegvis visumförbud och frysning av tillgångar för ansvariga ukrainska och ryska personer, företag och organisationer samt därefter även ekonomiska sanktioner mot Ryssland. Den första sanktionsregimen antogs i mars och innebär frysning av tillgångar för den förre presidenten Janukovyj och ett antal företrädare för hans regim, p.g.a. förskingring av ukrainska statsmedel.

De politiska delarna av Ukrainas associeringsavtal med EU undertecknades i mars, varpå återstoden av avtalet kunde skrivas under i samband med Europeiska rådet i juni. Avtalet syftar till att fördjupa relationerna och anpassa Ukrainas regelverk till EU:s, där en huvudkomponent är det s.k. fördjupade frihandelsområdet. Ryssland menar, utan att kunna påvisa det, att avtalet skulle ha negativa konsekvenser för den egna ekonomin. EU, Ukraina och Ryssland nådde en överenskommelse i september om att skjuta upp den provisoriska tillämpningen av avtalets handelsdelar till den 1 januari 2016. Samtidigt förlängde EU sina ensidiga handelslätnader gentemot Ukraina, som infördes i samband med att de politiska delarna undertecknades. Den 16 september ratificerades associeringsavtalet av Europaparlamentet och Ukrainas parlament i en gemensam ceremoni. Sverige ratificerade avtalet den 11 december.

Den 26 oktober genomfördes parlamentsval i Ukraina. Trots svåra förutsättningar – bland annat kunde inte valet genomföras på Krim eller i separatistkontrollerade Donetsk och Luhansk – fick valet gott betyg av internationella observatörer. Reforminriktade partier som förespråkar ett EU-närmande, med president Porosjenkos och premiärminister Jatseniuks respektive partier i täten, nådde stora framgångar.

Ukrainas ekonomi var under året hårt pressad och den nationella valutan, hryvnan, föll kraftigt. EU offentliggjorde i mars ett omfattande stödpaket om totalt ca 11 miljarder euro för 2014–2020, inklusive 1,6 miljarder euro i makrofinansiellt stöd. EU:s makrofinansiella stöd är kopplat till ett tvåårigt reformprogram från IMF med lån om 17,1 miljarder dollar. Energiförsörjningen fortsatte att vara en viktig fråga för ukrainsk ekonomi och med avgörande bäring på det säkerhetspolitiska läget. I de bilaterala förhandlingar som faciliterades av EU nåddes en överenskommelse mellan Ukraina och Ryssland den 30 oktober för att säkerställa gasleveranserna från 1 november till 31 mars 2015.

På viseringsområdet har Ukraina börjat genomföra en handlingsplan som, när alla ingående åtgärder bedöms vara genomförda, ska leda till viseringsfrihet för ukrainska medborgare till Schengenområdet. Både associeringsavtalet och handlingsplanen för viseringsfrihet förutsätter breda och omfattande reformer. EU lanserade under sommaren en civil rådgivande insats (EUAM), för stöd till reform av den civila säkerhetssektorn, inklusive rättsväsendet.

15.4.3 Moldavien

Relationerna mellan EU och Moldavien inom ramen för Östliga partnerskapet har under året fortsatt att utvecklas positivt.

Associeringsavtalet mellan EU och Moldavien undertecknades av parterna i Bryssel i juni. Avtalet omfattar ett närmare samarbete inom ett stort antal sektorer, i syfte att fördjupa relationerna och anpassa Moldaviens regelverk till EU:s på grundval av gemensamma värderingar. Efter att avtalet ratificerats av Moldavien i juli började delar av avtalet att tillämpas provisoriskt från och med den 1 september. Till de delar som tillämpas provisoriskt hör handelsdelen, vilket innebär att ett långtgående frihandelsområde har upprättats mellan Moldavien och EU. Associeringsavtalet träder i kraft i sin helhet efter det att det ratificerats av EU:s medlemsstater och av Europaparlamentet.

Redan innan frihandelsavtalet trädde i kraft fick Moldavien en betydande handelsliberalisering genom EU:s system med ensidiga handelslättnader för Moldavien. Två beslut trädde i kraft under året som ytterligare utökade Moldaviens handelsförmåner enligt detta system. Den 4 januari trädde en förordning i kraft som innebär att de tidigare kvotbegränsningarna helt togs bort för moldaviskt vin som importeras till EU. Bakgrunden var att Ryssland under 2013 infört ett importstopp för moldaviskt vin. Ett beslut om fördubbling av de tullfria kvoterna för ett antal moldaviska frukter (äpplen, plommon och vindruvor) har under året antagits av rådet och Europaparlamentet. Beslutet är utformat så att det kan tillämpas från den 1 augusti 2014 och gälla till och med den 31 december 2015, när förordningen om ensidiga handelsförmåner för Moldavien löper ut. Detta innebär en tillfällig ytterligare handelslättnad, utöver de tullfria kvoter som redan är i kraft enligt frihandelsavtalet. Även när det gäller dessa beslut är bakgrunden ryska importbegränsande åtgärder som vidtagits mot moldaviska livsmedel och som drabbat Moldavien hårt ekonomiskt.

Från och med den 28 april kan moldaviska medborgare resa viseringsfritt till Schengen-länderna. Beslutet fattades efter det att Moldavien framgångsrikt genomfört en särskild handlingsplan för viseringsfrihet som upprättats mellan EU och Moldavien.

De formella förhandlingarna om Transnistrienkonflikten, i det s.k. 5+2-formatet, där EU deltar som observatör, har fortsatt under året, dock utan större konkreta resultat. I oktober beslöt EU att formellt förlänga de reserestriktioner som tidigare riktats mot personer med ansvar för en kampanj mot skolor i Transnistrien som använder latinskt alfabet. EU beslutade dock att listan med personer som ska omfattas av åtgärderna ska förbli tom.

EU:s gränsövervakningsinsats (EUBAM), som verkar på gränsen mellan Moldavien och Ukraina, har fortsatt sitt arbete under året.

15.4.4 Georgien

Associeringsavtalet mellan EU och Georgien undertecknades av parterna i Bryssel i juni. Avtalet omfattar ett närmare samarbete inom ett stort antal sektorer, i syfte att fördjupa relationerna och anpassa Georgiens

regelverk till EU:s på grundval av gemensamma värderingar. Efter att avtalet ratificerats av Georgien i juli började delar av avtalet att tillämpas provisoriskt från och med den 1 september. Till de delar som tillämpas provisoriskt hör handelsdelen, vilket innebär att ett långtgående frihandelsområde har upprättats mellan Georgien och EU. Associeringsavtalet träder i kraft i sin helhet efter det att det ratificerats av EU:s medlemsstater och av Europaparlamentet.

Viseringsdialogen mellan EU och Georgien har fortskridit med utgångspunkt i handlingsplanen för viseringsliberalisering. Den 17 november bekräftade rådet kommissionens bedömning att övervakningen av handlingsplanens andra fas kan inledas.

Under året har EU uttalat sig om vikten av att rättsväsendets arbete i Georgien präglas av transparens och proportionalitet, fritt från politiska motiv. Detta sedan rättsliga åtgärder vid flera tillfällen under året vidtagits mot personer som under tidigare regering innehavt centrala politiska positioner.

EU:s civila observatörsinsats EUMM Georgien, som upprättades efter den väpnade konflikten mellan Ryssland och Georgien i augusti 2008, fortsatte under året att övervaka eldupphöravtalets genomförande. Insatsens mandat förlängdes till den 14 december 2016. De internationella samtalen i Genève som inleddes som en del av eldupphöravtalet 2008 fortsatte under året.

15.4.5 Vitryssland

EU har under året fortsatt att uppmana Vitryssland att leva upp till sina internationella åtaganden när det gäller demokrati, mänskliga rättigheter och respekt för rättsstatens principer och krävt att samtliga politiska fångar ska frigges och rehabiliteras. EU:s sanktioner mot Vitryssland omfattar viseringsförbud och frysningar av tillgångar för en rad personer och företag samt förbud mot handel med vapen och materiel för intern repression. Sanktionerna förlängdes i oktober med ytterligare ett år, mot bakgrund av otillräckliga framsteg när det gäller de områden som EU identifierat. Förlängningen omfattade även den suspenderade tillämpningen av viseringsförbudet när det gäller den vitryska utrikesministern, i syfte att möjliggöra dialog. Samtidigt beslutades om uppdateringar av listan med personer som är föremål för restriktiva åtgärder.

På grund av bristen på demokrati och respekt för mänskliga rättigheter saknar Vitryssland ett uppdaterat juridiskt ramverk för samarbete med EU, men landet omfattas av det Östliga partnerskapet och deltar aktivt i samarbetets multilaterala del. Under året inledde EU förhandlingar om viseringsförenklings- och återtagandeavtal i syfte att förenkla resande för den vitryska allmänheten.

15.4.6 Armenien och Azerbajdzjan

Relationerna med Armenien och Azerbajdzjan har fortsatt att utvecklas under året inom ramen för Östliga partnerskapet. Med Armenien och Azerbajdzjan finns i dag s.k. partnerskaps- och samarbetsavtal och diskussioner har fortgått under året om hur EU:s kontraktuella relation

med respektive land kan utvecklas. Förhandlingarna mellan EU och Armenien om ett associeringsavtal, inklusive ett djupgående frihandelsområde, avbröts i september 2013 då Armenien meddelade sin avsikt att söka medlemskap i Euroasiatiska unionen. Viseringsförenklings- och återtagandeavtalen med Armenien respektive Azerbajdzjan trädde i kraft under året, och samarbetet mellan EU och de båda länderna inom partnerskapen för rörlighet har fortsatt.

EU har under året uttalat oro över en fortsatt försämring av läget när det gäller mänskliga rättigheter i Azerbajdzjan, inklusive en rad arresteringar av människorättsaktivister och journalister. EU har konstaterat att dessa ger intryck av att myndigheterna systematiskt söker begränsa utrymmet för offentlig debatt och för det civila samhället.

15.4.7 Centralasien

Under året har EU genomfört möten bilateralt, i form av samarbetsråd med Kazakstan, Kirgizistan, Uzbekistan och Tadzjikistan, och besök i regionen av EU:s dåvarande särskilda representant. Därutöver har möten ägt rum gemensamt, dels i form av justitieministerkonferens i Astana, dels inom ramen för programmet för gränskontroll i Centralasien (BOMCA) och på teman som miljö, vatten och klimat. Dialoger om mänskliga rättigheter har genomförts med samtliga centralasiatiska länder. Möte i säkerhetsdialogen på hög nivå mellan EU och de centralasiatiska republikerna var planerad att äga rum i maj men sköts upp till 2015.

Under året skedde tre förhandlingsrundor om ett fördjupat partnerskaps- och samarbetsavtal mellan EU och Kazakstan. I oktober besökte Kazakstans president Bryssel för att gemensamt med kommissionens ordförande avsluta förhandlingarna. Förhandlingar om ett kazakiskt inträde i WTO har intensifierats under året med förhoppning om avslut under första halvan av 2015.

Arbetet med att genomföra EU:s strategi för Centralasien fortgår och en uppdatering av strategin väntas i början av 2015. Strategin behandlar områdena mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstat, utbildning, ekonomi, handel och investeringar, energi och transport, miljö och vatten samt gemensamma hot och utmaningar. Under året har EU tagit fram en ny flerårig utvecklingsstrategi för regionen som ska löpa fram till 2020, liksom individuella program för länderna i regionen.

EU-delegationer finns i fyra av de centralasiatiska länderna och beslut finns att stärka närvaron i Turkmenistan genom att omvandla det diplomatiska sektionskontoret till en EU-delegation.

Under året avslutade EU:s särskilda representant (EUSR) sin tjänstgöring och ersattes av ett särskilt sändebud, Janos Herman (EUSE). Sverige har förordat att EUSR-mandatet ska återinrättas för att stärka EU:s relationer med de centralasiatiska länderna, bidra till samordningen av EU:s Centralasienpolitik och till genomförandet av EU:s Centralasienstrategi.

15.5.1 Fredsprocessen i Mellanöstern

Den israelisk-palestinska fredsprocessen är en prioriterad fråga för EU. Rådsslutsatserna som antogs av rådet för utrikes frågor i december 2009 ligger fortsatt till grund för EU:s Mellanöstern-politik. De freds-förhandlingar som återupptogs 2013, under ledning av USA:s utrikesminister, suspenderades i april. Förhandlingarna blev resultatlösa när det gäller de s.k. slutstatusfrågorna – gränser, säkerhet, flyktingar, Jerusalem och vatten/naturresurser.

Det tredje kriget i Gaza blev den mest förödande väpnade konflikten i området sedan Israels tillbakadragande 2005, med omfattande förstörelse av bostäder och infrastruktur och 2 200 döda, varav över 1 500 civila inklusive 500 barn. EU har fördömt dödandet av civila och påtalat att retaliering måste vara proportionerlig och i enlighet med internationell humanitär rätt, och att civilas liv måste skyddas. Samtidigt har EU klargjort Israels rätt till självförsvar och i skarpa ordalag fördömt de urskiljningslösa raketbeskjutningarna från Gaza in i Israel. Vidare har EU uppmärksammat den allvarliga humanitära krisen i Gaza och vid en givarkonferens i Kairo utlovat stöd till återuppbyggnaden av Gaza. I avsaknad av pågående freds-förhandlingar har EU verkat för en permanent vapenvila i Gaza och för vägen framåt mot en slutstatus-lösning, i dialog med USA och den s.k. kvartetten (FN, EU, USA, Ryssland) samt Arabförbundet.

EU har under året fortsatt att genomföra de slutsatser som rådet för utrikes frågor beslutade om i december 2013 samt i maj, juli, augusti och november. EU har bland annat tydliggjort sin beredskap att bidra till genomförandet av en framtida överenskommelse. EU har deklarerat att parternas framtida relationer till EU kommer att bero på hur de agerar för en framtida tvåstatslösning och har uppmanat dem att undvika åtgärder som underminerar en möjlig slutstatusöverenskommelse. EU:s medlemsstater har även kommit överens om gemensamma budskap till företag och EU-medborgare om ekonomisk verksamhet i bosättningar. EU har fortsatt genomföra de av kommissionen publicerade riktlinjerna för israeliska entiteters möjligheter att delta i EU:s samarbetsprogram, bland annat på forskningsområdet. Dessa klargör att endast israeliska entiteter som är registrerade och bedriver sin verksamhet i Israel inom 1967 års gränser kan bli aktuella för EU-stöd.

EU är den största givaren till den palestinska myndigheten och ger omfattande stöd till palestinskt statsbyggande. Sverige bidrog också under året med personal till EU:s polisinsats i de palestinska områdena, EUPOL COPPS, som har gjort betydande insatser.

15.5.2 Tunisien

EU har fortsatt sitt intensifierade samarbete med Tunisien under året med bl.a. ett partnerskap för rörlighet med Tunisien, i vilket Sverige deltar, och inledda diskussioner om djupgående frihandelsavtal (DCFTA).

Tunisien har under året antagit en ny konstitution och haft parlaments- och presidentval. En fullständig valobservatörsmission från EU, inklusive en svensk valobservatör, har följt dessa två val. EU:s utrikesministrar antog i februari rådsslutsatser som berömde antagandet av konstitutionen och särskilt uppmärksammade den ansvarsfulla och inkluderande nationella dialogen. Under året har Tunisien beviljats ett makrofinansierat stöd i form av ett lån på 300 miljoner euro av EU.

15.5.3 Egypten

Repressionen i Egypten har förvärrats under året och den politiska polariseringen har ökat. Flera terrorattacker har ägt rum, bland annat på Sinai. Två massdödsdomar under våren kritiserades skarpt, bland annat av EU. I januari antogs en ny konstitution genom folkomröstning där EU närvarade med valexperter. EU:s utrikesministrar välkomnade konstitutionens innehåll i rådsslutsatser i februari, men uttryckte oro över situationen för mänskliga rättigheter. Före detta försvarsministern Abdel Fattah al-Sisi vann presidentvalet i maj. EU sände en valobservatörsmission, som konstaterade att valet ägt rum i ett klimat av saknad av de fundamentala fri- och rättigheter som slås fast i den nya konstitutionen. EU:s höga representant har besökt Egypten, bl.a. inför presidentvalet.

15.5.4 Libyen

Situationen i Libyen försämrades kraftigt under året. En ljusglimt var dock att en konstituerande församling valdes i februari, där EU närvarade med valexperter. I juni hölls val till representanthuset som var tänkt att efterträda nationalkongressen. I spåren av parlamentsvalet uppstod en maktkamp mellan olika grupper vilket resulterade i två rivaliserande parlament och regeringar. Efter sommarens hårda strider drog sig stora delar av det internationella samfundet av säkerhetsskäl ut ur Libyen. Den civila GSPF-insatsen för att utbilda libysk gränspersonal, som sjuksattes 2013, omlokaliseras temporärt till Tunisien. Ett medlingsinitiativ inleddes i FN:s regi i syfte att få slut på krisen. EU:s utrikesministrar har i rådsslutsatser flera gånger uttryckt oro över situationen, betonat vikten av en politisk lösning och gett stöd till FN:s medlingsinitiativ. Bernardino León utsågs till EU:s särskilde Libyensändebud, men blev i september utnämnd till FN:s generalsekreterares särskilde Libyensändebud. EU har sedan krisen eskalerade i somras bidragit med drygt 2,7 miljoner euro i humanitärt stöd till Libyen.

15.5.5 Syrien

Oroligheterna i Syrien inleddes i mars 2011 då demonstranter som försökte uttrycka sitt missnöje mot den syriska regimen brutalt slogs ned. Konflikten har sedan dess utvecklats till ett regelrätt inbördeskrig som orsakat över 190 000 dödsoffer, ca 7,5 miljoner internflyktingar och att över 3 miljoner människor har tvingats lämna landet.

EU har återkommande, i rådsslutsatser och i uttalanden från den höga representanten fördömt våldet och uppmanat parterna till en fredlig lösning. EU beslutade i maj 2011 att införa sanktioner mot den syriska regimen och mot de personer, företag och institutioner som är ansvariga för det våldsamma förtrycket. Dessa har successivt utvidgats då våldet har fortsatt.

EU har tillsammans med övriga medlemsstater hittills bidragit med 2,9 miljarder euro, varav Sverige med 1,4 miljarder kr, i humanitärt och annat bistånd sedan konflikten bröt ut. Situationen fortsatte att kraftigt försämrats under året.

EU har vid flera tillfällen uttryckt oro för att Syrienkonflikten inte bara allvarligt påverkar Syrien, utan även dess grannländer. Mot bakgrund av bl.a. de regionala konsekvenserna har EU välkomnat att FN:s säkerhetsråd betonat vikten av att hitta en politisk lösning på Syrienkonflikten. Detta budskap underströks bl.a. i samband med det förhandlingsförsök under FN:s regi som ägde rum i Genève i januari mellan de två parterna. Arbetet med att eliminera Syriens rapporterade kemiska vapen är i det närmaste avslutat, ett arbete som EU har gett stöd till. Till följd av oron över terrororganisationen ISIL:s ökade våld i Syrien och Irak antog FN i augusti respektive september två säkerhetsrådsresolutioner för att bekämpa ISIL och extrema grupperns aktiviteter. EU följde upp detta arbete med att anta en EU-strategi mot terrorism och utländska stridande.

15.5.6 Unionen för Medelhavet

Unionen för Medelhavet (UfM) bildades 2008 och är en fortsättning på Barcelonaprocessen. Ombildningen syftade till att ge samarbetet mellan EU och dess sydliga partnerländer en starkare politisk förankring. Utöver EU:s medlemsstater deltar Marocko, Mauretanien, Algeriet, Tunisien, Libyen, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Palestina, Turkiet, Albanien, Bosnien och Hercegovina, Montenegro samt Monaco. Syrien har meddelat att de suspenderat medlemskapet i UfM.

Detta samarbete, som ofta övergripande kallas EuroMed, har en tonvikt på gemensamma värderingar om demokrati och mänskliga rättigheter och är ett forum för en politisk dialog mellan arabstaterna, EU, Palestina och Israel. UfM har utsett samordförandeskap där EU:s utrikestjänst representerar EU och Jordanien partnerländerna.

Sekretariatet i Barcelona har under generalsekreteraren, som omvalts för en andra period, konsoliderat organisationen och drivit arbetet med att identifiera ett växande antal projekt inom de prioriterade områdena solenergi, vatten, transport, företagsutveckling, räddningstjänst och sociala frågor samt högre utbildning och forskning. En rad expertmöten har hållits inom UfM under året. Ministermöten har ägt rum om industri, miljö och klimat samt om digitaliserad ekonomi.

Som en uppföljning av UfM:s generalsekreterares besök i Stockholm 2013 inleddes ett samarbete med Sida som inbjöds att delta i en konferens under våren om kvinnor och ekonomisk utveckling.

15.5.7 Iran

Frågan om Irans kärntekniska program har under året fortsatt att stå högt på EU:s dagordning. Fokus har legat på att under ledning av den höga representanten genomföra den interimsoverenskommelse som Iran och de s.k. E3+3 (Frankrike, Storbritannien och Tyskland samt Kina, Ryssland och USA) enades om i november 2013. I januari fattade rådet som en följd av interimsoverenskommelsen beslut om att suspendera vissa sanktioner för en sexmånadersperiod, mot att Iran accepterade ökade inspektioner och rapporteringskrav till Internationella atomenergiorganet (IAEA). Målet var att inom den föreskrivna sexmånadersperioden nå fram till en allomfattande överenskommelse om den kärntekniska frågan.

Som en del av Irans utökade dialog med omvärlden besökte den höga representanten Teheran i mars för samtal med presidenten och utrikesministern men även med representanter för civilsamhället.

Eftersom parterna i juli inte kunnat enas om en allomfattande överenskommelse kom de överens om att förlänga tillämpningen av interimsoverenskommelsen fram till och med den 24 november. I november konstaterades att parterna behövde ytterligare tid för att komma fram till en allomfattande överenskommelse varför interimsoverenskommelsen förlängdes fram till och med 30 juni 2015. Sverige har fortsatt att stötta EU:s sanktionspolitik mot Iran och samtidigt uppmanat parterna att göra sitt yttersta för att genom diplomatiska ansträngningar nå fram till en förhandlingslösning. Sverige har därutöver konsekvent förordat att EU:s sanktionspolitik ska vila på rättssäker grund och inte störa legitim handel eller humanitära behov.

EU har reagerat kraftfullt mot den försämrade situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran, inte minst det ökade antalet avrättningar. De restriktiva åtgärderna mot individer som är ansvariga, eller har kopplingar till dessa, för genomförande av allvarliga kränkningar mot mänskliga rättigheter i Iran har förlängts. Sanktionerna innebär frysning av eventuella tillgångar och reseförbud inom EU och omfattar för närvarande 87 individer och en enhet.

Irans bristande respekt för de mänskliga rättigheterna har uppmärksammas och kritiserats av EU genom uttalanden av den höga representanten och dennes talesperson. EU har även aktivt stöttat arbetet i FN för att förbättra situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran.

15.5.8 Irak

Utvecklingen i Irak har dramatiskt försämrats under året på grund av terroristorganisationen ISIL:s framfart i de norra, västliga och centrala delarna av landet. Detta har inneburit en våg av brutala övergrepp mot etniska och religiösa grupper, med bl.a. folkfördrivningar, mord, sexuella övergrepp och andra brott mot de mänskliga rättigheterna. Utvecklingen i Irak, och närliggande Syrien, har kommit att inta en central plats på dagordningen för såväl EU:s utrikesministrar som stats- och regeringschefer som fördömt våldet och uttryckt stöd för politiska processer som ett komplement till den USA-ledda koalitionen flyg-

angrepp mot ISIL-mål i landet. EU och dess medlemsstater har också förklarat sig villiga att på olika sätt bidra till arbetet med att bekämpa ISIL och stödja Irak.

Vid årsslutet uppskattades att ISIL kontrollerar ca 30 procent av Iraks territorium vilket resulterat i en mycket allvarlig humanitär situation med drygt 2 miljoner internflyktingar och drygt 5 miljoner människor i behov av humanitärt stöd. EU har under året avsatt 22 miljoner euro i humanitärt stöd till Irak, och även etablerat ett permanent ECHO-kontor i Erbil i norra Irak. Till detta kommer omfattande bilateralt humanitärt stöd från EU:s medlemsstater.

Sedan 2003 har EU bidragit med över en miljard euro i bistånd till Irak. För perioden 2014–2020 har 75 miljoner euro avsatts bl.a. för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och för att förbättra skolväsendet. Stöd kommer även att ges till säkerhetssektorreform.

EU undertecknade 2012 ett partnerskaps- och samarbetsavtal med Irak som tillämpas provisoriskt i avvaktan på ratificering av samtliga medlemsstater. Sverige ratificerade avtalet 2014.

15.6 Nordamerika

15.6.1 USA

Det första toppmötet mellan EU och USA på över två år hölls den 26 mars i Bryssel. Mötet fokuserade framför allt på ekonomiska frågor, inklusive de pågående förhandlingarna om ett transatlantiskt frihandels- och investeringsavtal (TTIP). På dagordningen stod också klimat- och energifrågor liksom utvecklingen i Ukraina och Ryssland. En viktig målsättning med toppmötet var att visa på transatlantisk enighet i spåren av Ukrainakrisen och att ge politiskt stöd till TTIP-förhandlingarna. Vid toppmötet lanserades bl.a. en strategisk cyberdialog mellan EU och USA. Efter inledande mer övergripande diskussioner har TTIP-förhandlingarna under året gått in i en mer konkret fas. Sju förhandlingsrundor har ägt rum sedan förhandlingarna lanserades i juni 2013. TTIP är den viktigaste regionala frihandelsförhandlingen som EU hittills inlett. Avtalet är tänkt bli mer omfattande och djupgående än något av de frihandelsavtal som EU tidigare ingått. Ett framtida avtal skulle ha stor betydelse för att stärka de transatlantiska relationerna såväl ekonomiskt som politiskt.

15.6.2 Kanada

Ett toppmöte hölls mellan EU och Kanada den 26 september i Ottawa. Toppmötet markerade slutet för förhandlingarna om ett strategiskt partnerskapsavtal och om frihandelsavtalet CETA mellan EU och Kanada. Under 2014 nåddes också en lösning av kanadensisk export av sälprodukter till EU och Kanada släppte sin tidigare reservation mot EU:s observatörskap i Arktiska rådet.

15.7 Latinamerika och Karibien

Toppmöten mellan EU och Latinamerika och Karibien hålls som regel vartannat år. Motpart till EU är den regionala alliansen CELAC som ersatte Rio-gruppen 2010. Det senaste toppmötet mellan EU och CELAC hölls i Santiago de Chile 2013, och nästa planeras till juni 2015 i Bryssel.

15.7.1 Regionala associerings- och frihandelsavtal

EU arbetar med Latinamerika och Karibien för att utöka frihandeln mellan regionerna. EU:s associeringsavtal med Centralamerika (Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua och Panama) och frihandelsavtalet med Colombia och Peru ingicks 2010 och började tillämpas provisoriskt under 2013. Sverige ratificerade bägge avtalen 2014. Ecuador anslöt sig under året till frihandelsavtalet med Colombia och Peru. Den formella EU-processen för att anta Ecuadors anslutning till avtalet har inletts.

EU har sedan 2000 ett frihandelsavtal med Mexiko och, sedan år 2002, ett associeringsavtal med Chile. Båda avtalen fungerar väl och årliga konsultationer hålls. Såväl Mexiko som Chile har efterfrågat en uppdatering av avtalen.

EU och den s.k. sydliga gemensamma marknaden (Mercosur) har sedan 1995 ett ramavtal för samarbete. År 2010 återupptogs förhandlingarna mellan EU och Mercosur om ett djupare samarbete inom ramen för ett associeringsavtal. Nio förhandlingsrundor har genomförts, men hittills har framstegen varit begränsade. Ett associeringsavtal mellan EU och Mercosur skulle skapa ett av världens största frihandelsområden med över 700 miljoner människor.

15.7.2 Utvecklingssamarbetet med Latinamerika

Utvecklingsinstrumentet DCI styr sedan 2007 EU:s samarbete med både Asien och Latinamerika. För 18 latinamerikanska mottagarländer utarbetas sjuåriga strategier för perioden 2014–2020. Det finns även regionala och subregionala samarbetsprogram. De tre övergripande prioriteringarna för EU:s bistånd till Latinamerika är att bekämpa fattigdom och social ojämlikhet, att främja fred och gott samhällsstyre, och att stödja regional integration.

Fördjupad regional integration i Latinamerika är också en förutsättning för att frihandelsområden med EU ska kunna utvecklas till sin fulla potential. Sverige har i DCI-kommittén bl.a. betonat vikten av nationellt ägarskap, komplementaritet och givarsamordning med betoning på lokal samordning. I linje med dessa tankar genomför EU och EU:s medlemsstater nu gemensam programmering av biståndet i flera latinamerikanska länder.

Europeiska utvecklingsfonden (EDF) samlar EU:s resurser för utvecklingssamarbete med Afrika, Karibien och Stillahavsområdet. I Karibien ligger fokus på att förändra ensidigt beroende av råvaruexport genom att utveckla tjänstesektorerna och förbättrad integration i den globala ekonomin. Det regionala forumet CARIFORUM, med 16

15.7.3 EU:s relation med några viktiga partner i Latinamerika och Karibien

Brasilien

Brasilien och EU inrättade 2007 en fördjupad relation i form av ett strategiskt partnerskap. Den gemensamma handlingsplanen fortsatte att genomföras under året. Partnerskapet omfattar bl.a. politiska och ekonomiska frågor, handelsfrågor, klimatfrågor och hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, utbildning och vetenskap samt kulturella frågor. Under året har nya dialoger om internationell fred och säkerhet samt om narkotika inrättats.

Mexiko

Mexiko och EU har sedan år 2000 ett globalt samarbetsavtal som inbegriper politisk dialog, handel och samarbete. En uppdatering av det globala avtalet diskuteras mellan de båda parterna. Sedan 2008 är Mexiko också en av EU:s strategiska partner, vilket har möjliggjort en breddad dialog och fördjupat samarbete. Frågor som ingår i den bilaterala dialogen är klimat, hållbar utveckling, fred och säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter samt global ekonomisk styrning. Mexiko erhåller sedan 2014 inte längre något bistånd från EU.

Centralamerika och Karibien

Under året antog rådet EU:s säkerhetsstrategi för Centralamerika och Karibien vars syfte är att på ett sammanhållet sätt stödja de centralamerikanska länderna i deras ansträngningar att motverka de höga våldsnivåerna och den organiserade kriminaliteten i regionen. Därutöver beslutades om ett regionalt biståndsprogram för Centralamerika 2014–2020 på 120 miljoner euro med fokus på ekonomisk integration, säkerhet och rättsstaten samt klimat och katastrofberedskap.

Guatemala

EU har varit en aktiv partner i genomförandet av de nationella fredsavtalen från 1996. För 2014–2020 uppgår kommissionens bistånd till Guatemala till 186,8 miljoner euro, med fokus på tre prioriteringar: förebyggande av våld och konflikter, livsmedelssäkerhet och ekonomisk tillväxt.

Kuba

I februari fattade rådet beslut om att bemyndiga kommissionen och den höga representanten att inleda förhandlingar om ett avtal om politisk dialog och samarbete mellan EU och Kuba samtidigt som man antog direktiv för förhandlingarna. Under året har två förhandlingsrundor ägt rum.

EU:s övergripande målsättning är att stödja Colombias ansträngningar att uppnå fredlig lösning på den interna väpnade konflikten. EU:s politiska stöd till den pågående fredsprocessen är starkt. EU har inlett en utfasningsstrategi för biståndssamarbetet med Colombia för perioden 2014–2017. Samarbetet med Colombia är inriktat på två huvudområden: a) stöd till lokal ekonomisk utveckling och stärkande av institutioner och statens närvaro på lokal nivå. b) hållbar handel och investeringar. Totalt har EU avsatt 67 miljoner euro till Colombia för perioden 2014–2017. EU har också beredskap att bidra till genomförandet av ett fredsavtal. Ett ramavtal ingicks i augusti mellan EU och Colombia om landets deltagande i EU:s krishanteringsmissioner. Beslut finns inom EU om en process för viseringsfrihet för colombianer för inresa till Schengenområdet.

15.8 Afrika

Europa och Afrika har starka band och ett nära partnerskap som växer och utvecklas. Det fjärde toppmötet mellan EU och Afrika hölls i april i Bryssel. Mötet befäste det nära och goda samarbete mellan EU och Afrika. Utöver många av Afrikas och EU:s stats- och regeringschefer deltog även representanter för näringslivet och det civila samhället vid toppmötet. Ett arbetsprogram för det fortsatta partnerskapet, en s.k. vägkarta för perioden 2014–2017, antogs.

EU har fördjupade relationer med Sydafrika och Nigeria och ett nära samarbete med Afrikanska unionen (AU), där EU bl.a. bidrar till hanteringen av konflikter och kriser på den afrikanska kontinenten. EU bidrar också aktivt till att främja den regionala integrationen mellan afrikanska länder, bl.a. genom stöd till de subregionala ekonomiska gemenskaperna.

15.8.1 EU-Afrika-partnerskapet och Afrikanska unionen

Vid toppmötet mellan EU och Afrika fattades beslut om att fortsätta arbeta tillsammans inom de områden där samarbete redan pågår: fred och säkerhet, energi, handel, infrastruktur, miljö, klimatförändringar, demokratisk styrning och mänskliga rättigheter, genomförande av Millenniemålen, migration och rörlighet samt vetenskap och it. Den reflektionsprocess som försiggick under året i syfte att effektivisera strukturer och arbetsmetoder i partnerskapet ledde fram till försök att göra samarbetet mer resultatorienterat och inkluderande.

Fred och säkerhet, liksom stödet till Afrikanska unionens (AU) institutions- och kapacitetsstärkande, är prioriteringar i samarbetet med AU. EU:s utrikestjänst och EU-delegationen i Addis Abeba spelar en allt viktigare roll i dialogen. EU:s ambassadörer i kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik träffar regelbundet AU:s freds- och säkerhetsråd.

Etiopien

I Etiopien har EU särskilt följt demokratiutvecklingen och situationen när det gäller de mänskliga rättigheterna, inte minst i ljuset av förestående val i maj 2015. Dialogen med den etiopiska regeringen har fortsatt om mänskliga rättigheter och demokrati, om civilsamhällets möjligheter att verka fritt liksom om ekonomiska frågor och näringslivsklimat. EU gjorde också under året flera uttalanden om vikten av respekt för mänskliga rättigheter och vikten av ett politiskt oberoende rättsväsende, bland annat mot bakgrund av gripanden av bloggare, journalister och oppositionella. EU har fortsatt påtalat vikten av att uppmärksamma gränstvisten mellan Etiopien och Eritrea, och vikten av att gränskommissionens beslut ska genomföras.

Eritrea

EU har följt den ekonomiska och politiska utvecklingen i Eritrea nära. En talesperson för EU:s utrikesjämsst gjorde den 18 september å EU:s vägnar ett uttalande med krav på att de fångslade journalisterna och politikerna omgående släpps. Den svensk-eritreanska medborgaren Dawit Isaak omnämns specifikt i EU-uttalandet. EU krävde i uttalandet att regeringen i Eritrea villkorslöst försätter dessa fångar på fri fot, offentliggör var de befinner sig och ger dem möjlighet att få kontakt med sina familjer och juridiska ombud, om inte annat av humanitära skäl. EU tog, inom ramen för den politiska dialogen med Eritrea, även i år upp Dawit Isaaks fall.

EU ställde sig också bakom den resolution om Eritrea som antogs av FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR) i juni. Med resolutionen förlängdes mandatet för den särskilda rapportören för mänskliga rättigheter i Eritrea, som presenterade sin första rapport i juni. En utredningskommission för Eritrea inrättades också av MR-rådet under året. Under året har utbetalningar av en begränsad volym från EU:s utvecklingsfond till Eritrea gjorts.

Somalia

Under året fortsatte det internationella samfundet att ge ett starkt stöd till Somalia, bl.a. genom att arbeta med att genomföra den gemensamma utvecklingsplan som den somaliska regeringen och internationella samfundet fattade beslut om i Bryssel i september 2013. Politiskt signalerade det internationella samfundet fortsatt stöd till Somalia vid en internationell högnivåkonferens i Köpenhamn i november, som FN och den somaliska regeringen, tillsammans med Danmark, stod värd för.

EU är en central aktör i Somalia, bl.a. genom EU:s särskilda representant för Afrikas horn och genom EU:s engagemang i det ramverk som håller samman internationella samfundet och regeringens arbete med att främja en inkluderande politik, utveckling och säkerhet. I oktober antogs rådsslutsatser om Somalia som bl.a. betonade vikten av kvinnors politiska deltagande och politiska reformer som behöver genomföras innan val kan hållas 2016. Stöd till AU:s fredsbevarande styrka AMISOM:s militära offensiv mot terroristgruppen al-Shabaab

uttrycks också liksom beröm för de framsteg som gjorts för att stärka säkerheten och säkerhetssektorn i Somalia, bl.a. genom EU:s träningsmission för somaliska nationella armén.

EU är även en av de tre största finansiärerna av AMISOM, vars trupper är en förutsättning för stabiliteten i stora delar av landet. Därtill genomför EU insatsen EU NAVFOR Atalanta för att bemöta problematiken med sjöröveri och skydda matsändningar från FN:s livsmedelsprogram och den marina kapacitetsbyggande insatsen EUCAP Nestor, med syfte att förstärka kustbevakningsförmågan i regionen. Sverige bidrog med personal både till EUTM, EUCAP Nestor och EU NAVFOR Atalanta.

Sudan

EU följer situationen i Sudan nära och fortsätter verka för fred och försoning i landet samt för att utestående frågor i fredsavtalet med Sydsudan ska lösas. EU har varit tydlig när det gäller Sudans skyldighet att samarbeta med den internationella brottmålsdomstolen (ICC) och följa de häktningsbeslut som utfärdats av domstolen. EU är den största biståndsgivaren till Sudan. EU:s särskilda representant för Afrikas horn är aktivt engagerad och har under året regelbundet besökt Sudan. I rådsslutsatser antagna i oktober betonar EU att det inte finns någon militär lösning på konflikterna i Sudan och att den nationella dialogprocessen för närvarande är den bästa möjligheten till framsteg. EU har fortsatt vapenembargo mot Sudan och reserestriktioner samt frysning av tillgångar för personer som motverkar fredsprocessen.

När det gäller samarbetet och dialogen under Cotonou-avtalet, och det gemensamma EU-biståndet under den europeiska utvecklingsfonden, har Sudan fortsatt avstått från att ratificera det reviderade Cotonou-avtalet från 2005, delvis på grund av dess skrivningar om straffrihet och stöd till Internationella brottmålsdomstolen. Sudan omfattas därför i nuläget inte av Cotonou-avtalet.

Sydsudan

Den interna konflikten i Sydsudan som inleddes i december 2013 har drastiskt förändrat situationen i landet. EU följer utvecklingen nära och stödjer det regionala samarbetsorganet IGAD:s medlingsansträngningar både politiskt och finansiellt. EU:s särskilda representant för Afrikas horn bistår aktivt till stöd för IGAD. Striderna på marken har dock fortsatt, trots överenskomna stilleståndsavtal. EU införde därför i juli restriktiva åtgärder mot två personer som brutit mot stilleståndsavtalen. Samtidigt är existerande vapenembargo alltjämt gällande.

EU:s civila krishanteringsinsats till stöd för säkerhet vid Juba flygplats (EU AVSEC Sydsudan) avslutades i januari. EU är den största biståndsgivaren till Sydsudan och medlemsstaternas bistånd samordnas genom s.k. gemensamprogrammering. Sydsudan har valt att i nuläget inte ansluta sig till Cotonou-avtalet. På grund av det allt besvärligare humanitära krisen har EU successivt kommit att öka det humanitära biståndet.

I rådsslutsatser antagna den 15 december uppmanar EU parterna att snabbt nå en politisk överenskommelse och uttalar beredskap att

15.8.3 Västafrika

Ebola-frågan

Utbrottet av sjukdomen ebola i några västafrikanska länder, och den dramatiskt ökade smittspridningen i slutet av sommaren, blev en fråga som fick stort utrymme inom EU under hösten. Frågan behandlades vid flera tillfällen i rådet för utrikes frågor och i Europeiska rådet. EU har gett omfattande stöd till insatser mot ebola. EU satte som mål att bidra med en miljard euro till bekämpning av ebola, vilket snabbt uppnåddes. Europeiska rådet utsåg i oktober kommissionären för humanitära frågor till samordnare av ebola-frågor. Denne kommissionär och hälso-kommissionären besökte de drabbade länderna tidigt i november och återrapporterade om sitt arbete vid rådet för utrikes frågor i november och december.

Nigeria

EU genomförde under året ett politiskt dialogmöte med Nigeria. Den höga representanten har i uttalanden fördömt rebellrörelsen Boko Harams attacker mot civila, särskilt kvinnor och flickor. EU har i dialog med Nigeria lyft säkerhetssituationen i norr, särskilt när det gäller situationen för de drygt 200 bortförda skolflickorna i Chibok. EU har i dialogen även pekat på vikten av att identifiera och ta itu med de bakomliggande orsakerna, framförallt avsaknaden av socioekonomisk utveckling i norra Nigeria.

Guinea-Bissau

Som en följd av statskuppen i landet i april 2012 införde EU restriktiva åtgärder i form av reserestriktioner och frysning av tillgångar för vissa personer och entiteter, däribland företag, som ansågs hota fred, säkerhet och stabilitet i Guinea-Bissau. Genom rådsbeslut har dessa restriktiva åtgärder förlängts årligen, senast i juli. EU genomförde en val-observationsinsats i samband med de allmänna valen som hölls i april och maj. EU följer fortsatt noga situationen i landet.

Mali/Sahel

Mali brottades under året med flera utmaningar, inte minst det fortsatt besvärliga säkerhetsläget i norr med stridande rebellgrupper och närvaro av väpnade islamistiska grupper. Dialogen mellan regeringen och de väpnade grupperna återupptogs i Alger i juli under ledning av Algeriets utrikesminister. Vid förhandlingarna närvarar även EU:s särskilde representant (EUSR) för Sahel. Flera förhandlingsrundor hölls under hösten och vintern.

Under året etablerades EU:s civila förmågehöjande insats i Mali (EUCAP Sahel Mali). Insatsen ska bidra till att reformera Malis interna säkerhetsstyrkor (framförallt civila) och är ett komplement till den

militära utbildningsinsats för att bidra till utbildning av Malis försvarsmakt, EUTM Mali, som pågår sedan 2013. EUTM ska bidra till utvecklingen av landets militära kapacitet för att återupprätta territoriell integritet samt bekämpa terrorism. Sverige deltar i både EUTM och EU CAP Sahel Mali.

I mars diskuterade rådet för utrikes frågor EU:s strategi för säkerhet och utveckling i Sahel. Mali stod på Europeiska rådets dagordning i mars.

Centralafrikanska republiken

Under året har EU haft ökat fokus på Centralafrikanska republiken, mot bakgrund av det uppblossande våldet och den humanitära krisen i landet. I slutet av januari fattades beslut om att upprätta den FN-mandaterade militära styrkan EUFOR. Insatsens syfte har varit att verka stabiliserande i huvudstadsområdet, i väntan på etableringen av den militära insats som den Afrikanska unionen fattat beslut om att upprätta. Den svåra situationen i den Centralafrikanska republiken har ett flertal gånger diskuterats av EU:s utrikesministrar och rådsslutsatser har antagits vid flera tillfällen där EU bland annat betonar vikten av att av det internationella samfundet svarar upp mot de humanitära behoven i landet. Även Europeiska rådet har antagit slutsatser där EU:s stöd till Centralafrikanska republiken slås fast.

15.8.4 Stora sjöregionen

Genomförandet av det ramavtal för fred och säkerhet i Demokratiska Republiken Kongo (DRK) och regionen som undertecknades av elva afrikanska länder 2013 har inneburit stora utmaningar. EU har, bl.a. med aktivt engagemang av EU:s seniora samordnare för Stora sjöregionen, gett starkt stöd till ramavtalet och dess genomförande. I juli antogs rådsslutsatser om Stora sjöregionen av EU:s utrikesministrar. EU är fortsatt en politisk aktör och ledande inom humanitärt stöd och utvecklingssamarbete i DRK. EU:s polisinsats i DRK (EUPOL) med verksamhet till stöd för den nationella polisen, avslutades i september. EU:s insats för säkerhetssektorreform (EUSEC) som bistår den kongolesiska försvarsmakten med att reformera de nationella väpnade styrkorna, har förlängts till och med juni 2015.

15.8.5 Östra Afrika

Uganda

Ugandas president undertecknade i februari en ny lag som kriminaliserade homosexuella handlingar (upp till livstids fängelse), försök och anstiftan, liksom alla former av främjande av homosexualitet. Lagen kränkte de universella mänskliga rättigheterna. I anslutning till detta gjorde den höga representanten, på EU:s vägnar, två uttalanden om lagen (18 februari och 4 mars). Uttalandet i februari uttryckte djup oro för att Uganda väntades anta en lagstiftning som kriminaliserade homosexualitet och uppmanade staten Uganda att visa tolerans och

respekt för alla människors värdighet, liksom att följa internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Uttalandet i mars fördömde Ugandas antagande av lagen och uppmanade staten Uganda att skydda alla människor mot diskriminering eller våld och att upphäva lagen mot homosexualitet. På begäran av EU hölls den 28 mars ett möte med Ugandas regering i enlighet med Cotonou-avtalets artikel 8, i syfte att inskräpa Ugandas bindande internationella MR-åtaganden och vikten av att inte diskriminera människor med anledning av sexuell läggning. I augusti förklarade Ugandas konstitutionsdomstol anti-homosexualitetslagen ogiltig med hänvisning till att procedurregler vid lagens antagande i parlamentet i december 2013 inte följts. EU och Sverige följer noga händelseutvecklingen.

15.8.6 Södra Afrika

Angola

I juli 2012 undertecknade EU och Angola ett nytt partnerskapsavtal (JWF) i syfte att fördjupa den politiska dialogen och samarbetet mellan EU och Angola i en rad olika frågor. Samarbetet är tänkt att utveckla de tidigare relationerna som hade sin grund i biståndssamarbetet och utvecklingsfrågor. Angolas roll som alltmer viktig aktör i regionala och multilaterala fora med god ekonomisk potential, med demokratisk bas och ett ökat internationellt engagemang, har sammantaget bidragit till denna ambition från EU:s sida. Årliga högnivåmöten ingår som en del i partnerskapsavtalet. Ett första möte inom ramen för JWF hölls på ministernivå den 17 oktober i Bryssel. Dialogen tog upp frågor kring fred och säkerhet, mänskliga rättigheter och samhällsstyrning, handel och hållbar utveckling, energifrågor, migrationsfrågor samt forskning och innovation.

Sydafrika

EU har ett strategiskt partnerskap med Sydafrika sedan år 2007. Vanligtvis hålls varje år ett toppmöte mellan EU och Sydafrika, men årets toppmöte fick skjutas fram till 2015. I november hölls ett gemensamt samarbetsråd om EU:s och Sydafrikas samarbete med kopplingar till Sydafrikas nationella utvecklingsplan 2030.

För andra gången hölls också en årlig dialog om mänskliga rättigheter med Sydafrika, vilket skedde i november i Bryssel. I juli slutfördes förhandlingar mellan EU och södra Afrikas samarbetsorganisation SADC om ett ekonomiskt partnerskapsavtal. Handelsaspekterna i ett tidigare avtal mellan EU och Sydafrika från 1999 om handel, utveckling och samarbete kommer att ersättas av det nya avtalet om ett ekonomiskt partnerskap mellan EU och SADC.

Zimbabwe

EU följer den politiska utvecklingen i Zimbabwe nära. I februari genomfördes en årlig översyn av EU:s restriktiva åtgärder mot Zimbabwe. Åtgärderna infördes 2002 som svar på allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna i landet och består av ett vapenembargo samt

reserestriktioner och frysning av tillgångar för ett antal personer och företag. Beslutet i februari innebar att EU fattade beslut om att förlänga åtgärderna (t.o.m. februari 2015) men att samtidigt suspendera den faktiska tillämpningen av åtgärderna för ytterligare ett antal individer och företag. De aktiva åtgärder som i dag kvarstår är vapenembargot samt reserestriktioner och frysning av tillgångar för presidentparet Robert och Grace Mugabe. Dessutom tillämpas också restriktiva åtgärder för ett zimbabwiskt vapenföretag.

EU beslutade samtidigt, i februari, att låta de s.k. lämpliga åtgärderna mot Zimbabwe (som avses i artikel 96 i Cotonouavtalet och infördes 2002) löpa ut den 1 november under förutsättning att situationen när det gäller samhällsstyrning och mänskliga rättigheter i Zimbabwe inte kraftigt försämrades under året. Detta bedömdes sedan inte ha skett, varför åtgärderna löpte ut den 1 november. Beslutet möjliggör för EU att återupprätta det långsiktiga samarbetet med Zimbabwes regering och att göra ytterligare framsteg när det gäller planeringen av det nationella indikativa programmet inom ramen för elfte Europeiska utvecklingsfonden (2014–2020).

Moçambique

EU har under året fortsatt att noga följa den begränsade väpnade konflikt som pågått i landet sedan oktober 2013 då regeringsstyrkorna intog den väpnade grenen av oppositionspartiet Renamos militärbas i Gorongosa. I augusti undertecknade parterna ett vapenstilleståndsavtal som även godkändes av parlamentet i september. Därmed kunde presidentvalskampanjen inledas med samtliga tre presidentkandidater, inklusive de två från oppositionspartierna Renamo och MDM. EU:s valobservationsmission i samband med presidents-, parlaments- och provinsvalen den 15 oktober försenades något p.g.a. budgetproblem. Efter särskilt stöd från några av EU:s medlemsstater (Danmark, Finland, Italien, Portugal, Storbritannien och Sverige) kunde missionen slutligen genomföras.

EU verkar för att stödja fredliga politiska lösningar på situationen i landet och till en konsolidering av freden och demokratin i Mocambique. EU för en löpande dialog med regeringen om respekt för mänskliga rättigheter, demokratiska fri- och rättigheter och säkerhet samt om en hållbar och transparent ekonomisk utveckling.

15.9 Asien

15.9.1 Sydasien

Afghanistan

EU har tillsammans med FN blivit en allt viktigare aktör i Afghanistan. I och med det internationella militära tillbakadragandet har biståndet och nationsbyggandet kommit alltmer i centrum. Stort fokus har legat på förberedelserna och genomförandet av presidentvalet under året. EU hade en valobservatörsinsats på plats i Afghanistan under valperioden och den efterföljande rösträkningen.

Den 23 juni antogs en ny EU-strategi som ersatte den handlingsplan för Afghanistan och Pakistan som inrättades under det svenska EU-ordförandeskapet 2009. Strategin gäller för åren 2014–2016, och dess övergripande mål är att utveckla afghanska institutioner i syfte att värna om de hittills uppnådda framstegen och att skapa förutsättningar för en mer effektiv och hållbar afghansk stat.

EU:s bistånd till Afghanistan är omfattande och uppgick under året till över 200 miljoner euro. Under året antog EU ett program för perioden 2014–2020 som sammanlagt avsätter 1,1 miljard euro till utvecklings-samarbete. Det totala stödet från EU, inkluderat medlemsstaternas bistånd, uppgår till över en miljard euro per år.

EU förhandlar sedan 2011 om ett långsiktigt partnerskapsavtal med Afghanistan. Förhandlingarna har dock försenats och några frågor återstår att lösa ut. EU:s särskilda sändebud och chef för EU-delegationen i Kabul har spelat en viktig roll som representant för EU på plats.

Genom deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan ISAF, som avslutas vid årsskiftet 2014–2015, bidrog EU:s medlemsstater med en betydande andel av den internationella stöd som har funnits på plats för att stabilisera Afghanistan och förbättra förmågan hos afghansk militär och polis. EU bidrar även med en polisinsats (EUPOL Afghanistan) som har varit verksam i Afghanistan sedan 2007 och fokuserar på stöd till reformering och återuppbyggnad av den afghanska polisen.

Bangladesh

Under året fortsatte arbetet inom ramen för EU:s hållbarhetspakt, internationella arbetsorganisationen (ILO), Bangladesh regering och textilindustrin som syftar till att stärka arbetares rättigheter och säkerhet samt miljömässig hållbarhet inom landets textilindustri. I juli publicerades en första rapport om de framsteg som gjorts och rekommendationer för det fortsatta arbetet.

Indien

EU:s samarbete med Indien har under året fortgått inom ramen för det strategiska partnerskapet och den gemensamma handlingsplanen. Den säkerhetspolitiska dialogen fortsätter att utvecklas och flera överläggningar har ägt rum under året, bl.a. om icke-spridning och nedrustning.

Förhandlingarna om ett frihandelsavtal mellan EU och Indien som inleddes 2007 avbröts inför det indiska parlamentsvalet. Ambitionen är att de ska kunna återupptas i full skala så snart som möjligt under förutsättning att EU:s och Indiens ambitioner med avtalet överensstämmer.

Dialogmöten har även ägt rum under året om bl.a. ekonomiskt samarbete, handel, utvecklingsfrågor samt energi och miljö.

Pakistan

EU har under året framförallt fokuserat på den demokratiska utvecklingen, situationen för de mänskliga rättigheterna, handelsfrågor och landets roll för utvecklingen i Afghanistan.

Inom ramen för EU:s femåriga engagemangsplan med Pakistan genomfördes flera dialoger under året. Den höga representanten träffade i mars premiärministerns rådgivare för nationell säkerhet och utrikesfrågor. EU höll också dialoger med fokus på nedrustningsfrågor och anti-terrorism. EU har gjort ett flertal uttalanden om mänskliga rättigheter i Pakistan, bland annat om våld mot kvinnor.

15.9.2 Östasien

Kina

Under året har EU:s strategiska relation till Kina behandlats i olika rådsformationer. Diskussioner har förts om hur EU bäst ska ta tillvara sina intressen och prioriteringar i relationen till Kina. Toppmötet mellan EU och Kina som skulle ha hållits under året har skjutits upp till 2015, men Kinas president besökte dock EU:s institutioner i mars. Under året har samarbetet fortsatt med utgångspunkt i agendan som EU och Kina beslutade vid det senaste toppmötet i november 2013, den s.k. agendan för strategiskt samarbete 2020 mellan EU och Kina.

Förhandlingarna om ett bilateralt investeringsavtal, som ska omfatta både investeringsskydd och ökat marknadstillträde, har påbörjats under året. Ett möte i den strategiska högnivådialog som EU och Kina etablerade 2010 ägde rum i januari.

Inget möte kom till stånd inom ramen för högnivådialogen om handel och ekonomi under året. Men det andra mötet inom högnivådialogen om mellanfolkliga kontakter, som inrättades 2012, ägde rum i september. Ett större möte mellan EU och Kina med fokus på handelsrelationen hölls i oktober. Utöver de tre högnivådialogerna bedriver EU sammanlagt ett sextiotial dialoger med Kina inom en rad policyområden.

EU och Kinas dialog om mänskliga rättigheter ägde rum 8-9 december i Bryssel. Sverige deltog på tjänstemannanivå. Dialogen är ett centralt instrument för EU:s politik för mänskliga rättigheter i förhållande till Kina.

Japan

Förhandlingar om dels ett strategiskt partnerskapsavtal, dels ett frihandelsavtal mellan EU och Japan har fortsatt under året. Förhandlingarna lanserades i mars 2013. Syftet är ett stärkt samarbete med Japan inom flera politiska och sektoriella områden samt ett brett och ambitiöst frihandelsavtal.

Under våren gjordes en ettårsöversyn av läget i frihandelsförhandlingarna, i enlighet med kommissionens förhandlingsmandat. I kommissionens översyn konstaterades att framsteg gjorts när det gäller avskaffande av icke-tariffära handelshinder och öppningar av offentlig upphandling på järnvägsområdet. Översynen slutade med att kommissionens bedömde att förhandlingarna därmed borde fortsätta, vilket fick stöd av EU:s medlemsstater.

Ett toppmöte mellan EU och Japan ägde rum i maj i Bryssel. Toppmötet gav förnyad politisk drivkraft till de pågående avtalsförhandlingarna. Andra frågor på toppmötets dagordning var det

världsekonomiska läget, klimatförändringar, ickespridning och regionala frågor som Ukraina och Östasien. Vid toppmötet beslutades att inleda dialoger om cyberfrågor respektive rymdfrågor. Inledande möten i båda dialogerna ägde rum i oktober i Tokyo.

Nordkorea

EU har under året fortsatt att verka för att Nordkorea ska avbryta sitt kärnvapenprogram. Landets provsprängningar och missiltester i strid med internationella överenskommelser har föranlett FN:s säkerhetsråd att införa och successivt skärpa sanktioner p.g.a. detta. Sanktionerna genomförs av EU. I tillägg till dem har EU infört vissa ytterligare restriktiva åtgärder mot Nordkorea. EU fördömde också Nordkoreas senaste missilttest i juni. EU:s förhållande till Nordkorea bygger på ett kritiskt engagemang för att stärka fred och säkerhet, förhindra utveckling och spridning av massförstörelsevapen samt stöd för mänskliga rättigheter.

Arbetet med frågor om mänskliga rättigheter har intensifierats under året efter presentationen av FN:s undersökningskommissions rapport om situationen för mänskliga rättigheter i Nordkorea. Likt tidigare år lade EU, tillsammans med Japan, fram en resolution i FN:s generalförsamling om situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea.

Mongoliet

Under året markerades 25 års diplomatiska förbindelser med ett besök i Ulan Bator av kommissionären med ansvar för utbildning, kultur, flerspråkighet och ungdomsfrågor.

15.9.3 Sydostasien och Oceanien

Burma/Myanmar

Den demokratiska utvecklingen i Burma/Myanmar har kontinuerligt stått på EU:s dagordning under året. EU har betonat vikten av grundlagsreformer i landet inför valen i slutet av 2015. EU har i olika sammanhang uttryckt oro för den fortsatta konflikten i Kachin och våldet mot muslimer som blossat upp på flera ställen i Burma/Myanmar.

I januari/februari genomförde medlemsstaternas representanter på plats i Burma/Myanmar ett tre dagar långt besök i Rakhine State för att bilda sig en uppfattning om de spänningar som råder där och den utsatta situationen för den muslimska folkgruppen Rohingya.

I mars förlängdes EU:s vapenembargo och embargot mot utrustning som kan användas för intern repression, till den 30 april 2015.

I april antog EU rådsslutsatser om att etablera en formell dialog om mänskliga rättigheter med Burma/Myanmar. Det första mötet inom ramen för dialogen ägde rum i Nay Pyi Taw i maj.

I augusti besökte den höga representanten landet för möten med bl. a. president Thein Sein och oppositionsledaren Aung San Suu Kyi.

Inom ramen för den resolution om situationen för mänskliga rättigheter i Burma/Myanmar, som EU presenterar årligen i FN:s råd för mänskliga

rättigheter och FN:s generalförsamling, har situationen för folkgruppen Rohingya särskilt uppmärksammas.

Thailand

EU har nära följt den politiska utvecklingen i Thailand under året. Under senhösten 2013 ledde gatudemonstrationer och ockupation av regeringsbyggnader till att nyval utlystes till februari. Valet blockerades av oppositionen och ogiltigförklarades av landets valkommission. I maj övertog militären makten i Thailand.

I samband med oroligheterna och maktövertagandet gjordes tre uttalanden från EU:s sida, i vilka Thailand bl.a. uppmanades att respektera internationella normer när det gäller mänskliga rättigheter och skyndsamt återställa den demokratiska processen genom att hålla fria och rättvisa val. I juni antogs formella rådsslutsatser med motsvarande budskap.

Det militära maktövertagandet har fått konsekvenser för EU:s relationer med Thailand, bl.a. i form av besöksrestriktioner och en översyn av pågående samarbeten. De båda avtal mellan EU och Thailand som för närvarande förhandlas (partnerskaps- och frihandelsavtal) kommer inte att undertecknas förrän en demokratiskt vald regering har tillträtt.

15.9.4 Regionala frågor

Regionalt samarbete: Forum för Asien och Europa (ASEM) och Organisationen för sydostasiatiska nationer (ASEAN)

ASEM:s tionde toppmöte ägde rum i Milano i oktober. Från EU deltog Europeiska rådets ordförande och kommissionens ordförande.

EU och ASEAN höll sitt tjugonde utrikesministermöte i Bryssel den 1 juli. Mötet leddes av den höga representanten tillsammans med Vietnams utrikesminister. Vid mötet kom man överens om att intensifiera samarbetet mellan EU och ASEAN kring förbättrad infrastruktur mellan kontinenterna. Dessutom slogs fast att samarbetet inom sjösäkerhet skulle byggas ut. ASEAN Regional Forum (ARF) höll sitt tjugoförsta möte i augusti i Myanmar's huvudstad Nay Pyi Taw. Även vid detta möte deltog den höga representanten.

Syd kinesiska havet

Dispyterna i Syd kinesiska havet har fortsatt under året. EU uppmuntrar parterna att lösa dispyter på fredlig väg i enlighet med internationell rätt, särskilt havsrättskonventionen.

I januari 2013 initierade Filippinerna ett skiljedomsförfarande vid havsrättsdomstolen i Hamburg (ITLOS) i enlighet med havsrättskonventionen. I mars 2014 lämnade Filippinerna över de inlagor som behövdes för att gå vidare med skiljedomsförfarandet till ITLOS.

Frihandels- och investeringsavtal med Asien

Frihandelsavtalet med Sydkorea har tillämpats provisoriskt sedan juli 2011 och den sydkoreanska regeringen ratificerade avtalet i januari 2014. I april beslutade EU att förhandlingarna om ett frihandelsavtal med Japan

skulle fortsätta. Förhandlingar om ett bilateralt investeringsavtal med Kina pågår sedan oktober 2013. Skr. 2014/15:65

Det färdigförhandlade frihandelsavtalet med Singapore paraferades av båda parter redan 2013, men förhandlingar om investeringsskydd slutfördes i oktober 2014. Även denna del ska inkluderas i frihandelsavtalet. Förhandlingarna om ett frihandelsavtal med Vietnam har framskridit under året och kommer sannolikt att slutföras under 2015. EU lanserade i mars förhandlingar med Myanmar om ett investeringsskyddsavtal.

Övriga samarbetsavtal med länder i Asien

Förhandlingar om partnerskaps- och samarbetsavtal pågår med Malaysia och Brunei.

Förhandlingar pågår om rättsligt bindande ramavtal med såväl Australien som Nya Zeeland. Avtalen ska omfatta samarbete på en rad områden, bl.a. utrikes- och säkerhetspolitik, handels- och investeringsaspekter, hållbar utveckling och mellanfolkliga förbindelser. Förhandlingarna med Nya Zeeland är inne i sitt slutskede.

DEL 4 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR

16 Ekonomi och finans

Det ekonomiska samarbetet inom EU sker genom samordning av den ekonomiska politiken och gemensamma finansieringsinstrument. Det syftar bl.a. till att understödja ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning och hög konkurrenskraft. Under 2014 var den ekonomiska tillväxten i EU svag och arbetslösheten låg kvar på höga nivåer. Arbetet under året inriktades därför på att höja Europas tillväxtpotential och konkurrenskraft, bl.a. genom att fokusera på strukturreformer och investeringar.

16.1 Den offentligfinansiella krisen

Den ekonomiska och finansiella krisen har nått ett mindre akut skede, men samtidigt var tillväxten under året svag och många länder har fortsatt stora utmaningar med att stärka de offentliga finanserna och höja tillväxten. Finanskrisen 2008–2009 och den efterföljande skuldcrisen påvisade betydande svagheter i EU:s ekonomisk-politiska regelverk, vilket ledde till en mer regelbaserad och tydlig struktur för krishantering, i synnerhet för medlemsstater med euro som valuta. Under det gångna året har bl.a. rekaptalisering av finansiella institutioner inom ramen för ESM diskuterats.

Grekland och Irland beviljades under 2010 finansiellt stöd för att genomföra ekonomiska anpassningsprogram. Portugal och Cypren påbörjade liknande anpassningsprogram under 2011 respektive 2013 och Spanien fick finansiellt stöd mot att genomföra ett program riktat mot finanssektorn 2013. Av dessa har Irland, Spanien och Portugal nu avslutat sina anpassningsprogram.

16.1.1 Finansiellt stabilitetsstöd

Stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer

Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) är euroländernas permanenta stabilitetsmekanism. Verksamheten startade i oktober 2012 och fonden har en total utlåningskapacitet på 500 miljarder euro, varav 90 procent (ca 450 miljarder euro) var tillgängligt vid slutet av 2014. ESM har ett kapital på 700 miljarder euro, bestående av 620 miljarder euro i garanti-kapital och 80 miljarder euro i inbetalt kapital. Under 2014 betalade euroländerna in den femte och sista delen av det inbetalda kapitalet.

ESM har bidragit till finansieringen av två stödprogram. Spanien har fått finansiellt stöd genom ESM:s särskilda instrument för

rekapitalisering av finansiella institutioner. Detta instrument kan användas om problemen har sin huvudsakliga grund i den finansiella sektorn. En ram på 100 miljarder euro sattes för stödet till Spanien, av vilket 41,3 miljarder euro betalades ut. Spaniens program avslutades i slutet av 2013. Under 2014 gjorde Spanien en tidigarelagd återbetalning om 1,3 miljarder euro. Spaniens sista återbetalning av ESM-lån är planerad till slutet av 2027.

Programmet för Cypern omfattar upp till 9 miljarder euro, varav 5,7 miljarder euro har betalats ut. Under 2014 betalades 1,1 miljard euro ut till Cypern.

Euroländerna nådde i december en överenskommelse om inrättandet av ett stödinstrument för direktrekapitalisering av finansiella institutioner inom ramen för ESM. Instrumentet har diskuterats sedan 2012 och innebär att direktrekapitalisering inom en ram på 60 miljarder euro kan äga rum under vissa restriktiva villkor.

Den tillfälliga stabilitetsmekanismen Europeiska finansiella stödfaciliteten (EFSF) stängdes för nya ekonomiska anpassningsprogram i juni 2013, i enlighet med tidigare beslut. EFSF fullföljer dock programmen för Irland, Portugal och Grekland. En sista utbetalning till Portugal på 1,2 miljarder euro gjordes i april. En utbetalning om 8,3 miljarder euro uppdelad i tre delutbetalningar gjordes till Grekland under 2014.

Europeiska finansiella stödmekanismen (EFSM), som samtliga EU-länder står bakom, har en kapacitet på 60 miljarder euro varav 46,8 miljarder euro har använts. EFSM används för programmen till Irland och Portugal, men används i och med etablerandet av ESM inte för nya program. Under 2014 gjordes utbetalningar om totalt 2,2 miljarder euro från EFSM till Portugal och 0,8 miljarder euro till Irland.

Betalningsbalansstöd till medlemsstater med nationell valuta

Medlemsstater med nationell valuta som har drabbats av, eller allvarligt hotas av, svårigheter i betalningsbalansen kan söka stöd från en särskild facilitet. Stöd ges i form av villkorade medelfristiga lån som finansieras genom marknadsupplåning av kommissionen i EU:s namn. Hittills har stöd getts tillsammans med lån från Internationella valutafonden (IMF) och de båda organisationernas villkor har i huvudsak varit identiska. Medverkan från IMF är dock inte ett krav.

Under 2014 har Rumänien haft ett pågående program inom ramen för betalningsbalansstödet. Lettland och Ungern har varit föremål för särskild bevakning efter avslutade program.

Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU

EU:s makrofinansiella stöd kan ges till länder i unionens närområde som drabbats av kortfristiga betalningsbalansproblem. Syftet är att stabilisera det ekonomiska läget och att stimulera reformer. Det makrofinansiella stödet ges under vissa villkor som anges i ett s.k. samförståndsavtal och under förutsättning att ett IMF-program genomförs i landet under hela tiden stödet betalas ut.

I juli 2011 presenterade kommissionen ett förslag till ramverksförordning för makrofinansiellt stöd. Förhandlingar mellan

Europaparlamentet och rådet inleddes i juni 2012 och ledde till att dessa parter var nära att nå en överenskommelse. Kommissionen valde dock att i ett sent skede dra tillbaka sitt ramverksförslag. Rådet lämnade då in en stämmningsansökan mot kommissionen, då det ansåg att tillbakadragandet går emot den grundläggande principen om lojalt samarbete mellan EU-institutionerna och medlemsstaterna. Sverige valde efter ett regeringsbeslut att formellt stödja rådet i denna process och den är ännu inte avslutad.

Under 2014 fortlöpte program i Armenien, Georgien, Ukraina, Egypten, Jordanien och Kirgizistan. Nya beslut om att bevilja makrofinansiellt stöd fattades för Tunisien och Ukraina om 300 miljoner euro respektive 1 miljard euro. Beslutet om stöd till Ukraina togs via nödlägesprocedur p.g.a. det kritiska läget i landet som lett till ett akut betalningsbalansunderskott. Stödet till Ukraina kompletterar ett beslut från 2010 och betalas ut parallellt med detta.

16.1.2 Medlemsstater som har fått stabilitetsstöd

Grekland

Den ekonomiska situationen i Grekland har under 2014 börjat stabiliseras. Under 2014 växte den grekiska ekonomin igen efter sex år i rad i recession. Samtidigt är den offentliga skuldsättningen alltjämt hög och behovet av fortsatta strukturreformer stort. Grekland följer sedan 2010 ekonomiska anpassningsprogram kopplade till finansiellt stöd från euroländerna och IMF. Syftet med stödinsatserna är att underlätta den grekiska regeringens ansträngningar att minska budgetunderskottet och genomföra tillväxtfrämjande strukturella reformer. Programmen har utformats gemensamt av de grekiska myndigheterna, kommissionen, Europeiska centralbanken (ECB) och IMF.

Det nu pågående anpassningsprogrammet är det andra i ordningen och beslutades i mars 2012. Det finansiella stödet under programmet förutses omfatta sammanlagt 164,5 miljarder euro till slutet av 2014 varav den största delen, 144,7 miljarder euro, är ett åtagande av euroländerna. Den skuldstrukturering med privata fordringsägare som genomfördes våren 2012 innebar en skuldlättnad om drygt 100 miljarder euro för Grekland. Trots skuldlättnaden beräknas den offentliga bruttoskulden ha uppgått till 176 procent av BNP vid slutet av 2014.

Under 2014 har Grekland fortsatt att vidta åtgärder inom ramen för det ekonomiska anpassningsprogrammet. Framsteg har gjorts som innebär att statsfinanserna har stärkts och budgetunderskottet minskat. Genomförandet av strukturreformer har också gått framåt men inte i den takt och omfattning som förutsetts enligt programmet. Bland annat har reformeringen av arbetsmarknaden och effektivisering av skatteförvaltningen gått långsammare än planerat. Förseningar i reformarbetet har inneburit att vissa av programmets låneutbetalningar senarelagts något under året. I december nåddes en överenskommelse mellan Grekland och euroländerna om att förlänga stödprogrammet med två månader p.g.a. att av den femte programöversynen inte hunnit avslutas. Programmet skulle ursprungligen löpa till slutet av 2014.

Euroländerna gjorde i november 2012 en utfästelse om fortsatt stöd till Grekland i syfte att uppnå en hållbar skuldsituation på medellång sikt. Målsättningen är att reducera statsskulden till 124 procent av BNP till 2020 och ännu lägre åren därefter. Åtagandet förutsätter att Grekland genomför åtgärder under anpassningsprogrammet fullt ut och att landet uppnår ett överskott i primärbalansen, dvs. budgetsaldot undantaget statsskuldräntor. Oron över den ekonomiska situationen och statsskuldens långsiktiga hållbarhet kvarstår. Sverige bidrar med finansiering till Grekland via sin andel av IMF:s resurser.

Irland

År 2010 beslutades om ett anpassningsprogram för Irland, omfattande 85 miljarder euro. 67,5 miljarder utav detta utgjordes av externt stöd, lika fördelat mellan IMF, EFSM och EFSF (inklusive bilaterala långgivare). De bilaterala långgivarna är Sverige, Danmark och Storbritannien. Sveriges andel av Irlands finansiella stöd är dels genom EFSM och IMF, dels genom ett bilateralt lån om 600 miljoner euro.

Utbetalningen av det svenska lånet skedde i fyra lika stora utbetalningar på 150 miljoner euro var under 2012 och 2013. Utbetalningarna var kopplade till godkännande av IMF:s och kommissionens femte, sjunde, nionde och elfte översyner.

Irland följde genomgående sitt anpassningsprogram väl. I december 2013 lämnade landet anpassningsprogrammet, utan att ansöka om någon ytterligare säkerhet i form av exempelvis en kreditlina. Återhämtningen i den irländska ekonomin har sedan programmets avslut varit god. BNP-tillväxten har varit stark under 2014. Arbetslösheten är fortfarande hög och utgör en fortsatt utmaning för landet men den minskar från den högsta nivån 2011–2012 och beräknas uppgå till omkring 11 procent 2014. Den offentliga sektorns bruttoskuld beräknades uppgå till ca 111 procent som andel av BNP vid slutet av 2014.

Den goda återhämtningen har bidragit till att finansmarknadernas förtroende för Irlands ekonomi har återvänt och statsobligationsräntorna är nere på rekordlåga nivåer. Det innebär att Irland nu kan låna upp till lägre upplåningskostnad än den landet har för huvuddelen av lånet i IMF. Irland ansökte därför hos sina övriga långgivare i september om att få ersätta ca 80 procent av IMF-lånet med marknadsfinansiering. Regeringen godkände den 20 november, efter riksdagens godkännande dagen innan, att Irland får göra förtida återbetalningar till IMF på upp till drygt 18 miljarder euro utan att samtidigt göra en motsvarande förtida återbetalning till Sverige. Övriga bilaterala långgivare och EU har också godkänt motsvarande undantag.

Portugal

I maj 2011 beslutade Ekofin-rådet om ett finansiellt stöd till Portugal om totalt 78 miljarder euro, varav IMF, EFSF och EFSM stod för 26 miljarder vardera. Stödet har varit knutet till ett ekonomiskt anpassningsprogram som syftar till att återställa förtroendet för den portugisiska ekonomin, möjliggöra en återgång till hållbar tillväxt och värna den finansiella stabiliteten. I juni 2014 avstod Portugal från den sista utbetalningen inom stödprogrammet och lämnade programmet utan

att ansöka om någon ytterligare säkerhet i form av exempelvis en kreditlina. Sverige har bidragit med finansiering till Portugal via EFSM och Sveriges andel av IMF:s resurser.

Enligt de uppföljningar av programmet som har gjorts under 2014 har genomförandet i stort varit i överensstämmelse med planen och ett betydande reformarbete fortgår. I samband med den tionde programöversynen i februari skedde samråd med EU-nämnden. Även i april ägde samråd rum med EU-nämnden i samband med den elfte översynen av stödprogrammet och utbetalningen av finansiell stöd kopplad till denna.

BNP-tillväxten förväntas ha vänt från att vara negativ 2013 till att vara positiv 2014, även om utfallet för 2014 ännu inte har publicerats. Arbetslösheten sjönk gradvis under året. Den offentliga sektorns bruttoskuld beräknas ha uppgått till ca 128 procent av BNP vid slutet av 2014, och budgetunderskottet beräknas ha uppgått till strax under 5 procent av BNP. Enligt beslut från Ekofin-rådet 2013 löper Portugals underskottsförfarande fram till 2015.

Spanien

I juli 2012 lämnade den spanska regeringen en formell begäran om lån till eurogruppen för rekapitalisering av den spanska banksektorn. Euroländerna enades därefter om att genom ESM låna ut upp till 100 miljarder euro till den spanska staten för rekapitalisering av landets banker samt om ett anpassningsprogram för banksektorn.

Efter en första utbetalning om 39,5 miljarder euro i december 2012 genomfördes en andra utbetalning om 1,9 miljarder euro i februari 2013. Efter eurogruppens möte i november 2013 meddelades att Spanien skulle lämna anpassningsprogrammet i januari 2014, utan att ansöka om ytterligare stöd från ESM.

Enligt de uppföljningar av programmet som har gjorts under 2014 har banksektorn stabiliserats ytterligare sedan Spanien lämnade programmet. Den ekonomiska återhämtningen fortsätter, och tillväxten väntas öka under de kommande åren. Samtidigt är anpassningsbehoven fortsatt stora. Arbetslösheten minskar gradvis, men uppgick vid slutet av 2014 fortfarande till runt 24 procent. Statsskulden fortsätter att öka och väntas i slutet av 2014 ha uppgått till 98 procent av BNP, samtidigt som det offentliga underskottet uppgick till knappt 6 procent av BNP.

Cypern

Efter att Cypern i juni 2012 lämnat in en formell begäran om finansiellt stöd till ESM kunde kommissionen, ECB och IMF tillsammans med de cypriotiska myndigheterna nå en överenskommelse i början av april 2013. Cypern beviljades ett lån om upp till 10 miljarder euro under ett ekonomiskt anpassningsprogram, varav 9 miljarder euro via ESM och 1 miljard euro via IMF.

Målet med anpassningsprogrammet, som sträcker sig till och med 2016, är bl.a. att strukturera om banksektorn, korrigera landets alltför stora budgetunderskott och genomföra strukturreformer för att stärka landets konkurrenskraft för att uppnå en hållbar och balanserad tillväxt. Programmet bedöms enligt de översyner som gjorts under 2014 i stort

sett ha genomförts planenligt och totalt har ca 6 miljarder euro (via både IMF och ESM) betalats ut till landet. De finanspolitiska målen för perioden har mötts med goda marginaler och ett omfattande reformarbete pågår. Omstruktureringen av banksektorn, som bl.a. har omfattat nedläggning av landets näst största bank och en nedskrivning av en andel av oförsäkrade insättningar i landets största bank, går framåt. De utländska kapitalkontrollerna som infördes i samband med programöverenskommelsen är fortfarande på plats men de inhemska kapitalkontrollerna avskaffades i maj. Banksektorn tyngs av en hög andel oreglerade fordringar och ändringar i utmätningsslagen antogs under hösten för att förbättra situationen.

Även om det ekonomiska läget är fortsatt svagt blev lågkonjunkturen under 2014 mildare än vad som förväntades vid ingången på året. Utfallen för 2014 var vid årets slut inte publicerade, men BNP beräknas ha minskat med ca 2,8 procent under 2014 och under 2015 förespås en svag positiv tillväxt. Budgetunderskottet som andel av BNP beräknas ha uppgått till 3,0 procent 2014 och statsskulden beräknas ha uppgått till drygt 107 procent av BNP vid utgången av 2014. Arbetslösheten väntas ha uppnått en högstanivå på drygt 16 procent under 2014 och väntas sjunka något under de kommande åren. Sverige bidrar med finansiering till Cypern via sin andel av IMF:s resurser.

16.2 Ekonomisk styrning och samordning

16.2.1 Stabilitets- och tillväxtpakten

Stabilitets- och tillväxtpakten är EU:s gemensamma regelverk för att säkra sunda offentliga finanser. Pakten består av en förebyggande och en korrigerande del, det s.k. underskottsförfarandet. Medlemsstater med alltför stora underskott eller alltför hög skuldkvot kan bli föremål för ett underskottsförfarande. Vid ingången av 2014 var 15 av EU:s 28 medlemsstater i ett underskottsförfarande. Grekland och Cypern var också formellt i ett underskottsförfarande, men då de befinner sig i anpassningsprogram med regelbundna översyner ingår de inte i övervakningen för underskottsförfarandet. Sverige var ett av de länder som inte var föremål för ett underskottsförfarande.

Underskottsförfarandena har löpande följts upp vid rådsmöten under året. Ekofin-rådet beslutade i juni om att avsluta underskottsförfarandet för Belgien, Danmark, Tjeckiska republiken, Nederländerna och Slovakien. Dessa länder ansågs då av rådet ha korrigerat sina alltför stora budgetunderskott på ett hållbart och varaktigt sätt enligt de rekommendationer som rådet gett. Samråd med EU-nämnden skedde i juni. I juli ställde sig rådet bakom en översyn av metoden för bedömning av effektiva åtgärder vilken används inom ramen för genomförande av underskottsförfarandet. Samråd skedde i frågan med EU-nämnden samma månad.

Vid Ekofin-rådet i november beslöts inga förändringar när det gäller medlemsstaternas positioner i stabilitets- och tillväxtpaktens processer, vilket också EU-nämnden informerades om. Vid mötet i december

presenterade kommissionen sin rapport om översynen av den reformerade ekonomiska styrningen i EU. Kommissionen avser att under 2015 diskutera dessa frågor med rådet och Europaparlamentet.

16.2.2 Förstärkt ekonomisk styrning för euroländerna

I maj 2013 trädde två förordningar om stärkt ekonomisk styrning i euroområdet i kraft (det s.k. tvåpaketet, se faktapromemoria 2011/12:FPM70). Den ena förordningen syftar till att säkra samstämmigheten mellan villkor som ställs på euroländer som mottar finansiellt stöd och de krav som följer av EU:s samordningsförfaranden samt att ge möjligheter till skärpt övervakning av euroländer som har, eller hotas av, finansiella problem. Den andra förordningen fastslår att kommissionen ska granska och lämna yttranden på euroländernas budgetplaner samt utökar rapporteringskraven för euroländer som är föremål för stabilitets- och tillväxtpaktens underskotts-förfarande.

Euroländerna har under hösten, för andra gången, levererat sina budgetplaner till kommissionen som har antagit yttranden angående dessa budgetplaner. Kommissionen fann att ingen medlemsstats budgetplan för 2015 kraftigt avviker från stabilitets- och tillväxtpaktens krav, men att det för Belgien, Spanien, Frankrike, Italien, Malta, Österrike och Portugal finns risk för sådan avvikelse. Ekofin-rådet antog i november vissa förändringar i uppförandekoden för tvåpaketet. Samråd skedde med EU-nämnden.

16.2.3 Makroekonomiska obalanser: förvarningsmekanismen

För tredje året genomfördes förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser inom ramen för den europeiska terminen, i enlighet med det s.k. sexpaketet och förordningen om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser. Processen startade genom att kommissionen i november 2013 publicerade 2014 års förvarningsrapport. Rapporten innehöll en preliminär ekonomisk analys av medlemsstaterna, inklusive en resultattavla med elva olika makroekonomiska indikatorer, med syftet att avgöra om länderna skulle bli föremål för en djupgranskning för att där eventuellt påvisa om det fanns makroekonomiska obalanser.

Utifrån den preliminära analysen av medlemsstaterna föreslogs djupgranskningar för 16 medlemsstater. En djupgranskning kom också att göras av Irland, efter det att Irland lämnade sitt anpassningsprogram. För Sveriges del hade tröskelvärden passerats för tre av indikatorerna (bytesbalansen, exportmarknadsandelar och privat skuldsättning) och en djupgranskning initierades. Samtliga djupgranskningar presenterades i mars. Dessa var sedan en del av underlagen för de förslag till landspecifika rekommendationer som kommissionen presenterade i början på juni.

I djupgranskningen konstaterades att Sverige uppvisade makroekonomiska obalanser som inte bedömdes vara allvarliga, men som borde åtgärdas. Det framhölls att i synnerhet den privata sektorns

skuldsättning och bostadsmarknaden förtjänade fortsatt uppmärksamhet och åtgärder för att minska risken för skadliga effekter på ekonomin. Skr. 2014/15:65

I november 2014 publicerade kommissionen 2015 års förvarningsrapport, för behandling under 2015 års europeiska termin.

Regeringen ställer sig positiv till den förstärkta ekonomiska styrningen inom ramen för sexpaket och välkomnar publiceringen av förvarningsrapporten och djupgranskningarna.

16.3 Ekonomiska och monetära unionen

16.3.1 Reformering av den ekonomiska och monetära unionen

Inför Europeiska rådet i december 2012 fördes en diskussion om vissa långtgående förslag inriktade på en centralisering av beslutsfattandet om den ekonomiska politiken. Förslagen baserades på en rapport från Europeiska rådets ordförande och ett meddelande från kommissionen – ”En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union” (se faktapromemoria 2012/13:FPM57). Europeiska rådet beslutade emellertid att lägga de mest långtgående förslagen åt sidan och låta uppföljningen under 2013 omfatta följande fyra frågor (utöver bankunionen, se avsnitt 17.3.6):

- a) samordning i förväg av nationella ekonomiska reformer,
- b) den sociala dimensionen av EMU,
- c) individuella arrangemang av kontraktsmässig art, och
- d) solidaritetsmekanismer knutna till dylika arrangemang.

Europeiska rådet beslutade i december 2013 om arbete fram till oktober 2014 med ett system av ömsesidigt överenskomna kontraktsmässiga arrangemang och tillhörande solidaritetsmekanismer. Arbetet visade på en del problem och svårigheter med att komma fram till lösningar som är praktiskt fungerande och acceptabla för samtliga medlemsstater. Ingen rapportering ägde således rum vid Europeiska rådet i oktober. På eurotoppmötet i oktober överenskomms emellertid om fortsatt arbete med att utveckla mekanismer för starkare ekonomisk samordning i eurozonen. Arbetet leds av ordföranden för Eurogruppen, kommissionen, Europeiska rådet respektive ECB. En rapport om fördjupning av EMU väntas läggas fram i juni 2015.

Förhandssamordning av planer för större reformer av den ekonomiska politiken har varit föremål för en pilotstudie som utförts av Kommittén för ekonomisk politik. Pilotstudien syftade till att undersöka hur denna samordning kan fungera bra i praktiken och färdigställdes under våren. Slutsatserna från pilotstudien rapporterades till Ekofin-rådet i juni. En av slutsatserna var att det fanns svårigheter kopplade till att finna en lämplig tidpunkt i lagstiftningsprocessen att utföra förhandssamordningen. Vidare ansågs det viktigt att eventuell förhandssamordning har ett mervärde i förhållande till existerande förfaranden.

16.3.2 Litauens eurointräde

I juni presenterade kommissionen och ECB varsin konvergensrapport, som behandlar hur medlemsstaterna som har undantag från att införa euron som valuta uppfyller de s.k. konvergenskraven. Ett antal ekonomiska kriterier prövas i rapporterna. Dessa är prisstabilitet, sund offentliga finanser, växelkursstabilitet, och att den långa räntan inte avviker alltför mycket från räntan i euroländerna. Dessutom bedöms om medlemsstaternas nationella lagstiftning överensstämmer med EU-rätten.

I konvergensrapporterna för 2014 var det bara Litauen som uppfyllde alla konvergenskrav. På basis av detta presenterade kommissionen ett förslag om införande av euron som valuta i Litauen från och med 1 januari 2015. Besluten relaterade till detta togs av eurogruppen på Ekofin-rådet i juni samt av samtliga medlemsstater vid rådet för allmänna frågor i juli. Inför dessa rådsmöten ägde samråd med EU-nämnden rum.

16.4 Initiativ för att främja investeringar

Ordförandeskapet lanserade under hösten ett initiativ som syftar till att öka tillväxt och sysselsättning i EU. Initiativet har tre delar: översynen av EU2020-strategin, ökade finansiella resurser för investeringar och incitament att genomföra strukturreformer.

En arbetsgrupp inrättades i september, ledd av kommissionen och Europeiska investeringsbanken (EIB) med deltagande av medlemsstaterna i syfte att analysera investeringsbehovet och hinder för investeringar i EU samt föreslå åtgärder för att öka investeringar. Arbetsgruppen har sammanträtt vid tre tillfällen under hösten.

Regeringens utgångspunkter i arbetet med frågan har varit att betona betydelsen av åtgärder på nationell nivå, som ett förbättrat investeringsklimat för privata investeringar, för att skapa förutsättningar för minskad arbetslöshet, fler jobb samt ökad tillväxt. Ekofin-rådet i december behandlade arbetsgruppens rapport. Frågan om tillväxt och investeringar behandlades vid Europeiska rådet i december.

Samråd med EU-nämnden har ägt rum inför Ekofin-rådet i oktober och i december samt inför Europeiska rådet i december.

I november presenterade kommissionen ett meddelande om en investeringsplan för Europa (se faktapromemoria 2014/15:FPM13). Investeringsplanen syftar till att öka investeringarna i EU och därigenom bidra till förutsättningar för fler jobb, högre tillväxt och en förstärkning av EU:s konkurrenskraft. Investeringsplanen bygger på tre delar. För det första inrättande av en ny investeringsfond som kapitaliseras med 5 miljarder euro från EIB och 16 miljarder euro i garantier från EU-budgeten. Målet är att investeringsfondens verksamhet fram till slutet av 2017 ska leda till en mobilisering av totala investeringar på mer än 315 miljarder euro. För det andra ett nytt angreppssätt för att identifiera och förbereda investeringsprojekt i EU som innefattar upprättandet av en förteckning på EU-nivå med möjliga investeringsprojekt och en central investeringsfunktion för att ge rådgivning om investeringar i EU. För det tredje, en förbättring av investeringsklimatet genom förenklade

regleringar, ökad tillgång till långsiktig finansiering samt en stärkt inre marknad. Regeringen välkomnar investeringsplanen och ser den som ett viktigt komplement under de kommande tre åren till de åtgärder som görs på nationell nivå för att stärka konkurrenskraft och tillväxt samt bidra till en hållbar utveckling.

Finansutskottet informerades i december. Därefter ägde samråd med EU-nämnden rum inför Ekofin-rådet i december.

16.5 Europeiska investeringsbanken

Europeiska investeringsbanken (EIB) är en fristående institution inom EU. Bankens huvudsyfte är att bidra till tillväxt och sysselsättning inom EU. Detta görs genom långsiktig finansiering av samhällsekonomiskt lönsamma projekt som främjar detta syfte. Prioriterade områden för bankens verksamhet är finansiering inom områdena innovation, små och medelstora företag, infrastruktur samt miljö. Ekonomisk och social sammanhållning samt klimatåtgärder står som två tvärgående, övergripande prioriteringar. För 2014 förväntas EIB:s utlåning uppnå ca 67 miljarder euro i tecknade lån, vilket är enligt plan. Det är en något lägre nivå jämfört med 2013 men en högre nivå jämfört med tidigare år. Detta framförallt till följd av det kapitaltillskott som beslutades 2012.

Huvudsakliga frågor som behandlades under året var:

- EIB:s budget, inklusive mer specifikt bankens årliga procedur för att godkänna öknings i lönebudgeten,
- en uppdatering av bankens policy för investeringar via jurisdiktioner som inte följer internationella riktlinjer för transparens i skattesystemet och för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism ("non-compliant jurisdictions"),
- kapitaltillskott för Europeiska investeringsfonden (EIF) samt ett ytterligare mandat från EIB,
- EIB:s externa mandat 2014–2020 (för utlåning utanför EU),
- EIB:s del i finansiella instrument inom ramen för Horisont 2020,
- utvärdering av bankens metod för bedömning av mervärde i utlåningen,
- programlån för utlåning till små och medelstora företag inom EU,
- diverse gemensamma initiativ från EIB och kommissionen för finansiering och rådgivningstjänster.

Samråd med EU-nämnden har under året skett om följande ämnen:

- EIB:s och kommissionens initiativ för små- och medelstora företag (januari),
- redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013 (mars och april),
- en arbetsgrupp ledd av kommissionen och EIB med deltagande av EU:s medlemsstater för att analysera investeringsbehovet i EU och föreslå åtgärder för att öka investeringar i EU (inom initiativet "Åtgärder till stöd för investeringar") (oktober).

16.5.1 Europeiska investeringsfonden

Europeiska investeringsfonden (EIF), som ingår i EIB-gruppen, är unionens gemensamma organ för riskkapital och garantier till små och medelstora företag. Fonden investerar indirekt i företag via europeiska riskkapitalfonder. Under året har fondens investeringar legat på ungefär samma nivå som föregående år.

Ett förslag om kapitaltillskott om 1,5 miljarder euro till EIF godkändes under 2014, varav 20 procent i inbetalt kapital. Totalt tillfördes fonden därmed ca 560 miljoner euro i inbetalda medel. Till detta har EIB bidragit med 354 miljoner euro, baserat på att man äger 62 procent av fonden. Utöver detta godkändes i slutet av 2013 ett mandat om 4 miljarder euro över de kommande sju åren från EIB för EIF:s kapitalförstärkningsverksamhet.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars angående EU:s medverkan i en ökning av EIF:s kapital.

16.6 EU i G20

Vid G20:s toppmöten representeras EU av ordförandena för Europeiska rådet och kommissionen. På finansministermöten representeras EU av ordförandeskapet, kommissionen och ECB. Inför varje G20-möte tas gemensamma ståndpunkter fram och godkänns av respektive rådskonstellation eller Europeiska rådet. Utöver EU är följande länder medlemmar i G20: Argentina, Australien, Brasilien, Kanada, Kina, Frankrike, Tyskland, Indien, Indonesien, Italien, Japan, Mexiko, Ryssland, Saudiarabien, Sydafrika, Sydkorea, Turkiet, Storbritannien och USA. Spanien deltar vid G20-möten som observatör.

Under året hölls ett stats- och regeringschefsmöte, ett finansministermöte och fyra finansminister- och centralbankschefsmöten.

Det australiensiska ordförandeskapet 2014 hade två huvudteman. Dels att främja starkare ekonomisk tillväxt och sysselsättning, dels att göra den globala ekonomin mer motståndskraftig för att kunna hantera framtida kriser. Huvudprioriteringarna under dessa teman var:

- i) den globala ekonomin och arbetet med att främja en starkare tillväxt,
- ii) reformering av den internationella finansiella arkitekturen, inklusive inflytande och representation i IMF,
- iii) initiativ för att främja långsiktiga investeringar och reformer för att stärka investeringsklimatet,
- iv) reformprocessen i finansiell sektor,
- v) ökad transparens och informationsutbyte på skatteområdet.

Vid toppmötet i Brisbane den i november kom stats- och regeringscheferna bl.a. överens om att:

- Skr. 2014/15:65
- inrätta ett infrastrukturcenter för att stödja G20:s globala infrastrukturinitiativ som ska främja privata och offentliga investeringar i infrastruktur,
 - välkomna Financial Stability Boards (FSB) förslag på reformer av de finansiella systemen och uppmana länder att genomföra överenskomna reformer för en starkare och mer motståndskraftig ekonomi,
 - färdigställa arbetet med skattereformer för ökad transparens och informationsutbyte på skatteområdet,
 - inrätta en arbetsgrupp för att sätta press på strandade förhandlingar i Världshandelsorganisationen (WTO) och att arbeta för minskade handelshinder.

Samråd med EU-nämnden har skett i februari, mars, maj, oktober och december inför de tillfällen som Europeiska rådet eller Ekofin-rådet har diskuterat EU:s gemensamma ståndpunkter. Turkiet är sedan december nytt ordförandeland.

17 Finansmarknaden

Arbetet inom finansmarknadsområdet syftar till att säkerställa ett stabilt finansiellt system och en välfungerande finansmarknad. Den höga regleringstakt som präglat området de senaste åren har fortsatt att vara hög under 2014. Kommissionen har presenterat flera nya regleringsförslag, däribland en förordning om strukturella reformer i den europeiska banksektorn. Tidigare lagda förslag har varit föremål för förhandling och rådet har i flera av dessa enats om en allmän inriktning. Detta har följts av trilogförhandlingar mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet. Frågor som nu behandlas i trilogförhandlingar är bl.a. bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism samt förordningen om förmedlingsavgifter, vilken ingår i ett större lagstiftningspaket för betaltjänster som kommissionen presenterade år 2013.

17.1 Försäkringsmarknaden

17.1.1 Omnibus II-direktivet

Den 16 april beslutade Europaparlamentet och rådet att anta Omnibus II-direktivet. Direktivet innehåller ändringar i Solvens II-direktivet och prospektivdirektivet (se faktagromemoria 2010/11:FPM76). En överläggning med finansutskottet om Omnibus II-direktivet skedde i november 2013.

Solvens II-direktivet innehåller ett nytt riskbaserat regelverk för försäkringsföretag och syftar bl.a. till att stärka sambandet mellan kapitalkrav och de risker som företagen är exponerade för. I

prospektdirektivet finns regler om de prospekt som ska upprättas och offentliggöras när överlåtbara värdepapper erbjuds till allmänheten eller tas upp till handel på en reglerad marknad.

I Omnibus II-direktivet preciseras befogenheterna för de europeiska tillsynsmyndigheterna, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (EIOPA) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (ESMA), som ursprungligen fastställdes i särskilda EU-förordningar om inrättande av dessa myndigheter. Det är i huvudsak fråga om regler som säkerställer ett väl fungerande samarbete mellan de behöriga myndigheterna och de europeiska tillsynsmyndigheterna.

Mer i detalj innehåller Omnibus II-direktivet en delegering av befogenheter till kommissionen att anta genomförandeåtgärder, dvs. anta delegerade akter och genomförandeakter i enlighet med artikel 290 och 291 i fördraget om EU:s funktionssätt. Direktivet innehåller även ändringar i Solvens II-direktivet som syftar till att underlätta tillhandahållandet av försäkringsprodukter med långfristiga garantier, samtidigt som omfattande infasnings- och övergångsbestämmelser läggs fast. Omnibus II-direktivet innehåller vidare bestämmelser som innebär att de ursprungliga datumen för införlivande och tillämpning av Solvens II-direktivet flyttas fram till den 31 mars 2015 respektive den 1 januari 2016.

I oktober antog kommissionen en delegerad akt i form av en EU-förordning som innehåller detaljbestämmelser till Solvens II-direktivet. Framöver kommer kommissionen även att anta delegerade akter eller genomförandeakter som innehåller tekniska standarder på vissa områden.

17.1.2 Direktiv om tjänstepensionsinstitut (IORP II)

Kommissionen presenterade i mars ett omarbetat direktiv om tjänstepensionsinstitut (se faktapromemoria 2013/14:FPM76). Förslaget syftar till att avlägsna återstående tillsynsrelaterade hinder för gränsöverskridande verksamhet, att säkerställa god styrning och riskhantering, tydlig och relevant information till medlemmar samt att tillsynsmyndigheterna har nödvändiga verktyg för effektiv tillsyn. Direktivet innehåller däremot inte några nya solvensregler. Förhandlingar i rådsarbetsgrupp inleddes i maj och allmän inriktning togs i december.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni och december.

17.1.3 Försäkringsförmedlingsdirektiv

Förslaget som lades fram i juli 2012 syftar till att stärka konsumentskyddet för distribution av försäkringar genom att försäkringsprodukter ska regleras likvärdigt (konkurrensneutralitet), intressekonflikter ska begränsas, regler om rådgivning för komplexa produkter ska förbättras och gränsöverskridande verksamhet förenklas. Enligt förslaget föreslås att tillämpningsområdet utökas till att även omfatta försäkringsföretag samt resebyråer utöver försäkringsförmedlare (se faktapromemoria 2011/12: FPM 176).

Rådsförhandlingar återupptogs efter 1,5 år i maj.

Under förhandlingarna har Sverige arbetat för att säkerställa direktivets minimiharmoniseringsnivå för att möjliggöra strängare krav än direktivet om det är befogat av konsumentskyddsskäl. Vidare har Sverige arbetat för att den s.k. kryssmarknaden för kollektivavtalad tjänstepension i allt väsentligt ska kunna fortsätta i sin nuvarande form. För Sveriges del har det även varit viktigt att försäljning av försäkringsprodukter med investeringsinslag, utanför kollektivavtalad tjänstepension, i huvudsak ska kunna följa regler som liknar de regler som gäller på värdepappersmarknadsområdet.

Sverige har i förhandlingarna i rådet fått sina huvudsakliga ståndpunkter tillgodosedda och en överenskommelse i rådet nåddes i november. När förhandlingar mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet ska börja är oklart.

Information till finansutskottet ägde rum i juni och överläggningar med finansutskottet ägde rum i oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

17.2 Värdepappersmarknaden

17.2.1 Förordning om penningmarknadsfonder

I september 2013 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om penningmarknadsfonder, dvs. fonder som investerar i likvida värdepapper med korta löptider. Förordningsförslaget innebär att särskilda regler för penningmarknadsfonder införs utöver de generella regler som finns i direktivet om fondföretag (UCITS-direktivet) och direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFM-direktivet). Förslaget syftar till att förstärka den finansiella stabiliteten och öka investerarskyddet genom att ställa krav som ska minska risken för spridning av finansiell turbulens till fondernas sponsorer (ofta banker), minska investerarens incitament att snabbt lösa in fondandelar under perioder av finansiell oro samt förändra regler kring värderingsmetoder för sådana fonder (se faktapromemoria 2013/14:FPM6). Förslaget innebär bl.a. krav på tillstånd, placeringsbegränsningar, riskspridning, riskhantering och information till investerare och tillsynsmyndigheter samt regler kring värderingsmetoder för sådana fonder (både av nettotillgångsvärde och när det gäller intern kreditvärdering av de tillgångar fonderna investerar i).

Förhandlingar i rådsarbetsgrupp pågår för närvarande. Finansutskottet informerades i oktober 2013 och en överläggning med finansutskottet ägde rum i juni 2014.

17.2.2 Förordningen om europeiska långsiktiga investeringsfonder

Förslaget till förordning som presenterades i juni 2013 syftar till att förbättra möjligheterna till finansiering av små och medelstora företag och långsiktiga projekt inom EU (se faktapromemoria 2012/13:FPM 140).

Förslaget kompletterar direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFM-direktivet). Genom att uppfylla tillkommande krav i förordningen ges förvaltare som har auktoriserats i enlighet med det direktivet (AIF-förvaltare) möjlighet att marknadsföra fondandelar inom EU på grundval av hemlandstillsyn (EU-pass). Förhandlingar i rådet började i mars och rådet enades om en allmän inriktning om förslaget i juni. Sveriges huvudsakliga ståndpunkt att marknadsföring inte ska få ske till alla kategorier av investerare, dvs. inte till konsumenter, har tillgodosetts genom att detta endast får ske i mycket begränsade fall. Under hösten pågick förhandlingar mellan Europaparlamentet, kommissionen och rådet. De huvudsakliga områdena för förhandling var marknadsföring till konsumenter, rätt till inlösen och vilka investeringar som ska vara tillåtna. Sverige drev fortsatt ståndpunkten att en europeisk långsiktig investeringsfond inte är en lämplig investering för konsumenter och att den möjligheten ska begränsas eftersom en investering i en sådan fond kommer att vara låst under lång tid. Sverige ansåg även att en europeisk långsiktig investeringsfond i huvudsak ska vara en sluten fond för att kunna uppfylla kraven om tillåtna investeringar men kunde acceptera att en förvaltare kan erbjuda inlösen av fondandelar i vissa begränsade fall och då endast till en viss nivå. En överenskommelse mellan Europaparlamentet, kommissionen och rådet nåddes i december där Sveriges huvudsakliga ståndpunkter tillgodosetts. Ett beslut i rådet förväntas inom kort.

Information lämnades till och överläggning ägde rum med finansutskottet i oktober respektive november 2013. Överläggning ägde rum med och information lämnades till finansutskottet i juni respektive december 2014. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni 2014.

17.2.3 Förordning om referensvärden

I mars inleddes förhandlingar i rådet om förslaget till förordning om index som används som referensvärden för finansiella instrument eller finansiella avtal (se faktapromemoria 2013/14:FPM13). Ett index är ett mått som bestäms utifrån ett urval av underliggande data. När ett finansiellt instrument eller finansiellt avtal refererar till ett index eller ett index används för att mäta resultatet i en värdepappersfond anses det utgöra ett referensvärde. Förslaget lades fram under hösten 2013.

Förslaget har motiverats av misstänkta manipulationer av centrala referensvärden för kortfristiga räntesatser (som LIBOR och EURIBOR) men även när det gäller referensvärden för olja, guld och valutor. Förslaget syftar till att säkerställa förtroendet för referensvärden genom förbättrad styrning och kontroll över processen att tillhandahålla referensvärden, inklusive rapportering av ingångsinformation, fastställande av referensvärden och deras användning.

Regeringen har i huvudsak ställt sig positiv till förslagets inriktning, men verkar för proportionerliga krav mot bakgrund av förordningens breda tillämpningsområde på ett stort antal referensvärden med varierande betydelse och karaktär, även vad avser risken för

17.2.4 Förordning om värdepappersfinansiering

I november enades rådet om en allmän inriktning om förslaget till förordning om värdepappersfinansiering (se faktapromemoria 2013/14:FPM60). Förslaget lades fram i januari och förhandlades i rådet med början i juni.

Förslaget syftar till bättre genomlysning av finansieringsåtgärder som baseras på värdepapper inom den s.k. skuggbankssektorn, vid sidan av traditionell bankverksamhet. Genom förslaget införs en rapporterings-skyldighet för motparter som lånar upp eller lånar ut pengar mot säkerhet i värdepapper i form av återköpsavtal (s.k. repor) eller som genomför någon annan typ av värdepappersfinansiering. Förslaget innehåller även bestämmelser om att förvaltare av värdepappersfonder och alternativa investeringsfonder ska informera andelsägarna om fondernas användning av värdepappersfinansiering. Det finns därutöver regler om genomlysning som ska gälla vid s.k. återpantsättning, dvs. när panthavare använder pantsatt egendom för egen eller någon annans räkning.

Regeringen har under förhandlingarna verkat för ett undantag från rapporteringsskyldigheten för små och medelstora icke-finansiella företag som inte hotar den finansiella stabiliteten. Regeringen har även begärt förtydliganden av reglerna om återpantsättning.

Överläggningar med finansutskottet ägde rum i juni och oktober.

17.3 Bankmarknaden

17.3.1 Direktiv om att förhindra att finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism

I februari 2013 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsdirektivet). Förslaget syftar till att uppdatera och anpassa den befintliga lagstiftningen till reviderade internationella standarder. Revidering sker också med hänsyn till utfallet av den interna översyn som har gjorts av tillämpningen av det befintliga direktivet (2005/60/EG). Förslagen medför bl.a. att omfattningen av det administrativa ramverket för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism i vissa delar utvidgas (se faktapromemoria 2012/13:FPM72).

Förslaget har förhandlats sedan dess och en överenskommelse i rådet nåddes i juni 2014. Under hösten har trilogförhandlingar bedrivits med Europaparlamentet och en slutlig politisk överenskommelse nåddes i december. Ett beslut i rådet väntas tas i januari 2015. Samråd med och informationsgivning till riksdagen har ägt rum vid flera tillfällen. Samråd

med EU-nämnden ägde rum i november 2013 och överläggning skedde med finansutskottet senast i december 2014.

17.3.2 Förordning om information som åtföljer överföringar av medel

Tillsammans med penningtvättsdirektivet presenterade kommissionen också ett förslag till förordning om information som åtföljer överföringar av medel. I likhet med direktivförslaget syftar även detta förslag till att uppdatera och anpassa den befintliga förordningen (1781/2006) med hänsyn till reviderade internationella standarder och till utfallet av den interna översyn som har gjorts av tillämpningen av den befintliga förordningen. Revideringen medför bl.a. att omfattningen av förordningen i vissa delar utvidgas och att tidigare luckor när det gäller genomlysningsskraven åtgärdas (se faktagromemoria 2012/13:FPM73).

Förhandlingar om förordningen har förts parallellt med penningtvättsdirektivet och en politisk överenskommelse nåddes i december. Ett beslut väntas tas i januari 2015. Samråd med EU-nämnden och överläggning med finansutskottet har ägt rum vid samma tillfälle som penningtvättsdirektivet, dvs. samråd i november 2013 respektive överläggning i december 2014.

17.3.3 Revidering av betaltjänstdirektivet

Kommissionen presenterade i juli 2013 ett förslag till ett reviderat betaltjänstdirektiv (se faktagromemoria 2012/13:FPM156), vilket syftar till att anpassa ramverket för marknaden för elektroniska betalningar i EU till den utveckling som ständigt sker. De föreslagna nya reglerna är tänkta att säkerställa att det inte uppstår luckor i regelverket. Revideringen syftar även till att bidra till lika konkurrensvillkor, konsumentskydd och den inre marknads funktionalitet. Förhandlingar i rådsarbetsgrupp påbörjades i februari och en allmän inriktning togs i december.

Överläggning med finansutskottet ägde rum vid två tillfällen, i januari och i mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

17.3.4 Förordning om förmedlingsavgifter

Kommissionen presenterade i juli 2013 en förordning om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner (se faktagromemoria 2012/13:FPM155), som hör ihop med förslaget till ett reviderat betaltjänstdirektiv (se avsnitt 17.3.3). Förordningen innebär att det föreslås gemensamma regler för tak för förmedlingsavgifter (vanligen kallade mellanbanksavgifter) i EU, när man betalar med kort. Förordningen innehåller också ett antal företagsregler som riktar in sig mot kortföretagen. Förhandlingar i rådsarbetsgrupp inleddes i februari 2014 och en allmän inriktning antogs i november varefter trilogförhandlingar påbörjades.

17.3.5 Förordning om strukturreformer av kreditinstitut

I januari lade kommissionen fram ett förordningsförslag om strukturella reformer i den europeiska banksektorn (se faktapromemoria 2013/14:FPM59). Förslagen om strukturella reformer i den europeiska banksektorn ska ses mot bakgrund av den ekonomiska och finansiella krisen och de svagheter som har uppdagats i ett antal banker och syftar till att minska risken i det finansiella systemet inom EU. Förslaget ska komplettera tidigare lagstiftningsprojekt som har överenskommit eller presenterats inom ramen för EU, Baselkommittén eller i medlemsstaterna, vars syfte också är att minska riskerna i det finansiella systemet inom EU. Förslaget innebär ett förbud för vissa kreditinstitut att bedriva handel för egen räkning. Förslaget innebär även att den nationella tillsynsmyndigheten, i Sverige Finansinspektionen, får granska ett kreditinstitut för att på så vis utreda om institutet spekulerar med medel som omfattas av insättningsgarantin. Skulle Finansinspektionen bedöma att sådan verksamhet bedrivs måste denna verksamhet enligt förslaget avyttras, avvecklas eller omorganiseras till en annan enhet.

Regeringen motsätter sig inte förbudet mot egenhandel, men anser att syftet att minska riskerna skulle kunna förfelas i och med att egenhandeln riskerar flytta till den oreglerade sektorn där den är svårare att överblicka. Regeringen ser även en risk att separation av funktionen som marknadsgarant, skulle kunna få negativ inverkan på likviditeten i marknaden. Denna verksamhet är väldigt viktig för stater och företag som finansierar sig med värdepapper, och därför måste separationsbeslut övervägas försiktigt och föregås av noggrann analys.

Sakfrågan har diskuterats på rådsarbetsgruppsmöten under året och det arbetet kommer att fortsätta under 2015.

Finansutskottet informerades om frågan i mars samt hade överläggning om densamma i juni. EU-nämnden informerades om frågan i april.

17.3.6 Bankunionen

I september 2012 presenterade kommissionen ett meddelande om en samlad bankunion. Enligt kommissionen är syftet med att skapa en europeisk bankunion att återskapa förtroende i den europeiska banksektorn och för euron.

I samma månad presenterade kommissionen också ett förslag om en gemensam mekanism för banktillsyn i EU (se faktapromemoria 2012/13:FPM10). Förslaget innebär att Europeiska centralbanken får tillsynsbefogenheter över kreditinstitut i eurozonen samt i övriga medlemsstater som väljer att ingå nära samarbete med tillsynsmekanismen. Förordningarna om den gemensamma tillsynsmekanismen antogs slutligt vid Ekofin-rådet i oktober 2013 och har publicerats.

I juli 2013 presenterade kommissionen nästa delförslag i bankunionen, om en gemensam resolutionsmekanism (se faktapromemoria 2012/13:FPM148). Förslaget innebär att bankresolution i de

medlemsstater som ingår i bankunionen hanteras centralt och att kommissionen ges befogenhet att besluta om resolution av enskilda banker. Det skapas också en gemensam resolutionsfond för att täcka vissa kostnader.

Under året slutfördes förhandlingarna om den gemensamma resolutionsmekanismen. Förordningen antogs slutligt vid Ekofin-rådet i juli. Som ett led i den politiska kompromissen beslöts det att vissa frågor om överföringar av bankernas avgifter från respektive nationella resolutionsfonder till den gemensamma resolutionsfonden skulle regleras i ett mellanstatligt avtal snarare än i förordningen. Detta mellanstatliga avtal skrevs under av alla medlemsstater utom Sverige och Storbritannien i maj. Storbritannien hade sedan länge uttryckt att man inte avsåg gå med i bankunionen och ville därför inte skriva på, och Sverige ansåg att det vore olämpligt att skriva på avtalet innan man slutligt tagit ställning till medlemskap i bankunionen. I skrivande stund har ingen medlemsstat utanför euroområdet gått med i bankunionen.

Sverige har under förhandlingarna drivit att skapandet av bankunionen inte får leda till att medlemsstater som inte deltar diskrimineras eller påverkas negativt samt att nationella myndigheter i deltagande medlemsstater bör ha så stort inflytande som möjligt i beslutsfattandet. Sveriges krav har i huvudsak blivit tillgodosedda men vissa frågor kvarstår.

Vissa frågor kvarstår att lösa på nivå 2. Samma sak gäller för kris- hanteringsdirektivet som beskrivs nedan.

Information lämnades till EU-nämnden och samråd ägde rum med EU-nämnden inför Ekofin-rådet i januari, februari, mars, juni, juli, oktober och december. Finansutskottet informerades i mars.

17.3.7 Krishanteringsdirektivet

I juni 2012 presenterade kommissionen ett förslag till ett ramverk för hantering av kreditinstitut och värdepappersföretag i kris (se faktagromemoria 2011/12:FPM165). Förslaget syftar till att säkerställa att myndigheter har lämpliga verktyg för att hantera systemviktiga institut på ett sätt som minimerar spridningsrisker och samtidigt bevarar tillgången på grundläggande finansiella tjänster. Aktieägarna, vissa borgenärer och instituten ska bära kostnaderna för ett eventuellt omhändertagande av en bank i kris genom avgifter till en s.k. resolutionsfond. På så sätt ska incitamenten för ett överdrivet risktagande från institutens sida minskas.

Krishanteringsdirektivet innehåller bestämmelser inom följande områden: förberedande och förebyggande arbete, åtgärder för tidigt ingripande, resolutionsåtgärder, samordning av gränsöverskridande kris- hantering samt finansiering av kostnaderna för resolution och sanktioner.

En politisk överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet nåddes i december 2013 men eftersom vissa frågor återstod att enas om antogs direktivet först vid Ekofin-rådet i maj 2014 och publicerades i juni 2014. Vissa frågor kvarstår att lösa på nivå 2.

Information och samråd med EU-nämnden ägde rum inför Ekofin-rådet i maj (skriftligen), juni, juli, oktober och december. Finansutskottet informerades i mars.

Kommissionen presenterade under våren 2011 ett direktivförslag om bostadslåneavtal (se faktapromemoria 2010/11:FPM104). Rådet enades i maj 2012 om en allmän inriktning och gav ordförandeskapet mandat att inleda förhandlingar med Europaparlamentet. Efter att förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet avslutats antog Europaparlamentet sin ståndpunkt den 10 december 2013. Rådets motsvarande ståndpunkt antogs den 28 januari. Den 6 februari i år beslutade regeringen kommittédirektiven Genomförande av EU-direktiv om bostadslåneavtal (dir. 2014:13). En särskild utredare har fått i uppdrag att bl.a. föreslå hur bostadslåneavtalsdirektivet ska genomföras i svensk rätt. Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 21 mars 2016.

Direktivet syftar till att främja en välfungerande inre marknad för bostadskrediter med ett högt konsumentskydd. Samtidigt ska den finansiella stabiliteten säkerställas. Direktivet är, med ett fåtal undantag, ett minimidirektiv till skydd för konsumenten. Direktivet innehåller ett femtiotal artiklar. En viktig del av direktivet gäller vilken information som ska lämnas före och efter ingående av bostadslåneavtalet. Det finns även regler om kreditprövning av konsumenten, den effektiva räntan, tillgång till kreditupplysningar och rätt för konsumenten att under viss tid överväga kreditavtalet. Ytterligare exempel är bestämmelser om hur kreditgivare, kreditförmedlare och s.k. utsedda representanter (representanter för en kreditförmedlare) ska agera i samband med bostadskreditgivning till konsumenter och om vilka kunskaps- och kompetenskrav som personalen ska uppfylla. Direktivet innehåller regler om finansiell utbildning av konsumenter. Genom direktivet skapas dessutom en rätt för auktoriserade kreditförmedlare att erbjuda kreditförmedlartjänster inom hela EU. Flera artiklar gäller hur tillsynen ska hanteras vid gränsöverskridande kreditverksamhet.

18 Skatter

Skattesystemet är ett viktigt nationellt instrument för att främja en god ekonomisk utveckling, en varaktig hög sysselsättning och en uthållig finansiering av offentliga utgifter. Samarbetet inom EU på skatteområdet syftar bl.a. till att säkerställa den inre marknadens upprättande och funktion och att undvika snedvridning av konkurrensen. Under året har man kommit överens om ändringar i sparanddirektivet, ett direktiv om administrativt samarbete för beskattning och ändringar i moder- och dotterbolagsdirektivet. Vidare har diskussioner förts om kommissionens förslag om bl.a., energiskattedirektivet, en standardiserad mervärdesdeklaration, en gemensam konsoliderad bolagsskattebas och en skatt på finansiella transaktioner.

18.1.1 Skatt på finansiella transaktioner

I januari 2013 bemyndigade Ekofin-rådet elva medlemsstater (Belgien, Estland, Frankrike, Grekland, Italien, Portugal, Slovenien, Slovakien, Spanien, Tyskland och Österrike) att inleda ett fördjupat samarbete om en skatt på finansiella transaktioner (FTT), eftersom det inte fanns enhälligt stöd för den FTT som i september 2011 föreslagits av kommissionen (inom EU27).

I februari 2013 presenterade kommissionen ett förslag till rådets direktiv om genomförande av det fördjupade samarbetet på området (se faktapromemoria 2012/13:FPM76). Under året har fortsatta förhandlingar om direktivförslaget pågått i rådsarbetsgruppen för skattefrågor. Sverige har deltagit aktivt, men har inte rösträtt. På Ekofin-rådet i maj 2014 gjorde de deltagande medlemsstaterna (utom Slovakien) ett formellt uttalande om inriktningen på det fortsatta arbetet. Inriktningen är att införa en FTT steg för steg och i det första steget inkludera aktier och vissa derivat. De deltagande medlemsstaterna har dock ännu inte nått någon överenskommelse om skatten. Vid Ekofin-rådet i november presenterade ordförandeskapet en lägesrapport om arbetet med förslaget. En lägesrapport presenterades även på Ekofin-rådet i december. Regeringen förutsätter att icke deltagande medlemsstaters intressen beaktas i behandlingen av skatteförslaget. Regeringen informerade skatteutskottet i oktober.

18.1.2 Energiskattedirektivet

Dagens energiskattedirektiv är föråldrat och behöver samordnas med EU:s ambitiösa klimat- och energipolitiska mål. Väl fungerande, samordnade och effektiva verktyg behövs. Kommissionen presenterade därför under 2011 en översyn och förslag till ändringar av direktivet (se faktapromemoria 2010/11:FPM113).

Förslaget har under drygt tre års tid diskuterats i rådsarbetsgruppen för skattefrågor utan att enighet kunnat nås. Sverige har verkat för en kompromisslösning som bevarar de huvudsakliga grundelementen i kommissionens förslag.

Ekofin-rådet noterade en framstegsrapport över arbetet i juni och höll en riktlinjedebatt i oktober, då stöd inte framkom för en kompromiss. Kommissionen har därefter i samband med att arbetsprogrammet för 2015 presenterades i december angett att förslaget avses återkallas efter att Europaparlamentet och rådet har hörts.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

18.2.1 Standardiserad mervärdesskattedeclaration

I oktober 2013 presenterade kommissionen ett förslag om standardiserad mervärdesskattedeclaration (se faktapromemoria 2013/14:FPM26).

Syftet med förslaget är att företag i EU ska kunna lämna standardiserade mervärdesskatteuppgifter till skattemyndigheterna i ett gemensamt, företrädesvis elektroniskt, format. I förslaget behandlas innehållet i den standardiserade mervärdesskattedeclarationen samt hur och när den ska lämnas. Skyldigheten att lämna en standardiserad momsdeklaration ska i princip gälla alla företag.

Det grekiska ordförandeskapet lade fram en lägesrapport som Ekofin-rådet godkände i juni. I denna rapport uppmanade rådet det kommande ordförandeskapet att gå vidare med det tekniska arbetet med förslaget och att rådet skulle utforska möjligheten att använda en EU-webbportal.

I princip är merparten av medlemsstaterna överens om att man med en standardiserad mervärdesskattedeclaration kan uppnå en betydande minskning av företagens administrativa bördor. Den mest grundläggande frågan är hur man uppnår rätt balans mellan en ekonomiskt hållbar nivå för standardisering och förenkling av innehållet i och formen för mervärdesskattedeclarationen och den grad av flexibilitet som de flesta medlemsstater önskar behålla. Det är nu i huvudsak fyra delar av förslaget där det råder oenighet, nämligen innehållet i den standardiserade mervärdesskattedeclarationen, formulär för den standardiserade declarationen, tröskelvärden för mikroföretag samt EU-webbportalen för mervärdesskatt.

Vid Ekofin-rådet i november informerade kommissionen om det pågående förhandlingsarbetet och det italienska ordförandeskapet uppgav att det kommer att reflektera över lämpligaste väg framåt så att en överenskommelse ska kunna nås.

Överläggning ägde rum i skatteutskottet i mars.

18.2.2 Mervärdesskatt för vouchrar

Kommissionen lämnade under 2012 ett förslag om att ändra mervärdesskattedirektivet om behandlingen av vouchrar, dvs. värdebevis som exempelvis telefonkort (se faktapromemoria 2011/12:FPM153). Syftet är att klargöra och harmonisera reglerna för när mervärdesskatt ska tas ut för vouchrar så att dubbelbeskattning och icke-beskattning kan undvikas. I dag saknar mervärdesskattedirektivet särskilda bestämmelser om vouchrar. I vissa medlemsstater beskattas därför en voucher vid utställandet medan den i andra medlemsstater beskattas vid inlösen.

Förslaget har diskuterats i rådsarbetsgruppen för skattefrågor under 2014. Frågan är dock komplex och berör många olika företeelser i olika branscher, vilket gör att det hittills har varit svårt att hitta en gemensam lösning.

Sverige är positivt till förslaget och anser att det är angeläget att företagen kan konkurrera på lika villkor och att dubbelbeskattning

undviks. Det är viktigt att skatteintäkterna säkras samt att skatteuttaget är stabilt och effektivt, inte minst för en väl fungerande inre marknad. Det är vidare angeläget att reglerna är tydliga och förutsägbara för företagen. Överläggning ägde rum i skatteutskottet i maj.

18.2.3 Företagsbeskattning

18.2.4 Gemensam konsoliderad bolagsskattebas

Diskussioner har under året ägt rum i rådsarbetsgruppen för skattefrågor om det förslag om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB) som kommissionen överlämnade i mars 2011 (se faktagruppmemorier 2010/11:FPM96). En första övergripande läsning av förslaget avslutades under 2012. Därefter har diskussioner förts om olika kompromissförslag om beräkningen av skattebasen och en generell regel mot missbruk. Under året har diskussionerna om skattebasen, inklusive vissa internationella aspekter av förslaget, fortsatt i rådsarbetsgruppen. Två kompromissförslag har lämnats och diskuterats.

Enligt kommissionen är ett av huvudsyftena med förslaget att lösa problemen med internprissättning och gränsöverskridande förlustutjämnning. Enligt förslaget ska CCCTB fungera parallellt vid sidan av nuvarande nationella bestämmelser och vara frivilligt, dvs. företagen ska kunna välja om de vill bli beskattade enligt de vanliga nationella skatteregler eller enligt CCCTB.

Modellen innebär att en gemensam skattebas räknas fram för alla EU-företag i en koncern. Basen kommer därefter att fördelas på ett schablonmässigt sätt mellan dessa företag. Företagen ska alltså beskattas utifrån en schablonmässigt fördelad vinst och inte utifrån den verkliga vinsten. Varje stat tillämpar sedan sin bolagsskattesats på sin andel av skattebasen.

18.2.5 Uppförandekoden för företagsbeskattning

Enligt uppförandekoden ska skatteåtgärder som innebär en påtagligt lägre effektiv beskattningsnivå än den som normalt tillämpas i en medlemsstat granskas. Medlemsstaterna åtar sig också att inte införa nya skadliga skatteåtgärder samt att se över nuvarande bestämmelser (frysning). Vidare ska medlemsstaterna avveckla de skatteåtgärder som bedöms vara skadliga (avveckling).

En särskild högnivågrupp, uppförandekodgruppen, har inrättats inom rådet för att genomföra uppförandekodens bestämmelser. Vissa andra frågor inom kodens ram ska därutöver behandlas enligt gruppens arbetsprogram. Detta gäller förhållandet till tredjeland, administrativ praxis, åtgärder för att motverka skattebedrägeri och annat missbruk, övervakning av genomförande av överenskomna riktlinjer, framtagande av riktlinjer för olika typer av förmånliga regimer samt vissa frågor om skatteplanering med hjälp av särskilda skatteregimer för investeringsfonder. Gruppen lämnar varje halvår en rapport som antas av rådet.

Samråd har skett med EU-nämnden i juni, oktober och december.

I november 2013 presenterade kommissionen ett förslag till ändring i rådets direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (se faktagromemoria 2013/14:FPM38).

Syftet är att dels förhindra dubbel icke-beskattning, dels förhindra skatteundandragande och skattemissbruk genom artificiella arrangemang. Utdelningar och övriga vinstöverföringar från dotterbolag till moderbolag ska vara skattefria i moderbolaget endast i den mån betalningen inte är avdragsgill i dotterbolaget. Även en gemensam obligatorisk anti-missbruksbestämmelse för medlemsstaterna ingår i förslaget.

Det grekiska ordförandeskapet delade under våren upp ändringsdirektivet i två delar.

Frågan om dubbel icke-beskattning av vinstutdelningar mellan olika medlemsstater behandlades vid Ekofin-rådet i maj men en politisk överenskommelse kunde inte nås. Framst för att Sverige inte var övertygat om att ägande i svenska investmentföretag inte skulle påverkas negativt genom att vinstutdelningar skulle bli kedjebeskatade. Kommissionen gjorde därför ett uttalande där det betonades att de föreslagna ändringarna är tillämpliga på situationer där dubbel icke-beskattning uppkommit på grund av olikheter i medlemsstaternas skattemässiga behandling av vinstutdelning, som ger oavsiktliga skattefördelar och bekräftade att ändringarna inte är avsedda att gälla när dubbel icke-beskattning inte sker eller om tillämpningen leder till dubbelbeskattning av vinstutdelningar mellan moderbolag och dotterbolag. En politisk överenskommelse nåddes vid Ekofin-rådet i juni i år.

När det gäller den återstående frågan, en gemensam obligatorisk anti-missbruksbestämmelse, skickade Sveriges riksdag under våren ett motiverat yttrande till EU. Riksdagen ansåg att förslaget om en gemensam obligatorisk anti-missbruksbestämmelse strider mot subsidiaritetsprincipen.

Ett kompromissförslag presenterades av det italienska ordförandeskapet i juli som innebär att en anti-missbruksbestämmelse i form av en minimireglering införs. Det innebär att en lägsta nivå harmoniseras inom EU. Vid Ekofin-rådet i november diskuterades förslaget men någon överenskommelse kunde inte nås. En politisk överenskommelse nåddes dock vid Ekofin-rådet i december.

Sverige anser att det är angeläget att motverka möjligheterna till skatteflykt. Förslaget syftar till att bekämpa detta. Sverige är positivt till att kompromissförslaget utformas som en minimireglering. Sverige kan således utöver denna anpassa sina anti-missbruksbestämmelser till nationella förhållanden. Kompromissförslaget bedöms därför, till skillnad mot kommissionens förslag, inte strida mot subsidiaritetsprincipen. Sverige stödjer förslaget.

Överläggning ägde rum med skatteutskottet i mars och oktober och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och december.

18.3.1 Sparandedirektivet

Rådets direktiv 2014/48/EU om ändringar i sparandedirektivet antogs i mars. Ändringsdirektivet bygger på det förslag som kommissionen lade fram 2008 (se faktrapromemoria 2008/09:FPM71). Syftet med ändringarna är att täppa till vissa kryphål i det nuvarande sparandedirektivet, som började tillämpas den 1 juli 2005. Ändringarna innebär bl.a. att även betalningar som går via vissa obeskattade juridiska konstruktioner, såväl inom som utanför EU, till fysiska personer inom EU, ska omfattas av direktivet. Dessutom utvidgas tillämpningsområdet till att bl.a. omfatta vissa livförsäkringar. Förändringarna syftar också till att höja kvaliteten på den information som utbyts så att den fysiska person som mottar en räntebetalning med större säkerhet kan identifieras.

Vidare har under året kommissionens förhandlingar med Schweiz, Liechtenstein, Monaco, Andorra och San Marino fortsatt med inriktning på att även dessa länder ska tillämpa de föreslagna ändringarna av direktivet.

Sverige har hela tiden haft de ovan beskrivna ändringarna i sparandedirektivet som en prioriterad fråga och ser med tillfredsställelse på att ändringarna nu har antagits.

Samråd har ägt rum med EU-nämnden i mars.

18.3.2 Administrativt samarbete i fråga om beskattning

I juni 2013 lade kommissionen fram ett förslag till ändringar i direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning (se faktrapromemoria 2012/13:FPM150). Förslaget innebär bl.a. att det införs bestämmelser om obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar om tillgångar och kapitalinkomster på finansiella konton.

Kommissionens förslag föranleddes bl.a. av att samtliga medlemsstater hade ingått eller förväntades ingå avtal med USA om automatiskt informationsutbyte när det gäller tillgångar och inkomster på finansiella konton. Avtalen är baserade på den amerikanska lagstiftningen om rapportering av uppgifter om finansiella konton i andra länder som innehas av amerikanska personer (FATCA). Frankrike, Storbritannien, Italien, Spanien och Tyskland tog tillsammans med USA fram en modell för avtal som innebär att de finansiella instituten rapporterar till sitt eget lands skattemyndighet, som sedan överför upplysningarna till det amerikanska federala skatteverket, den s.k. modell 1. Sverige undertecknade i augusti ett sådant avtal med USA.

De nyss nämnda fem länderna tog också initiativ till multilateralt automatiskt informationsutbyte motsvarande modell 1. Ett stort antal stater och jurisdiktioner, bl.a. Sverige, har anslutit sig till denna grupp som åtagits sig att tidigt genomföra ett automatiskt informationsutbyte om finansiella konton (den s.k. gruppen för tidigt antagande). Ett multilateralt ramavtal för informationsutbyte mellan dessa stater och jurisdiktioner undertecknades i oktober.

Inom OECD har det tagits fram en global standard för automatiskt informationsutbyte om finansiella konton, bestående bl.a. av en rapporteringsstandard och en modell för bi- eller multilaterala avtal mellan behöriga myndigheter om utbytet. Rapporteringsstandarden återspeglar, med vissa justeringar, modell 1 för FATCA-avtal. Det är denna standard som gruppen för tidigt antagande har åtagit sig att genomföra i nationell lagstiftning, med vissa undantag så att den träder i kraft den 1 januari 2016.

Ändringsdirektivet avviker från OECD:s globala standard endast där det är nödvändigt. Direktivet antogs vid Ekofin-rådet i december.

Sverige har hela tiden stått bakom inriktningen på arbetet.

Överläggning ägde rum med skatteutskottet i mars och samråd med EU-nämnden har ägt rum i oktober.

19 EU:s budget

EU:s budget omfattar den europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. Under 2014 förhandlas budgeten för 2015, vilket är andra året i den fleråriga budgetram som omfattar perioden 2014–2020. Den svenska EU-avgiften bestäms utifrån betalningsanslagen på EU:s årsbudget.

19.1 Förhandling om EU:s årsbudget 2015

EU-budgetens inriktning och nivå bestäms dels av den fleråriga budgetramen som anger ramar för samtliga utgifter och åtaganden under varje utgiftsrubrik för en sjuårsperiod, dels av EU:s årliga budgetprocess. Utgifterna bestäms även av de nivåer som fastställs i det löpande lagstiftningsarbetet i EU.

Budgeten för 2015 är den andra i den fleråriga budgetram som omfattar perioden 2014–2020. Årsbudgetförfarandet för 2015 inleddes med att kommissionen i juni presenterade sitt budgetförslag. Processen var försenad med anledning av förhandlingen av valet till Europaparlamentet. Åtagandeanslagen föreslogs uppgå till 145 084 miljoner euro, vilket lämnar en marginal till taket för åtaganden på 1 399 miljoner euro. Betalningsanslagen föreslogs uppgå till 141 912 miljoner euro med en negativ marginal till taket för betalningar på 11 miljoner euro. Därtill föreslås att ytterligare instrument om 236 miljoner euro mobiliseras utanför budgetramen. Det betyder att kommissionen föreslår att betalningstaket i den nyligen överenskomna fleråriga budgetramen överskrids med totalt 247 miljoner euro. Sverige har under förhandlingarna i rådet, mot bakgrund av Sveriges allmänna budgetrestriktiva hållning, ansett att kommissionens förslag legat för högt och saknar tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret.

Rådets ståndpunkt innebär neddragningar i förhållande till kommissionens budgetförslag med 522 miljoner euro för åtagandeanslagen och 2 140 miljoner euro på betalningsanslagen. Detta innebär totala marginaler i budgeten på 1 921 miljoner euro på åtagandeanslag och 2 129 miljoner euro för betalningar.

Europaparlamentets ståndpunkt innebär en ökning av åtagandeanslagen i förhållande till kommissionens budgetförslag med 782 miljoner euro till 145 866 miljoner euro och en ökning av betalningsanslagen med 4 001 miljoner euro till 145 914 miljoner euro. Europaparlamentet föreslår dessutom att 514 miljoner euro i betalningar mobiliseras utanför budgetramen. Sammantaget innebär detta att Europaparlamentets förslag överskrider betalningstaket i budgetramen med 4 527 miljoner euro.

Utöver årsbudgeten för 2015 omfattar förhandlingen om 2015 års budget även ett antal ändringsbudgetar (ÄB) till 2014 års budget. Dessa ändringsbudgetar innehåller såväl ökade utgifter som ökade inkomster.

Den 14 november träffades Ekofin/Budget men lyckades inte enas om en gemensam ståndpunkt för ändringsbudgetarna till 2014 års budget. Förlikningsmötet med Europaparlamentet ajournerades därför till den 17 november. Rådet hade då nått en ståndpunkt om 2014 års ändringsbudgetar men någon överenskommelse med Europaparlamentet kunde ändå inte nås innan förlikningsperioden gick ut den 17 november vid midnatt. Enligt fördraget ska kommissionen därmed presentera ett nytt förslag till årsbudget för 2015, vilket man gjorde i november.

Kommissionens nya förslag till årsbudget för 2015 innefattade en åtagande marginal på 1 772 och en betalningsmarginal på 789 miljoner euro (exklusive specialinstrumenten). Kommissionen föreslog även ökade tjänster för finansmarknadsmyndigheterna EBA, ESMA och EIOPA samt för EASO, EUROPOL och Frontex. Kommissionen föreslog även Europaparlamentets förslag om en överföring av medel för de Särskilda sändebuden (rubrik 4) till EEAS (rubrik 5). När det gäller ändringsbudget 3 för 2014 föreslog kommissionen en mobilisering av marginalen för oförutsedda utgifter med 3 162 miljoner euro och att 711 miljoner euro i betalningsmarginal utnyttjas utöver den tidigare beslutade anslagsnivån för 2014. Detta innebär sammantaget att betalningstaket överskrids. Vidare föreslogs betalningarna för ändringsbudgetarna 5 och 7 ligga över betalningstaket. I samband med presentationen av det nya årsbudgetförslaget presenterade kommissionen även ändringsbudget 8 (ÄB 8) för 2014, vilken är en kopia av tidigare ändringsbudget 2 för 2014. Skälet till att kommissionen presenterat ÄB 8 är att ÄB 2 formellt var en del av det misslyckade förlikningspaketet och därför måste kommissionen enligt fördraget presentera en ny ändringsbudget med samma syfte.

I december antog rådet med kvalificerad majoritet en paketöverenskommelse innehållande ändringsbudgetarna för 2014, årsbudgeten för 2015 och ett antal deklARATIONER. Paketöverenskommelsen innebär att marginalerna för åtaganden och betalningar 2015 uppgår till 1 677 respektive 1 039 miljoner euro (exklusive specialinstrumenten). Mot bakgrunden av att förslaget till årsbudget 2015 innefattade betydande marginaler kunde Sverige stödja förslaget. När det gäller ÄB 3 föreslås marginalen för oförutsedda utgifter mobiliseras för ett belopp motsvarande 3 168 miljoner euro i enlighet med kommissionens förslag.

I beloppet för marginalen för oförutsedda utgifter ingår 350 miljoner euro för specialinstrumenten, vilket innebär att frågan om huruvida betalningar från specialinstrumenten ska budgeteras under eller över betalningstaket skjuts upp. Sverige kunde inte stödja förslaget till ÄB 3, se bilaga 3. Vidare föreslås betalningarna för ÄB 5 och 7 senareläggas till 2015 och placeras under taket.

Paketöverenskommelsen antogs av Europaparlamentet i december.

Samråd med EU-nämnden och överläggning med finansutskottet genomfördes inför rådets läsning av budgetförslaget i juni samt inför Ekofin/Budget-förlikningen i november. Samråd ägde även rum med EU-nämnden inför att rådets position om paketet antogs.

19.2 Sveriges EU-avgift och återflöde

Sveriges EU-avgift bestäms utifrån betalningsanslagen på EU:s årsbudget och baseras på de faktiska utgifterna på EU-budgeten. För 2014 beräknas Sveriges avgift till EU att uppgå till ca 41 550 miljoner kr. Det är högre än prognosen i budgetpropositionen för 2015. Då beräknades den svenska avgiften uppgå till 37 905 miljoner kr för 2014. Att utfallet avviker beror på att revision har gjorts av medlemsstaternas faktiska BNI- och mervärdesskattebas. Vidare togs beslut om ändringsbudgetar på EU:s budget på såväl inkomstsidan som på utgiftssidan för 2014 först i slutet på december och kommer därmed att faktureras först under 2015.

Enligt årsredovisningen för staten uppgick Sveriges återflöde från EU-budgeten under 2013 till sammanlagt ca 12,2 miljarder kr. Återflödet kommer huvudsakligen från garantifonden för jordbruket (5 850 miljoner kr), jordbruksfonden (1 603 miljoner kr), bidrag från EU:s regionalfond (1 292 miljoner kr) samt bidrag från EU:s socialfond (842 miljoner kr).

19.3 Högnivågruppen för översyn av systemet för egna medel

En högnivågrupp om översyn av egna medelsystemet inrättades i februari under ledning av kommissionär Mario Monti och består av representanter för rådet, kommissionen och Europaparlamentet. Gruppen har hittills ägnat sig åt att inventera nuvarande system och att identifiera kriterier mot vilka systemet kan utvärderas för att så småningom kunna föreslå förbättringar. En första rapport från gruppen presenterades i december. Kommissionen ska bedöma om det parallellt med den allmänna översynen av budgetramen 2016 behövs nya initiativ om egna medel för nästa budgetramperiod. Regeringens utgångspunkt är att den översyn som nu genomförs måste ha bäring på perioden efter 2020.

19.4 Förhandlingarna om systemet för egna medel

Europeiska rådet fastställde i maj ett beslut om EU-budgetens finansieringssystem. Enligt beslutet kvarstår systemet för egna medel i allt väsentligt i oförändrad form jämfört med tidigare år. För att beslutet ska bli giltigt krävs ett nationellt godkännande av respektive medlemsstat. Regeringen överlämnade i juni propositionen Godkännande av rådets beslut om systemet för EU-budgetens finansiering (prop. 2013/14:238) till riksdagen. Beslutet beräknas kunna träda i kraft under 2016. Det nya beslutet kommer dock i alla delar att verka retroaktivt fr.o.m. den 1 januari 2014.

20 Skydd av EU:s finansiella intressen

Europeiska revisionsrättens granskning av kommissionens genomförande av budgeten ligger till grund för bedömningen av om kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet för aktuellt budgetår. Sverige röstade nej till rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2012 vid Ekofin-rådet i februari 2014.

20.1 Revisionsrättens årsrapport och ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av budgeten

I november varje år presenterar den Europeiska revisionsrätten sin årsrapport för föregående budgetår. I november var det således rapporten om 2013 års budgetår som presenterades. Revisionsrättens slutsatser ligger till grund för den rekommendation som rådet ska lämna till Europaparlamentet om kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet för det aktuella budgetåret. Detta görs vid ett rådsmöte i februari 2015.

20.1.1 Genomförandet av 2012 års budget

Ekofin-rådet beslutade i februari att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2012. Samråd med EU-nämnden skedde i februari. Sverige, Nederländerna och Storbritannien röstade nej till rekommendationen vid omröstningen i Ekofin-rådet. Övriga medlemsstater ställde sig bakom rekommendationen. Rådets rekommendation kompletterades med slutsatser som innehöll rådets bedömning av läget och utvecklingen samt uppmaning till åtgärder från kommissionens sida för att komma till rätta med de brister som revisionsrätten konstaterat. Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2012. Regeringen informerade riksdagen i

20.1.2 Genomförandet av 2013 års budget

I början av november publicerade revisionsrätten årsrapporten om budgetåret 2013. Rapporten presenterades för Ekofin-rådet av revisionsrätten i december. För 20:e året i rad lämnar revisionsrätten en revisionsförklaring med reservation när det gäller genomförandet av EU:s budget. Revisionsrätten lämnar dock ett uttalande utan reservation för EU:s räkenskaper. Revisionsrättens granskning visar att betalningarna från budgeten innehåller väsentliga fel för alla utgiftsområden utom ett, Administration och därmed sammanhängande utgifter. Även inkomster bedöms av revisionsrätten vara utan väsentliga fel. Det utgiftsområde som enligt revisionsrättens granskning hade störst fel är Regionalpolitik, energi och transport, följt av området Landsbygdsutveckling, miljö, fiske och hälsa. Revisionsrätten nämner i årsrapporten att den har identifierat brister i Sverige vid granskning av transportprojekt. Felen avser efterlevnad av upphandlingsregelverken vid bygget av Norra länken. Regeringen avser att på sedvanligt sätt i Årsredovisning för staten 2014 informera riksdagen om vilka åtgärder Sverige har vidtagit med anledning av revisionsrättens granskning.

20.2 Hantering och användning av EU-medel i Sverige

Regeringen lämnar i ett särskilt avsnitt av Årsredovisningen för staten ett intygande om hanteringen av EU-medel i Sverige. Intygandet innehåller en årlig räkenskapsammanställning över de medel som har tagits emot från EU:s budget och en redogörelse för hur dessa medel har använts. Årsredovisningen för staten, och därmed även intygandet lämnas till riksdagen. Det avsnitt som innehåller intygandet skickas därefter till kommissionen och revisionsrätten.

I intygandet bedömer regeringen om EU-räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och intygar att det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen i Sverige. Intygandet grundas på ansvariga myndigheters intygan och bedömningar om hanteringen av EU-medel, Ekonomistyrningsverkets revisionsutlåtanden och Riksrevisionens uttalanden från granskningar av myndigheternas räkenskaper och deras interna styrning och kontroll. Ekonomistyrningsverket har under det senaste året lämnat revisionsutlåtanden med reservation för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska fiskerifonden, Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare, Europeiska flyktingfonden och Europeiska återvändandefonden. Regeringen noterar att ansvariga myndigheter vidtar åtgärder för att säkerställa korrekt hantering av EU-medel. Myndigheterna har dock inte redovisat några allvarliga brister avseende hanteringen av EU-medel för räkenskapsåret 2013 eller fått

modifierade revisionsberättelser från Riksrevisionen. Regeringen bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

20.3 Förordning om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf)

Kommissionen presenterade i juni ett förslag till ändring av Olaf-förordningen. Syftet med förslaget är att inrätta en tillsynsansvarig funktion för rättssäkerhetsgarantier inom Olaf för att säkerställa en oberoende hantering av klagomål från personer som omfattas av en Olaf-utredning. En majoritet av medlemsstaterna har framfört att eftersom den senaste ändringen i Olaf-förordningen trädde i kraft i oktober 2013 är det viktigt att först genomföra den fullt ut och utvärdera dess effektivitet innan nya ändringar föreslås. Förhandlingarna har därför avbrutits tills vidare.

21 Statistik

Samarbetet handlar om att åstadkomma jämförbar statistik i medlemsstaterna. Jämförbar statistik är grundläggande för att kunna utveckla, analysera, genomföra, övervaka och utvärdera EU:s politik. Under året har Europaparlamentet och rådet beslutat bl.a. en förordning om europeiska miljöräkenskaper.

Sedan 2012 pågår förhandlingar om kommissionens förslag till förordning om ändring av förordningen om europeisk statistik (se faktapromemoria 2011/12:FPM144). Förslaget syftar till att säkerställa trovärdigheten i den europeiska statistiken. Detta ska, enligt kommissionen, uppnås genom att stärka det professionella oberoendet hos de nationella statistikmyndigheterna och deras chefer och samtidigt stärka samordningen av produktionen av europeisk statistik på nationell nivå. Överläggningar med finansutskottet hölls i juni 2012. Utskottet informerades om förhandlingsläget i februari 2013. Överläggningar med konstitutionsutskottet i de delar av förslaget som berör utskottet hölls i mars 2013.

Europaparlamentet och rådet har under året beslutat om förordning om ändring av förordning om undersökningar om jordbrukets struktur och en undersökning om produktionsmetoder inom jordbruket, när det gäller finansieringsramen för perioden 2014–2018 (se faktapromemoria 2013/14:FPM28), förordning om europeiska miljöräkenskaper (se faktapromemoria 2012/13:FPM104), förordning om ändring av rådets förordning om anordnande av statistiska urvalsundersökningar av arbetskraften i gemenskapen (se faktapromemoria 2012/13:FPM89) samt

förordning om gemenskapsstatistik över varuhandeln mellan medlemsstaterna när det gäller tilldelning av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder, tullförvaltningens tillhandahållande av vissa uppgifter, utbyte av konfidentiella uppgifter mellan medlemsstaterna samt definitionen av statistiskt värde (se faktrapromemoria 2012/13:FPM157).

Härutöver har under året pågått förhandlingar om ett flertal förslag till förordningar på statistikområdet (se faktrapromemorior 2012/13:FPM130, 2012/13:FPM131, 2012/13:FPM158, 2013/14:FPM5, 2013/14:FPM100).

Det europeiska rådgivande organet för statistikstyrning (ESGAB) presenterade i oktober sin sjätte årsrapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av riktlinjerna för europeisk statistik. Riktlinjerna är ett självregleringsinstrument som består av femton principer som ska tillämpas vid framställningen av gemenskapsstatistik. Årets rapport fokuserar på en granskning av Europeiska unionens statistikkontor (Eurostat). ESGAB rekommenderar i rapporten att tillsättningar av Eurostats generaldirektör anges i lag och baseras på öppen konkurrens. Det finns i dag, enligt ESGAB, inga formella garantier för att nästa generaldirektör kommer ha tillräckliga kvalifikationer i statistik eller liknande nära relaterade områden. ESGAB konstaterar att genomförandet av vissa lagstadgade och överenskomna metoder eller verktyg är avsevärt försenat i vissa medlemsstater. ESGAB rekommenderar därför Eurostat att vidta nödvändiga systematiska korrigerande åtgärder.

ESGAB anser att trovärdigheten i den europeiska statistiken måste upprätthållas. ESGAB rekommenderar därför Eurostat att utreda nuvarande undantag från praxis att alla användare ska få samtidig tillgång till statistiken.

Ekofin-rådet antog i november slutsatser om EU-statistik. Slutsatserna följer upp hur de områden som rådet tidigare prioriterat har utvecklats. De områden det handlar om är styrning av europeisk statistik och modernisering av det europeiska statistiksystemet, kvalitet i och tillgänglighet till ett antal centrala ekonomiska indikatorer samt pågående utvecklingsarbete av strukturstatistik. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

Ekofin-rådet invände i november mot att en delegerad akt på statistikområdet träder i kraft eftersom akten delvis överskrider den delegering som tilldelats kommissionen.

DEL 5 RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

22 Civilrättsligt samarbete

I ett europeiskt område med verklig rättvisa ska medborgarna och företagen fritt kunna hävda sina rättigheter. Den främsta målsättningen med det civilrättsliga samarbetet är att förbättra samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter för att undanröja hinder som följer av de rättsliga och administrativa systemens olikheter. En hörnsten i det civilrättsliga samarbetet är ömsesidigt erkännande av domar.

22.1 Europeisk kvarstad på bankmedel

I juli 2011 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om europeisk kvarstad på bankmedel (se faktapromemoria 2011/12:FPM153).

Kvarstad är en tillfällig åtgärd som innebär att egendom kan tas som säkerhet i avvaktan på dom eller för att säkerställa verkställighet av en dom. Förslaget innebär att det inrättas ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel, som är tillämpligt i gränsöverskridande fall när det gäller fordringar på privaträttens område. I förslaget finns även regler om verkställighet av kvarstadsbeslut som har meddelats med stöd av förordningen. Vid rådmötet för rättsliga och inrikes frågor i december 2013 kom rådet överens om en allmän inriktning för hela förordningstexten och i mars 2014 träffades en överenskommelse om texten med Europaparlamentet. I maj beslutade Europaparlamentet respektive rådet att anta den överenskomna texten.

Samråd med EU-nämnden har ägt rum i samband med att information om överenskommelsen med Europaparlamentet lämnades vid rådmötet för rättsliga och inrikes frågor i mars och i anslutning till att förordningen antogs i maj.

22.2 Småmålsförordning

I november 2013 presenterade kommissionen ett förslag till revidering i småmålsförordningen och följdändringar i förordningen om ett europeiskt betalningsföreläggande (se faktapromemoria 2013/14:FPM40).

Förslaget innebär bland annat en höjning av beloppsgränsen som reglerar vilka mål som omfattas av förordningen och en ökad användning av modern teknik, som videokonferens, telefonkonferens och e-post. Under året har förslaget förhandlats i rådsarbetsgrupp. Vid rådmötet den

4–5 december beslutades om en allmän inriktning som kommer att ligga till grund för förhandlingar med Europaparlamentet. Skr. 2014/15:65

Civilutskottet informerades om förhandlingarna i februari och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

22.3 E-juridik

Medlemsstaterna samarbetar under samlingsnamnet e-juridik för att bland annat skapa lättillgänglig och sammanhållen information om medlemsstaternas rättssystem. Arbetet syftar till att förbättra medborgares, företags och rättstillämpares tillgång till nationella rättsliga förfaranden och till statliga register med rättslig information. E-juridikarbetet bidrar även till det praktiska genomförandet av EU-rättsakter. Sverige deltar bl.a. i arbete med att koppla samman medlemsstaternas fastighetsregister och med att främja gränsöverskridande användande av videokonferens.

Den information som tas fram inom samarbetet presenteras och tillgängliggörs på en webbplats – e-juridikportalen. Portalen utvecklas kontinuerligt både till innehåll och till funktionssätt. Arbetet, som bygger på frivillighet, bedrivs i rådsarbetsgruppen för e-juridik.

Inom rådsarbetsgruppen pågår även ett kontinuerligt arbete för att förenkla tillgången till medlemsstaternas nationella lagstiftning och EU:s rättsliga information. Informationen presenteras på särskilda webbplatser (N-Lex för nationell lagstiftning och EUR-Lex för EU:s rättsinformation) men är sökbar via e-juridikportalen. För närvarande pågår bl.a. två projekt för att skapa tillgång till medlemsstaternas nationella rättspraxis och lagstiftning som grundas på EU-rätten.

Under året har en ny handlingsplan för e-juridik för 2014–2018 arbetats fram. Handlingsplanen beskriver målsättningarna för samarbetet och anger vilka konkreta projekt som medlemsstaterna förväntas arbeta med under perioden 2014–2018. Rådet för rättsliga och inrikes frågor godkände den fleråriga handlingsplanen i juni.

Samråd med EU-nämnden ägde rum inför rådsmötet den 5–6 juni.

22.4 Rådsarbetsgruppen för civilrätt (allmänna frågor)

I arbetsgruppen behandlas löpande en rad övergripande frågor på civilrättens område om domstolars behörighet, erkännande och verkställighet av domar samt lagval. I arbetsgruppen behandlas också frågor om EU:s externa kompetens och externa relationer på civilrättens område. Under året har det bl.a. tagits fram gemensamma EU-ståndpunkter till förhandlingar inom ramen för Haagkonferensen, bl.a. Haagkonventionen om avtal om val av domstol. Vidare har frågor som rör förhandlingarna med Luganostaterna angående delgivning av handlingar och bevisupptagning behandlats.

22.5 Makars och partners förmögenhetsförhållanden

I mars 2011 presenterade kommissionen två förslag till förordningar på familjerättens område. Det är fråga om förslag till förordning om makars förmögenhetsförhållanden och förslag till förordning om förmögenhetsrättsliga verkningar av registrerade partnerskap. Förslagen innehåller regler om behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i frågor om makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden. I praktiken rör det främst frågor om bodelning och andra slags ekonomiska uppgörelser mellan makar eller partner i samband med laglig separation eller dödsfall. Regleringen omfattar även den löpande förvaltningen av makars respektive registrerade partners egendom, så som t.ex. bodelning under bestående äktenskap eller partnerskap. Förslagen syftar till att skapa rättlig klarhet för internationella par och förenkla hanteringen av främst bodelningsärenden oavsett var i Europa egendomen finns.

Regeringens bedömning är att det finns ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap och har därför välkomnat att förslagen lagts fram.

Under året har förhandlingar förts i rådsarbetsgruppen. En lägesrapport från förhandlingarna presenterades på rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor i december. I november hölls överläggning med civilutskottet och samråd ägde rum med EU-nämnden.

22.6 Gemensam europeisk köplag

Under året har förhandlingarna om det i oktober 2011 presenterade förslaget till förordning om en gemensam europeisk köplag fortsatt (se faktagromemoria 2011/12:FPM29). Förslaget syftar till att underlätta den gränsöverskridande handeln och därmed förbättra den inre marknadens funktion. Förordningen innebär i korthet att en näringsidkare och en konsument i ett gränsöverskridande kontrakt om försäljning av varor, tillhandahållande av digitalt innehåll och av anknyttande tjänster ska kunna välja att en enhetlig gemensam europeisk köplag tillämpas på kontraktet.

Även två näringsidkare där minst en av dem hör till kategorin små och medelstora företag ska kunna välja köplagen. Om parterna på ett giltigt sätt har kommit överens om att använda köplagen, ska frågor som omfattas av dess bestämmelser uteslutande regleras av den. I ett sådant fall blir inte längre den annars gällande dispositiva eller tvingande nationella kontraktsrätten tillämplig. Förordningen innebär alltså inte någon sedvanlig harmonisering av nationell lagstiftning.

Europaparlamentet antog den 26 februari i år sin ståndpunkt under första behandlingen.

I december 2012 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om ändring av EU:s insolvensförordning. I förslaget föreslås att tillämpningsområdet för insolvensförordningen utökas i syfte att inkludera fler insolvensförfaranden, bl.a. skuldsaneringsförfaranden. Det föreslås också att reglerna om domsrätt förtydligas, bl.a. genom att behörighetsreglerna för fysiska personer klargörs. Vidare föreslås bestämmelser i syfte att förbättra och förtydliga reglerna om samordning mellan samtidigt pågående insolvensförfaranden i olika medlemsstater, att underlätta för utländska fordringsägare att anmäla fordringar i insolvensförfaranden, att öka kraven på att information om insolvensförfaranden offentliggörs samt att förbättra samordningen mellan insolvensförfaranden för företag i en koncern.

Förslaget syftar till att komma till rätta med identifierade brister i insolvensförordningen och att modernisera den. Syftet med förslaget är också att anpassa insolvensförordningen för att möta behovet av ett modernt och företagsvänligt klimat och att effektivisera hanteringen av gränsöverskridande insolvensförfaranden.

Efter förhandlingar i rådsarbetsgrupp enades rådet i juni respektive oktober om förordningens artiklar respektive skäl och bilagor. Under hösten ägde triloförhandlingar rum mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Vid RIF-rådet i december enades rådet om en politisk överenskommelse om den text som blev resultatet av triloförhandlingarna.

Samråd med EU-nämnden ägde rum senast i november och överläggning med civilutskottet hölls senast i maj.

23 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete

Medlemsstaterna samarbetar för att förebygga och bekämpa allvarlig brottslighet med gränsöverskridande inslag, t.ex. organiserad brottslighet, terrorism, penningtvätt, människohandel, olaglig narkotikahandel och it-brottslighet. EU:s åtgärder för att förebygga och bekämpa denna brottslighet ska ge ett mervärde och bedrivas på ett effektivt sätt. Samtidigt ska åtgärderna vara förenliga med grundläggande principer om rättssäkerhet och respektera den personliga integriteten.

Under året har det av bl.a. Sverige föreslagna direktivet om en europeisk utredningsorder antagits. Det kommer att leda till en mer effektiv och rättssäker bevishämtning över gränserna.

23.1.1 EU:s inre säkerhet*Uppdaterad strategi för inre säkerhet i EU*

Europeiska rådet antog nya strategiska riktlinjer för området för frihet, säkerhet och rättvisa i juni. I enlighet med dessa antog rådet för rättsliga och inrikes frågor i december rådsslutsatser om utarbetande av en förnyad strategi för inre säkerhet i EU (EU ISS). Rådsslutsatserna identifierar de kommande årens huvudsakliga hot och utmaningar för unionens inre säkerhet och betonar särskilt det ömsesidiga beroendet mellan inre och yttre säkerhet och behovet av stärkta kopplingar mellan de båda områdena. Med utgångspunkt i rådsslutsatserna och de strukturer och principer som dessa anger kommer kommissionen under första halvåret 2015 att förelägga Europaparlamentet och rådet ett meddelande om en förnyad strategi för den inre säkerheten, som ska se över och uppdatera den tidigare strategin för inre säkerhet i EU (ISS) för de kommande fem åren.

EU:s policycykel för arbetet mot allvarlig organiserad brottslighet

Arbetet i EU:s policycykel mot allvarlig och organiserad brottslighet fortsatte under året. De nio prioriteringar som rådet enades om 2013 utgjorde starten på den andra ”cykeln” i arbetsmetoden som kallas policycykel. Prioriteringarna genomförs nu i praktiken genom ett antal gemensamma projekt och koordinerande insatser. Europol har fått en tydligare roll när det gäller att hålla samman arbetet. Bl.a. genomfördes i september operation Archimedes, den hittills största EU-koordinerade insatsen mot organiserad brottslighet med 34 deltagande länder. Insatsen innebar bl.a. att koordinerade kontroller genomfördes på strategiska knypunkter för att uppdaga narkotikabrott, trafficking, organiserade tillgreppsbrott, handel med illegala vapen och förfälskade varor.

Andra åtgärder mot grov, organiserad brottslighet

Medlemsstaterna utvärderar fortlöpande varandra för att se över hur EU-beslut följs för att bekämpa olika former av organiserad brottslighet. Under året har den s.k. sjätte utvärderingsrundan inom ramen för den ömsesidiga utvärderingen bedrivits och avslutats. Den sjätte utvärderingsrundan handlar om att utvärdera hur väl medlemsstaterna samarbetar med Eurojust och det europeiska rättsliga nätverket. Sverige utvärderades i den sjätte rundan i maj 2012 genom ett besök av experter från andra medlemsstater. Rapporten om Sverige behandlades i rådet i oktober 2012. En slutrapport för den sjätte rundan antogs av ministrarna i december 2014.

Den sjunde utvärderingsrundan ska handla om hur väl medlemsstaterna samarbetar för att bekämpa it-brottslighet, internt så väl som i samarbete med Europols it-brottscenter EC3. Fokus för utvärderingarna kommer att ligga på bekämpning av internets användning vid sexuella övergrepp mot

23.1.2 Narkotika

I december 2012 antog rådet en ny EU-strategi mot narkotika för perioden 2013–2020. I juni 2013 antogs kommissionens förslag till EU-handlingsplan mot narkotika för den första halvan av perioden, dvs. åren 2013–2016.

För varje åttaårsperiod presenterar alltså kommissionen en handlingsplan med konkreta förslag till operativa åtgärder och lagstiftningsåtgärder. EU-strategin och handlingsplanen är uppdelade i två policyområden; minskning av efterfrågan och minskning av utbudet. För båda områdena innehåller strategin och handlingsplanen tre tematiska delar, nämligen 1) samarbete och samordning, 2) internationellt samarbete samt 3) information, forskning och utvärdering.

Under året har arbetet med att genomföra handlingsplanen fortgått. Kommissionen lade under hösten 2013 fram förslag till direktiv respektive förordning om förstärkt kontroll av s.k. nya psykoaktiva substanser (se avsnitt 31.1).

23.1.3 Terrorism

Terrorism är ett gränsöverskridande fenomen som kräver internationell samverkan. EU:s insatser omfattar konkreta stödåtgärder i särskilt utsatta länder och områden (se även avsnitt 12.9). Den övergripande EU-strategin mot terrorism som Europeiska rådet antog 2005 ligger fortsatt till grund för EU:s arbete på området.

Det internationella samarbetet omfattar bland annat användning av flygpassageraruppgifter, s.k. PNR-uppgifter, för att bekämpa terrorism och annan grov gränsöverskridande brottslighet. EU har tidigare ingått avtal med USA, Australien och Kanada om utbyte av dessa uppgifter. Avtalet med Kanada har löpt ut och omförhandlats varefter det ska godkännas av Europaparlamentet. Europaparlamentet har dock beslutat att skicka förslaget till EU-domstolen för prövning av dess rättsenlighet, varför det ännu inte trätt i kraft.

Flera andra länder har också aviserat intresse för att ingå liknande avtal med EU. Under året har kommissionen presenterat ett förslag till standardavtal att användas vid framtida förhandlingar med tredjeländer. Kommissionen kommer att leda förhandlingarna varefter rådet och Europaparlamentet godkänner de färdiga avtalsförslagen.

Syftet med avtalen är att så enhetligt som möjligt reglera informationsutbytet mellan berörda parter för att förbättra det internationella samarbetet och samtidigt garantera grundläggande rätt till privatliv och skydd för personuppgifter.

Överläggningar har ägt rum i justitieutskottet och samråd har skett med EU-nämnden om de avtal mellan EU och USA, Australien och Kanada som redan har ingåtts.

I april 2012 antog rådet en allmän inriktning till ett förslag till direktiv om behandling av flygpassageraruppgifter inom EU. Ett kompromiss-

förslag har lämnats till Europaparlamentet. Direktivet syftar till att bekämpa allvarliga brott samt harmonisera bestämmelser om integritetsskydd m.m. Europaparlamentet har dock inte tagit slutlig ställning till förslaget under 2014 och det är för närvarande oklart när det kommer att ske.

Under året har EU:s antiterrorismsamordnare presenterat ytterligare en av sina återkommande rapporter om åtgärder som vidtagits inom EU mot terrorism i enlighet med den övergripande EU-strategin från 2005.

Under året har rådet för rättsliga och inrikes frågor vid flera tillfällen diskuterat problematiken med personer som reser till konfliktområden, särskilt Syrien, för att delta i olagliga våldshandlingar eller få träning i strid. EU:s antiterrorismsamordnare har även presenterat sin syn på vilka åtgärder som bör vidtas för att bemöta problematiken. Europeiska rådet uppmanade i augusti till ett påskyndat genomförande av dessa åtgärder, varefter de har diskuterats i såväl rådet för rättsliga och inrikes frågor som i olika grupper i rådsstrukturen.

När det gäller dessa frågor har information lämnats till justitieutskottet i maj och november, och samråd har skett med EU-nämnden i maj, oktober och november.

En reviderad EU-strategi för att bekämpa radikaliserings och rekrytering till terrorism antogs vid rådets möte i juni. Vid rådets möte i december antogs riktlinjer för genomförandet av strategin.

23.1.4 Sprängämnesprekursorer

I syfte att motverka olaglig tillverkning av sprängämnen och därigenom minska risken för attacker utförda av terrorister och andra kriminella antog EU den 15 januari 2013 förordningen (98/2013) om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer. Förordningen trädde i kraft den 2 september 2014.

Förordningens syfte uppnås dels genom att allmänheten hindras från att få tillgång till vissa nyckelkemikalier, s.k. sprängämnesprekursorer, dels genom att aktörer i distributionskedjan ska rapportera misstänkta transaktioner samt betydande svinn och stölder av sprängämnesprekursorer.

Kommissionen arbetar, i enlighet med artikel 9.5 i EU-förordningen om sprängämnesprekursorer, med att ta fram riktlinjer till stöd för ekonomiska aktörer och behöriga myndigheter.

23.1.5 Europol och CEPOL

Kommissionens förslag till förordning om EU:s byrå för samarbete och utbildning i brottsbekämpning (Europol) förhandlades vidare under 2014. I februari antog Europaparlamentet en resolution om förslaget. I juni kunde rådet enas om en allmän inriktning. Under hösten påbörjades s.k. triloförhandlingar mellan institutionerna med ambitionen att hitta en samsyn så lagstiftningsakten kan antas. Redan innan triloförhandlingarna stod det emellertid klart att bägge institutionerna avvisade kommissionens förslag att slå samman Europol och EU:s polisakademi, CEPOL.

Kommissionen har till följd av detta ställningstagande justerat sitt förslag och i stället presenterat en särskild förordning för att reformera CEPOL som en fortsatt fristående EU-myndighet. Förslaget till CEPOL-förordning förhandlades under hösten och beräknas bli antaget av rådet under våren 2015. Skr. 2014/15:65

23.1.6 Statistik om brott, trygghet och åtgärder mot brott

Sverige deltar i kommissionens expertgrupp och i Eurostats arbetsgrupp för att stödja genomförandet av kommissionens handlingsplan för brottsstatistik 2011–2015 (se faktrapromemoria 2011/12:FPM115).

23.1.7 Fri rörlighet för officiella handlingar

I april 2013 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om främjande av medborgares och företags fria rörlighet genom förenkling av godtagandet av vissa officiella handlingar (se faktrapromemoria 2012/13:FPM107). Förslaget omfattar bl.a. handlingar som gäller födsel, äktenskap och namn. För att en officiell handling ska kunna återopas inför en myndighet utanför den medlemsstat där den har utfärdats krävs det i många länder administrativa formaliteter som syftar till att styrka en handlingens äkthet (autentisering). Det rör sig bl.a. om krav på legalisering (t.ex. ett intyg om att en namnteckning eller en stämpel är äkta), apostille eller bestyrkta kopior. Förslaget innebär att alla sådana krav på administrativa formaliteter ska tas bort. I anslutning till detta föreslås att ett administrativt samarbete ska inledas mellan medlemsstaternas myndigheter. I de fall det finns rimligt tvivel ska myndigheterna i en medlemsstat kunna kontrollera om t.ex. en utländsk officiell handling är äkta. Förslaget innehåller också vissa regler om översättning av officiella handlingar.

Under året har förslaget förhandlats i rådsarbetsgrupp. Vid rådsmötet den 4–5 december godkändes riktlinjer inför de fortsatta förhandlingarna i rådsarbetsgruppen.

Civilutskottet informerades i november om förhandlingarna och samråd ägde samma månad rum med EU-nämnden.

23.1.8 Övergångsregler för kommissionens och EU-domstolens behörighet

Den 1 december upphörde de speciella övergångslösningar för kommissionens och EU-domstolens behörighet som gällt för de rättsakter som antagits före Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009. Kommissionen kan efter den 1 december 2014 även när det gäller dessa rättsakter inleda överträdelseförfarande vid bristfälligt genomförande eller felaktig tillämpning och de nationella domstolarna i medlemsstaterna kan också begära förhandsavgörande av EU-domstolen i tvister som rör dessa rättsakter. Övergångsreglerna återfinns i artikel 10 i protokoll 36 till fördragen.

Protokollet ger också Storbritannien en möjlighet att utträda ur samarbetet när det gäller samtliga de rättsakter som berörs av övergången den 1 december 2014, men också en möjlighet att återinträda i enskilda rättsakter. Den senare möjligheten förutsätter dock särskilda beslut av rådet med enhällighet när det gäller rättsakter inom ramen för Schengensamarbetet och av kommissionen när det gäller de övriga rättsakterna.

Redan under år 2013 stod det klart att Storbritannien avsåg att utnyttja möjligheterna i protokoll 36. I februari inrättades en särskild vänggrupp med uppgift att dels gå igenom de ca 135 rättsakter som berördes av övergången den 1 december 2014, dels förbereda rådets ställningstagande när det gäller Storbritanniens utträde respektive återinträde i samarbetet. Efter flera behandlingar i rådet kunde slutligen såväl rådet som kommissionen den 1 december anta två beslut om Storbritanniens återinträde i 35 av de mest centrala rättsakterna på området.

Ytterligare två rådsbeslut innehåller övergångsregler samt ekonomiska förpliktelser för Storbritannien.

Justitiekommittén informerades senast i maj och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj, juni, oktober och november.

Den 28 november presenterade kommissionen tre förslag om att upphäva ett antal av de rättsakter som berörs av övergången den 1 december 2014 och som bedöms vara obsoleta. Hanteringen av dessa förslag i rådet och i Europaparlamentet kommer att fortsätta under 2015.

23.2 Informationsutbyte för att förebygga och bekämpa brott

23.2.1 Utbyte av DNA-uppgifter m.m.

Ett viktigt steg mot ett effektivare informationsutbyte är genomförandet av Prüm-rådsbeslutet, med dess möjligheter till ett effektivare utbyte mellan medlemsstaterna av DNA-, fingeravtrycks- och fordonsregisteruppgifter. Under året har Sverige börjat utbyta DNA-uppgifter med 6 andra medlemsstater. Godkännande för utbyte av fingeravtrycksuppgifter planeras i början av 2015.

23.2.2 Utbyte av uppgifter ur kriminalregister

Det förbättrade utbytet av uppgifter mellan medlemsstaternas kriminalregister syftar till att varje medlemsstat ska ha information om alla de domar som har meddelats inom EU mot de egna medborgarna. Det ska också påskynda och förenkla förfarandet när uppgifter ur kriminalregister begärs i ett enskilt ärende från en annan medlemsstat. Informationen ska göras tillgänglig i mer begriplig form och via elektronisk överföring.

Sverige är nu uppkopplat mot 23 av 25 aktiva medlemsstater. Arbetet kommer att fortsätta under 2015.

23.2.3 Tillgång till informationssystemen för viseringar och fingeravtryck från asylsökande i brottsbekämpande syfte

Skr. 2014/15:65

Under 2013 beslutades att medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och Europol under vissa förutsättningar ska få åtkomst till informationssystemet för viseringar (VIS) och informationssystemet för asylsökandes fingeravtryck (EURODAC). Syftet är att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott. Regeringskansliet bereder för närvarande förslag till författningsändringar som behövs. Proposition om brottsbekämpande myndigheters tillgång till VIS planeras läggas under våren 2015.

23.2.4 Förhandlingar med USA om ett dataskyddsavtal

Den gränsöverskridande brottsbekämpningen förutsätter ett gränsöverskridande informationsutbyte. För att möjliggöra fortsatt utveckling av informationsutbytet är det viktigt att parterna som utbyter information kan lita på varandras regelverk när det gäller dataskydd.

För att det viktiga informationsutbytet mellan EU och USA ska kunna utvecklas anser EU:s medlemsstater att det är önskvärt med ett rättsligt bindande avtal om skydd av personuppgifter inom ramen för det brottsbekämpande informationsutbytet mellan parterna.

I slutet av 2010 antog rådet för rättsliga och inrikes frågor ett beslut om att inleda förhandlingar med USA och gav kommissionen mandat att genomföra förhandlingarna. Förhandlingarna har pågått sedan 2011. Beslut om att ingå dataskyddsavtalet kommer att fattas först när alla parter har godkänt förhandlingsresultatet.

23.3 Schengenfrågor inklusive gränskontroll

23.3.1 Europeiskt gränsövervakningssystem

I november 2013 trädde förordningen om det europeiska gränsövervakningssystemet EUROSUR i kraft (se faktapromemoria 2011/12:FPM88). Syftet med EUROSUR är att upptäcka, förhindra och bekämpa olaglig invandring och gränsöverskridande brottslighet samt bidra till att säkerställa skydd för och att rädda migranternas liv. De medlemsstater som har sydlig yttre sjögräns och östlig yttre landgräns är anslutna sedan den 2 december 2013, medan Sverige m.fl. anslöt sig den 1 december 2014.

23.3.2 Paket om smart gränsförvaltning

I rådsarbetsgruppen för gränsfrågor avslutades i början av året en första genomgång av kommissionens förslag om smart gränsförvaltning (se faktapromemoria 2012/13:FPM80). Kommissionens förslag innebär att ett in- och utresesystem och ett program för registrerade resenärer

inrättas. Dessutom föreslås ändringar i gränskodexen med anledning av inrättandet av de två systemen.

Förslaget om att inrätta ett in- och utresesystem syftar till att förbättra förvaltningen av den yttre gränsen genom att skapa ett tillförlitligt och mer skyndsamt sätt att kontrollera tredjelandsmedborgares resor till och från Schengenområdet. Detta ska ske genom att kravet på stämpling av tredjelandsmedborgares pass vid in- och utresa ersätts med en datoriserad registrering för att på ett mer tillförlitligt sätt kunna bedöma den tillåtna vistelsetiden för den resande enligt gränskodexen.

Förslaget om ett program för registrerade resenärer syftar till att skapa möjlighet att utnyttja ny teknik för att underlätta passage av yttre gräns för att möta det ökande passagerarflödet. Alla tredjelandsmedborgare, oavsett om de är viseringspliktiga eller inte, föreslås kunna ansöka om att bli en registrerad resenär, dvs. en på förhand kontrollerad resenär. Om en sådan ansökan godkänns kan resenären vid ankomst och avresa kontrolleras i och passera genom en automatisk spärr, om sådan finns vid den aktuella gränsövergången.

Under våren startades en studie där syftet var att analysera ett antal nyckelfrågor som bedömdes kräva ytterligare utredning. Studien skulle också identifiera några huvudalternativ som sedan ska testas i kommande pilotprojekt. Pilotprojektet kommer att genomföras under 2015. Studien har under hösten presenterat sina resultat i en slutlig rapport. Vissa principiella frågor, som tillgång till in- och utresesystemet för brottsbekämpande syften, har under året diskuterats i rådet. Driftsättning av systemen beräknas ske under 2020.

23.3.3 Regler för operativt samarbete vid de yttre sjögränserna

Rådet antog i maj kommissionens förslag till förordning med regler för sjöövervakning inom ramen för gränskontrolloperationer samordnade av EU:s gränsbyrå Frontex (se faktapromemoria 2012/2013:FPM99). Förordningen reglerar hur de medlemsstater som deltar i en sådan sjöoperation ska agera om de upptäcker ett fartyg på ett territorialhav, en angränsande zon eller på det fria havet. Förordningen reglerar även hur sjöräddning och landsättning av migranter ska gå till.

23.3.4 Schengenutvärderingar

Hösten 2013 inrättades en ny Schengenutvärderingsmekanism (förordning EU nr 1053/2013). Syftet med den nya utvärderingsmekanismen är att kontrollera befintliga och tillkommande Schengenstaters korrekta tillämpning av Schengenregelverket. I och med den nya förordningen ges kommissionen huvudansvar för planering och genomförande av utvärderingarna. Den 27 november 2014 började den nya utvärderingsmekanismen att tillämpas.

23.4.1 Europeiska utredningsordern

Den 3 april antog Europaparlamentet och rådet direktiv 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området. Direktivförslaget presenterades ursprungligen av Sverige och sex andra medlemsstater (se faktrapromemoria 2009/10:FPM94).

Direktivet syftar till att förbättra det straffrättsliga samarbetet kring bevisinhämtning mellan åklagare och domstolar inom EU. Tanken med direktivet är att skapa ett heltäckande instrument för bevisinhämtning baserat på principen om ömsesidigt erkännande, i enlighet med målsättningarna i bl.a. Stockholmsprogrammet.

En europeisk utredningsorder ska kunna utfärdas i syfte att hämta in bevisning som finns i en annan medlemsstat. Det kan röra sig om att hålla ett förhör, ta egendom i beslag eller att genomföra en hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Förslaget är i princip grundat på en skyldighet för den verkställande staten att inom en viss tidsfrist erkänna och verkställa en utredningsorder, under förutsättning att någon av direktivets vägransgrunder inte är tillämpliga. Direktivet ska vara genomfört senast den 22 maj 2017.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i mars, inför antagandet av rättsakten.

23.4.2 Europeisk åklagarmyndighet

I juli 2013 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet (Eppo, se faktrapromemoria 2013/14:FPM10). Förslaget lades fram som ett lagstiftningspaket tillsammans med förslaget till förordning om Eurojust och syftar till att stärka skyddet av EU:s finansiella intressen. Förslaget innebär att det ska inrättas en överstatlig europeisk åklagarmyndighet med uppgift att utreda och åtala för brott mot EU:s finansiella intressen, exempelvis bedrägerier riktade mot EU. Det står medlemsstaterna fritt att välja om de vill delta i eller ställa sig utanför Eppo.

Under det alljämt pågående förhandlingsarbetet har förslaget genomgått stora förändringar, främst när det gäller myndighetens ledningsstruktur och behörighet. Regeringen har ännu inte tagit ställning till om Sverige bör delta i denna nya version av myndigheten.

Information lämnades till justitieutskottet i februari, maj, oktober och november. Överläggning med justitieutskottet ägde rum i mars. Samråd skedde med EU-nämnden i februari, maj, oktober och november.

23.4.3 Eurojust

I juli 2013 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om EU:s organ för straffrättsligt samarbete – Eurojust (se faktrapromemoria 2013/14:FPM1). Förslaget lades fram som ett lagstiftningspaket tillsammans med förslaget till förordning om den europeiska

åklagarmyndigheten. Syftet med förslaget är i huvudsak att effektivisera verksamheten vid Eurojust genom att införa en ny ledningsstruktur och att säkerställa Eurojusts nära samarbete med den föreslagna europeiska åklagarmyndigheten. Förslaget förändrar inte Eurojusts kärnverksamhet; Eurojust ska även i framtiden främja och förbättra samordning och samarbete mellan medlemsstaterna när de bekämpar grov gränsöverskridande brottslighet.

Eurojustförslaget har förhandlats sedan september 2013 och det antogs en partiell allmän inriktning vid RIF-rådet den 4–5 december 2014. Förordningen antas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, vilket innebär att rådet beslutar med kvalificerad majoritet och att Europaparlamentet är medbeslutande. Sverige stödde inte den partiella allmänna inriktningen eftersom den innebär att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen), inte gjordes fullt ut tillämplig på Eurojust. Enligt den partiella allmänna inriktningen skulle öppenhetsförordningen endast tillämpas på dokument med anknytning till Eurojusts administrativa uppgifter.

Information lämnades till justitieutskottet i maj och november och det hölls överläggning med utskottet i mars. Samråd skedde med EU-nämnden i maj och november.

23.5 Materiell straffrätt

23.5.1 Frysning och förverkande av utbyte av brott

Under våren 2012 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om frysning och förverkande av utbytet av brott inom Europeiska unionen (se faktapromemoria 2011/12:FPM132). Med frysning – ett begrepp som vanligen inte används i svensk lagtext – menas att egendom tillfälligt tas om hand eller görs omöjlig att disponera i avvaktan på ett beslut om förverkande.

Efter två års förhandlingsarbete antogs det slutliga direktivet (2014/42/EU) den 3 april. Direktivet bygger på två rambeslut från 2001 och 2005 inom samma område och syftar till att stärka medlemsstaternas system för frysning och förverkande av tillgångar som härrör från brottslig verksamhet. Direktivet innehåller bestämmelser om bl.a. förverkande i vissa fall utan samband med fällande dom, förverkande hos tredje man, utvidgat förverkande och frysning av egendom för framtida förverkande. Det innehåller även regler om hantering av fryst egendom och krav på effektiv verkställighet av förverkandebeslut samt vissa skyldigheter att föra statistik. Direktivet ska vara genomfört senast den 4 oktober 2016.

23.5.2 Skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser

Skr. 2014/15:65

Hösten 2012 inleddes förhandlingar med anledning av kommissionens förslag till ett direktiv om skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser (se faktagromemoria 2011/12:FPM181). Enighet om en allmän inriktning inom rådet nåddes under sommaren 2013 och Europaparlamentet antog en ståndpunkt i frågan under våren 2014. Under hösten 2014 inleddes trepartssamtal mellan Europaparlamentet, det italienska ordförandeskapet och kommissionen.

Det föreslagna direktivet syftar till att förebygga och bekämpa bedrägerier och annan bedrägerirelaterad brottslighet som riktar sig mot unionens finansiella intressen. Direktivet ska ersätta 1995 års bedrägerikonvention och dess tre protokoll. Förslaget innehåller brottsdefinitioner när det gäller bedrägerier och bedrägerirelaterad brottslighet som riktar sig mot EU:s finansiella intressen. Det innehåller också regler om påföljder, jurisdiktion och preskription.

Under förhandlingarna har Sverige verkat aktivt för att direktivet ska få en acceptabel utformning och också vunnit gehör i flera frågor.

Regeringen lämnade information till justitieutskottet och samrådde med EU-nämnden i november.

23.5.3 Straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot förfalskning

Under våren 2013 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot förfalskning (se faktagromemoria 2012/13:FPM70). Direktivet bygger vidare på ett rambeslut från 2000 inom samma område och syftar till att komplettera det tidigare rambeslutet med ytterligare bestämmelser om påföljdsnivåer, om utredningsverktyg och om analys, identifiering och spårning av falska euosedlar och euromynt under pågående rättsliga förfaranden.

Direktivet (2014/62/EU) antogs den 22 maj 2014 och ska vara genomfört senast den 23 maj 2016.

23.5.4 Narkotikarambeslutet

Under hösten 2013 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om ändring av rådets rambeslut 2004/757/RIF om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel (narkotikarambeslutet) när det gäller definitionen av narkotika (se faktagromemoria 2013/14:FPM12). Förslaget lämnades samtidigt som ett förslag till en förordning om nya psykoaktiva ämnen som ska ersätta rådets beslut 2005/387/RIF (se avsnitt 31.1). Direktivförslaget syftar till att utvidga tillämpningsområdet för narkotikarambeslutet till att även omfatta sådana nya psykoaktiva ämnen som är föremål för kontrollåtgärder enligt rådets beslut 2005/387/RIF och sådana ämnen som efter kommissionens beslut ska vara föremål för permanent marknadsbegränsning enligt den föreslagna förordningen.

Justitieutskottet informerades om direktivförslaget i oktober 2013. Förslaget har under året presenterats på rådsarbetsgruppsnivå.

23.5.5 Straffrätt enligt artikel 83.2 i EUF-fördraget

Enligt artikel 83.2 i EUF-fördraget får minimiregler för fastställande av brottsrekvisit och påföljder antas på ett harmoniserat område, om det är nödvändigt för att effektivt genomföra unionens politik på det berörda området.

Kommissionen lade fram det första förslaget om straffrätt enligt denna rättsliga grund hösten 2011. Förslaget gäller ett direktiv om straff för marknadsmissbruk.

23.6 Processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade personer

23.6.1 Barnrättsdirektivet

I november 2013 presenterade kommissionen ett förslag till ett direktiv om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden (se faktapromemoria 2013/14:FPM35). Direktivförslaget omfattar förutom barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden även barn som är eftersökta enligt en europeisk arresteringsorder. Förslaget behandlar bl.a. barns rätt till information, obligatorisk tillgång till försvarare, en individuell bedömning av personliga förhållanden före åtal samt läkarundersökning för frihetsberövade barn. Förslaget innehåller även regler som syftar till att skydda det anklagade barnets privatliv.

Under våren har förslaget förhandlats i rådsarbetsgrupp. Vid rådsmötet den 6 juni beslutades om en allmän inriktning som kommer att ligga till grund för förhandlingar med Europaparlamentet.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i januari och information lämnades till justitieutskottet i februari och maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari och maj.

23.6.2 Direktivet om oskuldspresumtionen

I november 2013 presenterade kommissionen ett förslag till ett direktiv om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegång i straffrättsliga förfaranden. Direktivförslaget ingår i ett paket med processuella rättigheter (se faktapromemoria 2013/14:FPM35). Förslaget syftar till att ytterligare stärka rättssäkerhetsgarantierna för enskilda i straffrättsliga förfaranden. Förslaget behandlar frågor om bl.a. offentliga uttalanden om skuld före fällande dom, rätt att inte vittna mot sig själv och rätt att tåga. Förslaget innehåller även regler om bevisbörda och rätt att närvara vid sin egen domstolsförhandling.

Under hösten har förslaget förhandlats i rådsarbetsgrupp. Vid rådsmötet den 4–5 december beslutades om en allmän inriktning som kommer att ligga till grund för förhandlingar med Europaparlamentet. Skr. 2014/15:65

Information lämnades till Justitieutskottet i januari och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och november.

23.6.3 Rättshjälpsdirektivet

I november 2013 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om provisorisk rättshjälp för frihetsberövade misstänkta eller tilltalade och om rättshjälp inom ramen för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder. Förslaget ingår i paketet om processuella rättigheter (se faktapromemoria 2013/14:FPM35). Förslaget kompletterar det redan antagna direktivet (2013/48/EU) om rätt till tillgång till försvarare och syftar till att göra vissa däri fastslagna rättigheter praktiska och effektiva för enskilda som inte har råd att själva betala för en försvarare.

Med rättshjälp avses i förslaget finansiering och stöd från medlemsstaten för att misstänkta eller tilltalade ska kunna utöva sin rätt till tillgång till försvarare. Det föreslås minimiregler som ger frihetsberövade misstänkta eller tilltalade, om de så önskar, en ovillkorlig rätt till provisorisk rättshjälp från det att de frihetsberövats, och under alla omständigheter innan de förhörs. I förslaget ges också rätt till rättshjälp för eftersökta personer i förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder från det att personen grips i den verkställande medlemsstaten.

Förslaget förhandlades under hösten på rådsarbetsgruppsnivå. Vid rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor den 4–5 december lämnade ordförandeskapet en lägesrapport. Förhandlingar på rådsarbetsgruppsnivå kommer att fortsätta 2015.

Information lämnades till justitieutskottet i januari och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

24 Asyl, invandring, visering och annan politik som rör rörlighet för personer

EU har som mål att skapa en gemensam politik för invandring vilket också stärker unionens konkurrenskraft. Etableringen av ett gemensamt europeiskt asylsystem är ett viktigt övergripande mål inom ramen för EU:s asylpolitik.

24.1 Gemensamt europeiskt asylsystem

Syftet med det gemensamma asylsystemet är bl.a. att uppnå ett mer likvärdigt skydd i hela EU genom att höja nivåerna på mottagande av asylsökande och ställa högre krav på asylförfarandet samt säkerställa

ökad solidaritet mellan EU:s medlemsstater. Rättsakterna som ligger till grund för det gemensamma asylsystemet utgörs främst av asylprocedur-, skyddsgrunds- och mottagandedirektiven samt Dublin- och Eurodac-förordningarna.

Det europeiska stödkontoret för asylfrågor (EASO) har under året varit verksamt på flera olika fronter. Stödkontoret har arbetat med utbildning och kvalitet, landinformation, inrättande av ett system för tidig varning och beredskap och bidragit med expertinsatser i länder där behov funnits (Grekland, Italien, Bulgarien och Cypern).

24.2 Europeiskt system för laglig migration

EU har som mål att utforma en gemensam politik för laglig migration. Syftet är att bl.a. främja ekonomisk tillväxt och öka unionens konkurrenskraft.

Under året har två direktiv antagits om arbetskraftsinvandring, ett direktiv som rör säsongarbetare och ett som rör företagsinterna förflyttningar. Direktiven har ännu inte genomförts i svensk rätt.

Under 2013 presenterades ytterligare ett förslag på området laglig migration, ett direktivförslag om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, elevutbyte, avlönad och oavlönad praktik, volontärarbete och au pair-arbete. Tanken är att gällande direktiv för forskare respektive studerande ska ersättas av ett nytt, sammanslaget direktiv som syftar till att göra EU mer attraktivt för tredjelandsmedborgare. Förhandlingarna pågår för närvarande inom EU.

24.3 Viseringspolitik

24.3.1 Viseringsinformationssystemet

Utrullningen av viseringsinformationssystemet (VIS) fortsatte under året. VIS togs i bruk den 11 oktober 2011 och systemet ska användas av samtliga länder som är medlemmar i Schengensamarbetet. Med VIS kommer alla viseringsansökningar att samlas i en central databas för att säkerställa identifieringen av den som söker visering. Biometri (fingeravtryck och foto) ska lämnas vid varje förstagångsansökan om visering.

Driftsättningen av VIS startade i Nordafrika. Sedan dess har VIS införts i Mellanöstern, övriga Afrika, Sydamerika, Central- och Sydostasien samt Palestina. Under året fortsatte införandet i Mellanamerika, Nordamerika, Karibien, Oceanien och Turkiet. Den globala driftsättningen av VIS ska vara slutförd 2015. Från och med oktober 2014 kontrolleras biometrin i viseringar mot VIS vid gränsen i samband med inresa.

24.3.2 Viseringsförenklingsavtal

Skr. 2014/15:65

Ett viseringsförenklingsavtal innebär fördelar i samband med utfärdande av Schengenviseringar (korttidsviseringar) för medborgarna i det land med vilket avtalet ingåtts. Förutom de förenklade rutinerna, bl.a. i form av kortare handläggningstider och lägre krav på dokumentation, är ansökningsavgiften lägre. För vissa kategorier är avgiften helt borttagen.

Viseringsförenklingsavtalen är uttryck för en politisk vilja inom EU att öka samarbetet och utbytet mellan EU och tredjeländer. Det första viseringsförenklingsavtalet ingicks med Ryssland och trädde i kraft 2007. Därefter har avtal ingåtts också med Ukraina, Moldavien och Georgien samt länderna på västra Balkan (Albanien, Bosnien och Hercegovina, Makedonien, Montenegro och Serbien) och med Kap Verde. Mandat för kommissionen att förhandla ett viseringsförenklingsavtal med Vitryssland och Marocko är antagna och förhandlingar har inletts.

Viseringsförenklingsavtalen med Ukraina och Moldavien har omförhandlats, de nya avtalen är i kraft sedan 2013. Anledningen till omförhandlingarna var viseringskodexens ikraftträdande och önskan att i vissa delar harmonisera avtalen med kodexen och att införa ytterligare förenklingar och förbättringar av avtalen. Omförhandlingar av viseringsförenklingsavtalet med Ryssland har pågått sedan våren 2011. Avtalet med Ryssland är ännu inte färdigförhandlat och förhandlingar är för närvarande frysta.

Hösten 2011 presenterade kommissionen förslag till förhandlingsmandat för viseringsförenklingsavtal med Armenien och Azerbajdzjan varefter förhandlingar inleddes. Avtalet med Armenien trädde i kraft den 1 januari och avtalet med Azerbajdzjan trädde i kraft den 1 september.

Ett mandat att inleda förhandlingar om ett viseringsförenklingsavtal med Tunisien antogs i december.

24.3.3 Viseringsfrihet

I rådets förordning (EG) 539/2001 regleras vilka medborgare från tredjeländ som är viseringsfria respektive inte viseringsfria vid inresa i Schengenområdet. Förordningen revideras regelbundet.

I november 2012 presenterade kommissionen ett förslag om att sexton nya länder ska överföras till den viseringsfria listan i viseringsförordningen. De föreslagna länderna var Dominica, Grenada, Kiribati, Marshallöarna, Mikronesien, Nauru, Palau, Saint Lucia, Saint Vincent och Grenadinerna, Samoa, Solomonöarna, Timor-Leste, Tonga, Trinidad-Tobago, Tuvalu samt Vanuatu. Utöver detta har Förenade Arabemiraten samt Peru och Colombia lagts till i förslaget på initiativ av medlemsstater och Europaparlamentet. Efter förhandlingar i rådet och i Europaparlamentet fattades beslut om viseringsfrihet för dessa länder i maj. Beslutet fattades med förbehåll om att ordentliga konsekvensanalyser behövde tas fram när det gäller viseringsfrihet för Peru och Colombia. Bilateral viseringsfrihetsavtal kommer att förhandlas fram för respektive tredjeländ. Kommissionen presenterade i juli ett förslag till förhandlingsmandat för viseringsfrihetsavtal med de

sjutton förstnämnda tredjeländerna, mandatet antogs av rådet i oktober och bilaterala förhandlingar har inletts.

I november presenterade kommissionen konsekvensrapporter när det gäller viseringsfrihet för Peru och Colombia. Förhandlingsmandat för viseringsfrihetsavtal väntas presenteras och antas under 2015.

I november 2013 presenterade kommissionen ett förslag om viseringsfrihet för Moldavien (se faktapromemoria 2013/14:FPM41). Beslut om viseringsfrihet fattades under våren och viseringsfrihet för Moldavien trädde i kraft den 28 april.

I januari 2014 trädde ändringar i EU:s viseringsförordning i kraft som innebar att det infördes en upphävandemekanism och en reviderad ömsesidighetsmekanism i förordningen.

24.3.4 Viseringskodexen

EU:s viseringskodex (810/2009) är i kraft sedan 2009 och reglerar förfarandet vid utfärdandet av Schengenviseringar. Regelverket hanterar alltifrån hur ansökningsformulär ska vara utformade, hur arbetet på konsulatens viseringsavdelningar organiseras och vilka avslagsgrunder som finns till hur biometri ska upptas, arbetsuppgifterna för de lokala Schengensamarbetena och hur medlemsstaterna kan samarbeta med varandra eller med externa tjänsteleverantörer när det gäller utfärdande av viseringar.

Den 1 april presenterade kommissionen ett förslag till översyn av viseringskodexen (se faktapromemoria 2013/14:FPM77). De förslag som presenterades syftar till att erbjuda ytterligare förenklingar i samband med viseringsutfärdande genom bland annat krav på kortare handläggningstider och tidsfrister för konsultationer, utökade kategorier som åtnjuter avgiftsfrihet, bindande regler när det gäller utfärdande av långtidsviseringar som gäller för flera inresor samt ökade krav på konsulär tillgänglighet.

Parallellt med förslaget om ändringar i viseringskodexen presenterade kommissionen ett förslag om införande av en ny typ av visering, kallad rundresevisering, som ska gälla för längre vistelser i Schengenområdet (se faktapromemoria 2013/14:FPM78).

Förslagen har under året förhandlats i rådsarbetsgruppen.

24.4 Återvändande och migrationsströmmar

24.4.1 Återvändande

I juni antog rådet slutsatser om EU:s återvändandepolitik. I slutsatserna konstateras som utgångspunkt att kampen mot olaglig invandring är ett viktigt mål för EU:s migrationspolitik. Vidare anges att man för närvarande bör inrikta sig på genomförande av befintligt regelverk, snarare än nya lagstiftningsalternativ och att det redan genomförda återvändandedirektivet har bidragit till en ändamålsenlig reglering på området. Rådet konstaterar också att det är viktigt att det finns en

samstämmig och övergripande strategi gentemot länder utanför EU, för att få dem att i högre utsträckning identifiera och återta egna medborgare. I detta avseende bekräftar rådet värdet av välfungerande återtagandeavtal för ett effektivt återvändande. Skr. 2014/15:65

24.4.2 Återtagandeavtal

Rådet har sedan år 2000 gett kommissionen mandat att förhandla om återtagandeavtal med ett antal länder utanför EU. Avtalen reglerar villkor och procedurer för återtagande av egna medborgare, medborgare i tredjeland samt statslösa, liksom transitering. Avtal har hittills trätt i kraft med Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Hongkong, Kap Verde, Macao, Makedonien, Moldavien, Montenegro, Ryssland, Serbien, Sri Lanka, Turkiet, Ukraina och Pakistan. Avtalen med Armenien, Azerbajdzjan, Kap Verde och Turkiet trädde samtliga i kraft under 2014.

Förhandlingsmandat har sedan tidigare även beslutats när det gäller Algeriet, Kina, Marocko och Vitryssland men förhandlingarna har inte avslutats. Under 2014 beslutades också om ett förhandlingsmandat när det gäller Tunisien.

24.4.3 Åtgärder som rör migrationstryck

I april 2012 godkände rådet en handlingsplan mot olaglig invandring: EU:s åtgärder rörande migrationstrycket – Ett strategiskt svar. Handlingsplanen utgör en redovisning och inventering av konkreta åtgärder för att motverka olaglig invandring till EU. Handlingsplanen uppdaterades under det grekiska ordförandeskapet i maj och under det italienska i december i syfte att bl.a. beakta de framsteg som uppnås i genomförandet av de konkreta åtgärder som redovisas i handlingsplanen.

24.4.4 Migrationsströmmar i medelhavsområdet

Efter de allvarliga olyckorna utanför Lampedusa och Malta i oktober 2013, där hundratals migranter omkom på resan till Europa, enades EU på rådet för rättsliga och inrikes frågor den 7–8 oktober 2013 om att sådana tragiska händelser var en EU-angelägenhet som krävde gemensamma ansträngningar. Efter rådsmötet sammankallade kommissionen medlemsstaterna till en särskild arbetsgrupp för att diskutera möjliga åtgärder. Arbetsgruppens arbete sammanfattades i ett kommissionsmeddelande den 4 december (se faktapromemoria 2013/2014:FPM34). Under det gångna året har frågan om migrationsströmmar i medelhavsområdet diskuterats vid rådsmötena den 3–4 mars, 5–6 juni, 9–10 oktober och 4–5 december.

I de strategiska riktlinjerna på RIF-området som antogs vid Europeiska rådet den 26–27 juni konstateras att fokus även i fortsättningen bör vara att fullständigt genomföra de åtgärder som presenterats i kommissionens meddelande. I syfte att uppnå konkreta resultat på kort sikt antogs rådsslutsatser på RIF den 9–10 oktober 2014, där ytterligare

prioriteringar av åtgärderna i kommissionens meddelande görs. Vid beslutet om antagande framförde Sverige en röstförklaring ("Sverige stöder rådets slutsatser och betonar att det är viktigt att se till att personer i behov av internationellt skydd kan komma till EU på lagliga vägar.").

Överläggning med socialförsäkringsutskottet skedde i februari. Därutöver har samråd med EU-nämnden ägt rum i anslutning till rådsmötena.

24.5 Migration i de yttre förbindelserna

I takt med en ökad globalisering har migrationsfrågorna blivit en alltmer integrerad del av EU:s yttre förbindelser. Nära och fördjupat samarbete med tredjeländer och med internationella organisationer är en förutsättning för att kunna omsätta politiska prioriteringar i konkreta handlingar, dvs. i syfte att stärka tredjeländers kunskap, strukturer och kapacitet att hantera alla aspekter av migration. Det handlar om ett brett angreppssätt, EU-intern solidaritet, balans och partnerskap.

24.5.1 EU:s övergripande strategi för migration och rörlighet

EU:s övergripande strategi för migration och rörlighet är det centrala ramverket för samarbetet med tredjeländer. Ambitionen är att etablera ett mer strukturerat samarbete med prioriterade transit- och ursprungsländer i syfte att stärka deras kunskap och kapacitet att hantera migration och att ge skydd. Strategin är geografiskt heltäckande men samarbeten med länderna i EU:s närområde prioriteras. Tematiskt omfattas fyra huvudområden: laglig migration och rörlighet, olaglig invandring, migration och utveckling samt internationellt skydd.

Den övergripande strategin genomförs i sin tur genom ett stort antal långsiktiga migrationsdialoger och samarbetsprocesser.

EU har hittills ingått partnerskap med Moldavien, Kap Verde, Georgien, Armenien, Marocko, Tunisien, Azerbajdzjan och senast Jordanien.

24.5.2 EU-Afrikas strategiska partnerskap på migrationsområdet

De tragiska händelserna i oktober 2013 i Lampedusa har lett till att uppmärksamheten åter riktats mot den svåra situationen för migranter – flyktingar, asylsökande, offer för människohandel och ensamkommande barn – som drunknar i Medelhavet när de försöker ta sig till Europa med sjöovärdiga fartyg som drivs av kriminella nätverk med smugglare och människohandlare.

Mot denna bakgrund lade Italien, kommissionen och EU:s utrikestjänst vid ett möte som anordnades av Afrikanska unionen (AU) och Internationella organisationen för migration (IOM) i Khartoum den 22–23 maj fram ett gemensamt initiativ, Khartoumprocessen. Det handlar

om en politisk process för migrationsarbete där EU och länderna på Afrikas horn och i Östafrika samt de huvudsakliga transitländerna i Medelhavsområdet, dvs. ursprungs-, transit- och destinationsländer längs migrationsvägen från Afrikas horn till Europa, kan samlas.

Skr. 2014/15:65

24.5.3 Migration och utveckling

Ett viktigt inslag i det utrikespolitiska arbetet på migrationsområdet är integreringen av migrationspolitiken i den europeiska utvecklingspolitiken, där migrationens positiva effekter ges en central betydelse. I kommissionens meddelande Maximera migrationens bidrag till utvecklingen (KOM(2013) 292) ges förslag på fortsatta åtgärder på området. I Europeiska unionens rådsslutsatser om ökad koppling mellan utveckling och migration bekräftas vikten av detta arbete. Kopplingen mellan migration och utveckling kommer även fortsättningsvis vara en viktig del av både EU:s utvecklingspolitik och EU:s migrationspolitik och konkretiseras i första hand inom ramen för genomförandet av den övergripande strategin för migration och rörlighet.

24.5.4 Integration av tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i EU

Under det grekiska ordförandeskapet antogs rådsslutsatser om integration av tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i EU. Detta mot bakgrund av att tio år passerat sedan EU:s gemensamma grundprinciper för en integrationspolitik för invandrare inom EU antogs.

Rådsslutsatserna syftar till att befästa de gemensamma grundprincipernas fortsatta giltighet och bekräfta medlemsstaternas intention att praktiskt omsätta dessa principer i genomförandet av integrationspolitiken, samtidigt som principerna sätts in i dagens politiska sammanhang. Vidare har medlemsstaterna i rådsslutsatserna enats om fyra aspekter kopplade till de gemensamma grundprinciperna som bör utvecklas för att stärka integrationen av tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i EU. Rådsslutsatserna antogs vid rådet för rättsliga och inrikesfrågor den 5–6 juni.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet och samråd med EU-nämnden skedde i maj.

25 Grundläggande rättigheter och medborgarskap

Ett av EU:s fundament är grundläggande rättigheter. Att slå vakt om dess efterlevnad i medlemsstaterna och garantera rättigheterna uttryckta i stadgan om de grundläggande rättigheterna är något EU har åtagit sig.

25.1 EU:s anslutning till Europakonventionen

I och med Lissabonfördragets ikraftträdande finns en skyldighet för EU att ansluta sig till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Genom EU:s anslutning till Europakonventionen kommer EU och dess institutioner att sättas under extern kontroll av Europadomstolen som kan hålla EU:s institutioner ansvariga för kränkningar av konventionen.

Sveriges övergripande målsättning har sedan länge varit att anslutningen till Europakonventionen ska komma till stånd så snart som möjligt och att anslutningen ska bidra till att stärka både den enskildes och Europakonventionens ställning.

EU och Europarådet har förhandlat fram en överenskommelse om ett avtalsutkast. Kommissionen har begärt att EU-domstolen ska yttra sig över om avtalsutkastet är förenligt med EU-fördragen och under våren höll domstolen en muntlig förhandling där Sverige medverkade. Sverige framförde då inställningen att avtalsutkastet är förenligt med EU-fördragen.

Den 18 december meddelade EU-domstolen sitt yttrande. Domstolen kom fram till att avtalsutkastet inte fullt ut är förenligt med EU-fördragen.

25.2 Reformen av EU:s dataskyddsreglering

I januari 2012 lade kommissionen fram förslag till en omfattande reform av EU:s dataskyddsreglering. Kommissionens förslag innebär att en allmän dataskyddsförordning (se faktapromemoria 2011/12:FPM117) ska ersätta det s.k. dataskyddsdirektivet som genomförts i svensk rätt genom personuppgiftslagen (1998:204). I reformpaketet ingår också ett förslag till dataskyddsdirektiv för det brottsbekämpande området som ska ersätta dataskyddsrambeslutet från 2008 (se faktapromemoria 2011/12:FPM119).

Allmän dataskyddsförordning

Det huvudsakliga syftet med kommissionens förslag till allmän dataskyddsförordning är att ytterligare harmonisera och effektivisera skyddet av personuppgifter för att förbättra den inre marknadens funktion och öka enskildas kontroll över sina personuppgifter.

Den viktigaste frågan i förhandlingsarbetet om en ny dataskyddsförordning är att tillförsäkra att det nya dataskyddsregelverket inte kommer i konflikt med grundlagsregleringen om offentlighetsprincipen och tryck- och yttrandefriheten. Vid RIF-rådet i december antogs en partiell allmän inriktning om bl.a. kapitel IX som, vid sidan av en bestämmelse om yttrandefrihet, innehåller en uttrycklig reglering om offentlighetsprincipen.

Under året har det vid RIF-råden i juni, oktober och december antagits partiella allmänna inriktningar om bestämmelser om personuppgiftsansvarigas skyldigheter, överföring av personuppgifter till länder och

internationella organisationer utanför EU och EES, om avvikelser från dataskyddsregelverket i vissa särskilda situationer och om hur dataskyddsregelverket förhåller sig till den offentliga sektorn.

Som förbehåll för de partiella allmänna inriktningarna har gällt att inget är överenskommet förrän allt är överenskommet, att överenskommelsen inte binder förhandlingarna till några horisontella frågor och att beslutet inte ger ordförandeskapet mandat att inleda trilogförhandlingar med Europaparlamentet.

Förslaget har under året förhandlats i rådsstrukturen. Förhandlingarna kommer att fortsätta under 2015.

Regeringen hade samråd med EU-nämnden i februari, maj, oktober och november och överläggning med konstitutionsutskottet i november.

Direktiv för det brottsbekämpande området

Förslaget till direktiv för det brottsbekämpande området syftar till att garantera en enhetlig och hög nivå på uppgiftsskyddet och underlätta utbytet av personuppgifter mellan behöriga myndigheter. Därigenom säkerställs ett effektivt straffrättsligt samarbete och polissamarbete.

Förslaget har under året förhandlats i rådsstrukturen. Förhandlingarna kommer att fortsätta under 2015. Information till riksdagen har lämnats löpande, överläggning med justitieutskottet ägde rum i mars.

25.3 EU:s stadga om grundläggande rättigheter

Kommissionen lämnade sin årliga rapport om tillämpningen av EU:s stadga för grundläggande rättigheter. Rapporten belyser rollen för EU-domstolen när det gäller tillämpningen av stadgan. Vidare redovisas hur EU-institutionerna respekterat och främjat grundläggande rättigheter i lagstiftningsarbetet, politiska initiativ och verkställighetsåtgärder. Rådet antog därefter rådsslutsatser på rådet för rättsliga frågor den 5 juni. Av rådsslutsatserna framgår att olika insatser gjorts för att stärka och främja tillämpningen av stadgan. Frågan om samstämmighet mellan de inre och yttre aspekterna av skydd och främjande av mänskliga rättigheter i EU har diskuterats. Det framhålls att både unionen och medlemsstaterna genom ett mångskiktat system för skydd av de grundläggande rättigheterna säkerställer höga standarder internt och det bör därför kunna presenteras på ett samstämmigt och synligt sätt i förbindelser med utomstående partner. Vidare noterade rådet med intresse idén om att göra en årlig utvärdering av unionens åtgärder utifrån bestämmelserna i stadgan och om att ange områden för framtida åtgärder. Detta skulle gradvis kunna leda till en intern EU-strategi för grundläggande rättigheter för efterlevnad och främjande av stadgan.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

26 Finansieringsprogram för rättsliga och inrikes frågor

I EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 finns följande fonder och program som finansierar åtgärder inom politikområdet för rättsliga och inrikes frågor: asyl-, migration- och integrationsfonden, fonden för inre säkerhet, programmet rättsliga frågor samt programmet rättigheter, jämlikhet och medborgarskap.

Kommissionen presenterade i november 2011 förslag om att inrätta fyra fonder och finansieringsprogram på det rättsliga och inrikes området inom ramen för EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. I december 2013 antog rådet och Europaparlamentet de förordningarna som inrättade programmen rättsliga frågor samt rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. I april 2014 antogs de förordningar som inrättade asyl-, migrations- och integrationsfonden samt fonden för inre säkerhet. Dessa beslut fattades enligt det ordinarie beslutsförfarandet där Europaparlamentet är medbeslutande.

26.1 Asyl-, migration- och integrationsfonden

Det övergripande syftet med asyl-, migration- och integrationsfonden är att bidra till en effektivare hantering av migrationsströmmar inom EU i enlighet med EU:s gemensamma asyl- och migrationspolitik.

Fonden regleras av två förordningar, dels förordningen om inrättandet av asyl-, migration- och integrationsfonden (516/2014), dels genom en horisontell förordning som fastställer administrativa regler för programplanering, förvaltning och kontroll, räkenskapsavslutning, rapportering och utvärdering (514/2014).

Budgeten för asyl-, migration- och integrationsfonden uppgår till 3 137 miljoner euro för perioden 2014–2020. Fonden ersätter de tidigare flykting-, återvändande- och integrationsfonderna. Det nya regelverket innehåller ökad tillämpning av delad förvaltning, dvs. att genomförandeuppgifter delegeras till medlemsstaterna. I september 2013 utnämnde regeringen Migrationsverket till nationell ansvarig myndighet för fonden och gav den i uppdrag att utarbeta ett förslag till nationellt program. Förhandlingar pågår om det nationella programmet, vilket sannolikt kommer att antas av kommissionen under första halvåret 2015.

Genom den horisontella förordningens ikraftträdande inrättades kommittén för asyl-, migration- och integrationsfonden och fonden för inre säkerhet. Kommittén har under året förhandlat tolv genomförandeförordningar som syftar till att fastställa mer precisa bestämmelser för förvaltningen av de båda fonderna på inrikesområdet. Därtill ska kommittén årligen anta arbetsprogram för den direkta förvaltningen, dvs. den del av fonden som administreras och förvaltas av kommissionen.

Fonden för inre säkerhet är uppdelad i två instrument, ett för ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar (515/2014) och ett för ekonomiskt stöd för polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering (513/2014). Administrativa regler för programplanering, förvaltning och kontroll, räkenskapsavslutning, rapportering och utvärdering regleras genom en horisontell förordning (514/2014).

Budgeten för fonden för inre säkerhet uppgår till 3 764 miljoner euro för perioden 2014–2020. Det nya regelverket innehåller ökad tillämpning av delad förvaltning, dvs. att genomförandeuppgifter delegeras till medlemsstaterna. I juni 2013 utnämnde regeringen Rikspolisstyrelsen till nationell ansvarig myndighet för fonden och gav den i uppdrag att utarbeta ett förslag till nationellt program. Förhandlingar pågår om det nationella programmet, vilket sannolikt kommer att antas av kommissionen under första halvåret 2015.

Genom den horisontella förordningens ikraftträdande inrättades kommittén för asyl-, migration- och integrationsfonden och fonden för inre säkerhet. Kommittén har under året förhandlat tolv genomförandeförordningar som syftar till att fastställa mer precisa bestämmelser för förvaltningen av de båda fonderna på inrikesområdet. Därtill ska kommittén årligen anta arbetsprogram för den direkta förvaltningen, dvs. den del av fonden som administreras och förvaltas av kommissionen.

26.2.1 Instrument för ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar

Det övergripande syftet med gräns- och viseringsinstrumentet är att stödja en gemensam viseringspolitik och därigenom underlätta lagligt resande, säkra lika behandling av tredjelandsmedborgare samt hantera irreguljär migration. Därtill ska instrumentet stödja gränsförvaltningen för att dels säkerställa en hög skyddsnivå vid de yttre gränserna och dels en smidig passage vid de yttre gränserna i enlighet med Schengen-regelverket.

Instrumentet ersätter den tidigare gränsfonden.

26.2.2 Instrument för ekonomiskt stöd till polis-samarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering

Det övergripande syftet med detta instrument är att förebygga och bekämpa gränsöverskridande, allvarlig och organiserad brottslighet, inklusive terrorism samt stärka samordningen och samarbetet mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och mellan dessa och berörda tredjeländer. Dessutom ska instrumentet främja medlemsstaternas och unionens förmåga att effektivt hantera säkerhetsrelaterade risker och kriser och förbereda sig för och skydda människor och kritisk

infrastruktur mot terroristattacker och andra säkerhetsrelaterade händelser.

Instrumentet ersätter programmet förebyggande och bekämpande av brottslighet samt programmet förebyggande, beredskap och konsekvenshantering när det gäller terrorism och andra säkerhetsrelaterade risker.

26.3 Programmet för rättsliga frågor

Det övergripande syftet med programmet rättsliga frågor föreslås vara att 1) underlätta och stödja civilrättsligt och straffrättsligt samarbete, 2) stödja och främja rättslig fortbildning, inbegripet språklig fortbildning på området för juridisk terminologi, i syfte att främja en gemensam rättslig kultur, 3) underlätta den faktiska tillgången till rättslig prövning för alla, inbegripet främjande och stödjande av brottsoffers rättigheter, samtidigt som rätten till försvar respekteras samt 4) stödja initiativ på området för narkotikapolitik när det gäller rättsligt samarbete och brottsförebyggande aspekter.

Programmet regleras genom förordning 1382/2013 och dess budget för perioden 2014–2020 uppgår till 378 miljoner euro. Programmet ersätter de tidigare civilrätts- och straffrättsprogrammen samt programmet förebyggande av och information om narkotikamissbruk. Programmet administreras genom direkt förvaltning, dvs. det genomförs av kommissionen. Utgångspunkt för genomförandet är de årliga arbetsprogram som antas av kommittén för programmet rättsliga frågor.

26.4 Programmet rättigheter, jämlikhet och medborgarskap

Programmet syftar till att bidra till att individers rättigheter främjas och skyddas i enlighet med fördraget och EU:s stadga för grundläggande rättigheter. Programmet ska särskilt främja:

- rättigheter som härrör från unionsmedborgarskapet,
- principerna om icke-diskriminering,
- jämställdhet mellan kvinnor och män,
- rättigheter för äldre och personer med funktionshinder,
- rätten till dataskydd,
- barnets rättigheter,
- konsumenters rättigheter, och
- friheten att driva ett företag på den gemensamma marknaden.

Programmet regleras genom förordning 1381/2013 och dess budget för perioden 2014–2020 uppgår till 439 miljoner euro. Programmet ersätter följande tre finansieringsprogram: Grundläggande rättigheter och medborgarskap, Daphne III och sektionerna icke-diskriminering och jämlikhet inom Progress. Programmet administreras genom direkt förvaltning, dvs. det genomförs av kommissionen. Utgångspunkt för

27 Civilskydd

27.1 Ramverk för katastrofriskreducering (Hyogo)

Ett omfattande FN-arbete pågår för att förebygga naturolyckor och naturkatastrofer och minimera effekterna av dem. Vid FN:s världskonferens i Kobe, Japan, 2005 samlades delegationer från 168 nationer och antog en deklaration, Hyogodeklarationen, och en tioårsplan. Syftet är att göra världen säkrare mot naturolyckor, genom arbete med att reducera riskerna för, och minska konsekvenserna av naturkatastrofer. Målsättningen är att förluster, räknat i liv, sociala, ekonomiska och miljörelaterade tillgångar orsakade av naturolyckor ska ha minskat påtagligt till år 2015.

Ett brett samråd äger nu rum om utformningen av det ramverk för katastrofriskreducering som ska gälla för perioden efter 2015. Detta ramverk ska godkännas vid världskonferensen om katastrofriskreducering i Sendai, Japan, i mars 2015. Processen och samrådsförfarandet mot det nya ramverket hålls samman av FN:s kontor för katastrofriskreducering.

I april presenterade kommissionen med sitt meddelande om riskhantering för att skapa motståndskraft (se faktapromemoria 2013/14:FPM85). Syftet med meddelandet var att lägga fram kommissionens synpunkter på utformningen av Hyogo-ramverket för åtgärder efter 2015, med utgångspunkt i de resultat som uppnåtts inom en rad av EU:s politikområden, bl.a. civilskydd, miljöskydd, inre säkerhet, klimatanpassning, hälsa, forskning och innovation samt den uppbyggnad av motståndskraften som främjas genom EU:s yttre åtgärder.

Den 5–6 juni fattade Europeiska rådet beslut om rådsslutsatser om Hyogo-ramverket för åtgärder efter 2015. Rådsslutsatserna är av policykaraktär och strävan har varit att skapa ett öppet dokument som ska fungera som ett stöd för de fortsatta förhandlingarna.

DEL 6 SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

28 Sysselsättningspolitik

Ett effektivt samarbete på sysselsättningsområdet är viktigt för att stimulera medlemsstaterna att genomföra nödvändiga reformer för att få fler kvinnor och män i arbete. Under året har Sverige aktivt deltagit i genomförandet av den europeiska sysselsättningsstrategin inom ramen för den europeiska terminen. Huvudansvaret och de främsta instrumenten på sysselsättningsområdet ligger hos medlemsstaterna.

28.1 Sysselsättningsstrategin inom Europa 2020 och den europeiska terminen

Sysselsättningsriktlinjerna

Rådet antog 2010 riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Riktlinjerna antas årligen. Mot bakgrund av att rådet har betonat att riktlinjerna bör förbli oförändrade fram till 2014, beslutade rådet i april att riktlinjerna antagna från 2010 fortsatt även skulle gälla under 2014.

Sverige ställde sig bakom sysselsättningsriktlinjerna. Riktlinjerna, som medlemsstaterna ska beakta i sin nationella politik, utgör ett viktigt instrument inom ramen för den öppna samordningsmetoden på sysselsättningsområdet.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och april.

Gemensam sysselsättningsrapport

Inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin ska rådet och kommissionen årligen upprätta en sysselsättningsrapport till Europeiska rådet om sysselsättningsläget och genomförandet av de integrerade sysselsättningsriktlinjerna.

Den 13 november 2013 presenterade kommissionen ett utkast till den gemensamma sysselsättningsrapporten. Utkastet utgjorde en integrerad bilaga till kommissionens fjärde årliga tillväxtrapport. Rapporten inleds med sammanfattande budskap i vilka det bl.a. konstateras att sysselsättningsläget och den sociala situationen fortsatt är oroande och att den omedelbara prioriteringen måste vara ett ambitiöst genomförande och uppföljning av reformer i syfte att öka kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande. Vidare konstateras att utvecklingen gått åt fel håll och att det kommer krävas ett kraftigt trendbrott för att nå Europa 2020-strategins mål för sysselsättning och social delaktighet. Rapporten innehöll för första gången en resultattavla med sysselsättnings- och sociala indikatorer. Analysen visar mycket stora skillnader i den sociala

utvecklingen mellan nord och syd inom EU. Syftet med resultattavlan är att bättre synliggöra den sociala utvecklingen inom EU. Resultattavlan utgjorde härvid en del i arbetet med att stärka den sociala dimensionen av EMU.

Samråd i EU-nämnden hölls i mars. Sverige ställde sig bakom antagandet av rapporten i mars.

Den 24 november presenterade kommissionen utkast till en sysselsättningsrapport för den fjärde europeiska terminen. Antagande av denna är planerat till 9 mars 2015.

Landspecifika rekommendationer på sysselsättningsområdet

Rekommendationer på sysselsättningsstrategins område inom Europa 2020-strategin antogs av rådet i juli (se avsnitt 3.1 om Europa 2020-strategin). På sysselsättningsområdet rekommenderas Sverige att:

- Vidta lämpliga åtgärder för att förbättra baskunskaperna och underlätta övergången från utbildning till arbetsmarknad, bl.a. genom en större användning av arbetsplatsförlagt lärande och lärlingsprogram.
- Förstärka satsningarna för att mer effektivt inrikta arbetsmarknads- och utbildningsåtgärder på lågutbildade och personer med invandrarbakgrund.
- Öka de tidiga insatserna och det aktiva uppsökandet av ungdomar som inte är inskrivna hos myndigheterna.

29 Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor

Arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i området sysselsättnings- och socialpolitik, där en central målsättning är att förbättra arbetstagares levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område är dialogen mellan arbetsmarknadens parter. Samarbetet inom socialpolitikens område sker inom ramen för den öppna samordningsmetoden för social trygghet och social delaktighet. Samarbetet har som övergripande syfte att öka den sociala sammanhållningen inom EU med utgångspunkt i mål för fattigdomsbekämpning, för arbetet med att skapa hållbara och adekvata pensionssystem och för ökad tillgång till hälso- och sjukvård och äldreomsorg.

29.1 Klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar

Kommissionen lämnade i februari 2013 ett förslag till ändring av fem arbetsmiljödirektiv för anpassning till förordningen om klassificering och märkning av ämnen och blandningar (CLP-förordningen). Syftet med det föreslagna direktivet är att uppdatera referenser och terminologi i

skylddirektivet, minderårigdirektivet, direktivet om kemiska agenser, direktivet om gravida och ammande och direktivet om carcinogener och mutagena ämnen i arbetet. Detta för att överensstämna med gällande EU-klassificering och märkning av kemiska ämnen i CLP-förordningen.

Sverige delade kommissionens bedömning att det fanns behov av harmonisering av reglerna. Sveriges utgångspunkt var att det är viktigt att försöka undvika att anpassningarna till CLP-direktivet leder till oavsiktliga och icke önskvärda materiella ändringar i gällande rätt. De anpassningar som görs borde leda till att direktiven blir mer tydliga och användarvänliga och de borde inte leda till ändrat skydd för arbetstagare jämfört med i dag eller till krångligare regler.

Europaparlamentet antog sin ståndpunkt vid första behandlingen den 4 februari och antog då en ändring av kommissionens förslag. Direktiv 2014/27/EU om ändring av tidigare direktiv och direktiv 2004/37/EG för att anpassa dem till förordningen om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar trädde i kraft den 26 februari.

Överläggning ägde rum med arbetsmarknadsutskottet i maj 2013. Samråd ägde rum med EU-nämnden i februari och direktivet antogs samma månad.

29.2 Meddelande om strategiskt ramverk för hälsa och säkerhet i arbetslivet 2014–2020

Kommissionen presenterade i juni meddelandet om ett strategiskt ramverk för hälsa och säkerhet i arbetslivet 2014–2020 (se fakta-promemoria 2013/14:FPM98). Meddelandet innehåller skrivningar om betydelsen av att främja en god arbetsmiljö genom hela arbetslivet och att främja förebyggande av arbetsrelaterad sjukdom och skada. Kommissionen pekar dessutom på betydelsen av att små och medelstora företag får nödvändig hjälp att följa arbetsmiljölagstiftningen och att regelverket förenklas i den mån det är lämpligt. Meddelandet är också inriktat på att förbättra arbetsskadestatistiken och erfarenhetsutbytet mellan yrkesinspektioner i EU-länderna.

Regeringen stöder framtagandet av det strategiska ramverket på arbetsmiljöområdet och är i stora delar tillfreds med innehållet. Det är dock viktigt för regeringen att eventuell regelförenkling på arbetsmiljöområdet inte leder till lägre skyddsnivå för arbetstagarna eller olika skyddsnivå beroende på om man jobbar i ett stort eller ett litet företag.

Det italienska ordförandeskapet genomförde en konferens om den strategiska ramen under sin ordförandeskapsperiod.

Arbetsmarknadsutskottet informerades i oktober.

29.3 Direktiv om tjänstepension

Förhandlingar pågick under 2013 och enighet nåddes mellan rådet och Europaparlamentet i december 2013 om Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/50/EU om minimikrav för ökad rörlighet för arbetstagare genom förbättrade villkor för intjänande och bevarande av

kompletterande pensionsrättigheter, tjänstepensionsdirektivet (se faktapromemoria 2007/08:FPM27). Förslaget kunde därmed antas slutligt den 16 april.

Skr. 2014/15:65

Direktivet syftar till att underlätta den fria rörligheten för arbetstagare genom att förbättra intjänande och bevarande av kompletterande pensionsrättigheter för deltagare i kompletterande pensionssystem. I huvudsak regleras tre delfrågor i direktivet: bestämmelser om begränsning av eventuella kvalifikationstider för förvärvande av pensionsrättigheter, bestämmelser om bevarande av vilande pensionsrättigheter och bestämmelser om information om kompletterande pensionsrättigheter.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i april.

29.4 Tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet

Kommissionen kom i mars 2012 med ett förslag till ett direktiv om genomförande av utstationeringsdirektivet (tillämpningsdirektivet). Förslaget är en av tolv nyckelåtgärder som kommissionen antog i sitt meddelande 2011 för att stimulera tillväxt och stärka förtroendet för den inre marknaden. Förslaget om ett tillämpningsdirektiv syftar till att skapa ett allmänt regelverk för utstationeringar med en bättre och mer enhetlig tillämpning av direktivet 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (utstationeringsdirektivet). Genom att klargöra och förtydliga hur bestämmelserna i utstationeringsdirektivet ska tillämpas kan skyddet för utstationerade arbetstagares villkor säkerställas och en sund konkurrens på den inre marknaden främjas, samtidigt som missbruk av utstationeringsreglerna motverkas (se faktapromemoria 2011/12: FPM135).

Trilogförhandlingar ägde rum under våren. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och i maj antogs direktivet 2014/67/EU om tillämpning av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen).

29.5 Socialt protokoll

Riksdagen gav 2012 regeringen tillkänna att Sverige bör kräva att EU ska anta ett juridiskt bindande protokoll, som tydliggör att grundläggande fackliga rättigheter som den fria förhandlings- och konflikträtten samt rätten att fritt teckna kollektivavtal gäller inom EU och att dessa inte underordnas EU:s ekonomiska friheter. I tillkännagivandet anges att en sådan femte frihet bör gälla inom hela EU och komplettera dagens fyra friheter på den inre marknaden.

Regeringen anser att lika lön för lika arbete enligt lagar och/eller avtal i arbetslandet är en princip som bör gälla i hela Europa. Regeringen

kommer att påbörja ett arbete för att åstadkomma en ändring av EU:s fördrag för att främja en sådan utveckling.

29.6 Europeiskt forum för att förebygga och bekämpa odeklarerat arbete

Kommissionen presenterade i april ett förslag om att inrätta ett europeiskt forum för att förebygga och bekämpa odeklarerat arbete (se faktapromemoria 2013/14:FPM80). Syftet med förslaget är att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna för att förebygga och bekämpa odeklarerat arbete. Forumet ska bidra till att EU-rätt och nationell rätt följs bättre, minska förekomsten av odeklarerat arbete, skapa formella arbetstillfällen och på så sätt undvika en försämring av arbetets kvalitet samt främja arbetsmarknadsintegration och social delaktighet.

Regeringen ser positivt på förslaget att inrätta ett europeiskt forum för att bekämpa odeklarerat arbete och välkomnar ett ökat samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller informations- och kunskapsutbyte. Regeringen anser inte att samarbetet mellan medlemsstaternas nationella myndigheter ska utvidgas till en obligatorisk gränsöverskridande operativ nivå. Vidare är det en för regeringen allmän och central ståndpunkt att respektera nationella arbetsmarknadsmodeller och medlemsstaternas kompetens på det sociala området och på skatte- och sysselsättningsområdet.

Under året inleddes förhandlingar om förslaget och en allmän inriktning nåddes på EPSCO-rådet i oktober. Samråd med EU-nämnden skedde i juni och oktober.

29.7 Rådsrekommendation om kvalitetskriterier i praktikprogram

Kommissionen presenterade i december 2013 ett förslag till rådets rekommendation om kvalitetskriterier för praktikprogram. Syftet med förslaget är att öka tillgången på praktikplatser av hög kvalitet, för att öka ungdomars möjlighet att få ett arbete. Enligt kommissionen syftar förslaget även till att underlätta ungdomars rörlighet inom EU. Rekommendationen antogs vid EPSCO-rådets möte den 10 mars. Överläggning hölls med arbetsmarknadsutskottet i januari och samråd hölls med EU-nämnden i mars.

29.8 Direktiv om sjöfolk

Det finns för närvarande sex arbetsrättsliga EU-direktiv i kraft där sjöfolk är undantagna, eller kan undantas, från tillämpningsområdet. Kommissionen föreslår genom det här direktivet att undantag i fem av direktiven avskaffas. Det gäller lönegarantidirektivet, direktivet om europeiska företagsråd, direktivet om information och samråd, direktivet om kollektiva uppsägningar och direktivet om övergång av verksamhet.

Syftet med ändringen är att stärka skyddet för arbetstagare oavsett vilken sektor de arbetar i, att säkerställa att liknande villkor gäller mellan medlemsstaterna samt att leva upp till de rättigheter som läggs fast i EU:s stadga för grundläggande rättigheter (se faktapromemoria 2012/13:FPM37).

Förslaget har förhandlats under hösten. Vid EPSCO-rådets möte 11 december nåddes en allmän inriktning om förslaget.

Sverige har inte infört några undantag eller särskilda bestämmelser för sjöfolk när de fem direktiven genomfördes. Det har under förhandlingen för svensk del varit viktigt att det nya direktivet inte ska medföra att befintliga regler ska påverkas negativt i de länder vars lagstiftning redan i dag omfattar sjöfolk.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

29.9 Direktiv om åtgärder för att underlätta fri rörlighet för arbetstagare

Kommissionen antog i april 2013 ett förslag till direktiv om åtgärder som underlättar utövandet av arbetstagares rättigheter i samband med fri rörlighet för arbetstagare (se faktapromemoria 2012/13:FPM109). Förslaget syftar till att förbättra och fördjupa den praktiska tillämpningen av förordningen från 2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen, genom att tillförsäkra arbetstagare förbättrade möjligheter att göra sina rättigheter gällande, men innebär inte några nya materiella rättigheter för arbetstagare som utnyttjar sin rätt till fri rörlighet.

Förhandlingar om förslaget ägde rum under 2013. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april och direktiv 2014/54/EU om åtgärder som underlättar utövandet av arbetstagares rättigheter i samband med fri rörlighet för arbetstagare antogs samma månad.

29.10 Utökad samarbete mellan offentliga arbetsförmedlingar

När Europeiska rådet år 2010 antog Europa 2020-strategin uppmanade det till mobilisering av alla unionens instrument och politiska åtgärder i syfte att uppnå de gemensamma målen och medlemsstaterna uppmanades att vidta förstärkta samordnade åtgärder.

Mot bakgrund av detta antog kommissionen i juni 2013 ett förslag till beslut om ett utökad samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna (se faktapromemoria 2012/13:FPM137). Förslaget syftade till att förstärka och befästa befintligt samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna i medlemsstaterna. En informell expertgrupp för europeiska offentliga arbetsförmedlingar finns sedan 1997. En formaliserad struktur anses i kommissionens förslag vara en förutsättning för att öka nätverkets potential att bidra till att ta fram innovativa, evidensbaserade åtgärder för genomförande av politiken i linje med Europa 2020-målen. Sverige ställde sig positivt till syftet med förslaget.

Förhandlingarna har pågått i rådet under året och ett unionsomfattande nätverk för offentliga arbetsförmedlingar (s.k. PES-nätverket) inrättades för perioden från och med den 17 juni 2014 till och med den 31 december 2020 genom beslut nr 573/2014/EU om ett utökat samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna. Det nya nätverket ska föra de nationella offentliga arbetsförmedlingarna närmare varandra och ge dem en tydlig status och väl definierade uppgifter. Nätverket ska ge större möjligheter att jämföra arbetsförmedlingarnas resultat med hjälp av relevanta riktmärken. De ska också kunna utbyta goda exempel och förbättra sitt samarbete, bl.a. genom ömsesidigt lärande och erfarenhetsutbyte.

Nätverket för offentliga arbetsförmedlingar ska ledas av en styrelse. Styrelsen består av högre tjänstemän från arbetsförmedlingarna som utses av varje medlemsstat och kommissionen. Styrelsens uppgift är att reglera och styra nätverkets verksamhet. Kommissionen har inrättat ett sekretariat som ska bistå och underlätta arbetet för det nya nätverket och se till att systemet fungerar smidigt och är politiskt relevant.

Samråd ägde rum med EU-nämnden inför EPSCO-rådet i januari och mars.

29.11 Förordning om europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Euresnätverket)

I januari antog kommissionen ett förslag till förordning om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar, arbetstagares tillgång till rörlighets-tjänster och ytterligare integration av arbetsmarknaderna (Euresnätverket, se faktapromemoria 2013/14:153).

Euresnätverket är ett redan befintligt nätverk vars syfte är att främja fri rörlighet för arbetstagare inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Även Schweiz deltar i samarbetet. I nätverket ingår bl.a. offentliga arbetsförmedlingar, fackliga organisationer och arbetsgivarorganisationer. Förslaget ersätter det regelverk som i dag reglerar samarbetet mellan medlemsstaterna och kommissionen inom Euresnätverket.

Regeringen anser att ett väl fungerande Euresnätverk kan underlätta för den fria rörligheten av arbetstagare inom Europa och att syftet med förslaget, att inom detta område tillhandahålla en gemensam ram för fördjupat samarbete mellan medlemsstaternas arbetsförmedlingar och kommissionen, kan stödjas.

Under året har förslaget förhandlats i rådet. Överläggning hölls med arbetsmarknadsutskottet i februari respektive oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december. Vid EPSCO-rådet i december antogs en allmän inriktning om förslaget.

29.12 Fond för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt

I mars antogs förordning 223/14 om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt. Fonden ska främja den sociala

sammanhållningen, förbättra social delaktighet och därmed bidra till målet att utrota fattigdomen i unionen. Detta genom att bidra till att uppnå Europa 2020-strategins mål med att antalet personer som riskerar fattigdom och social utestängning ska minska med minst 20 miljoner personer. Fonden för europeiskt bistånd ska även komplettera strukturfonderna. Fonden ska bidra till att nå det specifika målet beträffande åtgärder av de värsta formerna av fattigdom. Fonden ska bidra till att uppnå målet genom att tillhandahålla icke-finansiellt bistånd som livsmedelsbistånd och/eller grundläggande materiellt bistånd till dem som har det sämst ställt. Bistånd i form av åtgärder för social delaktighet i syfte att se till att personer som har det sämst ställt integreras i samhället. Fonden ska användas för att komplettera nationella strategier för hållbar fattigdomsbekämpning och social delaktighet.

29.13 Samarbete inom socialpolitikens områden inom ramen för den öppna samordningsmetoden

Kommittén för social trygghet har under året tagit fram flera rapporter som därefter föreslagits EPSCO-rådet. Det handlar bl.a. om den årliga rapporten om den sociala situationen i EU samt rapporten om äldreomsorg och de utmaningar äldreomsorgen står inför. Båda dessa rapporter förelades EPSCO-rådet i mars och informationstillfälle respektive samråd ägde rum med socialutskottet och med EU-nämnden kring detta.

30 Jämställdhet och arbetet mot diskriminering

Sverige arbetar aktivt för att främja jämställdhet och motverka diskriminering inom alla politikområden och i genomförandet av EU:s större processer och program. Under året har Sverige bl.a. aktivt drivit frågan om att stärka jämställdhetsperspektivet i Europa 2020-strategin. Sverige har aktivt deltagit i det fortsatta arbetet med förslaget om ett antidiskrimineringsdirektiv och arbetet med integrering av romer.

30.1 Jämställdhet

Förslag till jämnare könsfördelning i börsnoterade bolagsstyrelser

Kommissionen lämnade i november 2012 ett förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland styrelseledamöter i börsnoterade bolag (se faktapromemoria 2012/13:FPM33). Förslaget innebär att styrelseledamöterna i de största börsbolagen ska utses i en särskild tillsättningsprocess där kriterier för urvalet bestämts och redovisats i förväg. Målet är

att styrelserna senast år 2020 ska bestå av minst 40 procent av det underrepresenterade könet.

Förslaget har förhandlats i rådet sedan februari 2013. Vid EPSCO-råden i juni och december 2013 samt i juni 2014 lämnades lägesrapporter. Det italienska ordförandeskapet hade därefter som ambition att nå en allmän inriktning om förslaget vid EPSCO-rådet i december 2014, men inför mötet stod det klart att det inte var möjligt. Kommissionen har dock meddelat att man ska fortsätta att verka för ett antagande av direktivet.

Europaparlamentet har haft omröstning och antagit ett förslag som i huvudsak överensstämmer med kommissionens.

Civilutskottet informerades i november och överläggning ägde rum i december. Samråd ägde rum med EU-nämnden i juni och december. Mot bakgrund av att förslaget under förhandlingarna i rådet fått en väsentligt mer flexibel utformning, föreslog regeringen att Sverige ska stödja förslaget. Riksdagens majoritet meddelade dock att man anser att förslaget alltför strider mot subsidiaritetsprincipen.

Uppföljning av Pekingplattformen

Inom EU sker ett strategiskt arbete med att följa upp FN:s handlingsplan för jämställdhet som antogs i Peking 1995. Handlingsplanen är den formella utgångspunkten för EU:s medlemsstaters åtagande beträffande jämställdhetsintegrering och för framtagande av indikatorer för uppföljning av Pekingplattformens 12 kritiska områden. Inom denna process antog rådet slutsatser inom området Kvinnor och ekonomin med utgångspunkt i deltidsarbete och egenföretagande. Överläggning med arbetsmarknadsutskottet hölls i mars och samråd med EU-nämnden i juni.

På rådsmötet i december antog rådet slutsatser om en helhetsöversyn av Pekingplattformen sedan den antogs 1995, Peking+20. Jämställdhetsinstitutet i Vilnius har presenterat omfattande rapporter på respektive tema som bakgrundsunderlag till slutsatserna. Överläggning med arbetsmarknadsutskottet hölls i november och samråd med EU-nämnden i december.

30.2 Arbetet mot diskriminering

Antidiskrimineringsdirektivet

Kommissionen lämnade 2008 ett förslag till skydd mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Sverige har välkomnat förslaget och verkat för ett antagande av ett direktiv som säkerställer samma nivå av skydd mot diskriminering inom EU oavsett diskrimineringsgrund (se faktagruppmemorier 2007/08:FPM127).

Grekland och Italien har under året arbetat vidare med förslaget. Frågor om tillgänglighet och skäliga stöd- och anpassningsåtgärder för personer med funktionsnedsättning har diskuterats. Det krävs enhällighet i rådet för att direktivet ska antas. Vid EPSCO-rådet i juni presenterades en lägesrapport och vid EPSCO-rådet i december hölls en riktlinjedebatt och

en lägesrapport presenterades. Arbetsmarknadsutskottet informerades i december. Skr. 2014/15:65

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och i december.

Arbetet avseende romers situation

I april presenterade kommissionen en utvärdering av medlemsstaternas genomförande av de nationella strategierna för integrering av romer (se faktagenommemoria 2013/14:FPM79). Utvärderingen visar på att åtgärder för integrering av romer har vidtagits i alla medlemsstater och att det börjar göras framsteg i de flesta av dessa, men att det fortfarande går långsamt.

Kommissionens utvärdering presenterades i samband med högnivå-mötet om romer. Mötet som regelbundet arrangeras av kommissionen samlar representanter från EU-institutioner, medlemsstater och det civila samhället. Sverige representerades på statssekreterarnivå. Temat för mötet handlade om att lyfta fram betydelsen av att de nationella strategierna för romsk inkludering genomförs på lokal och regional nivå och att tillgängliga EU-fondmedel används i arbetet. Kommissionen informerade om högnivåmötet på EPSCO-rådet och RIF-rådet i juni. Samråd ägde rum med EU-nämnden i maj.

Under året anordnade kommissionen två möten med nätverket för medlemsstaternas nationella kontaktpunkter för romska frågor. Fokus vid dessa möten har legat på frågor om involveringen av medlemsstaternas diskrimineringsombudsmän eller motsvarande i arbetet för romsk inkludering, om en effektivare användning av EU-fonder, om arbetet på lokal nivå, och om system för uppföljning av arbetet.

31 Hälsfrågor

Folkhälsa respektive hälso- och sjukvård är huvudsakligen nationell kompetens, men det finns ett mervärde i att arbeta tillsammans i EU inom vissa områden. Som exempel kan nämnas arbetet inom läkemedelsområdet, som bl.a. handlar om att utveckla läkemedelslagstiftningen inom EU. Det svenska engagemanget var särskilt stort inom arbetet mot antibiotikaresistens och mot alkoholens skadeverkningar. Sverige har ansvarat för ordförandeskapet i en arbetsgrupp som syftar till att hitta rutiner för att följa upp och jämföra effekter av sjukvårdssystemen inom EU. Under våren antogs formellt det reviderade tobaksproduktsdirektivet. Senare delen av 2014 har präglats av arbetet med att bemöta ebola-epidemin i Västafrika.

Tobaksproduktdirektivet

Ett reviderat tobaksproduktdirektiv godkändes av Europaparlamentet den 26 februari och kunde därefter antas av rådet den 14 mars. Det officiella namnet på direktivet är Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU av den 3 april 2014 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter och om upphävande av direktiv 2001/37/EG, och ska vara genomfört i svensk rätt senast den 20 maj 2016. I anslutning till rådets antagande framförde Sverige att omfattningen av hälsovarningarna kunde strida mot svenska grundlagar och att det var osäkert om och hur Sverige kunde genomföra direktivet i fråga om hälsovarningarnas storlek. Sverige framförde även att delar av regleringen av e-cigarett kunde vara problematisk i grundlagshänseende. Regeringen beslutade i juli 2014 att tillsätta en utredning om genomförande av EU:s tobaksproduktdirektiv, utredningen pågår.

Kommissionen antog den 10 oktober en delegerad akt som innehåller ett bildarkiv med hälsovarningar som ersätter bilaga II i direktiv 2014/40/EU.

Hälsosäkerhet – Allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa

Under året har arbete pågått inom ramen för den s.k. hälsosäkerhetskommittén. Kommittén etablerades mer formellt i och med beslut 1082/2013/EU om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa. En genomföranderättsakt har antagits under året om rapportering av den nationella beredskapsplaneringen inom området. Under 2015 kommer ytterligare genomföranderättsakter att tas fram för att genomföra beslutet. Luftvägsinfektionen MERS-CoV, fågelinfluensa H7N9 samt ebola är exempel på händelser som har föranlett täta kontakter mellan medlemsstaterna via hälsosäkerhetskommittén. Ett mer långsiktigt allvarligt hot är resistens mot antibiotika. EU:s handlingsplan mot antimikrobiell resistens har följts upp löpande. Inom ramen för EU handlar initiativet om gemensam programplanering för forskning och Sverige har särskilt engagerat sig när det gäller initiativet som rör antimikrobiell resistens. Ett sekretariat för arbetet har inrättats på Vetenskaprådet. Inom den gemensamma programplaneringen för forskning har det tagits fram en strategisk forskningsagenda på området antimikrobiell resistens.

Rådsslutsatser om vaccinationer

EPSCO-rådet antog den 1 december rådsslutsatser om vaccinationer som ett ändamålsenligt verktyg i folkhälsan. I rådsslutsatserna belyses vaccinationers betydelse för folkhälsan. Rådsslutsatserna är framförallt inriktade på hur medlemsstaterna ska samarbeta med varandra för att utbyta information om nationella vaccinationsprogram, uppmuntra utveckling av nya vacciner och ge allmänheten saklig information om nyttan med vaccinationer.

Överläggning i utskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i november. Skr. 2014/15:65

Programmet för hälsa och tillväxt 2014–2020

Kommissionen antog det tredje programmet för unionens åtgärder på hälsoområdet i mars. De allmänna målen för programmet ska vara att komplettera, stödja och ge ett mervärde åt den politik som förs i medlemsstaterna för att förbättra unionsmedborgarnas hälsa och minska ojämlikhet i hälsa. Detta genom att, stimulera innovation på hälso- och sjukvårdsområdet, göra hälso- och sjukvårdssystemen mer hållbara och skydda unionens medborgare från allvarliga gränsöverskridande hälsohot. Programmet har en budget på 449 miljarder euro.

Förslag till förordning om nya psykoaktiva ämnen

Genom rådets beslut 2005/387/RIF inrättades ett system för hantering av nya psykoaktiva substanser som ger anledning till oro på EU-nivå, det s.k. systemet för tidig varning. I beslutet fastställs bestämmelser om informationsutbyte om dessa ämnen mellan medlemsstaterna vilket samordnas av Europeiska centrumet för narkotika och narkotikamissbruk och Europol, om ämnenas riskbedömning, kontroller och straffrättsliga påföljder i hela EU för de ämnen som utgör en risk. Beslut om kontrollåtgärder och påföljder är inte bindande för medlemsstaterna.

I september 2013 presenterade kommissionen ett förslag till förordning som innebär att kommissionen övertar rådets nuvarande rätt att besluta om att begära riskbedömningar av nya psykoaktiva substanser och på grundval av dessa också beslut om kontrollåtgärder inom EU. Beslut 20015/387/RIF avses upphävas och ersättas av den föreslagna förordningen. Förslaget har diskuterats i Horisontella narkotikagruppen under året.

Europeiska centrumet för narkotika och narkotikamissbruk har under året genomfört riskbedömningar för sex nya psykoaktiva substanser.

FN:s generalförsamlings specialsession om narkotika

Horisontella narkotika gruppen har under hösten påbörjat processen att bidra med underlag till FN:s högnivåmöte i generalförsamlingen 2016. Horisontella narkotikagruppen har etablerat fyra olika arbetsgrupper som ska komma med substantiella förslag till förhandlingarna inom FN-systemet som kommer att avslutas i och med generalförsamlingen 2016.

Handlingsplan mot barnfetma

I februari genomfördes ett möte i högnivågruppen för nutrition och fysisk aktivitet där en handlingsplan mot barnfetma avhandlades och antogs. I samband med detta möte anordnade det grekiska ordförandeskapet en konferens där handlingsplanen presenterades. Högnivågruppen är inte ett beslutsforum inom EU och handlingsplanen har inte någon rättslig status utan är frivillig för enskilda medlemsstater. Den kan beskrivas som en ”verktygslåda” för enskilda medlemsstater att plocka ur och som ett sätt att stödja varandra i arbetet med att bekämpa fetma och övervikt bland

barn och ungdomar. Vid EPSCO-rådet den 20 juni antogs rådsslutsatser kring kost och fysisk aktivitet där det bl.a. hänvisas till handlingsplanen.

Rådsslutsatser kring kost och fysisk aktivitet

Den 20 juni beslutade EPSCO-rådet om rådsslutsatser kring kost och fysisk aktivitet. I slutsatserna slås de viktigaste förutsättningarna fast för en konsekvent, sektorsövergripande och evidensbaserad policy för att framhäva hälsosamma matvanor och fysisk aktivitet och som syftar till att hjälpa medlemsstaterna i deras insatser att stimulera bättre kostmönster och ökad fysisk aktivitet.

Överläggningar i utskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i juni.

31.2 Hälsa- och sjukvård

Transparent uppföljning av hälsosystem

Hälsoarbetsgruppen på hög nivå (Working Party on Public Health at Senior Level) har utsett en expert- och arbetsgrupp för att arbeta med utveckling av transparent uppföljning av hälsosystem. Sverige har under året utsetts att vara ordförande för gruppen tillsammans med kommissionen. Gruppens arbete handlar i första hand om att utbyta erfarenheter om nationell användning av jämförelser av hälsosystem samt tillsammans identifiera verktyg och metoder som kan implementeras i medlemsstaterna för att förbättra uppföljningen av hälsosystemen.

Den ekonomiska krisen och hälsosystemen

Den 20 juni antog EPSCO-rådet rådsslutsatser om den ekonomiska krisen och hälsosystem. I rådsslutsatserna beskrivs och analyseras effekter som den ekonomiska krisen har haft på hälso- och sjukvårdsområdet i ett flertal medlemsstater. Rådsslutsatserna inbjuder medlemsstaterna och kommissionen att vidta åtgärder för att utveckla hälso- och sjukvården, exempelvis inom e-hälsa och hälsofrämjande. Rådsslutsatserna knyter även an till redan pågående europeiskt samarbete med anknytning till hälso- och sjukvårdsområdet.

Överläggning i utskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i juni.

E-hälsa

Regeringen har fortsatt e-hälsoarbetet i Europa genom olika insatser. Sverige deltar aktivt i eHealth Network, som är en del av patientrörlighetsdirektivet. Nätverket har under året bl.a. tagit beslut om riktlinjer för e-recept över landsgränser och att man ska söka medel för att fortsätta arbeta med EU-gemensamma e-hälsotjänster via Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE).

Under de senaste åren har staten gett stöd till det europeiska projektet epSOS. Sverige har haft en ledande roll i projektet som avslutades under året. Projektet syftade till att utveckla och testa säkra och effektiva former för utbyte av e-recept och viss patientinformation inom Europa. Inom ramen för projektet utvecklades bl.a. tekniska förutsättningar som

möjliggjorde det avsedda informationsutbytet. Arbetet resulterade även i rekommendationer för fortsatt arbete på europeisk och nationell nivå. Skr. 2014/15:65

Transparensdirektivet

Kommissionen presenterade i mars 2013 ett reviderat förslag till direktiv om transparens när det gäller insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen på humanläkemedel och deras inordnande i de nationella sjukförsäkringssystemen. Det ursprungliga förslaget presenterades i mars 2012 (se faktagromemoria 2011/12:FPM125). Överläggningar skedde med socialutskottet i maj 2012 om det ursprungliga förslaget. Förslaget är framförallt fokuserat på kortare tidsgränser för prissättning av läkemedel, framförallt för generiska läkemedel. Förhandlingarna i rådet hölls nere under året.

Avgifter till den Europeiska läkemedelsmyndigheten för säkerhetsövervakning av läkemedel

Den 15 maj 2014 antogs förordning (EU) nr 658/2014 om de avgifter som ska betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten för säkerhetsövervakning av humanläkemedel. Läkemedelsmyndigheten har tilldelats vissa nya säkerhetsövervakningsuppgifter, inklusive förfaranden för säkerhetsövervakning av läkemedel på unionsnivå, bevakning av fallrapporter som beskrivs i litteraturen samt förbättrad användning av it-verktyg. Genom förordningen får läkemedelsmyndigheten möjlighet att finansiera denna verksamhet med hjälp av avgifter som tas ut från innehavarna av godkännanden för försäljning. Nya typer av avgifter har därför inrättats för att täcka läkemedelsmyndighetens nya och särskilda uppgifter.

Medicinteknik

Kommissionens två förslag till förordningar om medicintekniska produkter om medicintekniska produkter för in vitro diagnostik (se faktagromemoria 2012/13:FPM17 och 2012/13: FPM18) har under året fortsatt förhandlats i rådet. Förslagen är komplexa och omfattande och under året har lägesrapporter presenterats för EPSCO-rådet samt orienteringsdebatter har även hållits. Arbetet kommer att fortgå under nästa år. Syftet med förslagen är att främja innovation och konkurrenskraft inom det medicintekniska området samtidigt som folkhälsan ska säkerställas. Det befintliga regelverket har fungerat väl men behöver anpassas till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen.

Lägesrapport lämnades vid rådsmötet i juni respektive december. Överläggning ägde rum med socialutskottet och samråd ägde rum med EU-nämnden inför dessa två rådsmöten.

Rådsslutsatser om patientsäkerhet

Vid EPSCO-rådet möte den 1 december antogs rådsslutsatser om patientsäkerhet, vårdkvalitet, vårdrelaterade infektioner och antibiotikaresistens. De nya rådsslutsatserna tar sin utgångspunkt i tidigare rådsrekommendationer från 2009 där ett antal åtgärder när det gäller allmän patientsäkerhet och vårdrelaterade infektioner rekommenderades. De nya

rådsslutsatserna tillkom med anledning av att kommissionen redovisade en uppföljning av genomförandet och konstaterade att fortsatta insatser på området behövs.

Medlemsstaterna föreslås uppmantra till att patienter och deras närstående deltar i beslut som rör patienternas egen vård i syfte att förebygga vårdskador. Detta regleras i den svenska patientsäkerhetslagen som trädde i kraft den 1 januari 2011 och som exempelvis betonar vårdgivarens skyldighet att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete. Patientens ställning i Sverige stärks även i och med den nya patientlagen som träder i kraft 1 januari 2015. Medlemsstaterna föreslås i rådsslutsatserna också stödja utbildning för hälso- och sjukvårdspersonal inom rådsslutsatsernas områden. Medlemsstaterna ska även verka för att utbildad personal inom patientsäkerhet och vårdrelaterade infektioner finns tillgänglig där vård ges.

Överläggning i utskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i november.

Rådsslutsatser om innovation till gagn för patienterna

Vid EPSCO-rådet den 1 december antogs rådsslutsatser om innovationer till gagn för patienterna. I rådsslutsatserna diskuteras behovet av innovation inom olika områden. Det finns exempelvis behov av tidig tillgång till nya, innovativa läkemedel för patienter, vilka ibland kan vara kostsamma för medlemsstater. Rådsslutsatserna knyter även an till pågående arbete inom EU kring hälsoekonomiska bedömningar. Utbyte och diskussion mellan medlemsstaterna och kommissionen är viktigt inom flera områden för att stimulera innovation till gagn för patienterna.

Överläggning i utskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i november.

32 Den inre marknads utveckling

Utvecklingen av det EU-gemensamma regelverket för den inre marknaden utgör en drivkraft för reformer på nationell nivå. Regeringen lägger stor vikt vid åtgärder som ökar den fria rörligheten på den inre marknaden och som därmed stärker tillväxt och konkurrenskraft. Insatser för att stärka genomförande och tillämpning av de gemensamt beslutade rättsakterna är centralt för att lagstiftningen ska uppnå sitt syfte. Bristen på genomförande och korrekt tillämpning av inre marknadsregelverket i medlemsstaterna pekar tydligt på behovet av att förbättra styrningen av den inre marknaden. Fokus i inre marknadsarbetet bör ligga på de sektorer som bedömts ha störst tillväxtpotential, som t.ex. tjänsteområdet och den digitala inre marknaden.

32.1 Inre marknadsakterna

Inom ramen för de två inre marknadsakterna har totalt 24 åtgärder presenterats i syfte att stärka Europas tillväxt och öka människors och företags förtroende för den inre marknaden. Efter att måldatum för när förhandlingarna om dessa ska vara klara förskjutits indikerade kommissionen maj 2014 som nytt måldatum för samtliga 24 åtgärder. Regeringen har tidigare välkomnat de två meddelanden som kommissionen presenterat (se faktapromemoria 2010/11:FPM112 och 2012/13:FPM19).

32.1.1 Första inre marknadsakten (SMA I)

Under våren har nyckelåtgärderna gällande utstationeringsdirektivet och förordningen om elektronisk identifiering färdigförhandlats och antagits av konkurrenskraftsrådet. Åtgärden gällande energiskattedirektivet är den enda som inte är färdigförhandlad. Kommissionen har i samband med att arbetsprogrammet för 2015 presenterades i december angett att förslaget, efter hörande av parlamentet och rådet, avses återkallas med anledning av att stöd inte framkommit för en kompromiss. Därmed återstår inga åtgärder under första inre marknadsakten att förhandla. Regeringen har under året överlagt med berörda utskott för respektive förslag.

32.1.2 Andra inre marknadsakten (SMA II)

Samtliga tolv förslag i den andra inre marknadsakten presenterades av kommissionen under 2013, med målet att antas senast i maj. Under våren har förslagen om e-faktura vid offentlig upphandling, betalkontodirektiv

och minskning av kostnaderna för bredbandsuppbyggnad förhandlats färdigt och antagits av rådet. Tidtabellen för den fortsatta behandlingen av resterande förslag är oklar. Regeringen har under året överlagt med berörda utskott för respektive förslag.

32.2 Styrning av den inre marknaden

I november 2013 presenterade kommissionen sin andra årliga integrationsrapport för den inre marknaden (se faktagromemoria 2013/14:FPM29) vilken utgör ett bidrag till kommissionens årliga tillväxtrapport (se faktagromemoria 2013/14:FPM33). Regeringen delar kommissionens bedömning om vikten av att förbättra styrningen av den inre marknaden.

Integrationsrapporten spelar en viktig roll i arbetet med att upprätthålla trycket på genomförande och en korrekt tillämpning av lagstiftningen på nationell nivå.

32.2.1 Administrativt samarbete IMI

Informationssystemet för den inre marknaden (IMI) är ett onlineverktyg för informationsutbyte mellan myndigheter i EU och mellan myndigheterna och kommissionen. IMI är ett effektivt och användarvänligt system som underlättar det gränsöverskridande administrativa samarbetet i nationella myndigheters löpande verksamhet. Kommerskollegium är nationell samordnare för IMI i Sverige. IMI används i dag för att underlätta informationsutbyte inom ramen för tjänstedirektivet, yrkeskvalifikationsdirektivet, direktivet om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård, förordningen om transport över gränserna av kontanter i euro och nätverket för problemlösning Solvit. Det pågår dessutom pilotprojekt för bl.a. utstationeringsdirektivet, e-handelsdirektivet och direktivet om behörighetsprövning av lokförare. Kommissionen arbetar med att utvidga IMI till att omfatta fler rättsakter. Från andra kvartalet 2013 till andra kvartalet 2014 har informationsutbytet över gränserna via IMI ökat med 45 procent. Regeringen är positiv till utvecklingen och utvidgningen av IMI som effektiviserar och underlättar det administrativa samarbetet inom unionen.

32.2.2 Solvit – ett informellt nätverk för att lösa handelshinder

Solvit är ett informellt nätverk som etablerades år 2002. Det finns ett Solvit-center i varje EU/EES-land och det svenska Solvit-centret finns hos Kommerskollegium. Solvit tar emot ärenden där privatpersoner och företag upplever sig begränsade av nationella myndigheter i rätten till den fria rörligheten inom EU/EES. Ett Solvit-ärende definieras som ett gränsöverskridande problem som uppstår till följd av att en myndighet kan ha överträtt unionslagstiftning om den inre marknaden. Solvit har

inga formella påtryckningsmedel till sitt förfogande. Trots detta leder ärendehantering ofta till ett positivt resultat. Skr. 2014/15:65

Under 2014 har Solvit Sverige mottagit 199 ärenden varav hälften var ärenden som togs upp för gemensam hantering inom nätverket. Av ärendena gällde 114 problem som privatpersoner och företag upplevt sig begränsade av i Sverige och 85 ärenden gällde en annan medlemsstat.

Flertalet av de ärenden som rörde Sverige under året gällde personnummer. För att få personnummer krävs att en person har varit bosatt i Sverige under minst ett år. Många tjänster och funktioner i det svenska samhället, både hos företag och myndigheter, är kopplade till personnummer. För de EU-medborgare som inte kan få personnummer, dvs. som inte har varit bosatta i Sverige mer än ett år, begränsas alltså möjligheten att få ta del av det svenska samhället. Flera av ärendena som har beröring med personnummer har rört personer som önskat att följa SFI-kurser och som har nekats på grund av att de saknat personnummer. Ett annat problem som uppmärksammats av Solvit är långa handläggningstider vid ärenden om registrering av uppehållsrätt och erkännande av yrkeskvalifikationer. När det gäller svenska företags problem i andra medlemsstater har det under året tillkommit flertalet ärenden när det gäller märkning av produkter, vilket har begränsat handeln med varor på den inre marknaden.

32.2.3 Resultattavlan för den inre marknaden – ny statistik på nätet

I juli lanserade kommissionen en ny nätupplaga av resultattavlan för den inre marknaden på nätet. Resultattavlan uppdateras löpande halvårsvis om hur medlemsstaterna lyckas överlag när det gäller t.ex. genomförande av direktiv, överträdelseärenden och Solvit-problemlösning. När det gäller direktiv som är försenade i fråga om det nationella genomförandet ligger Sverige väl under det politiskt satta målet med max 1 procent genomförandeunderskott. Sverige var i juli försenade med fem direktiv, vilket gav en siffra på 0,4 procent, att jämföra med fyra direktiv (0,3 procent) vid förra mätningen. Under året har dock antalet ytterligare minskat och vid nästkommande mätning ser Sverige ut att inte ha något direktiv kvar som är föresenat när det gäller genomförandet. Bästa resultat vid mätningen i juli 2014 hade Kroatien tätt följt av Danmark, Estland, Grekland och Malta (0,2 procent) samt Finland och Storbritannien (0,3 procent). Sämsta resultat visade Österrike (1,5 procent).

När det gäller överträdelseförfaranden med koppling till den inre marknaden ligger EU-genomsnittet på 30 pågående ärenden per medlemsstat. Överträdelseärendena har stadigt minskat men verka nu ha stagnerat runt genomsnittligen 30 ärenden. Sverige ligger här något under EU-genomsnittet och har 25 öppna ärenden. Dock tar de svenska överträdelseärendena väldigt lång tid att lösa (drygt 42 månader jämfört med EU-snittet på knappt 15 månader). Detta i motsats till att Sverige är snabbare än EU-genomsnittet när det gäller att följa domar från EU-domstolen (knappt 5,5 månader jämfört med 18,3 månader i genomsnitt).

32.2.4 Initiativ på inre marknadsområdet – Frontrunners

En grupp av likasinnade länder – Sverige, Nederländerna, Danmark och Storbritannien – har tagit ett initiativ på inre marknadsområdet, kallat Frontrunners. Totalt elva länder är med i samarbetet och utgångspunkten är att inte alla problem på den inre marknaden nödvändigtvis kräver ny EU-lagstiftning för att avhjälpas. Mycket kan göras nationellt för att förenkla och förbättra företagsklimatet. Målsättningen som gruppen har satt upp är att undanröja nationella hinder på den inre marknaden, utan att kräva ny EU-lagstiftning, skapa en inre marknad som fungerar bättre i praktiken och skapa en vision om den framtida inre marknaden.

Sverige, Danmark, Nederländerna och Storbritannien leder var sitt projekt inom ramen för initiativet. De fyra områdena är:

- 1 Åtgärder för att främja e-handeln på den inre marknaden (*Sverige och Storbritannien*).
- 2 Inre marknadscentrum (central funktion i en medlemsstat som samlar de huvudsakliga problemlösningsverktygen på den inre marknaden) och åtgärder för att dessa ska fungera bättre för företag och konsumenter (*Nederländerna*).
- 3 Mer ändamålsenliga gemensamma kontaktpunkter för tjänster i enlighet med tjänstedirektivet (*Danmark*).
- 4 Yrkeskvalifikationer och fri rörlighet för yrkesutövare inom EU (*Storbritannien*).

I maj presenterades Frontrunners-initiativet i konkurrenskraftsrådet. Syftet var att informera om initiativet och att få fler länder att engagera sig i initiativets olika projekt. EU-nämnden informerades om initiativet i maj.

32.3 E-handel

Gränsöverskridande e-handel har en stor tillväxtpotential. Den svenska, nationella e-handeln växer för varje år, men det är relativt få svenska och europeiska företag och konsumenter som e-handlar gränsöverskridande på den inre marknaden. Detta trots de potentiella fördelarna som större marknad, utbud och lägre priser.

Förutsättningarna för en ökad e-handel anges bl.a. i den europeiska digitala agendan som ingår i EU 2020-strategin. Den syftar t.ex. till ökad internetanvändning, tillgång till bredband och e-tjänster. En fullt genomförd digital agenda skulle öka Europas BNP med fem procent till 2020. Kommissionen har som mål att fördubbla e-handelns andel av detaljhandeln (från 3,4 procent, 2010) liksom internetekonomins andel av EU:s BNP (från 3 procent, 2010) till 2015. Sverige har stött dessa målsättningar.

I syfte att utveckla den inre marknaden i takt med digitaliseringen och främja e-handeln har kommissionen tagit en rad initiativ för att stärka integrationen kring t.ex. e-legitimering, e-fakturering, konsumenträtt, dataskydd, paketleveranser och betalningslösningar. Meddelandet om en

färdplan för den inre marknaden för paketleveranser antogs av kommissionen i december 2013 (se faktapromemoria 2013/14:FPM45). Färdplanen syftar till att stimulera redan pågående förbättringar av affärsmodellerna och konkurrensen på leveransmarknaden, till förmån för e-handlarna, slutkunderna och ekonomin i stort.

Regeringen informerade näringsutskottet om detta i februari. Information har även lämnats till trafikutskottet. Under året har kommissionen genomfört samråd och möten i frågan på expertnivå, och utvecklingen är under bevakning. En utvärdering om målsättningarna i färdplanen har uppnåtts väntas i mitten av 2015.

Inom ramen för ”Fronrunners”- initiativet (se avsnitt 32.2.4) har Sverige under året lett ett projekt med deltagande av sju medlemsstater (Tyskland, Danmark, Litauen, Malta, Nederländerna, Sverige och Storbritannien) inriktat på gränsöverskridande e-handel. Fokus var att ta bort etableringskrav för registrering av domännamn under nationella toppdomäner (.SE). Projektet är avslutat, men utvidgades i somras till en kartläggning av andra hinder för nyckelfunktioner för e-handel, t.ex. betalningar och paketleveranser. I samarbetet deltar hittills totalt sex medlemsstater (Danmark, Litauen, Malta, Nederländerna, Sverige och Storbritannien) vid sidan av Italien som observatör, under gemensam ledning av Sverige och Storbritannien.

32.4 Standardisering

Standardisering underlättar handel över gränserna, skapar marknadsacceptans av innovationer och bidrar till konkurrenskraft och tillväxt. Standardisering är en grundpelare för att den inre marknaden ska fungera så att varor och tjänster fritt kan handlas över gränserna. Förordningen om europeisk standardisering trädde i kraft den 1 januari 2013. Förordningen är ett ramverk för hur EU kan använda standardisering till stöd för lagstiftning och policy för både varor och tjänster och har ersatt standardiseringsdelen av direktivet 98/34/EG (se faktapromemoria 2010/11:FPM131). Standardiseringspaketet är en del av inre marknadsakten (SMA I) och standardisering lyfts även fram som ett viktigt instrument för konkurrenskraft och tillväxt i EU 2020-strategin.

Under standardiseringsförordningen biträds kommissionen av en formell kommitté. I kommittén som sammanträder 4–5 gånger per år, deltar representanter från samtliga medlemsstater. Kommittén bidrar till kommissionens årliga arbetsprogram för standardiseringen och diskuterar och beslutar om mandatförslag och formella invändningar mot harmoniserade standarder. Under året har arbetet fokuserats på att ta fram och besluta om arbetsordning och uppförandekod för kommittén. Kommissionen har tagit fram ett förslag till ett s.k. Vademecum, ett dokument som beskriver hur de olika artiklarna i standardiseringsförordningen ska tolkas. Vademecumet är fortfarande föremål för diskussion i kommittén.

Förordning om en europeisk stiftelseform

I februari 2012 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om en europeisk stiftelseform med syfte att stärka den inre marknaden genom att underlätta gränsöverskridande verksamhet med allmännyttiga ändamål (se faktapromemoria 2011/12:FPM123). Förhandlingar om förslaget har pågått i rådet sedan 2012. Vid konkurrenskraftsrådet den 20–21 februari informerade det grekiska ordförandeskapet om förhandlingsläget. I kommissionens arbetsprogram för 2015 har kommissionen aviserat att man avser att dra tillbaka förslaget.

Civilutskottet informerades i februari och samråd ägde rum med EU-nämnden i februari.

Direktiv om skyddet för företagshemligheter

I december 2013 lämnade kommissionen ett förslag till direktiv om skyddet för företagshemligheter (se faktapromemoria 2013/14:FPM42). I förslaget finns krav på en civilrättslig reglering av skyddet mot att företagshemligheter anskaffas, röjs och utnyttjas utan lov. Syftet är att öka europeiska företags konkurrenskraft. Ett beslut om allmän inriktning fattades av rådet i maj. Förhandlingar med Europaparlamentet inleds troligen i början av år 2015.

Civilutskottet, konstitutionsutskottet och näringsutskottet har informerats om förslagen i april, mars, respektive januari. Dessutom har överläggningar med civilutskottet och konstitutionsutskottet ägt rum i maj respektive april. Samråd har ägt rumt med EU-nämnden i maj.

Direktiv om privata enmansbolag med begränsat ansvar

I april lämnade kommissionen ett förslag till direktiv om privata enmansbolag med begränsat ansvar (se faktapromemoria 2013/14:FPM82). Ett sådant enmansbolag ska dock inte vara någon ny europeisk associationsform utan en nationell bolagsform som grundas och drivs i enlighet med harmoniserade bestämmelser om bl.a. bildande, registreringsförfarande och organisation. Det övergripande målet för EU:s initiativ är att främja entreprenörskap genom att underlätta för entreprenörer, särskilt för små och medelstora företag, att starta företag utomlands. Syftet med detta är att stimulera tillväxt, sysselsättning och innovation inom EU. Förhandling i rådet pågår. Civilutskottet informerades i maj.

Direktivet om aktieägares rättigheter

I april presenterade kommissionen ett förslag till ändringar i direktivet om aktieägares rättigheter (se faktapromemoria 2013/14:FPM84). Förslaget syftar till att skapa ett ökat engagemang från aktieägarnas och företagsledningarnas sida för att motverka kortsiktiga risktaganden. Syftet ska uppnås genom krav på öppenhet om bl.a. investeringsstrategier och röstningsrekommendationer samt krav på stämmobeslut om t.ex. ersättning till ledande befattningshavare. Förhandlingar i rådet pågår. Civilutskottet informerades i maj.

EU-regelverket om revision

I november 2011 föreslog kommissionen ändringar av EU-regelverket om revision. Förslagen innefattar dels ändringar av det s.k. revisorsdirektivet, dels en förordning med nya regler om revisionen av företag av allmänt intresse, dvs. börsnoterade och vissa finansiella företag (se faktapromemoria 2011/12:FPM82). Syftet är att bidra till ökad finansiell stabilitet och förbättra förutsättningarna för och tillsynen över gränsöverskridande revisionsverksamhet på den inre marknaden. Förhandlingar om förslagen påbörjades i rådet år 2012.

Ändringsdirektivet och förordningen antogs i april. Civilutskottet informerades om förslagen i februari och samråd ägde rum med EU-nämnden i april.

Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy

I april 2013 föreslog kommissionen ändringar i EU:s redovisningsdirektiv om företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy med innebörd att större företag ska lämna information om bl.a. miljöaspekter, respekt för mänskliga rättigheter, antikorruption och mutor samt information om mångfaldspolicy vid sammansättning av styrelsen (se faktapromemoria 2012/13:FPM101). I maj 2013 uttalade Europeiska rådet att det skulle undersökas om bestämmelserna kunde inkludera en skyldighet för stora företag och koncerner att landsvis rapportera fullgörande av skattskyldighet. Efter trepartsförhandlingar mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen nåddes under början av året en principöverenskommelse om texten i ändringsdirektivet. I oktober antogs ändringsdirektivet.

Civilutskottet informerades i februari och samråd ägde rum med EU-nämnden i februari och september.

Rekommendation om bolagsstyrningsrapporter

I april antog kommissionen en rekommendation om bolagsstyrningsrapporter (se faktapromemoria 2013/14:FPM83). Syftet med rekommendationen är att förbättra kvaliteten på bolagsstyrningsrapporterna och därigenom ge aktieägarna och andra intressenter en bättre förståelse för hur bolaget styrs. Civilutskottet informerades i maj.

33 Fri rörlighet för varor

Ett gemensamt och väl utbyggt regelverk för varuhandeln är en förutsättning för varors fria rörlighet på den inre marknaden. Som ett led i att modernisera ramverket för varor till digitaliseringens möjligheter och nya former av tillverkningsprocesser presenterade kommissionen i januari ett meddelande om en vision av den inre marknaden för industriprodukter. I sin strävan att utveckla tullunionen

har kommissionen även lagt fram dels ett förslag till ändringar i förordningen om det administrativa samarbetet mellan tullmyndigheterna dels ett förslag till direktiv om överträdelser och sanktioner på tullområdet.

33.1 Det harmoniserade varuområdet

I februari 2013 presenterade kommissionen ett paket om produktsäkerhet och marknadskontroll (se faktrapomemoria 2012/13:FPM74). Paketet är en av nyckelåtgärderna i den andra inremarknadsakten och innehåller en handlingsplan för marknadskontroll samt förslag till två rättsakter. De rör dels ett förslag till förordning om konsumentprodukters säkerhet (se även avsnitt 38.1) dels ett förslag till förordning om marknadskontroll av produkter. Syftet med paketet är att reformera och förenkla reglerna om marknadskontroll av produkter och samla regler i färre rättsakter. När förordningen om marknadskontroll beslutas kommer regler som i dag återfinns i ett stort antal rättsakter som gäller för enskilda typer av produkter att upphävas och motsvarande regler endast återfinnas i förordningen om marknadskontroll. Vissa regler som i dag återfinns i det allmänna produktsäkerhetsdirektivet kommer också att flyttas över till den nya förordningen om marknadskontroll. Marknadskontrollförordningen har diskuterats i berörd rådsarbetsgrupp under 2013–2014. Förhandlingarna har inte kunnat slutföras på grund av oenighet mellan medlemsstaterna om en bestämmelse om obligatorisk ursprungslandsmärkning av konsumentprodukter i förslag till förordning om konsumentprodukters säkerhet. Förordningen om marknadskontroll kan förväntas ha regelförenklande effekter när det gäller kontroll av varor på det harmoniserade området och vara till nytta för både myndigheter och företag. Därigenom kan i förlängningen mer gynnsamma förutsättningar för den fria rörligheten för varor inom EU skapas.

33.2 Det icke-harmoniserade varuområdet

Det icke harmoniserade området bedöms täcka 20–25 procent av varuområdet. Inom denna sfär förväntas fri varurörlighet gälla på basis av ömsesidigt erkännande.

Anmälningssproceduren i direktiv 98/34/EG är en källa till information om nationell regeltillväxt och potentiella handelshinder på varuområdet. Proceduren genererade drygt 690 anmälningar från medlemsstaterna. Av dessa blev ca 206 ärenden föremål för reaktioner från kommissionen eller andra medlemsstater. För Sveriges del anmäldes 38 förslag och dessa kommenterades i tio av fallen under året. De flesta svenska anmälningarna rörde områdena transport och konstruktion. I EU i stort var de vanligaste områdena för medlemsstaternas förslag konstruktion samt jordbruk, fiske och livsmedel.

Ett stort antal aktörer använder den öppna databasen TRIS som hör till proceduren. Databasen ger möjlighet inte bara för företagen att upptäcka handelshinder utan även för medlemsstaternas myndigheter att jämföra

bästa regelpraxis. Under året har förslaget till kodifiering av direktivet behandlats i rådsarbetsgruppen för kodifiering. Skr. 2014/15:65

När det gäller tillsyn av regler kompletteras anmälningsdirektivet 98/34/EG av förordning (EG) 764/2008 om ömsesidigt erkännande på varuområdet. Förordningen slår fast rättigheter och skyldigheter för näringsidkare och myndigheter när det gäller ingripanden mot produkter. En stärkt tillämpning av principen förväntas kunna minska företagens administrativa bördor. I meddelandet om en vision av den inre marknaden för industriprodukter aviserade kommissionen att man i linje med konkurrenskraftsrådets slutsatser från december 2013 kommer att påbörja en utvärdering av hur principen kring ömsesidigt erkännande fungerar (se faktapromemoria 2013/14:FPM52). Resultatet ska sedan rapporteras till rådet under 2015. För att synliggöra kontaktpunkten för varor, dit företag kan vända sig för information om nationella regler för olika produkter, aviserade kommissionen i visionsmeddelandet att de vill utveckla kontaktpunkterna till att även omfatta det harmoniserade området i syfte att erbjuda företag än mer användbar information.

Regeringen har under året informerat både EU-nämnden och näringsutskottet.

33.3 Omarbetning av tullkodexen

I oktober 2013 trädde förordning EU nr 952/2013 om fastställande av en tullkodex för unionen i kraft. Den nya tullkodexen för unionen ska tillämpas från och med den 1 maj 2016. Under tiden fram till dess kommer arbete att pågå inom EU med kommissionens delegerade akter och genomförandeakter. Vidare har arbetet med att utforma en ny svensk tulllag påbörjats.

33.4 Förordning om administrativt samarbete på tull- och jordbruksområdet

I november 2013 presenterade kommissionen ett förslag om ändring av förordning EG nr 515/97 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen (se faktapromemoria 2013/14:FPM43).

Kommissionen föreslog bl.a. inrättandet av två nya databaser om containerrörelser respektive import-, export- och transiteringsuppgifter dit de ekonomiska aktörerna skulle rapportera uppgifter. Vidare föreslogs att kommissionen skulle få begära in handlingar direkt från de ekonomiska aktörerna. Likaså föreslogs en högsta tillåtna lagringstid på tio år för uppgifter som finns i tullinformationssystemet.

Förslaget innebär ett förtydligande av möjligheten att använda information som samlats in genom ömsesidigt bistånd som bevisning i nationella straffrättsliga förfaranden. Förslaget innebär också att den nuvarande förordningen görs förenlig med Lissabonfördraget. Även frågor om dataskydd berörs.

Förslaget behandlades i rådsarbetsgruppen för tullunionen under året. Ett antal kompromissförslag presenterades som medförde förtydliganden och förbättringar av kommissionens förslag. Ett exempel på detta är att lagringstiden för uppgifter som finns lagrade i tullinformationssystemet ändrades från tio till fem år. Sverige har ställt sig tveksamt till att kommissionen ges rätt att inhämta styrkande handlingar direkt från ekonomiska aktörer. Detta förslag har dock strukits under förhandlingarna i rådsarbetsgruppen.

Sverige har även under förhandlingarna varit tveksamt till att det införs en skyldighet för transportörer att rapportera om containerrörelser till kommissionen. I det slutliga förslaget avser skyldigheten i stället att transportörerna ska rapportera till de nationella tullmyndigheterna. Uppgifterna ska dock överföras direkt till den av kommissionen inrättade databasen, vilket innebär en smidig teknisk lösning utan att de nationella myndigheterna tappar sin roll i förhållande till kommissionen. Sverige kunde acceptera denna lösning. Förslaget beslutas av rådet i början av 2015.

Överläggning med skatteutskottet hölls i maj.

33.5 Direktiv om tullrättsliga överträdelser och sanktioner

I december 2013 lade kommissionen fram sitt förslag till direktiv om tullrättsliga överträdelser och sanktioner (se faktagromemoria 2013/14:FPM50). Enligt förslaget ska det finnas en för medlemsstaterna gemensam förteckning över överträdelser av reglerna i tullagstiftningen. I förslaget fastläggs också gemensamma sanktionsskalor och myndigheterna ska vid fastställande av sanktionerna beakta försvårande och förmildrande omständigheter. I förslaget finns även vissa processuella frågor reglerade.

Kommissionen har uppgett att det är ett system med administrativa sanktioner som föreslås.

Den rättsliga grunden som kommissionen har angivit för sitt förslag är artikel 33 i EUF-fördraget. I denna artikel anges att Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ska, inom fördragets tillämpningsområde, vidta åtgärder för att förstärka tullsamarbetet mellan medlemsstaterna och mellan de senare och kommissionen.

Riksdagen avgav i slutet av juni ett motiverat yttrande där det anges att den rättsliga grunden, artikel 33 EUF-fördraget, inte är korrekt samt att förslaget i vissa delar inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Kommissionen vidhöll dock sin syn på såväl rättslig grund som subsidiaritet i sitt svar till riksdagen.

Det italienska ordförandeskapet tog på nytt upp förslaget till direktiv under hösten. Det är för närvarande oklart när diskussionerna kan avslutas.

Överläggning med skatteutskottet hölls i maj.

33.6 Meddelande om EU:s strategi och handlingsplan för riskhantering på tullområdet

Skr. 2014/15:65

Kommissionen presenterade i januari 2013 ett meddelande om en strategi på ett övergripande plan för EU:s riskhantering på tullområdet (se faktagromemoria 2012/13:FPM56).

Rådet beslutade i juni 2013 om rådsslutsatser i vilka rådet uppmanar kommissionen att i samarbete med medlemstaterna ta fram en sammanhängande strategi för riskhantering och säkerhet i leveranskedjan. Den bygger på en stegindelad handlingsplan och grundliga kostnads- och nyttoanalyser som innefattar juridiska, förfarandemässiga och it-relaterade aspekter.

I ett nytt meddelande om EU:s strategi och handlingsplan för riskhantering på tullområdet presenterar kommissionen en sådan strategi och handlingsplan (se faktagromemoria 2014/15:FPM1). Kommissionen föreslår en flernivåstrategi som syftar till att tullmyndigheterna ska ha kapacitet att identifiera, bedöma och analysera alla slags hot och risker som är förknippade med varuflödena. Viktiga element är förbättring av kvaliteten på de uppgifter som företagen lämnar till tullmyndigheterna, stärkande av tullmyndigheternas kapacitet, ökat samarbete och informationsutbyte mellan tullmyndigheterna och med andra myndigheter, ökat samarbete med näringslivet samt utnyttjande av potentialen i det internationella tullsamarbetet. I december beslutade rådet om rådsslutsatser. Rådet uppmanar medlemstaterna och kommissionen att genomföra strategin och handlingsplanen och rekommenderar att det ska fastställas en realistisk och detaljerad färdplan för detta. Vidare uppmanas kommissionen att stötta medlemstaterna i arbetet med att förbättra riskhanteringen, att säkerställa att regelverket tydligt anger fördelningen av ansvar mellan berörda parter samt att lämna en statusrapport till rådet inom 18 månader. Vikten av balans mellan åtgärder för att stärka säkerheten och handelsförenkling, samt behovet av kostnads- och nyttoanalyser innan åtgärder vidtas understryks.

Att ta fram en strategi och handlingsplan för riskhantering är en viktig del i det omfattande arbetet med att modernisera tullunionen. Det finns kopplingar till arbetet med genomförandet av den nya unionstullkodexen och e-tull samt även till kommissionens förslag till ändringar i förordning 515/97 som reglerar administrativt samarbete på tull- och jordbruksområdet.

33.7 Tullunionens tillstånd

Kommissionen presenterade i december 2012 ett meddelande om tullunionens tillstånd (se faktagromemoria 2012/13:FPM55). Frågan om reformeringen av styrningen av tullunionen har behandlats i tullpolicygruppen som är en grupp på generaltulldirektörsnivå och leds av kommissionen. I juli 2013 tillsattes en tillfällig arbetsgrupp, bestående av generaltulldirektörerna i 13 medlemsstater (inte Sverige) som skulle diskutera behovet av reformering och ta fram en rapport som skulle ligga till grund för diskussioner i hela medlemsstatskretsen. Rapporten

diskuterades sedermera vid ett högnivåmöte i Aten i mars där även en deklaration antogs. Av den framkom att man ansåg att mycket fungerar väl, men att delar kan förbättras. I maj antogs rådsslutsatser som i huvudsak uttrycker att mycket fungerar väl men att vissa områden kan utvecklas, att man ska bygga vidare på det som fungerar väl, att inga ytterligare befogenheter ska överföras till kommissionen, att operativ ledning är en fråga för medlemsstaterna och att förändringar bör ske stegvis. Av rådsslutsatserna framgår även att en studie ska genomföras för att ta reda på olika alternativ som kan innebära en mer strategisk position för tullfrågor inom rådsstrukturen. En arbetsgrupp bestående av tullattachéer har arbetat med frågan under hösten.

Nu väntas en närmare färdplan för reformeringen av tullunionens styrning från kommissionen.

33.8 Förordning om linbaneanläggningar

I mars lade kommissionen fram förslag till förordning om linbaneanläggningar. I dag finns ett direktiv för linbaneanläggningar (2000/9/EG), som föreslås ersättas av en förordning. Förslaget till förordning ska, liksom direktivet, garantera en grundläggande säkerhetsnivå för anläggningarna och säkerställa fri rörlighet på EU:s inre marknad för delsystem och säkerhetskomponenter. Några av de typer av linbaneanläggningar som omfattas av direktivet och förslaget till förordning är bergbanor, gondolbanor, stolliftar och släpliftar.

Förslaget till förordning syftar till att anpassa direktivet till det s.k. varupaketet, som antogs 2008 samt att åtgärda vissa problem som uppstått i samband med genomförandet av gällande direktiv. Problemen handlar om att det funnits skilda uppfattningar om vilka typer av anläggningar som omfattas av direktivet och om viss utrustning bör betraktas som delsystem, infrastruktur eller säkerhetskomponent. De skilda tillvägagångssätten har medfört att marknaden snedvridits och de ekonomiska aktörerna behandlats på olika sätt. Varupaketet, i synnerhet beslut 768/2008/EG, fungerar som en mall för hur rättsakter som reglerar produkter ska utformas när det gäller t.ex. definitioner, skyldigheter för ekonomiska aktörer (dvs. tillverkare, distributörer etc.), krav på anmälda organ som kontrollerar produkter och marknadskontroll.

Regeringen är positivt inställt till förslaget om anpassning till varupaketet och till de förtydliganden som förslaget innebär (se fakta-promemoria 2013/14:FPM81.) En viktig fråga för Sverige under förhandlingarna har varit att försäkra sig om att förordningen inte kräver att en särskild myndighet inrättas som ska godkänna linbaneanläggningar. En annan fråga Sverige lyft har gällt otydlighet kring vad som gäller för delsystem och säkerhetskomponenter som en tillverkare inte släpper ut på marknaden separat, utan integrerar i en anläggning. Sverige har varit angeläget om att även dessa produkter ska anses utsläppta på marknaden och därmed omfattas av förordningens krav.

Civilutskottet informerades och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

Offentlig upphandling spelar en viktig roll i EU:s gemensamma tillväxt- och sysselsättningsstrategi Europa 2020. Reformen av upphandlingslagstiftningen är en av de prioriterade åtgärderna i den första inre marknadsakten. I början av året antog Europaparlamentet och rådet tre nya direktiv på upphandlingsområdet. Två av dessa ersätter nuvarande direktiv om offentlig upphandling och om upphandling inom försörjningssektorerna och ett direktiv är helt nytt och reglerar tilldelningen av koncessioner. Direktiven ska vara genomförda i medlemsstaterna senast i april 2016.

34.1 Direktiv på upphandlingsområdet

Offentlig upphandling spelar en viktig roll i EU:s gemensamma strategi för smart och hållbar tillväxt för alla – Europa 2020. Reformen av upphandlingslagstiftningen är en av tolv prioriterade nyckelåtgärder i inre marknadsakten från april 2011. Kommissionen lämnade förslag till tre nya direktiv på upphandlingsområdet i december 2011. Förhandlingarna av direktiven pågick fram till juli 2013 och i början av år 2014 antog Europaparlamentet och rådet de nya direktiven. Två av dessa ersätter befintliga direktiv om offentlig upphandling och upphandling inom de s.k. försörjningssektorerna (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG respektive direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG). Ett direktiv är helt nytt och reglerar tilldelningen av koncessioner (direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner).

Antagandet av de nya direktiven är ett viktigt led i arbetet för att stimulera tillväxten och stärka förtroendet för den inre marknaden. Syftet med de nya direktiven är dels att använda offentliga medel effektivare, dels att ge upphandlande myndigheter och enheter bättre möjlighet att använda offentlig upphandling till stöd för gemensamma samhälls- och miljö- mål som skyddet av miljön, främjande av innovation, sysselsättning och social integration samt säkerställande av bästa tänkbara villkor för tillhandahållande av sociala tjänster av hög kvalitet. Direktiven ska vara genomförda i medlemsstaterna senast i april 2016.

34.2 Elektronisk upphandling

Kommissionens mål är att hela inköpsprocessen ska skötas elektroniskt. I meddelandet Genomgående e-upphandling för att modernisera offentlig förvaltning (KOM(2013) 453 slutlig) presenteras de åtgärder som medlemsstaterna bör vidta för att övergången till en genomgående e-upphandling ska bli verklighet.

De nya upphandlingsdirektiven innehåller bestämmelser om e-upphandling som innebär att upphandlingar ska annonseras elektroniskt, upphandlingsdokumenten ska finnas tillgängliga elektroniskt och att all kommunikation med upphandlande myndigheter som huvudregel ska ske elektroniskt. Enligt direktiven finns möjligheter att skjuta upp övergången till e-upphandling till i oktober 2018, men för flera bestämmelser, t.ex. tillgång till upphandlingsdokumenten, annonsering, inköpscentralernas verksamhet, för dynamiska inköpssystem, e-kataloger och e-auktioner gäller genomförandet april 2016, dvs. när direktiven som helhet ska ha genomförts i svensk lag.

E-sens är ett projekt vars uppgift är att konsolidera, vidareutveckla och sprida resultaten från fem olika pilotprojekt om e-upphandling och e-handel, e-legitimation, e-hälsa, företagsrörlighet och rättsinformation. Avsikten är att stimulera användningen av offentliga tjänster samt elektroniska inköpsprocesser. Ekonomistyrningsverket har i uppdrag att leda och samordna det svenska deltagandet i e-Sens.

Direktiv 2014/55/EU om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling antogs i april. Direktivet innebär att statliga myndigheter, kommuner, landsting och sådana juridiska personer som omfattas av upphandlingslagstiftningen framöver måste kunna ta emot e-fakturer som överensstämmer med en europeisk standard som ska utarbetas.

I juli antogs en förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner (e-signaturförordningen). Syftet med förordningen är bl.a. att ge en gemensam grund för säkra elektroniska lösningar och på så sätt öka förtroendet samt effektiviteten i offentliga och privata e-tjänster samt för e-handel inom EU. Offentliga aktörer ska enligt förordningen tillåta notifierade e-legitimationer i sina e-tjänster senast i september 2018.

35 Fri rörlighet för tjänster

Det finns fortfarande en outnyttjad potential för ökad tillväxt och sysselsättning inom tjänstehandeln. Europeiska rådet har uppmanat medlemsstaterna att förbättra genomförandet av tjänstedirektivet. Ambitionen är att öppna upp tjänstemarknaderna och undanröja omotiverade eller oproportionerliga hinder för att garantera lika villkor på tjänstemarknaden. Sverige har ställt sig bakom ambitionen att driva på reformarbetet på tjänsteområdet och att verka för att undanröja hinder för tjänsteföretagen.

35.1 Tjänstedirektivet

EU:s tjänstedirektiv är numera genomfört i alla medlemsstater. Detta till trots återstår hinder på den inre marknaden för tjänster och det krävs fortsatta insatser. Arbetet med att fullborda den inre marknaden för tjänster har under 2014 pågått i två parallella spår.

Det ena spåret följer av att Sverige vid Europeiska rådet i oktober 2013 fick gehör för att Europeiska rådet ska erhålla årliga lägesrapporter om medlemsstaternas nationella reformer på tjänsteområdet. Som ett svar på detta presenterade kommissionen i mars en arbetsplan för den årliga rapporteringen. Den årliga lägesrapporteringen kommer från och med hösten att inkluderas i integrationsrapporten. Arbetsplanen har två målsättningar: ett fortsatt ambitiöst genomförande av tjänstedirektivet och att i nära partnerskap med medlemsstaterna få en fördjupad förståelse för tjänstesektorn och de pågående reformerna. Kommissionen ska analysera de prioriterade tillväxtsektorerna affärs- och professionella tjänster, detaljhandelstjänster och byggtjänster. Vidare ska en översikt av konkurrenskraften på tjänstemarknaden, med fokus på de prioriterade sektorerna, presenteras tillsammans med de ekonomiska effekterna av genomförandet av tjänstedirektivet. Medlemsstaterna har även rapporterat in lättnader i krav och undanröjande av kvarvarande hinder till kommissionen. Syftet är att utvärdera de ekonomiska effekterna av reformarbetet och att se vilket mervärde som kan uppnås i förhållande till vilka slags hinder som undanröjs i medlemsstaterna.

I arbetsplanen nämns även det andra spåret, en kartläggning av kvarvarande hinder på den inre marknaden för tjänster, som aviserades i konkurrenskraftsrådets slutsatser i december 2013. Resultatet ska presenteras i mitten av 2015. Kartläggningen har under året genomförts huvudsakligen genom direkt kontakt med marknadsaktörer vid workshops i gränsregioner inom EU för att fastställa hur olika regelverk uppfattas av tjänsteföretag och konsumenter. Resultatet ska presenteras av kommissionen genom en rapport i början av 2015 vilket ska tjäna som underlag för vad som bör vara nästa steg i processen att undanröja kvarvarande hinder på tjänstemarknaden. Resultatet ska även presenteras vid ett forum för den inre marknaden under våren 2015. Denna konferens avser att avsluta och presentera resultatet av sammanlagt 21 olika workshops som genomförts av kommissionen under året för att få ytterligare kunskap om hur den inre marknaden kan förbättras. Detta svarar upp mot regeringens tidigare beklagande att kommissionen inte presenterat några konkreta förslag till åtgärder trots den övertygande sammanställningen och identifieringen av hinder för tjänsteföretag. Det är därför, enligt regeringens mening, värdefullt att kommissionen driver på det arbete som Europeiska rådet gav ett budskap om.

35.2 Detaljhandel

Sektorn handel och distribution utgör 11 procent av EU:s samlade BNP och nästan 15 procent av den totala sysselsättningen inom unionen. Fler än sex miljoner företag, motsvarande 29 procent av alla företag i EU, är verksamma inom denna sektor. I januari 2013 presenterade kommissionen ett meddelande om en europeisk handlingsplan för detaljhandel.

Handlingsplanen syftar bl.a. till att undanröja hinder för utvecklingen av en inre marknad för detaljhandel genom att ta fram en strategi för att förbättra konkurrenskraften och stärka sektorns ekonomiska, sociala och

miljömässiga resultat. Under året har kommissionen, i enlighet med handlingsplanen, inlett en granskningsprocess i syfte att inventera vilka nationella krav som ställs vid nyetablering inom detaljhandelssektorn. Granskningsprocessen syftar till att mynna ut i en presentation av goda exempel på området och under våren 2015 avser kommissionen att rapportera det sammantagna resultatet av processen.

Detaljhandels ekonomiska betydelse och tillväxtpotential har även belysts i Europaparlamentets resolution av den 11 december 2013 om en europeisk handlingsplan för detaljhandeln till nytta för samtliga aktörer (2013/2093(INI)). Regeringen har välkomnat kommissionens initiativ till att utveckla den inre marknaden för detaljhandel och anser att samtliga områden som lyfts upp i handlingsplanen är relevanta och av betydelse för utvecklingen av handel och distribution inom EU. Regeringen har särskilt välkomnat kommissionens avisering om nolltolerans för åsidosättande av skyldigheter enligt tjänstedirektivet.

36 Immaterialrätt

Immateriella rättigheter – bl.a. upphovsrätt, patent, varumärken och mönster – representerar betydande värden och har en nyckelfunktion i den globala ekonomin. Utvecklingen och förbättringen av systemen genom förhandlingar inom EU – men även globalt – är av centralt intresse för en kunskapsintensiv ekonomi som den svenska. Arbetet på immaterialrättsområdet syftar till främjandet av innovation och skapande och därmed till målet att främja tillväxt och sysselsättning. Sedan förordningarna om det enhetliga patentskyddet antogs och avtalet om den enhetliga patentdomstolen undertecknades pågår ett intensivt förberedelsearbete för att få det enhetliga patentskyddet och den enhetliga patentdomstolen på plats.

36.1 Enhetligt patentskydd och enhetlig patentdomstol

Det enhetliga patentskyddet och en enhetlig europeisk patentdomstol är av stor betydelse för Europas konkurrenskraft. Det enhetliga patentskyddet kommer att göra det möjligt att genom en begäran få ett patent som täcker hela EU utom Italien, Kroatien och Spanien. Det europeiska patentverket, som i dag meddelar europeiska patent enligt den europeiska patentkonventionen, kommer även att ta emot begäran om enhetligt patentskydd och även i övrigt administrera detta. Den enhetliga patentdomstolen kommer att vara i princip ensam behörig att handlägga mål om både det enhetliga patentskyddet och de befintliga europeiska patenterna. Domstolen ska ha en första instans som består av en central avdelning samt lokala och regionala avdelningar. Den centrala avdelningen ska ligga i Paris och ha underavdelningar i München och London. Andra instansen ska ha sitt säte i Luxemburg.

I december 2012 antog Europaparlamentet och rådet dels förordning (EU) nr 1257/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd, dels förordning (EU) nr 1260/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang.

Förordningarna antogs inom ramen för ett fördjupat samarbete mellan alla EU:s dåvarande medlemsstater utom Italien och Spanien. I februari 2013 undertecknande alla EU:s dåvarande medlemsstater utom Polen och Spanien avtalet om den enhetliga patentdomstolen (domstolsavtalet). Kroatien förväntas ansluta sig till det enhetliga patentsystemet inom de närmaste åren.

Avtalet kommer att träda i kraft och förordningarna bli tillämpliga när minst 13 deltagande medlemsstater, inklusive Frankrike, Storbritannien och Tyskland, har ratificerat domstolsavtalet. Hittills har sex medlemsstater, bl.a. Sverige, ratificerat.

Målsättningen är att det enhetliga patentsystemet ska vara operativt som tidigast i slutet av 2015. Förberedelserna för att få det nya patentsystemet på plats sker i två olika processer – en för att införa det enhetliga patentskyddet och en för att inrätta den enhetliga patentdomstolen.

För det enhetliga patentskyddet har ett särskilt utskott (under den europeiska patentorganisationens förvaltningsråd) etablerats av de deltagande medlemsstaterna. Det särskilda utskottet ska bl.a. se till att nivån på och fördelningen av årsavgifter för de europeiska patenten med enhetlig verkan i praktiken följer de principer som föreskrivs i EU-förordningarna om det enhetliga patentskyddet.

För inrättandet av den enhetliga patentdomstolen har en förberedande kommitté etablerats där de deltagande medlemsstaterna deltar. Sverige innehar posten som vice ordförande i kommittén. Kommittén ska bl.a. ta fram rättegångsregler, rekrytera domare, bygga upp ett it-system och i övrigt se till att domstolen har de förutsättningar som krävs för att den ska fungera när domstolsavtalet träder i kraft.

Under våren 2014 ingick Sverige och de baltiska länderna ett avtal om att inrätta en gemensam nordisk-baltisk regional avdelning i den enhetliga patentdomstolens första instans. I samband med att riksdagen godkände domstolsavtalet godkändes även det regionala avtalet (prop. 2013/14:89). Avdelningens säte ska placeras i Stockholm men det ska vara möjligt att hålla förhandlingar även på andra orter inom regionen. Arbete med att förbereda inrättandet av avdelningen pågår. Det regionala avtalet är öppet för anslutning av varje nordisk och baltisk stat som också är avtalslutande medlemsstat till domstolsavtalet. Det betyder att även Finland och Danmark kan ansluta sig till avdelningen om de skulle fatta ett sådant beslut.

36.2 Översynen av EU:s varumärkessystem

I mars 2013 presenterade kommissionen förslag till ändringar i den förordning som gör det möjligt att registrera ett varumärke med giltighet i hela EU (gemenskapsvarumärke) och omarbetning av det direktiv som i

hög grad harmoniserar den nationella varumärkesrätten inom EU (se faktapromemoria 2012/13:FPM94). De föreslagna ändringarna syftar till att främja innovation och ekonomisk tillväxt genom att göra EU:s varumärkessystem mer tillgängliga och ändamålsenliga. Bland annat ska åtgärderna leda till lägre kostnader, förenklingar, snabbare förfaranden samt ökad förutsebarhet och rättssäkerhet. Samexistensen mellan de nationella varumärkena och gemenskapsvarumärkena ska upprätthållas.

Förhandlingar i rådet inleddes under våren 2013. En första lägesrapport från förhandlingarna presenterades på rådsmötet i december 2013 och en andra rapport lades fram på rådsmötet i maj. Båda rådsmötena föregicks av samråd med EU-nämnden.

I juli enades medlemsstaterna om en kompromiss om både förordningen och direktivet. Det italienska ordförandeskapet fick samtidigt mandat att inleda s.k. trilogförhandlingar med Europaparlamentet. Trilogförhandlingar har inletts under hösten och kommer att fortsätta i vart fall under de första månaderna 2015. Det lettiska ordförandeskapets målsättning är att rättsakterna ska antas innan sommaren 2015.

37 Näringspolitik

Syftet med EU:s industripolitik är att skapa bästa möjliga förutsättningar för konkurrenskraften och goda ramvillkor för näringslivet. Sverige har verkat för en branschövergripande och långsiktigt hållbar europeisk näringspolitik med goda ramvillkor. I arbetet för att stärka konkurrenskraften är hållbarhet, energi- och resurseffektivitet viktiga teman, att principerna om smart lagstiftning tillämpas samt att arbetet för småföretag stärks. Sverige har också verkat för frihandel och öppenhet i EU:s internationaliseringsarbete.

37.1 EU:s industripolitik

Under året har konkurrenskraftsrådet diskuterat industripolitik vid tre tillfällen, februari, september och december. Vid mötena i september och december antogs även rådsslutsatser med syfte att göra inspel till kommissionens arbete med integrering av konkurrenskraftaspekten i andra politikområden samt till den handlingsplan för industripolitikens genomförande som Europeiska rådet beställde vid sitt möte i mars.

Vid mötet i februari behandlade rådet kommissionens meddelande För en europeisk industriell renässans (se faktapromemoria 2013/14:FPM57).

Industrins konkurrenskraft behandlades också vid Europeiska rådets möte i mars. I slutsatserna noterade Europeiska rådet vikten av att konkurrenskraftaspekten integreras i alla viktiga politikområden samt beställde en handlingsplan för industripolitikens genomförande. Kommissionen har aviserat att de kommer att presentera handlingsplanen tidigt under våren 2015.

Vid rådsmöten i september och december antogs slutsatser med inspel till den nya kommissionens arbete med att stärka industrins konkurrenskraft. Vid mötet i september var fokus för slutsatserna ett inspel om integrering av konkurrenskraftaspekten i viktiga politikområden och i december fokuserade slutsatserna på den handlingsplan om genomförande av industripolitiken som kommissionen ska presentera.

37.2 Förenkla för företag inom EU – Smart lagstiftning

Vid rådets möte i december antogs rådsslutsatser om smart lagstiftning. Arbetet inom rådet syftar till att stärka och ta ytterligare steg i arbetet med att förenkla för företag på EU-nivå. Det har även i rådsslutsatser från Europeiska rådet i juni lyfts fram att rådet bör fortsätta sin granskning av kommissionens meddelande om att förenkla för företagen samtidigt som regelbördan för framförallt små och medelstora företag ska minska på EU-nivå. Slutsatserna slår även fast att förenkling ska genomföras med beaktande av skyddet för konsumenter och arbetstagare samt hälso- och miljöskydd.

Kommissionen har under året presenterat ett nytt meddelande som beskriver kommissionens arbete med att förenkla för företag inom Europeiska unionen: Meddelande om programmet om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit): lägesrapport och framtidsutsikter (se faktapromemoria 2013/14:FPM96).

37.3 Konkurrens och statsstöd

I juni 2013 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om skadeståndstalan vid konkurrensöverträdelser (se faktapromemoria 2012/13:FPM125). Förslaget syftade till att säkerställa att den som lidit skada till följd av konkurrensöverträdelser ska kunna utöva sin rätt till full ersättning för skadan. Förslaget syftade även till att optimera samspelet mellan offentlig och privat tillämpning av konkurrensreglerna, särskilt när det gäller program för eftergift, och tillämpningen av skadeståndsregler i nationella domstolar. Förslaget antogs av rådet den 10 november.

Sveriges målsättning i förhandlingarna var att, med beaktande av svenska nationella processrättsliga principer och domstolars självständighet, ett direktiv skulle kunna antas som underlättar för skadelidande att få ersättning för skador orsakade av överträdelser av konkurrensreglerna och som effektiviserar tillämpningen av konkurrensreglerna. Sverige verkade särskilt för att förhindra en inskränkning i den fria bevisföringen.

Efter behandlingen av förslaget i rådsarbetsgrupp togs beslut om allmän inriktning vid konkurrenskraftsrådet i december 2013. Överläggning ägde rum med näringsutskottet och samråd med EU-nämnden i november 2013. Under våren förhandlades förslaget mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

Kommissionen presenterade en vitbok om effektivare kontroll av företagskoncentrationer i EU i juli (se faktapromemoria 2013/14:FPM110). Den innehåller kommissionens överväganden att föreslå förbättringar i kommissionens möjligheter att pröva förvärv av minoritetsandelar som inte innebär förvärv av kontroll men som kan innebära konkurrensproblem. Den innehåller även överväganden om hur ytterligare konvergens och samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna ska kunna främjas vid prövning av företagskoncentrationer.

Kommissionen antog i mars en ny gruppundantagsförordning, 316/2014, om tillämpning av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av avtal om tekniköverföring, varigenom licensgivare licensierar patent, know-how eller mjukvara vid produktion av varor eller tjänster. De nya reglerna ersatte från och med maj den tidigare motsvarande gruppundantagsförordningen som kommissionen nu gjort en översyn av. En anpassning av de svenska regler som tillämpas för bedömning av konkurrensbegränsningar i avtal mellan företag som avser tekniköverföring gjordes genom att riksdagen i juni antog ändringar av lagen (2008:586) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om tekniköverföring, vilka trädde i kraft den 1 augusti.

Kommissionens arbete med moderniseringen av statsstödsregelverket har fortgått under året. Kommissionens övergripande ambition med reformen är att stimulera till bärkraftig tillväxt på en konkurrenskraftig inre marknad. Detta för att stötta målsättningarna i Europa 2020-strategin och bidra till att främja innovationer, tillväxt och sysselsättning. Efter avslutade rådsförhandlingar under 2013 om komplettering av procedurförordningen och bemyndigandeförordningen (se faktapromemoria 2012/13:FPM43) kunde kommissionen den 17 juni slutligen anta en ny allmän gruppundantagsförordning.

Arbetet med översynen av enskilda riktlinjer inom moderniseringsarbetet har också fortgått. Under årets första hälft antog kommissionen riktlinjer för exempelvis stöd till riskfinansiering, miljö- och energistöd, stöd till forskning, utveckling, innovation. Därutöver pågår översynen av reglerna för stöd till projekt av gemensamt europeiskt intresse samt ett klargörande av under vilka förutsättningar stöd uppkommer. De huvudsakliga ändringarna av regelverket är i huvudsak avslutade och arbetet går nu in i en fas där dessa ska genomföras av medlemsstaterna. Kommissionen har skapat en särskild arbetsgrupp med syfte att underlätta medlemsstaternas arbete. Sverige har utsetts till ordförande med ett mandat som löper till 2017.

38 Konsumentpolitik

EU-samarbetet på konsumentområdet syftar till att stärka konsumenternas ställning på den inre marknaden. Under året har förhandlingar förts om ett nytt direktiv om paketresor och en ny förordning om personlig skyddsutrustning, vilket i båda fallen

38.1 Konsumentprodukters säkerhet

Kommissionen presenterade i februari 2013 ett förslag till ett produkt-säkerhetspaket som omfattar två förordningar, dels en om konsumentprodukters säkerhet (se faktapromemoria 2012/13:FPM77), dels en om marknadskontroll av produkter (se avsnitt 33.1). Förslagen syftar till att uppnå säkrare konsumentvaror på den inre marknaden genom införandet av ett mer enhetligt och tydligt regelverk och ett förbättrat system för marknadskontroll.

Förhandlingsarbetet har avstannat under året på grund av att det finns en blockerande minoritet både för och emot en bestämmelse om obligatorisk ursprungslandsmärkning. Europaparlamentet röstade om förslaget i april och en majoritet stödde då kravet på obligatorisk ursprungslandsmärkning.

Regeringen är positiv till förslaget att förbättra säkerheten för konsumenter och att stärka marknadskontrollen av produkter men anser att det är problematiskt med ett krav på ursprungslandsmärkning i förordningen om konsumentprodukters säkerhet, bl.a. eftersom en sådan bestämmelse i detta sammanhang kan vara missvisande för konsumenter.

Information lämnades till civilutskottet i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

38.2 Paketresor och liknande arrangemang

Kommissionen presenterade i juli 2013 ett direktivförslag med reviderade regler om paketresor (se faktapromemoria 2012/13:FPM149). Förslaget syftar till enhetliga regler inom EU för paketresor och s.k. assisterade researrangemang och till att anpassa regelverket till dagens sätt att köpa resetjänster, bl.a. via internet.

Europaparlamentet röstade om förslaget i mars. Förhandlingsarbetet i rådet, som har varit intensivt under hösten, resulterade i att ett beslut om en allmän inriktning kunde tas i konkurrenskraftsrådet i december.

Regeringen är positiv till initiativet att utvidga konsumentskyddet så att fler kombinationer av resetjänster omfattas. Regeringen anser också att det beslutade kompromissförslaget innebär en god balans mellan konsumenters och näringsidkares intressen samt motverkar en snedvriden konkurrens på resemaknaden.

Överläggning med civilutskottet ägde rum i maj och information lämnades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

38.3 Personlig skyddsutrustning

Kommissionen presenterade i mars ett förslag till en förordning om personlig skyddsutrustning som ska ersätta nuvarande direktiv. Syftet är att förbättra hälso- och säkerhetsskyddet för användare av personlig skyddsutrustning, garantera lika villkor för näringsidkare och förenkla regelverket. Förslaget innebär att regelverket anpassas till det s.k. varupaketet.

Ett beslut om en allmän inriktning togs vid konkurrenskraftsrådet i december. Regeringen är positiv till kompromissförslaget som stärker skyddet för användare av personlig skyddsutrustning samtidigt som den administrativa bördan för näringsidkare beaktas.

Civilutskottet informerades i maj och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

39 Forskning och innovation

EU och medlemsstaterna har delad kompetens inom forskning och innovation. Syftet med politiken är att stärka unionens vetenskapliga och tekniska grund genom att åstadkomma ett europeiskt forskningsområde med fri förlighet för forskare, vetenskapliga rön och teknik samt att främja utvecklingen av unionens konkurrenskraft. EU:s finansiella insatser inom området kanaliseras via ett särskilt ramprogram. Ett nytt ramprogram, Horisont 2020, sju sattes vid årets början och kommer att löpa under perioden 2014–2020.

39.1 Horisont 2020

EU:s ramprogram för forskning och innovation för perioden 2014–2020, Horisont 2020 antogs i ett ordinarie lagstiftningsförfarande i slutet av 2013 och började gälla den 1 januari 2014 (se faktagromemoria 2011/12:FPM69). Horisont 2020, som även omfattar Euratom (kärnforskning) och Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT), är världens största forskningsprogram och den tredje största posten i EU-budgeten med knappt 80 miljarder euro år 2014–2020. Huvudprincipen för tilldelning av medel ur ramprogrammet för forskning och innovation är att i öppna utlysningar och full konkurrens välja ut de projektansökningar som visar mest excellens jämte nytta och genomförandekvalitet.

Svenska aktörer har varit framgångsrika i tidigare ramprogram vilket därför gett ett positivt finansiellt återflöde för Sverige. I de första utlysningarna under 2014 har beviljandegraden för svenska aktörer varit fortsatt god. Sveriges medverkan till att Horisont 2020 genomförs väl sker framför allt genom arbetet i programkommittéerna och framtagandet av dess tvååriga arbetsprogram. Representanter för Regeringskansliet och myndigheter ingår i programkommittéerna som leds av kommissionen.

Under 2014 har förhandlingar om arbetsprogrammet för 2016–2017 inletts i alla programkommittéer under Horisont 2020. Beslut om dessa förväntas fattas under 2015. Skr. 2014/15:65

39.2 Europeiska forskningsområdet

I syfte att skapa en inre marknad för kunskap, forskning och innovation, påbörjades år 2000 arbetet med Europeiska forskningsområdet (ERA). Olika typer av insatser har genomförts på såväl EU-nivå som på nationell nivå. Europeiska rådet beslutade i februari 2011 att ERA ska vara förverkligat 2014. Som svar på beslutet presenterade kommissionen ett meddelande om ERA i juli 2012. Med utgångspunkt i meddelandet om ERA antog konkurrenskraftsrådet i december 2012 rådsslutsatser om ERA.

En framstegsrapport för förverkligandet av ERA har tagits fram två gånger, 2013 och 2014. Rådsslutsatser om ERA antogs av konkurrenskraftsrådet i februari och tog sin utgångspunkt i framstegsrapporten från 2013. I rådsslutsatserna inbjöds medlemsstaterna att tillsammans med kommission och den rådgivande kommittén för forskning och innovation (ERAC) ta fram gemensamma strategiska målsättningar för det fortsatta arbetet inom ERA i form av en färdplan.

I september presenterade kommissionen den andra framstegsrapporten om förverkligandet av ERA (se faktagromemoria 2014/15:FPM4). I den ges rekommendationer inom de prioriterade insatsområdena, dvs. effektivare nationella forskningssystem, optimalt transnationellt samarbete, forskningens infrastruktur, öppen arbetsmarknad för forskare, jämställdhet, optimal spridning och överföring av vetenskaplig kunskap samt internationellt samarbete. Vidare framhålls att mycket har uppnåtts för att förverkliga ERA, men att det europeiska forsknings- och innovationslandskapet fortfarande är fragmenterat och att ERA därför inte är helt förverkligat. I framstegsrapporten jämförde kommissionen det europeiska forskningsområdets utveckling med den inre marknadens utveckling, som succesiv och pågående.

Utifrån framstegsrapporten har rådsslutsatser tagits fram vilka antogs på konkurrenskraftsrådet i december. I rådsslutsatserna betonas därför övergripande behovet av att medlemsstaterna tillsammans med kommissionen genomför olika reformer och satsningar för att uppnå ett fullt förverkligat ERA.

Mot bakgrund av framstegsrapporten diskuterade forskningsministrarna ERA vid mötet i konkurrenskraftsrådet i både september och december. Inför mötet i september hölls samråd med EU-nämnden och inför mötet i december hölls överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden.

39.3 Forskning och innovation som källa till förnyad tillväxt

I juni presenterade kommissionen meddelandet ”Forskning och innovation som källor till förnyad tillväxt” (se faktagromemoria 2013/14:FPM101). Den kan ses som en del av Europa 2020-strategin där medlemsstaterna kommit överens om att de totala FoU-utgifterna i unionen bör uppgå till 3 procent av BNP. I meddelandet anges ett antal förslag med målsättningen att effektivisera utfallet av investeringar i forskning och innovation, bl.a. genom nationella reformer, i syfte att bättre bidra till tillväxt.

Utifrån meddelandet har rådsslutsatser tagits fram som anger att offentliga investeringar bör kombineras med långtgående reformer av forsknings- och innovationssystemen för att t.ex. bidra till att öka den privata sektorns investeringar i forskning och innovation. Rådsslutsatserna inkluderar även ett fullt förverkligat ERA liksom grundläggande förutsättningar för transnationellt samarbete på både nationell nivå och EU-nivå.

På konkurrenskraftsrådet i september hölls en riktlinjedebatt angående rådsslutsatserna för ”Forskning och innovation som källor till förnyad tillväxt” vilka sedan antogs på rådet i december. Inför mötet i september hölls samråd med EU-nämnden och inför mötet i december hölls överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden.

39.4 Partnerskapsprogram

I juli 2013 presenterades kommissionens meddelande om partnerskapsprogram inom forskning och innovation (se faktagromemoria 2012/13:FPM153) tillsammans med ett antal specifika förslag till program inom olika forsknings- och innovationsområden under artikel 185 och artikel 187 i EUF-fördraget. Sammantaget syftar programmen till att mobilisera en total investering på ca 22 miljarder euro, varav ca en tredjedel finansieras genom EU:s budget ur Horisont 2020 och resten från näringslivet och medlemsstaterna. Sverige har generellt ställt sig positiv till de föreslagna programmen.

Konkurrenskraftsrådet tog ställning till programmen i december 2013. Överläggning hölls med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november 2013. Partnerskapsprogrammen förhandlades sedan under de första månaderna av 2014 i ett ordinarie lagstiftningsförfarande och fastställdes i april.

39.5 Europeiska innovationspartnerskap

Europeiska innovationspartnerskap (EIP) föreslogs av kommissionen i flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen som är en del av strategin Europa 2020 (se faktagromemoria 2010/11:FPM20). Partnerskapen ska bidra till att testa nya tillvägagångssätt när det gäller EU:s forsknings- och innovationsaktiviteter. De ska drivas av utmaningar, agera i hela

forsknings- och innovationskedjan samt integrera och förbättra samordningen av befintliga instrument och initiativ. Innovationspartnerskap har hittills inrättats för råvaror, aktivt och hälsosamt åldrande, vatten och hållbart jordbruk samt s.k. smarta städer och samhällen. Under året har innovationspartnerskapen utvärderats av en oberoende expertgrupp som presenterat en rapport kallad ”Outriders for European Competitiveness”. I den konstateras att EIP visserligen är ett fruktbart instrument för innovation men att det behöver utvecklas, bl.a. behövs ett ännu tydligare fokus på innovation.

39.6 Europeiska institutet för innovation och teknik

Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) består av ett antal kunskaps- och innovationsplattformar (KIC-ar) inom områden där det finns stor potential till innovationer. EIT och dess KIC integrerar de tre delarna i kunskapstriangeln utbildning, forskning och innovation och syftet är att få ett konkurrenskraftigare Europa genom ökad innovation och entreprenörskap (se faktapromemoria 2011/12:FPM87). En KIC är ett konsortium som spänner över många länder, universitet och företag och är ett system där forskare, studenter och entreprenörer arbetar inom olika inriktningar. För närvarande har EIT initierat tre KIC; en inom informations- och kommunikationsteknik, en inom klimat och en inom energi. Svenska universitet och högskolor är involverade i dessa i olika omfattning och deltagande ger stora möjligheter till ytterligare medel till forskning och utbildning i Sverige.

Kommissionen utlyser KIC-ar i ytterligare tre omgångar: 2014, 2016 och 2018. Under 2014 har utlysningar gjorts inom innovation för ett hälsosamt aktivt liv och åldrande och inom råvaror (hållbar prospektering, utvinning, bearbetning, återanvändning och ersättning). Svenska universitet och högskolor, forskningsinstitut och företag deltar som partners i båda utlysningarna.

40 Den europeiska rymdpolitiken

Rymdverksamheten spelar en viktig roll för möjligheten att framgångsrikt möta globala samhälleliga utmaningar samt skapa innovativa lösningar och ge kunskap inom områden som har stor betydelse för samhällsutvecklingen. Forskning i och om rymden ger ny kunskap om frågor kring livets ursprung och förutsättningar i vårt eget och andra planetsystem. Rymdteknik används av myndigheter, företag och privatpersoner inom områden som transport, logistik, jord- och skogsbruk, miljö, klimat, finansiella transaktioner, media och kommunikation.

Under året har rådsarbetet framför allt inneburit diskussioner kring utvecklingen av samarbetet mellan EU och det europeiska rymdorganet ESA och om en vision för en förnyad europeisk rymdpolitik.

40.1 Ett utvecklat samarbete mellan EU och ESA

Vid konkurrenskraftsrådets möte om rymdfrågor i februari presenterade kommissionen en framstegsrapport från sitt arbete med att utveckla relationerna med det europeiska rymdorganet ESA. I rapporten redogjordes för fyra alternativ till utformning av samarbetsrelationen: oförändrad utformning, förbättrat samarbete men med EU och ESA som separata organisationer, en "EU-kammare" inom ESA:s organisation, eller att ESA blir en EU-myndighet. Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari.

Vid konkurrenskraftsrådets möte om rymdfrågor i maj antogs slutsatser om behovet av en delad EU-ESA-vision för rymd som gynnar europeisk konkurrenskraft. I slutsatserna konstateras att det inte finns politisk samsyn till stöd för det alternativ till samarbetsrelation som skulle innebära att ESA blir en EU-myndighet. Slutsatserna framhåller vidare att Europa behöver en långsiktig vision och strategi för den samlade rymdverksamheten. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

40.2 Direktiv om spridning av jordobservationsdata från satelliter för kommersiella ändamål

I juni presenterade kommissionen ett förslag till direktiv som syftar till att säkerställa att den inre marknaden för produkter och tjänster baserade på högupplösta satellitdata (HRSD) från kommersiella satelliter fungerar och utvecklas väl. Det handlar om att inrätta en öppen, rättvis och konsekvent rättslig ram för alla medlemsstater. Målet för initiativet är att främja tillväxten av marknaderna för jordobservation i Europa, särskilt tjänstemarknaden, att främja konkurrenskraften hos EU:s sektor för jordobservation, och att främja konkurrenskraften hos företag som använder jordobservationsdata i Europa.

40.3 Första stegen mot en samlad rymdpolicy

Vid konkurrenskraftsrådets möte om rymdfrågor i december antogs slutsatser som anger motiv och prioriteringar för en förnyad och långsiktig europeisk rymdpolicy, för att bl.a. utnyttja rymdteknologins potential och finna synergier mellan rymdverksamhet och andra samhällsområden. Rådet inbjuder kommissionen att i samarbete med ESA och medlemsstaterna utveckla vad som kan bli en långsiktig vision för europeisk rymdverksamhet. Syftet är att stödja bl.a. ekonomisk tillväxt, arbetsskapande och vetenskap i världsklass. Kommissionen inbjuds också att föreslå ytterligare åtgärder för att utveckla ett hållbart

41 Sammanhållningspolitiken

EU:s sammanhållningspolitik har som mål att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Den ska bidra till att minska regionala skillnader, främja social inkludering och medverka till tillväxt och utveckling. I slutet av 2013 nåddes en överenskommelse mellan Europaparlamentet och rådet om sammanhållningspolitikens lagstiftningspaket. Fokus under året har legat på att förtydliga lagstiftningen via delegerade och genomförandeakter samt att ta fram och godkänna partnerskapsöverenskommelse och struktur-fondsprogram. Mycket av arbetet har främst skett via bilaterala förhandlingar mellan Sverige och kommissionen för att säkerställa att den svenska partnerskapsöverenskommelsen och de operationella programmen ska kunna godkännas under året.

Under året har lagstiftningspaketet för sammanhållningspolitiken förtydligats via antagandet av delegerade akter och genomförandeakter. Sverige har under arbetet fört fram vikten av att akterna ska klargöra förutsättningarna för genomförandet av politiken.

Rådsslutsatser antogs om den sjätte sammanhållningsrapporten där man drar lärdommar från programperioden 2007–2013 samt pekar på kritiska faktorer inför den nya programperioden.

Under hösten godkändes den svenska partnerskapsöverenskommelsen vilket är ett strategiskt dokument som syftar till att effektivisera genomförandet av programmen för ESI-fonderna samt att förbättra måluppfyllelsen för Europa 2020. Ett viktigt syfte med partnerskapsöverenskommelsen är att lägga grunden till en förbättrad samordning mellan fonderna. På så sätt underlättas ett effektivt genomförande av programmen och ett bättre utfall av de insatser som planeras för att uppfylla målsättningarna om en smart och hållbar tillväxt för alla.

Partnerskapsöverenskommelsen omfattar Landsbygdsprogrammet (36 miljarder kr), Regionalfondsprogrammen (16 miljarder kr), Socialfondsprogrammet (13 miljarder kr) och Havs- och fiskeriprogrammet (ca 1,5 miljarder kr). Alla konkreta insatser kommer ske inom ramen för program i de olika fonderna. Tidplanen är lite varierande för de olika fonderna men programmen håller på att färdigställas och kommer kunna starta under 2015.

DEL 8 TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI

42 Transporter

Ett väl fungerande och långsiktigt hållbart transportsystem är en viktig förutsättning för att möta klimatutmaningen och för att stärka EU:s ekonomi och konkurrenskraft. En hel del arbete återstår fortfarande innan den inre marknaden för transporter kan anses färdig. Tre nyckelåtgärder i den andra inre marknadsakten avser transportområdet, nämligen det fjärde järnvägspaketet, sjöfartsmarknaden och utvecklingen av det gemensamma luftrummet. Arbetet i rådet med dessa åtgärder har under året främst avsett järnvägs- och luftfartsfrågorna men arbetet med det s.k. hamnpaketet har också avancerat betydligt. Europaparlamentet har dock inte avslutat sin första behandling av detta förslag.

Under året antogs ny lagstiftning om färdskrivare, alternativa bränslen, fordonsbesiktning, flygplatsbuller, GNSS-byrån och särskilda uppgifter för sjösäkerhetsbyrån.

42.1 Frågor som rör flera transportslag

42.1.1 Transeuropeiska transportnät

Som en uppföljning av arbetet med Europa 2020-strategin antog rådet i december slutsatser om hur de transeuropeiska transportnäten (TEN-T) på lång och medellång sikt kan bidra betydligt till att hjälpa EU att återfå tillväxt, jobb och konkurrenskraft.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

42.1.2 Infrastruktur för alternativa bränslen

I oktober antog Europaparlamentet och rådet ett direktiv om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen. Syftet med direktivet är att minimera transporterens oljeberoende och minska deras inverkan på miljön.

Centralt i direktivet är att varje medlemsstat ska ta fram ett nationellt handlingsprogram för utvecklingen av marknaden för alternativa bränslen i transportsektorn. Handlingsprogrammet ska bl.a. innehålla nationella mål för utbyggnaden av laddningsstationer för elfordon, tankstationer för flytande naturgas (LNG) och tankstationer för komprimerad naturgas (CNG). Om medlemsstaterna så väljer kan även tankstationer för vätgas inkluderas. Laddningsstationerna och tankstationerna ska

uppfylla EU-gemensamma tekniska standarder som anges i direktivet. De nationella handlingsprogrammen ska vara klara hösten 2016. Skr. 2014/15:65

Under behandlingen i rådet var flera medlemsstater, inklusive Sverige, kritiska till kommissionens förslag på flera punkter (se faktapromemoria 2012/13:FPM65). En gemensam nämnare i denna kritik var att förslaget inte tog hänsyn till de enskilda medlemsstaternas förutsättningar. Denna kritik resulterade i att det antagna direktivet genomsyras av en betydligt större flexibilitet för medlemsstaterna jämfört med kommissionens förslag.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

42.1.3 Satellitnavigeringsprogrammet Galileo

Förordningen (EU) nr 1285/2013 av den 11 december 2013 om uppbyggnad och drift av de europeiska satellitnavigeringssystemen behandlar finansieringen av satellitnavigeringsprogrammen Galileo och Egnos och innehåller detaljerade regler om styrningen av programmen under kommande budgetperiod. Genom förordningen fick den europeiska byrån för globala satellitnavigeringssystem (GNSS) nya uppgifter och kommissionen lade därför fram förslag till ändring av den förordning som styr byråns verksamhet (se faktapromemoria 2012/13:FPM75). Detta förslag har behandlats av rådet som kunde besluta en allmän inriktning i oktober 2013.

Inför rådsmötet ägde samråd med EU-nämnden rum. Därefter inleddes kontakter med Europaparlamentet i syfte att nå en överenskommelse under den första behandlingen av förslaget. En sådan nåddes i början av året och förslaget kunde slutligt antas i april.

42.2 Landtransporter

42.2.1 Förordningen om färdskrivare

I juli 2011 lade kommissionen fram ett förslag om ändring av förordningen om färdskrivare vid vägtransporter (se faktapromemoria 2011/12:FPM22). Vid rådets möte i juli antog rådet en politisk överenskommelse om förordningen. Förslaget överensstämmer i huvudsak med den text som beslutats som en allmän riktlinje under 2012. Under året har diskussioner förts med Europaparlamentet och en uppgörelse har nåtts. Europaparlamentet antog förslaget i januari och rådet bekräftade uppgörelsen i februari.

42.2.2 Kontrollbesiktningsfrågor

Kommissionen presenterade i juli 2012 ett förslag till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet (se faktapromemoria 2011/12:FPM173). Förslaget ingick tillsammans med ett förslag till förordning om flygande inspektion i det

s.k. besiktningsspaketet vars mål är att spara 900–1100 liv årligen genom effektivare fordonsbesiktning.

Det övergripande syftet med förslagen är att förbättra trafiksäkerheten och minska antalet dödade i vägtrafik inom EU genom harmoniserade trafiksäkerhetskontroller av fordon. Jämfört med gällande EU-rätt föreslås utökade krav på vilka fordon som ska kontrollbesiktigas, hur ofta besiktningen ska ske, hur besiktningens organets oberoende ska säkerställas, vad som ska ligga till grund för bedömning av brister, vilken utrustning som ska användas och vilka färdigheter besiktningsteknikern ska ha.

De båda förslagen har behandlats i rådet och Europaparlamentet under 2012 och 2013. Under förhandlingarna har bl.a. den rättsliga formen ändrats till direktiv.

Samråd med EU-nämnden har skett i december 2012 och juni 2013. En överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet nåddes i december 2013 och de båda förslagen beslutades i april 2014.

42.2.3 Vägfordons mått och vikt

Våren 2013 presenterade kommissionen sitt förslag till direktiv om ändring av direktivet om största tillåtna dimensioner och vikter för vissa vägfordon (se faktagromemoria 2012/13:FPM111). Arbetet i rådet påbörjades i januari.

Förslaget innebär främjande av intermodala transporter, främjande av aerodynamiska hytter, aerodynamiska anordningar på fordon, el- och hybridmotorer som har en positiv inverkan på miljön. Eftersom vikten/längden på dessa miljöfrämjande element ofta innebär att fordonen väger mer/är längre än de värden som fastställts i direktivet, föreslås vissa undantag för sådana fordon.

Det viktigaste för Sverige i kommissionens förslag var att tillåta gränsöverskridande användning av längre fordon för godstransporter, om två berörda medlemsstater med gemensam gräns redan tillåter längre fordon. Det förslaget förkastades av Europaparlamentet och av majoriteten i rådet. Sveriges målsättning har varit att både längre och tyngre lastbilar ska få möjlighet att köra över gränserna mellan fler än två medlemsstater där sådana fordon är tillåtna.

Sverige stödde överenskommelsen som antogs i juni, men lämnade ett uttalande till protokollet att medlemsstater som tillåter fordon och fordonskombinationer med avvikande dimensioner eller vikter som anges i direktivet även framöver måste tillåtas korsa gränser mellan medlemsstater som tillåter dem. Även kommissionen lämnade ett uttalande till protokollet, vilket gick i linje med den svenska målsättningen.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

Eftersom Europaparlamentets och rådets positioner på många punkter skiljt sig väsentligt från varandra, har förhandlingarna varit komplicerade och utdragna. Men en uppgörelse mellan rådet och Europaparlamentet väntas nås i början av 2015.

Nödlarmstjänsten e-call är en av sex prioriterade åtgärder i ramdirektivet om intelligenta transportsystem (ITS-direktivet). Kommissionen lämnade den 13 juni 2013 två förslag om e-call, som under året förhandlats i rådet. Eftersom förslagen hänger samman redogörs nedan för arbetet med båda två.

Nödlarmssystemet e-call ska ses som ett tillägg till de nationella 112-tjänsterna och är ett system i fordonet som genom automatisk aktivering vid allvarlig olycka, eller vid manuell aktivering, skickar datauppgifter om fordonets lokalisering, färdriktning, identitet m.m. till vald alarmeringstjänst (i Sveriges fall SOS Alarm). Larmcentralen ringer upp fordonet och en linje öppnas via högtalartelefonen. Syftet med nödlarmstjänsten är att den enskilde ska få snabb och adekvat hjälp vid ett nödläge genom att hjälporganen, dvs. räddningstjänsten, polis och ambulans, ska komma fram till det larmande fordonet tidigare. Genom att svarstiden för räddningsinsatser reduceras förväntas nödlarmstjänsten e-call minska antalet dödsfall samt lindra följderna av trafikolyckor i unionen.

Förslaget till förordning om typgodkännandekrav för montering av fordonsbaserade e-Call system (KOM(2013) 316) förhandlades under året i rådsarbetsgruppen för teknisk harmonisering (motorfordon). Förslaget anger de tekniska krav e-call i fordon ska uppnå för att fordonet ska EG-typgodkännas.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i maj och konkurrenskraftsrådet beslutade en allmän riktlinje samma månad. En överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet ingicks i december.

Förslaget till beslut om införande av ett interoperabelt EU-omfattande e-call (KOM(2013) 315) förhandlades i rådsarbetsgruppen för landtransporter under våren.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i mars. Beslut fattades i maj. Enligt beslutet ska medlemsstaterna införa larminfrastrukturen för e-call senast sex månader före tillämpningsdagen för förordningen om typgodkännandet, dock senast den 1 oktober 2017.

Sverige är positivt till e-call. Myndigheten för samhällsberedskap (MSB) har utvärderat konsekvenserna av ett svenskt införande av e-call enligt kommissionens förslag. MSB:s rapport visade på ett positivt samhällsekonomiskt netto, där kortare larm- och svarstid inte bara har betydelse vid trafikskadehändelser utan också vid sjukdomslarm från fordonet. I MSB:s rapport har Trafikverket också gjort bedömningen att e-call skulle kunna reducera antalet trafikdöda i Sverige med 2,5–3,5 procent (se faktapromemoria 2012/13:FPM133).

42.2.5 Gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott

Den 6 maj ogiltigförklarade EU-domstolen direktiv 2011/82/EU om underlättande av ett gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott med anledning av felaktig rättslig grund (mål C-43/12). Direktivet handlar om utbyte av information om uppgifter i fordonsregister för att identifiera ägare till fordon som varit inblandade i

trafikbrott i andra medlemsstater än den där de är registrerade. Domstolen uttalade att direktivet skulle ha fortsatt verkan fram till ikraftträdandet av ett nytt direktiv med korrekt rättslig grund (artikel 91 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget) inom en rimlig tidsperiod, som inte får överstiga tolv månader räknat från domens meddelande.

Kommissionen har därför utarbetat ett förslag till nytt direktiv med artikel 91 i EUF-fördraget som rättslig grund. Förslaget är nästan identiskt med texten i det ogiltigförklarade direktivet. Några mindre ändringar föreslås som kommissionen anser nödvändiga för att följa domstolens dom.

Rådet antog en allmän riktlinje om förslaget i oktober och samråd med EU-nämnden ägde rum i samma månad. Kontakter har inletts med Europaparlamentet för att nå en uppgörelse i den första behandlingen. Ärendet är brådskande eftersom medlemsstaterna behöver införliva de nya bestämmelserna senast i början av maj 2015 enligt domstolens utslag.

42.2.6 Fjärde järnvägspaketet

I januari 2013 lade kommissionen fram sitt i den andra inremarknadsakten aviserade förslag om ett fjärde järnvägspaket vilket innehåller sammanlagt sex rättsakter (se faktapromemorior 2012/13:FPM66 och 2012/13:FPM67). Det övergripande syftet med paketet är att fullborda lagstiftningen som inrättar ett gemensamt europeiskt järnvägsområde genom att förbättra kvaliteten och öka valfriheten när det gäller järnvägstjänster i Europa. Paketet är indelat i två tematiska huvuddelar eller pelare. Den första rör driftskompatibilitet och säkerhet och den andra framförallt fortsatt öppning av marknaden för järnvägstransporter, bl.a. för inrikes persontrafik, krav på konkurrensutsatt upphandling av avtalad trafik och mer detaljerade principer för styrning av infrastrukturförvaltare.

Rådsbehandlingen började i februari 2013 med den första pelaren. I juni fattade rådet beslut om politisk överenskommelse för de tre berörda rättsakterna.

Resultatet av förhandlingarna om den tekniska pelaren blev att kommissionens förslag omarbetades i väsentliga delar. Behörigheten att besluta om godkännande av fordon och utfärdande av säkerhetsintyg till järnvägsföretag delas mellan Europeiska järnvägsbyrån och de nationella säkerhetsmyndigheterna (i Sverige Transportstyrelsen). Sökande kan välja att vända sig till den nationella myndigheten om fordonet endast är avsett för inhemsk trafik eller om järnvägsföretaget bara verkar inom det egna landet. I övriga fall utfärdar byrån godkännandet eller intyget, efter att ha inhämtat yttranden från de berörda nationella myndigheterna. Dessutom införde rådet en tillsynsartikel i säkerhetsdirektivet som ger de nationella myndigheterna exklusiv behörighet att bedriva tillsyn av verksamheter inom det egna landet.

Förhandlingarna om marknadsöppningsdelen av paketet inleddes efter rådsbeslutet och har fortsatt under hösten. En riktlinjedebatt hölls på rådets möte i oktober och visade att det finns motstånd bland många

medlemsstater mot flera detaljförslag i marknadsöppningsdelen av paketet. Vid rådets möte i december lade ordförandeskapet fram en lägesrapport om de två debatterade rättsakterna. Av denna framgår att det finns stöd bland flertalet medlemsstater för fortsatt marknadsöppning och för principen om att kollektivtrafikavtal ska upphandlas i konkurrens. Samtidigt fattade rådet beslut om allmän inriktning när det gäller upphävande av förordningen om regler för järnvägsföretagens redovisning.

Europaparlamentet antog lagstiftningsresolutioner för samtliga rättsakter i paketet i februari. Informella trepartsförhandlingar har därefter inletts med parlamentet kring de tre rättsakterna i den tekniska pelaren. Dessa kommer att fortsätta under första kvartalet 2015.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, maj, oktober och november.

42.2.7 Arbetstider inom inlandssjöfarten

I EU:s lagstiftning behandlas transporter på inre vattenvägar som landtransporter.

Arbetstiden för mobila arbetstagare inom inlandssjöfarten regleras genom direktiv 2003/88/EG (arbetstidsdirektivet). Då direktivet förhandlades kunde man inte enas om att direktivets allmänna bestämmelser om dygns- och veckovila eller begränsning av nattarbete skulle omfatta alla sådana arbetstagare pga. inlandssjöfartens särdrag. Det föreskrevs i stället att medlemsstaterna skulle vidta de åtgärder som krävdes för att säkerställa att mobila arbetstagare har rätt till ”tillräcklig vila”. Arbetsmarknadens parter på EU-nivå inom inlandssjöfarten (se nedan) anser att arbetstidsdirektivet inte uppfyller behoven i sektorn och att avsaknaden av EU-bestämmelser har gett utrymme för vitt skilda nationella bestämmelser. Parterna förhandlade därför på eget initiativ fram ett avtal om vissa aspekter av arbetstidens förläggning inom inlandssjöfarten (februari 2012).

I juli presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om genomförande av det europeiska avtal som ingåtts av European Barge Union (EBU), European Skippers Organisation (ESO) och Europeiska transportarbetarfederationen (ETF) om arbetstidens förläggning i vissa avseenden inom inlandssjöfarten, (se faktapromemoria 2013/14:FPM108).

Ett förslag till politisk överenskommelse togs fram inför förberedelserna för EPSCO-rådet i oktober. Förslaget togs dock bort från rådets dagordning då det var osäkert om en kvalificerad majoritet kunde nås. Frågan togs därefter upp på EPSCO-rådet i december och då nåddes en politisk överenskommelse om direktivet.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i oktober och december.

42.3.1 Finansiering av några av sjösäkerhetsbyråns uppgifter

Europeiska sjösäkerhetsbyrån (EMSA) har särskilda uppgifter i fråga om insatser vid föroreningar från fartyg och fr.o.m. 2013 även vid olyckor på olje- och gasanläggningar till havs. I april 2013 presenterade kommissionen ett förslag som syftar till att förnya den fleråriga finansieringen för dessa insatser för perioden 2014–2020 (COM(2013) 174 final). Ett belopp på 160,5 miljoner euro skulle enligt kommissionens förslag öronmärkas jämfört med 154 miljoner euro för föregående period. I oktober 2013 antog rådet en allmän riktlinje vilken innebar att 160,5 miljoner euro föreslogs öronmärkas.

I samband med rådsmötet ägde samråd rum med EU-nämnden och information gavs till trafikutskottet i oktober 2013.

Sverige verkade i rådet för ett lägre belopp än vad som beslutades enligt den allmänna riktlinjen (154 miljoner euro justerat för inflation). I Europaparlamentet röstade transport- respektive budgetutskottet för att beloppet skulle höjas till 185,5 miljoner euro. Under våren nådde institutionerna en överenskommelse i den första behandlingen av förslaget. Beloppets storlek beslutades bli 160,5 miljoner euro.

42.3.2 EU:s sjöfartsstrategi fram till och med 2018

År 2009 presenterade kommissionen meddelandet ”Strategiska mål och rekommendationer för EU:s sjöfartspolitik fram till 2018”. Meddelandet tog bl.a. upp sjöfartens konkurrenskraft, sysselsättningsfrågor, kvalitets-sjöfart och internationellt samarbete. Enligt rådsslutsatserna om meddelandet skulle kommissionen genomföra en halvtidsöversyn.

Rådsarbetsgruppen för sjöfart förhandlade under våren fram ett förslag till en ministerdeklaration med inspel till den kommande halvtidsöversynen. Deklarationen antogs under det informella transportminister-rådet i maj. Därefter presenterade ordförandeskapet ett förslag till rådsslutsatser som antogs på TTE-rådet i juni. Rådsslutsatserna var relativt övergripande och tog upp frågor som exempelvis vikten av att skapa konkurrensneutralitet genom att regler och konventioner genomförs och ratificeras, att verka för att få bort handelshinder och att lagstiftningen inom sjöfarten med jämna mellanrum bör ses över för att förenkla och minska administrativa bördor.

I samband med rådsmötet hölls ett samråd med EU-nämnden och information gavs till trafikutskottet i maj.

42.3.3 Hamnpaketet

I början av sommaren 2013 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar (se faktapromemoria 2012/13:FPM128). Förslaget syftar till att bidra till ett mer effektivt och

hållbart transeuropeiskt transportnät (TEN-T). Detta mål ska uppnås genom inrättandet av en ram som förbättrar hamnarnas effektivitet och hjälper dem att hantera olika transport- och logistiktjänster. Utgångspunkten är rätten att erbjuda hamntjänster som ska vara öppna för alla. Insynen i hamnfinansieringen ska ökas för att undvika snedvriden konkurrens och samtidigt ska det redovisas hur offentliga medel fördelas mellan olika typer av hamnverksamhet.

Samtliga 319 kusthamnar inom TEN-T omfattas av förslaget. De finansiella förbindelserna mellan myndigheter och en hamnledning som erhåller offentliga medel ska på ett öppet och transparent sätt kunna avläsas i räkenskaperna. Förslaget började behandlas i rådet under 2013 och en allmän riktlinje kunde nås i oktober i år.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober. Europaparlamentet har ännu inte avslutat sin första behandling av förslaget.

42.4 Den integrerade havspolitikerna

Den integrerade havspolitikerna inrättades vid utgången av 2007 genom att Europeiska rådet antog slutsatser med anledning av en vitbok från kommissionen om detta tvärssektoriella politikområde. Under året har rådsarbetet främst inriktats på en maritim säkerhetsstrategi som beslutades i juni, och efterföljdes av utarbetandet av en handlingsplan under hösten.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i december inför att handlingsplanen beslutades av allmänna rådet samma månad.

Säkerhetsstrategin och handlingsplanen innehåller åtgärder för att stärka säkerheten till sjöss och längs kusterna i EU:s medlemsstater. Ansvaret för åtgärderna har fördelats på kommissionen, EU:s utrikes-tjänst, medlemsstaterna och vissa av EU:s byråer. Fortsatt arbete för att etablera en gemensam informationsmiljö sker också inom det tvärssektoriella området sjöövervakning.

42.5 Luftfart

42.5.1 Det gemensamma luftrummet

Kommissionen presenterade i juni 2013 en revidering av lagstiftningen kring det gemensamma europeiska luftrummet (se faktapromemoria 2012/13:FPM136). Paketet innehöll en sammanskrivning av det fyra lagstiftningarna om det gemensamma luftrummet samt justeringar i förordningen om den europeiska byrån för luftfartssäkerhet (216/2008). Kommissionens övergripande syfte är att påskynda genomförandet av det gemensamma luftrummet. Föreslagna ändringar rör bl.a. former för bildande av funktionella luftrumsblock, medlemsstaternas roll i preciseringen av prestationsmål och former för anställning av personal i nyckelbefattningar i de nationella tillsynsmyndigheterna.

Förslaget diskuterades vid ett informellt transportministermöte i september 2013 där medlemsstaterna var starkt kritiska mot

kommissionens förslag. Skälen var att elementen av överstatlighet och medlemsstaternas minskade möjlighet till påverkan av prestationsmålen. Det italienska ordförandeskapet har under hösten drivit frågan i en riktning som medlemsstaterna kunnat acceptera. Flera av kommissionens förslag som initialt ogillades har nått acceptabla lösningar. Rådet antog en allmän inriktning om förslagen i december.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och november. Förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet kommer nu att inledas.

42.5.2 Flygplatspaketet

Arbetet i rådet med det s.k. flygplatspaketet påbörjades under 2012. Det innehåller förslag till översyn av direktiven om marktjänster och buller från flygplatser och av den s.k. slotsförordningen (se faktapromemoria 2011/12:FPM73, 2011/12:FPM75 respektive 2011/12:FPM74). ”Slots” är en benämning på start- och landningstider för flygplan. Rådet antog under samma år allmänna inriktningar för de tre rättsakterna inom paketet. Europaparlamentet förkastade initialt kommissionens förslag till ändring av marktjänstedirektivet vilket påverkade även de andra rättsakterna. Under året har en överenskommelse om förslaget om buller från flygplatser nåtts mellan rådet och Europaparlamentet.

42.5.3 Översyn av flygpassagerares rättigheter

Kommissionen presenterade i juni 2013 ett förslag till ändringar av två EU-förordningar som gäller flygpassagerarnas rättigheter (se faktapromemoria 2012/13:FPM91). De mest centrala frågorna gäller flygbolagens skyldigheter vid olika fall av resestörningar som exempelvis inställda och försenade flyg. Passageraren kan vid sådana tillfällen ha rätt till ekonomisk kompensation och assistans av olika slag.

Bakgrunden till kommissionens ändringsförslag är dels att flygbolag till viss del underlåter att fullgöra sina skyldigheter gentemot passagerarna enligt EU-förordningarna, dels att flygbolagens ekonomiska situation är sådan att de mest kostsamma aspekterna av förordningarna behöver minskas. Förslaget syftar därför till att säkerställa att passagerarnas rättigheter verkligen tillvaratas samtidigt som flygbolagens finansiella kapacitet beaktas i högre utsträckning.

Förslaget förhandlades i rådet under hösten 2012 och våren 2013. Sverige ställde sig i förhandlingarna i huvudsak bakom inriktningen på förslaget i de centrala frågorna, men har framhållit att passagerarnas rättigheter inte får urholkas.

Trots stora ansträngningar har rådet inte lyckats nå en politisk överenskommelse. Anledningen till detta var främst den mellan Spanien och Storbritannien olösta frågan om förordningens tillämpning på flygplatsen i Gibraltar.

Vid rådets möte i juni presenterades därför endast en lägesrapport, vilket föregicks av information till civilutskottet och samråd med EU-nämnden. Förhandlingarna har sedan dess legat nere. Det inkommande lettiska ordförandeskapet har annonserat att förslaget ska tas upp för fortsatt behandling i rådet.

Europaparlamentet antog i februari sin ståndpunkt vid första behandlingen på grundval av det förslag som kommissionen lagt fram. Europaparlaments förslag innehåller såväl en rad ändringar av kommissionens ursprungliga förslag som flera egna förslag. Ändringarna och de egna förslagen går i passagerarvänlig riktning.

43 Politiken för informationssamhället

De åtgärder som vidtas inom området politiken för informationssamhället syftar till att skapa goda förutsättningar för väl fungerande marknader och effektiv konkurrens. Hushåll och företag ska ha tillgång till effektiv, robust och säker infrastruktur och bästa möjliga utbud av kommunikationstjänster. Sverige har under året prioriterat frågorna om den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och om åtgärder för att minska kostnaderna vid bredbandsutbyggnad. Direktivet om åtgärder för att minska kostnaderna vid bredbandsutbyggnad har beslutats.

43.1 Europeisk inre marknad för elektronisk kommunikation

Kommissionen presenterade i september 2013 ett förslag till förordning med åtgärder för att stärka den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent (se fakta-promemoria 2013/14:FPM8). Förhandlingarna i rådet har pågått i drygt ett år.

Kommissionen har presenterat ett antal mål för förslaget varav det främsta är att förverkliga den inre marknaden för elektronisk kommunikation genom att undanröja hinder som i sig fragmenterar marknaden. Förslaget omfattar flera olika områden, och är både omfattande och juridiskt och tekniskt komplicerat.

Det är Sveriges inställning att förslagens effekter noggrant måste utredas och att kommissionens konsekvensutredning, som tagits fram under en mycket kort tid, lider av allvarliga brister. Förslaget har remitterats och konsekvensutredningen och ett fyrtiotal remissvar har inkommit.

I sak delar regeringen kommissionens inställning att förverkligandet av en digital inre marknad, där sektorn för elektronisk kommunikation utgör en viktig del, kan bidra till tillväxt och skapa jobb i Europa. Det huvudsakliga målet för regeringen i förhandlingarna är att värna och stärka den inre marknaden samtidigt som möjligheter att vidta nationella åtgärder för att nå angelägna mål måste kunna behållas.

Det finns redan ett omfattande EU-baserat regelverk för området bestående av i huvudsak ett antal direktiv. Kännetecknande för regelverket är att målen i hög grad ska uppfyllas genom konkurrens och teknikneutralitet eftersom den tekniska utvecklingen går så snabbt samt

en balans mellan gemensamma regler och flexibel tillämpning på nationell nivå. Förslaget kommer därför också att analyseras i ljuset av befintligt regelverk och dess tillämpning.

Överläggning hölls med trafikutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum inför TTE-rådets möte i december 2013 samt inför TTE-rådet den 6 juni och 27 november.

43.2 Direktiv om nät- och informationssäkerhet

Kommissionen presenterade i februari 2013 ett förslag till direktiv om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och informationssäkerhet i hela unionen.

Förslaget till direktiv ålägger alla medlemsstater att se till att de har en miniminivå av nationell kapacitet genom att inrätta nationella myndigheter för nät- och informationssäkerhet, inrätta incidenthanteringsorganisationer (CERT) och anta nationella strategier för nät- och informationssäkerhet.

Enligt förslaget ska det också skapas två nivåer av samverkan mellan medlemsstaterna; en strategisk, övergripande nivå och en annan nivå där myndigheterna samarbetar och utbyter erfarenheter och diskuterar icke-känslig information relaterad till incidenter. Därtill kan de myndigheter som så vill gå in i djupare samarbete.

Aktörer inom specifika kritiska sektorer kommer att åläggas att underrätta de behöriga myndigheterna om alla incidenter som skulle kunna utgöra ett hot mot deras nät och informationssystem och som på ett allvarligt sätt påverkar kontinuiteten för kritiska tjänster samt tillhandahållandet av varor.

Kommissionens förslag har behandlats i arbetsgruppen för telekom sedan februari 2013. Europaparlamentet antog sin ståndpunkt i första behandlingen i mars.

Två trepartsförhandlingar har genomförts under året, den 14 oktober och den 11 november.

Direktivet togs upp vid TTE-rådet den 6 juni och den 27 november och samråd ägde rum med EU-nämnden i maj och november.

43.3 Direktiv om åtgärder för att minska kostnaderna vid bredbandsutbyggnad

I maj antog Europaparlamentet och rådet ett direktiv (2014/61/EU) med åtgärder som syftar till att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät. Direktivet ingår som en av tolv nyckelåtgärder inom ramen för EU:s andra inre marknadspaket och syftet är att öka effektiviteten och undanröja flaskhalsar i utbyggnadsprocessen som leder till höga kostnader och en administrativ börda för nätoperatörer. Majoriteten av de ståndpunkter som Sverige förde fram fanns med i den slutliga kompromisstexten. I synnerhet att värna egendomsskyddet för mark- och fastighetsägare och att infrastruktur som är av betydelse för nationell säkerhet ska undantas från bestämmelserna.

Det framgår av direktivet att medlemsstaterna senast den 1 januari 2016 ska anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Föreslagna lagändringar ska träda i kraft den 1 juli 2016.

Överläggning ägde rum med trafikutskottet och samråd med EU-nämnden inför TTE-rådet den 6 juni.

43.4 Tillgänglighet till myndigheters webbplatser

Kommissionen presenterade i december 2012 ett förslag till direktiv om tillgängligheten till offentliga myndigheters webbplatser (se fakta-promemoria 2012/13:FPM53). Syftet med direktivet är att minska skillnaderna mellan medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillgänglighet till myndigheters webbplatser. Genom direktivet föreslås tillgänglighetskriterier för myndigheters webbsidorplatser som ska bli standardiserade på EU-nivå för 12 typer av webbplatser. Obligatorisk tillgänglighet föreslås gälla för grundläggande myndighetstjänster som exempelvis socialförsäkring och hälsorelaterade tjänster, jobsökning, antagning till högskola/universitet och utfärdande av personliga handlingar och intyg. Även kommuners och landstingens webbplatser kommer att beröras av förslaget. Webbtillgänglighet är av stor vikt för offentliga myndigheter, för att de ska kunna nå ut till så många som möjligt och fullgöra sina offentliga åtaganden.

Inledande diskussioner om direktivförslaget har ägt rum i rådet under våren 2013 men återupptogs inte förrän oktober 2014. Lägesrapporter har presenterats på TTE-rådet i juni 2013 samt i november 2014. Regeringen ser ökad tillgänglighet på myndigheters webbplatser som viktig eftersom alla ska kunna ta del av information på myndigheters webbplatser. Regeringen ställer sig därför i huvudsak positiv till kommissionens intentioner om ökad tillgänglighet på myndigheters webbplatser. Det är dock angeläget att harmoniserade lagregler utformas på ett balanserat och ändamålsenligt sätt samt utan onödigt tunga regler kring tillsyn och rapportering.

Överläggning ägde rum med trafikutskottet och samråd med EU-nämnden inför TTE-rådet den 27 november.

43.5 E-faktura

Direktiv 2014/55/EU om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling antogs den 16 april. Direktivet innebär att statliga myndigheter, kommuner, landsting och sådana juridiska personer som omfattas av upphandlingslagstiftningen framöver måste kunna ta emot elektroniska fakturor som överensstämmer med en europeisk standard som ska utarbetas. Förslaget om ett direktiv för e-faktura presenterades av kommissionen i juni 2013 och har identifierats som en av nyckel-åtgärderna i den andra inre marknadsakten (se fakta-promemoria 2012/13:FPM142).

Den nya europeiska standarden som ska tas fram ska omfatta den semantiska datamodellen för basinnehållet i den elektroniska fakturan. Standarden ska vara tekniskt neutral och säkerställa skyddet av personuppgifter i enlighet med direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Om den nya europeiska standarden uppfyller kraven i föreliggande direktiv, ska kommissionen offentliggöra hänvisningen till denna europeiska standard i Europeiska unionens officiella tidning.

Medlemsstaterna ska säkerställa att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter inte vägrar att ta emot elektroniska fakturor som överensstämmer med den nya europeiska standarden till vilken en hänvisning har offentliggjorts.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i februari inför möte i konkurrenskraftsrådet.

43.6 Direktiv om radioutrustning

I april antog Europaparlamentet och rådet ett nytt direktiv (2014/53/EU) om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning. Det nya direktivet ersätter direktivet om radio- och teleterminalutrustning, det s.k. R&TTE-direktivet. Syftet med direktivet är att säkerställa fri rörlighet på den inre marknaden för radioutrustning.

Direktivet om radioutrustning bygger på den s.k. nya metoden som förenklat innebär att utrustning som konstruerats enligt harmoniserade standarder förutsätts uppfylla de krav som anges i direktivet. Sådan utrustning får CE-märkas och fritt sättas på marknaden i hela EU. Direktivet har anpassats till den gemensamma ram för försäljning av produkter inom EU som 2008 har fastställts av Europaparlamentet och rådet. Fasta teleterminaler ska inte längre omfattas av direktivet. Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna den 12 juni 2016.

Den svenska lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning kommer att behöva ändras eller omarbetas för att genomföra det nya direktivet om radioutrustning i svensk rätt.

43.7 Internetpolitik och internets förvaltning

Kommissionen presenterade i februari ett meddelande om internets förvaltning (se faktapromemoria 2013/14:FPM65). USA:s handelsdepartement som har ansvar för översyn av ändringar i internets rot-zon, har aviserat sin avsikt att överlämna översynsansvaret till internet-samhället i flerpartsamverkan. USA:s syfte med initiativet är att bemöta kritik från länder som menar att internet står under USA:s unilaterala kontroll. Utvecklingen har välkomnats av Sverige och följer en ökad global närvaro av organisationen ICANN och en stärkt modell av flerpartsamverkan.

Det italienska ordförandeskapet föreslog rådsslutsatser för internets förvaltning som diskuterades vid ett antal rådsarbetsgruppsmöten och antogs vid rådet den 27 november. Slutsatserna syftar till att beskriva EU:s position i frågor om internets förvaltning i syfte att stärka det europeiska inflytandet i kommande internationella möten.

Överläggning ägde rum med trafikutskottet och samråd med EU-nämnden inför TTE-rådet den 27 november.

44 Energi

EU:s insatser på energiområdet ska vila på tre pelare: miljömässig hållbarhet (inklusive bekämpande av klimatförändringar), konkurrenskraft och ökad försörjningstrygghet. Inom dessa tre områden har EU antagit ett flertal rättsakter i enlighet med den energihandlingsplan för 2007–2009 som samtidigt slogs fast för att genomföra de s.k. 20–20–20-målen senast 2020, vilka EU för närvarande arbetar med att uppfylla.

Ett nytt ramverk för den europeiska klimat- och energipolitiken till 2030 antogs i oktober 2014 (se avsnitt 49.2). Ramverket innebär att utsläppen av växthusgaser ska minska med minst 40 procent, andelen förnybar energi ska vara minst 27 procent och att energieffektiviseringen ska öka med minst 27 procent till 2030. Andra viktiga målsättningar för marknadsintegration anger att ingen medlemsstat ska vara isolerad från EU:s gas och elnätverk efter 2015 och att den inre marknaden för energi ska vara fullbordad 2014. En annan målsättning är att de gränsöverskridande sammanlänkningarna i infrastrukturnät ska motsvara minst 10 procent av den totala produktionskapaciteten i varje land.

44.1 Direktiv om indirekt landanvändning (ILUC)

I oktober 2012 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om ändring av direktivet om kvaliteten på bensin och dieselbränslen och om ändring av direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (se faktrapmemoria 2012/13:FPM40). Direktivet syftar till att minimera risken för utsläpp i indirekt förändrad markanvändning.

Förslaget har behandlats i Europaparlamentet och rådet. Europaparlamentet genomförde en första läsning i september 2013. En politisk överenskommelse om en gemensam ståndpunkt nåddes vid TTE-rådet i juni. Denna beslutades vid TTE-rådet den 9 december. Trilogförhandlingar har ännu inte påbörjats utan väntas inledas under våren 2015.

Samråd med EU-nämnden och informationstillfälle med näringsutskottet ägde rum i juni.

44.2 Meddelande om energipriser och energikostnader i Europa

Kommissionen presenterade i januari ett meddelande om energipriser och kostnader i Europa med en omfattande genomgång av el- och naturgaspriserna inom EU och hur de har utvecklats sedan senaste fem åren (se faktagruppmemorier 2013/14:FPM55). Meddelandet beskriver drivkrafter för respektive priskomponent och ger tillsammans med en analys av energianvändningen en bild av hushållens och näringslivets energikostnader. Den kvantitativa analysen mynnar ut i en bedömning av hur energipriserna påverkar Europas internationella konkurrenskraft. Kommissionen redovisar även några scenarier för framtidens energipriser och presenterar ett antal rekommendationer för att minska hushållens och näringslivets energikostnader.

Bakgrunden till meddelandet är kommissionens grönbok om ett klimat och energiramverk till 2030, som presenterades i mars 2013. Grönboken tog upp ett antal omvärldsfaktorer som det nya ramverket måste ta hänsyn till, bl.a. förändringen på de globala energimarknaderna rörande exempelvis förnybar energi, okonventionell gas och olja, kärnkraft samt konsekvenser för hushållens energikostnader och effekter på företagens konkurrenskraft. Europeiska rådet uppmanade därför i maj år 2013 kommissionen att ta fram en analys av energipriser och energikostnader i medlemsstaterna, dess sammansättning och drivkrafter, med särskilt fokus på effekterna för hushåll, småföretag och energiintensiv industri samt EU:s konkurrenskraft gentemot sina globala ekonomiska motsvarigheter.

TTE-rådet diskuterade meddelandet den 4 mars och antog slutsatser på basis av meddelandet den 13 juni. Samråd med EU-nämnden och informationstillfälle med näringsutskottet ägde rum i februari och juni.

44.3 Meddelande om en europeisk försörjningstrygghetsplan för energi

Mot bakgrund av utvecklingen i Ukraina gav Europeiska rådet den 20–21 mars kommissionen i uppdrag att genomföra en studie av medlemsstaternas försörjningstrygghet på energiområdet och att till juni presentera plan för att minska EU:s energiberoende. Kommissionen presenterade i maj ett meddelande där man redogör för en strategi för ökad försörjningstrygghet för energi i Europa (se faktagruppmemorier 2013/14:FPM95). I meddelandet redovisas en strategi för ökad försörjningstrygghet som innehöll omedelbara åtgärder och åtgärder på medellång och lång sikt.

I det korta perspektivet, inför den kommande vintern 2014/2015, föreslogs att s.k. stresstester utförs av den europeiska gasförsörjningen vid ett totalt avbrott i energileveranserna under som längst 6 månader. Dessa stöddes av Europeiska rådet i juni och har nu genomförts av medlemsstaterna. Planen fokuserar främst på genomförande av redan beslutade åtgärder och sådana åtgärder som går att genomföra inom befintliga regelverk och budgetram. För att öka försörjningstryggheten

lägger planen stor vikt vid att den inre marknaden för energi fullbordas, ökad användning av inhemska energikällor, men också ökad energi-effektivisering. Det föreslås inga nya EU-medel för finansiering av energinfrastruktur. Skr. 2014/15:65

Samråd med EU-nämnden och informationstillfälle med näringsutskottet ägde rum i juni.

44.4 Meddelande om stresstester

I meddelandet om en europeisk försörjningstrygghetsplan för energi aviserades stresstester i syfte att undersöka EU:s förmåga att hantera ett avbrott i gasförsörjningen från Ryssland vintern 2014/2015 (se fakta-promemoria 2013/14:FPM95). I oktober presenterade kommissionen ett meddelande med slutsatser och rekommendationer som baseras bl.a. på medlemsstaternas analys och bedömda konsekvenser av olika scenarier med en respektive sex månaders avbrott i gasleveransen från Ryssland (se faktapromemoria 2014/15:FPM11). Kommissionen drar slutsatsen att om alla länder samarbetar skulle effekterna mildras avsevärt och leveranserna till skyddade konsumenter kunna fortsätta även i händelse av ett totalt avbrott under sex månader. I meddelandet rekommenderas medlemsstaterna att låta marknaden att fungera så länge det är möjligt, definiera när marknaden upphör att fungera och samarbeta i planeringen för nödsituationer och ingripanden. För åtgärder på längre sikt, dvs. till slutet av 2015, rekommenderar kommissionen bl.a. att regelverket för inre marknaden följs av parterna i Energigemenskapen, att viktiga infrastrukturprojekt slutförs, att medlemsstaterna prövar förutsättningarna som motiverade vissa undantag från att rörledningar ska kunna transportera gas i omvänd riktning fortfarande är aktuella samt att medlemsstaterna främjar bränslebyte i fjärrvärme och bostadssektorn samt energieffektivisering. I meddelandet görs bedömningen att Sverige skulle vara en av de minst drabbade länderna.

44.5 Meddelande om den inre marknaden för energi

Europeiska rådet antog i februari 2011 slutsatser om att den inre marknaden för energi ska vara färdigställd till 2014 så att gas och elektricitet kan flöda fritt. Kommissionen konkretiserade i slutet av 2012 innebörden av detta färdigställande genom en handlingsplan med åtgärder. Handlingsplanen innehöll 22 aktiviteter där tidplaner och ansvariga aktörer angavs. En rad åtgärder har vidtagits för att nå målet. Den 13 oktober presenterade kommissionen ett meddelande som ger en statusrapport för EU:s inre marknad för energi (se faktapromemoria 2014/15:FPM10).

I meddelandet gör kommissionen en tillbakablick och presenterar en bedömning av vad som återstår att göra framöver när det gäller sedan tidigare föreslagna åtgärder. Meddelandet har starkt fokus på betydelsen av fortsatt integrering av energimarknaderna i Europa, både för marknadens funktion, för ökad försörjningstrygghet och för möjligheten att

integrera förnybar elproduktion. Vidare beskriver meddelandet behovet av både infrastruktur (benämns hårdvara) och ett marknadsregelverk (benämns mjukvara) för att skapa ökad marknadsintegration. Meddelandet tar upp risken med icke koordinerade kontraproduktiva nationella åtgärder som exempelvis dåligt utformade kapacitetsmarknader. Kommissionen lyfter fram ökad integration som en alternativ lösning och menar att olika energimixer i olika länder ofta kan komplettera varandra. Meddelandet innehåller inga nya åtgärdsförslag eller bedömningar om nödvändiga framtida lagförslag.

Vid TTE-rådet (energi) den 9 december antogs rådsslutsatser på basis av meddelandet. Samråd med EU-nämnden och informationstillfälle med näringsutskottet ägde rum i juni och december.

45 Den gemensamma jordbrukspolitiken

EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ett harmoniserat politikområde som består av två pelare: första pelaren (direktstöd och marknadsstöd) och andra pelaren (miljö- och landsbygdsstöd). Under året har regeringen fattat beslut om att meddela kommissionen om den nationella utformningen av stödsystemen.

45.1 Reform av den gemensamma jordbrukspolitiken

Kommissionen presenterade i oktober 2011 ett lagförslag för den framtida gemensamma jordbrukspolitiken (GJP), bl.a. föreslogs fyra nya förordningar för direktstöd, marknadsstöd, landsbygdsutveckling och för horisontella frågor om finansiering, förvaltning och kontroll (se fakta-promemoria 2011/12:FPM30). I juli 2013 nåddes en politisk överenskommelse om reformen och i december 2013 antogs samtliga rådsförordningar.

Inför rådsmöten informerades miljö- och jordbruksutskottet och samråd ägde rum med EU-nämnden.

Under året har delegerade akter, genomförandeakter och riktlinjer diskuterats i kommittéer och expertgrupper under kommissionen. Förhandlingarna har bl.a. behandlat administration av stöden som kontrollsystem, stöd villkor och sanktioner baserat på bestämmelserna i rådsförordningarna. Sverige har under förhandlingarna verkat för ett så enkelt regelverk som möjligt. Det har även fattats beslut om att meddela kommissionen om utformningen av stödsystemen i Sverige. Beslut om direktstödet fattades den 19 juni och om Landsbygdsprogrammet den 5 juni.

Information lämnades till miljö- och jordbruksutskottet inför dessa beslut.

45.2 Säljfrämjande åtgärder och informationskampanjer för jordbruksprodukter

Under våren har kommissionens förslag till ny förordning om informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter (se fakta-promemoria 2013/14:FPM39) varit föremål för trepartsförhandlingar mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Rättsakten antogs av rådet den 13 oktober.

Frågan var uppe för information i miljö- och jordbruksutskottet och för samråd i EU-nämnden i mars.

Syftet med förändringen är att modernisera och förenkla EU:s politik för informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter. Den nya förordningen innebär bl.a. ett ökat fokus på europeiska mervärden och ett bredare tillämpningsområde när det gäller både produkter och stödmottagare. Förordningen innebär också att nuvarande möjlighet till nationell medfinansiering tas bort, att kommissionen ges ett större inflytande över urval och prioriteringar, att ursprung och enskilda varumärken får exponeras i samband med främjandeaktiviteter och att det administrativa systemet förenklas. Förordningen är anpassad till det rättsliga kravet i Lissabonfördraget som gör åtskillnad mellan kommissionens delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter och till den nya förordningen om en samlad marknadsordning.

Under förhandlingarna fick Sverige gehör för ståndpunkten att den nationella medfinansieringen bör avskaffas och att kommissionen bör ges större inflytande över urval och prioriteringar. Sverige röstade emellertid nej till det slutliga förslaget med hänvisning till de höjda nivåerna för EU:s medfinansiering, frånvaron av tydliga restriktioner när det gäller främjande av alkohol och den sänkta ambitionsnivån när det gäller insatser i tredjeländ. Den övergripande svenska ståndpunkten var att informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder inte ska finansieras via EU-budgeten. Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater och ska tillämpas från och med den 1 december 2015.

45.3 Utdelning av frukt, grönsaker och mjölk i skolan

I januari presenterade kommissionen ett förslag till nytt program för utdelning av frukt, grönsaker och mjölk i skolan (se faktapromemoria 2013/14:FPM61). Enligt kommissionens förslag kommer EU:s nuvarande program för utdelning av frukt och grönsaker respektive mjölk i skolan slås ihop till ett program. Syftet med programmet är att främja konsumtionen av dessa produkter och därigenom bidra till hälsosamma matvanor. Förslaget innebär ingen utökning av budgeten som totalt omfattar ett budgettak på 230 miljoner euro. Eftersom programmets budget är beslutad inom ramen för reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken 2013 avser regeringen att främst verka för att få ett så bra utfall som möjligt när det gäller förslagets folkhälsoaspekter, återflödet av medel från EU-budgeten och regelförenkling.

Informationstillfälle med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

Kommissionen presenterade ett nytt lagstiftningspaket om ekologisk produktion i mars (se faktapromemoria 2013/14:FPM72). I lagstiftningspaketet ingår ett förslag till ny förordning och en ny handlingsplan för ekologiskt jordbruk. Syftet med den föreslagna förordningen är bl.a. att underlätta för jordbrukare att gå över till ekologiskt jordbruk.

Regeringen stödjer kommissionens strävan efter effektiva och enklare regler, minskad administrativ börda och rättvisa konkurrensvillkor för jordbrukare. I detta fall ser regeringen dock att det kan finnas en risk att fullständig harmonisering får en negativ effekt på produktionen och därmed står i strid med förordningens syfte om att stärka ekosektorn. Förhandlingar i rådet pågår och paketet förväntas bli antaget som tidigast under hösten 2015. Europaparlamentet kommer att ta ställning till lagstiftningspaketet under våren 2015.

Det italienska ordförandeskapet strävade efter en partiell politisk överenskommelse vid rådet i december, men rådet kunde endast stödja en lägesrapport inklusive en politisk inriktning med ett antal principer. Kommissionen beslutade den 16 december att dra tillbaka förslaget om inte en överenskommelse nås inom 6 månader för att presentera ett nytt förslag inom 1–2 år.

Förslaget var uppe i miljö- och jordbruksutskottet för överläggning i juni och för samråd med EU-nämnden i juli.

45.5 Ryska importstoppet

Den 6 augusti utfärdade Rysslands president ett dekret om motåtgärder mot de länder som har infört sanktioner mot Ryssland i samband med Ukrainakrisen. Enligt beslutet förbjuder Ryssland import från EU, USA, Kanada, Australien och Norge av nöt-, gris- och fågelkött, bearbetat kött, fisk och skaldjur, mjölk och mjölkprodukter, ost och grönsaker, frukt och nötter. Beslutet trädde i kraft den 7 augusti och ska gälla i ett år.

Inom EU är det i första hand mejerisektorn och frukt- och grönsaksproducenterna som påverkats av importstoppet. De länder som främst drabbats är länder med gräns mot Ryssland och traditionella exportländer som Nederländerna och Spanien. Det abrupta och omfattande ryska importstoppet har även föranlett indirekta konsekvenser genom ökad prispress inom EU för vissa sektorer.

Kommissionen har mandat att skyndsamt besluta om krisåtgärder om allvarliga störningar på marknaden kan befaras. Som en konsekvens av det ryska importstoppet och dess påverkan på enskilda marknader beslutade kommissionen om stödåtgärder riktade mot frukt- och gröntsektorn och mejerimarknaden och ett riktat stöd till drabbade mjölkproducenter i de baltiska staterna samt Finland. Kommissionen har även skjutit till extra medel till säljfrämjande åtgärder.

Sverige har generellt en kritisk inställning till marknadsåtgärder men har ställt sig bakom de åtgärder som vidtagits, i solidaritet med de länder som drabbas av importstoppet. Samtidigt är det angeläget att kommissionens åtgärder underbyggs av goda analyser, är välriktade och

endast omfattar den situation som uppkommit till följd av importstoppet. Rådet behandlade frågan på ett extrainsatt jordbruks- och fiskeråd i september.

Informationstillfälle med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i augusti respektive september inför rådsmötet. Frågan har även behandlats i samband med övriga jordbruks- och fiskeråd under hösten. Samråd med EU-nämnden ägde rum inför samtliga rådsmöten.

46 Den gemensamma fiskeripolitiken

Den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad unionspolitik. Målet är att förvalta en gemensam, gränsöverskridande naturresurs på ett sådant sätt att ett hållbart nyttjande kan uppnås i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende.

46.1 Reform och genomförande av den gemensamma fiskeripolitiken

I juli 2011 antog kommissionen ett förslag till reformpaket för den gemensamma fiskeripolitiken (se faktapromemoria 2011/12:FPM43). Paketet omfattade den s.k. grundförordningen, marknadsordningen och ett meddelande om den externa dimensionen. I december 2011 presenterades den sista delen i reformpaketet, förslaget om en Europeisk havs- och fiskerifond (EHFF).

Den europeiska havs- och fiskerifonden

De avslutande trepartsförhandlingarna om den sista delen av reformpaketet, Europeiska havs- och fiskerifonden, inleddes i november 2013 och kunde avslutas i januari 2014.

Den övergripande svenska målsättningen under förhandlingarna har varit att åstadkomma ett finansiellt instrument som understöder bl.a. en hållbar förvaltning av havet och dess resurser och inte bidrar till att vidmakthålla överkapacitet i flottan och en sned konkurrenssituation. Flera av ändringsförslagen i Europaparlamentets betänkande gick i motsatt riktning. Den svenska handlingslinjen i trepartsförhandlingarna mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet byggde därför på att försöka behålla rådets allmänna inriktning intakt. Sverige arbetade för att säkerställa att sådana stödåtgärder som har tydlig koppling till den gemensamma fiskeripolitiken och som kräver en gemensam lösning på EU-nivå behålls och att sådana stödåtgärder som motverkar målet om ett hållbart fiske tas bort eller omgärdas av striktare villkor. Det slutliga resultatet får anses ha uppfyllt dessa mål.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli 2013.

Regeringens hållning när det gäller EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer (FPA) är att göra ett ställningstagande från fall till fall varvid följande kriterier beaktas:

- Det måste finnas offentligt tillgängliga sociala och ekonomiska utvärderingar som är av tillräckligt god standard.
- Iakttagandet av mänskliga rättigheter ska utgöra ett nödvändigt villkor för att ingå eller fortsätta samarbetet med tredjeländer på fiskeriområdet.
- Där kunskaper om bestånden eller om hur många som bedriver fiske på samma bestånd saknas ska försiktighetsprincipen tillämpas.
- Avtalen ska stödja utvecklingen av en hållbar fiskesektor i partnerskapsländerna och ekonomiska bidrag ska komma den lokala fiskeindustrin till del.
- Sektorstödet ska frikopplas från betalningarna för fisketillträdesrättigheterna och definieras mot bakgrund av partnerskapsländernas behov och kapacitet att utnyttja det och att utbetalningarna ska kopplas till framsteg i utförandet.
- EU-fartyg ska bara få tillgång till ett överskott av den tillåtna fångstmängden som lokalbefolkningen inte kan utnyttja som fastställt baserat på bästa tillgängliga vetenskapliga rådgivning, enligt artikel 31 i grundförordningen för den gemensamma fiskeripolitiken.

Under året har Sverige röstat nej till beslut om att ingå ett hållbart partnerskapsavtal om fiske mellan EU och republiken Senegal då ett tillgängligt beståndsöverskott för arten kummel inte kunnat säkerställas inom ramen för tillgängligt vetenskapligt underlag.

Sverige har lagt ned rösten till beslut om att ingå protokollet mellan EU och Gabon om fastställande av fiskemöjligheter och den ekonomiska ersättning som föreskrivs i det gällande partnerskapsavtalet då det inte är klarlagt att beståndssituationen är tillräckligt god. Sverige har även lagt ned sin röst när det gäller protokollet mellan EU och Guinea-Bissau mot bakgrund av att utvärderingen är flera år gammal och det är därmed svårt att säkerställa att det finns ett överskott för EU att fiska på.

Under året har följande protokoll behandlats och Sverige har gett sitt stöd till ingående av protokoll med Seychellerna, Komorerna, Sao Tomé och Príncipe samt Madagaskar.

Förhandlingsmandat har antagits för Mocambique, Madagaskar, Liberia. Sverige har gett sitt stöd till dessa förhandlingsmandat. Förhandlingsmandat för Kiribati pågår och förväntas antas under första kvartalet 2015.

46.3 Fiskeriförvaltning i Östersjön

Liksom tidigare år nåddes en politisk överenskommelse om fiskemöjligheterna i Östersjön för nästkommande år vid jordbruks- och fiskerådet i oktober. Kvoterna för torsk sänktes för så väl det västra som

östra beståndet. För lax sänktes kvoten något utöver det förslag som kommissionen lämnat. För övriga bestånd (sill, skarpsill och rödspätta) visar den vetenskapliga rådgivningen på en positiv eller stabil trend och där beslutades huvudsakligen om ökning av fiskemöjligheterna. Ökningarna ligger för samtliga bestånd av sill och rödspätta under eller i linje med de vetenskapliga råden. För skarpsill beslutade rådet en något mindre minskning än vad kommissionen förordat, vilket gör att beståndet når nivån för maximal hållbar avkastning (MSY) först 2016. Antalet fiskbestånd som fiskas enligt MSY-principen ligger på samma nivå som 2014 vilket innebär att det gäller för merparten av bestånden.

46.4 Fiskeriförvaltning i Västerhavet

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken förhandlar EU årligen om fiskemöjligheter i Västerhavet (Nordsjön, Kattegatt och Skagerrak). Förhandlingar om fiskekvoter och övriga regler för fisket på gemensamt förvaldade bestånd sker dels internt inom EU, dels med kuststaterna runt Västerhavet. Resultatet av både de externa och de interna förhandlingarna om fiskerimöjligheter fastställs i den s.k. TAC- och kvotförordningen som i regel antas vid jordbruks- och fiskerådsmötet i december.

Årsförhandlingarna med tredjeland baseras på långsiktiga fiskeavtal, främst mellan EU och Norge, men även mellan EU och de övriga kuststaterna Island, Färöarna, Grönland samt Ryssland. För Sverige är de viktigaste bestånden i Västerhavet torsk, kolja, sill, makrill, råka, havskräfta, tobis och blåvitling.

Makrill är ett av de mest betydelsefulla bestånden i relationerna mellan EU och Norge. Det tidigare kuststatsavtalet för makrill mellan EU, Norge och Färöarna som ingicks 1999 upphörde under 2009, bl.a. på grund av att Island fiskat stora kvantiteter utanför avtalet och för att Färöarna som följd ansåg sig vara berättigad en större andel. Omfattande förhandlingar mellan dessa kuststater i syfte att få till stånd ett nytt kuststatsavtal har pågått sedan 2009. Sedan 2011 har EU och Norge en gemensam förvaltning av delar av makrillbeståndet. Inför 2014 års makrillförhandlingar kunde dock EU och Norge inte enas om en gemensam fångstbegränsning för makrill vilket ledde till att EU och Norge heller inte kunde enas bilateralt om gemensamma fiskemöjligheter i Nordsjön och Skagerrak. Detta innebar att parterna inte kunde fiska i varandras vatten under första kvartalet 2014. Efter flera års kuststatsförhandlingar kunde dock de tre ursprungliga kuststaterna EU, Norge och Färöarna i mars enas om en femårig plan för gemensam förvaltning av makrill i Nordostatlanten. Överenskommelsen innebär att man lämnar utrymme för Island att ansluta sig till avtalet. Därmed kunde EU och Norge enas bilateralt om gemensamma fiskemöjligheter för Nordsjön och Skagerrak för 2014. Kuststatsöverenskommelsen innebär även att EU och Färöarna under 2014 kunde återuppta det bilaterala fiskeavtal som legat i träda sedan 2010.

Under året kunde EU anta avtalet med Norge om ömsesidigt tillträde till fisket i Skagerrak för fartyg som för dansk, norsk och svensk flagg.

Avtalet ersätter det tidigare tillträdesavtalet i Skagerrak från 1966 och är resultatet av förhandlingar mellan EU och Norge sedan 2009 då Norge sa upp avtalet. Skr. 2014/15:65

Inför 2015 har förhandlingarna mellan EU och Norge följt den normala tidsplanen vilket innebar att parterna kunde träffa en överenskommelse i god tid innan de nya fiskemöjligheterna träder i kraft den 1 januari 2015. En viktig bidragande orsak till det förbättrande förhandlingsklimatet mellan EU och Norge var den kuststatsöverenskommelse som ingåtts mellan EU, Norge och Färöarna för makrill under 2014.

Vid jordbruks- och fiskerådet i december kunde rådet enhälligt nå en politisk överenskommelse kring fiskemöjligheterna för nästkommande år som bl.a. omfattar Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön.

Överenskommelsen innebar också en rad anpassningar till följd av införandet av landningsskyldighet för det pelagiska fisket som träder i kraft 2015.

Detta var första gången som fiskemöjligheterna skulle fastställas i enlighet med målsättningen om att uppnå beståndsstorlekar över de nivåer som kan ge maximalt hållbart uttag (MSY) i den gemensamma fiskeripolitiken. För vissa bestånd sattes kvoterna i enlighet med MSY 2015 för andra nyttjades möjligheten att uppnå MSY något senare, dock senast 2020.

47 Livsmedel, djur och växter

Inom EU finns omfattande regelverk för växter, djur och livsmedel. Enligt fördraget har unionen och medlemsstaterna skyldighet att ta hänsyn till djurens välfärd. Lagstiftningen om djurhälsa syftar till att försäkra en hållbar djurproduktion, underlätta handeln med djur och animaliska produkter inom EU utan att sprida sjukdomar samt till att förhindra smitta från djur till människa. Lagstiftningen för livsmedel är i stort sett harmoniserad inom unionen, vilket innebär att det inte är tillåtet för enskilda medlemsstater att ha strängare regler eller mer generösa bestämmelser än de som finns i EU:s regelverk. Lagstiftningen om växter syftar bl.a. till att skydda unionen mot allvarliga växtskadegörare och säkerställa att utsäde m.m. är av god kvalitet.

47.1 Friskare djur, sundare växter och säkrare livsmedel

På försommaren 2013 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket med fem rättsakter och ett meddelande under namnet: Friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja – en moderniserad lagstiftning för ett mer konkurrenskraftigt EU (se fakta-promemoriorna 2012/13:FPM113, 2012/13:FPM114, 2012/13:FPM115, 2012/13:FPM116 och 2012/13:FPM129).

Förordningsförslagen handlar om djurhälsa, skyddsåtgärder mot växtskadegörare, produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförökningsmaterial, offentlig kontroll inom djur-, växt- och livsmedelsområdena m.fl. och EU-utgifter inom områdena djurhälsa, växtskadegörare och offentlig kontroll.

Kommissionens målsättning med förslagen är att skapa en effektivare, modernare och enklare lagstiftning. Förordningen om EU-utgifter antogs i maj. De övriga förslagen förhandlades under året i rådet och Europaparlamentet antog sina ståndpunkter i första behandlingen i mars och april. Det nya Europaparlamentet beslutade att stå fast vid dessa ståndpunkter.

Förslagen var föremål för överläggning med miljö- och jordbruksutskottet i augusti 2013 och samråd med EU-nämnden i december 2013, juni 2014 och december 2014. I december 2014 var djurhälsoförordningen inte uppe för samråd.

Skyddsåtgärder mot växtskadegörare

Kommissionens förslag till ny förordning om skyddsåtgärder mot växtskadegörare innebär en mer proaktiv lagstiftning, bl.a. genom ökad riskstyrning och fokus på mer förebyggande åtgärder. Det innebär också tydligare och mer detaljerade krav än gällande direktiv i syfte att uppnå en mer effektiv och enhetlig tillämpning.

Regeringen har stött förslaget i stort, men ifrågasatt vissa delar, främst sådana där bedömningen är att de skulle innebära onödig administrativ börda för företag och myndigheter. Regeringen anser dessutom att importregelverket när det gäller de växter som medför högst risk kan behöva skärpas. Det är emellertid viktigt att EU fortsätter att vara så öppen som möjligt i förhållande till import från tredjeland.

Växtförökningsmaterial

Kommissionens förslag till ny förordning om produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförökningsmaterial har diskuterats under den första delen av året. Förslaget innebär en mer sammanhållen och harmoniserad lagstiftning. Europaparlamentet beslutade i mars med stor majoritet att förkasta kommissionens förslag till rättsakt i dess helhet. På jordbruks- och fiskerådet i juni lämnades en särskild lägesrapport.

Sverige har stött kommissionens förslag men har visat på problem med ökad administrativ börda för vissa aktörer och växtslag. Sveriges ståndpunkter finns väl tillvaratagna lägesrapporten från rådet.

Förslag till ny djurhälsoförordning

Kommissionens förslag till ny förordning om djurhälsa syftar till att göra lagstiftningen enklare, modernare och mer sammanhållen än nuvarande EU-lagstiftning på området. Sjukdomsövervakningen stärks och djurhållarnas ansvar för djurhälsan klargörs. Förordningen lägger fast övergripande principer för att minska djursjukdomar och bevara EU:s ekonomiska konkurrenskraft. Åtgärder ska vidtas för att förebygga och bekämpa listade djursjukdomar. Hur sjukdomar listas och kategoriseras

är av avgörande betydelse för vilka krav Sverige i framtiden kommer att få ställa i samband med införsel av djur. Skr. 2014/15:65

Regeringen har verkat för att medlemsstater med en god djurhälsa ska kunna förhindra införsel av smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot djurs eller människors hälsa, eller orsaka produktionsförluster.

Förslag till ny förordning om offentlig kontroll

Kommissionens förslag till ny förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet reglerar hur den offentliga kontrollen ska bedrivas inom områdena livsmedel, foder, djurhälsa och djurskydd, skyddsåtgärder mot växtskadegörare, växtförökningsmaterial och växtskyddsmedel. Förslagets syfte är att effektivisera den offentliga kontrollen som berör djur-, livsmedels- och växtområdena och att samla reglerna som finns om offentlig kontroll inom dessa områden i en förordning. Förslaget reglerar även hur den offentliga kontrollen ska finansieras.

Regeringen har verkat för att medlemsstaterna ska vara ansvariga för att det finns tillräckliga resurser för de behöriga myndigheterna att utföra den offentliga kontrollen. Medlemsstaterna ska kunna välja på vilket sätt man finansierar kontrollen, eftersom val av finansieringsform måste stämma överens med t.ex. nationella skatter och andra system.

47.2 Förordning om nya livsmedel

Kommissionens förslag till ny förordning om nya livsmedel presenterades i december 2013 och syftar till att förenkla och anpassa nuvarande lagstiftning (se faktapromemoria 2013/14:FPM47). Med nya livsmedel avses livsmedel som inte i någon större utsträckning har konsumerats inom unionen före den 15 maj 1997, t.ex. livsmedel som isolerats ur mikroorganismer, svampar, alger och växter eller livsmedels ingredienser isolerade ur djur och livsmedel som producerats med hjälp av ny teknik och nya produktionsprocesser eller livsmedel som har konsumerats vart som helst i världen utom inom unionen. Förslaget underlättar för nya livsmedel att släppas ut på den europeiska marknaden genom ett enhetligt och fullt ut centraliserats godkännandeförfarande. Förslaget förenklar även tillträdet till marknaden för traditionella livsmedel från tredjeland med långvarig historisk och säker användning som livsmedel genom en rimligare och snabbare säkerhetsbedömning. För att stimulera forskning och utveckling inom livsmedelsindustrin och därigenom även innovation föreslås även ett uppgiftslämnarskydd på fem år för de uppgifter som tagits fram till stöd för en ansökan. Sverige är generellt positiv till förslaget då det innebär förenklingar och förbättringar för livsmedelsföretagen i förhållande till dagens lagstiftning.

Förslaget har behandlats i rådsarbetsgrupp under året. I december inleddes trepartssamtal mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet med målet om en första läsningsöverenskommelse under våren 2015.

47.3 Zooteknisk förordning

I februari presenterade kommissionen ett förslag till ny förordning om avelstekniska och genealogiska villkor för handel med och import till unionen av avelsdjur och avelsmaterial från dem (se faktrapromemoria 2013/14:FPM64). Förordningen innehåller bestämmelser om godkännande av avelsorganisationer och avelsplaner, registrering och klassificering av djur i stamböcker, individprovning och avelsvärdering och innehåll i och format på härstammingsintyg. Detta förslag skiljer sig inte så mycket i sakfrågorna från dagens lagstiftning på området utan de grundläggande principerna och allmänna bestämmelserna i unionens avelstekniska lagstiftning har behållits. Syftet är att se till att unionsbestämmelserna om djuravel tillämpas enhetligt och för att undvika hinder till följd av skillnader i det nationella införlivandet av direktiven. Förslaget har behandlats i rådsarbetsgrupp under året.

47.4 Livsmedelsbedrägerier

Kommissionen har under året arbetat med olika initiativ för att förhindra och bekämpa oegentligheter inom livsmedelsområdet. Kommissionen har bl.a. tillsatt en ny enhet som arbetar med att genomföra den fempunktsplan som togs fram efter hästköttsbedrägerier under 2013 för att återfå konsumenternas förtroende för europeiska livsmedel. Handlingsplanen har bl.a. fokus på redlighet i den offentliga kontrollen, hästpass, ursprungsmärkning och samarbeten med Europol. En arbetsgrupp under ledning av kommissionen med nationella kontaktpunkterna för livsmedelsbedrägerier träffas regelbundet för att utbyta information och utveckla samarbeten inom området. Att utarbeta ett it-system för snabbt utbyte av information mellan medlemsstaterna i frågor om bedrägerier och att ta fram olika EU-utbildningar är pågående projekt. Det italienska ordförandeskapet och generaldirektoratet för hälsa och konsumentfrågor arrangerade i oktober en konferens om livsmedelsfusk och hur myndigheter gemensamt kan motarbeta detta.

Sverige tog på jordbruks- och fiskerådet i juni upp frågan om livsmedelsbedrägerier och att det är viktigt att återfå konsumenternas förtroende till livsmedelskedjan. Sverige ville genom att ta upp frågan betona vikten av att bekämpa matfusk, både på nationell nivå och EU-nivå.

47.5 Djurskydd

Djurtransporter

På jordbruks- och fiskerådet i maj lyfte Sverige tillsammans med Danmark frågan om ett ökat skydd för djur som transporteras. Sverige

och Danmark betonade vikten av förkortade transporttider för djuren och behovet av lagstiftning som beaktar aktuella vetenskapliga rön på området. Ett mycket stort antal djur transporteras varje dag över hela Europa och många transporter fortsätter även utanför EU:s och Europa gränser. Det EU-gemensamma regelverket tillåter att djur transporteras mycket långa sträckor, exempelvis kan grisar och slakthästar transporteras ett helt dygn utan att få vila. Delar av det gällande regelverket är inte förenligt med aktuell vetenskap om skydd av djur under transport.

Även om flera ministrar uttalade sitt stöd för den svenska och danska synen anser många att det nuvarande regelverket är tillräckligt. Kommissionen delar inte heller den svensk-danska synen utan fokuserar på att de redan gällande reglerna ska följas bättre.

Frågan var uppe för samråd med EU-nämnden i maj.

Nätverk av referenscentrum för djurskydd

I EU:s strategi för djurskydd och djurs välbefinnande anges att kommissionen överväger att inrätta ett nätverk av referenscentrum för djurskydd. Ett nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW) vid Sveriges lantbruksuniversitet har, på kommissionens uppdrag, koordinerat en pilotstudie för ett sådant nätverk. Vid jordbruks- och fiskerådet i maj betonade Sverige betydelsen av att ett permanent nätverk av referenscentrum för djurskydd inrättas eftersom det skulle bidra till ett starkare djurskydd inom unionen.

47.6 Ursprungsmärkning av kött

Kommissionen har antagit genomförandebestämmelser om hur ursprungsmärkning för färskt, kylt och fryst kött från gris, får, get och fjäderfä ska utformas. Bestämmelserna har beslutats i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna och ska börja tillämpas den 1 april 2015.

Kommissionen har även presenterat en rapport om ursprungsmärkning av kött som ingrediens. Rapporten innehåller inga förslag till ny lagstiftning men konstaterar att intresset för ursprungsmärkning bland konsumenterna varierar mellan medlemsstaterna och att konsumenterna inte är villiga att betala för denna information. Ursprungsmärkning av ingredienser är väldigt kostsamt och det finns en risk att efterfrågan på kött minskar.

Kommissionen hade också i uppdrag att senast i december ta fram ytterligare rapporter om ursprungsmärkning som för annat kött än gris, får, get och fjäderfä, mjölk, mjölk som ingrediens i mejeriprodukter, oberedda livsmedel, livsmedel med en enda ingrediens och ingredienser som utgör mer än 50 procent av ett livsmedel. Kommissionen har inte hunnit bli klar med alla rapporter inom den utsatta tiden utan rapporterna kommer i början av 2015.

47.7 Matsvinn

I lagstiftningspaketet om avfall (se faktapromemoria 2013/14:FPM104), som presenterades i juli, föreslår kommissionen att krav införs på att medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att förebygga matavfall. Åtgärder ska vidtas längs hela livsmedelskedjan och syfta till att minska matavfallet med minst 30 procent mellan den 1 januari 2017 och den 31 december 2025. Paketet innehåller också förslag på en definition av matavfall. Regeringen är positiv till att det införs ett mål för minskat matavfall och en definition av matavfall. Regeringen anser dock att den föreslagna definitionen behöver tydliggöras och det föreslagna målet anpassas för att ta hänsyn till de minskningar av matavfall som vissa medlemsstater redan uppnått.

Kommissionen har tagit initiativ till en kommissionsarbetsgrupp om matavfall och matsvinn som ska träffas två gånger per år. Gruppens uppgift är att stödja kommissionen och medlemsstaterna i arbetet med att identifiera åtgärder för att hindra och minska matsvinnet utan att tumma på livsmedelssäkerheten och säkerheten när det gäller foder och djurhälsa. Gruppen träffades för första gången i november.

47.8 Djurläkemedel

Kommissionen lade i september fram ett förslag till ny förordning om veterinärmedicinska läkemedel (se faktapromemoria 2014/15:FPM2). Syftet med förslaget är att komma till rätta med de viktigaste problemen med dagens regelverk. Bland annat anses det att det finns för få godkända djurläkemedel på den europeiska marknaden, särskilt för mindre vanliga djurslag, och den gemensamma marknaden för djurläkemedel fungerar dåligt eftersom många djurläkemedel endast har nationellt godkännande. Dagens komplexa regelverk ger också en onödigt stor administrativ börda. Förslaget innehåller även ett antal åtgärder ämnade att komma tillrätta med den ökande antibiotikaresistensen. Regeringen välkomnar förslaget, i synnerhet kommissionens initiativ som syftar till att begränsa spridningen av antibiotikaresistens, men ytterligare analyser av förslaget krävs.

Förslaget har behandlats i rådsarbetsgrupp under hösten.

47.9 Foderläkemedel

Kommissionens lade i september ett förslag till förordning om foder som innehåller läkemedel och innebär en uppdatering av lagstiftningen (se faktapromemoria 2014/15:FPM3). Syftet med att se över reglerna är att uppnå ett harmoniserat och starkt skydd vid tillverkning, saluföring och användning i EU av foder som innehåller läkemedel. Dagens direktiv har lett till att nationella regler på området skiljer sig åt vilket gör handel med foder som innehåller läkemedel komplicerat.

Förordningen ska tillämpas på tillverkning, lagring och transport, Skr. 2014/15:65
utsläppande på marknaden (inklusive import) och användning av foder
som innehåller läkemedel.

Förslaget har behandlats i rådsarbetsgrupp under hösten.

48 Horisontella miljöfrågor

EU har en avgörande betydelse för utvecklingen på miljöområdet genom sin befogenhet att anta miljöregler som är bindande för medlemsstaterna. EU ska vara en drivande kraft för att både inom Europa och globalt skydda miljön och underlätta omställningen till en resurseffektiv och cirkulär ekonomi som säkerställer en hållbar utveckling.

48.1 Miljöanpassning av europeiska terminen och Europa 2020-strategin

Kommissionen har under året inrättat en högnivågrupp för miljöanpassning av den europeiska terminen och Europa 2020-strategin. Högnivågruppen har träffats vid två tillfällen under året. Det italienska ordförandeskapet tog initiativ till rådsslutsatser i ämnet och slutsatser antogs av miljørådet den 28 oktober. Diskussionerna i rådet handlade främst om mål och huvudindikator för resurseffektivitet. Sverige är positivt inställt till fortsatta diskussioner om mål för resurseffektivitet men eftersom målformulering och uppföljningssystem behöver utvecklas ansåg Sverige att det var för tidigt att slå fast detta inom ramen för den pågående Europa 2020-översynen. Rådet antog slutsatser som uppmanar kommissionen att undersöka hur resurseffektivitet kan integreras bättre i EU 2020-strategin samt att föreslå ett icke-bindande EU-mål. Ett fortsatt utvecklingsarbete kommer således att äga rum.

Informationstillfälle med miljö- och jordbruksutskottet samt samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

48.2 Cirkulär ekonomi

Kommissionen presenterade i juli ett meddelande om ett kretsloppssamhälle – program för ett avfallsfritt Europa (se faktapromemoria 2013/14:FPM102). Meddelandet är en del av kommissionens s.k. gröna paket. Det gröna paketet omfattar i övrigt meddelanden om en grön aktionsplan för små och medelstora företag, ett grönt sysselsättningsinitiativ och resurseffektivitet i byggsektorn samt ett avfallslagstiftningspaket (se avsnitt 51.3).

I meddelandet om ett kretsloppssamhälle presenteras mål och initiativ som syftar till en omställning från en linjär till en cirkulär ekonomi (även kallat kretsloppssamhälle). Ökad resurseffektivitet på avfallsområdet ska enligt meddelandet uppnås genom bl.a. höjda målnivåer för materialåtervinning av vissa avfallsströmmar.

Sverige ställer sig bakom kommissionens samlade grepp kring en cirkulär ekonomi som innebär att synen på avfall som en resurs främjas och att farliga ämnen inte återcirkuleras. Sverige välkomnar också att kommissionen lyfter fram behovet av förändringar längs hela värdekedjan, nya samarbeten mellan olika aktörer, nya affärsmodeller (t.ex. att sälja en tjänst i stället för en produkt) och den finansiella sektorns roll. Vissa av frågorna i meddelandet återspeglas i miljørådets slutsatser den 28 oktober (se avsnitt 48.1). Rådsslutsatserna behandlar bl.a. behovet av en omställning till en grön ekonomi som bidrar till minskad miljö- och klimatpåverkan samtidigt som ökade konkurrensfördelar, fler jobb, välfärd och att resurser för framtida behov säkerställs. Avfalls- lagstiftningspaketet dras tillbaka i kommissionens arbetsprogram för 2015 men ska enligt samma arbetsprogram ersättas av ett annat förslag för att främja en cirkulär ekonomi som ska läggas mot slutet av 2015.

49 Klimat

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. För att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling krävs en ambitiös och sammanhållen klimatpolitik globalt och inom EU. EU är en drivande kraft i arbetet för en ny global rättsligt bindande klimatöverenskommelse.

49.1 FN:s ramkonvention om klimatförändringar

Under året har förhandlingarna under FN:s klimatkonvention fortsatt. Avsikten är att enas om en ny rättsligt bindande klimatöverenskommelse vid det tjugoförsta partsmötet i Paris 2015 (COP 21) som ska gälla för tiden efter 2020. Förhandlingar om att öka den totala ambitionsnivån i åtagandena före 2020 har också förts. Miljørådet antog rådsslutsatser i oktober som är grunden för EU:s ståndpunkt vid det tjugonde partsmötet under konventionen i Lima, Peru, i december (COP 20). Sverige har verkat för att en ny rättsligt bindande klimatöverenskommelse ska omfatta alla länder och innehålla tillräckligt ambitiösa utsläppsminskningar för att hålla den globala uppvärmningen under två grader. Inför COP 20 i Lima har Sverige arbetat för att EU ska driva på för beslut om den information som ska lämnas in tillsammans med länders nationellt beslutade bidrag INDC om utsläppsminskningar och om en granskningsfas för att se till att de nationella bidragen blir tillräckligt ambitiösa för att nå två-gradersmålet.

Frågor som rör internationell finansiering för klimatåtgärder har stor betydelse för de internationella klimatförhandlingarna och för förutsättningarna för att kunna begränsa globala klimatförändringar. EU:s ståndpunkt i frågan inför COP 20 i Lima behandlades vid Ekofinrådet i november. Samråd ägde rum med EU-nämnden inför detta möte.

Rådsslutsatserna från Ekofin-rådet betonar särskilt betydelsen av den gröna klimatfonden och uppmanar alla länder som har möjlighet att bidra till dess initiala resursmobiliseringsprocess. Fonden ska stödja utsläppsbegränsningar och anpassning i utvecklingsländer och väntas bli en viktig kanal för internationell klimatfinansiering i framtiden.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober inför miljörådet.

Förberedelserna för ratificeringen av Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod som löper mellan 2013 och 2020 pågår inom EU. Kommissionen presenterade ett förslag till hur EU:s ratificering bör ske i november 2013 som har förhandlats under året.

49.2 Ramverket för klimat och energipolitiken till 2030

Efter en längre tids förberedelser och diskussioner presenterade kommissionen i januari ett meddelande i form av förslag till ett ramverk för EU:s klimat och energipolitik till 2030 (se faktagromemoria 2013/14:FPM56). Förslaget omfattar bl.a. ett mål att utsläppen av växthusgaser inom EU ska minska med 40 procent till 2030 jämfört med 1990 och ett mål om minst 27 procent förnybar energi i EU till 2030. I juli presenterade kommissionen ett kompletterade förslag om ett mål om minst 27 procent energieffektivisering i EU. Förslagen har behandlats i flera rådsformationer inklusive miljö, TTE, jordbruk och fiske samt Ekofin vid flera tillfällen.

Sverige har under året verkat för en hög ambitionsnivå och ett högre mål för att minska utsläppen av växthusgaser och för en kostnadseffektiv fördelning av ansvaret för åtgärderna. Sverige har drivit på för en hög ambition när det gäller målen för förnybar energi och energieffektivisering. Vid Europeiska rådet i oktober beslutades om mål för minst 40 procent minskning av växthusgasutsläppen till 2030, minst 27 procent energieffektivisering och minst 27 procent förnybar energi. Energieffektiviseringsmålet ska ses över 2020 för en eventuell höjning till 30 procent. Beslutet innefattade även principer för fördelningen av ansvaret för klimatmålet. Den del av utsläppen som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS) ska minska med 43 procent till 2030. Övriga utsläpp ska minska med 30 procent jämfört med 2005 och dessa utsläppsminskningar ska fördelas mellan medlemsstaterna enligt vissa kriterier. Enligt beslutet upprättas också ett antal mekanismer för att bl.a. stödja moderniseringen av energisystemen i framför allt EU:s medlemsstater i östra Europa. Beslutet vid Europeiska rådet kommer vara en central utgångspunkt när EU:s bidrag till de globala utsläppsminskningarna inför det 21:a partsmötet under klimatkonventionen i Paris 2015 ska fastställas i början av 2015.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i februari och oktober och information lämnades till utskottet i februari, juni och oktober. Överläggning med näringsutskottet ägde rum i mars och oktober. Näringsutskottet informerades i februari, juni och december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari, juni, september, oktober

och december. Överläggningen med miljö- och utrikesutskottet samt samrådet med EU-nämnden som ägde rum i oktober var inför rådet för allmänna frågor och Europeiska rådet. Skr. 2014/15:65

49.3 EU:s system för handel med utsläppsrätter och förslag om marknadsstabilitetsreserv

Kommissionen lade i januari fram ett förslag om en marknadsstabilitetsreserv för EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS) med syfte att stärka systemet. Kommissionens förslag om en stabilitetsreserv innebär att det totala antalet utsläppsrätter på marknaden ska beräknas och publiceras av kommissionen varje år. Baserat på denna beräkning flyttas utsläppsrätter till eller ifrån reserven för att förhindra att stora över- eller underskott av utsläppsrätter uppstår på marknaden. Kommissionens förslag om en stabilitetsreserv har behandlats i rådet under året och vid Europeiska rådet i oktober beslutades att en marknadsstabilitetsreserv ska införas. Fortsatt behandling om detaljerna i förslaget har sedan fortsatt i rådet.

Sverige stöder kommissionens förslag om en stabilitetsreserv. Sverige anser dock att den i sig inte är tillräcklig för att stärka handelssystemet utan bör kompletteras med andra åtgärder för att åtgärda det nuvarande överskottet i närtid.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i februari inför miljørådet i mars. Samråd med EU-nämnden inför miljørådet i mars och juni ägde rum i februari och juni.

49.4 Utsläppsrätter och flyget inklusive FN:s organ för luftfartsfrågor

År 2008 beslöt EU att begränsa flygets klimatpåverkan. Från och med 2012 ingår flygningar till och från samt inom EU i EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS). EU beslutade i november 2012 att ”stoppa klockan”, vilket innebär att flygningar till och från tredjeland tillfälligt undantas från EU ETS för utsläppsåret 2012 tills framsteg om ett globalt marknadsbaserat styrmedel nås i FN:s organ för luftfartsfrågor (ICAO). På ICAO:s generalförsamling under 2013, enades världens länder om att arbeta fram ett globalt marknadsbaserat styrmedel för flyget. Styrmedlet ska godkännas på ICAO:s generalförsamling 2016 och genomföras år 2020.

Kommissionen lade i oktober 2013 fram ett förslag till ändring av ett direktiv som innebär att samtliga flygplatser inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) omfattas av EU ETS (se faktapromemoria 2013/14:FPM36). Sverige stödde kommissionens förslag. Förslaget har behandlats i rådet och i Europaparlamentet under 2013 och 2014. En majoritet av EU:s medlemsstater ansåg dock att beslutet om att ”stoppa klockan” skulle förlängas och gälla fram till ICAO:s generalförsamling 2016, vilket också blev det slutgiltiga beslutet som rådet och Europaparlamentet tog i april.

49.5 Mätning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter

I juni 2013 kommissionen ett förslag till förordning om regler för mätning, rapportering och verifiering (MRV) av koldioxidutsläpp från sjötransporter (se faktapromemoria 2012/13:PM147). Det långsiktiga målet är att bygga upp ett regelverk som kan bli en förebild för en global reglering av sjöfartens utsläpp av växthusgaser. Förslaget har behandlats i rådet och Europaparlamentet under året. I oktober inledde det italienska ordförandeskapet förhandlingar med Europaparlamentet och en överenskommelse kunde träffas i första läsning. Den 17 december 2014 bekräftade miljørådet den politiska överenskommelsen.

Sverige har verkat för ett fungerande system som kan bidra till att uppfylla det långsiktiga målet för att EU ska kunna vara ledande i arbetet med att vidta åtgärder på global nivå för att minska utsläppen från sjöfarten.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

49.6 Luftvårdspaketet och medelstora förbränningsanläggningar

Kommissionen presenterade i december 2013 ett luftvårdspaket som omfattar fyra delar (se faktapromemoria 2013/14:FPM49): en strategi för hur luftfrågorna ska hanteras fram till år 2030, ett reviderat direktiv för nationella utsläppstak för vissa luftföroreningar (det s.k. takdirektivet), ett nytt direktiv för att minska föroreningarna från medelstora förbränningsanläggningar och ett förslag att godkänna de nya utsläppstaken för luftföroreningar i Göteborgsprotokollet under FN:s konvention om långväga transporterade luftföroreningar.

I förslaget till revidering av takdirektivet föreslås bindande utsläppstak för 2020 och 2030 för svaveldioxid, kväveoxider, lättflyktiga organiska föreningar (VOC) och ammoniak. Dessutom föreslås nya tak för metan och partiklar PM_{2.5}, där sot ingår. Utsläppstaken för 2020 föreslås bli desamma som i Göteborgsprotokollet, som reviderades i maj 2012. För år 2030 kommer utsläppstaken att skärpas ytterligare.

I direktivet om medelstora förbränningsanläggningar har kommissionen föreslagit en begränsning av utsläpp av föroreningarna till luften av kväveoxider, svaveldioxid och partiklar från förbränningsanläggningar med en installerad effekt om minst 1 megawattimme men mindre än 50 megawattimmar. Takdirektivet och direktivet om medelstora förbränningsanläggningar har behandlats i rådet under året. Rådet antog i december den föreslagna allmänna riktlinjen för direktivet om medelstora förbränningsanläggningar.

Sverige verkar för en hög ambitionsnivå i båda direktivförslagen då det är av stor vikt för de europeiska medborgarnas hälsa och miljö att

åtgärdsarbetet för att minska luftföroeningarna intensifieras. Den övergripande prioriteringen för Sverige är att ambitiösa taknivåer behålls. Utan en ambitiös målsättning på EU-nivå har Sverige ingen möjlighet att nå de nationella miljö kvalitetsmålen om luftkvalitet, försurning och övergödning. En ambitiös målsättning är också nödvändig för att uppnå vad EU:s medlemsstater har åtagit sig i det sjunde miljöhandlingsprogrammet, det vill säga att luftkvalitetsnivåerna inte ska medföra betydande negativa effekter på människors hälsa och miljön.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet samt samråd med EU-nämnden ägde rum i juni. I december hade miljö- och jordbruksutskottet en överläggning om direktivet för medelstora förbränningsanläggningar inför miljørådet den 17 december. I samband med detta hade även EU-nämnden samråd om direktivet.

I samband med att kommissionen i december presenterade sitt arbetsprogram för år 2015 annonserades det att takt direktivet kommer att modifieras utifrån de överenskommelser som har nåtts i energi- och klimatramverket 2030 vid Europeiska rådets möte i oktober.

49.7 Bränslekvalitetsdirektivet

Bränslekvalitetsdirektivet (98/70EG) ger kommissionen i uppgift att genom kommittéarbetet bl.a. fastställa en metod för beräkning av växthusgasutsläpp under hela bränslets livscykel från fossila drivmedel och från utvinningen av energi. Sedan 2009 finns en ny artikel i bränslekvalitetsdirektivet som innebär krav på varje leverantör av fossila drivmedel och energi (bensin, diesel, naturgas och elektricitet) att minska sina livscykelutsläpp av växthusgaser så att de år 2020 uppgår till maximalt 94 procent av det genomsnittliga utsläppet år 2010 från fossila drivmedel inom EU. Ett första förslag till beräkningsmetod från kommissionen fick inte tillräckligt med stöd vid en omröstning i februari 2012 i bränslekvalitetskommittén.

I juli presenterade kommissionen ett nytt förslag till genomförande. Sverige och Danmark röstade nej när rådets arbetsgrupp för miljö godkände förslaget till överenskommelse om genomförandet i november eftersom ambitionsnivån var för låg. Vid behandlingen i miljöutskottet (ENVI) den 3 december röstade en majoritet av ledamöterna för en resolution mot överenskommelsen. Den 17 december 2014 röstade plenum ner resolutionen med siffrorna 337 ja, 325 nej och 48 nedlagda. För att resolutionen skulle gå igenom krävdes stöd av en kvalificerad majoritet av ledamöterna, dvs. 376 ja-röster. Därmed kommer överenskommelsen att träda i kraft.

50 Naturresurser och biologisk mångfald

Att bevara biologisk mångfald är en av vår tids stora miljöutmaningar. För att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald är internationellt samarbete av högsta vikt inom EU och globalt. Globala åtgärder samordnas inom EU-samarbetet.

50.1 Invasiva främmande arter

I september antogs förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Syftet med förordningen är att komma tillrätta med de negativa effekter som invasiva främmande arter har på biologisk mångfald och ekosystemtjänster (se faktapromemoria 2013/14:FPM7). Av de mer än 12 000 främmande arter som finns i miljön inom EU har 10–15 procent reproducerat och spridit sig samt orsakat miljömässig, ekonomisk och social skada. Invasiva främmande arter är en av de största orsakerna till förlust av biologisk mångfald. De kan även orsaka sjukdomar samt skada infrastruktur, jordbruk och skogsbruk. Förordningen innebär bl.a. att arter som är s.k. invasiva främmande arter av unionsbetydelse inte avsiktligt får föras in i EU, släppas ut på marknaden eller i miljön, användas eller tillåtas reproducera sig. Enligt förordningen ska medlemsstaterna göra en analys av spridningsvägarna för dessa arter, upprätta och genomföra handlingsplaner för att ta itu med de prioriterade spridningsvägar som medlemsstaten har identifierat samt inrätta ett offentligt övervakningssystem. Om en medlemsstat upptäcker en invasiv främmande art av unionsbetydelse ska utrotningsåtgärder vidtas. Förordningen träder i kraft den 1 januari 2015.

Sverige välkomnar förordningen och anser att det är angeläget att ett system för hantering av invasiva främmande arter inom EU kommer till stånd.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet respektive samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och december 2013.

50.2 Tillträdesregler till genetiska resurser under Nagoyaprotokollet

Hösten 2012 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om att följa tillträdesregler till genetiska resurser i syfte att EU och dess medlemsstater ska genomföra Nagoyaprotokollet under Konventionen om biologisk mångfald. Rådet och Europarlamentet nådde en överenskommelse om förordningen den 16 april. Förordningen trädde i kraft den 12 oktober 2014 och användarnas skyldigheter börjar gälla från och med den 12 oktober 2015. Sverige har välkomnat en förordning som möjliggör ett genomförande av Nagoyaprotokollet inom EU.

Under 2013 var det överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden i mars och juni inför miljørådsmöten.

50.3 Partsmöte för konventionen om biologisk mångfald

Det tolfte partsmötet för Konventionen om biologisk mångfald (COP 12) ägde rum i Pyeongchang, Sydkorea i oktober. I anslutning till mötet hölls också det sjunde partsmötet för Cartagena-protokollet och det första partsmötet för Nagoyaprotokollet. Vid miljørådet i juni antogs

rådsslutsatser som utgjorde mandat för EU:s ståndpunkt vid dessa möten. Slutsatserna lyfter bl.a. fram EU:s åtagande om en fördubbling av finansieringen till utvecklingsländer och vikten av att identifiera ekologiskt och biologiskt viktiga områden i världshaven, i linje med Sveriges inställning. Sverige verkade med framgång för en betoning av att integrera värdet av ekosystemtjänster i planer för utveckling och fattigdomsbekämpning, liksom i den privata sektorn.

Rådsslutsatserna behandlades vid informationstillfälle i Miljö- och jordbruksutskottet och i samråd med EU-nämnden i juni.

Besluten som togs vid COP 12 stärker genomförandet av konventionens strategiska plan och de s.k. Aichimålen som beslutades år 2010 i Nagoya, Japan. Under mötet lanserades en uppföljningsrapport som beskriver statusen för biologisk mångfald globalt och dess slutsatser integrerades i partsmötets beslut. Under mötet den 15–16 oktober antogs Gangwon deklARATIONEN om biologisk mångfald och hållbar utveckling. DeklARATIONEN fokuserar på betydelsen av att integrera frågor om biologisk mångfald i arbetet med FN:s utvecklingsagenda efter 2015 samt i hållbarhetsmålen. Ett av partsmötets viktigaste beslut rörde mobilisering av resurser. Det preliminära mål om fördubbling av internationella flöden som antogs vid det förra partsmötet i oktober 2012 (COP-11) bekräftades, i linje med Sveriges ståndpunkt.

50.4 Artskyddsbrott

Den ökade omfattningen av olaglig handel med vilda djur och växter har lett till ökad politisk uppmärksamhet kring frågan. Europaparlamentet utfärdade i januari en resolution där man efterlyste en särskild handlingsplan på EU-nivå.

I kommissionens meddelande från i februari om EU:s strategi mot olaglig handel med vilda djur och växter understryks vikten av att snarast och på ett mer effektivt sätt ta itu med det globala problem som olaglig handel med vilda djur och växter utgör och som innebär att vissa arter kan komma att utrotas (se faktapromemoria 2013/14:FPM63). Befintliga åtgärder på EU-nivå för att stödja kampen mot olaglig handel med vilda djur och växter både globalt och inom EU analyseras. Meddelandet föreslår även ett initiativ till en diskussion om EU:s framtida strategi för att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter. Sverige välkomnar kommissionens meddelande och är positiv till en eventuell framtida heltäckande strategi i frågan.

51 Kemikalier och avfall

<p>EU driver på för internationella åtgärder som kompletterar åtgärder på nationell nivå och EU-nivå, i syfte att skydda människor och miljön mot farliga kemikalier och säkra att avfallet kan utnyttjas som resurs. Problematiken med negativa effekter på hälsa och miljö orsakade av farliga ämnen är gränsöverskridande och förstärks av en globaliserad</p>

51.1 Kvikksilverförhandlingar

Kvikksilverkonventionen, den s.k. Minamatakonventionen, slutförhandlades och antogs under 2013. I november deltog Sverige, inom ramen för EU:s delegation, i ett sjätte förhandlingsmöte med syfte att förbereda för konventionens ikraftträdande samt det första partsmötet i konventionen som väntas äga rum under 2017. Konventionen innebär stora framsteg för det globala kemikaliearbetet och är viktig för att Sverige ska kunna nå miljömålet Giftfri miljö. Sverige har, både inom EU och globalt, varit ett av de mest drivande länderna för att få till stånd en ambitiös global kvikksilverkonvention. De globala förhandlingarna är även en drivkraft för EU:s interna arbete med kvikksilver.

51.2 Tunna plastbärkassar

Till följd av grönboken om en europeisk strategi för plastavfall i miljön presenterade kommissionen den 4 november 2013 ett förslag om ändring av förpackningsdirektivet. Syftet med förslaget var att begränsa de negativa effekterna på miljön som användningen av plastbärkassar orsakar, särskilt i form av nedskräpning, och att uppmuntra avfallsförebyggande åtgärder och en mer effektiv användning av resurser samtidigt som de socioekonomiska effekterna begränsas (se fakta-promemoria 2013/14:FPM30). Kommissionens förslag innebär att medlemsstaterna inom två år från ikraftträdandet av ändringsdirektivet skulle vidta åtgärder (nationella minskningsmål, ekonomiska styrmedel eller saluföringsrestriktioner) för att uppnå en minskad förbrukning av tunna plastbärkassar och därefter rapportera till kommissionen om effekten av de vidtagna åtgärderna.

Europaparlamentet och rådet nådde en överenskommelse i en tidig andra läsning om förslaget i november. Överenskommelsen innebär att alla medlemsstater måste säkerställa antingen att tunna plastbärkassar inte tillhandahålls gratis vid försäljning av varor till konsumenter, om inte andra lika effektiva styrmedel har införts, eller vidta åtgärder som säkerställer att specificerade mål om högsta tillåtna genomsnittliga förbrukning av tunna plastbärkassar uppnås år 2019 respektive 2025. Ändringen av direktivet gör det möjligt för medlemsstaterna att såväl behålla som införa nationella förbud mot tunna plastbärkassar, förutsatt att sådana handelsbegränsande åtgärder är proportionerliga och icke diskriminerande. Direktivet tillåter även att medlemsstaterna vidtar åtgärder mot andra plastbärkassar än sådana tunna plastbärkassar som omfattas av de nya kraven. Miljörådet bekräftade den politiska överenskommelse som rådet och Europaparlamentet har nått i första läsning om förslaget.

Kommissionen presenterade i juli ett förslag till ändring av flera av EU:s direktiv om avfall (se faktapromemoria 2013/14:FPM104). Ändringsförslaget är en del av det s.k. gröna paketet som samtidigt presenterades av kommissionen. Åtgärderna i förslaget ligger i linje med färdplanen för ett resurseffektivt Europa och EU:s sjunde miljöhandlingsprogram. Målsättningen med förslaget är att se till att materialåtervinning och användning av återvunnet avfall blir en betydande och tillförlitlig källa till råvaror i unionen och där energiåtervinning och deponering begränsas till material och avfall som inte kan återvinnas. Enligt kommissionen bidrar förslaget också till genomförandet av EU:s råvaruinitiativ.

Förhandlingarna i rådet inleddes den 1 september. Kommissionen meddelade dock i december att förslaget återkallas i sin helhet för att återkomma med ett nytt förslag om cirkulär ekonomi. Sverige har välkomnat det initiala förslaget i sin helhet, men har ansett att kommissionens förslag saknar bestämmelser som leder till utfasning av farliga ämnen och främjande av giftfria och resurseffektiva kretslopp, det vill säga en konkretisering av målen i EU:s sjunde miljöhandlingsprogram. Sverige ville också se skärpta krav på medlemsstaternas arbete med avfallsförebyggande åtgärder i övrigt och EU-gemensamma indikatorer för att följa upp detta arbete. Slutligen ville Sverige se fler åtgärder för att hantera och minska marin nedskräpning. Vid miljørådet den 28 oktober fördes en riktlinjedebatt.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

51.4 Genmodifierade organismer

Sverige röstade för ett godkännande för odling av majs 1507 (16120/13) vid rådet för allmänna frågor den 11 februari. Majs 1507 är en genetiskt modifierad majs som har gjorts resistent mot vissa skadeinsekter.

Vid omröstningen lämnade Sverige en röstdeklaration där det framgår att Sverige delar EFSA:s (EU:s myndighet för livsmedelssäkerhet) bedömning och därmed röstade för kommissionens förslag till beslut. Dock ville Sverige tydliggöra sin ståndpunkt att bekämpningsmedlet glufosinat inte får användas på majs 1507 då glufosinat har mycket allvarliga egenskaper och inte uppfyller kraven för godkännande under EU:s nya växtskyddsmedelsförordning 1107/2009. Då rådet inte kunde uppnå en kvalificerad majoritet varken för eller emot odling återgick frågan till kommissionen för avgörande. Kommissionen har ännu inte fattat beslut i denna fråga.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari.

I juli 2010 presenterade kommissionen ett förslag till en EU-förordning som tillfogar en artikel 26b till direktiv 2001/18/EG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer (GMO) i miljön. Förslaget ger medlemsstaterna möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av GMO inom sina territorier även om den aktuella grödan har fått ett EU-godkännande för odling. Syftet med förslaget är förbättra

direktiv 2001/18/EG och därmed få till en bättre fungerande GMO-lagstiftning för odling. Vid miljørådet den 12 juni antog miljöministrarna en politisk överenskommelse om ändring av GMO-direktivet.

Den politiska överenskommelsen innebär att medlemsstaterna ges möjlighet att förbjuda eller begränsa odling av GMO inom sina territorier även om den aktuella grödan har fått ett godkännande för odling på EU-nivå. Sverige har i förhandlingen betonat handelsaspekten och vikten av att vetenskapliga bedömningar från fall till fall baserade på försiktighetsprincipen även fortsatt är kärnan i GMO-lagstiftningen. Förslaget var föremål för trilogförhandlingar mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen och enighet har nu uppnåtts. Överläggningar med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden har ägt rum vid flera tillfällen och senast i juni.

52 Vatten och marin miljö

Allt vatten hänger ihop. Vattenkvaliteten på land påverkar havets miljötillstånd och därför krävs en sammanhållen havs- och vattenpolitik. EU:s havspolitik ska verka för ett hållbart nyttjande och bevarande av haven och havsbassängerna inom EU och i EU:s närhet, däribland Östersjön och Nordsjön. EU verkar också för att stärka arbetet med innovationer inom havs- och vattenområdet.

52.1 Ramdirektiv om havsplanering

Europaparlamentet och rådet antog i juli ett ramdirektiv om havsplanering. Direktivet syftar till att främja hållbar tillväxt i havsrelaterade ekonomier, hållbar utveckling i havsområden och hållbar användning av marina resurser (se faktapromemoria 2012/13:FPM118). Sverige har i förhandlingarna om direktivet varit pådrivande i att en ekosystemansats enligt artikel 1.3 havsmiljödirektivet (direktiv 2008/56/EG) ska tillämpas vid genomförande av havsplanering och fått gehör för sin ståndpunkt att havsplaneringsdirektivet inte får leda till att frågor om planering i onödig eller olämplig utsträckning regleras på EU-nivå, att direktivet inte ska innehålla bindande bestämmelser om kustförvaltning och att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna liksom hänsynen till den nationella kompetensen ska respekteras.

53 Utbildning

EU-politiken på utbildningsområdet syftar till att främja samarbete mellan medlemsstaterna och stödja medlemsstaterna i vidareutvecklingen av sina utbildningssystem, men omfattar inte harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning. Den europeiska utbildningsstrategin Utbildning 2020 beaktar, utifrån perspektivet livslångt lärande, hela spektrat av utbildningssystemet och fastställer fyra strategiska mål för EU-samarbetet: förverkliga livslångt lärande och rörlighet, förbättra utbildningens kvalitet och effektivitet, främja lika möjligheter för alla, social sammanhållning och aktivt medborgarskap samt öka kreativiteten och innovationsförmågan, inklusive företagarandan, på alla utbildningsnivåer. Europa 2020-strategin har inneburit en ny dynamik för utbildningsfrågorna i EU. Strategins övergripande mål på utbildningsområdet omvandlas till nationella mål som följs upp på Europeiska rådet. Utbildning spelar en allt viktigare roll för att nå de gemensamma målen om tillväxt och sysselsättning.

53.1 Utbildningens roll i Europa 2020-strategin

Utbildning har en central plats i den Europa 2020-strategi som antogs 2010 med målet att EU de kommande tio åren ska bli en smart och hållbar ekonomi för alla. De övergripande målen för EU inom utbildningsområdet till 2020 är att andelen elever som hoppar av skolan i förtid ska vara lägre än 10 procent och att minst 40 procent av 30- till 34-åringarna ska ha en eftergymnasial utbildning. De övergripande målen har sin grund i det strategiska ramverket för europeiskt utbildningssamarbete, kallat "Utbildning 2020", som utbildningsministrarna ställde sig bakom 2009.

53.2 EU:s program för utbildning, ungdom och idrott (Erasmus+)

År 2014 var det första året i Erasmus+ sjuåriga programperiod. Programmet omfattar de aktiviteter som tidigare täcktes av Programmet för livslångt lärande, Ung och aktiv i Europa, ett antal program inom högre utbildning som omfattar samarbeten med tredjeland, som Erasmus Mundus, Tempus, Alfa och Edulink samt ett nytt idrottsprogram och Jean Monnet-programmet.

Inom Erasmus+ kan medel sökas för tre typer av aktiviteter (gäller dock inte Jean Monnet och idrottsområdet) som alla ska bidra till målen i Europa 2020-strategin:

- a) individuell lärandemobilitet,
- b) samarbete för innovation och goda exempel, och
- c) stöd till policyreformer.

Erasmus+ innehåller även ett initiativ kallat studielånggarantin som ska främja mobilitet inom högre utbildning, på avancerad nivå (master). EU ska stå som ekonomisk garant till banker som i sin tur ska förmedla studielån för programmobilitet på masternivå. Denna möjlighet ges för första gången under 2015.

Den totala budgeten för programperioden är ca 14,7 miljarder euro.

53.3 Effektiv och innovativ utbildning för att investera i kompetens

Den 13 november 2013 presenterade kommissionen sin årliga tillväxt-rapport för 2014. I tillväxtrapporten konstaterar kommissionen att den största utmaningen inför 2014 blir att upprätthålla reformtakten för att förbättra konkurrenskraften och säkra en varaktig återhämtning. Det grekiska ordförandeskapet tog fast på detta i rådsslutsatserna om effektiv och innovativ utbildning för att investera i kompetens, som syftar dels till att ge en signal om nödvändiga reformer på utbildningsområdet inom ramen för den europeiska terminen, dels till att lyfta fram budskapen i kommissionens meddelande om öppna utbildningsresurser som publicerades i september 2013. I slutsatserna konstateras att det är fortsatt viktigt att fokusera på insatser för att motverka ungdomsarbetslöshet och att utbildningsområdet är centralt i detta arbete. Rådsslutsatserna antogs på rådsmötet i februari.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i februari.

53.4 Effektiv lärarutbildning

Under ett antal tidigare rådsmöten har utbildningsministrarna lyft betydelsen av hög kvalitet i lärarutbildningen och lärarnas viktiga roll i att förse unga individer med de kunskaper och förmågor som de behöver på en framtida arbetsmarknad och som aktiva medborgare. Vid rådsmötet i maj antog utbildningsministrarna rådsslutsatser om effektiv lärarutbildning. Slutsatserna tar bl.a. upp digital undervisning och inläring genom att lärare får den nödvändiga kompetensen för att utnyttja ny teknik och att lärarutbildning kan dra nytta av kontinuerlig kvalitets-säkring.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

53.5 Flerspråkighet och utveckling av språkkunskaper

Skr. 2014/15:65

I Utbildning 2020, det strategiska ramverket för europeiskt utbildnings-samarbete, lyfts vikten av att lära sig två främmande språk vid tidig ålder, vilket också framhölls i slutsatserna från Europeiska rådet i Barcelona i mars 2002. Vid rådsmötet i maj antog utbildningsministrarna rådsslutsatserna om flerspråkighet. Dessa syftar till att återigen poängtera vikten av flerspråkighet i Europa och utbildningsområdets roll i att öka individens språkkunskaper. Det konstateras att språklig mångfald är en grundbult i den europeiska kulturen och kunskaper i flera språk lyfts i slutsatserna fram som en viktig del i att främja rörligheten i Europa.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

53.6 Kvalitetssäkring inom utbildningsområdet

I Utbildning 2020, det strategiska ramverket för europeiskt utbildnings-samarbete, lyfts vikten av utbildningens kvalitet och effektivitet fram som ett av de fyra strategiska målen. I strategin konstateras att utbildningssystem av hög kvalitet som både är effektiva och erbjuder lika möjligheter för alla är avgörande för att anställningsbarheten ska förbättras och EU ska stärka sin konkurrenskraft.

Vid rådsmötet i maj antog utbildningsministrarna rådsslutsatserna om kvalitetssäkring inom utbildningsområdet. Rådsslutsatserna utgår från att det finns goda möjligheter för stärkt europeiskt kvalitetssäkrings-samarbete över hela utbildningsområdet och att det är nödvändigt att arbeta med kontinuerlig kvalitetssäkring av all utbildning. I rådsslutsatserna konstateras också att utformningen av de externa kvalitets-säkringssystemen kan variera mellan medlemsstater utifrån nationella förutsättningar och att det vid kvalitetssäkring läggs allt större vikt vid att elever och studenter verkligen tillgodogör sig de kunskaper och kompetenser som är avsikten med utbildningen.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

53.7 Entreprenörskap i utbildningen

I Europeiska rådets slutsatser från juni lyfts vikten av att främja företagandet och att skapa arbetstillfällen fram. Entreprenörskap i utbildning har behandlats i flera rådsslutsatser och rekommendationer de senaste åtta åren. Vid rådsmötet i december antog utbildningsministrarna rådsslutsatser om entreprenörskap i utbildningen. Rådsslutsatserna utgår från att det finns avsevärda fördelar med att utveckla entreprenörskap i utbildning på alla nivåer och att det främjar bl.a. anställningsbarhet och eget företagande. I rådsslutsatserna konstateras också att lärare och utbildare bör uppmuntras att främja färdigheter inom entreprenörskaps-området och medlemsstaterna inbjuds även att utveckla en nationellt

samordnad strategi för entreprenörskapsutbildning inom hela utbildningssystemet.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i november och samråd med EU-nämnden i december.

53.8 Yrkeskvalifikationsdirektivet

Syftet med yrkeskvalifikationsdirektivet (direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer) är att avskaffa hinder för den fria rörligheten för personer och tjänster genom att underlätta för personer som vill utöva ett reglerat yrke i ett annat land inom EU. Direktivet innehåller regler för hur yrkeskvalifikationer som förvärvats i ett land inom EU ska erkännas i ett annat.

Under 2012–2013 omförhandlades direktivet. Ändringsdirektivet (2013/55/EU) antogs den 20 november 2013, trädde i kraft den 17 januari 2014 och ska vara genomfört i medlemsstaterna den 18 januari 2016. Ändringsdirektivet innehåller bl.a. bestämmelser om införandet av ett europeiskt yrkeskort, skyldighet för myndigheter att under vissa förutsättningar varna andra medlemsstater för vissa yrkesutövare och ändrade förutsättningar för administrativt samarbete för de behöriga myndigheterna (se faktagromemoria 2011/12:FPM94).

I maj 2013 tillsattes en utredning med uppdraget att lämna förslag till hur det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet ska genomföras i svensk rätt och förvaltning. Utredningen överlämnade betänkandet Yrkeskvalifikationsdirektivet – ett samlat genomförande (SOU 2014:19) den 10 april. Utredningen föreslår bl.a. att direktivet i huvudsak ska genomföras genom en horisontell reglering och inte genom sektorsreglering som tidigare har varit fallet.

Regeringens övergripande målsättning är att antalet reglerade yrken på den inre marknaden ska minska. Regeringen ser översynen av reglerade yrken som är en följd av yrkeskvalifikationsdirektivet som en prioriterad fråga då denna kan bidra till ökad tillväxt och sysselsättning på den inre marknaden och underlätta tillträdet till den svenska arbetsmarknaden. Det är nödvändigt att ett fungerande system för erkännande av yrkeskvalifikationer mellan länder finns för att den inre marknaden ska fungera. Parallellt med detta måste nationella bestämmelser och system värnas.

Utbildningsutskottet informerades i maj.

54 Ungdomsfrågor

Nästan 100 miljoner, eller ca 20 procent av EU:s medborgare, är ungdomar mellan 15 och 29 år. De två övergripande mål som ligger till grund för EU-samarbetet 2010–2018 är att skapa fler och lika möjligheter för alla unga i utbildningen och på arbetsmarknaden samt att främja alla ungas aktiva medborgarskap, sociala delaktighet och

solidaritet. Under året fokuserades ungdomssamarbetet inom EU på ungt företagande för att stärka ungdomars sociala delaktighet, den strukturerade dialogen, utvecklandet av arbetsplan samt ungdomars tillgång till rättigheter för att främja självständighet och deltagande i det civila samhället.

Skr. 2014/15:65

54.1 Den strukturerade dialogen

Under det grekiska ordförandeskapet antog ungdomsministrarna en resolution om den strukturerade dialogen omfattande social integration av ungdomar. Den strukturerade dialogen med ungdomar och ungdomsorganisationer är ett viktigt instrument i det ungdomspolitiska samarbetet i EU där syftet med dialogen är att unga ska ges möjlighet att diskutera och föra fram synpunkter på prioriterade frågor inom EU-samarbetet. Under det irländska, litauiska och grekiska ordförandeskapen har olika aspekter av ungas sociala deltagande diskuteras. I resolutionen sammanfattas arbetet under den senaste 18-månadersperioden och vissa rekommendationer ges inför framtiden. I stort fungerar den strukturerade dialogen väl men några saker bedöms kunna förbättras som arbetsmetoder och att tydligare återkoppla resultaten till de unga som deltar.

Resolutionen antogs av ungdomsministrarna i rådet den 20 maj. Information lämnades till kulturutskottet och samråd ägde rum med EU-nämnden i maj.

54.2 EU:s arbetsplan på ungdomsområdet

Under det irländska och litauiska ordförandeskapet diskuterades en eventuell framtida arbetsplan på ungdomsområdet. Grekland valde att under sitt ordförandeskap utveckla och konkretisera en sådan arbetsplan. Övergripande handlar det om att ungdomsområdet under en pilotfas mer fokuserat och effektivt ska använda existerande verktyg och resurser för att bättre möta de utmaningar unga står inför.

Resolutionen antogs av ungdomsministrarna i rådet den 20 maj.

Information lämnades till kulturutskottet och samråd ägde rum med EU-nämnden i maj.

54.3 Främjande av ungt företagande för ungdomars sociala delaktighet

Det grekiska ordförandeskapet hade som huvudprioritering på ungdomsområdet att främja ungt företagande för att bidra till ökad social delaktighet av unga. Rådsslutsatserna på temat framhåller att Europa behöver investera i entreprenörsutbildningar, tillhandahålla en miljö där företagande kan gro och växa och som inkluderar unga med olika bakgrund. Slutsatserna fokuserar särskilt på socialt entreprenörskap som ett område där unga kan bidra med idéer och kunskap när det gäller att hitta lösningar på de ekonomiska, sociala och miljömässiga

utmaningarna unga står inför. Medlemsstaterna bör främja volontäraktiviteter och insatser som inkluderar ungas fritid med inriktning på kunskaper som krävs för att starta och driva ett företag. Vidare uppmuntras medlemsstaterna att inleda olika former av entreprenörskapsutbildningar så tidigt som möjligt och utnyttja de möjligheter som finns via icke-formellt och informellt lärande.

Rådsslutsatserna antogs av ungdomsministrarna i rådet den 20 maj. Information lämnades till kulturutskottet och samråd ägde rum med EU-nämnden i maj.

54.4 Ungdomars tillgång till rättigheter

Det italienska ordförandeskapet valde inom ramen för det övergripande temat *Ungdomars egenmakt* att fokusera på ungdomars tillgång till rättigheter för att främja deras självständighet och deltagande i det civila samhället. I slutsatserna inbjuds medlemsstaterna bl.a. att identifiera och se möjliga lösningar för att främja ungdomars deltagande i samhället, stärka tillgången till kvalitativa jobb med skälig lön och social trygghet samt att förebygga och ingripa för att minska antalet elever som lämnar skolan i förtid.

Rådsslutsatserna antogs av ungdomsministrarna i rådet den 12 december.

Överläggning i kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

55 Kultur, medier och idrott

Enligt fördragen ska EU bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns utveckling med respekt för den nationella och regionala mångfalden. EU ska också främja europeiska idrottsfrågor och ska då beakta idrottens särart. Kultur-, medie- och idrottspolitik faller huvudsakligen under nationell behörighet, men EU ska främja samarbete mellan medlemsstaterna och kan vid behov stödja och komplettera medlemsstaternas insatser.

55.1 Kultur

Kulturarv

Kulturarvet uppmärksammandes av EU på flera sätt under året, genom ett meddelande från kommissionen om en integrerad kulturarvsstrategi för Europa (se faktapromemoria 2013/14:FPM115) och rådsslutsatser om kulturarvet som en strategisk resurs för ett hållbart Europa samt rådsslutsatser om delaktighetsbaserad styrning av kulturarvet. I meddelandet beskriver kommissionen vad EU kan göra för att utveckla kulturarvets egenvärde och utnyttja dess ekonomiska och sociala potential.

I maj antog rådet slutsatser om kulturarvet som en strategisk resurs för ett hållbart Europa, som lyfter fram kulturarvets sociala, ekonomiska och miljömässiga betydelse för ett hållbart Europa.

Rådet antog i november slutsatser om delaktighetsbaserad styrning av kulturarvet som lyfter fram betydelsen av kulturarvet som utvecklingsfaktor – digitalt, socialt, ekonomiskt och historiskt.

Inför antagandet av rådets slutsatser ägde överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden rum i maj respektive i november.

Rådets arbetsplan för kultur (2015–2018)

Vid rådsmötet i november antog kulturministrarna en arbetsplan för kultur för åren 2015–2018 som anger de fokusområden som rådet avser att arbeta med under perioden samt de arbetsmetoder som ska användas, i första hand den öppna samordningsmetoden. Arbetsplanen knyter an till och bygger vidare på arbetsplanen för perioden 2011–2014. Utgångspunkterna är den europeiska agendan för kultur från 2007 samt målen i programmet Kreativa Europa och i Europa 2020-strategin om att främja smart och hållbar tillväxt för alla.

Prioriteringarna som anges i arbetsplanen är:

- tillgänglig kultur för alla,
- kulturarvet,
- kulturella och kreativa sektorer, kreativ ekonomi och innovation,
- främjande av kulturell mångfald, kulturens roll i EU:s yttre förbindelser samt rörlighet.

Överläggning och samråd med kulturutskottet respektive EU-nämnden ägde rum i november.

55.2 Audiovisuella frågor

Europeisk film i den digitala eran

Diskussionen har fortsatt under året om hur den tekniska utvecklingen påverkar medier och hur konvergensen påverkar mediepolitiken. I kommissionens meddelande ”Europeisk film i den digitala tidsåldern – Att förena kulturell mångfald och konkurrenskraft” (KOM(2014) 272) som presenterades i maj diskuteras tillståndet för europeisk film och den europeiska filmpolitiken i framtiden. Kommissionen menar att den europeiska filmen är fortsatt underfinansierad, särskilt när det gäller distribution och marknadsföring. Man menar också att incitament kan behövas för mera innovativa sätt att lansera film på olika plattformar. Ett annat område som berörs i meddelandet handlar om vikten av att öka filmkunskap för att på det sättet öka intresset för både ny och äldre europeisk film.

Kommissionen har fattat beslut om att under 2015 inleda en s.k. REFIT-granskning av direktivet om audiovisuella medietjänster, AV-direktivet. Det innebär att en översyn ska göras av direktivet med möjlig förenkling som utgångspunkt. Den tekniska och ekonomiska utvecklingen har lett till en diskussion om några av de centrala delarna av den nuvarande regleringen. En sådan är att direktivet gör skillnad på linjära tjänster, dvs. traditionella tv-utsändningar, och sådana som är icke-linjära, t.ex. beställ-tv. Flera aktörer efterfrågar också mera utvecklade regler för jurisdiktion, dvs. vilken medlemsstats regelverk som ska tillämpas för en specifik audiovisuell tjänst.

Europeisk audiovisuell politik i den digitala eran

I november antog rådet slutsatser om ”Europeisk audiovisuell politik i den digitala eran”. Med dessa skickade rådet en tydlig signal till kommissionen om behovet av en bred och förutsättningslös översyn av AV-direktivet. I slutsatserna välkomnar medlemsstaterna en fortsatt modernisering av den europeiska upphovsrättsregleringen och understryker vikten av att främja metoder för att förenkla licenser för audiovisuella medietjänster över nationsgränserna. Även flera av filmmeddelandets ämnen behandlas i rådsslutsatserna.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

55.3 Kreativa Europa 2014–2020

Kreativa Europa är EU:s nya ramprogram för de kulturella och kreativa sektorerna som ersätter de tidigare programmen Kultur, MEDIA och MEDIA Mundus. Programmets övergripande mål är att främja arbetet med att värna om och främja Europas kulturella och språkliga mångfald samt att stärka den kulturella och den kreativa sektorns konkurrenskraft för att främja smart och hållbar tillväxt för alla.

Kreativa Europa består av delprogrammen Kultur och MEDIA samt ett tredje sektorsövergripande programområde som bl.a. kommer inkludera ett nytt lånegarantiinstrument. Kreativa Europa erbjuder möjligheter för europeiska aktörer inom film, tv, dataspel, konst och kultur att söka stöd för att samarbeta internationellt och nå ut till en internationell publik.

I delprogrammet Kultur finns fyra stödformer: europeiska samarbetsprojekt, europeiska nätverk, europeiska plattformar samt stöd för översättning och spridning av europeisk skönlitteratur. Nio svenska organisationer deltog i europeiska samarbetsprojekt som 2014 totalt beviljades 10,8 miljoner euro. En svensk organisation fick stöd som europeisk plattform på litteraturområdet och ett svenskt förlag fick stöd för översättning och spridning av europeisk skönlitteratur. Inom stödformen beviljades också europeiska förlag stöd för översättning till andra europeiska språk av 13 svenska originaltitlar. Flera svenska organisationer är medlemmar i europeiska nätverk på kulturområdet som fick stöd under året, och dessa får därmed indirekt del av EU:s stöd för

europiska nätverk. Totalt beviljades under året nästan 11,3 miljoner euro till projekt med svensk medverkan inom samtliga stödformer. Skr. 2014/15:65

För Sverige var 2014 ett oerhört bra år när det gäller beviljade stöd inom delprogrammet MEDIA, EU:s stöd till film, tv och interaktiva medier. Nästan 7,7 miljoner euro gick till Sverige under året. Stöden har framför allt gått till producenter där 5,5 miljoner euro har fördelats på 10 slater (bolagsstöd) och 13 enskilda projekt. Fem internationella tv-serier och en dokumentär har delat på drygt 3 miljoner euro, varav en, Bron III, beviljades det högsta möjliga stödet på 1 miljon euro. Övriga stöd har gått till två filmfestivaler, till dataspel och till onlinedistribution av en ny VOD-kanal förutom det selektiva distributionsstödet och det automatiska distributionsstödet. För det nya stödet till publikutveckling deltar svenska aktörer i tre projekt som tillsammans tilldelats knappt en halv miljon euro.

55.4 Programmet Ett Europa för medborgarna

Rådets förordning (EU) nr 390/2014 om inrättande av programmet ”Ett Europa för medborgarna” för perioden 2014–2020 antogs i april. Programmet syftar till att öka medborgarnas kunskaper om unionen, dess historia och mångfald genom att öka medvetenheten om unionens gemensamma historia och värderingar samt syfte att främja freden, unionens värden och folkens välfärd. Programmet ska också främja ett europeiskt medborgarskap och förbättra möjligheterna till medborgarnas demokratiska och medborgerliga deltagande på unionsnivå genom att uppmuntra demokratisk delaktighet och engagemang.

Genom programmet kan intressenter som främjar europeiskt medborgarskap och europeisk integration söka stöd för t.ex. vänortsverksamhet, gränsöverskridande partnerskapsprojekt, hågkomstprojekt med en europeisk dimension samt medvetandehöjande åtgärder och informationsspridning. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor är nationell kontaktpunkt för programmet med uppgift att öka kunskapen om programmet och främja svenska aktörers deltagande.

55.5 Idrott

Arbetsplan för idrott (2014–2017)

Vid rådsrådet i maj antogs en ny arbetsplan för idrott för perioden 2014–2017. I arbetsplanen finns tre övergripande områden för EU-arbetet:

- idrottens integritet,
- idrottens ekonomiska dimension, och
- idrott och samhälle.

En nyhet i förhållande till tidigare arbetsplan är en idé om att upprätta system för frivilliga åtaganden från idrottens sida som gäller t.ex. mänskliga rättigheter, antikorrupcion och jämställdhet.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

56 Institutionernas verksamhet

EU:s institutioner är Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, kommissionen, EU-domstolen, Europeiska centralbanken och Revisionsrätten. Europaparlamentet, rådet och kommissionen består av Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén, vilka har en rådgivande funktion. Skrivelsen i övrigt fokuserar på arbetet i rådet och Europeiska rådet och tas därför inte upp specifikt i detta kapitel.

56.1 Kommissionen

Den 1 november tillträdde den nya kommissionen för perioden fram till 31 oktober 2019. Kommissionen leds av ordföranden Jean-Claude Juncker. Till svensk kommissionär utsågs Cecilia Malmström även för kommande period. Den nytillträdde kommissionen avser fokusera det kommande arbetet utifrån Jean-Claude Junckers politiska riktlinjer för sysselsättning, tillväxt, rättvisa och demokratisk förändring. Prioriteringarna riktas i sin tur in på följande tio politiska områden: 1. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investering 2. En sammankopplad digital inre marknad 3. En motståndskraftig energiunion och en framåtblickande klimatpolitik 4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en starkt industribas 5. En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union 6. Ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA 7. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende 8. Mot en ny migrationspolitik 9. En starkare global aktör 10. En union i demokratisk förändring.

56.1.1 Kommissionens arbetsprogram

Den tidigare kommissionens arbete under året utgick från de prioriteringar och initiativ som presenterades i det årliga arbetsprogrammet (se faktapromemoria 2013/14:FPM23). Fyra områden utgjorde ramen för arbetsprogrammet:

- Ekonomisk och monetär union,
- Smart, hållbar och inkluderande tillväxt,
- Rättsliga frågor och säkerhet,
- Yttre åtgärder.

Likt året innan angav kommissionen främjande av jobb och tillväxt som den viktigaste uppgiften under året.

Antalet planerade initiativ i 2014 års arbetsprogram var betydligt färre än föregående års, dels eftersom dåvarande kommissions mandat gick ut i november, dels för att den gemensamma lagstiftaren Europaparlamentet

gick till val i maj. Kärnan i arbetsprogrammet för året var i stället antagande och genomförande av redan föreslagna reformer och presenterade förslag. Den 16 december presenterade kommissionen sitt arbetsprogram för 2015.

Skr. 2014/15:65

56.1.2 Arbetsgruppen för Grekland

Arbetsgruppen för Grekland bildades hösten 2011 på uppdrag av kommissionens ordförande för att bistå den grekiska regeringen med reformer inom en rad olika samhällsområden. Arbetsgruppen ska också samarbeta med den grekiska regeringen för att öka utnyttjandet av medel från EU:s strukturfonder.

I dag arbetar drygt 30 personer på arbetsgruppen för Greklands kontor i Aten, varav några är placerade på grekiska ministerier. Dessutom arbetar ytterligare drygt 30 personer på arbetsgruppens kontor i Bryssel.

Arbetet genomförs i samarbete med den grekiska regeringen och statsförvaltningen, dels tillsammans med arbetsgruppens egen personal, dels genom teknisk assistans från EU:s medlemsstater. Nitton medlemsstater har bidragit med teknisk assistans. De mest omfattande projekten återfinns inom ”budget- och skatteområdet”, ”administrativ reform” och ”förbättrat företagsklimat”.

Sverige har under 2014 varit aktiv på flera områden, som arbetsmarknads-, hälso-, socialförsäkrings- och exportfrämjandeområdena, framför allt med experter som åtagit sig kortare uppdrag. Arbetsgruppens kontor i Aten har sekonderats med en svensk nationell expert sedan juli 2012.

56.1.3 Genomförande av direktiv

Medlemsstaterna är skyldiga att korrekt och i tid genomföra den gemensamt överenskomna lagstiftningen i nationellt regelverk. Medlemsstater som inte genomför direktiv inom utsatt tid kan resultera i ekonomiska sanktioner inom ramen för ett s.k. snabbspärförfarande inför EU-domstolen.

Av resultatavlan för den inre marknaden framgår i vilken utsträckning medlemsstaterna uppnår den politiska överenskommelsen att inte vara sen med att genomföra fler än maximalt 1 procent av alla inre marknadsdirektiv.

Resultatavlan återfinns sedan i juli 2013 endast på kommissionens hemsida och omfattar mätningar av flera verktyg för en väl fungerande inre marknad, bl.a. medlemsstaternas hantering av olika EU-nätverk och överträdelseärenden. Även kommissionens årliga rapport om unionsrättens tillämpning innehåller information om medlemsstaternas arbete med att genomföra och tillämpa unionsrätten korrekt.

Sverige har under året uppnått den politiska målsättningen att genomföra direktiv med maximalt 1 procent andel för sent genomförda direktiv. Vid mätningarna i februari hamnade Sverige på 0,3 procent, vilket motsvarar 4 för sent genomförda direktiv. Vid mätningen i juli var siffrorna marginellt förändrade med 0,4 procent försenade direktiv (i praktiken 5 direktiv).

Den genomsnittliga procentsatsen för samtliga medlemsstater var 0,7 procent.

Vid en jämförelse med läget i våra grannländer hade Finland ett införlivandeunderskott på 0,6 respektive 0,3 procent och Danmark på 0,2 vid båda mätningarna.

56.1.4 Överträdelseärenden

Kommissionen övervakar att medlemsstaterna tillämpar och genomför EU-rätten på ett riktigt sätt. Om kommissionen anser att en medlemsstat inte uppfyller sina skyldigheter kan den inleda ett s.k. överträdelseärende. Sådana ärenden kan avse utebliven anmälan om genomförande av direktiv, felaktigt genomförande eller felaktig tillämpning av EU-rätten samt verkställighet av EU-domstolens domar.

Förfarandet för överträdelseärendena består av tre formella steg. I det första steget fattar kommissionen beslut om en s.k. formell underrättelse till berörd medlemsstat, som kan svara inom viss tid. Om kommissionen inte är nöjd med svaret kan den avge ett s.k. motiverat yttrande. Om medlemsstaten inte inom viss tid, normalt två månader, vidtar de åtgärder som kommissionen bedömer vara nödvändiga kan kommissionen i ett tredje steg föra ärendet vidare till EU-domstolen.

Under året överlämnade kommissionen 12 formella underrättelser till Sverige, varav fem avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv, tre felaktigt genomförande av direktiv och tre felaktig tillämpning av EU-rätten. Ett ärende avsåg såväl felaktigt genomförande som felaktig tillämpning av direktiv. Året innan överlämnade kommissionen 14 formella underrättelser till Sverige. Av dessa avsåg åtta utebliven anmälan om genomförande av direktiv, två felaktigt genomförande av direktiv, tre felaktig tillämpning av EU-rätten samt en verkställighet av dom.

Under året riktade kommissionen tre motiverade yttranden och ett kompletterande motiverade yttranden mot Sverige, varav ett avsåg felaktigt genomförande av direktiv och tre felaktig tillämpning av EU-rätten. Året innan riktade kommissionen fem motiverade yttranden och tre kompletterande motiverade yttrande mot Sverige. Av dessa avsåg tre för sent genomförande av direktiv, tre felaktigt genomförande av direktiv och två felaktig tillämpning av EU-rätten.

Kommissionen väckte under året talan i ett mål mot Sverige i EU-domstolen.

Under året skrev kommissionen av 14 ärenden (16 ärenden 2013) som varit föremål för formellt överträdelseförfarande mot Sverige.

Det kan vara intressant att jämföra de nu redovisade siffrorna med läget i Danmark och Finland under året. När det gäller Finland överlämnade kommissionen 23 formella underrättelser (varav 17 avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv) och åtta motiverade yttranden (varav ett avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv). Kommissionen väckte under året talan i två mål mot Finland i EU-domstolen. När det gäller Danmark överlämnade kommissionen 26 formella underrättelser (varav 15 avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv) och två motiverade yttranden (av vilka inget avsåg

utebliven anmälan om genomförande av direktiv). Kommissionen väckte under året talan i två mål mot Danmark i EU-domstolen. Skr. 2014/15:65

Sedan 2008 driver kommissionen ett projekt för att utveckla nya arbetsmetoder för bättre och mer effektiv handläggning av klagomål. Projektet ”EU-piloten” har ersatt de tidigare administrativa skrivelserna som föregick ett eventuellt överträdelseförfarande enligt artikel 258 i EUF-fördraget. Projektet bedöms som framgångsrikt eftersom ca 80 procent av alla ärenden i EU-piloten avslutas där och således inte når stadiet för överträdelseförfarande. Sverige deltar i projektet tillsammans med samtliga övriga medlemsstater. Sverige har under året fått 27 ärenden inom ramen för pilotprojektet och 36 ärenden har avslutats. Vid årsskiftet fanns 39 öppna ärenden inom ramen för pilotprojektet. I bilaga 2 redogörs för läget per den 31 december 2014 när det gäller överträdelseärenden mot Sverige. För en översikt av överträdelseärenden som kommissionen driver mot medlemsstaterna hänvisas till kommissionens årliga rapport om kontrollen av unionsrättens tillämpning.

56.2 Europaparlamentet

Året har präglats av valen till Europaparlamentet den 22–25 maj, konstituerandet av det nya Europaparlamentet och processen att utse den nya kommissionen där Europaparlamentet har en central roll.

Det avgående Europaparlamentets sista session ägde rum den 14–17 april då ett stort antal lagstiftningsbetänkanden antogs.

I årets val till Europaparlamentet lanserade flera europeiska politiska partier kandidater till posten som kommissionens ordförande, s.k. spetskandidater. Ledarna för fem av de politiska grupperna i Europaparlamentet kom överens om att den kandidat vars parti fick flest röster i valen första skulle få söka majoritet i Europaparlamentet. Enligt fördraget är det dock Europeiska rådet som ska nominera kandidat till posten som kommissionens ordförande ”med hänsyn till valen till Europaparlamentet och efter lämpligt samråd”.

I valen fick Europeiska folkpartiet (EPP) flest mandat, dess kandidat var Luxemburgs förre premiärminister Jean-Claude Juncker. Vid sitt möte den 26–27 juni nominerade Europeiska rådet Jean-Claude Juncker till posten som kommissionens ordförande och den 15 juli valdes han av Europaparlamentet efter att ha presenterat sina politiska riktlinjer.

Det nya Europaparlamentet första konstituerande session ägde rum den 1–3 juli. Den tyske ledamoten Martin Schulz, Gruppen progressiva förbundet av socialdemokrater i Europaparlamentet, återvaldes då till talman.

I september och början av oktober genomförde utskotten i Europaparlamentet utfrågningar av dem som nominerats till ledamöter i kommissionen och vid sin session i oktober godkände Europaparlamentet den nya kommissionen i sin helhet, inklusive dess ordförande och den höga representanten.

I november lämnade ett 76 medlemmar ur gruppen Europa för frihet och direkt demokrati (EFDD) tillsammans med några grupplösa

ledamöter en misstroendeförklaring mot kommissionen med anledning av den s.k. Luxleak-affären om skatteplanering i bl.a. Luxemburg. Förslaget, som hade krävt stöd av två tredjedelar av de avgivna rösterna och minst hälften av antalet ledamöter, för att gå igenom, avslogs med stor majoritet vid omröstningen i plenum.

Årets Sacharovpris gick till Dr Denis Mukwege från Demokratiska republiken Kongo för hans arbete med att hjälpa tusentals offer för gruppvåldtäkt och brutalt sexuellt våld i konflikten i Demokratiska republiken Kongo.

56.3 EU-domstolen

Genom Lissabonfördraget förändrades reglerna om EU:s eget domstolssystem på så sätt att domstolen numera som utgångspunkt är behörig på samtliga politikområden.

Uttryckliga undantag från domstolens behörighet görs för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, där domstolen i stort sett saknar behörighet. När domstolen utövar sina befogenheter på området med frihet, säkerhet och rättvisa ska den inte heller vara behörig att pröva giltigheten eller proportionaliteten av insatser som polis eller andra brottsbekämpande organ gör i en medlemsstat. Detsamma gäller när medlemsstaterna utövar sitt ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.

Domstolens uppgift är att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkningen och tillämpningen av EU-rätten.

EU-domstolen ska se till att unionens institutioner handlar inom sina respektive behörighetsområden och i enlighet med EU-rätten. Det är också EU-domstolen som ytterst avgör om medlemsstaterna och unionens institutioner följer och tillämpar EU-rätten korrekt. En lägre instans med behörighet att pröva vissa särskilda grupper av ärenden är knuten till domstolen. Den lägre instansen bytte genom Lissabonfördraget namn från förstainstansrätten till tribunalen.

Tribunalens domar kan överklagas till domstolen. Europeiska unionens personaldomstol, som inrättades 2005, är knuten till tribunalen på samma sätt som tribunalen till domstolen. I personaldomstolen handläggs mål mellan institutionerna och deras anställda.

De vanligaste målen vid EU-domstolen rör förhandsavgöranden enligt artikel 267 i EUF-fördraget. Sådana mål inleds genom en begäran från en nationell domstol i någon av medlemsstaterna. I begäran ställer den nationella domstolen en eller flera frågor om hur EU-rätten ska tolkas och tillämpas. I domen i sådana mål lämnar domstolen bindande uttalanden om tolkningen av fördragen och om tolkningen eller giltigheten av rättsakter som har beslutats av unionens institutioner.

Under året begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EU-domstolen i 406 fall. Av dessa kom sju från svenska domstolar. Under året yttrade sig regeringen skriftligen i 24 mål om förhandsavgörande och deltog vid muntlig förhandling i nio sådana mål. Vidare gav regeringen in en inlägga med svar på skriftliga frågor från domstolen.

För att effektivisera EU-domstolens verksamhet och förkorta handläggningstiderna infördes 2008 ett förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande. Förfarandet, som är tillämpligt på området frihet, säkerhet och rättvisa, möjliggör en snabb och rättssäker hantering av mål som kräver en mycket skyndsam handläggning, t.ex. vissa fall av frihetsberövande. Under året beslutade domstolen om tillämpning av förfarandet i tre mål.

Vid EU-domstolen handläggs även mål om s.k. direkt talan, dvs. mål där talan väcks direkt vid EU-domstolen eller tribunalen. I domstolen är det huvudsakligen fråga om mål som inleds när en institution eller en medlemsstat väckt talan mot en annan medlemsstat eller institution, t.ex. i mål där kommissionen har väckt fördragsbrottstalan mot en medlemsstat enligt artikel 258 i EUF-fördraget.

Under året väcktes vid EU-domstolen talan mot Sverige avseende fördragsbrott i ett mål. I samma mål gav regeringen in ett svaromål och en duplik. Därutöver deltog Sverige i en muntlig förhandling i ett mål i vilket talan tidigare väckts mot Sverige. I mål om direkt talan mot en institution eller annan medlemsstat än Sverige ansökte regeringen vid domstolen om att få föra talan till stöd för en av parterna (intervention) i ett mål. Vidare gav regeringen in tre interventionsinlagor och deltog under året i fyra muntliga förhandlingar i sådana mål.

Tribunalen handlägger bl.a. mål där talan väcks av fysiska eller juridiska personer mot EU-institutionernas beslut. I sådana mål vid tribunalen intervenerade Sverige under året i ett mål, gav in en interventionsinlaga, svarade på frågor i två mål och deltog i åtta muntliga förhandlingar. Tribunalens avgöranden kan överklagas till domstolen, vilket Sverige under året gjorde i ett mål. Under 2014 väckte Sverige dessutom vid tribunalen en s.k. passivitetstalan mot kommissionen i enlighet med artikel 265 EUF-fördraget.

I bilaga 1 finns en redogörelse för mål av svenskt intresse vid domstolen och tribunalen under året. Det gäller dels mål där den svenska regeringen har agerat eller där en begäran om förhandsavgörande har inkommit från en svensk domstol, dels mål där Sverige är part eller har stött en av parterna.

56.4 Öppenhet och insyn

Europaparlamentet, rådet och kommissionen tillämpar sedan 2001 förordningen om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). I behandlingen av de enskilda ärenden om utlämnande av handlingar som rådet beslutar i har Sverige sedan reglerna antogs agerat aktivt för att främja en öppenhetsvänlig tolkning av förordningen.

Handlingsoffentligheten inom EU har ökat väsentligt sedan öppenhetsförordningen infördes. Många handlingar som tidigare var hemliga är numera direkt sökbara på internet. Utvecklingen mot ökad handlings-offentlighet är dock inte entydig. Under den översyn av öppenhetsförordningen som inleddes under 2008 och fortfarande pågår, har även

framförts förslag som skulle kunna leda till minskad öppenhet. Sveriges målsättning i förhandlingarna är ökad öppenhet i EU:s institutioner.

Alla mål vid EU-domstolen och tribunalen med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas. Under året har Sverige fortsatt att agera i de mål där Sverige redan tidigare har varit aktivt.

EU-domstolen meddelade den 27 februari dom i ett mål av principiell betydelse där Sverige hade intervenerat (C-365/12 P). EU-domstolen konstaterade i domen bl.a. att det finns en allmän presumtion för sekretess rörande handlingar som är hänförliga till ett ärende enligt artikel 81 EG om konkurrensbegränsande samverkan.

Tribunalen meddelade den 25 september dom i ett annat mål av principiell betydelse där Sverige hade intervenerat (T-306/12). Tribunalen konstaterade i domen bl.a. att handlingar i EU-pilotärenden (kommissionens databas för informella kontakter med medlemsstaterna) ska anses omfattas av en allmän presumptionsregel för sekretess. Sverige har den 5 december överklagat tribunalens dom i målet.

56.5 Personalpolitik i EU:s institutioner

Främjande av nyanställning från Sverige inom EU:s institutioner

Nyrekryteringen till EU:s centrala institutioner sker främst via uttagningsprov. Regeringen lägger vikt vid att personer från Sverige blir anställda i rimlig utsträckning inom EU:s institutioner. Det är därför angeläget att svenska medborgare söker till dessa prov och att de lyckas bli antagna. En framgångsrik basrekrytering är också en förutsättning för att det på sikt ska finnas svenska medborgare inom institutionerna som kan befordras till högre tjänster.

För dessa syften har regeringen under året satsat på information om EU:s institutioner som arbetsgivare och om karriärvägar inom dessa institutioner för att fler ska söka från Sverige. Särskild vikt läggs även vid att informera om möjligheter till praktik, en inkörsport för framtida arbete inom institutionerna. Under 2014 tillförde regeringen särskilda medel till myndigheten Universitets- och högskolerådet för denna informationssatsning. Vidare genomför myndigheten insatser för att ge de sökande relevant stöd och träning inför uttagningsproven i syfte att fler ska klara dessa prov.

Tjänsteföreskrifterna

I november 2013 meddelade EU-domstolen dom i ärendet om uppräknings av löner och pensioner avseende 2011 för tjänstemän i Europeiska unionens institutioner. Kommissionen stämde den 3 februari 2012 rådet för att det, med stöd av undantagsklausulen i de till då gällande tjänsteföreskrifterna, ha vägrat att anta kommissionens förslag om en uppräknings av lönerna och pensionerna m 1,7 procent. Rådet agerade mot bakgrund av den plötsliga nedgången i Europas ekonomi. Rådet hade heller inte antagit kommissionens förslag om uppräknings av lönerna och pensionerna för 2012 med samma motivering. Kommissionen hävdade att en sådan plötslig nedgång i ekonomin inte förelåg. Domstolen konstaterade i domen C-63/12 att det är rådet som

ska göra den bedömningen. Mot denna bakgrund föreslog kommissionen i december 2013 att omräkningstalet för uppräknings av löner och pensioner för tjänstemännen skulle uppgå till 0,9 % för 2011 respektive 2012. Efter förhandlingar mellan Europaparlamentet och rådet enades lagstiftarna om att ingen uppräknings skulle ske för 2011 och att omräkningstalet skulle uppgå till 0,8 procent för 2012. Rådet antog beslutet den 14 april 2014. Samråd ägde rum med EU-nämnden.

Kommissionen lade i oktober även ett förslag som innebar en sammantagen retroaktiv justering av de avgifter till pensionssystemet som de tjänstemännen skulle betala för åren 2011, 2012 och 2013. Kommissionens syfte med förslaget var att lösa de frågor som återstod om anpassningen av storleken på avgiften till pensionssystemet för åren 2011, 2012 och 2013 efter det att lönerna och pensionerna för 2012 uppräknats retroaktivt. Den 7 november 2014 antog rådet kommissionens förslag om en retroaktiv justering av pensionsavgiften till 11,0 procent av grundlönen med verkan från den 1 juli 2011, 10,0 procent av grundlönen med verkan från den 1 juli 2012 och 10,9 procent av grundlönen med verkan från 2013. Samråd ägde rum med EU-nämnden.

56.6 Språk

Tolkning

Vid möten i rådet tolkas det till och från samtliga 24 EU-språk och vid informella rådsmöten erbjuds tolkning efter faktiska behov. För att behålla en jämn svensk tolkkapacitet på alla rådsnivåer är det av intresse att ha en stabil beställningsnivå av svensk tolkning. När det gäller beställning av tolkning enligt det s.k. beställa-betala-systemet för rådsarbetsgrupper beställer Sverige tolkning i samma omfattning som exempelvis Finland och Estland.

EU-språkvården

Målet för EU-språkvården är överskådliga, klara och begripliga EU-rättsakter. Tanken är att om grundtexterna skrivs så klart som möjligt, leder det automatiskt till bättre översättningar.

Regeringskansliet driver EU-språkvården och den riktar sig främst till dem som arbetar med EU-texter inom Regeringskansliet, myndigheterna eller EU:s institutioner. Inom EU-språkvården finns det ett nätverk av kontaktpersoner i EU-språkliga frågor på olika departement och myndigheter. Stöd ges till översättare, granskare och juristlingvister i institutionerna. EU-språkvårdens webbsidor finns på <http://www.regeringen.se/sb/d/2750>.

56.7 Regionkommittén

Regionkommittén består av förtroendevalda från lokal och regional nivå i de 28 medlemsstaterna. Kroatien anslöt sig till EU den 1 juli 2013 och kommittén utökades därmed från 344 till 353 ledamöter. Den nuvarande

Skr. 2014/15:65 mandatperioden löper t.o.m. den 25 januari 2015. Sverige företräds av tolv ledamöter och tolv ersättare.

Regionkommittén har under året haft fem plenarsessioner. Flera yttranden har antagits, bl.a. om EU:s agenda för städer, paketet om en politik för renare luft och paketet för rörlighet i städer. Sverige har under året haft fyra rapportörskap. De har gällt den framtida EU-politiken för rättsliga och inrikes frågor, direktiv om sjöfolk, en öppen utbildning och mobil hälsa.

Bilaga 1 Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2014

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

I det följande redovisas de mål vid EU-domstolen och tribunalen i vilka den svenska regeringen har varit part eller intervenient eller intressent och – i fråga om mål om förhandsavgöranden – de mål i vilka den svenska regeringen har yttrat sig eller där förhandsavgörande har begärts från svensk domstol. Redovisningen avser 2014. Övriga domar av särskild betydelse som meddelats under året finns sammanställda på domstolarnas gemensamma webbplats, under följande adress: <http://curia.europa.eu> (se Press och medier>Pressmeddelanden).

I det inledande registret nedan listas målen efter det sakområde som de huvudsakligen berör med angivande av målnummer och en beskrivande beteckning.

Därunder upptas i avsnitt 2 de mål som har avgjorts slutligt under år 2014. I avsnitt 3 finns de mål som vid utgången av året fortfarande var pågående. Målen redovisas inom respektive avsnitt i två avsnitt, varav de första (avsnitt 2.1 och 3.1) avser målen i vilka Sverige är eller varit part eller intervenient och de senare (avsnitt 2.2 och 3.2) avser målen om förhandsavgörande. Inom varje kapitel redovisas målen i målnummerordning, med EU-domstolens mål först följda av tribunalens mål.

Överträdelseärenden mot Sverige som gått vidare till EU-domstolen redovisas särskilt i bilaga 2.

1 REGISTER

Alkoholmonopol

C-198/14 – Krav på detaljhandelstillstånd för näringsidkares införsel och leverans av alkohol

Arbetsrätt

C-83/13 – Stridsåtgärder som vidtagits mot EES-bolag med fartyg som fört tredjelandsflagg

C-396/13 – Tolkning av utstationeringsdirektivet

C-533/13 – Tolkning av bemanningsdirektivet

Behörighetsfördelning EU

C-658/11 – Överföring av pirater – Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik eller rättsligt samarbete? (fördragsbrott)

C-28/12 – Behörighet att fatta beslut på luftfartsområdet (fördragsbrott)

C-43/12 – Gränsöverskridande samarbete om trafikbrott (fördragsbrott)

C-425/13 – Rådets befogenhet att inkludera processuella föreskrifter i förhandlingsdirektiv

C-263/14 – Överföring av pirater – Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik eller straffrättsligt samarbete?

A-1/13 – Godtagande av tredjelands anslutning till 1980-års Haagkonvention

A-2/13 – Huruvida unionens anslutning till Europakonventionen är förenlig med EU-fördragen

Energi

C-573/12 – Förnybar el och elcertifikat

Etableringsfrihet

C-593/13 – Rätt att bedriva certifieringsverksamhet i Italien

C-168/14 – Rätt att bedriva fordonsbesiktningens verksamhet i Spanien

T-496/11 – ECB:s lokaliseringpolicy för centrala motparter (I)

T-45/12 – ECB:s lokaliseringpolicy för centrala motparter (II)

T-93/13 – ECB:s lokaliseringpolicy för centrala motparter (III)

Fri rörlighet av varor

C-95/14 – Ursprungsmärkning av skinn i italienska skor

EU-Processrätt

C-292/11P – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-109/13 – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-111/13 – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-240/13 – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-241/13 – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-243/13 – IPPC-direktivet; ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

Fri rörlighet för arbetstagare/personer

C-423/12 – Begreppet ”beroende för sin försörjning” i rörlighetsdirektivet

C-67/14 – Skyldigheten att ge sociala förmåner till arbetssökande

C-189/14 – Tillämpning av förordning 883/2004 på arbetstagare med tillfälliga uppdrag i flera medlemsstater

Hälso- och sjukvård

C-544/13 och C-545/13 – Om läkemedel som tillhandahålls på visst sätt är undantagna från tillämpningsområdet för direktiv 2001/83/EG om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel

C-691/13 – Motiveringsskyldighet vid beslut om pris och subvention av läkemedel

Immateralrätt

C-466/12 – Överföring till allmänheten genom tillhandahållande av länk
C-146/13 och C-147/13 – Fördjupat samarbete – enhetligt patentskydd –
genomförande
C-279/13 – Överföring till allmänheten och tolkning av artikel 3.1 i
infosocdirektivet
C-364/13 – Begreppet mänskliga embryon i bioteknikdirektivet
C-347/14 – Begreppet audiovisuell medietjänst på begäran i AV-
direktivet

Institutionella frågor

C-409/13 – Om kommissionen haft rätt att dra tillbaka ett
lagstiftningsförslag

Jordbruk och fiske

C-417/12 P – Utbetalningar som undantas från finansiering genom EU:s
utvecklings- och garantifonder för jordbruket
C-565/13 – Avtal om fiskepartnerskap mellan EG och Konungariket
Marocko

Krigsmateriel

C-474/12 – Medborgarskapskrav för styrelsemedlemmar och ägare

Migration

C-473/13 och C-514/13 – Förvar av tredjelandsmedborgare som ska
avvisas

Miljö

C-525/12 – Begreppet vattentjänster – Tyskland (fördragsbrott)
C-329/13 – Miljöinformationsdirektivet
C-106/14 – Begreppet vara i Reachförordningen
T-429/13 och T-451/13 – Användningen av neonikotinoider i
växtskyddsmedel
T-521/14 – Passivitetstalan mot Europeiska kommissionen för
underlåtenhet att anta delegerade akter om hormonstörande ämnen

Skatterätt

C-7/13 – Moms – transaktioner mellan huvudetablering utomlands och
filial i Sverige som ingår i momsgrupp
C-256/13 och C-264/13 – Elektroniska kommunikationsnät
C-595/13 – Investeringsfonder i mervärdesskattehänseende
C-632/13 – Särskild inkomstskatt för utomlands bosatta
C-657/13 – Avbetalningsperioder för uttagsbeskattning
C-9/14 – Tolkningen av principen om fri rörlighet när det gäller avdrag
vid inkomstbeskattning
C-10/14, C-14/14 och C-17/14 – Källbeskattning av utdelningar
C-114/14 – Mervärdesskatt på posttjänster

C-241/14 – Förhållandet mellan dubbelbeskattningsavtal och unionsrätten
C-252/14 – Beskattning av pensionsstiftelser
C-606/13 – Om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer
C-686/13 – Rätten till avdrag för kapitalförluster (inkl. valutakursförluster) på näringsbetingade andelar
C-264/14 – Bitcoins i mervärdesskattehänseende

Sociallagstiftning på vägtransportområdet

C-222/12 – Undantag från skyldighet att använda färdskrivare

Tullfrågor

C-569/13 – tull vid import av vissa keramiska plattor med ursprung i Folkrepubliken Kina

Öppenhet (tillgång till handlingar)

C-365/12 P – Handlingar i konkurrensärende
C-562/14 P – Handlingar i ett ärende i EU-piloten (överklagande)
T-188/12 – Handlingar som härrör från domstolen
T-306/12 – Handlingar i ett ärende i EU-piloten
T-402/12 – Handlingar i ett s.k. 98/34-ärende
T-115/13 – Handlingar som innehåller personuppgifter
T-303/13 – Handlingar i lagstiftningsärende
T-395/13 – Handlingar i lagstiftningsärende

Övrigt

C-307/13 – Anmälningsskyldighet enligt direktiv 98/34/EG
C-340/13 – Prissättning av posttjänster
C-410/14 – Valfrihetssystem och upphandlingsplikt

2 SLUTLIGT AVGJORDA MÅL

2.1 Mål i vilka talan väckts vid EU-domstolen eller tribunalen

C-292/11P (UDEUD2011/323) Europeiska kommissionen mot Republiken Portugal

Kommissionen överklagade en dom från tribunalen (mål T-33/09) genom vilken tribunalen biföll Portugals yrkande om ogiltigförklaring av ett beslut från kommissionen den 25 november 2008 om krav på betalning av vite som utgår med anledning av verkställandet av domstolens dom av den 10 januari 2008 i mål C-70/06, kommissionen mot Portugal. Enligt det ogiltigförklarade beslutet ansåg kommissionen att de portugisiska myndigheterna inte verkställt domen från den 10 januari 2008 förrän den 18 juli 2008 då lag nr 31/2008 trädde i kraft. Antagandet den 30 januari 2008 av lag nr 67/2007, vilken upphävde den nationella förordning som låg till grund för det ursprungliga

fördragsbrottet som fastställdes genom domstolens dom den 14 oktober 2004 i mål C-275/03, kommissionen mot Portugal, utgjorde inte ett korrekt verkställande av fördragsbrottet. Kommissionen fastställde således genom det ogiltigförklarade beslutet ett tidigare framställt krav om 2 753 664 euro avseende förfallna viten för perioden 10 januari–31 maj 2008 samt framställde ytterligare ett krav om 911 424 euro avseende perioden 1 juni–17 juli 2008.

Portugal bestred ändring av den överklagade domen.

Sverige intervenerade till stöd för Portugal och anförde att tribunalens dom är riktig och att kommissionens anmärkningar bygger på en felaktig tolkning av tribunalens dom. Tribunalen har prövat om Republiken Portugal följt domen i mål C-70/06 mot bakgrund av de skäl som domstolen angett däri (punkt 69 i den överklagade domen) och dragit slutsatsen att så varit fallet. Tribunalen har vidare bedömt att den nya lagstiftning, som kommissionen anser hade bort omfattas av tribunalens prövning, innebar väsentliga förändringar i förhållande till den lagstiftning som fördragsbrottsstalan omfattade (i målen C-275/03 och C-70/06) och att frågan om den lagstiftningens förenlighet med unionsrätten därmed föll utanför dess behörighet (punkterna 84 och 90 i den överklagade domen). Den överklagade domen innebar således inte någon begränsning av kommissionens eller tribunalens behörighet i strid med artikel 260.2 EUF-fördraget och brast inte heller i motivering.

EU-domstolens dom den 15 januari 2014: Domstolen ogillade överklagandet och anförde sammanfattningsvis bl.a. följande. Tribunalen har i den överklagade domen inte på ett felaktigt sätt inskränkt kommissionens befogenhet i samband med kontrollen av huruvida Republiken Portugal hade följt domen från år 2008 och följaktligen inte heller sin egen behörighet att pröva den bedömning som kommissionen gjorde i detta hänseende. Kommissionen och tribunalen får, under sådana omständigheter som är aktuella i förevarande fall, inte inkräkta på domstolens exklusiva behörighet enligt artiklarna 258 EUF-fördraget – 260 EUF-fördraget såvitt avser konstaterandet att en medlemsstat har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt unionsrätten. Tribunalen kan således inte kritiseras för att har gjort en felaktig rättstillämpning när den avstod från att undersöka den konkreta rättsliga räckvidden av lag nr 67/2007. Tribunalens resonemang i den överklagade domen är varken bristfälligt eller motsägelsefullt motiverat.

C-658/11 (UDEUD2012/129) Europaparlamentet mot Europeiska unionens råd

Europaparlamentet yrkade att domstolen skulle ogiltigförklara rådets beslut 2011/640/GUSP om undertecknande och ingående av avtalet mellan Europeiska unionen och Republiken Mauritius om villkoren för att överföra misstänkta pirater och egendom som i detta sammanhang har beslagttagits av den EU-ledda marina styrkan till Republiken Mauritius och om villkoren för misstänkta pirater efter en sådan överföring. Europaparlamentet gjorde för det första gällande att avtalet inte

uteslutande gäller den Gemensamma Utrikes- och Säkerhetspolitiken (GUSP) på det sätt som avses i artikel 218.6 andra stycket EUF-fördraget, eftersom dess syfte och innehåll även har samband med straffrättsligt samarbete, polissamarbete och utvecklingssamarbete och på dessa områden är det ordinarie lagstiftningsförfarandet tillämpligt. Beslutet att ingå avtalet hade därför krävt Europaparlamentets godkännande enligt artikel 218.6 a v EUF-fördraget. För det andra ansåg Europaparlamentet att rådet inte fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 218.10 EUF-fördraget genom att Europaparlamentet inte informerats omedelbart och fullständigt i alla skeden av förfarandet för avtalets ingående.

Den svenska regeringen intervenerade till stöd för rådet och anförde följande. När det gäller den första grunden för Europaparlamentets talan saknas det anledning att ifrågasätta giltigheten av beslutet att ingå avtalet eftersom avtalet uteslutande gäller GUSP i den mening som avses i artikel 218.6 andra stycket EUF-fördraget. Det förhåller sig så eftersom avtalet rätteligen har kunnat ingås av unionen enbart med stöd av unionens befogenheter som gäller GUSP. Avtalet varken syftar till eller innehåller element av straffrättsligt, polisiärt eller utvecklingssamarbete på ett sådant sätt att det inte uteslutande gäller GUSP. Någon ytterligare rättslig grund utöver de bestämmelser på området för GUSP som har tillämpats, har därmed inte behövts för att unionen på ett korrekt sätt ska ha kunnat ingå avtalet. Såvitt gäller den andra grunden för Europaparlamentets talan som avser överträdelse av artikel 218.10 EUF-fördraget har regeringen anslutit sig till vad rådet har anført. Rådet anser bl.a. att Europaparlamentets talan ska avvisas eftersom beslutet och avtalet hänför sig till området för GUSP och domstolen således inte har jurisdiktion att pröva frågan om huruvida rådet har agerat i strid med artikel 218.10 EUF-fördraget.

EU-domstolens dom den 24 juni 2014: Domstolen biföll Europaparlamentets talan på den grunden att rådet hade överträtt artikel 218.10 EUF-fördraget genom att inte informera parlamentet om antagandet av det angripna beslutet eller om undertecknandet av nämnda avtal förrän tre månader senare och först 17 dagar efter det att de hade offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning. Domstolen beslutade att rådets beslut 2011/640/GUSP av den 12 juli 2011 om undertecknande och ingående av avtalet mellan Europeiska unionen och Republiken Mauritius om villkoren för att överföra misstänkta pirater och egendom som i detta sammanhang har beslagtogs av den EU-ledda marina styrkan till Republiken Mauritius och om villkoren för misstänkta pirater efter en sådan överföring skulle ogiltigförklaras. Domstolen anförde slutligen att verkningarna av beslut 2011/640 ska bestå till dess att det ersatts av ett nytt beslut.

C-43/12 (UDEUD2012/151) Europeiska kommissionen mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd

Kommissionen yrkade att domstolen skulle ogiltigförklara direktiv 2011/82/EU om underlättande av ett gränsöverskridande

informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott (direktivet). Kommissionen yrkade vidare att domstolen skulle förordna om att verkningarna av direktivet ska anses vara definitiva. Kommissionen gjorde gällande att artikel 87.2 EUF-fördraget inte är korrekt rättslig grund för direktivet. Som grund härför anförde kommissionen att den bestämmelsen endast avser polissamarbete mellan de organ som är specialiserade på att förebygga, upptäcka och utreda brott och således endast kan användas som rättslig grund för åtgärder som specifikt syftar till att förebygga eller upptäcka brott. Kommissionen hävdade att den korrekta rättsliga grunden i stället är artikel 91.1 EUF-fördraget eftersom direktivet syftar till att förbättra trafiksäkerheten genom att införa ett system för utbyte av information mellan medlemsstaterna angående trafiksäkerhetsrelaterade brott oavsett om dessa är av administrativ eller straffrättslig art. Trafiksäkerhet är ett av områdena för den gemensamma transportpolitiken och som uttryckligen föreskrivs i punkten c i artikel 91.1 EUF-fördraget.

Den svenska regeringen intervenerade till stöd för Europaparlamentet och rådet och anförde följande. Det var korrekt av Europaparlamentet och rådet att anta direktivet med stöd av artikel 87.2 EUF-fördraget. Detta eftersom det huvudsakliga syftet med direktivet är att förenkla identifieringen av personer som misstänks för trafiksäkerhetsrelaterade brott genom att inrätta ett effektivt system för utbyte av information i medlemsstaternas fordonregister. För att möjliggöra ett sådant informationsutbyte krävs ett polissamarbete mellan myndigheter i enlighet med artikel 87.2 EUF-fördraget som inte är avhängigt av hur trafikförseelserna klassificeras i medlemsstaterna (administrativa, straffrättsliga eller en kombination av båda).

EU-domstolens dom den 6 maj 2014: Domstolen biföll kommissionens talan och anförde sammanfattningsvis bl.a. följande. Om en rättsakt visar sig ha två syften och om ett av dessa kan identifieras som det huvudsakliga medan det andra endast är av underordnad betydelse ska rättsakten ha endast en rättslig grund, nämligen den som krävs med hänsyn till det huvudsakliga syftet. Det framgår klart att det huvudsakliga eller dominerande syftet med direktiv 2011/82 är att förbättra trafiksäkerheten. Direktiv 2011/82 utgör till följd av sitt syfte och innehåll en åtgärd för att förbättra transportsäkerheten i den mening som avses i artikel 91.1 c EUF-fördraget och borde därför ha antagits med stöd av nämnda bestämmelse. Artikel 87.2 EUF-fördraget ska nämligen tolkas mot bakgrund av det sammanhang i vilket den förekommer. Härvid ska den, för det första, tolkas mot bakgrund av kapitel 5, med rubriken ”Polissamarbete”, i avdelning V i tredje delen av EUF-fördraget. Polissamarbetet ska ske mellan de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna, inbegripet polisen, tullen och andra brottsbekämpande organ som är specialiserade på att ”förebygga, upptäcka och utreda brott”. För det andra ska artikel 87.2 EUF-fördraget tolkas mot bakgrund av de ”Allmänna bestämmelser” som återfinns i kapitel 1 i avdelning V i tredje delen av EUF-fördraget, särskilt mot bakgrund av artikel 67 EUF-fördraget, som är kapitlets första artikel. I artikel 67.2 föreskrivs att unionen ”ska säkerställa att det inte förekommer någon kontroll av

personer vid de inre gränserna, och den ska utarbeta en gemensam politik för asyl, invandring och kontroll av de yttre gränserna". I artikel 67.3 föreskrivs att unionen "ska verka för att säkerställa en hög säkerhetsnivå genom förebyggande och bekämpning av brottslighet, rasism och främlingsfientlighet, genom åtgärder för samordning och samarbete mellan polismyndigheter och straffrättsliga myndigheter och andra behöriga myndigheter samt ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål och, vid behov, genom tillnärmning av den straffrättsliga lagstiftningen". Under dessa omständigheter är en sådan åtgärd som direktiv 2011/82, med hänsyn till dess syfte och innehåll inte direkt förbunden med de syften som nämnts i det föregående. Med hänsyn till det anförda finner domstolen att direktiv 2011/82 inte rättsenligt kunde antas med stöd av artikel 87.2 EUF-fördraget. Eftersom talan är välgrundad ska direktiv 2011/82 ogiltigförklaras. P.g.a. tungt vägande rättssäkerhetsskäl förklarar domstolen att verkningarna av direktivet ska bestå till dess att ett nytt direktiv – antaget med stöd av korrekt rättslig grund, det vill säga artikel 91.1 c EUF-fördraget – träder i kraft, inom skäligen tid, dock senast tolv månader räknat från dagen för domens meddelande.

C-365/12 P (UDEUD2012/264) Europeiska kommissionen mot EnBW Energie Baden-Württemberg AG

Genom dom den 22 maj 2012 i mål T-344/08 EnBW Energie Baden-Württemberg AG mot Europeiska kommissionen ogiltigförklarade tribunalen kommissionens beslut att neka EnBW tillgång till handlingar i ett konkurrensärende rörande gasisolerade ställverk. Kommissionen överklagade tribunalens dom och yrkade att domstolen med upphävande av domen skulle ogilla den talan om ogiltighetsförklaring som EnBW väckt i mål T-344/08. Sverige, som i målet vid tribunalen intervenerade till stöd för EnBW, yrkade i svarsskrivelse att domstolen skulle fastställa tribunalens dom och ogilla kommissionens överklagande.

Sverige anförde följande. Regeringen ställer sig bakom tribunalens slutsats att kommissionen, med undantag för handlingar som erhållits i samband med inspektioner, var skyldig att göra en konkret och individuell prövning av de i målet aktuella handlingarna. Vidare är regeringen av uppfattningen att även om en allmän presumtionsregel skulle anses tillämplig måste det åligga kommissionen att ex officio pröva huruvida denna presumtion faktiskt var tillämplig i detta fall. Eftersom det endast är kommissionen som har kännedom om innehållet i handlingarna är det självfallet endast den som har en reell möjlighet att göra skadeprovningen. Att lägga åberops- och bevisbördan för denna på sökanden faller på sin egen orimlighet.

EU-domstolens dom den 27 februari 2014: Domstolen biföll kommissionens överklagande och konstaterade att kommissionen vid tillämpningen av undantagen i artikel 4.2 första och tredje strecksatserna i öppenhetsförordningen haft rätt att – utan att göra någon konkret och individuell prövning av var och en av de handlingar som har begärts utlämnade – presumera att ett utlämnande av handlingarna i ett ärende

om ett förfarande enligt artikel 81 EG i princip skulle undergräva såväl skyddet för de inblandade företagens affärsintressen som skyddet för syftet med utredningarna.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

C-417/12 P (UDEUD2012/383) Konungariket Danmark mot Europeiska kommissionen

Danmark överklagade tribunalens dom i mål T-212/09 i vilken tribunalen ogillade Danmarks yrkande om att helt eller delvis ogiltigförklara kommissionens beslut den 19 mars 2009 om undantagande från finansiering av vissa utgifter som verkställts av Danmark inom ramen för EU:s utvecklings- och garantifonder för jordbruket. Danmark gjorde gällande att tribunalen hade gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning bl.a. genom att tillämpa ett beviskrav som avviker från rättspraxis och som dessutom är omöjligt att uppfylla i praktiken. Tribunalen framhöll att eftersom Danmark inte hade åberopat bevisning vad gäller samtliga uttagna arealer hade Danmark inte visat att kommissionens slutsatser om bristfälliga kontroller varit felaktiga. Vidare gjorde Danmark gällande att tribunalen hade underlåtit att pröva om villkoren för att använda finansiella korrigeringar var uppfyllda.

Sverige intervenerade till stöd för Danmark och anförde bl.a. följande. Av domstolens fasta praxis framgår att det åligger en medlemsstat ”att så detaljerat och fullständigt som möjligt bevisa att kontrollerna verkligen har genomförts samt, i förekommande fall, bevisa att kommissionens påståenden är felaktiga”. Enligt regeringen kan man inte av denna formulering utläsa att en medlemsstat ska lägga fram bevisning om samtliga uttagna arealer för att kullkasta kommissionens påstående. Beviskravet är i praktiken omöjligt att uppfylla. I nu aktuellt fall skulle det röra sig om kontroller av mer än 100 000 uttagna arealer för vart och ett av de tre år som omfattas av kommissionens beslut. En finansiell korrigering är endast motiverad om det förelegat en allvarlig brist och denna brist har utsatt fonden för en verklig risk för förlust eller oegentlighet. Av tribunalens dom går det inte att utläsa att den har tagit ställning till om påtalade brister har utsatt fonden för en sådan risk. Eftersom det inte utan en sådan bedömning går att komma fram till om en finansiell korrigering varit motiverad är tribunalens slutsats att en finansiell korrigering bör tillåtas felaktig.

EU-domstolens dom den 15 oktober 2014: Domstolen ogillade överklagandet. Enligt domstolen gjorde tribunalen inte sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den underkände Danmarks argument med hänvisning till att medlemsstaten inte hade lagt fram bevisning avseende samtliga uttagna arealer, utan enbart avseende kommissionens punktvisa konstateranden vid den utredning som låg till grund för den sammanfattande rapporten, utifrån stickprovskontroller av de berörda skiftena. Vidare ansåg domstolen att de oegentligheter som förelåg kunde motivera de schablonmässiga korrigeringar som fastställdes i kommissionens beslut.

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Tyskland hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (direktivet) och särskilt enligt direktivets artiklar 2.38 och 9 genom att undanta vissa tjänster från tillämpningen av tolkningen av begreppet vattentjänster.

Sverige intervenerade till stöd för Tyskland och anförde följande. Enligt regeringen talar ordalydelsen och systematiken i direktivet för att definitionen av vattentjänster i artikel 2.38 omfattar sådana tjänster som kan sammanfattas med begreppen vattenförsörjning och avloppshantering. Kommissionens vida tolkning skulle däremot leda till att det är oklart var gränsen går för vad som ska inbegripas i begreppet vattentjänster. Om alla möjliga former av uttag, uppdämning, lagring, rening och distribution ska omfattas, innebär det i praktiken att det inte längre finns någon skillnad mellan begreppet vattentjänst och begreppet vattenanvändning.

EU-domstolens dom den 11 september 2014: Domstolen prövade först huruvida talan överhuvudtaget kunde tas upp till prövning och slutsatsen blev att så visst var fallet. Den omständigheten att kommissionen som stöd för sina argument enbart angett några exempel på den tyska förvaltningspraxis man angriper innebar, enligt domstolen, inte att dess talan saknade tillräcklig precision för att föremålet för talan ska kunna prövas. Beträffande prövningen i sak konstaterade domstolen bl.a. att det framgår av förarbetena till direktivet att unionslagstiftaren haft för avsikt dels att överlåta till medlemsstaterna att på grundval av en ekonomisk bedömning avgöra vilka åtgärder som ska vidtas för efterlevnaden av kostnadstäckningsprincipen, dels att främja prissättning av kostnaderna utan att denna utvidgas till att gälla samtliga tjänster som har samband med vattenanvändning, eftersom det fanns stora skillnader mellan medlemsstaternas praxis på detta område, bland annat vad gäller prissättning på tjänster som inbegriper vattenförsörjning och rening av avloppsvatten. I ljuset av bl.a. artiklarna 9 och 11 landade domstolen i slutsatsen att de mål som eftersträvas i direktivet inte nödvändigtvis innebär att artikel 2.38 b ska tolkas så, att samtliga i artikeln angivna verksamheter ska omfattas av kostnadstäckningsprincipen. Under dessa förhållanden kan inte enbart den omständigheten att Tyskland inte tillämpade denna princip på vissa verksamheter anses innebära – i avsaknad av andra invändningar – att denna medlemsstat hade åsidosatt sina skyldigheter enligt artiklarna 2.38 och 9 i direktivet.

Europeiska kommissionen yrkade att domstolen skulle förplikta Estland att betala löpande vite fr.o.m. den kommande domen p.g.a. att Estland inte antagit nödvändiga författningar för att genomföra direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och

om upphävande av direktiv 2003/54/EG eller i vart fall inte hade underrättat kommissionen om sådana åtgärder. Estland bestred kommissionens talan bl.a. eftersom anmärkningar om att åtgärderna inte skulle vara tillräckliga i materiellt hänseende för att genomföra direktiven inte ryms inom ramen för ett överträdelseförfarande om avsaknad av genomförandeåtgärder. Några ekonomiska sanktioner enligt artikel 260.3 EUF-fördraget p.g.a. materiella felaktigheter i genomförandet kan det inte bli fråga om.

Sverige intervenerade till stöd för Republiken Estland.

Kommissionen återkallade talan den 16 juli 2014.

C-241/13 (UDEUD2013/422) Europeiska kommissionen mot Republiken Estland

Europeiska kommissionen yrkade att domstolen skulle förplikta Estland att betala löpande vite fr.o.m. den kommande domen p.g.a. att Estland inte antagit nödvändiga författningar för att genomföra direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG eller i vart fall inte hade underrättat kommissionen om sådana åtgärder. Estland bestred kommissionens talan bl.a. eftersom anmärkningar om att åtgärderna inte skulle vara tillräckliga i materiellt hänseende för att genomföra direktiven inte ryms inom ramen för ett överträdelseförfarande om avsaknad av genomförandeåtgärder. Några ekonomiska sanktioner enligt artikel 260.3 EUF-fördraget p.g.a. materiella felaktigheter i genomförandet kan det inte bli fråga om.

Sverige intervenerade till stöd för Republiken Estland.

Kommissionen återkallade talan den 16 juli 2014.

C-243/13 (UDEUD2013/141) Europeiska kommissionen mot Konungariket Sverige

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige inte hade uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 260.1 EUF-fördraget eftersom Sverige inte vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom i mål C-607/10 samt att domstolen skulle förplikta Sverige att betala ett vite om 7 456 euro per dag, för var dag som nödvändiga åtgärder inte vidtas för att följa domen, från och med den dag då dom i detta mål meddelas till den dag då domen i mål C-607/10 följs och förplikta Sverige att utge ett standardbelopp om 4 893 euro per dag, för var dag som nödvändiga åtgärder inte vidtas för att följa domen, från och med den dag då domen i mål C-607/10 meddelades till dess dom meddelas i detta mål, eller den dag som nödvändiga åtgärder vidtas för att följa nämnda dom i mål C-607/10, om denna inträffar tidigare.

Regeringen bestred kommissionens yrkande om att domstolen skulle fastställa att Sverige inte hade uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 260.1 EUF-fördraget eftersom Sverige inte vidtagit nödvändiga åtgärder

för att följa domstolens dom i mål C-607/10. För det fall domstolen skulle finna att Sverige underlåtit att efterkomma domen, bestred regeringen yrkandet om att Sverige skulle förpliktas att betala ekonomiska sanktioner. Under alla förhållanden bestred regeringen att Sverige skulle förpliktas att betala både ett vite och ett standardbelopp. Regeringen bestred även storleken av beloppen på de av kommissionen yrkade ekonomiska sanktionerna och begärde att domstolen, för det fall den ansåg att Sverige skulle förpliktas att betala någon ekonomisk sanktion, skulle bestämma denna till det lägre belopp som domstolen med hänsyn till omständigheterna i målet ansåg vara skäligt.

Till stöd för denna inställning anfördes i huvudsak följande. Vid utgången av den frist som angavs i den formella underrättelsen i det skriftliga förfarandet var tillståndsfrågan löst för 27 av de 29 anläggningar som omfattades av domen i mål C-607/10. Tillstånd i enlighet med kraven i direktiv 2008/1/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (IPPC-direktivet) för de två återstående anläggningarna var vid denna tidpunkt föremål för domstolsprövning sedan februari respektive juli 2011. Regeringen saknar helt möjlighet att påverka dessa tillståndsprocesser och det finns följaktligen inte några ytterligare åtgärder som regeringen kan vidta för att följa domen. Mot denna bakgrund gör regeringen i första hand gällande att den vidtagit de åtgärder som krävs för att följa domstolens dom i mål C-607/10 vid utgången av den frist som angavs i den formella underrättelsen. Kommissionens talan ska således ogillas i sin helhet. I vart fall föreligger mot bakgrund av anförda omständigheter inte skäl att förplikta Sverige att betala någon ekonomisk sanktion och det framstår som oproportionerligt att utdöma både ett vite och ett standardbelopp. Kommissionen har inte tagit tillräcklig hänsyn till att det fördragsbrott som fastställdes genom domen i mål C-607/10 var av mycket begränsad omfattning, 29 av 1 035 anläggningar, och att Sverige, vid referenstidpunkten för nu aktuellt förfarande, hade följt domen beträffande 27 av dessa 29 anläggningar, vilket ska beaktas i förmildrande riktning. Under målets gång har tillståndsfrågan avgjorts för en av de två kvarvarande anläggningarna, Svappavaaragruvan. Kommissionen har inte förmått styrka att den påstådda överträdelsen har haft de följder för enskilda och allmänna intressen som har gjorts gällande. Tvärtom framgår det av verksamheternas miljörapporter att de har medfört mycket begränsad miljöpåverkan. Den omständigheten att kommissionen har inlett överträdelseförfaranden mot 14 andra medlemsstater för bristande genomförande av IPPC-direktivet illustrerar svårigheterna kring att säkerställa att IPPC-direktivets krav uppnås i alla avseenden, något som bör beaktas i förmildrande riktning om domstolen skulle välja att ådöma Sverige ekonomiska sanktioner. I den mån domstolen skulle finna anledning att ålägga Sverige någon ekonomisk sanktion, föreligger skäl att sätta ned av kommissionen yrkade belopp.

EU-domstolens dom den 4 december 2014: Det är i detta mål utrett att ingen av de båda aktuella anläggningarna hade beviljats ett sådant tillstånd som krävs enligt artikel 5 i IPPC-direktivet vid utgången av den tidsfrist som angetts i den formella underrättelsen. I det avseendet har

domstolen i mål C-607/10 slagit fast att unionslagstiftaren, såsom framgår av artikel 1 i IPPC-direktivet, har ålagt medlemsstaterna skyldigheter för att en hög skyddsnivå ska kunna uppnås för miljön som helhet. Härav följer att detta miljöskyddsmål endast kan nå genom att medlemsstaterna i alla delar, och på ett med direktivet överensstämmande sätt, fullgör de skyldigheter de har ålagts genom direktivet. Det krävs nämligen inte bara att det inrättas ett tillståndssystem, utan även att anläggningarna faktiskt drivs i överensstämmelse med kraven i detta direktiv. Den omständigheten att det endast var mycket få anläggningar som fortfarande inte uppfyllde kraven i IPPC-direktivet, i förhållande till hur situationen såg ut i början av det fördragsbrottsförfarande som avgjordes genom domen i mål C-607/10, utgör inte hinder för att fastställa att den berörda medlemsstaten har underlåtit att uppfylla sin skyldighet att följa nämnda dom. Domstolen erinrar även om att en medlemsstat inte kan åberopa bestämmelser, praxis eller förhållanden i sin interna rättsordning som grund för att underlåta att iaktta skyldigheter och tidsfrister som föreskrivs i ett direktiv. Sverige kan således inte, vad gäller prövningen av huruvida det har uppfyllt sina skyldigheter att följa den tidigare domen, med framgång göra gällande att tillståndsförfarandet inte har kunnat påskyndas vad gäller de omtvistade anläggningarna. Mot bakgrund härav finner domstolen att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 260.1 EUF-fördraget genom att inte ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domen i mål C-607/10. Domstolen finner under dessa omständigheter att ett föreläggande till Sverige att betala löpande vite är ett lämpligt ekonomiskt medel för att säkerställa att den tidigare domen följs fullt ut. I förevarande mål anser domstolen även att samtliga omständigheter kring det fastställda fördragsbrottet tyder på att det krävs en avskräckande åtgärd, såsom föreläggande av ett standardbelopp, för att på ett effektivt sätt förhindra att liknande överträdelser av unionsrätten upprepas i framtiden. Vid bestämmande av det löpande vitets och standardbeloppets storlek ska emellertid de ansträngningar som Sverige gjort för att till fullo uppfylla de skyldigheter som följer av IPPC-direktivet beaktas. Under de senaste åren har Sverige vidtagit ytterligare åtgärder för att stärka de myndigheter som ansvarar för beviljande av miljötillstånd. Vid tidpunkten för förhandlingen var det bara en av de 29 anläggningar som omfattas av domen i mål C-607/10 som ännu inte hade beviljats IPPC-tillstånd. Sverige har dessutom samarbetat nära med kommissionen under det administrativa förfarande som föregått detta mål. När det gäller de faktiska effekterna av den enda anläggning som ännu inte beviljats IPPC-tillstånd framhöll Sverige vid förhandlingen att den aktuella anläggningen har gett upphov till en mycket begränsad miljöpåverkan och att det därmed inte har varit fråga om någon beaktansvärd fara för miljön och människors hälsa. Kommissionen har inte direkt bestritt detta påstående. Sverige ska således förpliktas att 1) till kommissionen betala löpande vite med 4 000 euro för varje dag som nödvändiga åtgärder inte vidtas för att följa domen i mål C-607/10 räknat från och med den dag då dom meddelas i förevarande mål till den dag då domen i det tidigare målet följs, och 2) till kommissionen betala ett standardbelopp på 2 miljoner euro.

Den 23 december 2014 meddelade regeringen kommissionen att även den sista anläggningen i fråga, Surahammars Bruk, nu hade erhållit erforderligt tillstånd och att det löpande vitet därför ska upphöra.

*A-1/13 (UDEUD2013/221) Europeiska kommissionen
Begäran om yttrande enligt artikel 218.11 EUF-fördraget*

Kommissionen begärde att domstolen skulle avge yttrande i frågan om godtagandet av ett tredjelands anslutning till Konventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (1980 års Haagkonvention) omfattas av unionens exklusiva befogenhet. I sin begäran gjorde kommissionen gällande att godtagande av ett tredjelands anslutning till 1980 års Haagkonvention kan påverka gemensamma regler eller ändra räckvidden för dessa och särskilt hänvisat till vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (Bryssel IIa-förordningen).

Sverige anförde följande. Medlemsstaternas godtagande av tredjeländers anslutning till 1980 års Haagkonvention varken påverkar eller ändrar räckvidden av bestämmelserna i Bryssel IIa-förordningen. Således saknar unionen exklusiv befogenhet i fråga om godtagande av tredjeländers anslutning till konventionen. Den svenska regeringen föreslår att kommissionens fråga besvaras nekande.

EU-domstolens yttrande den 14 oktober 2014: Domstolen slog fast att godtagandet av ett tredjelands anslutning till 1980 års Haagkonvention omfattas av unionens exklusiva befogenhet. I skälen angav domstolen att det följer av innehållet i bestämmelserna i bl.a. artikel 11 i förordning nr 2201/2003 att dessa antingen grundar sig på reglerna i 1980 års Haagkonvention eller innehåller föreskrifter om rättsföljden av tillämpningen av dessa. De båda bestämmelsekategorierna bildar således ett odelbart regelverk som är tillämpligt på förfarandet för återlämnande av barn som olovligen förts bort inom unionen. Vidare fann domstolen att bestämmelserna i förordning nr 2201/2003 till stor del omfattar de båda förfaranden som regleras i 1980 års Haagkonvention, det vill säga förfarandet för återlämnande av olovligen bortförda barn och förfarandet för att säkerställa att umgängesrätten ska kunna utövas. Enligt domstolen ska därför unionens regler anses omfatta hela konventionen. Vad gäller risken för att gemensamma regler påverkas framhöll domstolen att på grund av överlappningen och det nära sambandet mellan förordning nr 2201/2003 och 1980 års Haagkonvention kan konventionen inverka på innebörden, räckvidden och verkan av förordningens bestämmelser.

*A-2/13 (UDEUD2013/268) Europeiska kommissionen
Begäran om yttrande enligt artikel 218.11 EUF-fördraget*

Av artikel 6.2 EU-fördraget följer att unionen ska ansluta sig till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Rådet fattade 2010

beslut om att förhandlingar om en anslutning skulle inledas med Europarådet. I april 2013 enades förhandlingarna om ett utkast till avtal om unionens anslutning till Europakonventionen.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

Kommissionen begärde att domstolen skulle avge yttrande i frågan om det tilltänkta avtalet var förenligt med fördragen. I likhet med kommissionen ansåg regeringen att så var fallet och anförde bl.a. följande. Avtalsutkastet tillgodoser de krav och villkor som fastställs beträffande avtalets innehåll i fördragen med tillhörande protokoll. Avtalet innebär inte heller att den s.k. autonomin i unionens rättsordning kränks. Regeringen har i det sammanhanget särskilt argumenterat för att fördragets bestämmelser om EU-domstolens behörighet att pröva s.k. restriktiva åtgärder på GUSP-området bör ges en vid tolkning och att i princip alla rättsakter eller beslut som medför rättsverkningar för tredje man bör kunna bli föremål för EU-domstolens eller nationella domstolars prövning. I fördraget anges annars som huvudregel att domstolen inte är behörig med avseende på fördragets bestämmelser på GUSP-området.

EU-domstolens yttrande den 18 december 2014: Det planerade avtalet är inte förenligt med artikel 6.2 EU-fördraget eller med protokoll nr 8 EU, eftersom avtalet (i) kan komma att negativt påverka unionsrättens särdrag och autonomi, i den mån som det inte säkerställer att det finns en samordning mellan artikel 53 i Europakonventionen och artikel 53 i stadgan, inte förebygger risken för att den unionsrättsliga principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna undergrävs, och inte innehåller några föreskrifter om förhållandet mellan den mekanism som inrättas genom protokoll nr 16 och förfarandet för förhandsavgörande enligt artikel 267 EUF-fördraget, (ii) kan komma att påverka artikel 344 EUF-fördraget, i den mån som det inte förhindrar att tvister mellan medlemsstaterna, eller mellan medlemsstaterna och unionen, rörande tillämpningen av Europakonventionen inom unionsrättens materiella tillämpningsområde förs till Europadomstolens prövning, (iii) inte innehåller de närmare bestämmelser för hur medsvaramekanismen och förfarandet för domstolens förhandsgranskning ska tillämpas som gör det möjligt att bevara unionens och unionsrättens särdrag, och (iv) åsidosätter unionsrättens särdrag med avseende på domstolsprövningen av handlingar, åtgärder eller underlåtenheter på området för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, i den mån som domstolsprövningen av vissa av dessa handlingar, åtgärder eller underlåtenheter uteslutande anförtros ett organ som är externt i förhållande till unionen.

T-306/12 (UDEUD2012/313) Spirlea mot Europeiska kommissionen

Spirlea yrkade att tribunalen skulle ogiltigförklara kommissionens beslut att inte ge tillgång till två handlingar inom ramen för det s.k. EU-pilotförfarandet, vilket är ett informellt samarbetsförfarande och uppgiftsutbyte mellan kommissionen och medlemsstater i fall där unionsrätten eventuellt har överträtts. Som grund för talan anfördes att kommissionens beslut inte hade föregåtts av en sådan konkret och individuell prövning av innehållet i varje enskild handling som krävs

enligt förordning (EG) nr 1049/2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). Dessutom hade kommissionen felaktigt slagit fast att det inte förelåg något övervägande allmänintresse som motiverade att de begärda handlingarna ändå lämnades ut och att det inte heller var möjligt att ge delvis tillgång till handlingarna. Kommissionen bestred Spirleas talan och gjorde med hänvisning till rättspraxis gällande att det för handlingar i ett EU-pilotärende, på samma sätt som beträffande handlingar i ett överträdelseärende, ska anses finnas en allmän presumtionsregel som innebär att ett utlämnande av handlingarna i EU-pilotärendet i princip undergräver skyddet för syftet med utredningen. Vidare menade kommissionen att man i förevarande fall, oberoende av förekomsten av en allmän presumtionsregel, hade gjort en konkret och individuell prövning av innehållet i de två handlingar som sökandenas begäran avsåg.

Sverige ansökte om intervention till stöd för Spirlea och argumenterade huvudsakligen mot att handlingar inom ramen för EU-pilotförfarandet ska anses omfattas av en allmän presumtionsregel om sekretess och för att öppenhetsförordningen kräver en konkret skadeprövning i varje enskilt fall.

Tribunalens dom den 25 september 2014: Tribunalen ogillade Spirleas talan. Tribunalen konstaterade inledningsvis att kommissionens påstående att den individuellt och konkret hade prövat och motiverat sin vägran att ge tillgång till handlingarna kunde avfärdas. Emellertid hade kommissionen rätt att grunda sig på en allmän presumtion för att vägra att ge tillgång till handlingar i ett EU-pilotärende och var därmed inte skyldig att göra en konkret prövning av innehållet i respektive begärd handling. Vidare hade kommissionen inte gjort något fel när den fann att det inte förelåg något övervägande allmänintresse som motiverade att handlingarna ändå lämnades ut. Eftersom sökanden inte hade anfört några argument till stöd för sitt påstående att kommissionen bort ge delvis tillgång till handlingarna kunde denna grund inte prövas.

T-303/13 (UDEUD2013/298) Miettinen mot Europeiska unionens råd

Den finske forskaren Samuli Miettinen yrkade att tribunalen skulle ogiltigförklara rådets beslut den 21 mars 2013 att inte ge fullständig tillgång till en handling som innehöll ett yttrande från rådets rättstjänst över ett av Europeiska kommissionen framlagt förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen. Sverige ansökte om intervention till stöd för Miettinen.

Tribunalens beslut den 14 januari 2014: Mot bakgrund av att Miettinen numera hade fått del av den begärda handlingen fanns det inte längre anledning att döma i saken och inte heller anledning att pröva Sveriges interventionsansökan.

2.2 Mål om förhandsavgöranden

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

C-222/12 (UDEUD2012/189) A. Karuse mot Politsei- ja Piirivalveamet (Lõuna Politseipre-fektuur)
Begäran från Tartu Ringkonnakohus, Estland

Målet handlade om hur en undantagsbestämmelse från skyldigheten att använda färdskrivare skulle tolkas. Den nationella domstolens fråga: Om uttrycket ”i samband med ... underhåll ... av vägar”, vilket används vid definitionen av undantaget i artikel 13.1 h i förordning (EG) nr 561/2006 om harmonisering av viss sociallagstiftning på vägtransportområdet (förordningen), ska tolkas så att det omfattar en tippbil, med en högsta tillåten vikt om 25,5 ton, som på en allmän landsväg transporterar grus från ett grustag till en ort där förbättrings- och underhållsarbeten av en väg genomförs.

Sverige anförde följande. Enligt regeringens uppfattning kan tolkningsfrågan endast besvaras med beaktande av samtliga relevanta omständigheter i det enskilda fallet. Vid sin bedömning saknar domstolen möjlighet att beakta omständigheter som skulle innebära att ytterligare rekvisit för undantagets tillämplighet än de som uttryckligen framgår av artikel 13.1. h i förordningen ställs upp. Den nationella domstolens fråga bör besvaras jakande under förutsättning att tippbilen använts på det sätt som gjorts gällande i målet.

EU-domstolens dom den 13 mars 2014: Enligt domstolen ska begreppet ”fordon som används i samband med underhåll av vägar” i artikel 13.1 h i förordningen – som är fordon som kan undantas från skyldigheten att använda färdskrivare – tolkas så att det omfattar fordon som transporterar material till en plats där vägunder-hållsarbete genomförs, under förutsättning att transporten i sin helhet och uteslutande utförs i samband med genomförandet av vägunderhållsarbetet och att den utgör en underordnad verksamhet i förhållande till detta arbete. Domstolen förklarade även att det ankommer på den nationella domstolen att med beaktande av samtliga relevanta omständigheter i målet bedöma om så är fallet.

C-423/12 (UDEUD2012/315) Reyes mot Migrationsverket
Begäran från Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen, Sverige

Den nationella domstolens fråga: Domstolen vill för det första få reda på om artikel 2.2 c i direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (rörlighetsdirektivet) kan tolkas på så sätt att en medlemsstat, under vissa omständigheter, får kräva att en släkting i rakt nedstigande led som är 21 år eller äldre – för att anses vara beroende för sin försörjning och därmed falla in under definitionen av familjemedlem enligt artikel 2.2 c rörlighetsdirektivet – ska ha försökt att få ett arbete, få hjälp för sin försörjning från ursprungslandets myndigheter och/eller på annat sätt klara sin försörjning men att detta inte har varit möjligt. För det andra vill den nationella domstolen få svar

på vilken betydelse det har vid tolkningen av rekvisitet ”är beroende för sin försörjning” i artikel 2.2 c i rörlighetsdirektivet att en släkting, på grund av personliga omständigheter såsom ålder, utbildning och hälsa, bedöms ha goda förutsättningar för att få ett arbete och dessutom har för avsikt att börja arbeta i medlemsstaten, vilket skulle innebära att förutsättningarna för att anses som sådan anhörig som är beroende för sin försörjning enligt bestämmelsen inte längre föreligger.

Sverige anförde följande. Rekvisitet ”beroende för sin försörjning” i artikel 2.2 c i rörlighetsdirektivet ska tolkas så att en medlemsstat, i vart fall under vissa omständigheter, får kräva att den som påstår sig vara en beroende familjemedlem ska ha försökt få ett arbete, hjälp för sin försörjning från ursprungslandets myndigheter och/eller på annat sätt klara sin försörjning men att detta inte har varit möjligt. Domstolens praxis, särskilt mål C-1/05 Jia, ger utrymme för en sådan tolkning av artikel 2.2 c. Dessutom talar syftet med bestämmelsen i artikel 2.2 c och dess effektiva tillämpning för den tolkning som regeringen förespråkar. En annan tolkning skulle riskera att göra kravet på beroende verkningslöst. Slutligen anser regeringen att det inte är relevant för tolkningen av rekvisitet ”beroende för sin försörjning” i artikel 2.2 c i rörlighetsdirektivet huruvida den sökande bedöms ha goda förutsättningar och/eller avsikt att i framtiden börja arbeta i medlemsstaten. Denna uppfattning vinner stöd av såväl bestämmelsens ordalydelse som av domstolens praxis.

EU-domstolens dom den 16 januari 2014: Artikel 2.2 c i rörlighetsdirektivet ska tolkas på så sätt att en medlemsstat, under sådana omständigheter som de som är för handen i det nationella målet, inte får kräva att en släkting i rakt nedstigande led som är 21 år eller äldre – för att anses vara beroende för sin försörjning och därmed falla in under definitionen av familjemedlem enligt artikeln – ska ha försökt att få ett arbete, få hjälp för sin försörjning från ursprungslandets myndigheter och/eller på annat sätt klara sin försörjning men att detta inte har varit möjligt. Vidare ska artikel 2.2 c i rörlighetsdirektivet tolkas på så sätt att den omständigheten att en släkting – på grund av personliga omständigheter såsom ålder, utbildning och hälsa – bedöms ha goda förutsättningar för att få ett arbete och dessutom har för avsikt att börja arbeta i den mottagande medlemsstaten inte har någon betydelse vid tolkningen av rekvisitet ”beroende för sin försörjning” i nämnda bestämmelse.

C-466/12 (UDEUD2012/335) Nils Svensson m.fl. mot Retriever Sverige AB

Begäran från Svea hovrätt, Sverige

Den nationella domstolens frågor: Om någon annan än innehavaren av upphovsrätten till ett visst verk tillhandahåller en länk till verket på sin webbsida, är det då fråga om överföring till allmänheten av verket på sådant sätt som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället? Är det möjligt för en medlemsstat att

föreskriva ett mer omfattande skydd för upphovsmannens ensamrätt genom att låta överföring till allmänheten omfatta fler förfoganden än vad som följer av artikel 3.1 i direktivet?

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

Sverige yttrade sig inte i målet.

EU-domstolens dom den 13 februari 2014: Artikel 3.1 i direktiv 2001/29/EG, ska tolkas så, att tillhandahållandet på en webbplats av klickbara länkar till verk, som är fritt tillgängliga på en annan webbplats, inte utgör överföring till allmänheten på sådant sätt som avses i denna bestämmelse. Artikel 3.1 i direktiv 2001/29 utgör hinder för att en medlemsstat föreskriver ett mer omfattande skydd för upphovsmännen genom att låta begreppet överföring till allmänheten omfatta fler förfoganden än de som avses i denna bestämmelse.

*C-474/12 (UDEUD2012/341) Schiebel Aircraft GmbH mot Bundesminister für Wirtschaft, Familie und Jugend
Begäran från Verwaltungsgerichtshof, Österrike*

Den nationella domstolens fråga: Utgör unionsrätten, särskilt artiklarna 18, 45 och 49 jämförda med artikel 346.1 b EUF-fördraget, hinder för en nationell bestämmelse, enligt vilken ledamöterna i de organ som företräder ett bolag eller de delägare som har rätt att leda och företräda näringsidkande bolag som avser att bedriva handel med militära vapen och militär ammunition samt förmedla köp och försäljning av militära vapen och militär ammunition, måste vara österrikiska medborgare och det inte är tillräckligt att vara medborgare i en annan EES-medlemsstat?

Sverige anförde följande. En medlemsstat bör med stöd av artikel 346.1 b EUF-fördraget i vissa situationer kunna ställa krav på att en eller flera ledamöter i bolagets styrelse och/eller den verkställande direktören i bolag som är verksamma inom handel med militära vapen och militär ammunition ska vara medborgare i den aktuella staten om detta är nödvändigt för att säkerställa medlemsstatens väsentliga säkerhetsintressen.

EU-domstolens dom den 4 september 2014: Enligt domstolen ska artiklarna 45 EUF-fördraget och 49 EUF-fördraget tolkas så, att de utgör hinder mot en medlemsstats lagstiftning, såsom den i det nationella målet, enligt vilken det för bolag som avser bedriva handel med militära vapen och militär ammunition samt förmedling av köp och försäljning av dessa varor krävs att de personer som är ledamöter i bolagets lagstadgade representationsorgan, eller delägare med behörighet att leda och företräda bolaget, är medborgare i den medlemsstaten. Domstolen förklarade även att det emellertid ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida den medlemsstat som åberopar artikel 346.1 b EUF-fördraget för att motivera en sådan lagstiftning, kan visa att en tillämpning av undantaget i sistnämnda artikel är nödvändig för att skydda dess väsentliga säkerhetsintressen.

I samband med Förvaltningsrätten i Linköpings prövning uppkom frågan om en begränsning som innebär att elcertifikat endast kan tilldelas producenter vars elproduktion är belägen i Sverige är förenlig dels med direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (förnybartdirektivet) dels med fördragets bestämmelse om fri rörlighet för varor i artikel 34 EUF-fördraget.

Sverige anförde följande. Enligt den svenska regeringen tillåter förnybartdirektivet sådana nationella stödsystem som innebär att bidrag endast beviljas för energi från förnybara energikällor som produceras på en medlemsstats eget territorium. Vidare utgör elcertifikatssystemet inte en kvantitativ importrestriktion eller en åtgärd med motsvarande verkan. Det svenska stödsystemet innebär inte någon koppling mellan handeln med el och handeln med elcertifikat. Systemet innebär därmed inte någon inköpsskyldighet av el producerad av svenska förnybara energikällor. Således kan el handlas över gränserna och det gäller även el från förnybara källor i andra medlemsstater. Det svenska elcertifikatssystemet hindrar därför inte den gränsöverskridande handeln med el. För det fall det svenska elcertifikatssystemet ändå skulle anses innebära en begränsning av den fria rörligheten för varor enligt artikel 34 EUF-fördraget, är detta befogat med hänsyn till skyddet för miljön eftersom systemet främjar användningen av förnybara energikällor och bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser. Domstolen har redan konstaterat i mål C-379/98 PreussenElektra att utsläppen av växthusgaser är en av huvudorsakerna till klimatförändringarna som unionen och dess medlemsstater har föresatt sig att motverka.

EU-domstolens dom den 1 juli 2014: Enligt domstolen ska artiklarna 2 andra stycket k och 3.3 i förnybartdirektivet tolkas så, att de tillåter att en medlemsstat inför ett sådant stödsystem som det som är aktuellt i det nationella målet, enligt vilket producenter av el från förnybara energikällor endast kan tilldelas överlåtbara certifikat för den el från sådana källor som är producerad inom medlemsstatens territorium och enligt vilket elleverantörerna och vissa elanvändare är skyldiga att varje år till den behöriga myndigheten överlämna ett antal sådana certifikat som motsvarar en andel av deras totala elförsäljning respektive elanvändning. Vidare ansåg domstolen att artikel 34 EUF-fördraget ska tolkas så, att den inte utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den som är aktuell i det nationella målet, enligt vilken producenter av el från förnybara energikällor endast kan tilldelas överlåtbara certifikat för den el från sådana källor som är producerad inom den berörda medlemsstatens territorium och enligt vilken elleverantörerna och vissa elanvändare är skyldiga att varje år till den behöriga myndigheten överlämna ett antal sådana certifikat som motsvarar en andel av deras totala elförsäljning respektive elanvändning, vid äventyr av att annars behöva betala kvotpliktsavgift. Slutligen konstaterade domstolen att det ankommer på den hänskjutande domstolen att med beaktande av samtliga

relevanta omständigheter, varav en kan vara det unionsrättsliga regelverk i vilket den nationella lagstiftningen ingår, kontrollera huruvida den lagstiftning som är aktuell i det nationella målet med avseende på dess territoriella tillämpningsområde uppfyller de krav som följer av rättssäkerhetsprincipen.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

*C-7/13 (UDEUD2013/40) Skandia America Corporation USA (svensk filial) mot Skatteverket
Begäran från Förvaltningsrätten i Stockholm, Sverige*

Den nationella domstolens frågor: Huruvida tillhandahållanden av externt förvärvade tjänster från ett företags huvudetablering i tredje land till dess filial i en medlemsstat, med en allokering av kostnaderna för förvärven till filialen, utgör beskattningsbara transaktioner om filialen ingår i en mervärdesskattegrupp i medlemsstaten. Och om svaret på denna fråga är jakande, huruvida huvudetableringen i tredje land är att betrakta som en beskattningsbar person som inte är etablerad i medlemsstaten enligt artikel 196 i direktiv 2006/112 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet) med följd att förvärvaren ska beskattas för transaktionerna.

Sverige anförde följande. Ett företag i ett tredje land som har ett fast etableringsställe i en medlemsstat kan låta detta fasta etableringsställe ingå i en mervärdesskattegrupp tillsammans med andra skattskyldiga i medlemsstaten. I sådant fall blir transaktioner mellan huvudetableringsstället – som inte ingår i mervärdesskattegruppen – och det fasta etableringsstället beskattningsbara. Företaget får välja om ett fast etableringsställe i en medlemsstat i mervärdesskatt hänseende ska vara del av huvudetableringsstället i tredje land eller en mervärdesskattegrupp i medlemsstaten.

EU-domstolens dom den 17 september 2014: Det fasta etableringsstället i Sverige ingår i en mervärdesskattegrupp som bildats med stöd av artikel 11 i mervärdesskattedirektivet. Det utgör följaktligen tillsammans med övriga medlemmar i gruppen en enda beskattningsbar person, vilken av Skatteverket har tilldelats ett registreringsnummer för mervärdesskatt. Klassificeringen som en enda beskattningsbar person innebär att medlemmarna i mervärdesskattegruppen inte längre separat kan underteckna mervärdesskattedeclarationer och inte heller, vare sig inom eller utom gruppen, kan identifieras som beskattningsbara personer, då enbart mervärdesskattegruppen, i egenskap av enda beskattningsbar person, är behörig att underteckna sådana deklamationer. Under sådana omständigheter ska de tjänster som en utomstående – huvudetableringsstället – tillhandahåller en medlem i en mervärdesskattegrupp, i mervärdesskatt hänseende, därför anses ha tillhandahållits själva mervärdesskattegruppen och inte dess medlem. EU-domstolen fann således att transaktioner mellan huvudetableringsstället – som inte ingår i mervärdesskattegruppen – och det fasta etableringsstället var beskattningsbara, vilket Sverige argumenterat för.

*C-83/13 (UDEUD2013/103) Fonnship A/S mot Svenska
Transportarbetarförbundet et v.v. samt Fonnship A/S mot Facket för
Service och Kommunikation
Begäran från Arbetsdomstolen, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Är regleringen i EES-avtalet om fri rörlighet för tjänster, sjötransporttjänster – vilken reglering har sin motsvarighet i EG-fördraget – tillämplig för ett bolag med säte i en EFTA-stat såvitt avser dess verksamhet i form av transporttjänster till en EU-medlemsstat eller en EFTA-stat med ett fartyg som är registrerat, flaggat, i ett tredje land utanför EU/EES-området?

Sverige anförde följande. Regeringen ifrågasätter att förordning (EEG) nr 4055/86 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land skulle vara tillämplig när ett bolag med säte i en EU- eller EES-stat har flaggat ut ett fartyg till ett tredjeland i en situation då besättningen endast består av tredjelandsmedborgare och då rättsförhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare regleras av lagstiftningen i tredjeland.

EU-domstolens dom den 8 juli 2014: Enligt domstolen ska artikel 1 i förordning 4055/86 tolkas så, att ett bolag som är etablerat i en stat som är part i avtalet om EES äger ett fartyg som är flaggat i ett tredjeland, med hjälp av vilket sjötransporttjänster tillhandahålls från eller till en EES-stat, kan åberopa friheten att tillhandahålla tjänster under förutsättning att bolaget kan kvalificeras som tillhandahållare av dessa tjänster på grund av dess användning av fartyget och att mottagarna av tjänsterna är etablerade i andra EES-stater än den där bolaget är etablerat.

*C-256/13 och C-264/13 (UDEUD2013/209) Provincie Antwerpen mot
Belgacom NV van publiek recht och Mobistar NV
Begäran från Hof van beroep te Antwerpen, Belgien*

Den nationella domstolens fråga: Utgör artiklarna 6 och 13 i direktiv 2002/20/EG om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektivet) hinder mot att beskatta den ekonomiska verksamhet som telekomoperatörerna bedriver på territoriet via de på allmän eller privat mark belägna GSM-master, GSM-pyloner eller GSM-antennor som används för denna verksamhet?

Sverige anförde följande. Den nationella domstolens fråga bör besvaras nekande eftersom den aktuella beskattningen av företags driftställen inte utgör någon avgift i den mening som avses i artikel 13 i auktorisationsdirektivet och nämnda artikel inte heller reglerar medlemsstaternas beskattningsrätt.

EU-domstolens dom den 4 september 2014: Enligt domstolen utgör inte artiklarna 6 och 13 i auktorisationsdirektivet hinder för att operatörer som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster blir skyldiga att betala en allmän skatt för

driftställen på allmän eller privat mark där master, pyloner eller antenner för mobiltelefoni som är nödvändiga för deras verksamhet är belägna.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

*C-307/13 (UDEUD2013/233) Brottmålet mot Lars Ivansson m.fl.
Begäran från Helsingborgs tingsrätt, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om 1) den förkortning av genomförandetiden från den 1 maj 2003 till den 15 april 2003 som förekom vid införandet av 9 § djurskyddsförordningen medfört en skyldighet för Sverige att anmäla författningsförslaget på nytt i enlighet med artikel 8.1 tredje stycket i direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster och 2) om svaret på den första frågan innebär att ny anmälan skulle ha gjorts, vilka rättsverkningar har den omständigheten att så inte har skett?

Sverige anförde följande. Inledningsvis kan det finnas anledning att överväga om regeln om förnyad anmälan överhuvudtaget är tillämplig i förevarande fall. Anledningen till detta är att genomförandetiden endast synes ha förkortats i förhållande till den tidsplanering som regeringen meddelat den svenska myndigheten Kommerskollegium, och inte kommissionen under informationsförfarandet. Om regeln trots det sagda är tillämplig ska den endast anses avse fall i vilka genomförandetiden i väsentlig grad har förkortats. Vid denna bedömning blir svaret på den nationella domstolens första fråga nekande och regeringen saknar därför anledning att ta ställning till den nationella domstolens andra fråga.

EU-domstolens dom den 10 juli 2014: Anmälningsskyldigheten till kommissionen omfattar den ikraftträdandedag som de nationella myndigheterna bestämt. Om ikraftträdandedagen ändras måste ny anmälan ske om ändringen är väsentlig. Föreligger på denna grund anmälningsskyldighet, men anmälan inte gjorts, får den nationella bestämmelsen inte tillämpas mot enskilda.

*C-329/13 (UDEUD2013/238) Ferdinand Stefan mot Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft
Begäran från Unabhängiger Verwaltungssenat, Österrike*

Den nationella domstolens frågor: Är alla delar i direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG (miljöinformationsdirektivet), giltiga, särskilt mot bakgrund av bestämmelserna i artikel 47 andra stycket i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan)? I vilken mån och under vilka förutsättningar är bestämmelserna i direktivet förenliga med bestämmelserna i stadgan och bestämmelserna i artikel 6 EU-fördraget?

Sverige anförde följande. Artikel 47 andra stycket i stadgan, tar inte sikte på allmänhetens rätt till tillgång till handlingar hos offentliga myndigheter. Det går därför inte att i denna artikel utläsa någon skyldighet för nationella myndigheter att sekretessbelägga information som rör en pågående domstolsprocess. En sådan tolkning torde sakna

stöd i Europadomstolens rättspraxis och skulle dessutom strida mot vissa medlemsstaters konstitutionella ordningar. Det finns därför ingenting i artikel 47 andra stycket i stadgan som hindrar att den information som delges en enskild person inom ramen för en domstolsprocess också offentliggörs eller på begäran lämnas ut till andra än den enskilda personen som är föremål för domstolsprocessen. Här står det i stället medlemsstaterna fritt att, utifrån sina rättsliga traditioner och politiska ställningstaganden, med beaktande av övriga bestämmelser i stadgan och Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), avgöra i vilken mån information ska vara tillgänglig för allmänheten. Ett ogiltigförklarande av direktivet skulle omkullkasta hela det EU-rättsliga system som inrättats när det gäller tillgång till miljöinformation liksom även det arbete som EU bedriver för att förbättra genomförandet av miljörätten i syfte att skydda miljön.

EU-domstolens beslut den 8 maj 2014: Miljöinformationsdirektivet kan inte ges den tolkningen att det skulle tillåta medlemsstaterna att vidta åtgärder som skulle vara oförenliga med artikel 47 andra stycket i stadgan eller artikel 6 EU-fördraget. Av detta följer att det inte har framkommit någon omständighet som påverkar giltigheten av miljöinformationsdirektivet.

*C-364/13 (UDEUD2013/263) International Stem Cell Corporation mot Comptroller General of Patents
Begäran från the High Court of Justice, Chancery Division, Patents Court, Förenade kungariket*

Den nationella domstolens fråga: Om obefruktade mänskliga ägg, vilkas delning och vidareutveckling har stimulerats genom partenogenes, och vilka, i motsats till befruktade ägg, innehåller endast pluripotenta celler och inte kan utvecklas till människor, omfattas av uttrycket ”mänskliga embryon” i artikel 6.2 c) i direktiv 98/44/EG om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar (bioteknikdirektivet)?

Sverige anförde följande. Under den förutsättning som är ett ostridigt faktum i den nationella domstolen – dvs. att utvecklingen av partenogenetiskt aktiverade äggceller inte kan leda till en människa – är denna typ av äggceller inte av ett sådant slag att de ska anses kunna utlösa utvecklingen av en människa. Sådana partenogenetiskt aktiverade äggceller som avses i detta mål omfattas därför inte av begreppet ”mänskliga embryon” i bioteknikdirektivets mening. Vid nu redogjorda förhållanden är obefruktade mänskliga ägg, vilkas delning och vidareutveckling har stimulerats genom partenogenes, och som innehåller endast pluripotenta celler och inte kan utvecklas till människor, således inte undantagna patenterbarhet på grund av artikel 6.2 c) i bioteknikdirektivet.

EU-domstolens dom den 18 december 2014: Artikel 6.2 c) i bioteknikdirektivet ska tolkas så, att en obefruktad mänsklig äggcell som har stimulerats till delning och vidareutveckling genom partenogenes inte

utgör ett ”mänskligt embryo” i den bestämmelsens mening, om den mot bakgrund av de senaste vetenskapliga rönen inte som sådan har någon inneboende förmåga att utvecklas till en människa. Det ankommer på den nationella domstolen att bedöma huruvida så är fallet.

*C-473/13, C-514/13 (UDEUD2013/369, UDEUD2013:327) Adala Bero o.a. mot Regieringspräsidium Kassel o.a.
Begäran från Bundesgerichtshof och Landgericht München I, Tyskland*

Den nationella domstolens fråga: Innebär artikel 16.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna i princip en skyldighet för en medlemsstat att hålla en person i förvar i avvaktan på avlägsnande i en särskild förvarsanläggning även när sådana anläggningar endast finns i vissa delstater i medlemsstaten, men inte i andra?

Sverige anförde följande. Det förhållandet att en medlemsstat är en federal stat där delstaterna åtnjuter stort självbestämmande fråntar inte medlemsstaten skyldigheten enligt unionsrätten att inrätta ändamålsenliga förvarsanläggningar inom hela medlemsstatens territorium. Sverige anförde vidare att det under vissa omständigheter kunde tänkas vara godtagbart att nyttja kriminalvårdsanstalter eller häkten för korta förvar, t.ex. under transporter.

EU-domstolens dom den 17 juli 2014: Om det är delstatsmyndigheterna som är ansvariga för att inrätta förvarsanläggningar, kan medlemsstaten inte anses ha uppfyllt sina unionsrättsliga förpliktelser enligt direktivet om det i vissa delstater finns tillgång till förvarsanläggningar, men i andra inte.

*C-565/13 (UDEUD2013/411) Brottmålet mot Ove Ahlström m.fl.
Begäran från Hovrätten för västra Sverige, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 6.1 i avtalet om fiskepartnerskap mellan Europeiska gemenskapen och Konungariket Marocko är exklusiv i den meningen att den utesluter gemenskapsfartyg från att få bedriva fiske eller hyras ut till marockanska företag för fiske i marockanska fiskezoner, med stöd av licenser som utfärdats uteslutande av behöriga marockanska myndigheter för marockanska ägare av fiskekvoter. Även fråga om avtalet medger att Marocko vid sidan av avtalet utvecklar och bedriver ett eget inhemskt pelagiskt industrifiske söder om 29:e breddgraden nord och, om så är fallet, huruvida avtalet ger en rätt för Marocko att för sitt inhemska fiske hyra in eller bevilja licenser direkt till gemenskapsflaggade fiskefartyg utan krav på tillstånd från Europeiska gemenskapen.

Sverige yttrade sig inte i målet.

EU-domstolens dom den 9 oktober 2014: Det är inte tillåtet för ett fartyg registrerat i Sverige att fiska i marockanska vatten utan licens som utfärdats inom ramen för fiskeavtalet. Även för det fall tillstånd skulle ges av behöriga marockanska myndigheter krävs att proceduren enligt fiskeavtalet följs, vilket innebär att gemenskapen måste göra en framställan om tillståndet. Syftet är att kunna kontrollera tillståndsgivningen. Ett av ändamålen med fiskeavtalet är nämligen att motverka utfiskning av marockanska vatten från fartyg hemmahörande i EU:s medlemsstater, vilket gemenskapsmyndigheterna måste kunna kontrollera.

3 PÅGÅENDE MÅL

3.1 Mål i vilka talan har väckts vid EU-domstolen eller tribunalen

C-28/12 (UDEUD2012/140) Europeiska kommissionen mot Europeiska unionens råd

Kommissionen har yrkat att rådets och medlemsstaternas regeringars beslut 2011/708/EU av den 16 juni 2011 om undertecknande för unionens räkning och provisorisk tillämpning av dels luftfartsavtalet mellan USA, Europeiska unionen och dess medlemsstater samt Island och Norge, dels biavtalet mellan samma parter (beslutet), ska ogiltigförklaras med stöd av tre grunder. För det första strider beslutet enligt kommissionen mot artiklarna 13.2 EU-fördraget, 218.2 och 218.5 EUF-fördraget eftersom rådet ensamt borde ha fattat beslutet och inte tillsammans med medlemsstaternas regeringar. För det andra anser kommissionen att beslutet strider mot omröstningsreglerna i artiklarna 218.8 och 100.2 EUF-fördraget enligt vilka rådet ska fatta beslut med kvalificerad majoritet, medan medlemsstaternas regeringar medverkan inneburit ett krav på enhällighet. För det tredje gör kommissionen gällande att beslutet strider mot fördragets syften och principen om lojalt samarbete enligt artikel 13.2 EU-fördraget.

Den svenska regeringen har intervenerat till stöd för rådet och anfört följande. Det är förenligt med artiklarna 13.2 EU-fördraget, 218.2 och 218.5 EUF-fördraget att medlemsstaternas regeringar deltar vid sidan av rådet i beslut om undertecknande och provisorisk tillämpning av internationella avtal i vilka såväl unionen som medlemsstaterna är parter. Artikel 218 EUF-fördraget reglerar förfarandet för unionens ingående av internationella avtal. Artikelns tillämpning på ingåendet av ett visst avtal förutsätter att den läses tillsammans med de bestämmelser i fördragen som reglerar unionens befogenheter på det politikområde som avtalet gäller. Befogenheterna på transportområdet enligt artikel 4.2 g EUF-fördraget delas av unionen och medlemsstaterna. Att det förhåller sig så vad gäller det aktuella luftfartsavtalet och biavtalet har kommissionen inte ifrågasatt. Det är således fullt möjligt för unionen och medlemsstaterna att tillsammans och gemensamt utöva sina befogenheter

i samband med ingående av internationella avtal. Detta förfarande har vidare inte inneburit att omröstningsreglerna i artiklarna 218.8 och 100.2 EUF-fördraget inte skulle ha respekterats. Unionsfördragen reglerar inte medlemsstaternas förfarande för ingående av internationella avtal, varför någon oförenlighet mellan medlemsstaternas förfarande och unionens förfarande för ingående av internationella avtal knappast kan uppstå. På motsvarande sätt har domstolen accepterat att kravet på enhällighet enligt artikel 308 EG, numera artikel 352 EUF-fördraget, kan kombineras med andra bestämmelser i fördragen med andra röstningsregler när så behövs vid valet av rättslig grund för en rättsakt då den nödvändiga behörigheten inte fullt ut omfattats av särskilda bestämmelser i fördragen. Eftersom artikel 308 EG och nu artikel 352 EUF-fördraget reglerar utövandet av befogenheter för vilka det saknas särskilda bestämmelser i fördragen synes någon konflikt inte uppkomma i förhållande till de förfarandekrav som föreskrivs i fördragen för utövande av där fastlagda befogenheterna. Inte heller strider förfarandet mot fördragets syften eller principen om lojalt samarbete enligt artikel 13.2 EU-fördraget. Beslutet är en intern unionsåtgärd och torde redan av den anledningen inte kunna leda till effekter i fråga om suddighet i unionens personlighet och representation utåt som kommissionen befarar. Beslutet ger tydligt besked om dels enigheten mellan unionen och dess medlemsstater om ingående och provisorisk tillämpning av de aktuella avtalen, dels att det är rådets ordförande eller den han eller hon utser som ska underteckna avtalen. Genom beslutet tydliggörs således hur unionen företräds utåt i detta fall.

C-146/13 (UDEUD2013/253) Konungariket Spanien mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd

Spanien har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara förordning (EU) 1257/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd. Syftet med denna förordning är att genomföra rådets beslut av den 10 mars 2011 om bemyndigande av ett fördjupat samarbete på området skapande av ett enhetligt patentskydd (2011/167/EU) – ett beslut som redan varit föremål för domstolens prövning (se målen C-274/11 och C-295/11 ovan). Spanien har anfört sju grunder till stöd för sin talan. Den första grunden avser åsidosättande av rättsstatens värderingar genom att den omtvistade förordningen grundar sig på ett bevis utfärdat av Europeiska patentverket, vars rättsakter inte är underkastade domstolskontroll. Den andra grunden avser avsaknad av en unionsrättsakt och, alternativt, avsaknad av rättslig grund för den omtvistade förordningen, genom att den inte föreskriver åtgärder som säkerställer det enhetliga skydd som stadgas i artikel 118 EUF-fördraget. Den tredje grunden avser maktmissbruk genom fördjupat samarbete för andra syften än de som föreskrivs i fördragen. Den fjärde grunden avser åsidosättande av artikel 291.2 EUF-fördraget eller, alternativt, åsidosättande av rättspraxis efter domen i målet C-9/56 Meroni vid upprättandet av systemet med årsavgifter och fastställandet av årsavgifternas fördelning. Den femte grunden avser åsidosättande av rättspraxis efter domen i målet Meroni, genom att vissa administrativa uppgifter avseende europeiska patent med enhetlig verkan delegerats till Europeiska patentverket. De sjätte och sjunde grunderna avser

åsidossättande av principerna om autonomi och enhetlighet vid tillämpningen av unionsrätten, i samband med ordningen för den omtvistade förordningens ikraftträdande.

Sverige har intervenerat till stöd för Europaparlamentet och rådet och anslutit sig till deras talan. Sverige har anfört att Europaparlamentet och rådet inte har åsidossatt rättsstatens värderingar genom att ha antagit en förordning som grundar sig på ett bevis utfärdat av Europeiska patentverket, att valet av rättslig grund för den omtvistade förordningen är korrekt, att Europaparlamentet och rådet inte har missbrukat sina befogenheter, att vare sig artikel 291.2 EUF-fördraget eller rättspraxis efter domen i målet Meroni har åsidossatts samt att principerna om autonomi och enhetlighet vid tillämpningen av unionsrätten inte har åsidossatts.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 18 november 2014: Generaladvokaten föreslår att Spaniens talan ogillas. Vad gäller Spaniens första grund är den verkningslös. Denna grund påverkar nämligen inte giltigheten av den omtvistade förordningen, vars giltighet inte påverkas av huruvida EPO:s beslut om meddelande av europeiska patent är förenliga med unionsrätten. Genom att det i den angripna förordningen hänvisas till den nationella lagstiftning som är tillämplig i varje enskilt fall säkerställer den angripna förordningen ett enhetligt skydd, eftersom hänvisningen även omfattar samtliga folkrättsliga avtal i vilka medlemsstaterna är parter, inbegripet UPC avtalet som medlemsstaterna måste ratificera enligt principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 EU-fördraget. Spaniens talan kan således inte heller vinna bifall på den andra grunden. Vad gäller den tredje grunden har Spanien utgått ifrån samma argument som avseende dess andra grund, nämligen att den angripna förordningen saknar innehåll på så sätt att den inte innehåller några rättsregler som säkerställer ett enhetligt skydd. Eftersom detta argument har underkänts inom ramen för prövningen av den andra grunden saknar de indicier som Spanien lagt fram relevans. Vad sedan gäller den fjärde grunden och den femte grunden avseende åsidossättande av artikel 291.2 EUF-fördraget och de principer som fastställts i domen Meroni har Spanien grundat sig på en bestämmelse (artikel 291.2 EUF-fördraget) som inte är tillämplig här. De deltagande medlemsstaternas utövande av den befogenhet som tilldelas dem genom artikel 9.2 i den angripna förordningen ingår i ett regelverk som fastställts och avgränsats av unionslagstiftaren och som inte behöver genomföras på enhetliga villkor i samtliga medlemsstater.

Den praxis som följer av Meroni-domen är inte heller tillämplig i detta fall eftersom det inte är unionslagstiftaren utan de deltagande medlemsstaterna som tilldelat en folkrättslig institution, nämligen EPO, administrativa uppgifter. Spanien kan inte heller vinna bifall på den sjätte och den sjunde grunden. Domstolen har inte behörighet att pröva innehållet i UPC-avtalet. Om den angripna förordningen skulle ogiltigförklaras så skulle detta på intet sätt innebära att giltigheten av UPC avtalet ifrågasätts. Syftet med den angripna förordningen är att säkerställa att europeiska patent med enhetlig verkan fungerar på rätt sätt.

Det skulle stå i strid med sådana principer att tillämpa den angripna förordningen när UPC ännu inte har inrättats. Det är inte, såsom Spanien gör gällande, medlemsstaterna som beslutar om huruvida den angripna förordningen ska träda i kraft. Sambandet mellan den angripna förordningen och UPC avtalet är vidare sådant att det med hänsyn till rättssäkerheten skulle vara inkonsekvent av unionslagstiftaren att inte villkora tillämpningen av den angripna förordningen av att avtalet trätt i kraft.

C-147/13 (UDEUD2013/254) Konungariket Spanien mot Europeiska unionens råd

Spanien har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara förordning (EU) 1260/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang. Syftet med denna förordning är att genomföra rådets beslut av den 10 mars 2011 om bemyndigande av ett fördjupat samarbete på området skapande av ett enhetligt patentskydd (2011/167/EU) – ett beslut som redan varit föremål för domstolens prövning (se målen C-274/11 och C-295/11 ovan). Spanien har anfört fem grunder till stöd för sin talan. Den första grunden avser åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen vid införande av en ordning som är till nackdel för personer vars språk inte är engelska, franska eller tyska, eftersom ordningen är oproportionerlig mot det eftersträvade målet. Den andra grunden avser åsidosättande av rättspraxis efter domen i målet C-9/56 Meroni, genom att administrationen av ersättningssystemet och offentliggörandet av översättningar delegerats till Europeiska patentverket (EPO). Den tredje grunden avser avsaknad av rättslig grund för artikel 4, såtillvida som den bestämmelsen reglerar översättning i händelse av tvist, vilket inte direkt berör språkanvändningen enligt artikel 118 andra stycket EUF-fördraget. Den fjärde grunden avser åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen. Den femte och sista grunden avser åsidosättande av principen om EU-rättens autonomi, genom att tillämpningen av förordningen gjort avhängig ikraftträdandet av avtalet om en enhetlig patentdomstol.

Sverige har intervenerat till stöd för rådet och anslutit sig till rådets talan. Sverige har anfört att icke-diskrimineringsprincipen inte har åsidosatts, att rättspraxis efter domen i målet Meroni inte har åsidosatts, att den angivna rättsliga grunden för den omtvistade förordningen är korrekt, att rättssäkerhetsprincipen inte har åsidosatts samt att inte heller principen om autonomi vid tillämpningen av unionsrätten har åsidosatts.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 18 november 2014: Generaladvokaten föreslår att Spaniens talan ogillas. Vad avser Spaniens första grund har unionslagstiftaren antagit den angripna förordningen med det berättigade ändamålet att hitta en språklösning som stämde överens med unionens mål att främja den inre marknadens funktion, innovationskapacitet, tillväxt och europeiska företags konkurrenskraft. Med andra ord innebär den valda språkordningen visserligen en begränsning i språkanvändningen, men eftersträvar ett legitimt mål

bestående i att minska kostnaderna för översättning. Att begränsa antalet språk för EPEV är ändamålsenligt, eftersom det säkerställer ett enhetligt patentskydd, samtidigt som översättningskostnaderna kan minskas markant. Begränsningen till EPO:s tre officiella språk står inte heller i strid med proportionalitetsprincipen. Vad gäller Spaniens andra grund hänvisar generaladvokaten till sin bedömning av den fjärde och den femte grunden i målet Spanien/parlamentet och rådet (C-146/13). I motsats till vad Spanien gör gällande har artikel 4 i den angripna förordningen ett inneboende samband med bestämmelserna om språkanvändning i artikel 118 andra stycket EUF-fördraget, i den mån den har som mål att mildra unionslagstiftarens val av språkanvändning för EPEV. De argument som Spanien har anfört avseende sin fjärde grund har inte gett stöd för att rättssäkerhetsprincipen har åsidosatts. Detta eftersom bestämmelserna i den angripna förordningen nr 1257/2012 och i EPC är tillräckligt klara, precisa och förutsägbara när det gäller vilka rättsverkningar de har. För bedömningen av den femte grunden hänvisar generaladvokaten till sitt förslag till avgörande i mål C-146/13 och i synnerhet till bedömningen avseende den sista delen i den sjätte grunden för talan.

C-409/13 (UDEUD2013/371) Europeiska unionens råd mot Europeiska kommissionen

Rådet har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara kommissionens beslut den 8 maj 2013, genom vilket kommissionen drog tillbaka sitt förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om allmänna bestämmelser för makrofinansiering till tredjeländer. Till stöd för sin talan har rådet bl.a. gjort gällande att kommissionen har åsidosatt principen om tilldelade befogenheter och lojalt samarbete i artikel 13.2 EU-fördraget.

Sverige har intervenerat till stöd för rådet och anslutit sig till rådets talan. Sverige har anfört i huvudsak följande. Respekten för principen om tilldelade befogenheter och den institutionella jämvikten kräver i princip att så länge rådets och Europaparlamentets förslag till ändringar omfattas av tillämpningsområdet för kommissionens ursprungliga förslag ska lagstiftningsprocessen kunna få fullbordas. Endast under alldeles exceptionella omständigheter kan det komma ifråga att kommissionen själv och i strid med de lagstiftande organens ståndpunkt skulle kunna bestämma att lagstiftningsprocessen avbryts genom att dra tillbaka sitt förslag. Sådana exceptionella omständigheter har inte förelegat i detta fall. Genom att dra tillbaka sitt förslag till förordning trots att rådets och Europaparlamentets förslag till ändringar legat inom ramen för tillämpningsområdet för kommissionens ursprungliga förslag, har kommissionen därför agerat i strid med principen om tilldelade befogenheter enligt artikel 13.2 EU-fördraget. Dessutom har kommissionen, i samband med tillbakadragandet av förslaget, underlåtit att uppfylla sina skyldigheter till samråd och information som samarbetsprincipen enligt artikel 13.2 EU-fördraget kräver.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 18 december 2014:
Generaladvokaten anser att kommissionen har befogenhet att återkalla

lagförslag. Enligt generaladvokaten härrör nämnda befogenhet från den roll som tilldelats kommissionen i samband med lagstiftningsprocessen och den grundas både på artikel 17.1 och 17.2 EU-fördraget samt på artikel 293.1 och 293.2 EUF-fördraget. Befogenheten att återkalla lagstiftningsförslag begränsas emellertid i tiden av bestämmelsen i artikel 294.5 EUF-fördraget och gäller endast innan rådet antagit sin ståndpunkt vid första behandlingen. Eftersom rådet i nu aktuellt fall inte hade antagit en sådan ståndpunkt hade kommissionen befogenhet att återkalla förslaget. Generaladvokaten anser inte att kommissionen åsidosatt lojalitetsförpliknelsen. Följaktligen föreslår generaladvokaten att domstolen ska ogilla rådets talan.

C-425/13 (UDEUD2013/348) Europeiska kommissionen mot Europeiska unionens råd

Kommissionen har yrkat att domstolen, helt eller delvis, ska ogiltigförklara ett beslut från rådet om att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar om sammankoppling av EU:s system för handel med utsläppsrätter med ett system för handel med utsläppsrätter i Australien. Grunden för kommissionens talan är dels att de förhandlingsdirektiv som rådet har beslutat om innehåller processuella föreskrifter, dels att rådet har gett både sig självt och den särskilda kommittén, som enligt rådets beslut ska fastställa förhandlingspositioner, vidare befogenheter än vad fördragen medger. Kommissionen anser att rådet därigenom – i strid med fördragen – har skapat nya befogenheter för rådet och nya skyldigheter för kommissionen.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för rådet och anfört bl.a. följande. Regeringen kommer i allt väsentligt att stödja de grunder som rådet har åberopat och i korthet anföra följande. Rådets beslut att föra in processuella föreskrifter i förhandlingsdirektiven är förenligt med den rollfördelning mellan EU:s institutioner som gäller enligt fördragen och närmast är att betrakta som ett uttryck för att principen om lojalt samarbete ska respekteras under förhandlingsarbetet. När det gäller föreskriften om att unionens förhandlingspositioner ska fastställas inom rådet eller inom den särskilda kommittén har rådet varken givit sig självt eller den särskilda kommittén några befogenheter som går utöver vad som följer av artikel 13.2 EU-fördraget och artikel 218 EUF-fördraget. Förhandlingsdirektiven står inte heller på något annat sätt i strid med den rollfördelning som gäller mellan EU:s institutioner enligt fördragen.

C-114/14 (UDEUD2014/94) Europeiska kommissionen mot Sverige

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 132.1 a och 135.1 h i Rådets direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet) genom att inte undanta posttjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet och därmed förenade varuleveranser från mervärdesskatteplikt samt genom att inte undanta tillhandahållandet till nominella värdet av frimärken giltiga för posttjänster inom landet från mervärdesskatteplikt. Till stöd för sin talan har kommissionen anfört i huvudsak följande. Posten AB har ålagts att

tillhandahålla samhällsomfattande posttjänster i Sverige. Enligt kommissionen ska artikel 132.1 a i mervärdesskattedirektivet tolkas på så sätt att tjänster som tillhandahålls av ”den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster”, i enlighet med sina rättsliga skyldigheter enligt artiklarna 3–6 i direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (postdirektivet), omfattas av begreppet ”tjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet”. Kommissionen gör därmed gällande att undantaget i artikel 132.1 a i mervärdesskattedirektivet, enligt vilket medlemsstaterna ska undanta tjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet från mervärdesskatteplikt, är tillämpligt på den del av Posten AB:s verksamhet som består i tillhandahållande av samhällsomfattande posttjänster.

Sverige har anfört följande: Regeringen vitsordar att det i svensk lagstiftning inte finns några undantag från skattskyldighet vad gäller mervärdesskatt för nu aktuella posttjänster, men bestrider att det skulle strida mot mervärdesskattedirektivet. Postmarknaden i Sverige öppnades för konkurrens 1993. Sedan dess har det inte funnits något offentligt postväsende i Sverige och därmed ingen skyldighet för Sverige att undanta posttjänster från skatteplikt. Att tillämpa ett undantag för posttjänster som tillhandahålls av en aktör, men inte av andra aktörer som tillhandahåller samma tjänster skulle snedvrída konkurrensen och stå i strid med såväl mervärdesskattedirektivet som andra unionsrättsliga bestämmelser, i synnerhet postdirektivet och fördragets bestämmelser på konkurrensrättens område.

C-263/14 (UDEUD2014/298) Europaparlamentet mot Europeiska unionens råd

Europaparlamentet har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara rådets beslut 2014/198/GUSP av den 10 mars 2014 om ingående av avtalet mellan EU och Tanzania om villkoren för att överföra misstänkta pirater från den EU-ledda marina styrkan (Atalanta) till Tanzania. Rådet fattade det beslutet utan att Europaparlamentet godkänt avtalet.

Europaparlamentet har gjort gällande att beslutet är ogiltigt eftersom avtalet inte uteslutande rör den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Även bestämmelserna om det straffrättsliga samarbetet och polissamarbetet borde ha använts som rättsliga grunder och Europaparlamentet borde därför också ha godkänt avtalet före rådets beslut om ingående. Vidare har rådet inte levt upp till sin skyldighet enligt artikel 218.10 EUF-fördraget att fullständigt och omedelbart informera Europaparlamentet i alla skeden av förfarandet med avtalet.

Sverige har intervenerat till stöd för rådet och anfört följande. När det gäller gränsdragningen mellan de aktuella politikområdena i allmänhet har GUSP ett vidsträckt tillämpningsområde och omfattar alla utrikespolitiska områden. Fördragets mål om att bevara freden och stärka den internationella säkerheten knyter också särskilt an till GUSP.

Omständigheter som att det är fråga om militära insatser eller internationella säkerhetsfrågor, såsom inom ramen för FN, har alltså avgörande betydelse för att bestämma om en åtgärd omfattas av GUSP. Likaså talar sådana omständigheter att en åtgärd avser situationen i tredje land eller det fria havet med styrka för att åtgärden omfattas av GUSP. Bevarandet av internationella freden och säkerheten omfattas emellertid inte av målen för fördragets bestämmelser om det straffrättsliga eller polisiära samarbetet. Målet för det samarbetet är att säkerställa säkerheten inom unionen och avser primärt samarbete mellan medlemsstaterna och deras myndigheter beträffande förhållandena inom unionen. Det nu aktuella avtalet utgör en nödvändig del av Atalantainsatsen. Den gemensamma åtgärden om Atalanta och avtalet utgör tillsammans ett adekvat och sammanhållet hörsammande av FN:s säkerhetsråds resolutioner om piratdåd utanför Somalias kust. Det är tydligt att insatsen med tillhörande avtal syftar till att upprätthålla den internationella säkerheten och avser förhållanden på det fria havet och i tredje land utan något direkt samband med förhållanden inom unionen. Avtalet har därför kunnat ingås av unionen enbart med stöd av unionens befogenheter om GUSP. Avtalet varken syftar till eller innehåller element av straffrättsligt eller polisiärt samarbete. Någon annan rättslig grund har därför inte behövts.

C-562/14 P (UDEUD2014/415) Konungariket Sverige mot Europeiska kommissionen

Spirlea väckte talan vid tribunalen och yrkade ogiltigförklaring av ett beslut av kommissionen att inte ge tillgång till två handlingar inom ramen för det s.k. EU-pilotförfarandet, vilket är ett informellt samarbetsförfarande och uppgiftsutbyte mellan kommissionen och medlemsstater i fall där unionsrätten eventuellt har överträtts. Sverige intervenerade till stöd för Spirlea.

Genom dom den 25 september 2014 ogillade tribunalen Spirleas talan. Tribunalen konstaterade att kommissionen hade rätt att grunda sig på en allmän presumtion för att vägra att ge tillgång till handlingar i ett EU-pilotärende och att den därmed inte var skyldig att göra en konkret prövning av innehållet i respektive begärd handling. Vidare hade kommissionen inte gjort något fel när den fann att det inte förelåg något övervägande allmänintresse som motiverade att handlingarna ändå lämnades ut. Eftersom sökanden inte hade anfört några argument till stöd för sitt påstående att kommissionen bort ge delvis tillgång till handlingarna kunde denna grund inte prövas.

Sverige har överklagat tribunalens dom och yrkat att domstolen med upphävande av tribunalens dom ska ogiltigförklara kommissionens avslagsbeslut. Som grund för talan har Sverige anfört följande. Tribunalen har för det första tolkat artikel 4.2 tredje strecksatsen i förordning (EG) nr 1049/2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen) på ett felaktigt sätt genom att anse att kommissionen, när den åberopar undantaget till skydd för utredningar,

får grunda sig på en allmän presumtion för att vägra tillgång till handlingar i ett EU-pilotförfarande i den mån detta utgör ett skede som föregår ett eventuellt inledande av ett fördragsbrottsförfarande, och att kommissionen inte gjorde något rättsligt fel när den tolkade ovan nämnda bestämmelse i öppenhetsförordningen så, att den kunde avslå ansökan om tillgång till de begärda handlingarna i ett EU-pilotärende utan att pröva handlingarna konkret och individuellt. För det andra har tribunalen gjort en felaktig tolkning av artikel 4.2 andra stycket i öppenhetsförordningen genom att slå fast att kommissionens bedömning att det inte fanns något övervägande allmänintresse i den mening som avses i slutet av artikel 4.2 öppenhetsförordningen inte är behäftad med några fel. För det tredje har tribunalen tillämpat unionsrätten felaktigt genom att anse att även vid prövning av mål enligt öppenhetsförordningen ska lagenligheten av den angripna rättsakten vid en talan om ogiltigförklaring enligt artikel 263 EUF-fördraget bedömas i förhållande till de faktiska och rättsliga omständigheter som förelåg den dag då rättsakten antogs.

T-496/11 (UDEUD2013/41) Förenade kungariket mot Europeiska centralbanken

Förenade kungariket har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara Europeiska centralbankens ”Eurosystem Oversight Policy Framework” av den 5 juli 2011, i den del som det där föreskrivs en lokaliseringpolitik som ska tillämpas på clearingsystem för centrala motparter (CCP) i medlemsstater som inte är euroländer (se även mål T-45/12 och T-93/13).

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Förenade kungariket och anfört i huvudsak följande: Lokaliseringspolicyn så som den kommer till uttryck i nämnda Policy Framework innebär att CCP:er bedriver clearing i euro överstigande vissa tröskelvärden ska vara lokaliserade i eurozonen. Enligt regeringen är lokaliseringspolicyn inte förenlig med unionsrätten. Detta eftersom den – precis som den brittiska regeringen utförligt har förklarat – uttryckligen strider mot artikel 17.6 i förordning (EU) nr 648/2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (EMIR) och även mot vissa grundläggande bestämmelser i EUF-fördraget, bland annat bestämmelserna om etableringsfrihet och den fria rörligheten för tjänster och/eller kapital. Under alla förhållanden är lokaliseringskravet inte proportionerligt i förhållande till sitt angivna syfte.

T-45/12 (UDEUD2013/42) Förenade kungariket mot Europeiska centralbanken

Förenade kungariket har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara Europeiska centralbankens Statements of Standards, offentliggjort den 18 november 2011, i den mån det fastställer en etableringspolitik som ska tillämpas på centrala motparters clearingsystem (se även mål T-496/11 och T-93/13).

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Förenade kungariket och anför i huvudsak följande: Regeringens inställning i detta mål är densamma som i mål T-496/11. Vidare framhålls att det förhållandet att vissa CCP:er utesluts som tjänsteleverantörer på grund av lokalisering leder till en fragmenterad marknad vilket i sin tur leder till sämre effektivitet och högre risker.

T-188/12 (UDEUD2012/253) Patrick Breyer mot Europeiska kommissionen

Patrick Breyer har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens beslut att inte ge honom tillgång till Österrikes inlagor i mål C-189/09 vilka överlämnats till kommissionen av domstolen.

Sverige har intervenerat till stöd för Patrick Breyer och anför följande. Kommissionen har vid sin tolkning av förordning (EG) nr 1049/2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen) i ljuset av artikel 15 EUF-fördraget felaktigt kommit till slutsatsen att öppenhetsförordningen inte är tillämplig. Det är i och för sig riktigt att domstolen enligt artikel 15.3 fjärde stycket EUF-fördraget endast omfattas av skyldigheten att ge tillgång till handlingar när den utövar sina administrativa funktioner. Detta betyder att om en begäran om tillgång till handlingar som rör domstolens dömande verksamhet skulle ställas till domstolen skulle öppenhetsförordningen inte vara tillämplig. Den nu aktuella situationen är emellertid helt annorlunda då sökandens begäran avser handlingar som kommissionen mottagit från domstolen i egenskap av part i ett mål vid denna. Eftersom handlingarna finns hos kommissionen och har ett klart samband med åtgärder som omfattas av kommissionens ansvarsområde omfattas de enligt artikel 2.3 i öppenhetsförordningen av förordningens tillämpningsområde.

T-402/12 (UDEUD2012/372) Schlyter mot Europeiska kommissionen

Schlyter har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens beslut att inte ge honom tillgång till ett utlåtande som kommissionen har lämnat rörande ett utkast till föreskrifter som Frankrike har anmält enligt det s.k. 98/34-förfarandet, enligt vilket förfarande medlemsstaterna är skyldiga att anmäla alla utkast till tekniska föreskrifter i fråga om produkter och informationstjänster innan de får antas i den nationella lagstiftningen.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Schlyter och anför följande. 98/34-förfarandet omfattar förslag till nya föreskrifter och påminner delvis om det svenska remissförfarandet. Utgångspunkten bör vara att handlingar i detta förfarande är offentliga, med hänvisning till tydliga paralleller med Turco-domen som handlade om ett lagstiftningsärende på unionsnivå. Samma demokratiaspekter som var avgörande för domstolen i det målet talar för en generös inställning till offentlighet i fråga om nationella lagstiftningsprojekt och kommissionens eventuella synpunkter på sådana. Om det ska tillämpas en presumtion bör den alltså vara för offentlighet och inte tvärtom. I vart fall bör en konkret skadeprovning göras i varje enskilt fall och allmänintresset av ett

utlämnande bör tillmätas stor vikt med hänsyn till att det rör sig om lagstiftning. I vart fall måste ett delvis utlämnande övervägas.

T-93/13 (UDEUD2013/170) Förenade kungariket mot Europeiska centralbanken

Förenade kungariket har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara dels Europeiska centralbankens (ECB) beslut den 11 december 2012 om ändring av beslut ECB/2007/7 om villkoren för TARGET2-ECB i den del som beslutet föreskriver, godkänner eller genom hänvisning införlivar en lokaliseringspolicy för centrala motparter (CCP) och/eller i den del det hindrar ECB från att tillhandahålla centralbankspengar i euro till CCP:er verksamma i medlemsstater utanför eurozonen, dels ECB:s riktlinje den 5 december 2012 om ett transeuropeiskt automatiserat system för bruttoavveckling av betalningar i realtid (TARGET2) i den del som riktlinjen föreskriver, godkänner eller genom hänvisning införlivar en lokaliseringspolicy för CCP:er och/eller hindrar centralbanker inom eurozonen från att tillhandahålla centralbankspengar i euro till CCP:er verksamma i medlemsstater utanför eurozonen (se även mål T-496/11 och T-45/12).

Förenade kungariket har gjort gällande att ECB saknade behörighet att anta de överklagade akterna, att de överklagade akterna strider mot bestämmelser i EUF-fördraget vad gäller etableringsfrihet, fri rörlighet för tjänster och/eller kapital samt mot EU:s konkurrensrätt. Vidare anser Förenade kungariket att de överklagade akterna utgör en direkt eller indirekt diskriminering på grund av nationalitet samt att de överklagade akterna och/eller lokaliseringspolicyn strider mot bestämmelserna i förordning (EU) nr 648/2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (EMIR) och bestämmelserna i det internationella handelsavtalet General Agreement on Trade in Services (GATS). Slutligen har Förenade konungariket anfört att den rättfärdigande grund som ECB har åberopat till stöd för lokaliseringspolicyn inte är förenlig med proportionalitetsprincipen.

Sverige har intervenerat till stöd för Förenade kungariket och anfört följande. I likhet med den brittiska regeringen ifrågasätter den svenska regeringen att de överklagade akterna i nu relevanta delar är förenliga med EMIR och med grundläggande bestämmelser i fördragen som till exempel etableringsfriheten och/eller den fria rörligheten för tjänster eller kapital alternativt förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet. Den svenska regeringen delar också den brittiska regeringens uppfattning att ett krav på att CCP:er som bedriver clearing i euro överstigande vissa tröskelvärden ska vara etablerade i eurozonen inte är proportionerligt i förhållande till det av ECB angivna ändamålet.

T-115/13 (UDEUD2013/178) Dennekamp mot Europaparlamentet

Den holländske journalisten Dennekamp har hos Europaparlamentet begärt att få tillgång till handlingar som visar vilka av dess ledamöter som är anslutna till tilläggs pensionssystemet. Europaparlamentet har avslagit hans begäran med motiveringen att Dennekamp inte på det sätt

som krävs enligt personuppgiftsförordningen har visat att det är nödvändigt att personuppgifterna överförs samt att de berörda ledamöternas intressen överväger de eventuella behoven av en sådan överföring. Dennekamp har överklagat beslutet.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

Sverige har intervenerat till stöd för Dennekamp och anfört följande. I situationer där både förordning (EG) nr 45/2001 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (personuppgiftsförordningen) och förordning (EG) nr 1049/2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen) är tillämpliga ska en sammantagen bedömning göras som innebär en rimlig avvägning mellan de olika syften och rättigheter som förordningarna återspeglar. Dennekamp har lämnat en uttrycklig och legitim motivering som visar varför en överföring p.g.a. allmänintresse är nödvändig. Uppgifter om anslutning till tilläggspensionssystemet tillhör parlamentsledamöternas offentliga sfär och är inte av integritetskänsligt slag. Det saknas därför skäl att anta att de berörda ledamöternas legitima intressen skulle kunna skadas genom en överföring. De handlingarna som Dennekamp begärt tillgång till kan därför lämnas ut.

T-395/13 (UDEUD2013/359) Miettinen mot Europeiska unionens råd

Den finske forskaren Samuli Miettinen har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara dels rådets beslut den 21 maj 2013 att inte ge fullständig tillgång till handling nr 12979/12, bestående av ett yttrande från rådets rättstjänst över två av Europeiska kommissionen framlagda lagstiftningsförslag om insiderhandel och marknadsmissbruk, dels rådets beslut den 23 juli 2013 att på nytt neka honom tillgång till handlingen.

Sverige har intervenerat till stöd för Miettinen och har sammanfattningsvis anfört följande. Vad rådet har fört fram som skäl för att vägra tillgång till yttrandet med hänvisning till sekretessundantagen till skydd för juridisk rådgivning respektive rådets beslutsförfarande är av så allmänt hållen karaktär att det inte kan motivera ett undantag från den öppenhet som föreskrivs i öppenhetsförordningen. Rådet har alltså inte lämnat en utförlig motivering till beslutet att inte lämna ut det aktuella yttrandet som det är skyldigt att göra. Rådet har dessutom inte på det sätt det är skyldigt till förklarat hur det kommit fram till sin bedömning att ett övervägande allmänintresse inte förelåg.

T-429/13 (UDEUD2013/432) Bayer CropScience mot Europeiska kommissionen och T-451/13 (UDEUD2013/433) Syngenta Crop Protection m.fl. mot Europeiska kommissionen

Bayer CropScience och Syngenta Crop Protection m.fl. har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 485/2013 om ändring av genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 vad gäller villkoren för godkännande av de verksamma ämnena klotianidin, tiametoxam och imidakloprid samt om förbud mot

användning och försäljning av utsäde som behandlats med växtskyddsmedel innehållande dessa verksamma ämnen.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för kommissionen. Ansökningarna har beviljats och Sveriges interventionsinlagor ska lämnas in till EU-domstolen senast den 12 respektive den 19 januari 2015.

T-521/14 (UDEUD2014/ 180) Konungariket Sverige mot Europeiska kommissionen

Den 3 juli 2014 har Sverige lämnat in en stämmingsansökan mot Europeiska kommissionen till tribunalen.

Genom stämningen vill Sverige få fastställt att kommissionen rättstridigt har underlåtit att vidta åtgärder genom att inte anta delegerade akter för att närmare ange vetenskapliga kriterier för att fastställa hormonstörande egenskaper i enlighet med artikel 5.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter (biocidförordningen).

Sverige har anfört följande. Hormonstörande ämnen är ämnen som kan störa kroppens hormonsystem. De kan imitera eller blockera kroppens egna hormoner och störa det system som ser till att hormonerna transporteras till rätt celler i kroppen. Hormonstörande ämnen kan även påverka produktionen och nedbrytningen av hormoner eller dess receptorer. Hormonsystem finns både i däggdjur och andra organismer och hormonstörande ämnen är därför relevanta både för människors hälsa och för miljön. Världshälsoorganisationen (WHO) och FN:s miljöprogram (UNEP) publicerade våren 2013 rapporten ”State of the Science of Endocrine Disrupting Chemicals 2012”. I rapporten konstateras att många av de sjukdomar och skador som beror på störningar i hormonsystemet har ökat och att ökningen inte enbart kan förklaras med genetiska faktorer. Det gäller t.ex. sjukdomar och störningar som försämrad spermieproduktion, bröst-, testikel- och prostatacancer, ADHD samt prematura födselar och låg födelsevikt. Enligt rapporten är exponering för hormonstörande ämnen sannolikt en bidragande faktor till ökningen av dessa sjukdomar och störningar. Dessutom konstateras att ökning av hormonstörande ämnen i miljön sannolikt bidrar till den pågående nedgången i flera vilda djurpopulationer. Enligt artikel 5.3 i biocidförordningen ska kommissionen senast den 13 december 2013 anta delegerade akter för att närmare ange vetenskapliga kriterier för att fastställa hormonstörande egenskaper. Kommissionen har inte antagit några sådana delegerade akter. Sverige har inte möjlighet att på egen hand införa förbud mot hormonstörande ämnen. Enligt den svenska regeringen har kommissionen underlag för att närmare ange vetenskapliga kriterier för att fastställa hormonstörande egenskaper. En tillämpning av de interimskriterier som enligt biocidförordningen ska gälla till dess delegerade akter med kriterier för hormonstörande ämnen antas, är inte tillräckliga för att den höga skyddsnivå för människors och djurs hälsa och miljön som eftersträvas genom biocidförordningen ska uppnås.

Sverige har anmodat kommissionen att anta delegerade akter i enlighet med artikel 5.3 i biocidförordningen utan att kommissionens svar inneburit ett ställningstagande till denna anmodan i den mening som avses i artikel 265 andra stycket EUF-fördraget. Kommissionen har heller inte vid tiden för stämmningsansökan vidtagit åtgärder som medfört att underlåtenheten upphört.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

Kommissionen har inkommit med svaromål i vilket i huvudsak följande anförts. Sveriges talan ska avvisas eftersom kommissionen genom sitt svar tagit ställning till Sveriges anmodan i den mening som avses i artikel 265 andra stycket EUF-fördraget. Skulle tribunalen anse att talan kan tas upp till sakprövning yrkar kommissionen att talan ska ogillas. I sistnämnda del har kommissionen bl.a. anført följande. Artikel 5.3 första stycket i biocidförordningen föreskriver visserligen att kommissionen ska anta delegerade akter som närmare anger vetenskapliga kriterier för att fastställa hormonstörande egenskaper senast den 13 december 2013. Det framgår emellertid av biocidförordningen att dess syfte är ”att förbättra den inre marknadens funktion genom att harmonisera reglerna för tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter och samtidigt säkerställa en hög skyddsnivå både för människors och djurs hälsa och för miljön”. Vidare föreskriver växtskyddsförordningen, bilaga II, punkt 3.6.5 att kommissionen senast den 14 december 2013 för ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa ska lägga fram ett förslag till vetenskapliga kriterier för fastställande av hormonstörande egenskaper, i enlighet med det föreskrivna förfarandet med kontroll. Detta förfarande garanterar inte att de slutligen antagna kriterierna blir desamma som de som kommissionen (dagen innan) skulle ha antagit under artikel 5.3 första stycket i biocidförordningen. Arbetet med att i enlighet med artikel 5.3 första stycket i biocidförordningen ta fram underlag för fastställande av vetenskapliga kriterier för att identifiera hormonstörande ämnen utmanades dessutom i och med antagandet av det sjunde miljöhandlingsprogrammet den 20 november 2013. Genom antagandet av det sjunde miljöhandlingsprogrammet, som i punkt 50 anger att de vetenskapliga farobaserade kriterierna för att identifiera hormonstörande ämnen ska harmoniseras horisontellt i all relevant unionslagstiftning, har de vetenskapliga kriterierna fått ett betydligt mer omfattande tillämpningsområde än vad som förutsågs i samband med antagandet av biocidförordningen. Under omständigheter som de som nu är för handen, och i ljuset av biocidförordningens sammanhang och ändamål måste datumet som angivits i artikel 5.3 första stycket i biocidförordningen tolkas så att det inte kan anses utgöra en bindande deadline, utan snarare en målsättning. Kommissionen måste kunna genomföra en konsekvensanalys av de vetenskapliga farobaserade kriterierna för att utvärdera konsekvenserna av olika alternativ för dessa kriterier och av deras genomförande i sektorspecifik lagstiftning. Genom artikel 5.1 i biocidförordningen säkerställs, sedan biocidförordningen började tillämpas den 1 september 2013, redan en mycket hög nivå av reglering av hormonstörande ämnen, med beaktande av skyddet för både människors och djurs hälsa och miljön. Att anta delegerade akter med närmare angivande av vetenskapliga kriterier för att fastställa hormonstörande egenskaper innan konsekvenserna av dessa kriterier har

utretts på ett fullgott vis, skulle riskera att en felaktig avvägning görs mellan den fria rörligheten för biocidprodukter inom unionen och skyddet av folkhälsan, och att den eftersträvade höga skyddsnivån inte upprätthålls.

3.2 Mål om förhandsavgörande

C-279/13 (UDEUD2013/214) C More Entertainment mot Linus Sandberg

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

Den nationella domstolens frågor: Omfattar begreppet överföring till allmänheten, i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (infosocdirektivet), åtgärden att på en webbsida som är tillgänglig för envar tillhandahålla en klickbar länk till ett verk som sänds ut av den som innehar upphovsrätten till verket? Har det någon betydelse för bedömningen av denna fråga på vilket sätt länkningen görs? Spelar det någon roll om tillgängligheten till det verk vartill länkningen sker är på något sätt begränsad? Får medlemsstaterna föreskriva en mer omfattande ensamrätt för upphovsmannen genom att låta överföring till allmänheten omfatta fler förfoganden än de som anges i artikel 3.1 i infosocdirektivet? Får medlemsstaterna föreskriva en mer omfattande ensamrätt för rättighetshavaren genom att låta överföring till allmänheten omfatta fler förfoganden än de som anges i artikel 3.2 i infosocdirektivet?

Sverige har inte yttrat sig i målet.

C-340/13 (UDEUD2013/248) Bpost mot Institut belge des services postaux et des télécommunications

Begäran från Cour d'appel de Bruxelles, Konungariket Belgien

Den nationella domstolens frågor: Ska den femte strecksatsen i artikel 12 i direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (direktivet) endast tillämpas på tillfälliga rabatter och mängdrelaterade rabatter i stället bedömas enligt den fjärde strecksatsen i samma bestämmelse? Om denna fråga besvaras nekande; innebär det ett åsidosättande av principen om icke-diskriminering i femte strecksatsen i artikel 12 att den mängdrelaterade rabatt som förmedlaren beviljas inte är lika stor som den rabatt som beviljas en avsändare som avlämnar samma antal försändelser, utan i stället motsvarar summan av de rabatter som beviljas samtliga avsändare på grundval av antalet försändelser från var och en av dessa?

Sverige har anfört följande. Enligt den svenska regeringens uppfattning är den mängdrabatt som är aktuell i målet en sådan specialavgift som omfattas av och därmed ska bedömas enligt femte strecksatsen i artikel 12 i direktivet. Vidare anser regeringen att principen om icke-diskriminering i denna bestämmelse åsidosätts om den mängdrelaterade rabatten som förmedlaren beviljas inte är lika stor som den rabatt som beviljas en avsändare som avlämnar samma volym försändelser.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 16 oktober 2014: Den femte strecksatsen i artikel 12 i direktivet är inte tillämplig på mängdrabatter som de som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänster beviljar på grundval av volymer av försändelser som lämnas in under en referensperiod och som är avsedda att fungera som incitament för avsändare för att öka deras efterfrågan på posttjänster. Vidare utgör principen om icke diskriminering i fjärde strecksatsen i artikel 12 i direktivet inte hinder för att leverantörer av samhällsomfattande posttjänster beräknar mängdrabatter som beviljas förmedlare på grundval av den mängd som var och en av förmedlarens kunder skickar under en referensperiod och alltså inte på grundval av den sammanlagda mängden försändelser som förmedlaren lämnar in till leverantören av samhällsomfattande tjänster under denna period.

*C-396/13 (UDEUD2013/317) Sähköalojen ammattiliitto ry mot
Elektrobudowa Spolka Akcyjna
Begäran från Satakunta tingsrätt, Finland*

Den nationella domstolens frågor: I samband med den nationella domstolens prövning har fråga uppkommit om den kan underlåta att tillämpa artikel 84 i den polska lagen om arbete, det vill säga om finländsk lagstiftning är tillämplig framför polsk lagstiftning såvitt gäller arbetstagares möjlighet att överlåta anspråk på lön och andra anställningsförmåner till sin fackförening för att göra gällande anspråken vid domstol samt fackföreningens rätt att väcka en sådan talan. Den finländska domstolen önskar också få reda på vilka ersättningar liksom förmåner i form av logi och matkuponger som omfattas av begreppet minimilön enligt artikel 3.1 c i direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (direktivet) och om detta även omfattar frågan om lönegruppsindelning.

Sverige har anfört följande. Artiklarna 3, 5.2 och 6 i direktivet, jämförda med artiklarna 9.2, 14.2 och 23 i förordning (EG) nr 593/2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen) ska tolkas på så sätt att det är värmedlemsstatens bestämmelser som ska tillämpas i ett fall som det förevarande ifråga om arbetstagarnas möjlighet att överföra sina förfallna lönefordringar till sin fackförening.

Varken direktivet eller Rom I-förordningen hindrar att frågan om en fackförening har rätt att väcka en sådan talan om indrivning av lönefordringar som den som är i fråga i målet avgörs i enlighet med värmedlemsstatens lag. Enligt regeringen ska artikel 3.1 c i direktivet tolkas så att begreppet minimilön kan omfatta grundtimlön efter

lönegrupp, ackordsgarantilön och semesterlön, men inte sådana ersättningar för utgifter som uppkommit till följd av utstationeringen och därmed typiskt sett är sådana att de ska bäras av arbetsgivaren. Det ankommer på den nationella domstolen att bedöma om fast dagtraktamente, ersättning för den dagliga resan till arbetet och förmåner i form av logi och matkuponger utgör ersättning för sådana kostnader. Tolkningen av artikel 3 i direktivet får dock inte leda till att arbetstagaren utesluts från en rätt till ersättning för resa, kost och logi. Artikel 3 i direktivet ska tolkas på så sätt att indelningen i lönegrupper omfattas av värdmedlemsstatens behörighet för fastställande av minimilön. Det ankommer således på den nationella domstolen att avgöra vilken lönegruppsindelning som är tillämplig i enlighet med de allmängiltigförklarade kollektivavtal i värdmedlemsstaten som en arbetsgivare som utstationerar arbetstagare ska följa.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 18 september 2014: Artikel 14.2 i Rom I-förordningen, jämförd med artikel 3.1 i utstationeringsdirektivet ska tolkas så, att frågan huruvida en utstationerad arbetstagare har rätt att överlåta en lönefordran mot sin arbetsgivare till en fackförening i värdmedlemsstaten ska avgöras enligt den lagstiftning som är tillämplig på lönefordran som sådan. I den utsträckning lönefordran grundar sig på sådana arbets- och anställningsvillkor som avses i artikel 3.1 i direktiv 96/71 är det lagstiftningen i den medlemsstat till vilken arbetstagarna har utstationerats som ska tillämpas, inte bara i fråga om fordringarna som sådana, utan också i fråga om fordringarnas överlåtbarhet. Artikel 3.1 c i direktiv 96/71, jämförd med artikel 56 EUF-fördraget, ska tolkas så, att begreppet minimilön kan omfatta grundtimlön efter lönegrupp, ackordsgarantilön, semesterpremie, fast dagtraktamente och ersättning för den dagliga resan till arbetet (reseersättning) i överensstämmelse med de arbets- och anställningsvillkor som har fastställts i ett kollektivavtal som förklarats ha allmän giltighet, i den mening som avses i artikel 3.8 i direktiv 96/71, och vilka omfattas av bilagan till direktivet (eller i förekommande fall av andra relevanta rättsakter). Emellertid gäller följande: Värdmedlemsstaten kan inte införa särskilda löneklasser eller lönegrupper för utländska företag som utstationerar arbetstagare till dess territorium som går längre än det minimum som uttryckligen fastställts för ett sådant kollektivavtal i värdmedlemsstaten. Värdmedlemsstaten kan inte heller ålägga utländska företag som utstationerar arbetstagare till dess territorium att betala fast dagtraktamente till arbetstagarna under hela utstationeringen eller reseersättning för de berörda arbetstagarna, i en situation där den hänskjutande domstolen finner att dessa ersättningar gör det mindre attraktivt för dessa utländska företag att tillhandahålla tjänster och när utbetalningen av ersättningarna går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå syftet att garantera arbetstagare ett socialt skydd. Artikel 3.7 i direktiv 96/71 ska tolkas så, att logi och matkuponger som tillhandahålls av företaget som utstationerar arbetstagare till värdmedlemsstaten under de omständigheter som är för handen i förevarande mål ska betraktas som ersättning för utgifter som i själva verket har uppkommit till följd av utstationeringen. Följaktligen ska de inte beaktas vid beräkningen av om de utstationerade arbetstagarna har

erhållit en lön som uppgår till den fastställda minimilönen i värdmedlemsstaten. Artikel 3.10 i direktiv 96/71 ska tolkas så, att ersättningar som ackordslön, reseersättning och dagtraktamente som fastställts i kollektivavtal som förklarats ha allmän giltighet inte anses utgöra arbets- eller anställningsvillkor som måste iakttas för att uppfylla tvingande krav av allmänintresse, i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

*C-533/13 (UDEUD2013/382) Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry mot Öljytuote ry och Shell Aviation Finland Oy
Begäran från Arbetsdomstolen, Finland*

Den nationella domstolens frågor: Ska artikel 4.1 i direktiv 2008/104/EG om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag (bemanningsdirektivet) tolkas så, att nationella myndigheter inklusive domstolar har en fortgående skyldighet att, med de medel som står till deras förfogande, säkerställa att inga nationella bestämmelser eller kollektivavtal som strider mot en bestämmelse i direktivet är i kraft eller tillämpas? Ska artikel 4.1 i direktivet tolkas så, att den utgör hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag endast får anlitas i särskilt angivna fall, till exempel för att hantera arbetstoppar eller för arbetsuppgifter som inte kan utföras av ett företags egen personal? Om ett företag under en längre tid anlitar arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag och dessa arbetar inom ramen för nämnda företags sedvanliga verksamhet, vid sidan av företagets egen personal, kan detta anses utgöra otillåtet anlitanande av arbetstagare från bemanningsföretag? För det fall den nationella bestämmelsen bedöms strida mot direktivet, vilka medel står då till domstolens förfogande för att uppnå direktivets mål när fråga är om ett kollektivavtal som är bindande för de privaträttsliga subjekt som är parter?

Sverige har anfört följande. Artikel 4 i bemanningsdirektivet ska tolkas på så sätt att den ålägger medlemsstaterna att genomföra en översyn av eventuella begränsningar eller förbud mot anlitanande av arbetskraft som hyrs ut av bemanningsföretag, men förpliktar inte medlemsstaterna att undanröja nationella begränsningar eller förbud mot anlitanande av arbetskraft som hyrs ut av bemanningsföretag som inte är motiverade av de skäl som anges i artikel 4.1 i bemanningsdirektivet.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 20 november 2014: Artikel 4.1 i bemanningsdirektivet ska tolkas så att den förbjuder bibehållandet eller införandet av förbud och begränsningar avseende anlitanandet av arbetstagare som inte är motiverade av allmänintresset särskilt arbetstagares skydd, kraven på hälsa och säkerhet i arbetet eller behovet av att garantera att arbetsmarknaden fungerar väl och att missbruk förhindras. Artikel 4.1 i bemanningsdirektivet utgör inte hinder för en nationell bestämmelse som dels begränsar anlitanandet av arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag till arbetsuppgifter som är tillfälliga och som, av objektiva skäl, inte kan utföras av arbetstagare som är direktanställda i kundföretaget, dels förbjuder användning av sådan utlyrd arbetskraft vid sidan av företagets direktanställda arbetstagare för

att utföra arbetsuppgifter som är identiska med dem som de sistnämnda utför under en längre period.

C-544/13 och C-545/13 (UDEUD2014/3) Abcur AB mot Apoteket Farmaci AB respektive Abcur AB mot Apoteket AB och Apoteket Farmaci AB
Begäran från Stockholms tingsrätt, Sverige

Den nationella domstolens frågor: Tingsrätten undrar först och främst om ett receptbelagt humanläkemedel som enbart används i akutsjukvård, för vilket ett godkännande för försäljning inte har lämnats av den ansvariga myndigheten i en medlemsstat eller enligt förordning (EEG) nr 2309/93, som tillverkas av en sådan aktör som den som är aktuell i målet vid tingsrätten och rekvideras av sjukvården enligt de förutsättningar som är aktuella i målet vid tingsrätten, kan omfattas av något av undantagen i artiklarna 3.1 eller 3.2 i direktiv 2001/83 om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel, särskilt i en situation när det finns ett annat godkänt läkemedel med samma aktiva substans, samma dosering och samma läkemedelsform. Därutöver ställer tingsrätten ett antal följdfrågor som skiljer sig något åt i de båda målen.

Sverige har inte yttrat sig i målen.

C-569/13 (UDEUD2013/435) Bricmate AB mot Tullverket
Begäran från Förvaltningsrätten i Malmö, Sverige

Den nationella domstolens fråga: Är rådets genomförandeförordning (EU) nr 917/2011, av den 12 september 2011, om införande av en slutgiltig antidumpningstull och slutgiltigt uttag av den preliminära tull som införts på import av vissa keramiska plattor med ursprung i Folkrepubliken Kina ogiltig, på någon av följande grunder: 1) Att EU-institutionernas utredning innehåller uppenbara sakfel, 2) Att EU-institutionernas utredning innehåller uppenbart felaktiga bedömningar, 3) Att kommissionen åsidosatt omsorgsplikten och artiklarna 3.2 och 3.6 i rådets förordning (EG) nr 1225/2009 av den 30 november 2009 om skydd mot dumpad import från länder som inte är medlemmar i Europeiska gemenskapen (EUT 2009 L 343, s. 51), 4) Att kommissionen åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 20.1 i förordning nr 1225/2009 och åsidosatt Bolagets rätt till försvar, 5) Att kommissionen i strid med artikel 17 i förordning nr 1225/2009 underlåtit att beakta den information som Bolaget tillhandahållit, och/eller 6) Att kommissionen brutit i motiveringskyldigheten (enligt artikel 296 EUF-fördraget).

Sverige har inte yttrat sig i målet.

C-593/13 (UDEUD2014/19) Rina Services med flera
Begäran från Consiglio di Stato, Italien

Den nationella domstolens frågor: Om fördragets principer om etableringsfrihet (artikel 49 EUF-fördraget) och om frihet att tillhandahålla tjänster (artikel 56 EUF-fördraget) samt principerna i direktiv 2006/123/EG (tjänstedirektivet) utgör hinder för att anta och tillämpa en nationell lagstiftning som föreskriver att certifieringsorgan,

vilka har bildats i form av aktiebolag, ska ha sitt säte i Italien. Och om undantaget i artikel 51 EUF-fördraget ska tolkas så, att det omfattar en sådan verksamhet som certifieringsverksamhet som utförs av privaträttsliga organ, vilka dels ska ha bildats i form av aktiebolag och som är verksamma på en konkurrensutsatt marknad, dels utövar offentlig makt, och av det skälet behöver tillstånd och är underkastade stränga kontroller av tillsynsmyndigheten.

Sverige har anfört följande. Lagstiftning som föreskriver att sådana certifieringsorgan som de aktuella ska ha sitt säte i Italien utgör vid ett första påseende ett otillåtet krav enligt artiklarna 14 och 16 i tjänstedirektivet samt artiklarna 49 och 56 EUF-fördraget eftersom den hindrar organ i andra medlemsstater från att tillhandahålla motsvarande certifieringstjänster och avhåller italienska organ att etablera sig i en annan medlemsstat. Såväl artikel 14 som artikel 16 i tjänstedirektivet är tillämpliga på det i målet aktuella förbudet. Eftersom åtminstone artikel 14 inte medför någon fullständig harmonisering av etableringsfriheten, måste även fördragets bestämmelser tillämpas, särskilt artikel 52 EUF-fördraget. Förbuden mot sådana inskränkningar i tjänstedirektivet samt artiklarna 49 och 56 EUF-fördraget är dock inte tillämpliga på sådan verksamhet som är förenad med utövande av offentlig makt i den mening som avses i artikel 51 EUF-fördraget. Enligt den svenska regeringens uppfattning torde, utifrån de uppgifter som kan utläsas ur begäran om förhandsavgörande, sådan certifieringsverksamhet som utövas av de aktuella organen inte omfattas av undantaget i artikel 51 EUF-fördraget. Således bör den nationella domstolens andra fråga besvaras nekande och dess första fråga besvaras jakande.

C-595/13 (UDEUD2014/5) Staatssecretaris van Financiën mot Fiscale eenheid X N.V. c.s.

Begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

Den nationella domstolens frågor. Om artikel 13 B d 6 i direktiv 77/388 ska tolkas så, att ett företag som har bildats av fler än en investerare enbart i syfte att investera det anskaffade kapitalet i fastigheter, kan anses utgöra en särskild investeringsfond i den mening som avses i det direktivet. Om fråga 1 besvaras jakande, huruvida artikel 13 B d 6 i direktiv 77/388 tolkas så, att med uttrycket ”förvaltning” även ska avses den faktiska användning av företagets fastigheter som har lagts ut på tredje man.

Sverige har anfört följande. Enligt den svenska regeringen kan investeringsbolag, som har bildats av fler än en investerare enbart i syfte att investera det anskaffade kapitalet i fastigheter, inte anses utgöra särskilda investeringsfonder i den mening som avses i artikel 13 B d 6 i direktiv 77/388. Den nationella domstolens första fråga bör således besvaras nekande. För det fall domstolen inte skulle dela den bedömningen utan anser att frågan ska besvaras jakande, bör enligt regeringens uppfattning den nationella domstolens andra fråga besvaras nekande. Enligt regeringen kan nämligen inte med uttrycket förvaltning, i

den mening som avses i nyss nämnda direktivbestämmelser, avses en faktisk användning av fastigheter.

*C-632/13 (UDEUD2014/17) Skatteverket mot Hilikka Hirvonen
Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen i Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 45 EUF-fördraget utgör hinder mot bestämmelser i en medlemsstats lagstiftning som innebär att en person bosatt i en annan medlemsstat – som förvärvat hela eller så gott som hela sin inkomst i den förstnämnda medlemsstaten – kan välja mellan två helt olika beskattningsformer, nämligen att antingen beskattas genom en källskatt med en lägre skattesats men utan rätt till sådana skattelättnader som gäller vid tillämpningen av det ordinarie inkomstskattesystemet eller att beskattas för sina inkomster enligt detta system och därmed kunna utnyttja skattelättnaderna i fråga?

Sverige har anfört följande. Enligt den svenska regeringen innebär lagstiftningen som avses i den nationella domstolens fråga sammantaget inte någon diskriminering i strid med artikel 45 EUF-fördraget. Om den svenska lagstiftningen trots allt skulle bedömas som diskriminerande är det fråga om sådan indirekt diskriminering som kan rättfärdigas av tvingande hänsyn till allmänintresset i form av säkerställandet av en väl avvägd fördelning av beskattningsrätten, en effektiv skatteuppbörd och undvikande av skatteundandraganden. Under alla förhållanden innebär artikel 45 EUF-fördraget således inte något hinder mot de bestämmelser som avses i frågan.

*C-657/13 (UDEUD2014/29) Verder LabTec GmbH & Co. KG mot
Finanzamt Hilden
Begäran om förhandsavgörande från Finanzgericht Düsseldorf,
Tyskland*

Den nationella domstolens fråga: Är det förenligt med den i artikel 49 EUF-fördraget föreskrivna etableringsfriheten, att i en nationell bestämmelse föreskriva att överföring av en rörelsetillgång från ett inhemskt till ett utländskt fast driftställe, tillhörande samma företag, utgör ett uttag för rörelsefrämmande ändamål vilket ska medföra att dolda reserver upplöses, och att en uttagsvinst ska redovisas i samband därmed samt att i ytterligare en bestämmelse föreskriva att denna vinst får fördelas i lika delar på fem eller tio räkenskapsår?

Sverige har anfört följande: Domstolen har i ett antal avgöranden slagit fast att det är förenligt med unionsrätten att en medlemsstat, när tillgångar flyttas på ett sådant sätt att medlemsstatens beskattningsrätt upphör, har rätt att fastställa värdet på tillgångarna och/eller den skatt som ska erläggas för att denna medlemsstat ska kunna tillgodogöra sig skatt på de värden som har upparbetats under den tidsperiod då medlemsstaten haft beskattningsrätt. Som framgår bl.a. av domstolens dom i mål C-261/11, Kommissionen mot Danmark, saknar det betydelse om tillgångarna vid denna tidpunkt har realiserats. Av detta följer att den första delen av tolkningsfrågan bör besvaras jakande. Vidare måste en bestämmelse som innebär att vinsten får fördelas i lika delar på fem eller

tio räkenskapsår, i enlighet med vad domstolen har konstaterat i mål C-164/12, DMC, anses vara förenlig med unionsrätten. Således bör även den andra delen av tolkningsfrågan som handlar om tidpunkten för betalning av den aktuella skatten besvaras jakande.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

*C-686/13 – Rätten till avdrag för kapitalförluster (inkl. valutakursförluster) på näringsbetingade andelar
Begäran från Högsta Förvaltningsdomstolen, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Utgör artikel 49 EUF-fördraget och artikel 63 EUF-fördraget hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken hemviststaten inte medger avdrag för en valutakursförlust som är integrerad i en kapitalförlust på en näringsbetingad andel i ett bolag som har hemvist i en annan medlemsstat, när hemviststaten tillämpar ett system där kapitalvinster och kapitalförluster på sådana andelar inte beaktas vid beräkning av beskattningsunderlaget.

Sverige har anfört följande: Artiklarna 49 och 63 EUF-fördraget utgör inte hinder för nationell lagstiftning enligt vilken hemviststaten inte medger avdrag för en valutakursförlust som är integrerad i en kapitalförlust på en näringsbetingad andel i ett bolag som har hemvist i en annan medlemsstat, när hemviststaten tillämpar ett system där kapitalvinster och kapitalförluster på sådana andelar inte beaktas vid beskattning. Om domstolen ändå skulle anse att det svenska systemet utgör en inskränkning av etableringsfriheten, är denna inskränkning rättfärdigad med hänsyn till behovet av att upprätthålla det svenska skattesystemets inre sammanhang.

*C-691/13 (UDEUD 2014/55) Les Laboratoires Servier SA mot Ministre des affaires sociales et de la santé och Ministre de l'Économie et des Finances
Begäran om förhandsavgörande från Conseil d'État, Frankrike*

Den nationella domstolens fråga: Innebär artikel 6.2 i rådets direktiv 89/105/EEG av den 21 december 1988 om insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen på humanläkemedel och deras inordnande i de nationella sjukförsäkringssystemen en skyldighet att motivera beslut om att uppta ett läkemedel i förteckningen över läkemedel som omfattas av sjukförsäkringssystemet, eller om förlängt upptagande i förteckningen, för det fall att beslutet, i förhållande till ansökan, begränsar de terapeutiska indikatorer som ger rätt till ersättning, eller villkorar ersättning baserat på bland annat, den föreskrivande läkarens kvalifikationer, behandlingsförloppet, uppföljningen av patienter, eller andra villkor som endast ger en del av de patienter som behandlas med läkemedlet rätt till ersättning från sjukförsäkringskassorna eller begränsar denna möjlighet till att endast omfatta särskilda situationer?

Sverige har anfört följande: Som utgångspunkt är det viktigt att en sökande har möjlighet att förstå skälen bakom de beslut som myndigheter och domstolar fattar. Detta gäller särskilt i de situationer då beslutet går sökanden emot. Sökanden ska även erhålla uppgift om det är möjligt att överklaga beslut och, om så är fallet, information om vart

denne kan vända sig. För att en sökande ska kunna förstå skälen bakom sådana beslut och också kunna tillvarata sin rätt, krävs ofta – men inte alltid – en motivering i själva beslutet. I vissa fall råder det ingen som helst tvekan om vilka överväganden som har gjorts och en sökande efterfrågar inte heller en motivering. Enligt regeringen kan artikel 6.2 inte tolkas så att det föreligger en motiveringsskyldighet i de fall där det är uppenbart obehövt, t.ex. när ett beslut är detsamma som för en referensprodukt och där sökanden är väl medveten om vilka överväganden som gjordes vid beslutet avseende referensprodukten.

C-9/14 (UDEUD2014/64) Staatssecretaris van Financiën mot D.G. Kieback
Begäran från Hoge Raad der Nederlanden

Den nationella domstolens fråga: Innebär artikel 39 EG om fri rörlighet för arbetstagare att anställningsstaten är skyldig att vid inkomstbeskattning beakta personliga förhållanden och familjesituation (t.ex. avdrag för räntekostnader) för en skattskyldig utan hemvist i anställningsstaten när den skattskyldiges inkomst under en del av beskattningsåret huvudsakligen kommit från anställningsstaten.

Sverige har anfört följande. Huvudregeln enligt EU-domstolens praxis är att olika beskattningstekniker får användas beroende på om den skattskyldige har hemvist i medlemsstaten eller inte. Om den skattskyldige får huvuddelen av sin inkomst från anställningsstaten är dock den begränsat skattskyldiges situation jämförbar med en obegränsat skattskyldigs situation (dvs. en person som har hemvist i anställningsstaten). Under sådana förhållanden måste anställningsstaten därför se till att den begränsat skattskyldiges personliga förhållanden kan beaktas vid beskattningen på samma sätt som en obegränsat skattskyldigs personliga förhållanden. Bedömningen av om en skattskyldig med hemvist och en skattskyldig utan hemvist i anställningsstaten befinner sig i jämförbara situationer förutsätter att en tidsperiod bestäms under vilken jämförelsen av förhållandena ska ske. Den referensperiod som bör användas är beskattningsåret. Om kortare perioder fick användas skulle obegränsat och begränsat skattskyldiga i princip alltid kunna anses vara i jämförbara situationer.

C-10/14, C-14/14 och C-17/14 (UDEUD2014/123) J.B.G.T. Miljoen (mål C-10/14), X (mål C-14/14) respektive Société générale SA (mål C-17/14) mot Staatssecretaris van Financiën
Begäran om förhandsavgörande från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

Den nationella domstolens frågor i mål C-17/14: Hoge Raad undrar först och främst om jämförelsen mellan en person utan hemvist i landet och en person med hemvist i landet i ett fall som det förevarande, i vilket källstaten innehållit skatt på de utdelningar som betalats ut, ska för tillämpningen av artikel 63 EUF-fördraget även utsträckas till att gälla den inkomstskatt som påförts utdelningsinkomsterna och från vilken personer med hemvist i landet får avräkna skatten på utdelningar. Därutöver har den nationella domstolen ställt ett antal följdfrågor.

Sverige har endast yttrat sig i mål C-17/14 och där anför i huvudsak följande: Det framgår inte tydligt av begäran om förhandsavgörande om och i så fall hur klaganden skulle missgynnas i förhållande till personer med hemvist i Nederländerna genom den aktuella källbeskattningen. Endast om det klarläggs att något sådant missgynnande föreligger blir den nationella domstolens frågor relevanta att besvara. Om så visar sig vara fallet, ska den efterfrågade jämförelsen göras med hänsyn till den faktiska skattebelastningen som den aktuella nederländska beskattningen av utdelningar innebär. Det är alltså fråga om en jämförelse mellan å ena sidan en definitiv källskatt om 15 procent på utdelningar till personer som inte har hemvist i Nederländerna och å andra sidan en beskattning av utdelningar till personer med hemvist i Nederländerna med beaktande av att detta sker som ett led i den ordinarie bolagsbeskattningen. Vid jämförelsen kräver unionsrätten endast att möjligheten att få avdrag för sådana kostnader som har ett direkt samband med utdelningarnas förvärvande beaktas. I princip är det utan betydelse för bedömningen hur Frankrike valt att hantera det nederländska skatteuttaget.

C-67/14 (UDEUD2014/101) Jobcenter Berlin Neukölln mot Nazifa Alimanovic, Sonita Alimanovic, Valentina Alimanovic och Valentino Alimanovic
Begäran från Bundessozialgericht, Tyskland

Den nationella domstolens fråga: Både Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (rörlighetsdirektivet) innehåller artiklar med krav på likabehandling men i rörlighetsdirektivet finns det en bestämmelse i artikel 24.2 som medger undantag från kravet på likabehandling. Den nationella domstolen undrar om likabehandlingsprincipen i artikel 4 i förordning (EG) nr 883/2004 kan begränsas genom nationell lagstiftning som genomför undantaget från likabehandlingsprincipen i artikel 24.2 i rörlighetsdirektivet när det gäller arbetssökande. Den nationella domstolen undrar även om artikel 45.2 EUF-fördraget jämförd med artikel 18 EUF-fördraget utgör hinder mot en nationell bestämmelse enligt vilken unionsmedborgare, vilka i egenskap av arbetssökande kan åberopa utövandet av rätten till fri rörlighet, utan undantag nekas en social förmån som har till syfte att säkerställa försörjningen och samtidigt främja tillträde till arbetsmarknaden under den tid de enbart har uppehållsrätt som arbetssökande och oberoende av deras anknytning till den mottagande staten.

Sverige har anför följande. Av praxis från domstolen framgår att likabehandlingsprincipen i förordning (EG) nr 883/2004 kan begränsas genom bestämmelser som genomför undantaget från likabehandlingsprincipen i rörelsedirektivet. Ordalydelsen i artikel 24.2 i rörlighetsdirektivet innebär inte att det måste prövas i det individuella fallet om avsteg kan göras mot bakgrund av t.ex. unionsmedborgarens

integration. Dock gäller möjligheterna till undantag från likabehandling när det gäller socialt bistånd bara om förmånen dels verkligen utgör socialt bistånd, dels den arbetssökande inte ändrat sin uppehållsrättsliga status t.ex. genom arbete. Utgångspunkten för bedömningen av en förmån som både har till syfte att ge socialt bistånd och underlätta tillträdet till arbetsmarknaden bör vara en analys av vilket resultat som stödet syftar till att uppnå, snarare än stödets formella utformning, klassificering eller rubricering. Blandförmåner vars huvudsakliga syfte är att tillförsäkra den bidragssökande en viss ekonomisk miniminivå eller skäliga levnadsvillkor har framförallt karaktären av socialt bistånd. Vid bedömningen av syftet bör vägas in om något alternativt stöd eller försörjningsstöd finns. Är den bidragssökande beroende av stödet för att uppnå skäliga levnadsvillkor talar detta för att stödet ska bedömas som socialt bistånd.

C-95/14 (UDEUD2014/127) Unione Nazionale Industria Conciaria o.a. mot FS Retail m.fl.

Begäran från Tribunale di Milano, Italien

Den nationella domstolens frågor: Är en nationell lagstiftning som ställer krav på ursprungsmärkning av bl.a. skor förenlig med artiklarna 34, 35 och 36 i EUF-fördraget, ett direktiv 94/11/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande märkning av material som används i huvudbeståndsdelarna av skodon som saluförs i detaljistledet samt förordning (EU) nr 952/2013 om fastställande av en tullkodex för unionen? Är det av betydelse om produkten i fråga härstammar från en medlemsstat eller från tredjeländ?

Sverige har anfört följande. Frågan ska bedömas enligt direktiv 94/11/EG och inte enligt fördragsbestämmelserna, eftersom direktivet syftar till en uttömmande harmonisering såvitt avser ursprungsmärkning av skor. Enligt direktivet är viss märkning påbjuden samtidigt som krav på märkning därutöver inte får förekomma. Den italienska lagen om ursprungsmärkning av skor ställer krav utöver direktivet och står därför i strid med unionsrätten.

C-106/14 (UDEUD2014/124) FCD och FMB mot Ministre de l'écologie, du développement durable et de l'énergie.

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

Den nationella domstolens fråga: I det fallet att en ”vara” i den mening som avses i förordning nr 1907/2006 (Reach) är sammansatt av flera beståndsdelar som var för sig svarar mot definitionen av ”vara” i förordningen, är då de skyldigheter som följer av artiklarna 7.2 och 33 uteslutande tillämpliga på den sammansatta varan eller är de tillämpliga på var och en av de beståndsdelar som svarar mot definitionen av en ”vara”?

Sverige har anfört följande. I det fallet att en ”vara” i den mening som avses i Reach-förordningen är sammansatt av flera beståndsdelar som var för sig svarar mot förordningens definition av en ”vara”, är de

*C-168/14 (UDEUD2014/169) Grupo Itevelesa S.L. m.fl. mot Oca Inspección Técnica de Vehículos SA m.fl.
Begäran från Tribunal Supremo, Spanien*

Den nationella domstolens frågor: Innebär artikel 2.2 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet) att fordonsbesiktningsverksamhet som i enlighet med nationella bestämmelser bedrivs av privata företag under tillsyn av en medlemsstats myndigheter är utesluten från direktivets tillämpningsområde? Om föregående fråga ska besvaras nekande (det vill säga om fordonsbesiktningsverksamhet i princip ingår i tillämpningsområdet för tjänstedirektivet, kan då den grund för undantag som anges i artikel 2.2 i, i direktivet vara tillämplig på grund av att de privata företag som tillhandahåller tjänsten har befogenhet att som säkerhetsåtgärd besluta om körförbud för fordon som uppvisar sådana säkerhetsbrister att det skulle föreligga omedelbar fara om fordonet användes? Om tjänstedirektivet är tillämpligt på fordonsbesiktningsverksamhet, medger en tolkning av nämnda direktiv i förening med artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/40/EG av den 6 maj 2009 om provning av motorfordons och tillhörande släpfordons trafiksäkerhet (eller med motsvarande bestämmelse i det föregående direktivet 96/96/EG) under alla förhållanden att sådan verksamhet underkastas krav på ett föregående administrativt tillstånd? Påverkas svaret av det som EU-domstolen slog fast i punkt 26 i dom av den 22 oktober 2009 i mål C-438/08? Är nationella bestämmelser enligt vilka antalet tillstånd för att inrätta besiktningsstationer är beroende av innehållet i en områdesplan, i vilken den kvantitativa begränsningen motiveras bland annat med behovet av att säkerställa en lämplig geografisk täckning och tjänsternas kvalitet samt av att främja konkurrens mellan olika leverantörer, och som därför innehåller inslag av ekonomisk planering, förenlig med artiklarna 10 och 14 i tjänstedirektivet och – om det direktivet inte är tillämpligt – med artikel 43 i EG fördraget (numera artikel 49 i EUF-fördraget).

Sverige har anfört följande. Under förutsättning att frågorna ett och två besvaras nekande av domstolen, dvs. på så sätt att fordonsbesiktningsverksamhet omfattas av tjänstedirektivet och att inget av undantagen i artikel 2.2 är tillämpligt, är det regeringens uppfattning att artiklarna 10 och 14 i tjänstedirektivet samt i allt fall artikel 49 EUF-fördraget utgör hinder mot sådana bestämmelser som de aktuella.

*C-189/14 (UDEUD2014:181) Bogdan Chain mot Atlanco Ltd
Begäran från Eparchiako Dikastirio Lefkosias, Cypern*

Den nationella domstolens frågor: 1. Ska det förhållandet att tillämpningsområdet för artikel 13.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och artikel 14.5 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om

tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 omfattar en person som normalt arbetar som anställd i två eller flera medlemsstater tolkas så, att det även omfattar en situation där en person har ingått ett anställningsavtal med en enda arbetsgivare etablerad i en medlemsstat i Europeiska unionen i syfte att arbeta i två andra medlemsstater, även om a) den andra medlemsstat i vilken personen ska arbeta ännu inte har bestämts och heller inte kunde förutses vid tidpunkten för ansökan om utfärdande av en blankett A1 på grund av arbetets specifika karaktär, nämligen tillfällig anställning för kortare perioder i olika medlemsstater i unionen? eller b) anställningsperioden i den första och/eller andra medlemsstaten ännu inte kan bestämmas eller inte kan förutses på grund av arbetets specifika karaktär, nämligen tillfällig anställning för kortare perioder i olika medlemsstater i unionen? 2. För det fall fråga 1 ska besvaras jakande: Kan artikel 14.5 b i förordning nr 987/2009 tolkas så, att hänvisningen till en person som normalt arbetar som anställd i två eller flera medlemsstater vid tillämpningen av artikel 13.1 b i förordning nr 883/2004, även omfattar en situation där perioder av arbetslöshet uppkommer mellan två arbeten som utförs i olika medlemsstater, under vilka arbetstagaren fortfarande omfattas av samma anställningsavtal? 3. För det fall fråga 1 ska besvaras jakande: Innebär det förhållandet att den behöriga medlemsstaten inte utfärdar en blankett A1 hinder för en tillämpning av artikel 13.1 b i förordning nr 883/2004? 4. Är medlemsstaten enligt artikel 16.5 och/eller artikel 20.1, eller någon annan bestämmelse i förordning nr 987/2009, skyldig att, på grundval av ett i bosättningsmedlemsstaten meddelat preliminärt beslut angående tillämplig lagstiftning, på eget initiativ utfärda en A1-blankett, utan att den berörda arbetsgivaren behöver inge en ansökan till den behöriga medlemsstaten?

Sverige har anfört följande. En arbetstagare ska som huvudregel omfattas av socialförsäkringslagstiftningen i det land där han eller hon arbetar. De regler som möjliggör undantag från huvudregeln är tänkta att tillämpas i sådana fall som rör antingen utsända arbetstagare eller i sådana fall då arbetstagaren arbetar i flera medlemsstater samtidigt och då alltså flera medlemsstaters lagstiftning annars skulle vara samtidigt tillämpliga. För att dessa undantagsregler ska ges en korrekt innebörd och för att deras tillämpning inte ska få oönskade effekter är det nödvändigt att beakta ändamålet med dessa regler och de särskilda situationer som det var och en avser att reglera. En sådan tolkning som domstolen i det aktuella målet frågar om riskerar att leda till oönskade effekter till nackdel för den enskilde och kan därför inte anses vara en ändamålsenlig tolkning av de aktuella bestämmelserna. Den första frågan ska således besvaras nekande. Den tredje och fjärde frågan rör verkan i en medlemsstat av beslut fattade i en annan medlemsstat. Det är, under i målet rådande omständigheter, institutionen i bosättningslandet som fattar beslut om vilket lands lagstiftning som är tillämplig. Det kan då inte vara en förutsättning för sådana beslut att en medlemsstat inte redan utfärdat en blankett A1, en motsatt tolkning skulle nämligen frånta bosättningslandets institutioner denna beslutanderätt. Den tredje frågan måste därför besvaras nekande. Eftersom förordningarna i fråga saknar uttryckliga bestämmelser om att en institution är skyldig att ex officio

utfärda en blankett A1 föreslås att även den fjärde frågan besvaras nekande.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 1

*C-198/14 (UDEUD2014/192) Valev Visnapuu mot Häradsåklagare
Tuomas Soosalu och Finländska staten/Tullstyrelsen
Begäran om förhandsavgörande från Helsingfors hovrätt, Finland*

Den nationella domstolens frågor: De första fyra frågorna handlar om skatterättsliga aspekter och återges inte här. Frågorna 5–8 handlar i allt väsentligt om den finländska alkohollagstiftningens förenlighet med unionsrätten och har följande lydelse. Kan kravet, att den som använder alkoholdrycker i kommersiellt syfte eller annars för bedrivande av näringsverksamhet ska ha ett särskilt detaljhandelstillstånd för import av alkoholdrycker när en finländsk köpare köpt alkoholdrycker via internet eller annars genom distansförsäljning från en säljare som bedriver verksamhet i en annan medlemsstat, vilka drycker säljaren transporterar till Finland, anses avse förekomsten av ett monopol eller utgöra en del av ett monopols funktionssätt, varför bestämmelserna i artikel 34 EUF-fördraget inte utgör hinder mot ett sådant krav, som därmed ska bedömas utifrån artikel 37 EUF-fördraget? Om fråga 5 besvaras jakande, är då kravet på tillstånd i så fall förenligt med de villkor för statliga handelsmonopol som anges i artikel 37 EUF-fördraget? Om fråga 5 besvaras nekande, och artikel 34 EUF-fördraget ska tillämpas på förevarande fall, utgör då den finländska lagstiftningen, enligt vilken import av drycker för eget bruk vid beställning av alkoholdrycker från utlandet via internet eller annars genom distansförsäljning enbart är tillåten om beställaren själv eller en tredje part som är oberoende av säljaren har importerat alkoholdryckerna, och enligt vilken det i annat fall enligt alkohollagen krävs ett tillstånd för importen, en kvantitativ restriktion eller åtgärd med motsvarande verkan som strider mot artikel 34 EUF-fördraget? Om fråga 7 besvaras jakande, kan då lagstiftningen då anses rättfärdigad och proportionell för att skydda människors liv och hälsa?

Sverige har endast svarat på frågorna 5–8 och vad gäller dessa anført i huvudsak följande: Enligt regeringen utgör nu aktuella bestämmelser i den finländska alkohollagstiftningen bestämmelser om monopolet och dess funktionssätt varför de ska prövas mot artikel 37 EUF-fördraget. Bestämmelserna är också förenliga med artikel 37 EUF-fördraget. Om domstolen, till skillnad från regeringen, skulle anse att bestämmelserna omfattas av tillämpningsområdet för artikel 34 EUF-fördraget anser regeringen att den nationella lagstiftningen är motiverad med hänsyn till skyddet av folkhälsan. Kravet på detaljhandelstillstånd för införsel är vidare ändamålsenligt och går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen med åtgärden.

*C-241/14 (UDEUD2014:217) Roman Bukovansky mot Finanzamt
Lörrach
Begäran från Finanzgericht Baden-Württemberg, Tyskland*

Den nationella domstolens fråga: Ska bestämmelserna i avtalet om fri rörlighet för personer – särskilt ingressen, artiklarna 1, 2, 21 samt

artiklarna 7 och 9 i bilaga I till detta avtal – tolkas så, att det inte är tillåtet att påföra en arbetstagare, som har flyttat från Tyskland till Schweiz, som inte är schweizisk medborgare och som sedan flytten till Schweiz är så kallad omvänd gränsarbetare i den mening som avses i artikel 15a.1 i det tysk-schweiziska dubbelbeskattningsavtalet, tysk skatt enligt artikel 4.4, jämförd med artikel 15a.1 fjärde meningen i nämnda avtal?

Sverige har anfört följande. Frågan i målet är om det tysk-schweiziska dubbelbeskattningsavtalet – och andra dubbelbeskattningsavtal mellan Schweiz och medlemsstaterna – ska tolkas i enlighet med avtalet om fri rörlighet för personer, och därmed unionsrätten, eller inte. Genom artikel 21.1 i avtalet om fri rörlighet för personer ska dubbelbeskattningsavtal mellan Schweiz och unionens medlemsstater inte påverkas av avtalet om fri rörlighet för personer. Den bestämmelse som är föremål för prövning är en del av det tysk-schweiziska dubbelbeskattningsavtalet och dess tillämpning ska därmed inte påverkas av de övriga bestämmelserna i avtalet om fri rörlighet för personer. Den nationella domstolens fråga ska därför besvaras nekande.

*C-252/14 (UDEUD2014:221) Pensioensfonds Metaal en Technie mot Skatteverket
Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Utgör artikel 63 EUF-fördraget hinder för nationell lagstiftning enligt vilken utdelning från ett inhemskt bolag beskattas med källskatt om aktieägaren har hemvist i en annan stat medan utdelningen – om den tillfaller en inhemsk aktieägare – omfattas av en schablonmässigt bestämd skatt beräknad på en fiktiv avkastning, som sett över tid är avsedd att motsvara den ordinarie beskattningen av all kapitalavkastning?

Sverige har anfört följande. Frågan i målet är om de svenska bestämmelserna diskriminerar utländska pensionsfonder och därmed utgör ett hinder för den fria rörligheten för kapital. Sverige anser inte att någon sådan diskriminering föreligger eftersom svenska pensionsstiftelser och utländska pensionsfonder inte befinner sig i en jämförbar situation med avseende på beskattningen av kapitaltillgångar, däribland aktieutdelningar. Beskattningen av svenska pensionsstiftelser och utländska motsvarigheter, som från fast driftställe i Sverige meddelar avtal om tjänstepension med villkor som innebär att de kan jämföras med en pensionsstiftelse, utgörs av en schablonbeskattning som beräknas på värdet av stiftelsens förmögenhet. Denna schablonbeskattning har som ändamål att jämna ut beskattningen över tid och mellan olika tillgångsslag samt att eliminera skillnader mellan direkt och indirekt sparande. Beskattningen förutsätter därmed en förmögenhet som är spridd på skilda tillgångsslag – således inte enbart aktier – och som förvaltas över lång tid. En utländsk pensionsfond utan fast driftställe i Sverige – som därmed saknar pensionsåtaganden i Sverige och vars förmögenhet Sverige saknar möjlighet att beakta vid beskattningen – befinner sig inte i en situation som är jämförbar och som möjliggör en

sådan schablonbeskattning. Svenska pensionsstiftelser och dess utländska motsvarigheter som bedriver rörelse från fast driftställe i Sverige respektive pensionsfonder i Nederländerna beskattas med samma skattesats, 15 procent. Skillnaden i beskattningen består i att skatten för de svenska pensionsstiftelserna beräknas på en schablon av förmögenhetsvärdet medan skatten för de utländska pensionsfonderna beräknas på den faktiska inkomsten. Den skillnaden medför över tid inte någon nackdel i beskattningshänseende för de utländska pensionsfonderna. Enligt vad som framkommit i målet finns det inte heller något stöd för att klaganden i det nationella förfarandet, PMT, faktiskt skulle ha drabbats av någon nackdel till följd av denna skillnad i beskattningstekniken. Sverige har vidare anfört att de svenska beskattningsreglerna under alla förhållanden är nödvändiga för att upprätthålla en väl avvägd fördelning av beskattningsrätten mellan Sverige och Nederländerna, vilket innebär att reglerna är berättigade av tvingande skäl av allmänintresse.

*C-264/14 Skatteverket mot David Hedqvist
Begäran från Högsta domstolen, Sverige*

Den nationella domstolens frågor: Ska artikel 2.1 i mervärdesskattedirektivet tolkas så att transaktioner i form av vad som har betecknats som växling av virtuell valuta till traditionell valuta och omvänt, som sker mot vederlag som tillhandahållaren räknar in när växlingskurserna bestäms utgör tillhandahållande av en tjänst mot ersättning? Om svaret på den frågan är ja, ska artikel 135.1 tolkas så att växlingstransaktioner enligt ovan är undantagna från skatteplikt?

Sverige har inte yttrat sig i målet.

*C-347/14 (UDEUD2014/286) New Media Online GmbH mot
Bundeskommunikationssenat
Begäran från Verwaltungsgerichtshof, Österrike*

Den nationella domstolens frågor: 1. Ska artikel 1.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (AV-direktivet) tolkas så, att det kan förutsättas att den prövade tjänstens form och innehåll är jämförbara med formen och innehållet för tv-sändningar, om sådana tjänster också tillhandahålls i tv-sändningar, som kan anses utgöra massmedier som är avsedda att tas emot av och kan tänkas ha en klar påverkan på en betydande andel av allmänheten? 2. Ska artikel 1.1 a i AV-direktivet tolkas så, att prövningen av det huvudsakliga syftet för en tillhandahållen tjänst vad gäller nätupplagor av tidningar kan utgå från endast en del av nätupplagans webbplats, på vilken huvudsakligen tillhandahålls en samling korta videor, vilka på andra delar av denna nätupplagas webbplats endast används som komplement till artiklarna i onlinetidningen?

Sverige har anfört följande. Enligt den svenska regeringens uppfattning bör sådana videor som klaganden tillhandahåller på underdomänen ”Video” anses utgöra program i den mening som avses i 1.1 b i AV-direktivet. Vid bedömningen enligt artikel 1.1 a i AV-direktivet av huruvida sådana program tillhandahålls med det huvudsakliga syftet att informera, underhålla eller utbilda, eller om innehållet endast är en sidoeffekt av tjänsten är det, såvitt regeringen bedömer, nödvändigt att hänsyn kan tas till endast en del av en leverantörs utbud av medietjänster. För detta krävs dock att programmen erbjuds som en särskild tjänst och att de fyller en självständig funktion i förhållande till det totala utbudet av tjänster. Den nationella domstolens frågor ska således besvaras jakande.

*C-410/14 Dr. Falk Pharma mot DAK-Gesundheit
Begäran från Oberlandesgericht Düsseldorf, Tyskland*

Den nationella domstolens frågor: 1. Ska det inte längre anses vara fråga om ett offentligt kontrakt i artikel 1.2 a i direktiv 2004/18/EG när upphandlande myndigheter genomför ett anslutningsförfarande vid vilket kontraktet tilldelas en eller flera ekonomiska aktörer utan urvalsproceduren (så kallad ”open-house-modell”)? 2. För det fall att fråga 1 ska besvaras så, att urvalet av en eller flera ekonomiska aktörer är kännetecknande för en offentlig upphandling, uppkommer följande följdfråga: Ska det kännetecknande valet av ekonomiska aktörer, i den mening som avses i artikel 1.2 a i direktiv 2004/18/EG, med hänsyn till artikel 2 i samma direktiv, tolkas på så sätt att upphandlande myndigheter, genom ett anslutningsförfarande, enbart kan avstå från att välja ut en eller flera ekonomiska aktörer: – när inledandet av anslutningsförfarandet offentliggörs i hela Europa, – när det har antagits enhetliga regler avseende ingående av avtal och anslutning, – när avtalsvillkoren i förväg har fastställts på ett sådant sätt att ingen ekonomisk aktör kan påverka avtalsinnehållet, – när ekonomiska aktörer har rätt att när som helst ansluta sig, och – när ingående av avtal har offentliggjorts i hela Europa?

Sverige har anfört följande. Syftet med upphandlingsregelverket och särskilt direktiv 2004/18/EG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtjänster, varor och tjänster är att reglera tilldelning av kontrakt varigenom det allmänna anskaffar en vara eller en tjänst. I det syftet uppställs bl.a. bestämmelser som anger hur den upphandlande myndigheten ska välja bland flera anbudsgivare. Ett förfarande som innebär att samtliga leverantörer som uppfyller uppställda krav ska godkännas som leverantörer, innehåller emellertid inte någon urvalsproceduren. Ett sådant förfarande resulterar därför inte i en anskaffning på så sätt att leverantören eller leverantörerna väljs ut av den upphandlande myndigheten för att leverera en tjänst eller en vara. Vilken leverantör som ska leverera varan eller tjänsten bestäms i stället i ett senare skede t.ex. av en enskild som ska bruka tjänsten eller varan. Vid ett sådant förfarande kan det inte anses vara fråga om anskaffning genom ett offentligt kontrakt i direktivets mening. Det utgör därmed inte en offentlig upphandling. Inte desto mindre måste ett sådant förfarande, om det finns ett bestämt gränsöverskridande intresse, respektera de

Bilaga 2 Under 2014 avslutade och pågående överträdelseärenden

I det följande redovisas de ärenden som varit föremål för formellt överträdelseförfarande mot Sverige under 2014. Redovisningen sker departementsvis och upptar under separata rubriker de ärenden som har avslutats under året, mål vid EU-domstolen, de i vilka motiverat yttrande utfärdats och slutligen de ärenden i vilka enbart en formell underrättelse har utfärdats.

1 JUSTITIEDEPARTEMENTET

1.1 Avslutade ärenden

Migrationsverkets vägran att utfärda ett uppehållskort (ärendenummer 2007/4081)

Kommissionen skrev av ärendet den 23 juli 2014.

1.2 Mål i EU-domstolen

1.3 Motiverade yttranden

Direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (ärendenummer 2011/2060)

Kommissionen anförde i formell underrättelse i maj 2011 att Sverige inte har genomfört direktiv 2004/38/EG på rätt sätt och att genomförandet brister på 16 punkter. Sverige besvarade den formella underrättelsen i juli 2011.

I en kompletterande formell underrättelse i september 2011 anförde kommissionen att tolv frågor rörande genomförandet ännu inte är åtgärdade.

Den kompletterande formella underrättelsen besvarades i november 2011 och Sverige informerade då om pågående arbete som berör direktivet.

Kommissionen inkom i juni 2012 med ett motiverat yttrande som besvarades i september 2012. I svaret anförde Sverige att samtliga författningsändringar beräknas vara i kraft den 1 juli 2013. Därefter har kompletterande svar överlämnats till kommissionen, senaste tillfället var den 13 maj 2014. Sverige redogjorde då för författningsändringar som trädde i kraft den 1 maj 2014.

1.4 Formella underrättelser

Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

Direktiv 2011/51/EU om ändring av direktiv 2003/109/EG i syfte att utöka dess räckvidd till att omfatta även personer som beviljats internationellt skydd (ärendenummer 2013/0286)

Kommissionen anförde i formell underrättelse den 24 juli 2013 att Sverige inte i tid anmält direktiv 2011/51 som genomfört.

Sverige anförde i svar den 23 september 2013 att direktivet kommer att genomföras genom författningsändringar. Avsikten är att relevanta lag- och förordningsändringar ska träda i kraft den 1 maj 2014.

Ett kompletterande svar på den formella underrättelsen överlämnades till kommissionen tillsammans med regeringens proposition 2013/14:83 den 4 februari 2014. Ytterligare ett kompletterande svar överlämnades till kommissionen den 21 maj 2014, i vilket meddelades att Sverige hade genomfört direktivet genom författningsändringar som trädde i kraft den 1 maj 2014.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (ärendenummer 2014/2062)

Kommissionen överlämnade en formell underrättelse i ärendet den 22 april 2014. Kommissionen anförde att Sverige har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artiklarna 12 och 31 i förordning (EU) nr 181/2011, dels genom otillräckliga sanktioner i svensk lagstiftning för överträdelse av förordningens bestämmelser, dels i fråga om att utse bussterminaler där personer med funktionsnedsättning eller nedsatt rörlighet kan få den assistans som anges i del a i bilaga I till förordningen.

Sverige medgav i svar på den formella underrättelsen den 19 juni 2014 sammanfattningsvis att kommissionens kritik var befogad. De påtalade bristerna i lagstiftningen har åtgärdats bl.a. genom lagen (2013:1344) med kompletterande bestämmelser till EU:s tåg-, fartygs- och busspassagerarförordningar som träder i kraft den 1 januari 2015.

Direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden (ärendenummer 2014/2132)

Kommissionen överlämnade den 26 september 2014 en formell underrättelse i ärendet. Kommissionen anförde sammanfattningsvis att direktiv 2005/29/EG föreskriver en fullständig harmonisering av medlemsstaternas lagar på området. Kommissionen efterfrågar därför större överensstämmelse mellan direktivets text och den svenska lagtexten. Mot den bakgrunden ansåg kommissionen att Sverige underlåtit att på ett korrekt sätt införliva direktivets bestämmelser i fem huvudsakliga avseenden.

Den formella underrättelsen besvarades den 26 november 2014. Sverige angav därvid att direktivets bestämmelser genomförts genom marknadsföringslagen (2008:486). De brister i genomförandet som kommissionen gjort gällande rör framför allt att den svenska lagstiftaren använt sig av förarbeten för att ge exemplifieringar till de förbud som finns intagna i lagen, i stället för att, såsom i direktivet, låta exemplen framgå direkt av författningstexten. Sverige påpekade att detta var ett vedertaget sätt att lagstifta i Sverige och att det också godtagits av EU-domstolen. I ett avseende – förbud mot aggressiv marknadsföring – medgav dock Sverige att den svenska lagtexten kunde vinna på förtydliganden och lovade påbörja ett arbete för att få till stånd en författningsändring.

2 UTRIKESDEPARTEMENTET

2.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2014/18/EU om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller förteckningen över försvarsrelaterade produkter (ärendenummer 2014/0371)

Kommissionen skrev av ärendet den 16 december 2014.

2.2 Mål i EU-domstolen

Bilaterala investeringsskyddsavtal (ärendenummer 2004/2055, mål C-249/06)

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige, genom att inte vidta alla lämpliga åtgärder för att undanröja oförenligheter med dåvarande artiklarna 57.2, 59 och 60.1 EG i form av bestämmelsen om fria transfereringar av kapital relaterade till investeringar inom ramen för Sveriges bilaterala investeringsskyddsavtal med Vietnam, liksom i sexton ytterligare investeringsskyddsavtal (Argentina, Bolivia, Elfenbenskusten, Egypten, Hongkong, Indonesien, Kina, Madagaskar, Malaysia, Pakistan, Peru, Senegal, Sri Lanka, Tunisien, Yemen och Jugoslavien), har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt dåvarande artikel 307 andra stycket EG. Enligt kommissionen skulle artikel 5 i investeringsskyddsavtalet med Vietnam, som gäller rätt till fri transferering av kapital relaterat till investeringar som omfattas av avtalet, innebära att Sverige är förhindrat att i förhållande till Vietnam genomföra eventuella restriktiva åtgärder avseende kapital och betalningar som kan komma att beslutas av unionen enligt artiklarna 57.2 EG (generella undantag från förbudet mot restriktioner för kapital och betalningar i förhållande till tredjeland), 59 EG (restriktiva åtgärder till skydd för EMU:s funktion) och 60.1 EG (ekonomiska sanktioner grundade på en gemensam åtgärd eller gemensam ståndpunkt beslutad enligt bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken). Detsamma skulle gälla också i förhållande till övriga

nämnda länder med hänsyn till motsvarande bestämmelse om fri transferering i respektive avtal. Enligt kommissionens uppfattning kan bestämmelsen om fri transferering i investeringsskyddsavtalen inte inskränkas eftersom det inte finns någon uttrycklig bestämmelse i avtalen om undantag från transfereringsrätten.

Sverige bestred talan och anförde följande. Det finns inte något exempel på att transfereringsbestämmelsen i investeringsskyddsavtalen har förhindrat Sverige från att genomföra åtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG eller 60.1 EG. Det ankommer på kommissionen att visa att avtalen verkligen ger upphov till en folkrättslig förpliktelse i förhållande till aktuella tredjeländer som är av det slaget att Sverige skulle vara förhindrat att genomföra eventuella restriktiva åtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG och 60.1 EG som kan komma att beslutas i framtiden. Regeringen bestrider att så är fallet. När det gäller beslut om restriktiva åtgärder enligt artikel 60.1 EG, dvs. åtgärder som grundar sig på en gemensam åtgärd eller gemensam ståndpunkt som beslutats med stöd av bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, kan ett åtagande om rätt till fri transferering i ett investeringsskyddsavtal inte utgöra hinder för att genomföra denna typ av åtgärd. I de fall de unionsrättsliga åtgärderna grundas på en resolution av FN:s säkerhetsråd, följer det direkt av artikel 103 i FN-stadgan att säkerhetsrådsbeslut enligt kapitel sju i FN-stadgan utgör lex superior i förhållande till förpliktelser i traktat- och sedvanerätt. I ett sådant fall föreligger det inte bara en rätt för Sverige utan också en folkrättslig skyldighet att genomföra resolutionen framför ett åtagande om fri transferering i ett bilateralt investeringsskyddsavtal. Regeringen bestrider under alla omständigheter att investeringsskyddsavtalen innefattar en undantagslös transfereringsrätt.

EU-domstolen meddelade dom den 3 mars 2009. Den fastställde att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 307.2 EG genom att inte vidta lämpliga åtgärder för att undanröja oförenligheter i de bestämmelser om överföring av kapital som finns i de aktuella bilaterala avtalen.

I juli 2009 upplyste Sverige kommissionen om att arbetet med att ändra de 17 investeringsskyddsavtal som berörs av domen kommer att ta tid. I syfte att ändra avtalen i enlighet med domen utformade regeringen ett tillägg till artikeln om kapitalöverföring i avtalen. Sverige kontaktade vissa tredje länder i anledning av domen. Avsikten var att kommunicera med alla de 17 stater som är motparter i de avtal som berörs och anpassa avtalen med den nya bestämmelsen.

Den 1 december 2009 trädde emellertid Lissabonfördraget i kraft vilket medförde att EU enligt artikel 3.1.e FEU erhöll exklusiv kompetens vad gäller utländska direktinvesteringar som utgör en del av den gemensamma handelspolitiken enligt artikel 207.1 FEU. Av artikel 3.2 FEU följer att endast EU får ingå internationella avtal på detta område. Kommissionen har lagt fram ett förslag om en ny EU-förordning om en övergångsordning för bilaterala investeringsskyddsavtal mellan

2.3 Motiverade yttranden

2.4 Formella underrättelser

3 FÖRSVARSDPARTEMENTET

3.1 Avslutade ärenden

3.2 Mål i EU-domstolen

3.3 Motiverade yttranden

3.4 Formella underrättelser

4 SOCIALDEPARTEMENTET

4.1 Avslutade ärenden

4.2 Mål i EU-domstolen

4.3 Motiverade yttranden

Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

Restaurangkoncessioner (ärendenummer 2013/4153)

Kommissionen skickade den 18 oktober 2013 en formell underrättelse till Sverige i vilken den anförde följande. Sveriges lagstiftning strider mot såväl artiklarna 49 och 56 EUF-fördraget som artikel 19 (1) andra meningen EU-fördraget och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Bakgrunden till den formella underrättelsen är följande. Uppsala läns landsting tilldelade den 22 augusti 2011 ett koncessionskontrakt för restaurangtjänster till ett företag vars anbud – enligt kommissionen – på flera punkter avvek från de offentliggjorda kraven och som därför borde ha avvisats av den upphandlande myndigheten. En konkurrent till företaget överklagade tilldelningsbeslutet till förvaltningsrätten i Uppsala som emellertid genom beslut daterat den 7 september 2011 avvisade talan med motiveringen att det inte finns något rättsmedel mot en tjänstekoncession i den svenska lagen om offentlig upphandling. Förvaltningsdomstolen fann även att varken EU-fördragets principer eller andra allmänna rättsprinciper gav den klagande rätt att överklaga tilldelningsbeslutet med stöd av förvaltningslagen. Förvaltningsrättens avvisningsbeslut fastställdes av Kammarrätten i Stockholm genom beslut daterat den 10 oktober 2011. Högsta förvaltningsdomstolen beslutade den 20 december 2011 att inte meddela prövningstillstånd.

Mot bakgrund av detta påstår kommissionen i den formella underrättelsen att det förefaller som att det svenska systemet inte är förenligt med etableringsrätten som garanteras av artikel 49 EUF-fördraget eller med friheten att tillhandahålla tjänster som garanteras av artikel 56 EUF-fördraget. På samma sätt tycks det svenska systemet strida mot artikel 19 (1) andra meningen i EU-fördraget samt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Sverige svarade den 18 december 2013 sammanfattningsvis följande. Det följer av fast rättspraxis att det ankommer på varje medlemsstats interna rättsordning att fastställa de rättsmedel som syftar till att säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten. Dessa rättsmedel får vidare varken vara mindre förmånliga än liknande rättsmedel som grundas på nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller göra det i praktiken omöjligt eller orimligt svårt att utöva dessa rättigheter (effektivitetsprincipen). EU-domstolen har också i sin praxis förtydligat vilken typ av rättsmedel som kan anses säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten. I detta sammanhang kan också nämnas att Högsta förvaltningsdomstolen har konstaterat att en möjlighet att föra en skadeståndstalan kan anses utgöra ett rättsligt förfarande som ger ett effektivt skydd av den enskildes rättigheter enligt unionsrätten. På upphandlingsområdet, som är av särskilt intresse i detta fall, har EU-domstolen vidare fastslagit att principerna om likabehandling och icke-diskriminering inte innebär att de offentliga myndigheterna måste säga upp ett avtal eller att de nationella domstolarna måste utfärda ett

föreläggande varje gång det görs gällande att denna skyldighet har åsidosatts vid tilldelning av tjänstekoncessioner. Den svenska regeringen vill därutöver framhålla att det s.k. rättsmedelsdirektivet (89/665/EEG) inte kan ge en leverantör som med stöd av direktivet ansöker om rättelse på grund av överträdelse av upphandlingsdirektivet rätt att inträda i det av leverantören angripna upphandlingskontraktet. Ansökan om rättelse kan enbart avse lagligheten av ett tilldelningsbeslut där det slås fast att annan viss leverantör felaktigt tilldelats kontraktet. Såvitt regeringen förstår har klaganden varit oförhindrad att föra talan om skadestånd mot Uppsala läns landsting på den grunden att landstinget åsidosatt unionsrätten i form av principerna om öppenhet, icke-diskriminering och likabehandling vid tilldelningen av tjänstekoncessionen. En talan om skadeståndsskyldighet enligt ovan är inte mindre förmånlig än liknande rättsmedel som grundas på nationell rätt. Rättsmedlet gör det inte heller i praktiken omöjligt eller orimligt svårt att utöva dessa rättigheter. Den svenska rättsordningen innehåller inte någon nationell frist för talans väckande när det gäller unionsrättsligt skadestånd. Sedvanlig 10-årig fordringspreskription enligt preskriptions-lagen tillämpas på samma sätt som för skadestånd enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen (klagandens talan är således inte preskriberad när detta skrivs). Inte heller gäller särskilda presumtionsregler eller förbud mot att åberopa viss typ av bevisning. Det är rättegångsbalkens regler om bevisning i allmänhet som tillämpas. De processuella bestämmelser som reglerar villkoren för en skadeståndstalan i Sverige uppfyller det unionsrättsliga kravet på att tillhandahålla ett effektivt rättsmedel. Den svenska regeringen vill också erinra om att kommissionens invändningar mot den svenska lagstiftningen kommer att tas om hand i och med att regeringen genomför det kommande koncessionsdirektivet.

Kommissionen överlämnade den 22 april 2014 ett motiverat yttrande varvid den anförde i huvudsak följande. EU-domstolen har slagit fast att överklagandeorgan måste ha möjlighet att återställa insyn när principen om insyn har åsidosatts vid tilldelning av en tjänstekoncession. Sveriges rättssystem uppfyller inte detta krav. Genomförande av det nya koncessionsdirektivet i april 2016 utgör ingen snabb och effektiv lösning på problemet.

Det motiverade yttrandet besvarades den 19 juni 2014 enligt följande. Sverige vidhöll att en talan om fastställelse av skadeståndsskyldighet kan utgöra ett effektivt rättsmedel för den som vill angripa tilldelningen av en tjänstekoncession. Vidare ställde sig Sverige frågande till vad kommissionen åsyftar med sitt påstående om återställande av insyn i nu aktuellt ärende. Klagandens yrkanden i det nationella målet har bestått i att förvaltningsrätten ska förordna att en ny tilldelning ska ske utan att det vinnande anbudet ska beaktas. Fråga är således inte om återställande av insyn i förfarandet, utan om ny utvärdering/anbudsprövning varvid klaganden gör gällande att det vinnande anbudet inte ska anses ha uppfyllt kraven. Slutligen framhöll Sverige att ett avtal om tjänstekoncession på unionsrättens nuvarande stadium inte omfattas av tillämpningsområdet för något av de direktiv genom vilka unionens lagstiftare har reglerat området för offentlig upphandling. Det föreligger

således inte någon på unionsrätten grundad skyldighet för Sverige att redan nu införa motsvarande bestämmelser som gäller för byggkoncessioner för samtliga förfaranden av koncessionstilldelning. Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

4.4 Formella underrättelser

Kommissionens genomförandedirektiv 2012/25/EU om informationsförfarandena för utbyte mellan medlemsstater av mänskliga organ avsedda för transplantation (ärendenummer 2014/0295).

Kommissionen överlämnade den 28 maj 2014 en formell underrättelse i vilken den anförde att Sverige inte i tid anmält rubricerat direktiv som genomfört.

Den formella underrättelsen besvarades den 4 juli 2014 enligt följande. Lag (2014:358) om ändring i lagen (2012:263) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga organ och förordning (2014:373) om ändring i förordningen (2012:364) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga organ har trätt i kraft den 1 juli 2014. Socialstyrelsen avser att meddela ytterligare föreskrifter gällande genomförandet av artiklarna 4 och 7 i direktivet. Regeringen kommer att meddela kommissionen om genomförandet i denna del.

Regeringen har den 10 november 2014 anmält de lagar och förordningar som utfärdats för att genomföra direktivet i svensk rätt.

Direktiv 2011/24/EU om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård (ärendenummer 2014/2153)

Kommissionen skickade en formell underrättelse till Sverige den 11 juli 2014 i vilken anfördes att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt direktivet. Sverige hade enligt kommissionen inte vidtagit åtgärder för att genomföra artikel 3 d, 3 g, 3 k, 4.2 b, 5 c, 9.1, 9.2 och 9.3 a och b samt 9.5 i direktiv 2011/24/EU om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård, alternativt att Sverige inte underrättat kommissionen om sådana åtgärder. Enligt kommissionen rör det sig om ett försent genomförande av direktivet varför det finns förutsättningar att yrka ekonomiska sanktioner.

Sverige svarade den 11 september 2014 i huvudsak följande. Vad gäller definitionerna i artikel 3 d, 3 g och 3 k tillgodoses de syften som eftersträvas i direktivet av befintlig reglering. Direktivets krav i artikel 4.2 b på information avseende behandlingsalternativ och tillgänglighet är uppfyllda genom bestämmelserna i 2 a, 2 b och 3 §§ hälso- och sjukvårdslagen (HSL), 6 kap. 6 § patientsäkerhetslagen (PSL) och 4 § förvaltningslagen (FL). Vidare tillgodoses kraven avseende kvalitet och säkerhet genom bestämmelserna i PSL och Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2011:9. Det finns ingenting som tyder på att patienter inte får del av relevant information om vårdgivares registerstatus och försäkringsskydd. Enligt regeringen kan dock ett förtydligande om att vårdgivare ska ge patienter sådan information göras i svensk rätt. Arbete

med att ta fram ett förslag har påbörjats. Detsamma gäller för direktivets krav om tydliga fakturor. Bestämmelsen i artikel 5 c om behov av medicinsk uppföljning vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård är säkerställd genom 3 § HSL och 5 § tandvårdslagen. Kraven på objektiv och opartisk behandling av ansökningar om t.ex. ersättning vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård följer av 2 kap. 2 § kommunallagen, bestämmelser i FL och förvaltningsprocesslagen. Riksdagens ombudsmän (JO) utövar tillsyn över domstolar och myndigheter. Lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter publiceras och finns lätt tillgängliga bl.a. på internet. På Försäkringskassans hemsida finns även utförlig vägledning. Kraven i artikel 9.2 är därmed uppfyllda. Enligt regeringen finns utrymme att förtydliga vad som enligt artikel 9.3 ska beaktas vid behandling av ansökningar om gränsöverskridande vård. Arbete med att ta fram ett förslag till förtydligande har påbörjats. Den svenska ersättningslagen är enligt regeringens bedömning utformad så att ersättning lämnas utan onödiga dröjsmål i enlighet med kraven i artikel 9.5. Ärendet avser inte ett försent genomförande av direktivet. Förutsättningar att yrka ekonomiska sanktioner saknas därmed.

Ett kompletterande svar på den formella underrättelsen gavs in till kommissionen den 11 november 2014. Regeringen lämnade information om det pågående lagstiftningsarbetet vad gäller förtydliganden av vissa bestämmelser i artikel 4.2 b och 9.3 enligt följande. Beslut om en proposition bör kunna fattas under april 2015 vilket innebär att riksdagen förväntas kunna behandla denna senast i juni 2015. Avsikten är att ändringarna i svensk rätt ska kunna träda i kraft i oktober 2015. Vidare lämnades ytterligare information om innehållet i 15 § ersättningslagen.

Ytterligare ett kompletterande svar på den formella underrättelsen lämnades in den 15 december 2014. I svaret förtydligades att ersättning enligt ersättningslagen betalas ut så snart ett beslut har vunnit laga kraft.

Föräldrapenning (ärendenummer 2014/4101)

Kommissionen överlämnade en formell underrättelse den 17 oktober 2014 och anförde att den anser att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 3.1 j, jämförd med artikel 1 z samt enligt artikel 4 och artikel 11.1 och 11.3 i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Enligt kommissionen utgör föräldrapenning en familjeförmån enligt kapitel 8 i förordning 883/2004. Ärendet bygger på ett klagomål och omständigheterna är i korthet följande. Enligt artikel 12 i förordning 883/2004 är Österrike behörig medlemsstat för fadern som är utsänd därifrån. Faderns ansökan om föräldrapenning har ogillats av Försäkringskassan. Modern arbetar eller har arbetat i Sverige och hon har erhållit föräldrapenning här. Med hänsyn till detta menar kommissionen att moderns rättigheter och det förhållandet att barnen bor i Sverige innebär att fadern också har rätt till föräldrapenning i Sverige.

5 FINANSDEPARTEMENTET

5.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2011/61/EU om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010 (AIFM-direktivet) (ärendenummer 2013/0322)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 november 2014.

5.2 Mål i EU-domstolen

Mervärdesskatt på posttjänster (ärendenummer 2006/2046), mål C-114/14

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i april 2006 att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 13.A.1 a och artikel 13.b e i sjätte mervärdesskattedirektivet (77/388/EEG) genom att inte undanta posttjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet och därmed förenade varuleveranser från mervärdesskatteplikt samt genom att inte undanta tillhandahållande till nominella värdet av frimärken giltiga för posttjänster inom landet från mervärdesskatteplikt.

Sverige svarade i juni 2006 i huvudsak följande. Sedan postområdet liberaliserats och monopolet avskaffats den 1 januari 1993 finns inte längre något offentligt postväsende i Sverige. Posten AB har samma verksamhetsförutsättningar som övriga operatörer på den svenska postmarknaden och bedrivs som ett självständigt privaträttsligt subjekt utan någon ersättning från staten. Tillståndsmyndigheten har möjlighet enligt lag att utse vem som helst av de 35 postoperatörerna att, genom förpliktelse i tillståndsvillkoren, tillhandahålla samhällsomfattande posttjänster. I dag finns sådana tillståndsvillkor för företaget Posten AB. Den omständigheten kan inte medföra att Posten AB:s tjänster därmed betraktas som utförda av ett offentligt postväsende. Därutöver, om Posten AB, till skillnad från övriga företag som bedriver likartad postverksamhet, inte skulle ta ut mervärdesskatt på sina tjänster skulle det medföra en allvarlig konkurrensnedvridning på marknaden.

Kommissionen vidhöll sin inställning i ett motiverat yttrande i juli 2007. Kommissionen anser att det förhållandet att Posten AB är ett privaträttsligt företag och drivs i vinstsyfte inte betyder att det inte längre kan karakteriseras som ett "offentligt postväsende". Denna uppfattning stöds enligt kommissionen av EU-domstolens dom i mål 107/84 där domstolen slog fast att postverksamhet fortfarande undantas även om den

utförs av ett licensierat företag. Undantaget från mervärdesskatt gäller dock endast postmyndighetens tillhandahållande av tjänster, oavsett om det är ett offentligt organ eller ett licensierat företag, och inte tjänster som andra företag tillhandahåller postmyndigheten. Kommissionen anser vidare att inte alla licenshavare ska betraktas som "offentliga postväsendet" utan endast det eller de företag som ålagts att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande posttjänster inom hela landet enligt artikel 3 i direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utveckling av unionens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna.

Sverige svarade i september 2007 att undantaget från skatteplikt i mervärdesskattedirektivet för posttjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet inte är tillämpligt på en avreglerad och konkurrensutsatt postmarknad som den svenska. Enligt regeringens mening saknar kommissionens extensiva tolkning av begreppet offentligt postväsende och dess tillämpningsområde stöd i såväl mervärdesskattedirektivet som i EU-domstolens praxis. Mål 107/84 avser en monopolsituation och kan inte läggas till grund för slutsatser avseende en avreglerad och konkurrensutsatt marknad. De allmänna tolkningsprinciperna medger inte att undantaget tolkas och ges innehåll med hjälp av senare tillkommen lagstiftning inom ett annat rättsområde som postdirektivet. Det finns inget stöd för kommissionens påstående att det finns ett samband mellan postdirektivets syfte att säkerställa samhällsomfattande posttjänster och mervärdesskattedirektivets undantag från skatteplikt för det offentliga postväsendet. Kommissionens resonemang leder till att principen om skatteneutralitet sätts ur spel och att konkurrensen mellan postoperatörerna påtagligt snedvrids, vilket skulle kunna slå ut konkurrerande postoperatörer. Ett dylikt förhållningssätt strider mot de grundläggande principerna om fri rörlighet för tjänster och konkurrens.

Kommissionen fattade den 20 november 2013 beslut om att stämma Sverige (se mål C-114/14 i bilaga 1).

5.3 Motiverade yttranden

Lotterilagen (ärendenummer 2004/4087)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i april 2006 att tillämpningen av 9, 15 och 45 §§ samt, i den del den hänför sig till främjande och annonsering, även 38 § lotterilagen (1994:1000), innebär en inskränkning i friheten för utländska spelbolag att tillhandahålla sina tjänster i Sverige. Sådana undantag från fördragets grundläggande rättigheter är endast tillåtna om de kan motiveras av tvingande skäl av allmänintresse och under förutsättning att detta intresse inte skyddas i den medlemsstat där tjänsteleverantören är etablerad samt om åtgärderna är proportionerliga. Rent ekonomiska skäl, såsom att garantera intäkter till statskassan, är enligt EU-domstolens praxis inte ett godtagbart skäl. Mot bakgrund av omfattningen av den marknadsföring som de statligt

styrda monopolföretagen bedriver ställd i relation till de medel som avsätts för att motverka spelberoende samt med hänsyn till regeringens beslut att bevilja AB Svenska Spel tillstånd för nätpokertjänster anser kommissionen att det är ytterst tveksamt om Sverige rimligen kan åberopa konsumentskyddet eller andra motiv för att begränsa utländska bolags rätt att tillhandahålla speltjänster på den svenska marknaden.

Sverige redogjorde i svar i juli 2006 ingående för det svenska systemet och hur det uppfyller angivna skyddsintressen, något som EU-domstolen framhållit måste bedömas i ett sammanhang. Vid en sådan helhetsbedömning framgår att regelverket är ändamålsenligt och konsekvent och tillgodoser syftena med regleringen samt att de inskränkningar som förekommer i det svenska regelverket är nödvändiga och proportionerliga för att säkerställa den skydds nivå som ska gälla i landet. Den av kommissionen ifrågasatta marknadsföringen, liksom tillståndet att bedriva nätpoker, måste ses mot bakgrund av att kommersiella spelbolag i stor utsträckning redan är verksamma på den svenska marknaden och att AB Svenska Spel måste ges möjlighet att kanalisera det existerande spelintresset till reglerade speltjänster som erbjuder alternativ med bättre konsumentskydd och större socialt ansvarstagande. När det så gäller motverkande av olagliga handlingar och brott kan det konstateras att det i Europa förekommer stora variationer vad gäller de krav och begränsningar som medlemsstaterna ställer på speltjänsteleverantörer, och att det kan innebära att gränsoverskridande spelverksamhet därmed inte omfattas av något lands offentliga tillsyn.

I ett motiverat yttrande i juni 2007 vidhöll kommissionen sin inställning att 9, 38 och 45 §§ lotterilagen inte är förenliga med artikel 49 EG (numera artikel 56 EUF-fördraget) men inskränkte granskningen till idrottsrelaterade vadhållningstjänster. Kommissionen gjorde gällande att tillstånd som innehas av spelbolag etablerade i andra medlemsstater inte erkänns av den svenska Lotteriinspektionen ens om samma hänsyn till allmänintresset som motiverar den svenska begränsningen redan har beaktats genom bestämmelser och kontroller i den utländske speltjänstleverantörens hemland. Kommissionen påpekade att villkoren för att bevilja tillstånd enligt 45 § lotterilagen inte är lagfästa, vilket medför att den svenska regeringen kan agera på ett sådant skönsmässigt sätt att de unionsrättsliga bestämmelserna fråntas sin ändamålsenliga verkan. Kommissionen hänvisade till EU-domstolens praxis och menade att tillståndsordningen ska grundas på objektiva kriterier som inte är diskriminerande och som är kända på förhand för att begränsa myndigheternas utrymme för skönsmässig bedömning och förhindra att bedömningen blir godtycklig. Kommissionen påstod att det viktigaste politiska syftet med spelregleringen är att garantera intäkter till statskassan och gjorde även gällande att skyddet för underåriga inte upprätthålls samt att AB Svenska Spels beviljade tillstånd att bedriva nätpoker har skapat en ny spelmarknad.

I svar i augusti 2007 vidhöll Sverige sin inställning att den svenska spelregleringen innebär begränsningar av artikel 49 EG (numera artikel

56 EUF-fördraget) men att dessa är motiverade av hänsyn till allmänintresset och är proportionerliga i enlighet med EU-domstolens praxis på spel- och lotteriområdet. Regeringen tillbakavisade bestämt att syftet med regleringen skulle vara att berika statskassan och att det nya nätpokertillståndet skulle ha skapat en ny spelmarknad. Det huvudsakliga syftet med spelregleringen är sociala skyddshänsyn och att skapa en sund och säker spelmarknad under kontroll och tillsyn samt att motverka spelberoende och förebygga brott. Regeringen informerade att AB Svenska Spel har infört en åldersgräns om 18 år på alla spel i butiker utom Triss-lotter. Regeringen medgav dock att vissa delar i spelregleringen kan förbättras, och informerade att en översyn av lotterilagstiftningen genomförs som syftar till att stärka de sociala skyddsaspekterna och modernisera spelregleringen så att den även framgent överensstämmer med unionsrätten.

Regeringen har härfter översänt SOU 2008:124 En framtida spelreglering till kommissionen.

Kommissionen skickade den 21 november 2013 ett kompletterande motiverat yttrande till Sverige. I yttrandet ifrågasätter kommissionen att den svenska regleringen kan motiveras med stöd av tvingande skäl med hänsyn till allmänintresset, som t.ex. konsumentskydd och förebyggande av spelberoende, bekämpande av olagliga handlingar och brott, särskilt penningtvätt samt finansiering av allmännyttiga verksamheter. Kommissionen behandlar även frågor om uteslutning av privat vinst samt huruvida det svenska systemet med ensamrätt är sammanhängande och systematiskt. Slutligen har kommissionen synpunkter på öppenheten i tillståndsprövningen.

Sverige besvarade det kompletterande motiverade yttrandet den 21 januari 2014. I svaret bestred Sverige alltjämt att aktuella bestämmelser i lotterilagen skulle stå i strid med artikel 56 EUF-fördraget och anförde följande. Av handlingarna i ärendet framgår att kommissionen och regeringen är överens om att det inom unionsrätten inte finns något förbud mot att en medlemsstat ger ett eller flera bolag ensamrätt (dvs. monopol) att anordna vadhållning i samband med idrottstävlingar. Den svenska regleringen har varit föremål för såväl Sveriges Högsta förvaltnings-domstols prövning i flera fall, som EU-domstolens prövning. Båda dessa domstolar har bedömt att de begränsningar som regleringen kan innebära för den fria rörligheten för tjänster totalt sett får anses motsvara unionsrättens krav på att reglerna måste tjäna legitima ändamål och vara proportionerliga i förhållande till dessa. Det finns därmed ingen anledning att ifrågasätta grunderna för, och huvuddragen i, den svenska regleringen, utan frågan blir om den praktiska tillämpningen av reglerna efter den senaste prövningen skulle kunna innebära att proportionaliteten i systemet kan ifrågasättas. Viss marknadsföring är nödvändig för att kanalisera spelandet till lagliga alternativ under svensk kontroll och tillsyn. Svenska Spels marknadsföring har ökat i betydligt mindre utsträckning än utländska bolag som riktar sig till svenska konsumenter. Bolaget är underkastat en rad villkor om spelansvar. Lotteriinspektionen utövar nödvändig tillsyn över verksamheten. Ett

antal myndigheter och organisationer erhåller anslag för att motverka skadeverkningar av överdrivet spelande. Regeringen aviserade i sitt svar att den under de kommande två åren kommer analysera utvecklingen i ett antal länder. Vidare angav regeringen att den skulle se över utformningen av sanktionerna för lotterilagens främjandeförbud, att den skulle föra in bestämmelser om spelansvar och marknadsföring i lotterilagen samt att den skulle flytta tillståndsgivningen från regeringen till Lotteriinspektionen.

En komplettering av detta svar inlämnades den 21 februari 2014. Regeringen meddelade att fattat beslut om ett kommittédirektiv (Dir. 2014:6) angående främjandeförbudet i lotterilagen. Av kommittédirektivet framgår bl.a. att en utredare ska se över hur utformningen av sanktionerna för lotterilagens främjandeförbud kan utformas så att de kan tillämpas på alla överträdelser av främjandeförbudet, oavsett om främjandet avsett ett svenskt eller utländskt lotteri.

Kommissionen fattade den 16 oktober 2014 beslut om att stämma Sverige.

Beskattnings av utdelning till utländska pensionsstiftelser (ärendenummer 2006/4107)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2007 att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt dåvarande artikel 56 EG (numera artikel 63 EUF-fördraget) om fri rörlighet för kapital och motsvarande artiklar i EES-avtalet genom att beskatta utdelningar och räntor som mottas av utländska pensionsstiftelser hårdare än utdelningar som mottas av svenska pensionsstiftelser.

Sverige svarade i juli 2007 att utländska pensionsstiftelser inte missgynnas skattemässigt jämfört med svenska pensionsstiftelser och att i vart fall är skillnaderna i beskattningshänseende av utdelningar till svenska och utländska pensionsstiftelser, enligt vilka de förstnämnda beskattas med avkastningsskatt och de senare med kupongskatt, berättigade. Regeringen grundar denna bedömning på att svenska och utländska pensionsstiftelser inte befinner sig i en jämförbar situation, eftersom beskattning av stiftelserna uppfyller helt skilda syften. Det strider inte mot EU-rätten att vissa inhemska skatteskyldiga, såsom svenska pensionsstiftelser, av sociala skäl får lägre skatt, även om samma lätnad inte ges till motsvarande utländska skatteskyldiga subjekt.

I en kompletterande formell underrättelse i september 2008 vidhöll kommissionen sin inställning och anförde följande. Även om den slutliga kupongskatten på utdelningar till utländska pensionsstiftelser kan vara begränsad i enlighet med svenska skatteavtal, utgör den ett hinder för och begränsar den fria rörligheten för kapital, i den mening som avses i de nämnda bestämmelserna i EG-fördraget. Dessa begränsningar förefaller inte kunna motiveras av tvingande hänsyn av allmänintresse.

I svar i november 2008 och februari 2009 vidhöll Sverige sin inställning.

Kommissionen vidhöll sin inställning i ett motiverat yttrande i oktober 2010.

Sverige svarade i december 2010 följande. Regeringen håller inte med om kommissionens slutsatser, utan anser att de ifrågasatta svenska bestämmelserna inte medför någon restriktion för den fria rörligheten för kapital i strid med artikel 63 EUF-fördraget eller motsvarande bestämmelse i EES-avtalet. Enligt artikel 65.1 ska bestämmelserna i artikel 63 inte påverka medlemsstaternas rätt att tillämpa sådana bestämmelser i sin skattelagstiftning som skiljer mellan skattebetalare som har olika bostadsort eller som har investerat sitt kapital på olika ort. Av artikel 65.3 EUF-fördraget framgår att sådana nationella skattebestämmelser inte får utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller en förtäckt begränsning av den fria rörligheten för kapital och betalningar enligt artikel 63. De ifrågasatta svenska bestämmelserna ger uttryck för olika beskattningstekniker av utländska och inhemska pensionsstiftelser, vilket som utgångspunkt är tillåtet. Tillämpningen av bestämmelserna leder också till en i princip likvärdig beskattning av utländska och inhemska pensionsstiftelser. Någon konflikt mellan de svenska bestämmelserna och den fria rörligheten för kapital uppkommer inte heller eftersom utländska och inhemska pensionsstiftelser inte befinner sig i en objektivt jämförbar situation med hänsyn till att utländska pensionsstiftelser har skatterättsligt hemvist i en annan medlemsstat. Därav följer att det inte kan uppställas något krav på en absolut likabehandling. De smärre skillnader i beskattning av i huvudsak teknisk natur som de ifrågasatta bestämmelserna kan innebära är i vart fall befogade av tvingande skäl av allmänintresse, nämligen att bevara det svenska systemet för beskattning av pensionssparande.

Kommissionen inkom i mars 2012 med ett kompletterande motiverat yttrande i ärendet. Av yttrandet framgår att kommissionen frånfällt sitt påstående om att den svenska regleringen skulle medföra likviditetsnackdelar för utländska pensionsstiftelser men att kommissionen i övrigt vidhåller sin uppfattning att regleringen strider mot artikel 63 EUF-fördraget och motsvarande bestämmelser i EES-avtalet.

Sverige bemötte i svar i maj 2012 kommissionens yttrande varvid regeringen särskilt framhöll att pensionsstiftelser som är begränsat skattskyldiga för utdelningar från bolag verksamma i Sverige inte kan anses befinna sig i en jämförbar situation med pensionsstiftelser som är obegränsat skattskyldiga för sådan inkomst i Sverige. Vidare påpekade regeringen att de kostnader som kommissionen anser bör vara avdragsgilla även för en utländsk pensionsstiftelse som endast är begränsat skattskyldig i Sverige saknar direkt samband med den inkomst som beskattas här.

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i februari 2008 att Sverige har brutit i uppfyllandet av sina förpliktelser enligt artikel 49 EG (numera artikel 56 EUF-fördraget) genom att införa dels restriktioner för anordnande av främjande av internetpokerspel som erbjuds av en godkänd tjänsteleverantör i en annan medlemsstat, särskilt vad gäller 9, 45 och 54 §§ lotterilagen (1994:1000), dels restriktioner och diskriminerande brottspåföljder för främjande av internetpokerspel som erbjuds av en godkänd tjänsteleverantör i en annan medlemsstat, särskilt vad gäller 9, 38, 45 och 54 §§ lotterilagen, och restriktioner och diskriminerande brottspåföljder för främjande av pokerspel och turneringar som anordnas i lokaler med tillstånd i en annan medlemsstat, särskilt vad gäller 9, 38, 45 och 54 §§ lotterilagen.

Sverige svarade i april 2008 följande. Det går inte att särskilja anordnandet av en särskild spelform, i detta fall pokerspel, från den sammanhållna spel- och lotteripolitik som bedrivs i Sverige och som syftar till att upprätthålla sociala skyddshänsyn och förebygga kriminalitet. (Jfr ärendenummer 2004/4087). Den svenska lotterilagen är föremål för en utredning i syfte att uppnå en stärkt och moderniserad spelreglering som redovisas i december 2008. Angående straffbestämmelserna bekräftar Sverige att 54 § lotterilagen endast avser straff för främjande av lotterier i Sverige som anordnas utom landet. Däremot finns straffbestämmelser för olagligt anordnade lotterier inom Sverige i 16 kap. 14 § brottsbalken om dobbleri samt främjande och medverkan till dobbleri enligt 23 kap. 4 § brottsbalken. Frågan om straffbestämmelsernas effekter och tillämpning är föremål för prövning i svensk domstol. En central fråga i spelutredningen är att se över sanktionsbestämmelserna. Fysiska pokerturneringar i Sverige tillåts endast på de fyra kasinona. Enligt kasinolagen (1999:355) föreligger utöver åldersgräns och legitimationskrav även krav på registrering inklusive fotografi av besökare i syfte att förebygga och avslöja brott. Kasinolagen föreskriver även förbud mot kreditgivning och förbud för anställda att delta i kasinospel. Den förra regeringen beslutade i november 2006 att ge AB Svenska Spel tillstånd under drygt två år att anordna och förmedla internetpoker. Deltagandet i internetpokerspel som erbjöds i Sverige av aktörer utan svenskt tillstånd fick sådana konsekvenser att regeringen ansåg att det fanns anledning att kanalisera det växande intresset för pokerspel till ett kontrollerat alternativ med adekvata begränsningar. Tillståndet är förenat med särskilda villkor om bl.a. åldersgräns, att spelaren i förväg måste ange för hur stora belopp spelaren tänker spela och under hur lång tid samt hur mycket spelaren är beredd att förlora. Utöver dessa villkor har Lotteriinspektionen utfärdat villkor för bl.a. ålderskontroll. Från spelsajten finns direkta länkar till stödlinjen för spelberoende. Nätpokerutredningen (SOU 2008:36) presenterade sitt betänkande i april 2008, som remissbehandlas. Marknadsföring av AB Svenska Spels nätpokertjänst får endast ske i tidningar och på internet. Marknadsföring i medier som television och radio är inte tillåtet. Den återhållsamhet i form av utbud och erbjudanden som Svenska Spels nätpokertjänst inneburit har bidragit till

förverkligandet av lotterilagens avsedda sociala skyddsfunktion. I spelutredningens uppdrag ingår att överväga förutsättningar för en mer restriktiv reglering kring befintliga aktörers marknadsföring. Sverige bestrider inte att bestämmelserna i lotterilagen om anordnande och främjande av pokerspel medför vissa begränsningar av friheten att i Sverige tillhandahålla tjänster enligt artikel 49 EG (numera artikel 56 EUF-fördraget). Begränsningarna är dock motiverade av tvingande skäl med hänsyn till allmänintresset, de bidrar till förverkligandet av lotterilagens avsedda syften att upprätthålla sociala skyddshänsyn och förebygga kriminalitet samt går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa syften.

Kommissionen skickade den 21 november 2013 ett motiverat yttrande till Sverige. I yttrandet ifrågasätter kommissionen att den svenska regleringen kan motiveras med stöd av tvingande skäl med hänsyn till allmänintresset, som t.ex. konsumentskydd och förebyggande av spelberoende, bekämpande av olagliga handlingar och brott, särskilt penningtvätt samt finansiering av allmännyttiga verksamheter. Kommissionen behandlar även frågor om uteslutning av privat vinst samt huruvida det svenska systemet med ensamrätt är sammanhängande och systematiskt.

Det motiverade yttrandet besvarades den 21 januari 2014. I svaret bestred Sverige alltjämt att aktuella bestämmelser i lotterilagen skulle stå i strid med artikel 56 EUF-fördraget och anförde följande. Av handlingarna i ärendet framgår att kommissionen och regeringen är överens om att det inom unionsrätten inte finns något förbud mot att en medlemsstat ger ett eller flera bolag ensamrätt (dvs. monopol) att anordna vadhållning i samband med idrottstävlingar. Nu aktuell reglering har varit föremål för såväl Sveriges högsta förvaltningsdomstols upprepade prövning som EU-domstolens prövning. Båda dessa domstolar har bedömt att de begränsningar som regleringen kan innebära för den fria rörligheten för tjänster totalt sett får anses motsvara unionsrättens krav på att reglerna måste tjäna legitima ändamål och vara proportionerliga i förhållande till dessa. Det finns därmed ingen anledning att ifrågasätta grunderna för, och huvuddragen i, den svenska regleringen, utan frågan blir om den praktiska tillämpningen av reglerna efter den senaste prövningen skulle kunna innebära att proportionaliteten i systemet kan ifrågasättas. Viss marknadsföring är nödvändig för att kanalisera spelandet till lagliga alternativ under svensk kontroll och tillsyn. Svenska Spels marknadsföring har ökat i betydligt mindre utsträckning än utländska bolag som riktar sig till svenska konsumenter. Bolaget är underkastat en rad villkor om spelansvar. Lotteriinspektionen utövar nödvändig tillsyn över verksamheten. Ett antal myndigheter och organisationer erhåller anslag för att motverka skadeverkningar av överdrivet spelande. Regeringen aviserade i sitt svar att den under de kommande två åren kommer analysera utvecklingen i ett antal länder. Vidare angav regeringen att den skulle se över utformningen av sanktionerna för lotterilagens främjandeförbud, att den skulle föra in bestämmelser om spelansvar och marknadsföring i lotterilagen samt att den skulle flytta tillståndsgivningen från regeringen till Lotteriinspektionen.

Ett kompletterande svar inlämnades den 21 februari 2014. Regeringen meddelade att fattat beslut om ett kommittédirektiv angående främjandeförbudet i lotterilagen, Dir. 2014:6. Av kommittédirektivet framgår bl.a. att en utredare ska se över hur utformningen av sanktionerna för lotterilagens främjandeförbud kan utformas så att de kan tillämpas på alla överträdelser av främjandeförbudet, oavsett om främjandet avsett ett svenskt eller utländskt lotteri.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

Kommissionen fattade den 16 oktober 2014 beslut om att stämma Sverige.

5.4 Formella underrättelser

Befrielse från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund (ärendenummer 2007/2311)

I en formell underrättelse i juni 2008 gjorde kommissionen gällande att Sverige har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artiklarna 2 och 9 i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG) genom att låta leveranser av varor och tillhandahållande av tjänster mot ersättning som görs inom Sveriges territorium av ideella föreningar och registrerade trossamfund falla utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt, även när dessa bedriver ekonomisk verksamhet i den mening som avses i artikel 9 i direktivet. Detta innebär att leveranser av varor och tillhandahållanden av tjänster mot ersättning som görs inom Sveriges territorium av sådana föreningar och trossamfund inte blir föremål för mervärdesskatt trots att de borde anses som beskattningsbara personer som agerar i denna egenskap.

Sverige svarade i oktober 2008 i huvudsak följande. Det har skett en utveckling i rättspraxis avseende skattefriheten för ideella föreningar och registrerade trossamfund i direktivkonform riktning. I ett flertal mål i svenska domstolar har yrkanden om skattefrihet avseende inkomstskatt och mervärdesskatt underkänts med hänvisning till de kriterier som ska vara uppfyllda avseende finansieringen av verksamheten som framgår av skattefrihetsreglerna i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen och 4 kap. 8 § mervärdesskattelagen, t.ex. bedömningen av skatteplikten för idrottsklubbers erhållna ersättningar för TV-rättigheter m.m. Regeringsrätten har gjort en direktivkonform tolkning i RÅ 2007 ref. 57 där rätten slog fast att en ideell förening skulle anses som näringsidkare enligt mervärdesskattelagen. Ideella föreningar och registrerade trossamfund är till stor del beroende av icke skattepliktiga bidrag och bedriven näringsverksamhet lämnar ofta obetydliga överskott samtidigt som näringsverksamheten i många fall är svår att skilja från den ideella verksamheten. I statsfinansiellt hänseende skulle därför en skyldighet att betala mervärdesskatt för föreningslivet troligen inte generera några skatteintäkter men förorsaka betydande administrativa kostnader för föreningslivet och det allmänna. Det är också den svenska regeringens bestämda uppfattning att allmännyttig verksamhet ska ha goda villkor i ekonomiskt hänseende. Villkoren för allmännyttig verksamhet bör dock

inte få störa konkurrensen med näringslivet på ett otillbörligt vis. Den svenska regeringen avser att se över den utformning som de svenska reglerna om ideella föreningar och registrerade trossamfund har i förhållande till mervärdesskattedirektivet.

Kommissionen har i januari 2009 uppmanat Sverige att göra ett tydligt åtagande om att lagstiftningen kommer att ändras och tillhandahålla information om vilka konkreta åtgärder som kommer att vidtas för att lagstiftningen ska överensstämma med fördraget.

Sverige underrättade i mars 2009 kommissionen om att två utredare utsetts för att se över utformningen av de svenska reglerna om allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund samt yrkesmässig verksamhet i mervärdesskattelagen.

Utredarna redovisade i oktober 2009 sina överväganden och förslag i promemorian Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m. (Ds 2009:58). Regeringen översände för kännedom promemorian till kommissionen i december 2009.

Regeringen beslöt i januari 2011 att hos kommissionen ansöka om tillåtelse att få införa en regel om s.k. omsättningsgräns för mervärdesskatteredovisning avseende ideell sektor. Ansökan innebar att verksamheter inom ideell sektor som har en skattepliktig omsättning på högst en miljon kr skulle kunna undantas. Enligt ett besked från kommissionen i mars 2011 godtogs dock inte ansökan.

Regeringen och kommissionen har därefter haft en dialog i frågan om den ideella sektorns mervärdesskattesituation.

Kasinoverksamhet (ärendenummer 2008/4010)

Kommissionen inkom med en formell underrättelse den 11 juli 2014 i vilken den anförde att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 49 och 56 EUF-fördraget genom att införa restriktioner för driften av landbaserade kasinospel, som på ett begränsat antal kasinon endast kan erbjudas av godkända operatörer som är helägda av svenska staten och sina skyldigheter enligt artikel 56 EUF-fördraget genom att införa restriktioner för tillhandahållandet av kasinospel online som erbjuds av en godkänd operatör i en annan medlemsstat.

Sverige svarade den 12 september 2014 i huvudsak följande. Det får anses klarlagt att det mellan kommissionen och Sverige inte råder några skilda uppfattningar om att det inom unionsrätten inte finns något förbud mot att en medlemsstat ger ett eller flera bolag ensamrätt att anordna landbaserat kasino eller kasino över internet. Regeringen anser att det svenska systemet såvitt gäller landbaserade kasinon som onlinekasino är förenligt med artiklarna 49 och 56 EUF-fördraget. Den svenska spelregleringen har som tydligt syfte att på ett effektivt sätt bida till att motverka överdrivet spelande, minska riskerna för spelberoende, skydda ungdomar från riskabla spelformer samt förebygga brott. Marknadsföring

av den landbaserade kasinospelverksamheten förekommer i endast begränsad omfattning och går inte utöver vad som kan anses vara nödvändig. Den svenska kasinoverksamheten står under en gedigen och strikt tillsyn. Vad gäller onlinekasino saknar kommissionen fog för att påstå att den svenska lagstiftningen och tillämpningen av den skulle stå i strid med unionsrätten. Det ska här särskilt framhållas att det inte finns någon som helst olikbehandling mellan svenska bolag och utländska bolag, eftersom inget bolag oavsett härkomst har tillstånd att bedriva onlinekasino i Sverige. Avslutningsvis meddelade regeringen, i likhet med vad som aviserats i svaren i ärendena 2004/4087 och 2006/4160, att den för närvarande genomför en analys av utvecklingen i ett antal länder. Vidare angavs att en särskild utredare ser över utformningen av sanktionerna för lotterilagens främjandeförbud och att regeringen håller på att ta fram ett förslag om att föra in bestämmelser om spelansvar och marknadsföring i lotterilagen.

Ränteavdragsbegränsningsreglerna i 24 kap. 10 b–10 f §§ i inkomstskattelagen (1999:1229) (ärendenummer 2013/4206)

Kommissionen inkom med en formell underrättelse den 27 november 2014 i vilken den anförde att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter i enlighet med artikel 49 i EUF-fördraget och artikel 28 i EES-avtalet genom att anta och behålla bestämmelserna i 24 kap. 10 b–10 e §§ i inkomstskattelagen (IL). Lagstiftningen i fråga verkar utgöra en de-factobegränsning av etableringsfriheten för koncerner med kommersiella företag där lånet tillhandahålls av ett närstående företag med hemvist i en annan EU-medlemsstat eller EES-stat, utom de som utför investmentföretagsverksamhet, i fall där villkoren för att vara berättigad till koncernbidrag i 35 kap. IL skulle ha varit uppfyllda om båda företagen hade hemvist i Sverige. Avdraget är en skattefördel som i realiteten i nästan samtliga fall är förbehållen koncerner med närstående inhemska koncernmedlemmar, medan koncerner med närstående koncernmedlemmar i andra medlemsstater i praktiken sällan kommer att kunna dra nytta av det. Den svenska lagstiftningen i fråga missgynnar därför i synerhet sådana koncerner. Detta utgör en inskränkning av etableringsfriheten eftersom det kan avskräcka dels svenska företag från att upprätta gränsöverskridande koncerner inom EU/EES dels företag från andra medlemsstater i EU/EES att upprätta gränsöverskridande koncerner i vilka svenska företag ingår. Den svenska lagstiftningen är visserligen lämpad att förebygga missbruk i kombination med behovet att bibehålla en välavvägd fördelning av beskattningsrätter, men den går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål. Vidare uppfyller lagstiftningen inte aktuella krav på rättssäkerhet och kan därmed inte anses stå i proportion till sina syften.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 27 februari 2015.

Direktiv 2013/36/EU om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag (ärendenummer 2014/0201)

Kommissionen inkom den 28 januari 2014 med en formell underrättelse i vilken den anförde att Sverige inte i tid anmält rubricerat direktiv som genomfört.

Sverige svarade den 28 mars 2014 följande. Regeringen arbetar för närvarande med att ta fram en lagrådsremiss. Regeringsbeslut om lagrådsremissen är planerat till början av april 2014. Avsikten är att kunna överlämna en proposition till riksdagen i maj. Det innebär att riksdagen ska kunna fatta beslut om lagändringar som genomför kapitaltäckningsdirektivet före sommaruppehållet 2014. Lagändringarna kan då utfärdas och träda i kraft den 1 augusti 2014.

6 UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

6.1 Avslutade ärenden

6.3 Motiverade yttranden

6.4 Formella underrättelser

7 LANDSBYGDSDEPARTEMENTET

7.1 Avslutade ärenden

Antagandet den 24 juni 2011 av ett antal resolutioner inom ramen för Internationella vinorganisationen (OIV) (ärendenummer 2011/2141)

Kommissionen skrev av ärendet den 16 december 2014.

Skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs och sprids inom till gemenskapen (ärendenummer 2014/0372)

Kommissionen skrev av ärendet den 16 december 2014.

Kommissionen skrev av ärendet den 16 december 2014.

7.2 Mål i EU-domstolen

7.3 Motiverade yttranden

Direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur och svin inom gemenskapen (ärendenummer 2010/4214)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i januari 2012 att Sverige hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt unionsrätten och särskilt direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur inom gemenskapen. Kommissionen anförde att Sverige i samband med anslutningen till EU fick ett undantag från bestämmelserna i direktivet. Genom detta undantag tilläts Sverige att under en övergångsperiod om ett år fortsätta att tillämpa nationella regler enligt vilka nötkreatur och svin testades för vissa sjukdomar innan de fick föras in i Sverige. Kommissionen anförde att Sverige genom att fortsätta att tillämpa dessa regler, trots att tiden för undantaget gått ut, bryter mot direktivets regler.

Sverige besvarade den formella underrättelsen i mars 2012 och anförde i huvudsak följande. Sverige har ett gott djurhälsoläge och är fritt från många allvarliga djursjukdomar som orsakar lidande och försämrade produktionsekonomi i andra medlemsstater. De nuvarande svenska införselreglerna utgör ett viktigt instrument för att förhindra introduktionen av djursjukdomar och upprätthålla djurhälsan. Om provtagning vid införsel av djur från smittade områden inte längre kan krävas kommer det, enligt svenska veterinära experter, inte längre vara möjligt att förhindra bl.a. att paratuberkulos introduceras i Sverige.

Kommissionen inkom i oktober 2012 med ett motiverat yttrande i ärendet, vilket regeringen besvarade i november 2012. I det motiverade yttrandet gjorde kommissionen gällande att Sverige vid införsel av nötkreatur och svin tillämpade serologiska tester (blodprov) för att utröna om djuren led av sjukdomen paratuberkulos. I sitt svar anförde regeringen att kommissionens motiverade yttrande byggde på felaktiga sakuppgifter. Regeringen anförde att svin inte testas för att upptäcka om de lider av paratuberkulos eftersom svin inte drabbas av denna sjukdom samt att Sverige inte utför några serologiska tester för att utreda om nötkreatur som ska föras in i landet lider av paratuberkulos.

Den 12 februari 2013 besvarade Sverige ett brev från kommissionen vari kompletterande uppgifter begärdes.

Kommissionen beslutade den 21 juni 2013 att stämma Sverige inför EU-domstolen. Kommissionen inkom emellertid i stället med en reviderad formell underrättelse med motiveringen att beskrivningen av överträdelsen eventuellt inte är tillräckligt exakt för att uppfylla förfarandekraven vid en stämning. Den formella underrättelsen besvarades den 28 mars 2014. I svaret framfördes sammanfattningsvis följande. Sverige har hittills tack vare stora ansträngningar och insatser mot paratuberkulos lyckats att hålla sjukdomen utanför landets gränser. Det är regeringens uttalade mål att även i fortsättningen arbeta för att Sveriges nötkreaturbesättningar förblir fria från sjukdomen. En förutsättning för att uppnå detta mål är att Sverige fortsatt ges möjlighet att dels tillämpa införselkontroll av nötkreaturdjur, dels arbeta med inhemska kontrollprogram. Utan denna kombination av åtgärder är risken överhängande att även nötkreaturbesättningar i Sverige drabbas av paratuberkulos. De tester som Sverige tillämpar vid införsel av nötkreatur till landet är effektiva och proportionerliga. De är nödvändiga för att hindra att paratuberkulos introduceras i landet. Mindre ingripande åtgärder bedöms inte vara tillräckliga för att uppnå detta syfte. Erfarenheter har visat att enbart kontrollåtgärder på besättningsnivå inte är tillräckliga för att förhindra att paratuberkulos kommer in i och sprids i en region.

Den 11 juli 2014 inkom kommissionen med ett motiverat yttrande. Kommissionen har i huvudsak anfört följande. I direktiv 64/432/EEG fanns tidigare en möjlighet för medlemsstaterna att ansöka om tilläggsgarantier för vissa sjukdomar hos djur. Vid Sveriges anslutning till Europeiska unionen fick Sverige, genom ett tillägg till direktiv 64/432/EEG, under ett år räknat från dagen för anslutningsfördragets ikraftträdande fortsätta tillämpa de nationella bestämmelser som var i kraft före anslutningen när det gäller de sjukdomar, bl.a. patatuberkulos, som angavs i tillägget till artikel 10.4 i dess lydelse enligt beslut 95/1/EG. Genom rådets direktiv 97/12/EG av den 17 mars 1997 om ändring och uppdatering av direktiv 64/432/EEG harmoniserades handeln med nötkreatur och svin inom gemenskapen och möjligheten till tilläggsgarantier togs bort. Enligt kommissionen hade Sverige – när övergångsperioden löpte ut den 31 december 1995 – inte någon rättslig grund för att behålla några särskilda åtgärder eller tilläggsgarantier när det gäller de sjukdomar som anges i artikel 10.4. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1998:79) om införsel av nötkreatur och svin strider mot direktiv 64/432/EEG då de uppställer krav på bl.a. tester och karantän avseende paratuberkulos hos nötkreatur införda från andra medlemsstater.

Det motiverade yttrandet besvarades den 11 september 2014. I svaret vidhölls huvudsakligen vad som anförts i svaret på den formella underrättelsen. Därutöver framfördes framförallt bl.a. att kommissionen felaktigt påstår att tillämpningen av de svenska bestämmelserna skulle

7.4 Formella underrättelser

Konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen) (ärendenummer 2014/2178)

Kommissionen inkom den 11 juli 2014 med en formell underrättelse. I den formella underrättelsen har kommissionen anfört att överklaganden av jaktbeslut som fattas av länsstyrelsen på grundval av beslutsbefogenheter som delegerats till den av Naturvårdsverket enligt 24 a § jaktförordningen (1987:905) endast kan bli föremål för överprövning i ett administrativt förfarande av Naturvårdsverket, men inte för prövning av domstol. Enligt kommissionens bedömning är ett sådant system inte i överensstämmelse med artikel 9.3 i konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen) jämförd med artikel 216.2 i EUF-fördraget och principen om ändamålsenlig verkan av direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, särskilt dess artikel 12, tillsammans med bilaga IV a), och artikel 16.

Den formella underrättelsen besvarades den 9 september 2014. I svaret framför regeringen att mot bakgrund av förvaltningsmyndigheternas självständighet och det förvaltningsrättsliga regelverk som gäller vid prövning av ärenden står den svenska ordningen inte i strid med artikel 9.3 Århuskonventionen jämförd med artikel 216.2 i EUF-fördraget och principen om ändamålsenlig verkan av direktiv 92/43/EEG. I svaret framhölls även att den svenska jaktlagstiftningen för närvarande är föremål för utredning av en särskild utredare.

8 MILJÖDEPARTEMENTET

8.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område (ärendenummer 2006/4643)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 november 2014.

Direktiv 2006/21/EG om hantering av avfall från utvinningsindustrin (ärendenummer 2011/2117)

Kommissionen skrev av ärendet den 16 oktober 2014.

Direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och ackumulatörer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG (ärendenummer 2012/2164)

Kommissionen skrev av ärendet den 23 januari 2014.

Direktiv 2011/70/Euratom om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall (ärendenummer 2013/2238)

Kommissionen skrev av ärendet den 16 december 2014.

8.2 Mål i EU-domstolen

Direktiv 2008/1/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (ärendenummer 2009/2291, mål C-243/13)

EU-domstolen meddelade dom den 29 mars 2012 i mål C-607/10 och biföll kommissionens yrkanden om att Sverige hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 5.1 i det så kallade IPPC-direktivet (direktiv 2008/1/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar). Domstolen ansåg att Sverige inte hade vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de behöriga myndigheterna, med hjälp av tillstånd i enlighet med artiklarna 6 och 8 i direktivet eller på lämpligt sätt genom en förnyad bedömning av villkoren och, i förekommande fall, genom en uppdatering av villkoren, övervakar att samtliga befintliga anläggningar drivs i överensstämmelse med kraven i artiklarna 3, 7, 9, 10, 13, 14 a och b samt 15.2 i direktivet.

I skrivelse i april 2012 efterfrågade kommissionen vilka åtgärder Sverige vidtagit med anledning av domen. Sverige besvarade denna skrivelse i maj 2012 och uppgav i huvudsak att det nu endast fanns två anläggningar i Sverige, Surahammars bruk AB samt LKAB Svappavaaragruvan, som ännu inte hade tillståndsprövats enligt IPPC-direktivets krav.

Kommissionen inkom med en formell underrättelse enligt artikel 260 EUF-fördraget i oktober 2012 och efterhörde på nytt vilka åtgärder Sverige vidtagit för att följa domstolens dom. Kommissionen efterfrågade information om när tillstånd för Surahammars bruk AB samt LKAB Svappavaaragruvan förväntades att kunna meddelas samt hur och när överensstämmelse med IPPC-direktivets krav uppnåtts för de ytterligare anläggningar som omfattades av domen av den 29 mars 2012. Sverige anförde i svar i november 2012 att tillståndsfrågan för de båda anläggningarna Surahammars bruk AB samt LKAB Svappavaaragruvan var under domstolsbehandling samt att tillstånd enligt IPPC-direktivet uppskattningsvis förväntades att kunna meddelas under våren och sommaren 2013. Sverige redogjorde även för hur och när överensstämmelse uppnåtts för övriga anläggningar vilka omfattades av domen av den 29 mars 2012.

Kommissionen beslutade den 21 februari 2013 att med stöd av artikel 260.2 EUF-fördraget stämma Sverige inför EU-domstolen (mål C-

243/13). I ansökan om stämning som mottogs den 3 maj 2013 yrkade kommissionen bl.a. att domstolen skulle fastställa att Sverige inte hade uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 260.1 EUF-fördraget eftersom Sverige inte vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom i mål C-607/10 samt förplikta Sverige att betala ekonomiska sanktioner i form av vite och standardbelopp.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

I svaromål den 12 juli 2013 bestred Sverige kommissionens talan i sin helhet och anförde i huvudsak följande. Vid utgången av den frist som angavs i den formella underrättelsen i det skriftliga förfarandet var tillståndsfrågan löst för 27 av de 29 anläggningar som omfattades av domen i mål C-607/10. Tillstånd i enlighet med IPPC-direktivets krav för de två återstående anläggningarna var vid denna tidpunkt föremål för domstolsprövning sedan februari respektive juli 2011. Regeringen saknar helt möjlighet att påverka dessa tillståndsprocesser och det finns följaktligen inte några ytterligare åtgärder som regeringen kan vidta för att följa domen. Mot denna bakgrund gör regeringen i första hand gällande att den vidtagit de åtgärder som krävs för att följa domstolens dom i mål C-607/10 vid utgången av den frist som angavs i den formella underrättelsen. Kommissionens talan ska således ogillas i sin helhet. I vart fall föreligger mot bakgrund av anförda omständigheter inte skäl att förplikta Sverige att betala någon ekonomisk sanktion och det framstår som oproportionerligt att utdöma både ett vite och ett standardbelopp. Kommissionen har inte tagit tillräcklig hänsyn till att det fördragsbrott som fastställdes genom domen i mål C-607/10 var av mycket begränsad omfattning, 29 av 1 035 anläggningar, och att Sverige, vid referenstidpunkten för nu aktuellt förfarande, hade följt domen beträffande 27 av dessa 29 anläggningar, vilket ska beaktas i förmildrande riktning. Kommissionen har inte förmått styrka att den påstådda överträdelsen har haft de följder för enskilda och allmänna intressen som har gjorts gällande. Tvärtom framgår det av verksamheternas miljörapporter att de har medfört mycket begränsad miljöpåverkan. Den omständigheten att kommissionen har inlett överträdelseförfaranden mot 14 andra medlemsstater för bristande genomförande av IPPC-direktivet illustrerar svårigheterna kring att säkerställa att IPPC-direktivets krav uppnås i alla avseenden, något som bör beaktas i förmildrande riktning om domstolen skulle välja att ådöma Sverige ekonomiska sanktioner. I den mån domstolen skulle finna anledning att ålägga Sverige någon ekonomisk sanktion, föreligger skäl att sätta ned av kommissionen yrkade belopp.

Kommissionen vidhöll sin talan i en replik som gavs in den 5 september 2013. Regeringen bemötte denna i duplik den 25 oktober 2013.

Den 29 november 2013 löstes tillståndsfrågan för LKAB Svappavaara-gruvan.

Den 4 juli hölls förhandling vid EU-domstolen.

EU-domstolen meddelade dom den 4 december 2014 och anförde bl.a. följande. Det är i detta mål utrett att ingen av de båda aktuella

anläggningarna hade beviljats ett sådant tillstånd som krävs enligt artikel 5 i IPPC-direktivet vid utgången av den tidsfrist som angetts i den formella underrättelsen. I det avseendet har domstolen i mål C-607/10 slagit fast att unionslagstiftaren, såsom framgår av artikel 1 i IPPC-direktivet, har ålagt medlemsstaterna skyldigheter i syfte att uppnå en hög skyddsnivå för miljön som helhet. Härav följer att detta miljöskyddsmål endast kan nås genom att medlemsstaterna i alla delar, och på ett med direktivet överensstämmande sätt, fullgör de skyldigheter de har ålagts genom direktivet. Det krävs nämligen inte bara att det inrättas ett tillståndssystem, utan även att anläggningarna faktiskt drivs i överensstämmelse med kraven i detta direktiv. Den omständigheten att det endast var mycket få anläggningar som fortfarande inte uppfyllde kraven i IPPC-direktivet, i förhållande till hur situationen såg ut i början av det fördragsbrottsförfarande som avgjordes genom domen i mål C-607/10, utgör inte hinder för att fastställa att den berörda medlemsstaten har underlåtit att uppfylla sin skyldighet att följa nämnda dom. Domstolen erinrar även om att en medlemsstat inte kan åberopa bestämmelser, praxis eller förhållanden i sin interna rättsordning som grund för att underlåta att iaktta skyldigheter och tidsfrister som föreskrivs i ett direktiv. Sverige kan således inte, vad gäller prövningen av huruvida det har uppfyllt sina skyldigheter att följa den tidigare domen, med framgång göra gällande att tillståndsförfarandet inte har kunnat påskyndas vad gäller de omtvistade anläggningarna. Mot bakgrund härav finner domstolen att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 260.1 EUF-fördraget genom att inte ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domen i mål C-607/10. Domstolen finner under dessa omständigheter att ett föreläggande till Sverige att betala löpande vite är ett lämpligt ekonomiskt medel för att säkerställa att den tidigare domen följs fullt ut. I förevarande mål anser domstolen även att samtliga omständigheter kring det fastställda fördragsbrottet tyder på att det krävs en avskräckande åtgärd, såsom föreläggande av ett standardbelopp, för att på ett effektivt sätt förhindra att liknande överträdelser av unionsrätten upprepas i framtiden. Vid bestämmande av det löpande vitets och standardbeloppets storlek ska emellertid de ansträngningar som Sverige gjort för att till fullo uppfylla de skyldigheter som följer av IPPC-direktivet beaktas. Under de senaste åren har Sverige vidtagit ytterligare åtgärder för att stärka de myndigheter som ansvarar för beviljande av miljötillstånd. Vid tidpunkten för förhandlingen var det bara en av de 29 anläggningar som omfattas av domen i mål C-607/10 som ännu inte hade beviljats IPPC-tillstånd. Sverige har dessutom samarbetat nära med kommissionen under det administrativa förfarande som föregått detta mål. När det gäller de faktiska effekterna av den enda anläggning som ännu inte beviljats IPPC-tillstånd framhöll Sverige vid förhandlingen att den aktuella anläggningen har gett upphov till en mycket begränsad miljöpåverkan och att det därmed inte har varit fråga om någon beaktansvärd fara för miljön och människors hälsa. Kommissionen har inte direkt bestritt detta påstående. Sverige ska således förpliktas att 1) till kommissionen betala löpande vite med 4 000 euro för varje dag som nödvändiga åtgärder inte vidtas för att följa domen i mål C-607/10 räknat från och med den dag då dom meddelas i förevarande mål till den dag då domen i det tidigare

målet följs, och 2) till kommissionen betala ett standardbelopp på 2 miljoner euro.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

Den 23 december 2014 meddelade regeringen kommissionen att även den sista anläggningen i fråga, Surahammars Bruk, nu hade erhållit erforderligt tillstånd och att det löpande vitet därför ska upphöra.

8.3 Motiverade yttranden

Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter/art- och habitatdirektivet (ärendenummer 2010/4200)

I januari 2010 mottog kommissionen ett klagomål från fyra svenska icke-statliga organisationer angående den nya vargpolitiken och den licensjakt som nyligen hade ägt rum i Sverige. Enligt klagomålet har den svenska vargstammen inte gynnsam bevarandestatus, främst på grund av att den lider av en hög grad av inavel till följd av geografisk isolering. Att godkänna licensjakt på en skyddad art i en så känslig situation var därför enligt de klagandes åsikt inte förenligt med direktivet. Kommissionen gjorde i en formell underrättelse i januari 2011 gällande att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 12 och 16 i direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Detta genom att Sverige enligt kommissionen har antagit en vargpolitik som påverkar och sannolikt kommer att påverka möjligheterna till en gynnsam bevarandestatus för den svenska vargen, genom att tillåta licensjakt på varg trots att förutsättningarna enligt direktivet för en sådan jakt inte varit uppfyllda.

Sverige redogjorde i svar i mars 2011 för den svenska vargpolitiken och den licensjakt som ägt rum och som enligt regeringen inte står i strid med art- och habitatdirektivet. Kompletterande svar skickades in i april, maj och juni 2011.

I juni 2011 vidhöll kommissionen sin inställning i ett motiverat yttrande. Till grund för sin bedömning lade kommissionen följande närmare omständigheter; att den svenska vargstammen begränsats till ett givet tak, att licensjakten avsett en strikt skyddad art som inte har gynnsam bevarandestatus på grund av populationsdynamik och begränsning av det naturliga utbredningsområdet samt att flyttningar av varg medgetts för vilka det inte finns några garantier för att de kommer att genomföras, som inte varit förberedda på ett sätt som garanterar ett snabbt genomförande och som i vart fall inte har realiserats än.

Sverige anförde i svar i augusti 2011 sammanfattningsvis följande. Regeringen är angelägen om att fortsätta dialogen med kommissionen i syfte att uppnå en samsyn om hur en gynnsam bevarandestatus för vargen ska uppnås. Någon sådan licensjakt som skett under 2010 och 2011 kommer därför inte att äga rum 2012. Begränsningen till ett givet tak för den svenska vargstammen gäller inte längre. Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att upprätta en förvaltningsplan för varg och

beslutat att inrätta en nationell kommitté för hållbar rovdjurspolitik för varg. Regeringen fortsätter också att vidta konkreta åtgärder för att öka vargstammens genetiska status och under våren 2012 kommer utsättning av djurparksvalpar att äga rum. Regeringen har också inlett ett utökat nordiskt samarbete om vargförvaltningen och kontakt har även etablerats med Ryssland. Dock var enligt regeringens uppfattning licensjakten efter varg 2010 och 2011 förenlig med artiklarna 12 och 16 i art- och habitatdirektivet. Det råder inte något tvivel om att det största hindret för en gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen är brister i dess genetiska status. För att effektiva åtgärder i form av utflyttning och införsel av varg ska kunna vidtas för att läka dessa brister måste det finnas en acceptans hos den lokala befolkningen för dessa åtgärder och den svenska vargförvaltningen som helhet. Detta kan endast åstadkommas genom en ökad delaktighet från befolkningens sida i vargförvaltningen. Regeringen är också av uppfattningen att det är av stor vikt att förvaltningen av rovdjursstammarna i huvudsak sker nationellt i enlighet med subsidiaritetsprincipen och med regionalt och lokalt inflytande. Mot bakgrund av att svenska myndigheter sedan lång tid arbetat med olika åtgärder för att öka den lokala acceptansen för varg och det därvid kunnat konstateras att acceptansen sjunkit trots dessa åtgärder när varg-stammen ökat, har det förelegat ett behov av att stärka den lokala acceptansen. De viktigaste åtgärderna för att åstadkomma detta har varit att inrätta viltvårdsdelegationer i kombination med att under strikt kontrollerade former tillåta licensjakt på varg. Någon annan lämplig lösning har enligt regeringens uppfattning inte stått till buds. Det finns också underlag till stöd för att licensjakten effektivt bidragit till att öka den lokala acceptansen för vargförvaltningen. Licensjakten har varken riskerat att försvåra eller försvårat möjligheterna att uppnå en gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen. Besluten om licensjakt har varit väl underbyggda, beaktat försiktighetsprincipen och omgärdat jakten med strikta villkor i enlighet med artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet. Att bedömningen att licensjakt 2010 och 2011 kunde tillåtas enligt artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet var riktig bekräftas i dag av rapporter som visar att vargbeståndet ökat och som indikerar en bättre genetisk status hos vargstammen.

I september 2011 kompletterade Sverige sitt svar på det motiverade yttrandet genom att bifoga och informera om dels rapporten Illegal jakt på stora rovdjur i Sverige, dels rapporten Valputbyten hos varg (*Canis lupus lupus*) i skandinaviska djurparker. Härefter har kompletterande svar lämnats in till kommissionen i februari, april och juni 2012 samt i februari 2013.

Den 22 november 2013 kompletterade Sverige sitt svar på det motiverade yttrandet ytterligare med en redogörelse för innehållet i regeringens proposition 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik och information om utredningen om en översyn av jaktlagstiftningen. Den 10 december 2013 beslutades propositionen av riksdagen.

Direktiv 2009/31/EG om geologisk lagring av koldioxid och ändring av direktiv 85/337/EEG, direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) nr 1013/2006 (ärendenummer 2011/0948)

Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

Kommissionen inkom i juli 2011 med en formell underrättelse och anförde att Sverige inte i tid anmält rubricerat direktiv som genomfört.

Sverige svarade i september 2011 att direktivet har genomförts genom en ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd som trädde i kraft den 15 augusti 2011 och att direktivet den 1 augusti 2011 anmälades som fullständigt genomfört i kommissionens databas för genomförande av direktiv. Genom de anmälda förordningsändringarna förbjöds geologisk lagring av koldioxid i enlighet med artikel 4.1 i direktivet.

Kommissionen utfärdade ett motiverat yttrande den 20 november 2013 och vidhöll därvid sin inställning att Sverige inte genomfört ovanstående direktiv i sin helhet.

Sverige besvarade det motiverade yttrandet i januari 2014. I svaret framfördes att Sverige genomfört direktivet genom ett förbud mot lagring av koldioxid. Upplyningsvis framfördes även att bl.a. en ny förordning om geologisk lagring av koldioxid beslutats av regeringen den 16 januari 2014. När ändringarna träder i kraft kommer de att innebära att direktivet är genomfört på ett sätt som tillåter geologisk lagring av koldioxid på havets botten.

Direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) (ärendenummer 2013/0190)

Kommissionen beslutade om formell underrättelse den 21 mars 2013 och gjorde därvid gällande att Sverige inte i tid anmält rubricerat direktiv som genomfört.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 21 maj 2013 och anförde att direktivet genomförts fullständigt genom antagandet av tio förordningar samt en lagändring som beslutades och anmälades i genomförandedatabasen den 8 maj 2013.

Den 31 mars 2014 överlämnade kommissionen ett motiverat yttrande. Kommissionen har i det motiverade yttrandet gjort gällande att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 80 i direktivet. Enligt kommissionen består underlåtelsen i att Sverige inte har antagit de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att dels genomföra artikel 3.35, artikel 4.2, artikel 8.2 b, artikel 15.3 a, artikel 15.4 tredje stycket, artikel 17.3, artikel 21.2 andra stycket, artikel 23.3 inledningen och leden b, d och e samt artikel 23.4 första och fjärde stycket, dels fullständigt genomföra artikel 14.1 f, artikel 30.7 samt punkt b i del 1 i bilaga VI till direktivet. I alla händelser har Sverige enligt kommissionen inte överlämnat de bestämmelser som genomför de relevanta artiklarna.

Det motiverade yttrandet besvarades den 30 maj 2014. Med anledning av kommissionens erinran i det motiverade yttrandet om möjligheten att väcka talan om ekonomiska sanktioner i enlighet med artikel 260.3 EUF-fördraget framhöll den svenska regeringen sammanfattningsvis att direktivet har anmälts till kommissionen som fullt ut genomfört i svensk rätt. Följaktligen är en tillämpning av artikel 260.3 EUF-fördraget utesluten. Enligt regeringens uppfattning är direktivet genomfört på ett korrekt sätt i svensk lagstiftning. Ett möte mellan företrädare för den svenska regeringen och kommissionen, i syfte att reda ut eventuella kvarvarande frågor kring det svenska genomförandet, kan utgöra ett bra komplement till fortsatt skriftväxling.

8.4 Formella underrättelser

Rening av avloppsvatten (ärendenummer 2002/2130, mål C-438/07)

Kommissionen yrkade i ansökan om stämning den 18 september 2007 fastställelse av att Sverige har brutit mot artiklarna 5.2, 5.3 och 5.5 i direktiv 91/271/EEG. Underlåtelsen består i att Sverige inte senast den 31 december 1998 har ordnat så att samtliga utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse med över 10 000 personekvivalenter (pe) som släpps ut direkt i känsliga områden eller deras avrinningsområden uppfyller de tillämpliga kraven i bilaga 1 till direktivet. Enligt kommissionen finns det vetenskapliga bevis för att fosfor och kväve är huvudorsakerna bakom Östersjöns eutrofiering, att fosfor- och kväveutsläpp i kustvatten sprids till andra delar av Östersjön och att sådana utsläpp i inlandsvatten som ligger i Östersjöns avrinningsområde bidrar till dess eutrofiering. Kommissionen har mot denna bakgrund gjort gällande att direktiv 91/271/EEG kräver att det införs en allmän kväverening vid alla reningsverk för avloppsvatten från tätorter med mer än 10 000 pe som släpps ut direkt i de känsliga områdena eller i deras avrinningsområden. Eftersom Sverige inte har vidtagit sådana åtgärder har kommissionen yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktiv 91/271/EEG.

Sverige vitsordade för det första att 37 av de sammanlagt 141 aktuella reningsverken inte uppfyller tillämpliga krav på kväverening enligt bilaga 1 till direktiv 91/271/EEG och att regeringen därför inte har någon anledning att bestrida kommissionens talan såvitt avser dessa. För det andra anförde regeringen att 68 reningsverk är utrustade med särskild teknik för kväverening samt uppfyller utsläppskraven enligt bilaga 1 till direktiv 91/271/EEG och att kommissionens talan således saknar grund i den delen. Vad beträffar resterande 36 reningsverk vitsordade regeringen för det tredje att det inte har införts särskild teknik för kväverening men att enligt regeringens uppfattning direktivet inte kräver detta. Det följer nämligen inte någon allmän skyldighet av direktiv 91/271/EEG att införa särskild teknik för kväverening vid samtliga reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse med mer än 10 000 pe. Tvärtom föreskriver direktivet att medlemsstaterna utifrån de lokala förhållandena ska bedöma vilket eller vilka näringsämnen – fosfor och/eller kväve –

som bidrar till eutrofiering och i enlighet med denna bedömning vidta mer långtgående reningsåtgärder.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

EU-domstolen meddelade den 6 oktober 2009 dom i målet och ogillade kommissionens talan beträffande de sammanlagt 104 reningsverk som Sverige bestritt att de inte uppfyller direktivets krav på rening. Vad gäller de övriga 37 reningsverken fastställde domstolen kommissionens yrkanden om att Sverige brutit mot de relevanta artiklarna i direktiv 91/271/EEG.

I november 2009 ställde kommissionen i en skrivelse frågor om vilka åtgärder Sverige vidtagit för att efterfölja EU-domstolens dom. I svar i januari 2010 angav regeringen att det pågår ett intensivt arbete för att säkerställa att domen efterlevs. Bland annat har Miljödepartementet remitterat kommissionens skrivelse till de länsstyrelser som i sin egenskap av tillsynsmyndigheter berörs av den aktuella domen och begärt redovisningar av vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa domens efterlevnad för varje enskilt reningsverk. Regeringen har i Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2010 angett att myndigheten ska verka för och följa upp att länsstyrelserna ser till att Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp följs. Verket ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits och resultaten av dessa till Regeringskansliet senast den 30 mars 2011. Vidare har regeringen i regleringsbrevet för landets länsstyrelser för 2010 angett att länsstyrelserna ska intensifiera arbetet med att verka för att verksamhetsutövarna iakttar Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultaten av dessa.

Sverige besvarade i november 2010 ett antal kompletterande frågor från kommissionen. Regeringen förklarade varför det ansågs att vissa av de tätorter som tidigare angetts inte klara kraven i avloppsdirektivet nu anses klara kraven på grund av naturlig retention. Vidare lämnade regeringen av kommissionen efterfrågad information om månatliga analysdata avseende kvävekoncentration för de berörda tätorterna.

Sverige överlämnade en lägesrapport till kommissionen den 7 februari 2013.

Den 26 april 2013 beslutade kommissionen om en formell underrättelse enligt artikel 260.2 EUF-fördraget och gjorde därvid gällande att den hittills erhållit ofullständiga uppgifter om de åtgärder som vidtagits av den svenska regeringen för att följa EU-domstolens dom samt erinrade om kommissionens möjlighet att väcka talan om ekonomiska sanktioner vid domstolen.

I svar den 26 juni 2013 anförde Sverige bl.a. följande. Under de tre år som har förflutit sedan EU-domstolens dom har Sverige åtgärdat huvuddelen av de anläggningar som i domen konstaterades inte leva upp till avloppsreningsdirektivets krav på kväverening. För närvarande pågår ett intensivt arbete med åtgärdande av de återstående reningsverken. Till

svaret fogades bilagor där nuvarande kvävereringsgrad, belastnings- och retentionsberäkningar samt i förekommande fall tidplan för pågående ombyggnationer tydligt framgår. Vidare utlovade regeringen att, i enlighet med kommissionens önskan, fortsätta lämna uppdateringar var sjätte månad till dess kraven är helt uppfyllda.

Kompletterande information om hur ärendet fortskrider har överlämnats till kommissionen den 29 januari 2014, den 11 februari 2014, den 4 mars 2014 och den 27 juni 2014.

Direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område samt klagomål angående genomförandet av direktivet (ärendenummer 2007/2239 med hänvisning till ärende 2006/4643)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i november 2007 att Sverige inte fullständigt, eller på ett felaktigt sätt, har införlivat artiklarna 2, 4, 5, 9, 10, 11 och 13 samt bilagorna VII, VIII, IX och X i direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område. Kommissionen hänvisade även till ett inkommet klagomål (ärendenummer 2006/4643) om Sveriges sätt att implementera direktivet när det gäller begreppet vattentjänster. Kommissionen ansåg att definitionen av vattentjänster i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster är för begränsad.

Sverige svarade kommissionen i februari 2008 och uppgav i huvudsak följande. Direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område (RDV) är ett s.k. ramdirektiv. Enligt ingressen, punkten 18, kräver unionens vattenpolitik en klar och tydlig, effektiv och enhetlig rättslig ram. Denna ram har införlivats i svensk rätt genom ändringar i miljöbalken (MB) och i det system av kompletterande författningar med mer detaljerade och tekniska bestämmelser, som MB lägger grunden för. RDV:s syften täcks av MB och de författningar som har meddelats med stöd av balken, liksom de författningar som har en nära anknytning till balken. De ytterligare ändringar i svensk lagstiftning som planeras i anledning av direktivet beräknas träda i kraft den 1 oktober 2008.

I en kompletterande formell underrättelse i mars 2010 (enbart ärende 2007/2239) uppgav kommissionen att den inte kommer att driva vidare de klagomål som avsåg artiklarna 2.29, 2.30, 2.31, 4.1 b iii, 4.4, 4.9, 5, 10.2, 10.3, 11.6 och bilagorna VII, VIII och IX till RDV. Kommissionen uppgav vidare att den inte heller kommer att driva vidare klagomålen rörande tolkningen av begreppet ”vattentjänster” (förutom när så är relevant för genomförandet av definitionen av vattentjänster och artikel 9 i direktivet) men att det är möjligt att den återkommer i denna fråga. Kommissionen förklarade att den vidhåller övriga påstådda brister och har dessutom pekat på oklarheter i genomförandet av artiklarna 3.1, 3.3 och 3.5 samt avsaknad av information angående genomförandet av bilagorna I, II, III, IV och VI. Sammanfattningsvis ansåg kommissionen

att Sverige inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artiklarna 2, 3, 4, 9, 13 och 24 samt bilagorna I, II, III, IV och VI till direktivet.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

Sverige svarade i maj 2010 att artiklarna 2, 4, 9 och 13 samt bilagorna I, II, III, IV, och VI till RDV har införlivats i svensk rätt på ett korrekt sätt. När det gäller de påstådda oklarheterna med genomförandet av artikel 3 konstaterar regeringen att de begrepp som används i RDV inte är formulerade på samma sätt i förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (VFF). Skillnaden gäller huvudsakligen begreppet internationellt avrinningsdistrikt enligt RDV och hur det har genomförts i svensk rätt. Med anledning av den nya gränsälvöverenskommelsen mellan Sverige och Finland kommer vissa ändringar att genomföras i 8 kap. VFF och i det sammanhanget är det lämpligt att även åtgärda sådana oklarheter som kommissionen pekat på i fråga om olika begrepp och ansvarsfördelning.

Kommissionen inkom den 27 november 2014 med en kompletterande formell underrättelse. Den ska besvaras senast den 27 januari 2015.

Rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (ärendenummer 2009/2310)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2010 att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 4, 5 och 10 i direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse. Underlåtenheten består i att avloppsvatten från reningsverk i 13 tätorter med en belastning understigande 10 000 personekvivalenter (pe) inte undergår sekundär rening eller motsvarande rening i enlighet med kraven i artikel 4.1 och 4.3 i direktivet. Vad gäller tre reningsverk i tätorter med en belastning som överstiger 10 000 pe har Sverige inte säkerställt att avloppsvatten från dessa undergår mer långtgående rening före utsläpp i känsliga områden än vad som följer av artikel 4 (tertiär rening) i enlighet med kraven i artikel 5.2 och 5.3 i direktivet.

Sverige svarade i april 2010 i huvudsak följande. Reningsverken i tio av de 13 tätorter med en belastning understigande 10 000 pe är belägna i de nordliga delarna av Sverige. Enligt regeringens uppfattning kan undantaget i artikel 4.2 i avloppsdirektivet tillämpas på reningsverk som är belägna i de delar av norra Sverige, där en effektiv biologisk rening är svår att upprätthålla på grund av låga temperaturer. Även om kommissionen inte delar uppfattningen att undantaget i artikel 4.2 i avloppsdirektivet är tillämpligt så uppfylls ändå avloppsdirektivets syfte eftersom recipienten har sådana egenskaper att utsläppen inte ogynnsamt påverkar miljön. Härtill kommer att de aktuella kraven enligt artikel 4.3 med hänvisning till tillämpliga krav i avsnitt B i bilaga 1 och tabell 1 till avloppsdirektivet enligt uppgifter om BOD respektive COD utifrån koncentration eller reduktion är uppfyllda i fråga om sex av de tio reningsverken. Sammantaget anser regeringen att sju av de nordliga reningsverken uppfyller kraven i artikel 4 och 10 i avloppsdirektivet. Beträffande övriga tre reningsverk i norra Sverige görs för närvarande insatser för att uppfylla direktivets krav fullt ut. För de reningsverk i de tre tätorter som är belägna i de sydligare delarna av Sverige gäller inte

sådana låga temperaturer att undantaget i artikel 4.2. kan tillämpas. Dessa tre reningsverk uppfyller dock de krav som följer av artikel 4.3 i avloppsdirektivet.

Med anledning av kompletterande frågor från kommissionen skickade regeringen ett kompletterande svar i november 2010 med bl.a. en redogörelse för de bestämmelser som säkerställer fosforrening i Sverige samt en redogörelse för hur undantaget i artikel 4.2 i direktivet tillämpas i Sverige.

Tröskelvärde i Reachförordningen (ärendenummer 2012/2196)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 25 januari 2013 att Sverige inte tillämpar det tröskelvärde som fastställts i artiklarna 7.2 och 33 i förordning 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reachförordningen) på ett korrekt sätt. I underrättelsen framför kommissionen att den har kännedom om att Sverige – i strid med vad som anges i den Europeiska kemikalieinspektionens vägledning om krav för ämnen i varor – vill tillämpa tröskelvärdet på de enskilda delarna eller beståndsdelarna i varor och inte på ”komplexa” eller ”sammansatta” varor. Enligt kommissionen skulle en sådan tillämpning av Reachförordningen strida direkt mot formuleringarna i artiklarna 7.2 och 33 samt mot artikel 2.2 i avtalet om tekniska handelshinder.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 25 mars 2013 och anförde då bl.a. följande. Den svenska regeringen vidhåller sin inställning att svenska myndigheters tolkning och tillämpning av kraven i artiklarna 7.2 och 33 i Reachförordningen är förenlig med artiklarnas ordalydelse och med definitionen av vara i förordningen. Tolkningen är även ändamålsenlig eftersom den tillgodoser syftet med bestämmelserna, och är proportionerlig i förhållande till målet att skydda människors hälsa och miljön. De svenska myndigheternas tillämpning av artiklarna 7.2 och 33 i Reachförordningen strider därmed inte mot artikel 2.2 i avtalet om tekniska handelshinder.

Överskridna gränsvärden – partiklar i luften, PM10 (2012/2216)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 26 april 2013 att gränsvärdena för halten av större partiklar (PM10) i luften överskridits på flera platser i Sverige under åren 2008–2011 och att överskridandena visar på en trend av fortlöpande och varaktiga överträdelser av artikel 13 i direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa (luftkvalitetsdirektivet). Kommissionen gjorde också gällande att de åtgärdsprogram som tagits fram i Sverige för att komma till rätta med luftkvalitetsproblemen inte innehållit tillräckligt effektiva åtgärder för att hålla perioden av överskridande så kort som möjligt och att Sverige inte hade uppfyllt sina skyldigheter i enlighet med artikel 23.1 i direktivet.

I svaret på den formella underrättelsen den 26 juni 2013 bekräftade regeringen att överskridanden av gränsvärdena skett på vissa platser i landet (Norrköping, Stockholm, Södertälje och Uppsala) men underströk

samtidigt att överskridandena var begränsade till ett fåtal mätstationer inom de aktuella zonerna och att det inte varit fråga om överskridanden varje år vid varje enskild mätstation. Enligt regeringen visar överskridandena alltså inte på en trend av fortlöpande och varaktiga överträdelser utan det är tvärtom tydligt att överskridandena har minskat över åren. Under 2012 underskreds gränsvärdena i Sverige med undantag för en mätstation. Regeringen delar inte kommissionens uppfattning om att de åtgärdsprogram som antagits i Sverige inte skulle vara tillräckliga för att hålla perioderna av överskridande så korta som möjligt. Det faktum att halterna av PM10 i luften i de aktuella zonerna och tätorterna har minskat över tid visar att åtgärderna har varit väl lämpade för att nå de dagliga gränsvärdena.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

9 NÄRINGSDEPARTEMENTET

9.1 Avslutade ärenden

Förordning (EG) nr 1228/2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel (ärendenummer 2009/2180)

Kommissionen skrev av ärendet den 10 juli 2014.

Direktiv 2011/76/EU av den 27 september 2011 om ändring av direktiv 1999/62/EG om avgifter på tunga godsfordon för användningen av vissa infrastrukturer (ärende 2013/0432)

Kommissionen skrev av ärendet den 16 april 2014.

Direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda (ärendenummer 2013/2134)

Kommissionen skrev av ärendet den 16 april 2014.

Direktiv 2011/82/EU av den 25 oktober 2011 om underlättande av ett gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott (ärendenummer 2014/0200)

Kommissionen skrev av ärendet den 10 juli 2014.

9.2 Mål i EU-domstolen

”Open skies” (ärendenummer 1995/2089, mål C-468/98)

I dom den 5 november 2002 fastställde EU-domstolen att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt dåvarande artiklarna 5 och 52 i EG-fördraget, enligt förordning (EEG) nr 2409/92 om biljettpriser och tariffer för lufttrafik och enligt förordning (EEG) nr 2299/89 om en uppförandekod för datoriserade bokningssystem, i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 3089/93, genom att, trots omförhandlingen av

1. avseende vilka flygpriser som trafikföretag som USA har utsett ska tillämpa på flyglinjer inom unionen,
2. avseende de datoriserade bokningssystem som erbjuds eller används i Sverige och
3. om att ge USA rätt att neka eller återkalla trafikköretigheter för det fall de av Sverige utsedda lufttrafikföretagen inte ägs av denna medlemsstat eller av svenska medborgare.

Kommissionen påtalade i juli 2004 i en formell underrättelse att kommissionen inte har mottagit någon underrättelse om vilka åtgärder som vidtagits av Sverige för att följa EU-domstolens dom. Kommissionen anser därmed att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 228.1 i fördraget.

Sverige svarade i september 2004 i huvudsak följande. Det är riktigt att EU-domstolen fastställde att vissa delar av Sveriges luftfartsavtal med USA inte var förenliga med Sveriges åtaganden enligt fördraget. Eftersom frågan inte enbart rör Sveriges förhållande till USA har Sverige i den uppkomna situationen sökt att samordna sitt agerande med övriga medlemsstater i syfte att nå en gemensam lösning. Som regeringen har uppfattat det har detta också skett helt i enlighet med kommissionens bedömning av vilken handlingslinje som varit den lämpligaste. Alltsedan mandatet för kommissionen beviljades har Sverige utgått från att bristerna i det bilaterala avtalet skulle tillrättaläggas genom det unionsavtal med USA som kommissionen förhandlar om. Eftersom unionsförhandlingar med USA med hög intensitet har pågått alltsedan kommissionen fick sitt mandat, har regeringen ännu inte övervägt att säga upp det bilaterala luftfartsavtalet. Vad gäller frågan om uppsägning/ändring av avtalet har Sverige slutligen särskilt hänvisat till den gemensamma deklARATION som rådet och kommissionen antog vid ministerrådet i juni 2003. Enligt regeringens mening har USA inte motsatt sig erforderliga ändringar i avtalen och det har därmed inte uppstått en situation som enligt deklARATIONEN kräver att medlemsstaterna som en sista utväg bör vidta en sådan allvarlig åtgärd som att säga upp luftfartsavtalen i fråga. Som framgår av deklARATIONEN är detta under alla omständigheter inte en fråga som kan eller bör avgöras av medlemsstaterna var för sig.

9.3 Motiverade yttranden

*Det bilaterala luftfartsavtalet mellan Sverige och Ryssland
(ärendenummer 2010/2182)*

En formell underrättelse inkom i januari 2011. Kommissionen gjorde gällande att Sverige genom att påta sig vissa på luftfartsområdet särskilt angivna internationella åtaganden gentemot Ryssland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 EUF-fördraget och artikel 4.3 EU-fördraget jämförd med artikel 101 EUF-fördraget. De internationella åtaganden kommissionen anmärkte på följer enligt kommissionen av vissa specifika avtal och protokoll som har ersatt Sveriges överenskommelse med De Socialistiska Rådsrepublikernas Union rörande luftfartsförbindelserna från 1956.

Den formella underrättelsen besvarades i mars 2011. Sverige anförde i huvudsak följande. Kommissionens beskrivning av avtalsförhållandet mellan Sverige och Ryssland på luftfartsområdet är enligt den svenska regeringens uppfattning inte korrekt. Sveriges överenskommelse med Sovjetunionen från 1956, till vilken Ryssland har succederat, gäller fortfarande. Inget av de specifika avtal eller protokoll som kommissionen nämner har nämligen ratificerats och trätt i kraft. Således är överenskommelsen från 1956 alltjämt avgörande för Sveriges avtalsförhållande med Ryssland på luftfartsområdet med vissa tillägg och ändringar. Kommissionen har påpekat att Sverige har anmält de aktuella avtalen och protokollen till kommissionen i enlighet med artikel 1.2 i förordning (EG) nr 847/2004. Av en medlemsstats anmälan enligt artikel 1.2 i förordningen om att förhandlingar inletts med tredjeland följer dock inte att förhandlingarna lett fram till bindande åtaganden. Sveriges anmälan visar däremot att Sverige lojalt samarbetar med kommissionen i enlighet med gällande unionslagstiftning. Efter EU-domstolens avgörande i de s.k. open skies-målen 2002, antog Europaparlamentet och rådet förordning (EG) nr 847/2004 av den 29 april 2004 om förhandling om och genomförande av luftfartsavtal mellan medlemsstater och tredje länder. Den svenska regeringen har alltsedan förordningens tillkomst, följt denna och fullt ut samarbetat med kommissionen i syfte att bringa sina förbindelser med Ryssland i överensstämmelse med unionsrätten. I förhandlingar med Ryssland har företrädare för den svenska regeringen gjort fullt tydligt att deras överenskommelser på luftfartsområdet måste omfatta EU:s standardklausuler. Sverige, liksom övriga medlemsstater, har dock ännu inte lyckats övertyga ryska myndigheter om nödvändigheten av dessa ändringar. Kommissionen fick 2003 ett generellt mandat av rådet att förhandla med samtliga tredje länder om att göra de nödvändiga ändringarna i medlemsstaternas bilaterala luftfartsavtal med tredje land, i syfte att få dem i överensstämmelse med unionsrätten. Sverige har stöttat kommissionen i dessa förhandlingar som till mycket stor del varit framgångsrika. Inte heller kommissionen har dock lyckats övertyga ryska myndigheter om nödvändigheten av att komplettera luftfartsavtalen med EU:s standardklausuler. Den svenska regeringen anser således att den, i enlighet med andra stycket i artikel 351 EUF-fördraget, har vidtagit alla lämpliga åtgärder för att undanröja

det som i dess förbindelser med Ryssland är oförenligt med fördragen. Förordningen innehåller inte heller någon bestämd tidsfrist för när standard-klausulerna måste vara intagna i de bilaterala luftfartsavtalen. När det gäller kraven på EU:s flygbolag att betala en särskild avgift "royalties", för rätten att överflyga Sibirien har Sverige fullt ut stöttat kommissionen i dess ansträngningar att slutföra en överenskommelse med Ryssland om ett avskaffande av dessa avgifter. Det fanns tidigare vissa utsikter till frågans slutliga och positiva lösning i anslutning till Rysslands inträde i WTO. Denna förhoppning har inte infriats och frågan är fortfarande olöst.

*Direktiv 2009/12/EG av den 11 mars 2009 om flygplatsavgifter
(ärendenummer 2014/4136)*

Kommissionen gjorde i en formell underrättelse som inkom den 26 september 2014 gällande att Sverige på ett felaktigt sätt har införlivat artikel 6.2, 6.3 och 11.1 i direktiv 2009/12/EG samt att Sverige på ett felaktigt sätt tillämpar artikel 3, 6.3 och 7.1 i nämnda direktiv tillika artikel 15.1 i förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen vad avser ordningen för flygplatsavgifter vid Stockholm Arlanda flygplats.

Sverige anförde i sitt svar den 26 november 2014 sammanfattningsvis följande: i) vad gäller inkorrekt tillämpning av artikel 3 i direktiv 2009/12/EG. Det kommissionen vänder sig emot är att passageraravgiften för Arlanda är uppdelad mellan inrikestrafik ("domestic") och utrikestrafik ("international") med stora skillnader i avgiften. Ett samråd om ett borttagande av den differentierade passageraravgiften (baserat på destinationsland som enda grund) kommer att ske under 2015, med ett införande i avgiftssystemet för Swedavia AB:s flygplatsnät från 2016. Differentieringen ska vara helt borttagen senast vid utgången av 2017, ii) vad gäller inkorrekt införlivande av artikel 6.2 i direktivet. Ett förslag till komplettering av lagen ska snarast tas fram inom Näringsdepartementet, iii) vad gäller inkorrekt införlivande och tillämpning av artikel 6.3 i direktivet. Regeringen överväger att komplettera lagen om flygplatsavgifter med en bestämmelse med innebörden att tvistiga frågor från samråden alltid ska kunna komma under Transportstyrelsens prövning även om samrådet utmynnar i att inget beslut om ändringar fattas, iv) vad gäller inkorrekt tillämpning av artikel 7.1 i direktivet. Regeringen erfar att det förekommit brister i denna del inför fastställandet av avgifterna för 2012 och 2013. Då gällde det att börja tillämpa helt nya regler och bristerna får skyllas på denna bristande erfarenhet. Swedavia AB har uppgett att man har dokumentation på ca 600 sidor inför samrådet om avgifterna för 2014. Sammantaget anser regeringen att Swedavia AB i varje fall i samband med samrådet om avgifterna för 2014 har uppfyllt vad som rimligen kan krävas av ledningsenheten vid en flygplats, v) vad gäller inkorrekt införlivande av artikel 11.1 i direktivet. Genom de kompletteringar som övervägs enligt punkt iii), ges Transportstyrelsen ett utökat mandat att säkerställa en korrekt tillämpning av direktivets

bestämmelser. Tvistelösningsmekanismen förstärks genom att möjliggöra prövning av beslut, oavsett om beslutet medför ändringar eller inte. Regeringen överväger dock om lagen bör kompletteras med regler som säger att Transportstyrelsen får meddela förelägganden till en ledningsenhet att agera på visst sätt, och ska få möjlighet att förena sådana förelägganden med vite, vi) vad gäller inkorrekt tillämpning av artikel 15.1 i förordning (EG) nr 1008/2008. Swedavia AB avser att lägga fram ett justerat förslag till reviderad taxa vid det samråd som startar 2015 i syfte att få till stånd en taxa som inte innebär diskriminering i strid med EU-rätten. Arbetet ska fortsätta året därpå så att den otillåtna skillnaden i avgifter har avskaffats när taxan för 2017 antas. Till svaret bifogades en preliminär tidsplan.

Skr. 2014/15:65
Bilaga 2

10 KULTURDEPARTEMENTET

10.1 Avslutade ärenden

10.2 Mål i EU-domstolen

10.3 Motiverade yttranden

10.4 Formella underrättelser

Direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (ärendenummer 2013/2191)

Kommissionen anförde i formell underrättelse den 21 november 2013 att Sverige införlivat direktivet om audiovisuella medietjänster på felaktigt sätt genom att inte i enlighet med artikel 3 säkerställa fri mottagning och förhindra begränsningen av vidareändring av audiovisuella medietjänster från andra medlemsstater, att inte i enlighet med artiklarna 10 och 11 skydda ansvaret och det redaktionella oberoendet hos leverantörer av audiovisuella medietjänster samt att inte i enlighet med artiklarna 7, 13, 16 och 17 främja europeiska produktioner och tillgänglighet för syn- och hörselskadade.

Sverige anförde i svar den 21 mars 2014 sammanfattningsvis följande. Fördraget stadgar att ett direktiv ska vara bindande avseende det resultat som ska uppnås, men att formen och tillvägagångssättet för genomförandet överläts åt de nationella myndigheterna. Friheten för audiovisuella medietjänster att sända till Sverige i enlighet med artikel 3 garanteras genom det faktum att det i Sverige inte finns några regler som hindrar fri mottagning och vidareändning av audiovisuella medietjänster från andra medlemsstater till Sverige. Vidare gäller censurförbudet i 1 kap. 3 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) för de audiovisuella medietjänster i direktivet som omfattas av YGL. Mot bakgrund av vad kommissionen anför anser den svenska regeringen emellertid att genomförandet av artikel 3 kan göras tydligare. Detta avses ske genom införandet av en ny bestämmelse i radio- och tv-lagen som garanterar friheten att sända och motta i artikel 3 för de tjänster som faller utanför YGL. Regeringen kommer att tillsätta en utredning med uppdrag att lämna förslag i denna del under våren 2014. Artiklarna 10.1 a och 11.3 tredje meningen led a har genomförts genom 3 kap. 4 § och 4 kap. 3 § YGL när det gäller skyddet för tjänsteleverantörens ansvar och redaktionella oberoende i förhållande till det allmänna. När det gäller skyddet för tjänsteleverantörens ansvar och redaktionella oberoende i förhållande till andra enskilda har artiklarna genomförts genom bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande i 5 kap. 5 § radio- och tv-lagen. Vidare bidrar regler om journalisters integritet i det självsanerande medieetiska systemets publicitets- och yrkesregler, Spelregler för press, radio och tv till detta skydd. I syfte att förtydliga genomförandet på denna punkt anser emellertid den svenska regeringen att en bestämmelse ska föras in i radio- och tv-lagen som uttryckligen garanterar skyddet för tjänsteleverantörens ansvar och redaktionella oberoende mot otillbörlig påverkan. Skyddet bör gälla otillbörlig påverkan från privata sponsorer och produktplaceringar på innehållet och, när det gäller tv-sändningar, på programläggningen. Regeringen avser att ge ovan nämnda utredning i uppdrag att se över denna fråga. Artiklarna 13, 16 och 17 har genomförts genom 5 kap. 7 och 8 §§ radio- och tv-lagen när det gäller sändningar/tillhandahållanden på annat sätt än genom tråd. När det gäller tv-sändningar genom tråd utgörs dessa sändningar antingen av lokala sändningar, som är undantagna från kravet i direktivet (artikel 18), eller av vidareändringar som också sänds i marknätet eller via satellit och då omfattas av kraven i radio- och tv-lagen på främjande av europeiska produktioner. När det gäller beställ-tv genom tråd har genomförandet skett genom åtgärder enligt Filmavtalet. I syfte att göra genomförandet tydligare avser Sverige att i en kommande utredning av YGL bl.a. låta utreda möjligheterna att uppställa lagkrav på främjande av europeiska produktioner på tv och beställ-tv som sänds/tillhandahålls genom tråd. Sverige avser också att låta den utredningen få i uppdrag att göra en översyn av redaktionsbegreppet. Artikel 7 har genomförts genom krav i 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen. Vidare är det ett krav för att få stöd enligt Filmavtalet att filmerna textas. I syfte att för samliga tjänster se över möjligheten att förtydliga genomförandet ur ett aktörs- och operatörsperspektiv avser den svenska regeringen emellertid att låta den kommande utredningen av YGL utreda möjligheten att uppställa lagkrav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning även när det

Ett kompletterande svar på den formella underrättelsen överlämnades till kommissionen den 7 november 2014 varvid en departementspromemoria, Förslag till ändringar i radio- och tv-lagen (Ds 2014:37) och kommittédirektiv (dir. 2014:97) bifogades.

11 ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET

11.1 Avslutade ärenden

11.2 Mål i EU-domstolen

11.3 Motiverade yttranden

Direktiv 1999/70 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (ärendenummer 2007/4835)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2010 att enligt kommissionen uppfyller Sverige inte kravet på att förhindra missbruk av på varandra följande visstidsanställningar enligt klausul 5 i bilagan till direktiv 1999/70/EG om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP. Detta genom avsaknaden i svensk rätt av en tydlig övre tidsgräns för flera på varandra följande visstidsanställningar rörande allmän visstidsanställning och vikariat och den fullständiga avsaknaden av åtgärder för att förhindra missbruk av visstidsanställningar för säsongarbete och för arbetstagare som har fyllt 67 år.

Sverige svarade bl.a. följande i juni 2010. Regeringen delar inte kommissionens uppfattning att kravet att förhindra missbruk av på varandra följande visstidsanställningar enligt klausul 5 i bilagan till visstidsdirektivet inte har uppfyllts. Lagen (1982:80) om anställningsskydd (anställningsskyddslagen) innehåller flera olika medel mot missbruk, bl.a. krav på objektiva skäl för användandet av vikariat och säsonganställning samt regler om företrädesrätt till återanställning. Anställningsskyddslagen innehåller också regler om att för en arbetstagare som under en femårsperiod har varit anställd hos arbetsgivare antingen i allmän visstidsanställning i sammanlagt mer än två år, eller som vikarie i sammanlagt mer än två år, ska anställningen övergå till en tillsvidareanställning. Reglerna är sanktionerade genom möjlighet för arbetstagare att få skadestånd och en domstols förklaring

om att en lagstridig visstidsanställning ska gälla tills vidare. Regeringens ståndpunkt är att ovanstående regler sammantaget utgör ett tillräckligt effektivt skydd mot missbruk genom användandet av flera på varandra följande visstidsanställningar varför kraven i klausul 5 får anses uppfyllda.

Två departementspromemorior har utarbetats, Ds 2011:22 Anmälningsskyldighet vid utstationering samt förtydligande avseende missbruk av visstidsanställningar enligt anställningsskyddslagen och Ds 2012:25 Förstärkt skydd för arbetstagare med allmän visstidsanställning och vikariat.

De förslag som lades fram i promemoriorna har inte lett till lagstiftning.

Kommissionen vidhöll sin inställning i ett motiverat yttrande den 22 februari 2013.

Sverige vidhöll sin inställning i svar den 22 april 2013.

Kommissionen inkom den 22 april 2014 med ett kompletterande motiverat yttrande i vilket kommissionen frånföll vissa av de tidigare framförda anmärkningarna (regleringen av säsongarbete, vikariat respektive visstidsanställningar för arbetstagare över 67 år). Kommissionens kritik begränsar sig nu till påståendet att det i svensk rätt saknas bestämmelser som på ett effektivt sätt förhindrar sådant missbruk som består i visstidsanställning utan begränsning vilket, som regeringen uppfattar kommissionen, kan uppstå genom att flera på varandra följande visstidsanställningar innehåller en kombination av allmän visstidsanställning och andra typer av visstidsanställning.

Det kompletterande motiverade yttrandet besvarades den 19 juni 2014 varvid Sverige vidhöll den inställning som tidigare framförts. Ett kompletterande svar inlämnades till kommissionen den 20 november 2014 varmed regeringen informerade om den nya regeringens avsikt att ändra reglerna i anställningsskyddslagen, så att arbetstagarna får ett stärkt skydd när det gäller visstidsanställningar, vilket skulle resultera i att överträdelseärendet inte längre skulle vara aktuellt.

11.4 Formella underrättelser

En målsättning för regeringens EU-arbete är att genom tidigt påverkansarbete och aktivt deltagande i förhandlingsarbete nå resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Vid ett fåtal tillfällen varje år kan det dock uppkomma situationer då det inte är möjligt att stödja rådets beslut. Dessa fall redovisas i denna bilaga.

1. Beslut i rådet där Sverige röstat nej

1.1 Rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2012

Datum för röstning: 18 februari 2014

Rådsformat: Ekofin-rådet

Bakgrund: Rådets rekommendation baseras främst på Europeiska revisionsrättens årsrapport för aktuellt budgetår. Revisionsrätten lämnade i årsrapporten för 2012 en revisionsförklaring med reservation för 19:e året i rad. Felen vid genomförandet av budgeten som revisionsrätten identifierat för 2012 låg på en högre nivå än året innan.

Sverige röstade nej

Sverige hade röstat nej till att bevilja kommissionen ansvarsfrihet de senaste två åren innan och gjorde därför samma bedömning som tidigare. Två andra medlemsstater röstade nej, övriga ställde sig bakom rådets rekommendation.

1.2 Ändringsbudget nr 3 till EU:s årsbudget 2014

Datum för röstning: 12 december 2014

Rådsformat: EPSCO-rådet

Bakgrund: Ändringsbudget nr 3 till EU:s årsbudget 2014 var en del i den paketöverenskommelse om årsbudgeten 2015 som rådet har beslutat om.

Sverige röstade nej

Vid Coreper den 9 december antog rådet med kvalificerad majoritet ändringsbudget nr 3. Sverige och två andra medlemsstater röstade nej. Anledningen till att Sverige inte kunde stödja förslaget var att det innebär ökade utgifter för 2014 med totalt 3,5 miljarder euro. Av dessa avses 3,2 miljarder euro finansieras genom mobilisering av den s.k. marginalen för oförutsedda händelser. Regeringen anser inte att de utgifter som finansieras är oförutsedda, dessutom bör det finnas möjligheter till finansiering via omprioriteringar. Beslutet ökar inte den totala volymen av betalningar under budgetramperioden, men minskar utrymmet under betalningstaket under senare år. Förslaget innebär även ett åtagande från

rådet och Europaparlamentet om att komma överens om huruvida de nya flexibilitetsinstrumenten under den nya budgetramen (Specialinstrumenten) ska finansieras under eller över utgiftstaket. Regeringen anser att det är centralt att alla utgifter finansieras under utgiftstaket och röstade därför nej till ändringsbudget nr 3.

1.3 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om informationsåtgärder och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter på den inre marknaden och i tredjeland

Datum för röstning: 13 oktober 2014

Rådsformation: Jordbruks- och fiskerådet

Beslutsförfarande: Förslagets rättsliga grund är artiklarna 42 och 43 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Rådet och Europaparlamentet beslutar gemensamt. Beslut genom kvalificerad majoritet i rådet.

Bakgrund: Den nya förordningen om säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter innebär bland annat ett ökat fokus på europeiska mervärden samt ett bredare tillämpningsområde beträffande både produkter och stödmottagare. Förordningen innebär också att nuvarande möjlighet till nationell medfinansiering tas bort, att kommissionen ges ett större inflytande över urval och prioriteringar, att ursprung och enskilda varumärken får exponeras i samband med främjandeaktiviteter samt att det administrativa systemet förenklas. Under våren har kommissionens förslag varit föremål för trepartsförhandlingar mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen samt slutligen antagits av rådet i oktober. Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater och ska tillämpas från och med den 1 december 2015.

Sverige röstade nej

Sverige röstade nej till det slutliga förslaget med hänvisning till de höjda nivåerna för EU:s medfinansiering, frånvaron av tydliga restriktioner beträffande främjande av alkohol samt den sänkta ambitionsnivån beträffande insatser i tredjeland. Den övergripande svenska ståndpunkten var att informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder inte ska finansieras via EU-budgeten.

1.4 Förslag till rådets beslut om ingående av ett hållbart partnerskapsavtal om fiske mellan Europeiska unionen och Republiken Senegal och genomförande av ett protokoll

Förslag till rådets beslut om undertecknande, på uppdrag av EU, och provisorisk tillämpning av ett hållbart partnerskapsavtal om fiske mellan Europeiska unionen och Republiken Senegal och genomförande av ett protokoll

Förslag till rådets beslut om fördelning av fiskemöjligheter inom ramen för genomförandet av protokollet till hållbar

Datum för röstning: 8 oktober 2014

Rådsformation: Rådet för allmänna frågor

Beslutsförfarande: Artikel 43 jämförd med artikel 218 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen.

Bakgrund: EU:s fiskeavtal med Senegal har varit vilande sedan 30 juni 2006 och inget protokoll har funnits därefter. Kommissionen lade i september 2013 fram en rekommendation om bemyndigande att inleda förhandlingar mellan EU och Republiken Senegal om ett nytt partnerskapsavtal om fiske och ett nytt protokoll. En utvärdering presenterades i november 2013. Den finansiella ersättningen uppgår till 4 940 000 euro för de fem åren. Sektorstödet uppgår till 750 000 euro per år under samtliga fem år.

Sverige röstade nej

Sverige röstade nej då ett tillgängligt beståndsöverskott inte kunnat säkerställas inom ramen för tillgängligt vetenskapligt underlaget avseende arten kummel.

2 Beslut där Sverige lagt ner sin röst

2.1 Förslag till rådets beslut om ingående av ett hållbart partnerskapsavtal om fiske mellan Europeiska unionen och Republiken Gabon och genomförande av ett protokoll

Datum för röstning: 14 april 2014

Rådsformation: Jordbruks- och fiskerådet

Beslutsförfarande: Artikel 43 jämförd med artikel 218 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen.

Bakgrund: EU har haft fiskeavtal med Gabon sedan 1998. Förhandlingar mellan kommissionen och Gabon har pågått under en längre tid. I juli 2013 presenterade kommissionen ovan nämnda förslag till rådet. Den 22 juli 2013 beslutade rådet att underteckna protokollet och två dagar senare undertecknades protokollet som tillämpas provisoriskt från och med den dagen.

Rådet beslutade i december 2013 att begära Europaparlamentets godkännande för att ingå protokollet. Europaparlamentet gav sitt samtycke den 5 februari 2014.

Sverige lade ned rösten

Sverige lade ner sin röst då det inte ansågs klarlagt att beståndssituationen är tillräckligt god.

2.2 Förslag till rådets beslut om undertecknande på EUs vägnar och om provisorisk tillämpning av protokollet mellan EU och Guinea-Bissau om fastställande av de fiskemöjligheter och den ekonomiska ersättning som föreskrivs i det gällande partnerskapsavtalet om fiske mellan de två parterna

Förslag till rådets beslut om ingående av protokollet mellan EU och Guinea-Bissau om fastställande av de fiskemöjligheter och den ekonomiska ersättning som föreskrivs i det gällande partnerskapsavtalet om fiske mellan de två parterna

Förslag till rådets beslut om fördelning av fiskemöjligheter inom ramen för protokollet mellan EU och Guinea Bissau om fastställande av fiskemöjligheter och den ekonomiska ersättning som föreskrivs i det gällande partnerskapsavtalet om fiske mellan de två parterna

Datum för röstning: 16 oktober 2014

Rådsformation: Rådet för sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor

Beslutsförfarande: Artikel 43 jämförd med artikel 218 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen.

Bakgrund: Det protokoll som finns kopplat till fiskepartnerskapsavtalet mellan EU och Guinea-Bissau löpte ut den 15 juni 2012. Ett nytt protokoll förhandlades fram och i juni 2012 presenterade kommissionen de tre ovan nämna förslagen för rådet. Det politiska läget i Guinea-Bissau har förbättrats och under 2014 har demokratiska val hållits som bedömts som rättvisa av FN och av EUs valobservatörer. Den ekonomiska ersättningen uppgår till 9 200 000 euro per år varav 3 000 000 euro per år till stöd för Guinea-Bissaus sektoriella fiskeripolitik under en period av totalt tre år.

Sverige lade ned rösten

Sverige lade ner sin röst då det mot bakgrund av att utvärderingen var flera år gammal var svårt att säkerställa att det fanns ett överskott för EU att fiska på.

Administrativt samarbete	174
Adriatisk-joniska strategin	39
Afrika	86
Afrikanska unionen	86
Aid for Trade	63
Aktieägares rättigheter	178
Albanien	34
Allmänna preferenssystem	63
Ansvarsfullt företagande	61
Antidiskriminerings- direktivet	166
Antidumpning	62
Arbetsförmedlingar	163
Arbetsgruppen för Grekland	251
Armenien	77
Artskydd	237
ASEAN	96
ASEM	96
Asien	92
Associationsrätt	178
Asyl-, migration- och integrationsfonden	154
Asylsystem	145
Audiovisuella frågor	247
AV-direktivet	248
Avfallspaket	239
Azerbajdzjan	77
Bankmarknaden	113
Bankunionen	115
Barnfetma	169
Barnrättsdirektivet	144
Betaltjänstdirektivet	114
Biologisk mångfald	236
Bosnien och Hercegovina	35
Bostadslåneavtal	117
Bredbandsutbyggnad	210
Bränslekvalitetsdirektivet ...	235
Budget	123
CCCTB	120
Centralasien	78
CEPOL	136
Cirkulär ekonomi	230
Civilrättsligt samarbete	130
CLP-förordningen	159
Cybersäkerhet	56
Cypern	102
Dataskyddsavtal	139
Dataskyddsreglering	152
Delegerade akter	41
Demokrati	66
Detaljhandel	187
Diskriminering	165
Djurhälsoförfordning	224
Djurläkemedel	228
Djurskydd	226
DNA	138
Ebola	89
E-call	203
EEAS	36
E-faktura	211
EFTA	70
Egna medel	125
E-handel	176
E-hälsa	170
EIB	107
EIF	108
EIT	197
E-juridik	131
Ekologisk produktion	219
Ekonomi och finans	98
Ekonomiska partnerskapsavtalen	60
EMU	105
Energi	213
Energiskattedirektivet	118
Enhetligt patentskydd	188
Enmansbolag	178
Entreprenörskap	243
Erasmus+	241
ESA	198
EU-avgift	125
EU-domstolen	254
EU-medel	127
E-upphandling	185
Euresnätverket	164
Eurojust	141
Europa 2020-strategi	28
Europakonventionen	152
Europaparlamentet	253
Europarådet	49
Europeisk åklagarmyndighet	141
Europeiska forsknings- området	195
Europeiska rådet	19
Europeiska terminen	28
Europol	136
EU-språkvården	257

Exportfinansiering	64	Horisont 2020.....	194
Finansmarknaden	109	Horisontella miljöfrågor.....	230
Fiskepartnerskapsavtal med tredjeländ	221	Humanitära bistånd	69
Fiskeriförvaltning i Västerhavet	222	Hyogo.....	157
Fiskeriförvaltning i Östersjön	221	Hälsa och säkerhet.....	160
Flerspråkighet	243	Hälsa- och sjukvård.....	170
Flygpassagerares rättigheter	208	Hälsofrågor.....	167
Flygplatspaketet	208	Hälsosäkerhet	168
FN	49	Icke-harmoniserade varuområdet	180
Foderläkemedel.....	228	Idrott.....	249
Folkhälsa.....	168	ILUC	213
Fonden för inre säkerhet	155	Immaterialrätt.....	188
Fri rörlighet för arbetstagare	163	Industripolitik.....	190
Fri rörlighet för tjänster.....	186	Informationssamhället.....	209
Fri rörlighet för varor.....	179	Inlandssjöfarten	205
Frontrunners.....	176	Innovation	196
FTT	118	Inre marknaden.....	173
Färdskrivare	201	Inre säkerhet.....	134
Förbränningsanläggningar ..	234	Inre marknaden för energi....	215
Företagsbeskattning	120	Insolvensförordningen.....	133
Företagshemligheter.....	178	Institutioner	250
Förfalskning	143	Integration	151
Förmedlingsavgifter	114	Internationella brottmålsdomstolen	50
Förmögenhetsförhållanden .	132	Internetpolitik.....	212
Försäkringsförmedlings- direktiv	110	Invasiva främmande arter....	236
Försäkringsmarknaden.....	109	Investeringsfonder.....	111
Försörjningstrygghetsplan för energi.....	214	Investeringsskydd.....	61
G20	108	Irak	82
Galileo	201	Iran	82
Gemensamma fiskeri- politiken	220	Irland	101
Gemensamma jordbruks- politiken	217	Island.....	34
Genmodifierade organismer	239	Japan	94
Genomförande av direktiv ..	251	Jordobservationsdata	198
Georgien	76	Jämställdhet.....	165
Global aktör	44	Järnvägspaketet	204
Grannskapspolitik	71	Katastrofriskreducering.....	157
Grekland	100	Kemikalier och avfall.....	237
Grundläggande rättigheter ..	153	Kina.....	94
Gränsförvaltning	139	Klimatförändringar.....	231
Hamnpaketet.....	206	Kommissionen	250
Handelspolitiken	58	Kommittéförfarande	41
Harmoniserade varuområdet	180	Kompetens	242
Havsplanering	240	Konkurrens.....	191
Havspolitikerna.....	207	Konkurrenskraftsfrågor.....	173
		Konsulär beredskap.....	57
		Konsumentpolitik.....	192
		Konsumentprodukters säkerhet	193
		Kontrollbesiktning.....	201

Kosovo	36	Nordkorea.....	95	Skr. 2014/15:65
Kreativa Europa	248	Nordliga dimensionen	70	
Krigsmateriel	54	Nya livsmedel.....	225	
Kriminalregister	138	Näringspolitik.....	190	
Krishanteringsdirektivet.....	116	Nät- och informationssäkerhet		
Kultur	246	210	
Kvarstad	130	Odeklarerat arbete	162	
Kvicksilver.....	238	Offentlig kontroll.....	225	
Kärnsäkerhet	42	Offentlig upphandling	185	
Könsfördelning i börs-		Officiella handlingar	137	
noterade bolagsstyrelser	165	Olaf.....	128	
Köplag.....	132	Omnibus II	109	
Landtransporter	201	Oskuldspresumtionen	144	
Latinamerika	84	OSSE	49	
Linbaneanläggningar.....	184	Paketresor	193	
Livsmedel, djur och växter	223	Patentdomstol.....	188	
Livsmedelsbedrägerier	226	Patientsäkerhet	171	
Luftfart.....	207	Pekingplattformen	166	
Luftvårdspaketet	234	Penningmarknadsfonder	111	
Läkemedelsmyndigheten	171	Penningtvätt.....	113	
Läroutbildning	242	Personalpolitik.....	256	
Makedonien (FYROM).....	33	Personlig skyddsutrustning..	194	
Makroekonomiska obalanser		Plastbärkassar	238	
.....	104	Polissamarbete.....	133	
Makroregionala strategier	38	Politiska partier	41	
Marknadsstabilitetsreserv	233	Portugal	101	
Massförstörelsevapen.....	52	Post 2015	68	
Materiell straffrätt	142	Praktik	162	
Matsvinn	228	Privata sektorn.....	67	
Medborgarinitiativet	40	Produkter med dubbla		
Medelhavsregionen.....	72	användningsområden.....	54	
Medicinteknik	171	Psykoaktiva ämnen.....	169	
Mellanöstern	79	Radioutrustning	212	
Mervärdesskatt.....	119	Ramverket för klimat och		
Migration	151	energipolitiken.....	232	
Miljö	230	Redovisnings- och		
Miljöanpassning.....	230	revisionsfrågor.....	179	
Moder-/dotterbolagsdirektivet		Regionkommittén	257	
.....	121	Rekommendationer	30	
Moldavien	76	Resultattavlan	175	
Montenegro.....	33	Riksdagen	18	
Myndigheters webbplatser	211	Romer.....	167	
Mål av svenskt intresse	259	Rymdpolicy	198	
Mångfaldspolicy	179	Rymdpolitiken.....	197	
Mänskliga rättigheter	51, 66	Ryska importstoppet.....	219	
Nagoyaprotokollet.....	236	Ryssland	73	
Narkotika	135, 169	Rättshjälpdirektivet.....	145	
Narkotikarambeslutet.....	143	Samarbets- och		
Nationella reformprogram	29	verifikationsmekanismen.....	32	
Naturresurser.....	235	Sammanhållningspolitiken	199	
Nedrustning.....	52	Samråd.....	18	

Skr. 2014/15:65	Sanktioner.....	55	Transparensdirektivet.....	171
	Satellitnavigering.....	201	Transporter.....	200
	Schengen.....	140	TTIP.....	83
	Serbien.....	35	Tull.....	181
	Sjöfartsstrategi.....	206	Turkiet.....	32
	Sjöfolk.....	162	Ukraina.....	74
	Sjösäkerhetsbyrån.....	206	Ungdomsfrågor.....	244
	Sjötransporter.....	234	Unionen för Medelhavet.....	81
	Skatter.....	117	Universitets- och	
	SMA I.....	173	höskolerådet.....	256
	SMA II.....	173	Upphandling.....	185
	Smart lagstiftning.....	191	Ursprungsmärkning.....	227
	Småmålsförordning.....	130	USA.....	83, 139
	Socialt protokoll.....	161	Utbildning.....	241
	Solvit.....	174	Utredningsordern.....	141
	Spanien.....	102	Utrikes- och säkerhetspolitik.....	44
	Sparanddirektivet.....	122	Utsläppsrätter.....	233
	Språk.....	257	Utstationeringsdirektivet.....	161
	Sprängämnesprekursorer.....	136	Utvecklingssamarbete.....	64
	Stabilitets- och tillväxtpakten		Utvidgningsprocessen.....	31
	103	Vaccinationer.....	168
	Stabilitetsstöd.....	100	Varumärkessystem.....	189
	Standardisering.....	177	Vatten och marin miljö.....	240
	Statistik.....	128	Viseringspolitik.....	146
	Statsstöd.....	191	Vitryssland.....	77
	Stiftelseform.....	178	Vouchrar.....	119
	Straffrättsligt samarbete.....	141	Vägfordon.....	202
	Strategisk exportkontroll.....	54	Värdepappersfinansiering.....	113
	Stresstester.....	215	Värdepappersmarknaden.....	111
	Strukturerade dialogen.....	245	Världshandelsorganisationen.....	58
	Strukturreformer.....	115	Västerhavet.....	222
	Strålskydd.....	43	Växtförökningsmaterial.....	224
	Stärka rättsstaten.....	40	Växtskadegörare.....	224
	Syrien.....	80	Yrkeskvalifikations-	
	Sysselsättning.....	158	direktivet.....	244
	Sysselsättningsstrategin.....	158	Zooteknisk förordning.....	226
	Säljfrämjande åtgärder.....	217	Återtagandeavtal.....	149
	Terrorism.....	56, 135	Öppenhet och insyn.....	255
	Tjänstedirektiv.....	186	Öppenhetsförordningen.....	255
	Tjänsteföreskrifterna.....	256	Östersjön.....	221
	Tjänstepension.....	160	Östersjöregionen.....	38
	Tjänstepensionsinstitut.....	110	Östeuropa.....	73
	Tobaksproduktdirektivet.....	168	Östliga partnerskapet.....	72
	Tolkning.....	257	Överläggningar.....	18
	Trafiksäkerhetsrelaterade brott		Överträdelseärenden.....	252, 316
	203		

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 2015

Närvarande: Statsministern S Löfven, ordförande, och statsråden
Å Romson, Y Johansson, M Johansson, K Persson, S-E Bucht,
P Hultqvist, H Hellmark Knutsson, I Lövin, Å Regnér, M Andersson,
A Ygeman, A Johansson, P Bolund, M Kaplan, A Bah Kuhnke,
A Strandhäll, A Shekarabi, G Wikström, A Hadzialic

Föredragande: statsministern Löfven

Regeringen beslutar skrivelse 2014/15:65 Verksamheten i Europeiska unionen under 2014